

T.C.
BAŞBAKANLIK
DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı
Yayın Nu: 97

OSMANLI ARŞİV BELGELERİNDE
ARNAVUTLUK
SHQIPERIA NE DOKUMENTET
ARKIVALE OTOMANE

İstanbul 2008

Proje Yöneticisi

Doç. Dr. Yusuf SARINAY
Devlet Arşivleri Genel Müdürü

Proje Sorumluları

Doç.Dr. Mustafa BUDAK
Genel Müdür Yardımcısı

Dr. Önder BAYIR
Osmanlı Arşivi Daire Başkanı

Dr. Ahmet Zeki İZGÖER
Yayın İşleri Koordinatörü

Yayına Hazırlayanlar

H. Yıldırım AĞANOĞLU
Sebahattin BAYRAM
Mümin YILDIZTAŞ

Arnavutça Tercüme

Ermal NURJA

Kapak Tasarım ve İçdüzen

Hamdi AKYOL

Belge Fotoğrafları

Şefik KANYILMAZ

Baskı-Cilt

Düzey Matbaacılık

ISBN 978-975-19-4404-7

Kapak Fotoğrafları

"İşkodra'dan Genel Bir Görünüm"

İstanbul, 2008

OSMANLI ARŞİV BELGELERİNDE

ARNAVUTLUK

SHQIPERIA NE DOKUMENTET
ARKIVALE OTOMANE

İÇİNDEKİLER

İDARİ VE MÜLKİ KONULAR

1. Draç Kazalarına Arnavutça Bilen Kaymakam Atanması	26
2. Avlonyalı Mustafa Nuri Paşa'nın Özgeçmişi	30
3. Leş Kazası'nda Belediye Kurulması	33
4. Akçahisar (Kruje) Kazası'nın Draç Sancağı'na Bağlanması	38
5. Pirmedi, Görice Ve Berat'a Bağlı Bazı Köyler Hakkında Mülkî Düzenleme	40
6. Avlonyalı İsmail Kemal Bey'in Özgeçmişi	42

SİYASÎ HAYAT

7. İşkodra Katolik Papaz Okulu'nun Devlet Tarafından Yapıtılması	48
8. Yunanlıların Arnavutluk'taki Zararlı Faaliyetleri	50
9. Meşrutiyet'in İşkodra'da Duyurulması	52
10. Yunanlıların Arnavut Halkının Sağlığını Siyasî Emellerine Alet Ettikleri	56
11. Arnavutluk'ta Açtıkları Okullar Vasıtasıyla İtalya ve Avusturya Arasındaki Rekabet	58
12. Yunan Konsolosunun Avlonya'yı Karıştırma Planı	60
13. İtalyan Subayının Arnavutları Devlete Karşı Kışkırtma Çabaları	64
14. Arnavut Vilâyetleri İçin Genel Af Kanunu Tasarısı	68
15. Avusturya'nın Katolik Malisörleri Hükûmete Karşı Tahrikleri	70
16. Yunanistan'ın Kuzey Epir'i İtalya'nın da Avlonya Limanı'nı İşgali	72

İMAR FAALİYETLERİ

17. Berat Şehrinde Yıkılan Köprünün Yeniden Yapılması	80
18. İşkodra'da Buyana Köprüsü'nün Tamir Giderleri	84
19. Görice Ve Bihlişte'deki Gölün Taşmaması İçin Tedbir Alınması	86
20. Tiran Telgrafhanesi'nin Açılışı	87

21. Arnavutluk'ta Ticaretin Geliştirilmesi İçin Yeni Yol Ve Köprülerin Yapılması	88
22. Draç İskelesi'nden Tiran'a Kadar Yol Yapılması	92
23. Avlonya'ya Hükümet Konağı Yapılması	97
24. Akçahisar-İşkodra Telgraf Hattı	98
25. Adriyatik Kıyılarında Yolcu ve Posta Vapurları İşletilmesi	100
26. Görice'deki Malik Gölü'nün Temizlenmesi Neticesi Kazanılacak Arazinin Değerlendirilmesi (1888 Senesi)	102
27. Leş Kazası Hükümet Konağı'nın Tamiri	105
28. Tiran'da Hükümet Konağı Yapılması	107
29. Draç, Kavaye ve Elbasan'da Okul Ve Yol Yapılması	108

İKTİSADÎ HAYAT

30. İşkodra'da İslâm Dinine Geçen Köylerin Vergisi	112
31. Fratari ve Çermebayrambey Köyleri Arasında Vergi Düzenlemesi	114
32. İşkoza ve Kaşde Köylüleri Tarafından Kullanılan Rane Deresine Tiranlıların Müdahale Hakkı Olmadığı	118
33. Tersane-i Âmire İçin İşkodra Dağlarından Kereste Nakli	120
34. Arnavutluk'taki Ormanlardan Kereste İhracının Yasaklanması	122
35. Avlonya'da Tuz İşçilerinin Durumlarının Düzeltilmemesi Durumunda Hizmet Vermeyecekleri ...	124
36. Tiran'da Bulunan Taşkömürü	128
37. Arnavutluk'tan İstanbul'a Tereyağı Gönderilmesi	130
38. İşkodra'daki Gayrı Müslimlerden Alınan Savaş Vergisinin Kaldırılması	132
39. Avlonya'da Padişah Çiftliklerinde Bulunan Petrolün İşletilmesi	134
40. Arnavutluk'ta Ticaretin Canlandırılması	138
41. Avlonya'da Tarım Arazilerinin Tespiti	142
42. Draç'ta İhtiyaç Sebebiyle Mısır İhracının Yasaklanması	144

ASKERÎ KONULAR

43. İşkodra'nın Muhafazasında Görevli Yeniçerilerin Yiyecek Giderlerinin Hazine'ce Karşılanması	150
44. Delvine Kalesi'ndeki Topçu Birliği'nin Maaşları	152
45. Berat Kalesi'nin Tamiri	156
46. Draç ve Diğer Sahillerin Düşman Saldırılarından Muhafazası	158
47. Askerî Amaçlı Olarak Bazı Arnavut Şehirlerinden Yük Hayvanı Toplanması	160

48. Görice, Kalkandelen, Debre, Cumapazarı ve Manastır'dan Asker Toplanması	164
49. Görice, Bihlište vb. Yerlerden Asker Toplanması	167
50. Asayişin Korunması İçin Arnavutluk Sahillerine Gemi Gönderilmesi	169
51. Hâssa Ordusu'nda Görevli Tiranlı Askerler	172
52. Ergiri ve Delvine'de Karakol İnşası	182

SOSYAL HAYAT

53. Yayla İşgali İddiasının Mahkeme İle Halli	186
54. Katolik Kadınlar Ve Müslüman Erkekler Arasındaki Evlilik	188
55. İşkodra'da Kan Davalarının Sona Erdirilmesi	190
56. İşkodra Vilâyeti Erkek Nüfusu	192
57. İşkodra'ya Gelen Muhacirlere Yardım	196
58. İşkodra Vilâyeti'nin Genel Durumu Hakkında Rapor	198
59. İşkodra Vilâyeti'nde Kan Davalarının Sona Erdirilme Çalışmaları	206
60. Padişah Emriyle İşkodra'da Kan Davalarının Büyük Ölçüde Sona Erdirildiği	208
61. Devlet ve Millete Hizmeti Görülen Görüseli Alu Bey'in Rutbesi'nin Yükseltilmesi	211
62. Mirdita ve Kışlalılar İle Malisörler Arasındaki Düşmanlığın Sona Erdirilmesi	213
63. İşkodra'da Kan Davalarının Önlenmesi İçin Cami ve Kiliselerde Halka Öğüt Verildiği	214
64. Görice Depreminde Evsiz Kalan Halka Yapılması Gereken Yardımlar	218
65. Draç'ta Bulunan Bosna Muhacirlerine Yardım	226
66. İşkodra'da Devlete Hizmet Edenlerin Ödüllendirilmesi	230
67. İşkodra, Manastır ve Kosova Vilâyetlerinde Nüfus Sayımı	234
68. Akçahisar'da Kaçırılan Çocuğun Ailesine Teslim Edildiği	236
69. İşkodra'da Deprem ve Yapılan Yardım Çalışmaları	240
70. Berat Sancağı'nda Fakir Halka Zahire Verilmesi	248
71. Ahmed Cevdet Paşa'nın İşkodra'nın Nüfusu, Tarihçesi, Örf ve Adetleri, Siyasî Durumu Hakkındaki Ayrıntılı Raporu	250
72. Avlonya Camii'ne Sakalı Şerif Gönderilmesi	290

SAĞLIK

73. İşkodra'da Askeri Hastane İnşaatı	296
74. Avlonya Limanı'nda Karantina Merkezlerinin İnşa ve Tamiri	298
75. Avlonya'da Tifo Hastalığının Önlenmesi	300

76. Ergiri'ye Bağlı Kurveleş'te Görülen Hastalık ve Alınan Tedbirler	302
77. İşkodra'da Yaylalara Çıkan Halkın Aşılması İçin Gereken Malzemelerin Gönderildiği	304
78. İşkodra ve Draç Sancaklarında Aşılama Yapıldığı	306
79. Draç'ta Uzman Olmayan Belediye Tabibinin Görevinden Alınması	307
80. Delvine ve Avlonya Dışındaki Kazalarda Devlet Tarafından Atanmış Doktor Bulunmamasının Ortaya Çıkardığı Siyasî Problemler	308
81. Draç Sancağı'na Ebe Tayini	310
82. Draç Frengi Hastahanesi'nin İnşasında Gayretleri Görülenlerin Mecidi Nişanı İle Ödüllendirilmesi	311
83. İtalya'nın Avlonya Konsolosluğu'nda Bulunan Eczahane ve Doktorun Faaliyetleri Hakkında Yapılan Soruşturma	312
84. Görice Aya Tanaş Köyünde Ortodoks Cemaati İçin Hastane İnşası	314
85. Tiran, Kavaye, Şiyak Ve Akçahisar Kazalarında Görülen Frengi Hastalığının Önlenmesi	316

EĞİTİM

86. Ergiri'de Hristiyan Kız Çocukları İçin Okul İnşası	320
87. İşkodra'nın Dağlık Kesimlerine Hizmet Götürülmesi İçin Rapor Hazırlanması	324
88. Tiran'da Açılacak Okul İçin Gerekli Olan Öğretmen ve Kitapların Gönderilmesi	327
89. Draç, Kavaye, Şiyak ve Tiran Kazalarında Okul ve Cami Yapıtılması	328
90. Tiran'da Ortodoksların Devam Ettiği Okulun Genişletilerek Yeniden İnşa Edilmesi	330
91. Draç Rüşdiye Mektebi'nin İnşaat Masraflarının Karşıllanması	332
92. Arnavutluk'ta İslahat Çalışmaları Neticesi Debre-i Bâlâ, Debre-i Zîr ve Mat Kazası'nda Okullar Yapılması	334
93. Elbasan ve Draç'da Lise; İşkodra, Manastır, Yanya Vilayetlerindeki Köylerde 500 İlkokul Açılması	336
94. Bera'ta Bağlı Fiyer'de Ortodoks Kız Okulunun Genişletilerek Yeniden İnşası	340
95. İşkodra Merkezinde Bir Lise ve Öğretmen Okulu Açılmasına Karar Verildiği	342
96. İşkodra'da Lise Açılması	345
97. Arnavutluk'ta Açılacak İlkokullarda Okutulacak Kitapların Basılması İçin Gereken Malzemenin Satın Alınması	346
98. Arnavutluk'ta Bulunan Liselerde Arnavutça Dersinin Konulması Hakkındaki Kanun Teklifi	348

DİN – VAKIF

99. Delvine Kasabası Navariçe Mahallesi'nde Cami İnşası	352
100. İşkodra Kalesi Sultan Bayezid Han Camii'ne Ammehan Görevine Tayin	354

101. Akçahisar'a Bağlı Bayrak Köyündeki Camiye Hatip Tayini	358
102. Elbasan Fatih Sultan Mehmed Han Camii İmamının Görevini İhmal Ettiği İddiasının Doğru Olmadığı	360
103. Tiran'da Şeyh Süleyman Efendi Halvetî Zaviyesi Şeyhinin Vefatı Üzerine Yeni Şeyhe Berat Verilmesi	362
104. Draç Kalesi Sultan Mehmet Han Camii'ne Hatip Tayini	364
105. Berat Halvetî Zaviyesi'ne Verilmesi Gereken Hisseler	368
106. İşkodra Muyo Baba Türbesi Türbedarlığı'nda Görev Değişikliği	372
107. Tiran'da Hasan Tetova'nın Yaptırdığı Camide Yeni Müezzin Görevlendirilmesi	376
108. Draç'ta Katolik Kilisesi İnşasına Müsaade Edildiği	380
109. İşkodra'da Katolik Kilisesi İnşası, Katolik Okulu Öğrencilerine Padişah Tarafından Para Yardımı Yapılması	384
110. Ergiri Kasabası Halvetiye Tekkesine Yapılan Yardımlar	388
111. Başpiskoposun İsteği Üzerine Avlonya'da Katolik Kilisesi İnşası	390
112. Draç Fatih Sultan Mehmet Camii'nin Tamiri	394
113. İşkodra'da İnşasına Başlanmış Kilisenin Tamamlanması İçin Devletin 75.000 Kuruş Yardımda Bulunduğu	396
114. İşkodra, Şlak, Mesken, Mirdita, Zadrime ve Pulati Bölgelerindeki Kiliseler İçin Getirilen Çanların Takılması	400
115. Tiran'da Belediye Tarafından Alınan Arsaya Katolik Cemaati İçin Mezarlık Yapılmasına İzin Verildiği	402
116. Delvine Aya Yani Teologo Manastırı Arazisinde Bulunan Meryemana Kilisesi'nin Tamiri	404
İNDEKS	407

INDEKSI I DOKUMENTEVE

ÇESHTJE ADMINISTRATIVE DHE CIVILE

1. EMERIMI NE KAZATE E DURRESIT TE NJE KAJMAKAMI QE FLET GJUHEN SHQIPE	27
2. BIOGRAFIA E MUSTAFA NURI PASHE VLORES	30
3. THEMELEMI I NJE ZYRE BASHKIAKE NE KAZANE E LEZHES	33
4. KAZAJA E KRUJES I JEPET NE VARESI ADMINISTRATIVE SANXHAKUT TE DURRESIT	38
5. STRUKTURIMI ADMINISTRATIV I DISA FSHATRAVE TE PERMETIT, KORÇES DHE BERATIT	40
6. BIOGRAFIA E ISMAIL QEMAL BEJ VLORES	42

JETA POLITIKE

7. NDERTIMI NE SHKODER, ME FONDET E SHTETIT PERANDORAK, I NDERTESSES SE SHKOLLES SE PRIFTERINJVE KATOLIKE	48
8. VEPRIMTARITE E DEMSHME TE GREKERVE NE SHQIPERI	50
9. SHPALIJA E KUSHTETUTES NE SHKODER	52
10. SHNDERRIMI I PERMBUSHJES SE NEVOJAVE SHENDETSORE TE POPULLIT SHQIPTAR NE MJET PROPOGANDIMI PER GREKERIT	56
11. KONKURRIMI NDERMJET ITALISE DHE AUSTRISE ME ANE TE SHKOLLAVE QE THEMELOJNE NE SHQIPERI	58
12. PLANI I KONSULLIT GREK PER TE SHKAKTUAR TRAZIRA NE VLORE	60
13. PERPJEKJET E NJE OFICERI ITALIAN PER TE NXITUR SHQIPTARET KUNDER SHTETIT PERANDORAK	64
14. PROJEKTILIGJI PER FAJEN E PERGJITHSHME NE VILAJETET SHQIPTARE	68
15. PROVOKIMET E AUSTRISE QE TE NGREJE MALSORET E KRISHTERE KUNDER QEVERISE	70
16. UZURPIMI I EPIRIT VERIOR NGA GREQIA DHE AI I PORTIT TE VLORES NGA ITALIA	72

RREGULLIMI URBANISTIK

17. RINDERTIMI I URES SE SHEMBUR NE QYTETIN E BERATIT	80
18. TE ARDHURAT PER MEREMETIMIN E URES SE BUNES NE QYTETIN E SHKODRES	84
19. MARRJA E MASAVE PER TE PARANDALUAR PERMBYTJET E LIQENEVE TE KORÇES DHE BILISHTIT	86

20. INAGURIMI I ZYRES TELEGRAFIKE TE TIRANES	87
21. NEVOJA E HAPJES SE RRUGEVE DHE E NDERTIMIT TE URAVE NE SHQIPERI NE MENYRE QE TE ZHVILLOHET TREGTIA	88
22. HAPJA E RRUGES NGA SKELA E DURRESIT DERI NE TIRANE	92
23. NDERTIMI I NJE GODINE QEVERITARE NE VLORE	97
24. LINJA TELEGRAFIKE KRUJE-SHKODER	98
25. VENIA NE PUNE E ANIJEVE TE POSTES DHE ATYRE UDHETARE NE BREGDETIN ADRIATIK	100
26. VLERESIMI I SIPERFAQES TOKESORE QE DO TE PERFITOHET SI REZULTAT I PASTRIMIT TE LIQENIT TE MALIQUIT NE KORÇE (viti 1888)	102
27. MEREMETIMI I GODINES QEVERITARE TE KAZASE SE LEZHES	105
28. NDERTIMI I GODINES QEVERITARE NE TIRANE	107
29. NDERTIMI I SHKOLLAVE DHE RRUGEVE NE DURRES, KAVAJE DHE ELBASAN	108

JETA EKONOMIKE

30. TATIMET E FSHATRAVE TE ISLAMIZUARA NE SHKODER	112
31. CAKTIMET E TATIMEVE NDERMJET FSHATRAVE FRATAR DHE ÇERMEBAJRAMBEJ	114
32. TIRANASIT NUK KANE TE DREJTE NDERHYRJEJE NE PERROIN E RANES QE PERDORET NGA ANA E BANOREVE TE FSHATRAVE SHKOZE DHE KASHTA	118
33. TRANSPORTIMI I LENDES DRUSORE NGA MALET E SHKODRES PER NE KANTIERIN PERANDORAK (TERSANE-I AMIRE)	120
34. NDAIMI I EKSPORTIMIT TE LENDES DRUSORE NGA PYJET E SHQIPERISE	122
35. PUNETORET E KRIPORES NE VLORE NUK DO TE PUNOJNE ME NE RAST SE NUK PERMIRESOHET GJENDJA E TYRE	124
36. QYMYRGURI QE GJENDET NE TIRANE	128
37. NGA SHQIPERIA TRANSPORTOHET MARGARINE PER NE STAMBOLL	130
38. JOMUSLIMANEVE TË SHKODRES U HIQET TAKSA E LUFTES QE MERREJ PREJ TYRE	132
39. PERPUNIMI I NAFTAES TE GJETUR NE ÇIFLIGJET E SULTANIT QE NDODHEN NE VLORE	134
40. GJALLERIMI I JETES TREGTARE NE SHQIPERI	138
41. PERCAKTIMI I TOKAVE BUJQESORE NE VLORE	142
42. NDAIMI I EKSPORTIMIT TE MISRIT NE DURRES PER SHKAK TE NEVOJES QE KA VENDI PER TE	144

TEMA USHTARAKE

43. PLOTESIMI NGA ANA E THESARIT TE SHTETIT TE NEVOJAVE USHQIMORE QE KANE JENIÇERET E NGARKUAR ME MBROJTJEN E SHKODRËS	150
44. RROGAT E USHTAREVE TE NJESISE SE TOPÇINJVE QE NDODHEN NE KALANE E DELVINES	152

45. MEREMETIMI I KALASE SE BERATIT	156
46. RUAJTJA E DURRESIT DHE BREGDETIT NGA SULMET E ARMIQVE	158
47. GRUMBULLIMI PER QELIME USHTARAKE TE KAFSHEVE TE BARRES NGA DISA QYTETE SHQIPTARE ..	160
48. MOBILIZIMI USHTARAK NE KORÇE, TETOVE, DIBER, XHUMAPAZAR DHE MANASTIR	164
49. MOBILIZIMI I USHTAREVE NGA KORÇA, BILISHTI ETJ.	167
50. DERGIMI DREJT BREGDETIT TE SHQIPERISE I ANIJEVE TE FLOTES PERANDORAKE NE MENYRE QE TE VENDOSIN SIGURINE	169
51. USHTARET TIRANAS E NGARKUAR ME DETYRE NE USHTRINE PERANDORAKE	172
52. NDERTIMI I POSTOBILLOQEV NE GJIROKASTER DHE DELVINE	182

JETA SHOQERORE

53. ZGJIDHJA ME RRUGE GJYQESORE TE PRETENDIMIT PER UZURPIM TE PLLAJES	186
54. MARTESAT E PERZIERA NDERMJET GRAVE KATOlike DHE MESHKUJVE MUSLIMANE	188
55. DHENIA FUND GJAJEVE NE SHKODER	190
56. POPULLSIA NE MESHKUJ E VILAJETIT TE SHKODRES	192
57. NDIHMAT E DHENA TE SHPERNGULURVE TE ARDHUR NE SHKODER	196
58. RAPORT NE LIDHJE ME SITUATEN E PERGJITHSHME TE VILAJETIT TE SHKODRES	198
59. PUNIMET E VILAJETIT TE SHKODRES PER TU DHENE FUND GJAJEVE	206
60. GJAJET NE SHKODER JANE SHUAR MJAFT NE NUMER PAS URDHERIT TE SULTANIT NE LIDHJE ME KETE ÇESHTJE	208
61. NGRITJA NE GRADE E ALO BEJ KORÇËS PER SHERBIMET E TIJA NDAJ SHTETIT PERANDORAK DHE POPULLIT TE TIJ	211
62. DHENIA FUND ARMIQESISE NDERMJET BANOREVE TE MIRDITES DHE KTHJELLES ME MALSORET	213
63. KESHILLIMI I POPULLIT NEPER XHAMI DHE KISHA ME QELIM PARANDALIMIN E GJAKMARRJES NE SHKODER	214
64. NDIHMA QE I DUHET DHENE POPULLSISE SE MBETUR PA SHTUPI PAS TERMETIT TE KORÇES	218
65. NDIHMA E DHENE TE SHPERNGULURVE NGA BOSNJA TE CILET JANE VENDOSUR NE DURRES	226
66. DEKORIMI I PERSONALITETEVE NGA SHKODRA TE CILET I KANE SHERBYER SHTETIT PERANDORAK .	230
67. NUMERIMI I POPULLSISE NE VILAJETET E SHKODRES, MANASTIRIT DHE KOSOVES	234
68. FEMIJA I RREMBYER NE KRUJE I KTHEHET FAMILJES SE TIJ	236
69. TERMETI NE SHKODER DHE NDIHMAT E ARDHURA ME KETE RAST	240
70. SHPERNDARJA E ZAHIREVE POPULLSISE SE VARFER TE SANXHAKUT TE BERATIT	248
71. RAPORTI I HOLLESISHEM I AHMET XHEVDET PASHES NE LIDHJE ME POPULLSINE, HISTORIKUN, ZAKONET DHE TRADITAT, GJENDJEN POLITIKE TE SHKODRES	250
72. NE XHAMINE E VLORES DERGOHET QIMJA E MJEKRES PROFETIKE	290

SHENDETI

73. NDERTIMI I SPITALIT USHTARAK NE SHKODER	296
74. NDERTIMI DHE MEREMETIMI I QENDRAVE TE KARANTINAVE QE NDODHEN NE PORTIN E VLORES	298
75. PARANDAIMI I SEMUNDJES SE TIFOS NE VLORE	300
76. SEMUNDJA E SHFAQUR NE KURVELESH, QE VARET NGA GJIROKASTRA, DHE MASAT E MARRA	302
77. DERGOHEN PER NE SHKODER MJETET E NEVOJSHME PER VAKSINIMIN E POPULLSISE QE SHKON NEPER BJESHKE	304
78. VAKSINIMI NE SANXHAKET E SHKODRES DHE DURRESIT	306
79. LARGIMI NGA DETYRA E MJEKUT TE BASHKISE SE DURRESIT, I CILI NUK ESHTË EKSPERT NE FUSHEN E TIJ	307
80. PROBLEMET POLITIKE QE SHKAKTONI NE KAZATE PERJASHTË DELVINËS DHE VLORES MOSEMERIMI I DOKTOREVE NGA ANA E SHITËTIT	308
81. ÇAKTIMI I NJË MAMIE NE SANXHAKUN E DURRESIT	310
82. SHPERBLIMI ME DEKORATEN MEXHIDIJE TE PERSONAVE QE KONTRIBUAN QE NE DURRES TE NDERTOHEJ SPITALI PER KURIMIN E SEMUNDJES SE SIFILIZIT	311
83. INVESTIGIMI RRETH FARMACISE QE GJENDET BRENDA KONSULLATES ITALIANE DHE RRETH VEPRIMTARIVE TE DOKTORIT TE SAJ	312
84. NDERTIMI I NJË SPITALI PER KOMUNITETIN ORTODOKS TE FSHATIT SHEN THANAS TE KORÇES	314
85. PARANDAIMI I SEMUNDJES SE SIFILIZIT QE ESHTË SHFAQUR NE KAZATE E TIRANËS, KAVAJËS DHE KRUGËS	316

ARSIMI

86. NDERTIMI I NJË SHKOLLE PER VAJZA TE KRISHTERA NE GJIROKASTER	320
87. PERGATITJA E NJË RAPORTI RRETH MUNDËSIVE TE SHERBIMEVE PUBLIKE NDAJ POPULLSISE SE MALESIVE TE SHKODRES	324
88. DERGIMI I TEKSTEVE MESIMORE DHE MESUESVE TE NEVOJSHËM PER SHKOLLAT QE DO TE HAPËN NE TIRANË	327
89. NDERTIMI I SHKOLLAVE DHE XHAMIVE NE KAZATE E DURRESIT, KAVAJËS, SHIJAKUT DHE TIRANËS	328
90. RINDERTIMI PAS ZGJERIMIT I AMBIENTIT TE SHKOLLES KU MESQJNE ORTODOKSET NE TIRANË	330
91. MBULIMI I SHPENZIMEVE TE NDERTIMIT TE SHKOLLES RUZHDIJË TE DURRESIT	332
92. NDERTIMI I SHKOLLAVE NE KAZATE E DIBRES SE SIPERME, DIBRES SE POSHTME DHE MATIT SI REZULTAT I PUNËS REFORMUESE NE SHQIPËRI	334
93. INAGURIMI I LICEVE NE ELBASAN DHE DURRES; SI DHE 500 SHKOLLA FILLORE NE FSHATËRAT E VILAJETEVE TE SHKODRES, MANASTIRIT DHE JANINËS	336
94. RINDERTIMI I SHKOLLES SE VAJZAVE ORTODOKSE NE FIER, QE VARET NGA BERATI, DUKE I ZGJERUAR AMBIENTET E SAJA	340

95. MERRET VENDIMI QE TE HAPET NJE LICE DHE NJE SHKOLLE MESUESISH NE QENDREN E SHKODRES	342
96. ÇELJA E NJE LICEU NE SHKODER	345
97. BLERJA E MJETEVE TE NEVOJSHME QE NEVOJITEN PER TE SHTYPUR TEKSTET MESIMORE QE DO TE MES HEN NE SHKOLLAT FILLORE QE DO TE ÇELEN NE SHQIPERI	347
98. PROPOZIMI PER LIGJIN RRETH VENDOSJES SE LENDES SE GJUHES SHQIPE NE LICETE QE NDODHEN NE SHQIPERI	348

INSITUCIONET BAMIRESE FETARE (VAKEF) DHE OBJEKTET E KULTIT

99. NDERTIMI I XHAMISE NE LAGJEN NAVARICE TE KASABASE SE DELVINES	352
100. EMERIMI NE DETYREN E LEXUESIT TE XHUZIT AMME NE XHAMINE E SULTAN BAYEZIDIT, QE GJENDET NE KALANE E SHKODRES	354
101. CAKTIMI I NJE LIGJERUESI FETAR (HATIP) NE XHAMINE E FSHATIT BAJRAK TE KRUIES	358
102. PERGENJESHTRIMI I FJALEVE SE IMAMI I XHAMISE SE SULTAN MEHMEDIT II NE ELBASAN E NEGLIZHON DETYREN E TJJ	360
103. LESHIMI I NJE SHKRESE KONFIRMUESE SHEHUT TE RI MEQENESE SHEHU I ZAVIJES HALVETIE TE SHEH SYLEJMAN EFENDIUT NE TIRANE KA NDERRUAR JETE	362
104. CAKTIMI I LIGJERUESIT TE FESE NE XHAMINE E SULTAN MEHMETIT NE KALANE E DURRESIT	364
105. MBI HISET QE I DUHEN DHENE ZAVIJES HALVETIJE TE BERATIT	368
106. NDERRIM DETYRE NE TYRBEDARIN E TYRBES SE MOJO BABES NE SHKODER	372
107. CAKTIMI I NJE MYEZINI TE RI NE XHAMINE E NDERTUAR PREJ HASAN TETOVES NE TIRANE	376
108. LEJE NDERTIMI PER KISHEN KATOLIKE NE DURRES	380
109. NDERTIMI I KISHES KATOLIKE NE SHKODER, NDIHMA MONETARE QE I KA DHENE SULTANI NXENESVE TE SHKOLLES KATOLIKE	384
110. NDIHMAT E DHURUARA TEQES HALVETIE TE KASABASE SE GJIROKASTRES	388
111. NDERTIMI I NJE KISHE KATOLIKE NE VLORE NISUR NGA KERKESA E KRYEPESHKOPIT	390
112. MEREMETIMI I XHAMISE SE SULTAN MEHMETIT II NE DURRES	394
113. SHTETI PERANDORAK NDIHMON ME 75.000 GURUSH PER PERFUNDIMIN E PUNIMEVE TE KISHES QE KA NISUR TE NDERTOHEK NE SHKODER	396
114. VENIA E KEMBANAVE TE SJELLURA PER TU VARUR NE KISHAT E ZONAVE TE SHKODRES, SHILAKUT, MESKEN, MIRDITES, ZADRIMES DHE PULTIT	400
115. LEJOHET QE SIPERFAQA TOKESORE E MARRE NGA BASHKIA E TIRANES TE BEHET VEND VARREZASH PER KATOLIKET	402
116. MEREMETIMI I KISHES SE SHEN MARISE QE NDODHET NE TOKAT E MANASTIRIT SHEN JANI THEOLOGO TE DELVINES	404

ÖNSÖZ

Son yıllarda ülkemiz ve Balkan ülkeleri arasında artarak devam eden işbirliğine, Genel Müdürlüğümüz de yaptığı çeşitli yayınlarla destek vermektedir. Bu çerçevede Balkanlar ile ilgili yayınladığımız serinin üçüncüsü, Türk-Arnavut ilişkilerini aydınlatmada önemli olacağını düşündüğümüz *Osmanlı Arşiv Belgelerinde Arnavutluk* adlı eserdir.

Bu eser 9 konu başlığı altında 1664-1914 tarihleri arasındaki 116 adet belgeden meydana gelmektedir. Seçilen belgeler konularına göre kendi içinde kronolojik olarak yer almıştır. Günümüz Arnavutluk sınırları dahilindeki birçok önemli şehir, kasaba ve köylerle ilgili söz konusu belgelerin konularını kısaca şu şekilde ifade etmek mümkündür;

a-) *İdarî ve Mülkî Konular*: Draç'a kaymakam tayini, Avlonyalı iki devlet adamının sicil dosyaları, Leş Kazası'nda belediye kurulması, Akçahisar'ın Draç'a bağlanması, Pirmedi, Görice ve Berat'a bağlanan köyler,

b-) *Siyasî Hayat*: İşkodra'da Katolik Papaz Okulunun Devlet tarafından yaptırılması, Yunanlıların Arnavutluk'taki faaliyetleri, İşkodra'da Meşrutiyetin duyurulması, Arnavutluk'ta İtalya ve Avusturya'nın faaliyetleri, genel af ilanı,

c-) *İmar Faaliyetleri*: Berat ve İşkodra'da köprü tamiri, Görice Gölü'nün taşmasının önlenmesi için mecrasının temizlenmesi, Tiran Telgrafhanesi'nin açılışı, Arnavutluk'ta yeni yol ve köprüler yapılması, Draç-Tiran arası yol yapımı, Tiran, Avlonya ve Leş Hükümet Konaklarının inşası, Akçahisar-İşkodra telgraf hattı yapımı,

d-) *İktisadî Hayat*: İşkodra ve Arnavut Belgradı(Berat)'ndaki vergi düzenlemeleri, Tersane'de gemi inşası için gereken kerestelerin İşkodra dağlarından sağlanması, Avlonya'da tuz işçilerinin durumlarının düzeltilmesi, Tiran'da taşkömürü, Arnavutluk'tan İstanbul'a tereyağı gönderilmesi, Avlonya'da bulunan petrolün işletilmesi, ticaretin canlandırılması için Draç ve Şingin limanlarının genişletilmesi

e-) *Askerî Konular*: İşkodra'nın savunmasında görevli yeniçeriler, Delvine Kalesi Topçu Birliği, Berat Kalesi'nin tamiri, Arnavut şehirlerinden askerî amaçlı yük havyanı temini, Görice'den asker toplanması, Arnavutluk sahillerinin korunması, Hassa ordusundaki Tiranlı askerler, Ergiri ve Delvine'de karakol inşası,

f-) *Sosyal Hayat*: İşkodra'da kan davalarının sona erdirilmesi, Draç ve İşkodra'ya gelen muhacirler, İşkodra Vilâyeti nüfusu, Leş'te yapılan toplantıyla Arnavut kabileleri arasındaki düşmanlığın sona erdirildiği, İşkodra ve Görice depremleri, Berat Sancağı'nda fakir halka yardım, Ahmed Cevdet Paşa'nın İşkodra Vilâyeti'nin nüfus, tarihçe, örf, âdet ve siyasî durumu hakkındaki ayrıntılı raporu,

g-) *Sağlık*: İşkodra'da askerî hastane inşaatı, Avlonya Limanı'nda karantina merkezi inşaa ve tamiri, Avlonya, Tiran, Kavaye, Şiyak, Akçahisar ve Kurveleş'te bulaşıcı hastalıklar ve alınan ted-

birler, İşkodra ve Draç halkının aşılınması, devletin ataması gereken doktorlar, Draç'a ebe tayini, Draç Frengi Hastanesi inşası, Görice'nin bir köyünde Ortodoks hastanesi inşası,

h-) *Eğitim*: Ergiri'de Hristiyan kız çocukları için okul inşası, İşkodra'nın dağlık kesimleri ile Draç, Kavaye, Şiyak ve Tiran kazalarında okul açılması, Tiran ve Ergiri'deki Ortodoks okulunun genişletilerek yeniden inşası, İşkodra'da lise inşası, okullar için gerekli kitapların bastırılması,

i-) *Din-Vakıf*: Delvine'de cami inşası, Draç Fatih Sultan Mehmed Camii'nin tamiri, Tiran, Draç, Akçahisar camilerine görevli tayini, Tiran, Ergiri ve Berat Halvetî zaviyeleriyle ilgili konular, Avlonya, Draç ve İşkodra'da Katolik kilisesi inşası, Draç Katolik okulu öğrencilerine padişahça yapılan para yardımı, çeşitli kiliselere çan takılması, Tiran'da Katolik mezarlığı yapılması, Delvine'deki Ortodoks kilisesinin tamiri.

Bu vesileyle kitabı hazırlayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü personeline ve Arnavutça tercümeleri yapan Ermal Nurja Bey'e teşekkür ederim. Türkiye ile Arnavutluk Arşivleri arasındaki işbirliği protokolü çerçevesinde hazırlanan bu kitabın, Arnavutluk ve Türkiye Cumhuriyeti arasında süregelen dostluk ve işbirliğinin artarak devam etmesine katkı sağlaması dileğiyle...

Doç. Dr Yusuf SARINAY

Devlet Arşivleri Genel Müdürü

PARATHENIE

Duket sheshit rëndësia e dokumentacioneve historike për të hedhur bazat e mirëkuptimit në marrëdhëniet mes kombeve dhe shteteve. Edhe Drejtoria e Përgjithshme e Arkivave të Turqisë është përpjekur vitet e fundit që, nëpërmjet botimeve të ndryshme të saja, të mbështesë bashkëpunimin dhe marrëdhëniet me shtetet e Ballkanit, marrëdhënie që vijnë duke u zhvilluar dita-ditës. Në këtë kuadër doli në dritë, si libri i tretë i një serie që kemi nisur të botojmë lidhur me Ballkanin, edhe vepra *Shqipëria në dokumentet arkivale otomane*, duke e vlerësuar si të rëndësishëm për zbardhjen e marrëdhënieve historike në mes popullit shqiptar dhe atij turk.

Kjo vepër përfshin 116 dokumente të ndara në 9 tematika me një shtrirje kohore mes viteve 1664-1914. Dokumentet e përzgjedhura janë ndarë me kryetituj dhe janë vendosur në mënyrë kronologjike me njëra-tjetra. Titujt e tematikave që janë përfshirë në këtë punim lidhur me shumë qytete, kasaba dhe fshatra të njohur, të cilët sot gjenden brenda kufijve të Republikës së Shqipërisë, si dhe temat e dokumenteve mund t'i përmbledhim shkurtimisht si më poshtë:

a-) *Tema administrative dhe civile*: Emërimi i një kajmakami në Durrës, dosjet personale të dy burrave të shtetit me origjinë nga Vlora, themelimi i bashkisë në kazanë e Lezhës, lidhja në varësi administrative e Krujës nga Durrësi, fshatrat që lidhen administrativisht pas Përmetit, Korçës dhe Beratit.

b-) *Jeta politike*: Shkolla katolike në Shkodër, aktiviteti i grekërve në Shqipëri, shpallja publike e Kushtetutës në Shkodër, aktiviteti i Italisë dhe Austrisë në Shqipëri, shpallja e amnistisë,

c-) *Punimet botore*: Meremetimi i urave në Berat dhe Shkodër, pastrimi i shtratit të liqenit të Korçës, fryrja e të cilit shkaktonte përmytje, inagurimi i zyrës telegrafike të Tiranës, ndërtimi i rrugëve dhe urave të reja në Shqipëri, rruga Durrës-Tiranë, ndërtimi i godinave qeveritare në Tiranë, Vlorë dhe Lezhë, linja telegrafike Krujë-Shkodër,

d-) *Jeta ekonomike*: Caktimi i taksave në Shkodër dhe Berat, furnizimi me lëndë drusore nga malet e Shkodrës për ndërtimin e anijeve të Kantierit Perandorak, përmirsimi i kushteve të punës së punëtorëve të kriporeve në Vlorë, qymyrguri në Tiranë, furnizimi me gjalpë i Stambollit nga Shqipëria, përpunimi i naftës që gjendet në Vlorë, zgjerimi i porteve të Durrësit dhe Shëngjinit në mënyrë që të gjallërohet tregtia,

e-) *Tema ushtarake*: Jeniçerët e caktuar në detyrë për mbrojtjen e Shkodrës, toga e topçinjve të kalasë së Delvinës, meremetimet në kalatë e Beratit, sigurimi për qëllime ushtarake nga qytetet e Shqipërisë i kafshëve të barrës, mbledhja e ushtarëve nga Korça, mbrojtja e bregdetit të Shqipërisë, ushtarët tiranas në ushtrinë perandorake, ndërtimi i postobloqeve në Gjirokastrë dhe Tiranë,

f-) *Jeta shoqërore*: Dhënia fund gjakeve në Shkodër, emigrantët e ardhur në Shkodër dhe Durrës, popullsia e vilajetit të Shkodrës, dhënia fund hasmërisë mes fiseve shqiptare pas tubimit

të organizuar në Lezhë, tërmetet në Shkodër dhe Korçë, ndihmat e shpërndara popullsisë së varfër të sanxhakut të Beratit, raporti i detajuar i Ahmed Xhevdet Pashës në lidhje me popullsinë, historikun, zakonet dhe situatën politike të vilajetit të Shkodrës, dërgimi i mjekrës së bekuar të profetit Muhamed në xhaminë e Vlorës,

g-) *Shëndetsia*: Spitali Ushtarak i Shkodrës, qendra e karantinës në portin e Vlorës, sëmundjet infektive në Vlorë, Tiranë, Kavajë, Shijak, Krujë dhe Kurvelesh, vaksinimi i popullsisë së Shkodrës dhe Durrësit, mjekët që duhen emëruar nga ana e shtetit, emërimi i një mamie në Durrës, spitali për sëmundjen e sifilizit në Durrës, ndërtimi i spitalit ortodoks në një fshat të Korçës,

h-) *Arsimi*: Shkolla e krishterë e vajzave në Gjirokastrë, hapja e shkollave në pjesët e malësisë së Shkodrës dhe në kazatë e Durrësit, Kavajës, Shijakut dhe Tiranës, rindërtimi i shkollave ortodokse në Tiranë dhe Gjirokastrë duke i zmadhuar përmasat e tyre të mëparshme, ndërtimi i liceve në Shkodër, shtypja e librave të nevojshëm për shkollat,

i-) *Feja-Vakufet*: Ndërtimi i xhamisë në Delvinë, meremetimi i xhamisë së sulltan Mehmetit të II-të në Durrës, emërimi i punonjësve të fesë në xhamitë e Tiranës, Durrësit, Krujës, çështje lidhur me zavijet halvetije të Tiranës, Gjirokastrës dhe Beratit, ndërtimi i kishave katolike në Vlorë, Durrës dhe Shkodër, ndihma monetare që ka dhuruar sulltani për shkollën katolike të Durrësit, vendosja e këmbanave nëpër kisha të ndryshme, caktimi i një sipërfaqeje për varrezat katolike në Tiranë, meremetimet e kishës ortodokse në Delvinë.

Shpresojmë që ky libër i përgatitur brenda kuadrit të protokollit të bashkëpunimit midis arkivave të Turqisë dhe të Shqipërisë, do të kontribojë në miqësinë dhe bashkëpunimin midis Republikës së Shqipërisë dhe asaj së Turqisë, marrëdhënie që shtrihen pas në të kaluarën. Me këtë rast dëshiroj të falënderoj përzemërsisht personelin e Zyrës së Drejtorisë së Arkivit Osman që varet nga Drejtoria e Përgjithshme e Arkivave Shtetërore të Turqisë për punën e suksesshme që kanë bërë dhe z. Ermal Nurja, për përkëthimet rigorozë në gjuhën shqipe që janë përfshirë në këtë libër.

Me dëshirën e mirë që miqësia midis republikës Turke dhe asaj Shqiptare të jetë e përhershme dhe solide...

Doç. Dr Yusuf SARINAY

*Drejtori i Përgjithshëm i Arkivave të
Shtetit të Republikës Turke*

ÖNSÖZ

Türkiye Cumhuriyeti'nin arşivlerinde korunmakta olan arşiv belgeleri, hem sayıları, hem de içerdikleri bilgilerden dolayı ilgililerin yoğun alakasını çekmektedirler. Bu gerçekten hareketle, elinizdeki bu eserin yayınlanıp gün ışığına çıkartılması sadece Türk ve Arnavut bilimsel çevreleri tarafından değil, aynı zamanda daha geniş çevreler tarafından da memnuniyetle karşılanması oldukça anlamlıdır.

Türk arşivlerinde korunmakta olan belgeler vasıtasıyla bizim Türk meslektaşlarımızın yapmış oldukları bu çalışma, iki ülke halkının geçmişteki ilişkilerini aydınlatma doğrultusunda gerçekten güzel ve beklenmedik bir girişimdir. Sayı bakımından fazla olmamakla birlikte bu belgelerin bize sağladıkları bilgiler açısından, oldukça anlamlı ve önemli olduklarını söylebiliriz.

Her ne kadar etnik olarak Arnavutların Balkanların batısında yaşadıkları bölgeler 5 asır boyunca Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları içinde yer almışsa da, bu eseri hazırlayan araştırmacıların, sadece bugünkü Arnavutluk Cumhuriyeti'nin siyasî sınırları içinde bulunan şehir ve bölgelerle ilgili arşiv belgelerini seçtiklerini görmekteyiz. Bu da onların ne kadar profesyonelce çalıştıklarını göstermeye kâfidir.

Belgeler 1664 yılından başlayıp 1914 yılına kadar uzanan bir zaman dilimini kapsamaktadır. Yani bu eserde üç asır boyunca kaleme alınıp hazırlanan ve doğal olarak idarî, siyasî, sosyal, iktisadî vb. toplumun değişik yönlerini kapsayan konuları işleyen belgeler ele alınmıştır.

Bu eseri hazırlayanların eline çok sayıda tarihi belgenin geçmiş olduğu anlaşılrsa da onlar bu çalışmalarında sadece 116 belgeyi takdim etmektedirler. Aklımıza gelen ilk soru neden bu kadar az belgenin basıldığı şeklinde ki sorudur. Türk arşivlerinde Arnavutluk ve Arnavutlarla ilgili belgelerin sayısı sadece bu kadar mıdır? Bu sorunun yanıtı oldukça basittir. Bu dalda ileri bir deneyime sahip olan ve sahalarının uzmanı olarak tanınan bu çalışmanın yazarları, bu kadar az sayıdaki belge vasıtasıyla bile oldukça önemli bilgiler aktarabileceklerini göstermiş oldular. Türk arşivlerinde yaptıkları araştırmalar neticesinde bu çalışmayı hazırlayan meslektaşlarımız, belgelerin kitap içindeki tematik tasnif doğrultusunda yürüttükleri özenli çalışmayla, sadece arşiv araştırmacılarına değil, aynı zamanda normal bir okuyucuya da yardımcı olmuşlardır.

Son olarak, aynı gayeye hizmet eden iki müessesemiz arasındaki işbirliğinin gelecekte gerçekleştirilecek olan daha pek çok projeye sürdürülmesi dileğiyle...

Nevilla Nika

*Arnavutluk Cumhuriyeti Devlet Arşivi
Genel Müdürü*

PARATHËNIE

Pasuria dokumentare që ruhet në arkivat e Republikës Turke paraqet një interes të jashtëzakonshëm si për nga sasia e dokumenteve ashtu edhe për nga informacioni që ato përmbajnë. Nisur nga ky fakt është e kuptueshme që dalja në dritë e kësaj vepre është e mirëpritur jo vetëm nga rrethet shkencore turke dhe shqiptare, por edhe më gjërë.

Puna e berë nga kolegët tanë turq për të ndriçuar sadopak marrëdhëniet midis dy vendeve dhe popujve tanë në të kaluarën nëpërmjet dokumenteve që ruhen në arkivat turke është me të vërtetë një befasi e këndshme. Edhe pse dokumentet nuk janë të shumtë në numur ata janë mjaft domethënës nisur nga informacioni që na përcjellin.

Megjithëse të gjitha krahinat shqiptare në Ballkanin Përqendror bënë pjesë për rreth 5 shekujsh në Perandorinë Otomane autorët me shumë profesionalizëm kanë përzgjedhur për këtë punim dokumente përfaqësuese të qyteteve e krahinave që sot janë brenda kufijve politik të Republikës së Shqipërisë.

Harku kohor i së cilës i përkasin dokumentet është 1664 deri më 1914, janë dokumente të krijuara në afro 3 shekuj dhe që natyrisht trajtojnë problematika nga më të ndryshmet duke filluar që nga ato me karakter administrativ, të karakterit politik, shoqëror ekonomik etj.

Duket qartazi që autorët kanë patur në dorë dokumente të shumta, por në këtë botim kanë vendosur të përfaqësojnë vetëm 116. Pyetja e parë që të vjen në mendje pse kaq pak? Kaq është e gjithë sasia e dokumenteve që kanë arkivat turke për Shqipërinë dhe Shqiptarët? Përgjigja është e thjeshtë. Autorët kanë një përvojë dhe profesionalizëm të admirueshëm kanë mundur që edhe nëpërmjet një sasive kaq të vogla dokumentesh të përcjellin informacion mjaft domethënës. Edhe ndarja e dokumenteve në grupe sipas fushave të veprimtarisë është bërë me shumë kujdes nga kolegët tanë të arkivave turke duke ndihmuar shumë jo vetëm frekuentuesit e arkivave por edhe çdo lexues të thjeshtë.

Së fundmi duke uruar që bashkëpunimi ndërmjet institucioneve tona homologe do të vazhdojë edhe në të ardhmen me projekte të tjera.

Nevilla Nika

Drejtoresha e Arkivit të Shtetit Shqiptar

KISALTMALAR

A. MKT. MHM	Sadaret Mektubî Mühimme
A. MKT. NZD	Sadaret Mektubî Kalemi Nezâret ve Devair Evrakı
A. MKT. UM	Sadaret Mektubî Kalemi Umum Vilâyât Evrakı
A. AMD	Sadaret Amedî Kalemi
C. AS	Cevdet Askeriye
C. BH	Cevdet Bahriye
C. BLD	Cevdet Belediye
C. EV	Cevdet Evkaf
C. ML	Cevdet Maliye
C. NF	Cevdet Nafia
DH. EUM.	Dahiliye Nezâreti Emniyeti Umumiye Müdüriyeti
DH. MKT.	Dahiliye Nezâreti Mektubi Kalemi
DH. MUİ.	Dahiliye Nezâreti Muhaberâtı Umumiye İdaresi
DH. SAİD. d.	Dahiliye Nezâreti Sicil-i Ahval Defterleri
DH. TMİK. S	Dahiliye Nezâreti Tesri-i Muamelât ve Islahât Komisyonu Evrakı
Doç.	Doçent
Dr.	Doktor
HR. SYS	Hariciye Nezâreti Siyasi Kalemi
HR. TO	Hariciye Nezâreti Tahrirât Odası
İ. AS	İrâde Askeri
İ. AZN	İrâde Adliye ve Mezâhib
İ. DH	İrâde Dahiliye
İ. HR	İrâde Hariciye
İ. MMS	İrade Meclis-i Mahsus
İ. MF	İrade Maârif
İ. ML	İrade Maliye
İ. ŞD	İrâde Şura-yı Devlet
MV	Meclis-i Vükelâ
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
vb.	Ve benzeri
Y. MTV	Yıldız Mütenevvi Maruzat Evrak
Y. PRK. ASK	Yıldız Perakende Evrakı, Askerî Maruzat
Y. PRK. BŞK	Yıldız Perakende Evrakı Başkitabet Dairesi Maruzâtı
Y. PRK. MF	Yıldız Perakende Evrakı Maârif Nezâreti
Y. PRK. HH	Yıldız Perakende Evrakı, Hazine-i Hassa
Y. PRK. MK	Yıldız Perakende Evrakı Müfettişlikler ve Komiserlikler Evrakı
Y. PRK. ML	Yıldız Perakende Evrakı, Maliye
Y. PRK. UM	Yıldız Perakende Evrakı Umumi
Y. A. HUS	Yıldız Sadaret Hususi Evrakı
Y. EE.	Yıldız Esas Evrakı

HARİTA VE FOTOĞRAFLAR

Draç Gümrük Dairesi, 19. yüzyıl sonları / <i>Zyra e Doganës në Durrës, fundi i shek. XIX</i>	24
Draç kasabasından bir görünüm / <i>Pamje e përgjithshme nga Durrësi</i>	29
İşkodra Pazarı ile Buyana Nehri sahilinden bir görünüm / <i>Pamje nga pazari i Shkodrës dhe bregu i lumit të Bunës</i>	37
İşkodra'da bir sokak; arkada görülen mabed Hünkâr Camii'dir / <i>Një rrugicë në Shkodër, faltoja në fotografi është xhamia e Hynqarit</i>	63
Buyana Köprüsü ve İşkodra'dan genel bir görünüm / <i>Ura e Bunës dhe një pamje e përgjithshme nga Shkodra</i>	78
İşkodra Hükümet Dairesi / <i>Zyra e administrative e Shkodrës</i>	104
İşkodra Paruşa Meydanı'nda ahali / <i>Njerëz në sheshin e Parrucës, Shkodër</i>	110
İşkodra Kalesi, 1909 / <i>Kalaja e Shkodrës, 1909</i>	127
Osmanlı dönemi, Arnavutluk Haritası	137
İşkodra'da dükkanlar ve esnaf / <i>Dyqane dhe zejtarë në Shkodër</i>	141
İşkodra'da Malisör arabaları / <i>Karrocat e malësorëve në Shkodër</i>	141
Bir Arnavut köylüsü. / <i>Fshatar shqiptar</i>	147
İşkodra'da askerler / <i>Ushtarë në Shkodër</i>	148
Draç Jandarma Karakolu / <i>Postblloku i xhandarmërisë në Durrës</i>	154
Draç Jandarma Karakolu'nun farklı bir fotoğrafı / <i>Një fotografi tjetër e Postbllokut të Xhandarmërisë së Durrësit</i>	154
İşkodra Kalesi / <i>Kalaja e Shkodrës</i>	155
İşkodra'da bir kışla / <i>Një garnizon ushtarak në Shkodër</i>	155
İşkodra'da Topçu Kışlası / <i>Garnizoni i artiljerëve në Shkodër</i>	163
İşkodra'da Çarşıbaşı Karakolu / <i>Postblloku i kryepazarit në Shkodër</i>	163
İşkodra Buyana Gölü'nde Nüzhetiye Vapuru / <i>Vapori Nyz'hetije në liqenin e Bunës në Shkodër</i>	166
5. Alay, 5. Arnavut Taburu subaylarından Kolağası Bedri Ağa / <i>Nënmajor Bedri Aga, oficer i taborit të pestë shqiptar, të regjimentit të pestë</i>	171
İşkodra'da topçu askerler 179	
İşkodra Gölü'nde Lsendre Adasındaki kale / <i>Kështjella Lsendre në liqenin e Shkodrës</i>	180
Arnavutluk kıyafetlerinden / <i>Veshje shqiptare</i>	195
İşkodra'daki Drin Nehri'nin taşmasından sonra sular altında kalan Tabakhane mahallesi / <i>Lagjia e Tabakëve, e përmbytur nga uji i lumit Drin në Shkodër</i>	201
Arnavutluk kıyafetlerinden / <i>Veshje shqiptare</i>	205, 212, 224, 225, 229, 247, 289, 293, 375, 393
15. yüzyıl, Arnavutluk'u resmeden bir gravür / <i>Një gravurë e shek. XV në të cilën jepet një tablo nga Shqipëria</i>	216
İşkodra Vilayeti Müsîkî Heyeti / <i>Banda muzikore e vilajetit të Shkodrës</i>	239
Ahmed Cevdet Efendi (Paşa)	251
İşkodra Askerî Hastanesi / <i>Spitali ushtarak në Shkodër</i>	294
İşkodra'dan genel bir görünüm / <i>Pamje e përgjithshme nga qyteti i Shkodrës</i>	301
İşkodra Mekteb-i Rüşdiyesi / <i>Mejtesi Rushdije në Shkodër</i>	318
İşkodralı Arnavut kızlar / <i>Vajza shqiptare shkodrane</i>	323
İşkodra'da bir kilise / <i>Një kishë në Shkodër</i>	350
İşkodra Parusa Meydanı / <i>Sheshi i Parrucës në Shkodër</i>	357
Draç şehrinden genel görünüm / <i>Pamje e përgjithshme nga Durrësi</i>	367
Draç şehrinin deniz tarafından görünümü. / <i>Pamje e qytetit të Durrësit nga deti</i>	367
İşkodra'daki Tabakhane Mahallesi'nde Kurşunlu Camii / <i>Xhamia e Plumbit në lagjen e Tabakëve në Shkodër</i>	379
Metropolit Kilisesi, İşkodra / <i>Kisha metropolitane, Shkodër</i>	383
İşkodra'da bir katedral / <i>Katedralja e Shkodrës</i>	387
Katedralin farklı bir açıdan görünümü / <i>Katedralja e fotografuar nga një kënd tjetër</i>	387
İşkodra'da bir cami ve Fransisken Manastırı / <i>Pamje e një xhamie dhe e manastirit françeskan në Shkodër</i>	395

Souvenir de l'Albanie Durazzo.

Draç Gümrük Dairesi, 19. yüzyıl sonları...

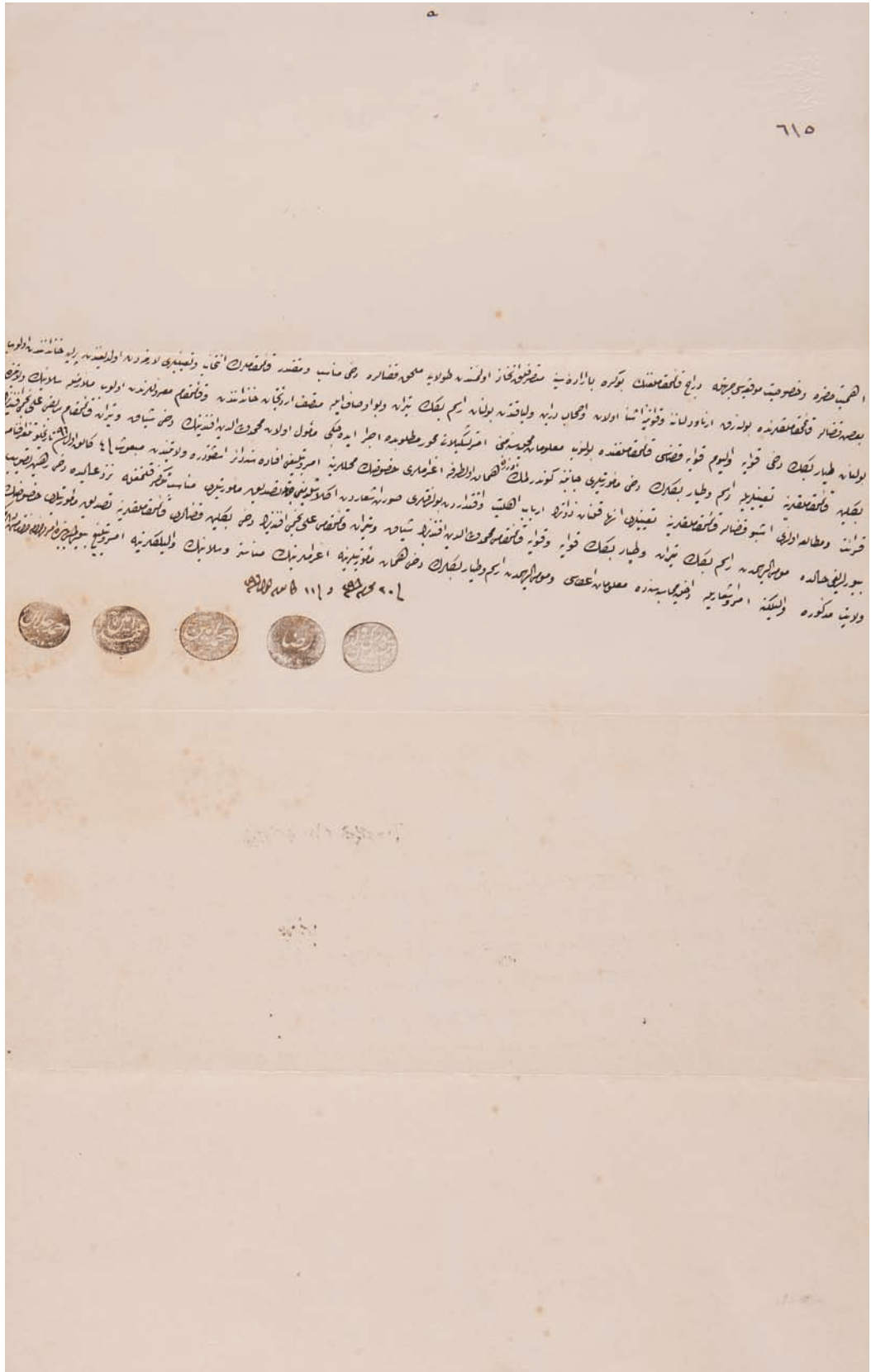
Zyra e Doganës në Durrës, fundi i shek. XIX

(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

İDARÎ VE MÜLKÎ KONULAR
ÇESHTJE ADMINISTRATIVE DHE CIVILE

DRAÇ KAZALARINA ARNAVUTÇA BİLEN KAYMAKAM ATANMASI

Sancak haline getirilen Draç'a bağlanan kazalar için, kaymakam olarak bölgenin sosyal yapısını ve Arnavutça'yı bilen kişilerin atanmaları

EMERIMI NE KAZATE E DURRESIT TE NJE KAJMAKAMI QE FLET GJUHEN SHQIPE

Emërimi i një personi, që flet gjuhën shqipe dhe njëh strukturën shoqërore të zonës, në detyrën e kajmakamit për kazatë që varen administrativisht nga Durrësi, i kthyer në sanxhak së voni

Ehemmiyeti hâzıra ve hususiyeti mevkiyyesi cihetiyle Draç Kaymakamlığı'nın bu kere bâ-irâde-i seniyye mutasarrıflık ittihâz olunmasından dolayı mülhak kazalara dahi münasib ve muktedir kaymakamların intihâb ve tayinleri lâzımeden olduğundan Pirlepe hanedanından olup bazı kazalar kaymakamlıklarında bulunarak Arnavud lisanına ve kavânîne âşinâ olan ashâb-ı dirayet ve liyakatden bulunan Rasim Bey'in Tiran ve bu evsâf ile muttasıf Erzincan hanedanından ve kaymakam ma'zûllerinden olup mülâzemetle Selanik Vilâyeti'nde bulunan Tayyar Bey'in dahi Kavaye ve el-yevm Kavaye Kazası Kaymakamlığı'nda bulunup malumât-ı mahalliyesine meb-nî emri teşkilâtı mihver-i matlûbda icra edeceği me'mûl olan Mehmed Veliyyüddin Efendi'nin dahi Şiyak ve Tiran Kaymakam-ı sâbıkı Ali Necmi Efendi'nin Peklin Kaymakamlıklarına tayinleriyle Rasim ve Tayyar Beylerin dahi memuriyetleri cânibine gönderilmek üzere hemen ol tarafa i'zâmları hususunun mahallerine emr u tebliği ifadesine dair İşkodra Vilâyeti'nden meb'ûs fî 4 Kânûn-ı Evvel sene [12]96 tarihli telgrafnâme kırâet ve mütâlâa olundu. İşbu kazalar kaymakamlıklarına tayinleri inhâ kılınan zevâtın erbâb-ı ehliyet ve iktidardan bulundukları sureti-i iş'ârdan anlaşıldığı cihetle tasdik-i memuriyetleri münasib-i tezekkür kılınmakla nezd-i âlîde dahi rehini tasvîb buyrulduğu hâlde mûmâileyhimden Rasim Bey'in Tiran ve Tayyar Bey'in Kavaye ve Kavaye Kaymakamı Mehmed Veliyyüddin Efendi'nin Şiyak ve Tiran Kaymakamı Ali Necmi Efendi'nin dahi Peklin Kazaları Kaymakamlıklarına tasdik-i memuriyetleri hususunun vilâyet-i mezkûre valiliğine emr u iş'ârıyla Dahiliye Muhasebesi'ne de malumât i'tâsı ve mûmâileyhimden Rasim ve Tayyar Beylerin dahi hemen memuriyetlerine i'zâmlarının Manastır ve Selanik Valiliklerine emr u tebliğ buyurulması bâbında emr u fermân hazreti men lehü'l-emrindir.

Fî 20 Muharrem sene [1]298 ve fî 11 Kânûn-ı Evvel sene [1]296 / [23 Aralık 1880]

(Mühürler)

**

Atûfetli efendim hazretleri

Bu kere mutasarrıflık ittihâz olunan Draç Sancağı'na mülhak kazalardan Tiran Kazası Kaymakamlığı'na Pirlepe hanedanından Rasim Bey'in ve Kavaye Kazası Kaymakamlığı'na Erzincan hanedanından Selanik'de bulunan Tayyar Bey'in ve Şiyak Kaymakamlığı'na, el-yevm Kavaye Kazası kaymakamı olan Mehmed Veliyyüddin Efendi'nin ve Peklin Kaymakamlığı'na dahi Tiran Kaymakam-ı sâbıkı Ali Necmi Efendi'nin tayinleri İşkodra Vilâyeti'nden bâ-telgraf bildirilmiş olduğundan bahisle bunların icra-yı memuriyetleri hususunun vilâyet-i mezkûre valiliğine iş'ârıyla mûmâileyhimden Rasim ve Tayyar Beylerin dahi hemen mahâll-i memuriyetlerine i'zâmlarının Ma-

Draç kasabasından bir görünüm...

Pamje e përgjithshme nga Durrësi

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/33)

nastır ve Selanik Valiliklerine tebliği istîzânına dair İntihâb Komisyonu'ndan tanzim olunan mazbata leffen arz u takdim kılınmakla ber-mûceb-i istîzân icra-yı iktizâları hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise icra-yı hükm-i celîline ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 24 Muharrem sene [12]98 - Fî 15 Kânûn-ı Evvel sene [12]96 / [27 Aralık 1880]

Said

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Vekâlet-penâhîleriyle melfûf mazbata manzûr-ı âlî buyurulmuş ve ber-vech-i istîzân mûmâileyhimin zikrolunan kaymakamlıklara icra-yı memuriyetleri müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî iktizâ-yı celîlinden olarak mazbata-i mezkûre iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 26 Muharrem sene [12]98 - Fî 17 Kânûn-ı Evvel sene [12]96 / [29 Aralık 1880]

Ali Rıza

AVLONYALI MUSTAFA NURİ PAŞA'NIN ÖZGEÇMİŞİ

Birçok devlet hizmetini başarıyla tamamladıktan sonra en son Menteşe Sancağı Mutasarrıflığı yapan Avlonyalı Mustafa Nuri Paşa'nın tahsili, memuriyetleri, aldığı rütbe ve taltifleri ihtiva eden özgeçmişi

BIOGRAFIA E MUSTAFA NURI PASHE VLORES

Dosja e biografisë së Mustafa Nuri pashë Vlorës, i cili së fundmi ka qenë në detyrën e Mytesarifit të Sanxhakut të Menteshes pasi ka përmbushur me sukses shumë shërbime ndaj shtetit perandorak, në të cilën jepet të dhëna rreth arsimimit, posteve administrative, gradave dhe ofiqeve që ka marrë personi në fjalë

MUSTAFA NURİ PAŞA

Avlonyalı Hacı Ebubekir Bey'in mahdûmudur.

Bin iki yüz kırk altı tarihinde Yanya Vilâyeti dahilinde kâin Avlonya Kasabası'nda tevellüd etmişdir.

Muallim-i mahsusdan sarf ve nahiv ve mantık ve me'ânî ve beyân ve bedî' ve akaid ve fıkhdan bazı kütüb ve bir mikdar dahi Fari'si okumuşdur. Türki ve Arabî ve Fari'si ve Fransız ve Rum lisanlarıyla tekellüm ve kitâbet eder ve İtalyanca ve Arnavudca yalnız teküllüm eder, şehâdetnâmesi yoktur.

Yetmiş bir tarihinde yirmi altı yaşında olduğu hâlde Yunanistan erbâbı ihtilâlinin Yanya ci-hetlerine etdikleri zarar u ziyandan dolayı tahkikât icra etmek üzere iki bin beş yüz kuruş maaşla Seyyar Komisyonu Riyâseti'ne tayin olunmuş ve yetmiş iki tarihinde Yanya Eyaleti Meclis-i Kebîri azâlığına intihâb olunarak mezkûr komisyonda sebk eden hizmetine mükâfâten yetmiş beş tarihinde uhdesine sâlise ve meclis-i mezkûr azâlığında iken dahi yetmiş yedi tarihinde sâniye rütbeleri tevcih buyurulmuşdur. Yetmiş dokuz tarihinde ahvâl-i sâbika vechile kapıaltı hasılâtı dahi tarafına aid olmak üzere altı bin beş yüz kuruş maaşla Ergiri Sancağı Kaymakamlığı'na tayin olunarak tarih-i mezkûrda beşinci rütbeden bir kıta Mecidî Nişânı ihsân buyurulmuş ve seksen tarihinde yine kapıaltı hasılâtı ve beş bin beş yüz kuruş maaşla Görice ve seksen bir tarihinde kezâlik kapıaltı hasılâtı ve altı bin kuruş maaşla Yanya Vilâyeti dahilinde kâin Narda Kaymakamlıklarına tayin olunmuş ve buradan bi'l-infisâl sekiz mâh memuriyetsiz kalıp ba'dehû seksen iki tarihinde altı bin kuruş maaşla Tuna Vilâyeti Vali Muavinliği'ne memuriyeti vuku bularak seksen dört tarihinde mütemâyiz ve müteâkiben ûlâ sınıfı sânisî rütbeleri ihrâz eylemişdir. Tarih-i mezkûrda Girid Cezîresince teşkilâtı cedîde icra olunması üzerine Rumeli Beylerbeyiliği pâyesî ve on yedi bin beş yüz kuruş maaş ile Resmo Mutasarrıflığı'na tayin olunarak tebdilen üçüncü rütbeden bir kıta Mecidî Nişânı dahi i'tâ buyurulmuş ve seksen altı tarihinde Girid Cezîresi maddiyasını almışdır. Seksen yedi tarihinde tebdilen ikinci rütbeden Mecidî Nişânı ihsân ve yine on yedi bin beş yüz kuruş maaş ile Kandiye Mutasarrıflığı'na nakl olunmuş ve doksan tarihinde üçüncü rütbeden Osmanî Nişânı alıp ba'dehû bi'l-infisâl umûr-ı zâtiyesini rû'yet etmek üzere beş mâh müddet Avlonya'daki hânesinde ikamet etdikden sonra yine tarih-i mezkûrda on beş bin kuruş maaşla Hersek Mutasarrıflığı'na tayin olunmuşdur. Doksan üç tarihinde hasbe'l-kader vuku'ı infisâline mebnî umûr-ı zâtiyesini görmek için Avlonya'ya gitmiş ve yedi mâh mürûrundan sonra tarih-i mezkûr zarfında altı bin kuruş maaşla Girid Vilâyeti Vali Müşavirliği'ne memur olarak doksan dört tarihinde bi'l-istiifa on dört mâh bilâ-memuriyet kalıp ba'dehû doksan altı tarihinde altı

bin kuruş maaşla müceddeden teşkil olunan Görice Mutasarrıflığı'na tayin olunarak el-yevm ifa-yı hizmet etmekde bulunmuşdur. Ecnebi nişânına ve bilâ-memuriyet kaldığı müddetçe ma'zûliyet maaşına nâil olamamıştır.

Komisyon riyâsetinden ikmâl-i vazife ile ve meclis-i kebîr azâlığından ve Ergiri ve Narda Kaymakamlıklarından ve Tuna Vali Muavinliği ile Resmo Mutasarrıflığı'ndan nakil ve tahvil-i memuriyet suretiyle infisâl etmiş ve Kandiye mutasarrıfı iken Girid valisi bulunan devletli Rauf Paşa hazretleriyle beynerinde zuhur eden tebâyün-i efkârdan dolayı müşârunileyhin inhâsı üzerine ve Hersek Mutasarrıflığı'ndan hasbe'l-kader infisâli vuku bularak Görice Kaymakamlığı'ndan dahi ol vakit Manastır valisi bulunan Kütahyalı müteveffâ Ali Paşa tarafından sû-i hâline dair vuku bulan inhâya mebnî infisâl etmiş ise de gerek Manastırca ve gerek mefsûh Meclis-i Vâlâca cereyân eden muhakemelerinde berâet-i zimmeti tahakkuk ederek mükâfâten Tuna Vilâyeti Vali Muavinliği'ne tayin olunmuşdur.

Manastır Valisi ve Üçüncü Ordu-yı Hümâyûn Müşiri devletli Gazi Muhtar Paşa hazretleri tarafından yazılan mülâhazada: "Müşârunileyhin işgüzâr ve dirayetkâr ve sahib-i iktidar bir zât olduğu görülmektedir." denilmiştir.

Fî 25 Muharrem sene [12]97 - Fî 27 Kânûn-ı Evvel sene [12]95 / [8 Ocak 1880]

Müşârunileyh Mustafa Paşa hazretlerinin vuku'ı istifasına mebnî doksan yedi senesi Muharrem'inin ikisinde vâki doksan beş senesi Kânûn-ı Evvel'inin dördünde azl olunarak bin üç yüz senesi Şaban'ının ikisine musâdif doksan dokuz senesi Mayıs'ının yirmi altısında beş bin kuruş maaş ile Menteşe Mutasarrıflığı'na memur ve bin üç yüz bir senesi Zilkade'sinin yirmi dördüne tesadüf eden bin üç yüz senesi Eylül'ünün üçünde yine bi'l-istifa munfasıl olup mezkûr üç yüz bir senesi Zilhicce'sinin yedisinde uhdesine ikinci rütbeden nişân-ı âlî-i Osmanî ihsan buyurulmuş ve ahîren irtihâl-i dâr-ı bekâ eylemiştir.

7 Zilhicce [1]301 / [28 Eylül 1884]

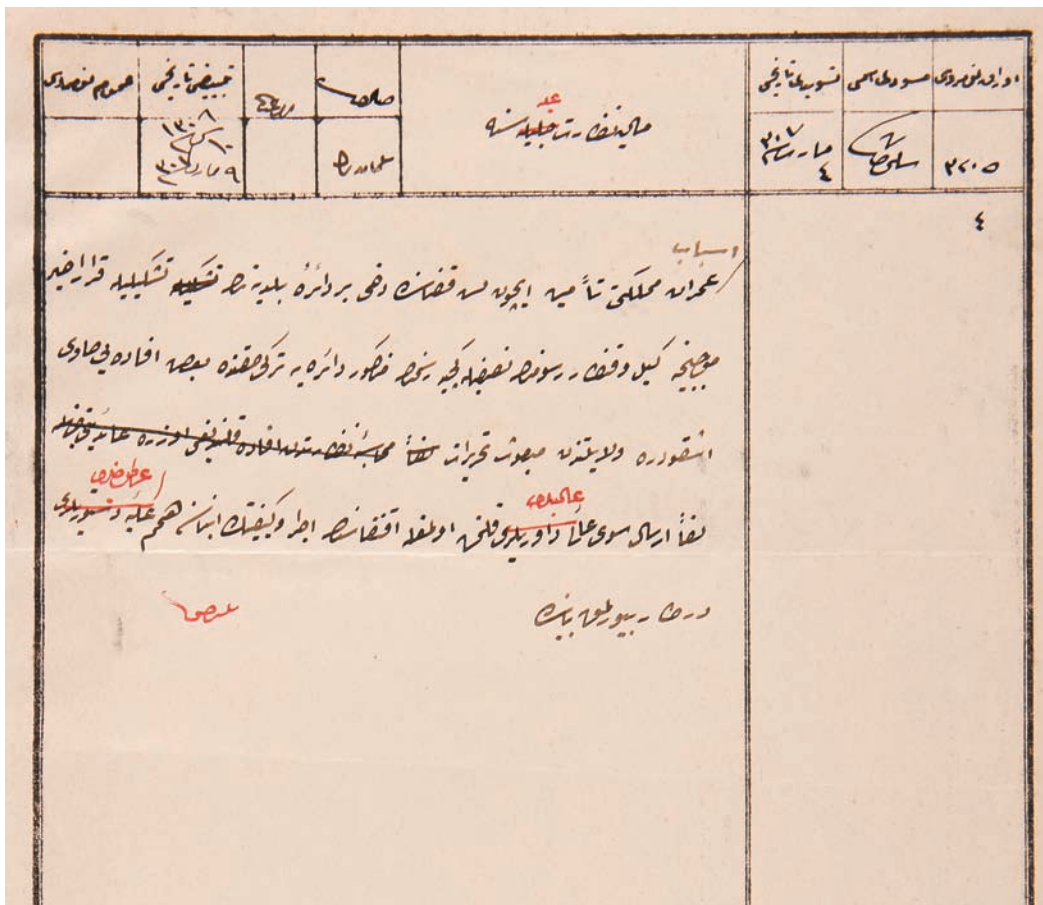
Leş Kazası'nda bir belediye dairesi kurularak bazı vergi gelirlerinin yarısının buraya aktarıldığı

Gjysma e të ardhurave të disa taksave shkojnë në buxhetin e zyrës bashkiake që është hapur në kazanë e lezhës

Maliye Nezâret-i Aliyyesi'ne

10 Ş. sene 1308 - 9 Mart sene [1]307 / [21 Mart 1891]

* *

Şûrâ-yı Devlet
Dahiliye Dairesi
Aded
794

Esbâb-ı umrân-ı memleketi te'min maksadıyla Leş Kazası'nda dahi bir daire-i belediyenin teşkiliyle karar-ı ahîr mûcebince keyl ve kantar rûsûmunun nısfıyla geçid resminin mezkûr daireye terki lüzumu İşkodra Vilâyeti'nden meb'ûs tahrirâtında gösterildiği beyânıyla icra-yı icabına dair Dahiliye Nezâreti'nin Maliye Nezâreti'yle muhabereyi şâmil tezkiresi Şûrâ-yı Devlet'e i'tâ olunmakla Dahiliye Dairesi'nde kırâet olundu.

Maliye Nezâreti'nin cevabında mukaddemâ devâir-i belediyeye terk olunmuş olan kile ve kantar rûsûmunun nısfı muvâzene-i umumiye-i maliye açığı için ittihâz olunan tedâbîr cümlesinden olmak üzere daha bazı rûsûm ile beraber hazineye alınmış olduğu hâlde kaza-i mezkûrun zaten hazine hesabına istihsâl edilen keyl ve kantar rûsûmunun nısf mikdarının mahallî daire-i belediyesine terki muvâfık-ı maslahat olamaz ise de bunların üç yüz beş senesi hasılâtı iki bin sekiz yüz otuz yedi kuruşdan ibaret olarak nısfı ancak bin dört yüz kuruş kadar cüz'î bir şey olduğuna ve gösterilen lüzuma mebnî tervîc-i iş'âr münasib olup ancak geçid resmî bunlara makîs olmadığından onun kemâkan hazine hesabına idare ve istihsâli muktezî bulunduğu beyân olunmuş ve sureti iş'âr nefsü'l-emre muvâfık bulunmuş olduğundan âtiyen meşrû' ve münasib karşılık bulundukça ikdâr eylemek üzere şimdilik zikrolunan keyl ve kantar rûsûmunun nısfıyla daire-i mezkûrenin teşkili hususunun mahalline tebliğ olunmak üzere keyfiyetin Dahiliye Nezâreti'ne havale-i si ve Maliye Nezâreti'ne de malumât i'tâsı tezekkür kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 22 Zilhicce sene [1]308 ve fî 16 Temmuz sene [1]307 / [28 Temmuz 1891]

(Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi üyelerinin mühürleri)

Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin miyâne-i bendegânemizde mütâlâa olunan işbu mazbatasında gösterildiği vechile geçid resminin kemâkan hazine hesabına idare ve istihsâl olunması lüzumuna mebnî âtiyen münasib karşılık bulundukça ikdâr edilmek üzere şimdilik keyl ve kantar rûsûmunun nısfıyla kaza-i mezkûrda dahi bir daire-i belediye teşkili miyâne-i bendegânemizde de tezekkür ve tensîb kılındı ise de ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizdir.

Fî 7 Muharrem sene [1]309 - Fî 31 Temmuz sene [1]307 / [12 Ağustos 1891]

(Meclis-i Vûkelâ üyelerinin mühürleri)

★ ★

İşkodra Pazarı ile Buyana Nehri sahilinden bir görünüm...

Pamje nga pazari i Shkodrës dhe bregu i lumit të Bunës
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90766/52)

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn

Devletli efendim hazretleri

İşkodra Vilâyeti mülhakâtından Leş Kazası'nda dahi bir daire-i belediye teşkiliyle mahallî keyl ve kantar rûsûmu nısfının daire-i mezkûreye terki hakkında Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'dan müzeyyel mazbatası leffen arz u takdim kılınmış olmakla ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümâyûn-ı cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise hükm-i âlîsi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 7 Muharrem sene [1]309 - Fî 31 Temmuz sene [1]307 / [12 Ağustos 1891]

Sadrîazam

Kâmil

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

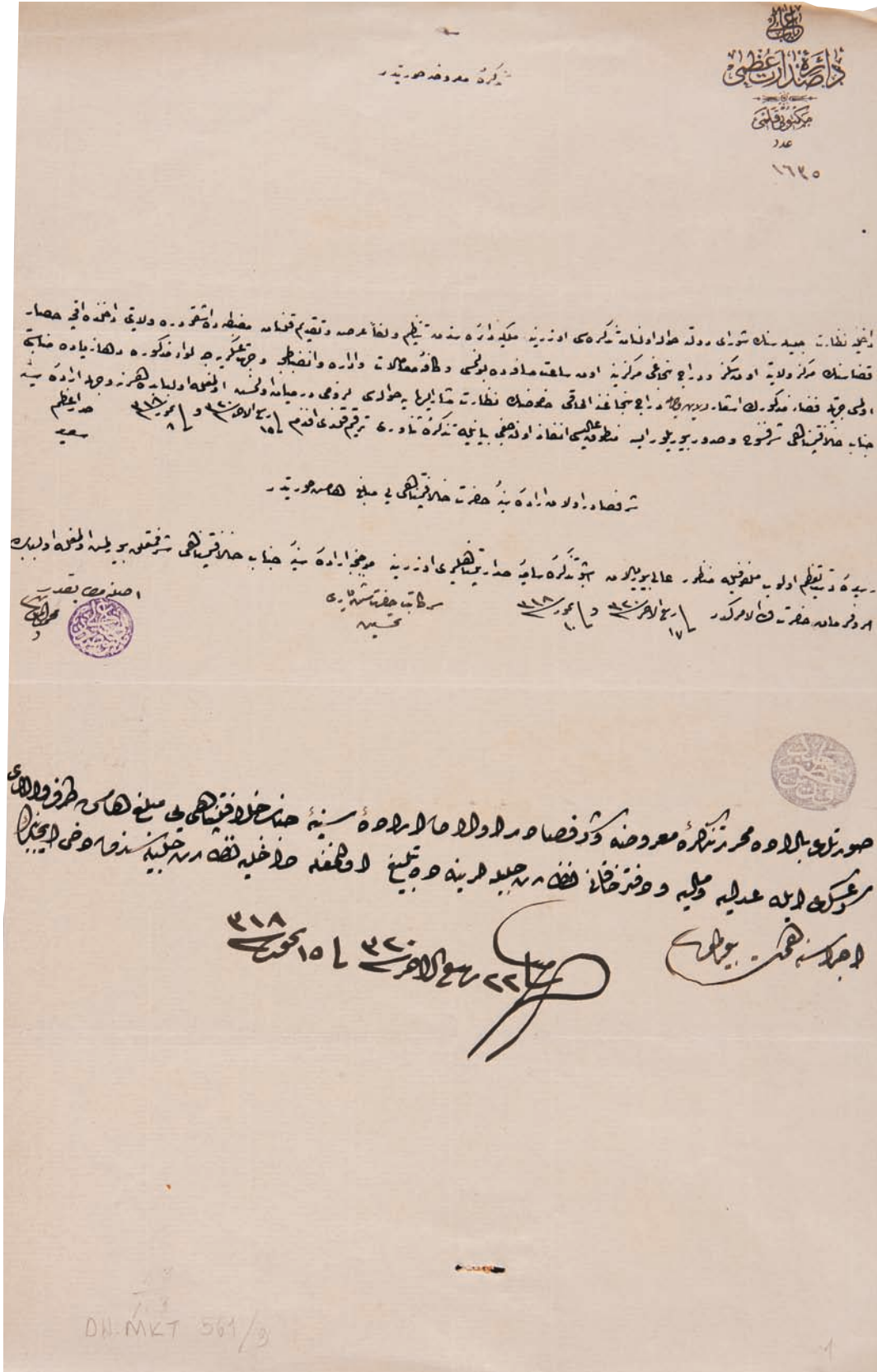
Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 8 Muharrem sene [1]309 - Fî 1 Ağustos sene [1]307 / [13 Ağustos 1891]

Serkâtib-i Hazreti Şehriyârî

Süreyya

AKÇAHIŞAR (KRUJE) KAZASI'NIN DRAÇ SANCAĞI'NA BAĞLANMASI

İşkodra vilâyet merkezine 18 saat uzaklıkta bulunan Akçahisar Kazası'nın, daha yakın mesafedeki Draç Sancağı'na bağlanması

KAZAJA E KRUJES I JEPET NE VARESI ADMINISTRATIVE SANXHAKUT TE DURRESIT

Kazaja e Krujës që gjendet 18 orë larg nga qendra e vilajetit të Shkodrës, lidhet administrativisht pas sanxhakut të Durrësit që gjendet më afër (10 orë larg)

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret-i Uzmâ

Mektubî Kalemi

Aded

1635

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale olunan tezkiresi üzerine Mülkiye Dairesi'nden tanzim ve leffen arz u takdim kılınan mazbatada İşkodra Vilâyeti dahilinde Akçahisar Kazası'nın merkez-i vilâyete on sekiz ve Draç Sancağı merkezine on saat mesafede bulunması ve kâffe-i muamelât ve idare ve inzibâtça ve ciheti askeriyece livâ-i mezkûra daha ziyade mü-nasebeti olması cihetiyle kaza-i mezkûrun iş'âr-ı vilâyet vechile Draç Sancağı'na ilhâkı hususunun nezâret-i müşârunileyhâya havalesi lüzumu dermiyân olunmuş olmakla ol bâbda her ne vec-hile irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 15 Rebîülâhir sene [1]320 ve fî 8 Temmuz [1]318 / [21 Temmuz 1902]

Sadriazam

Said

Şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhîyi mübelliğ hâmiş suretidir.

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Rebîülâhir sene [1]320 ve fî 10 Temmuz [1]318 / [23 Temmuz 1902]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Tahsin

Suretleri bâlâda muharrer tezkire-i ma'rûza ve şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhîyi mübelliğ hâmiş taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî ile Adliye ve Maliye ve Defter-i Hakanî Nezâret-i Celîlelerine de tebliğ olunmakla Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden dahi icabının icrasına himmet buyuruldu.

Fî 22 Rebîülâhir sene [1]320 - Fî 15 Temmuz sene [1]318 / [29 Temmuz 1902]

Veziriazam

Said

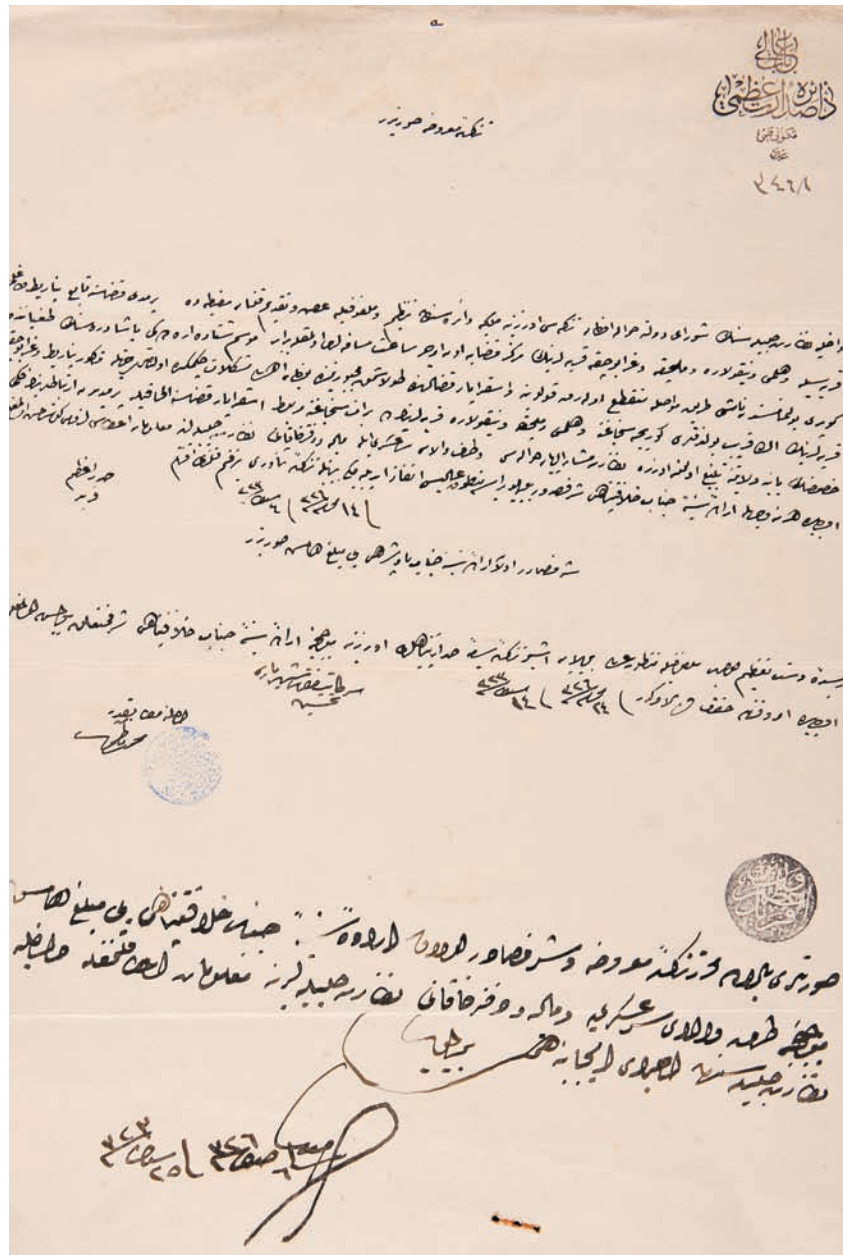

PIRMEDİ, GÖRİCE VE BERAT'A BAĞLI BAZI KÖYLER HAKKINDA MÜLKÎ DÜZENLEME

Panaritdağlı, Helmsi, Nikolare, Melçka ve Grabočka köyleri halkının özellikle kış aylarında taşan Paşa Deresi sebebiyle bağlı bulundukları Pirmedi Kazası'na ulaşmakta güçlük çektiklerinden, Panaritdağlı ve Grabočka adlı köylerin Görice Sancağı'na, diğerlerinin ise Berat Sancağı'nın İskrapar Kazası'na bağlanmalarına izin verilmesi

STRUKTURIMI ADMINISTRATIV I DISA FSHATRAVE TE PERMITIT, KORÇES DHE BERATIT.

Meqënëse populli i fshatrave Panarit, Helms, Nikollar, Melčkë dhe Grabockë e kanë të vështirë të udhëtojnë drejt kazasë së Përmitit në varësinë e të cilës gjenden, veçanërisht për shkak të Përroit të Pashait që del nga shtrati i tij gjatë muajve të dimrit, lejohet që fshatrat Panarit dhe Grabockë të varen nga sanxhaku i Korçës, ndërsa fshatrat e tjerë lidhen pas kazasë Skrapar të sanxhakut të Beratit

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi
Aded 3468

Tezkire-i ma'rûza suretidir.

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale olunan tezkiresi üzerine Mülkiye Dairesi'nden tanzim ve melfûfuyla arz u takdim kılınan mazbatada Pirmedi Kazası'na tâbi Panarit-
dağlı karyesiyle Helmsi ve Nikolare ve Melçka ve Graboçka karyelerinin merkez-i kazaya on
üçer saat mesafeleri olmakla beraber mevsim-i şitâda aradaki Paşa Deresi'nin tuğyânında köp-
rü bulunmamasından nâşi tarîk-ı muvasala münkatı' olarak Kolonya ve İskrapar Kazalarında do-
laşmak mecburiyetinde bulunan ahali müşkilât çekmekte oldukları cihetle mezkûr Panarit ve Gra-
boçka karyelerinin en karîb bulundukları Görice Sancağı'na ve Helmsi ve Melçka ve Nikolare
karyelerinin de Berat Sancağı'na merbût İskrapar Kazası'na ilhakıyla Pirmedi'den irtibatlarının
fekki hususunun Yanya Vilâyeti'ne tebliğ olunmak üzere nezâret-i müşârunileyhâya havalesi ve
taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî ile Maliye ve Defter-i Hakanî Nezâret-i Celîlelerine malumât i'tâsı lüzû-
mu gösterilmiş olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-su-
dûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 14 Muharrem sene [1]326 - Fî 4 Şubat sene [1]323 / [17 Şubat 1908]

Sadriazam
Ferid

Şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahîyi mübelliğ hâmiş suretidir.

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-
penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müte'allık buyurulmuş
olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 24 Muharrem sene [1]326 - Fî 14 Şubat sene [1]323 / [27 Şubat 1908]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsin

Suretleri bâlâda muharrer tezkire-i ma'rûza ve şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâ-
fet-penâhîyi mübelliğ hâmiş mücebince taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye ve Maliye ve Defter-i Hakanî
Nezâret-i Celîlelerine malumât i'tâ kılınmakla Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden icra-yı icabına
himmet buyuruldu.

Fî 6 Safer sene [1]326 - Fî 25 Şubat sene [1]323 / [9 Mart 1908]

Veziriazam
Ferid

[illegible][illegible]

بسته نفعیه ایست بپایان رسیدی ایفای مملکت ایله اداره عقیقت اعتدالت بجای کوفی بنی خلفه در نهی صحرای اولیسنجیه کونجیه
خاتم و نه روبرو نه جاسرینت او در درخت خیزه خاسته شاهزاده ای بیست غوغه معاصرت حکم از ده معاصرت حکم در نهی صحرای اولیسنجیه کونجیه
یکسره بیت الخیر خیزه تری و خلفه کسری بیخ اولیسنجیه او یکسره قطع ایستاده او در ده کدبانغ عطر عقیقت الشرب شرف راولو
او در ده کدبانغ خیزه تری و خلفه کسری بیخ اولیسنجیه او یکسره قطع ایستاده او در ده کدبانغ عطر عقیقت الشرب شرف راولو

[illegible][illegible][illegible][illegible]

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله
والحمد لله الذي هدانا لهذا الذي كنا لنهتدي لولا أن هدانا الله

سازمان احیای دریاچه ارومیه و وزارت قمارها را اهلان حاضر و اهلان داره کی ولایاته سارو مقیض اور سبب اورا ورتولید
عالمایه جلازم و مقضیه اداره کس وقتوای خرم دله کجول زمانه اریخ بعضی شکلوه ظهور اورد جلا ورتولید و انتاج ویدیت
نوازل الطبع مقصد و منفعت دولت و نافع اولر بعضی سارو احیای وایا حفره جهانیه واهلیت وعلوایه مشا کسب افر
مأمور شقیه تلخیص اورد وایا سابقه بقای مقام سارو علیه عظمی دند و عصبه استخره و کمنه شتی بلا و جهو اورد و اورد کی

AVLONYALI İSMAIL KEMAL BEY'İN ÖZGEÇMİŞİ

Son olarak Trablusgarp valiliği yapan, Sinan Paşa sülâlesinden 1847 Avlonya doğumlu İsmail Kemal Bey'in tahsili, memuriyetleri, aldığı rütbe ve taltiflerini ihtiva eden özgeçmişi

BIOGRAFIA E ISMAIL QEMAL BEJ VLORES

Dosja personale e Ismail Qemal Beut, i datëlindjes 1847, në qytetin e Vlorës, pasardhës i Sinan Pashait, i cili së fundi gjendej në detyrën e valiut të Trablusgarbit, dosje në të cilën gjendet të dhëna rreth arsimimit, detyrave shtetërore, gradave ve ofiqeve perandorake

İSMAIL KEMAL BEY

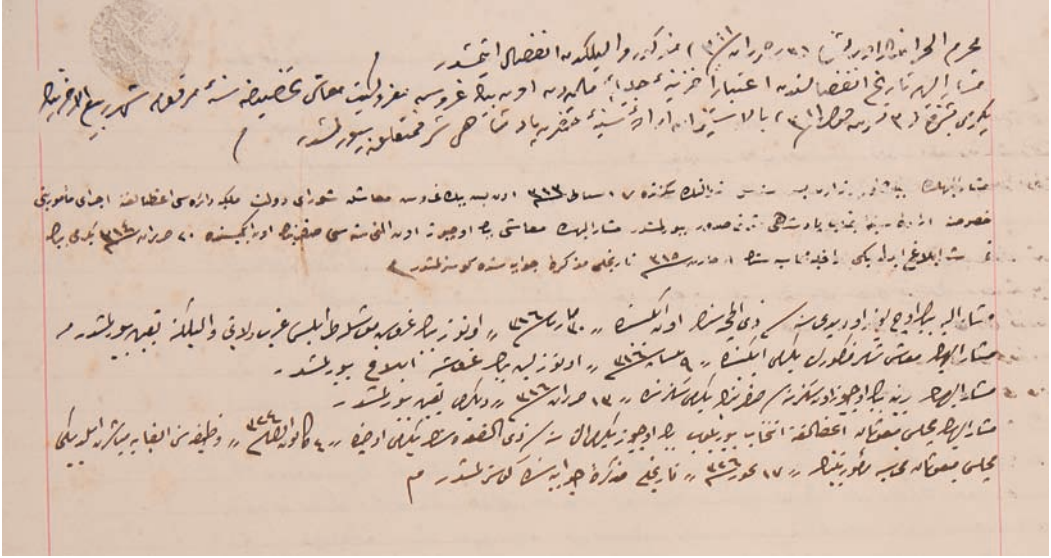
Sinan Paşa sülâlesinden ve Dergâh-ı Âlî Kapıcıbaşılarından Mahmud Nedim Bey'in mahdûmudur.

Bin iki yüz altmış senesi Muharrem'inin on dördünde Avlonya Kasabası'nda tevellüd eylemiştir.

Selanik ve Avlonya Mekâtib-i İbtidâiyesi'nde mukaddime-i ulûm okuyup Yanya'da muallim-i mahsusdan Arabî ve Farisî ve Josimia nâm Rum mektebinde eski Rumca ve Latince ve Fransızca kavâ'id-i sarfiye ve nahviye ve edebiyat ve sureti hususada fûnûn-ı ri'yâziyeden hesab ve cebiri âdî ve hendese-i a'lâ ve müsellesât ve hikmet-i tabiiye ve kimya ve ilm-i hey'et ve fenn-i menâfi'u'r- ruh ve beden-i insanî ve coğrafya ve tarih-i umumî tahsil etmiştir. Mebâhis-i hikemiye ve fenniye câmî olan *İcra-yı Efkar* nâmında bir risâle-i muvakkatden te'lif ve deyn için habs hakında bir makale-i kanuniye neşreylemiştir. Türkçe ve Rumca ve Fransızca kitâbet ve Arnavudca tekellüm ve Latince kırâet eder.

Bin iki yüz yetmiş altı Zilkade'sinde on altı yaşında iken mülâzemetle Bâbîâli Tercüme Odası'na çerağ buyurulup yetmiş yedi senesi şehir-i Ramazan-ı şerifinde Paris Sefâreti Seniyyesi Ateşeliği'ne tayin olunduğu hâlde mesâlih-i zâtîyesi haylûletiyle gidemeyip yetmiş dokuz senesi Safer'inde beş yüz kuruş maaşla Yanya Eyaleti Muhabere-i Ecnebiye Kitabeti'ne memur olmuş ve on sekiz mâh sonra maaşı yedi yüz kuruşa iblâğ ile müceddeden teşkil olunan Yanya Merkez-i Beledî Riyâseti dahi kendisine ihale olunmuştur. Seksen bir senesi Rebûlâhîr'inde kethüdâlık ile Tırhala Valisi Tepedelenli İsmail Rahmi Paşa'nın dairesine intisâb ile seksen iki senesi Muharrem'inde İstanbul'a avdet ve bir sene kadar yine Tercüme Odası'na müdâvemet ederek seksen üç senesi Muharrem'inde iki bin beş yüz kuruş maaşla Tuna Vilâyeti Mektubcu Kalemi Müme-yizliği ve iki ay mürûrunda vilâyet gazetesi muharrirliğiyle Umûr-ı Ecnebiye Müdüriyeti memuriyetine munzam olmuş ve seksen dört senesi Zilkade'sinde gazete muharrirliğini kemâkân ibkâ etmek üzere dört bin kuruş maaş ile Meclis-i İdare-i Vilâyet Başkitâbeti'ne nakledilmiştir. Seksen beş senesi Safer'inde dört bin kuruş maaşla Şûrâ-yı Devlet Adliye Dairesi Başmuavinliği'ne alınıp seksen altı senesi Receb'inde on iki bin iki yüz kuruş maaşla Varna Mutasarrıflığı ve Zilkade'sinde on dört bin kuruş maaş ve Tuna Avrupa Komisyonu Riyâseti inzîmâmı ile Tulça Mutasarrıflığı tevcih buyurulmuş ve üç sene güzêrânında munfasıl olmuştur. Doksan üç senesi Recebi şerifinde dokuz bin kuruş maaşla Hariciye Kitâbeti'ne ve kitâbeti mezkûre uhdesinde bulunmak üzere bir ay sonra başkaca dört bin beş yüz kuruş maaşla Filibe Fevkalâde Komisyonu Azâlığı'na ve İlimye Fevkalâde Komisyonu Riyâseti'ne tayin edilip bu memuriyetleri ifa eylemekde iken idare-i örfiye'nin ilânının ikinci günü yani doksan dört senesi Cumâdelülâ'sında siyaseten Kütahya'ya i'zâm ve sene-i merkûme şehir-i Recebi şerifinin on dördünde Hazine-i Hâssa-

Şahane'den iki bin kuruş maaş tahsis olunarak maaşı mezkûr doksan yedi senesi Rebûilâhir'inin ikisinde bin altı yüz kuruşa tenzîl ve doksan sekiz senesi Rebûilâhir'inin on ikisinde kat' edilmiş ve on mâh güzerânında mazhar-ı afv-ı âlî olup şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhiye tevfikân Irak cihetinde bir memuriyete tayini derdest iken it'izâr ile altı sene müddet Kü-tahya ve Eskişehir ve Bursa'da ikametden sonra bin üç yüz bir senesi Rebûilâhir'inde altı bin kuruş maaşla Mardin Sancağı Mutasarrıflığı teveccüh ederek livâ-i mezkûrun ehemmiyet-i mahsusası mülâbesesiyle oraya muktedir mutasarrıflardan birinin tayini lüzumuna mebnî sene-i mezkûre şehri Receb-i şerifinin üçünde beş bin kuruş maaşla Bolu Mutasarrıflığı'na nakil buyurulmuşdur. Seksen üç senesi Muharrem'inde sâlise ve seksen dört senesi Rebûilâhir'inde sâniye sınıfı sâni'si ve seksen altı senesi şehri Receb-i şerifinde ûlâ sınıfı sâni'si ve üç yüz bir senesi Zilhicce'sinde ûlâ sınıfı evveli rütbeleri tevcih ve üç yüz senesi Cumâdelûlâ'sında ikinci rütbeden Mecidî Nişân-ı zîşânı ihsân buyurulmuş ve Varna Mutasarrıflığı hengâmında ve Avusturya İmparatoru'nun Dersâdet'e seyahatinde üçüncü rütbeden François Joseph Nişânı itâ kılınmıştır.

Kastamonu Vilâyet-i Celîlesi Valisi übbehetli devletli Abdurrahman Paşa hazretleri cânibinden munderic mütâlaada müşârunileyh mutasarrıf-ın saireye makîs olmayıp gayet değerli ve hâiz olduğu iktidar ve malumât memuriyeti hâliyesinin daha ileri mertebelerine kâfi olmakla beraber dört senedir livâ-i mezkûru hüsn-i idare etdiği ve livâ-i mezkûrun zabt u rabtını istikmâl ile emri idarenin islâhına ve vâridâtın tezyîdiyle maârifin terakkîsine hüsn-i hizmet ve muvaffakiyeti cihetiyle emsâlîne fâik bulunduğu tasdik edilmiştir.

Mîr-i müşârunileyh hakkında vuku bulan şikâ-yât ve ol bâbda icra kılınan tahkikât üzerine Bolu'da bekâsı caiz olamayacağından bin üç yüz yedi senesi Cumâdelâhire'sinin yirmi birinde memuriyeti dört bin sekiz yüz altmış kuruş maaş ve becâyîş sureti ile Kırşehir Sancağı Mutasarrıflığı'na tahvil olunarak sene-i merkûme şehri Ramazan-ı şerifinin on dördünde üçüncü rütbeden nişân-ı âlî-i Osmanî ihsân buyurulmuş ve münasib ve karîb bir mahal mutasarrıflığına nakledilmek üzere mezkûr mutasarrıflıktan afvını istid'â eylemiş olduğundan şehri mezkûrun yirmi sekizinde infisâl eylemiştir.

Fî 28 Şewal sene 1307 ve fî 4 Haziran sene 1306 / [16 Haziran 1890]

Müşârunileyh bin üç yüz sekiz senesi şehri Ramazan-ı şerifinin yirmi dokuzunda beş bin kuruş maaşla Gelibolu Sancağı Mutasarrıflığı'na tayin[le] rütbesi şehri şerif Şevval'inin yirmi dördünde bâlâya terfî' buyurulmuştur.

Müşârunileyh bin üç yüz dokuz senesi Cumâdelûlâ'sının on ikisinde yirmi bin kuruş maaşla Beyrut Vilâyeti Valiliği'ne nakil buyurulmuştur.

Mîri müşârunileyhin Gelibolu Mutasarrıflığı'nı müddet-i idaresince emvâl-i emîriye ve saire-den berîü'z-zimme olduğu Edirne Vilâyeti Meclis-i İdaresi'nin 16 Mart sene 1308 tarihli mazbatasında gösterilmiştir.

Mîri müşârunileyh mühim ve mutenâ diğer bir memuriyetde istihdam olunmak üzere bin üç yüz dokuz senesi Zilhicce'sinin on sekizinde (30 Haziran sene 1308) infisâl eylemiştir.

Mîri müşârunileyhe bin üç yüz on iki senesi Cumâdelûlâ'sının on sekizinde (5 Teşrîn-i Sâni sene [1]310) altı bin kuruş ma'zûliyet maaşı tahsis buyurulmuştur.

Müşârunileyh sene-i merkûme şehri Recebi şerifinin yedisinde (21 Kânûn-ı Evvel sene [1]310) yirmi bin kuruş maaşla Trablusgarb Vilâyeti Valiliği'ne nasb ve tayin buyurulmuş ve derkâr olan revîyyet ve liyakatine mebnî şehri mezbûrun dokuzunda uhdesine tebdilen birinci rütbeden Mecidî Nişân-ı zîşânı ihsân buyurulmuştur.

Müşârunileyh ashâb-ı dirayetden ise de vilâyeti müşârunileyhânın ahvâl-i hâzıra ve usul-i idaresi vilâyât-ı saireye makîs olamayıp oraya vusûlüyle muamelât-ı câriyeye ve mukteziyât-ı idareye kesb-i vukûf edinceye değin geçecek zaman arasında bazı müşkilât zuhur edecek olur ise intâc eyleyecek gavâil bittab' maksad ve menfaat-i devlete muvâfık olamayacağından saye-i ih-sân-vâye-i hazreti cihanbânide ehliyet ve malumâtıyla mütenâsib âhar bir memuriyete tayin kılınmak üzere vali-i sâbıkın ibkâsı makam-ı sâmi Sadâreti Uzmâ'dan arz ve istîzân olunmasına mebnî bin üç yüz on üç senesi Muharremü'l-haramının yirmisi (31 Haziran sene [1]311) mezkûr valilikden infisâl etmiştir.

Müşârunileyhe tarihi infisâlden itibaren Hazine-i Celîle-i Maliye'den on bin kuruş ma'zûliyet maaşı tahsisine sene-i merkûme şehri Rebûlâhîr'inin yirmi beşinde (3 Teşrîn-i Evvel sene [1]311) bi'l-isfîzân irâde-i seniyye-i hazreti Padişahî şeref-müte'allik buyurulmuştur.

Müşârunileyhin bin üç yüz on beş senesi Şevval'inin sekizinde (17 Şubat sene [1]313) on beş bin kuruş maaşla Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dairesi Azâlığı'na icra-yı memuriyeti hususuna irâde-i seniyye-i hazreti Padişahî şeref-sudûr buyurulmuştur. Müşârunileyhin maaşı bin üç yüz on altı senesi Safer'inin on ikisinde (20 Haziran sene [1]314) yirmi bin kuruşa iblâğ edildiği Dahiliye Muhasebesi'nin (8 Mart sene 1315) tarihli müzekkire-i cevabiyesinde gösterilmiştir.

Müşârunileyh bin üç yüz on yedi senesi Zilhicce'sinin on ikisinde (30 Mart sene [1]316) otuz bin kuruş maaşla Trablusgarb Vilâyeti Valiliği'ne tayin buyurulmuştur. Müşârunileyhin maaşı şehri mezkûrun yirmi ikisinde (9 Nisan sene [1]316) otuz beş bin kuruşa iblâğ buyurulmuştur.

Müşârunileyhin yerine bin üç yüz on sekiz senesi Safer'inin yirmi sekizinde (13 Haziran sene [1]316) diğeri tayin buyurulmuştur.

Müşârunileyhin Meclis-i Mebûsan azâlığına intihâb buyurulup bin üç yüz yirmi altı senesi Zilkade'sinin yirmi üçünde (4 Kânûn-ı Evvel sene [1]324) vazifesini ifaya mübâşeret eylediği Meclis-i Mebûsan Muhasebe Memuriyeti'nin "17 Temmuz sene [1]326" tarihli müzekkire-i cevabiyesinde gösterilmiştir.

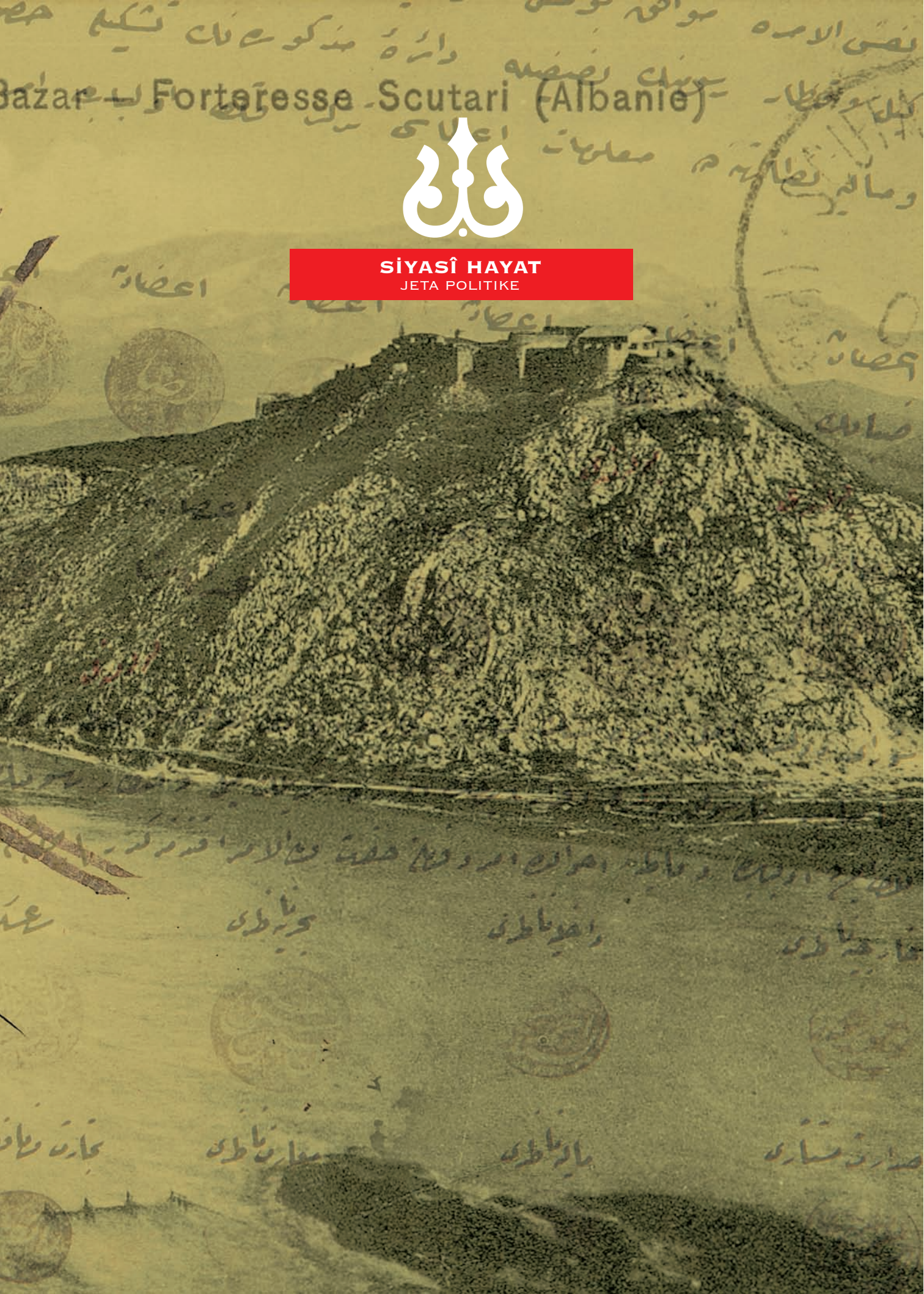
23 Zilkade 1326 / [17 Aralık 1908]

Font du Bojana-Baz

Handwritten text in Persian script, likely a letter or a document, written diagonally across the page. The text is partially obscured by the large, dark, stylized signature or stamp.

SIYASÎ HAYAT
JETA POLITIKE

A. AMD. 76/27

İŞKODRA KATOLİK PAPAZ OKULU'NUN DEVLET TARAFINDAN YAPTIRILMASI

Avusturya İmparatoru ve Papa tarafından gönderilecek yardımlarla yeniden inşa edilmesi tasarlanan İşkodra Katolik Papaz Okulu'nda, Osmanlı Katolikleri'ne hizmet verecek papazların yetiştirilmesi maksadıyla, masrafların Osmanlı Devleti tarafından karşılanmasının devletin menfaatine daha uygun düşeceği ve böylece söz konusu okulda Avusturya uyruklu papazlara ihtiyaç kalmayacağı

NDERTIMI NE SHKODER, ME FONDET E SHTETIT PERANDORAK, I NDERTESES SE SHKOLLES SE PRIFTERINJVE KATOLIKE

Meqënëse në shkollën e priftërinjve katolikë të Shkodrës, që mendohet të rindërtohet me ndihmat monetare që do të dërgojë Perandori i Austrisë dhe Papa, synohet të edukohen priftërinj që do të shërbejnë katolikëve me nënshtetësi otomane dhe duke marrë parasysh se ky insitucion nuk do të ua ketë më nevojën priftërinjve me nënshtetësi austriake kur të nis aktivitetin e saj, konsiderohet më e favorshme nga pikëpamja e interesit shtetëror që shpenzimet e ndërtimit të kësaj shkolle të mbuloheshin nga buxheti i shtetit perandorak otoman

Tezkire-i sâmiye

İşkodra'da bulunan Katolik papaslarının inşa olunmakta olan mekteblerinin hedminden dolayı düçar oldukları ziyanın takdir ve iş'ârı hususuna dair gönderilen tahrirâta cevaben İşkodra mutasarrıfı saadetli paşa hazretlerinin tevârüd eden şukkası melfûf mazbata ve defter ve mahall-i mezkûrun iki kît'a resm-i musattahıyla beraber manzûr-ı me'âlî-mevfûr-ı cenâb-ı cihanbânî buyurulmak için arz u takdim kılındı. Meâl-i iş'ârdan müstefâd olduğu üzere mekteb-i mezkûrun hey'eti sâbıkasına ircâ'ı tefâvüti fiyat cihetiyle kırk bin kuruş masrafla hâsıl olacağı tahakkuk eylemiş ise de çünkü bu mekteb haşmetli Avusturya İmparatoru ve Papa hazerâtı taraflarından vuku bulan iâne-i nakdiye ile inşa olunacak olduğu hâlde bu suretle hedm olunmuş olmasından dolayı hedminde Avusturya Sefâreti tarafından arz-ı şikâyet olunması üzerine mukaddemâ masârif-i inşaiyesine iâneten biraz şey ihsân buyurulacağı tebliğ kılındığından keşfolunan işbu masârifin karar-ı sâbık üzere i'tâsıyla bu hususun bitirilmesi sureti bu kere cânib-i sefârete tefhîm olundukda bu masrafdan başka ol vakit mekteb-i mezkûrun içinde bulunanların sair yerlere yerleştirilmelerinden dolayı bir haylice zararları vuku bulmasıyla bunlara mukabil topdan yüz bin kuruş kadar şey verilmesi lâzım geleceği dermiyân olunmuş olduğundan nihayet bu zararlara mukabil iâne-i seniyye olarak seksen bin kuruş i'tâsına muvâfakatları istihsâl olunmuş ve uhûd-ı kadîmenin mesâğ ve ahkâmı iktizâsınca şimdye kadar Rumeli'de Katolik mezhebinde bulunanlar için Avusturya papasları gelmekte olduğu hâlde işbu mektebde tebaa-i Saltanat-ı Seniyye'den papaslar yetiştirileceği ve bu cihetle ba'd-ezîn ecnebi papaslarının gelmelerine ihtiyac mess etmeyeceği cihetle şu mektebin yapıldırılması politikaca menfaat-i âtiyeyi müstelzim olacağı derkâr bulunmuş olduğundan ve şu suretle tesviye-i maslahat olunması oralarca hüsn-i te'siri mûcib olacağından meblağ-ı mezbûrun Hazine-i Celîle'den i'tâsı hakkında her ne vechile emr u fermân-ı cenâb-ı mülkâne müte'allik ve şeref-sünûh buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire.

(1273) / [1856-1857]

موا
عد
١٤٩

[illegible]

WR. 545 121/43

YUNANLILARIN ARNAVUTLUK'TAKİ ZARARLI FAALİYETLERİ

Yunanlıların Arnavut halkının fikirlerini çelmek maksadıyla, tarihteki Arnavut önderlerini hatırlatıcı ve onları övücü bültenler hazırlayarak Arnavutluk'ta dağıtmalarına rağmen halkın düşüncelerinin bu gibi faaliyetlerle bozulamayacak kadar sağlam olduğuna dair Tırhala Valisi İsmail Rahmi Paşa'nın Sadâret'e yazısı

VEPRIMTARITE E DEMSHME TE GREKERVE NE SHQIPERI

Shkresa e valiut të Tërhallës ku thuhet se grekët, me qëllim që të trazojnë mendjen e popullit shqiptar, kanë përgatitur buletinë, ku evokohen dhe lëvdohen prijësit historikë shqiptarë, të cilët i shpërndajnë nëpër Shqipëri, por pikëpamjet e masave popullore janë aq të shëndosha sa të mos mund të lëkunden nga aktivitetet e këtij lloji

Cevab

Aded

129

Huzur-ı Meâli- mevfûr-ı Cenâb-ı Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

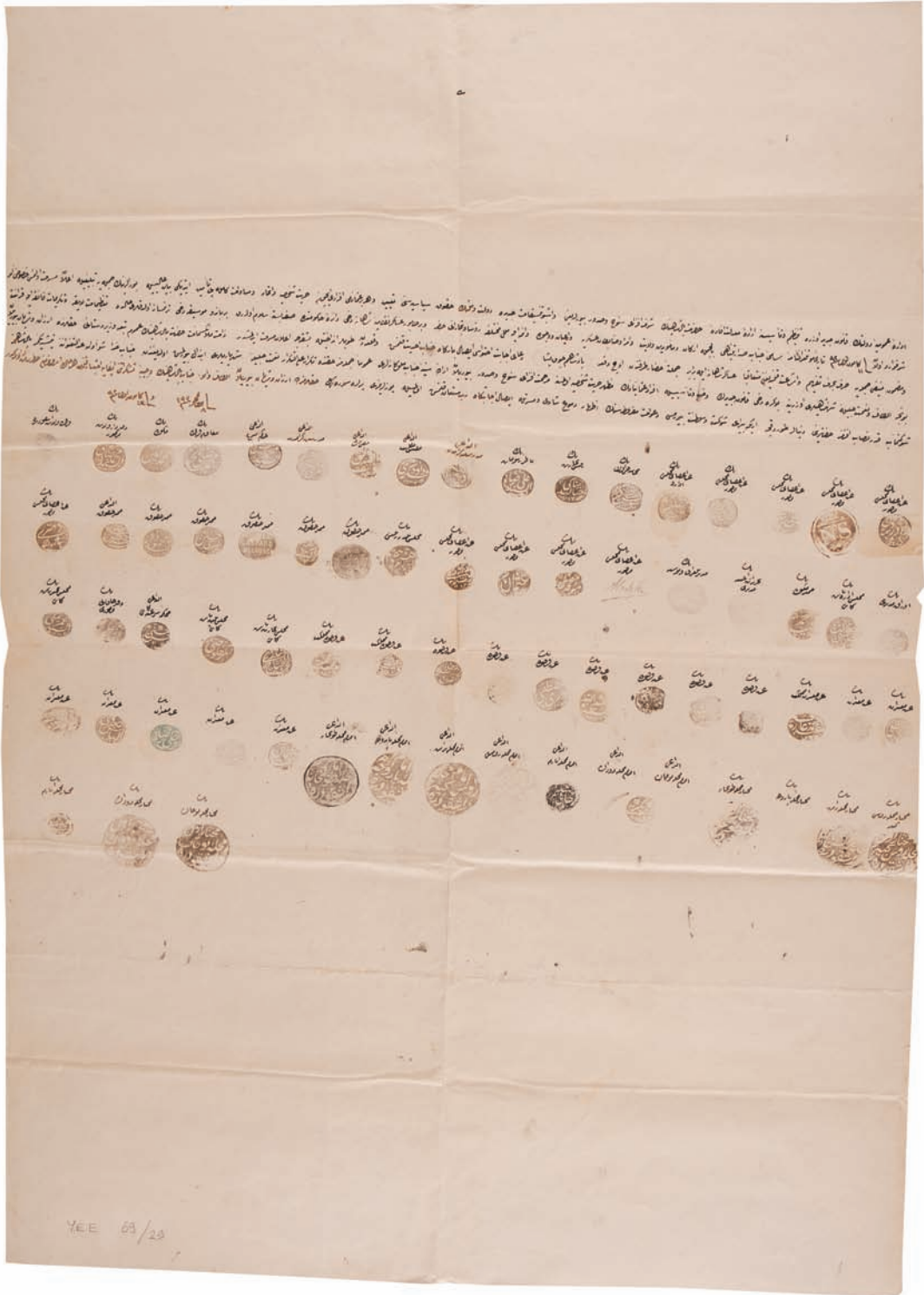
Yunanlıların şu aralık deverân etmekde olduğu rivayet olunan bazı efkâr ve ağrâz-ı muzır-ralarının tervîci kasdıyla Arnavudluk ahalisinin tahdîş-i ezhânı için mukaddemâ esbâb-ı adîdeden nâşi dûçâr-ı mücâzât olmuş rüesâ-yı meşhurenin nâmlarını bir tarz-ı hüzn-âmîz ile ihtâr ve bu tarîk ile dil-hâhlarına muvâfık celb-i efkâr etmek üzere Yunanistan'da seksen bin kıt'a evrak-ı muzır-ra tab' olunarak Arnavudluk içine neşrolunmuş olduğundan ve sebûk-mağzân ahalinin o makûle ekâvîl-i fâside-i fesedeye aldanmaları emri tabîi olacağından hükûmetçe böyle mefâsadin urûk-ı ezhân-ı hâliye-i ahaliye sereyânına meydan verilmemesi hususu Umûr-ı Hariciye Dairesi'nden şeref-tastîr buyurulup fî 21 Cumâdessânî sene [1]279 tarihiyle müverrahan ve yüz yirmi dokuz numara ile murakkaman şeref-bahş-ı firak-ı ta'zîm ve ibcâl olan emirnâme-i sâmi cenâb-ı Sadâret-penâhîlerinde irâde ve fermân buyurulmuşdur. Fi'l-vâki evrak-ı mezkûreden bir kıt'ası çâkerlerinin dahi elime geçmiş ve takdimi murad olunmuş ise de ekâvîl-i muharrere mücerred erâcîf ve tûrehâtdan ibaret olup bu makûle şeylerin ise Arnavud ahalisinin ezhânında vechen mine'l-vücûh yer tutmayacağı bedîhî ve âşikâr olduğundan takdiminden sarf-ı nazar olunmuş idi. Maamâfih mütehattim-i zimmet bulunduğu üzere bu bâbda dahi irâde-i şeref-vâki'a-i aliyye-i cenâb-ı Sadâret-penâhîlerinin infaz ve icrasına her yüzden mübâderet olup ba'd-ezîn dahi o yolda sarf-ı vüs'-i makderet kılınacağına arz ve ifadesine cür'et eyledim. Ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 13 Receb sene [1]279 ve fî 22 Kânûn-ı Evvel sene [12]78 / [4 Ocak 1863]

Vali-i Tırhala

Es-seyyid İsmail Rahmi

MEŞRUTİYET'İN İŞKODRA'DA DUYURULMASI

Devlet ve millet işlerinin kanunlar çerçevesinde yürütülmesini ve Osmanlı Devleti sınırları içerisinde yaşayan her din ve mezhep mensubunun hür ve eşit şartlar altında bir takım haklara sahip olmalarını sağlamak üzere ilân edilen Meşrutiyet'in İşkodra Vilâyeti'nde de duyurulması üzerine Padişaha ulaştırılmak üzere hükümet memurları ve halkın ileri gelenleri tarafından gönderilen teşekkür telgrafı

SHPALLJA E KUSHTETUTES NE SHKODER

Telegrafi i falënderimit, i nënshkruar nga nëpunësit shtetëror dhe paria e vendit nga vilajeti i Shkodrës, që i përcillet sultanit me rastin e shpalljes publike në këtë vilajet të Kushtetutës, e cila do të mundësojë që çështjet shtetërore dhe ato kombëtare të zgjidhen brenda suazave ligjore dhe do të njoh, përballë kushteve të lira dhe të barabarta, një sërë të drejtash për çdo person që jeton brenda kufijve të shtetit otoman, cilado qoftë feja dhe sekti fetar të cilit i takon

İdare-i umumiye-i devletin kanun-ı cedîd üzere tanzim ve te'sisine irâde-i ma'delet-ifade-i hazret-i Padişahînin şerefefzâ-yı sünûh ve sudûr buyurulduğu ve işbu tensîkât-ı cedîde devlet ve milletin hukuk-ı siyasiyesini tayin ve her bir Osmanlı efrâdı için hürriyeti şahsiye ve ittihâd ve müsâvât-ı kâmileyi te'min ettiği beyân-ı âlîsiyle buralarının cümleye tebliğiyle ilân-ı meserret olunması hususunu âmir şeref-vârid olan fî 11 Kânûn-ı Evvel sene [12]92 tarihli telgrafnâme-i sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhî bi'l-cümle erkân ve memurîn-i vilâyet ve ümerâ ve zâbitân-ı askeriye ve ayân ve vücut-ı dâime ile milel-i muhtelif rüesâ ve tüccarân-ı hâzır ve bir tabur asâkir-i nizâmiye-i şahane dahi daire-i hükümetde saf-beste-i selâm olarak bir bando-i musika dahi terennüm-sâz oldukları hâlde ta'zîmât-ı lâyika ve tekrimât-ı fâika ile kırâet ve mazmûn-ı münîfi cümleye harf be-harf tefhîm ve işâ'at kılındığını müteâkiben asâkir-i şahane ile beraber cümleten huzzâr tarafından üç defa "Padişahım çok yaşa !" dua-yı icabet-ihtivâsı îsâli bârgâh-ı cenâb-ı Ehadiyet kılınmış ve kaleden toplar endâhtıyla başkaca ilân-ı meserret edilmiştir. Zât-ı melâik-simât-ı hazret-i Padişahînin umum tebaa ve zîr-i destanı haklarında erzân ve şâyân buyurulan bunca eltâf ve nimet-i celîle-i Şehinşâhîleri üzerine bu kere dahi kanun-ı cedîdin vaz' ve te'sisiyle efrâd-ı Osmanîyân'ın mazhar-ı hürriyeti şahsiye olmasına merhamet-efzâ-yı sünûh ve sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâneleri umumen cümlemiz hakkında tekrar ale'tekrar nimet-i celîle-i Şehriyârîleri ibzâl buyurulmuş olduğundan cenâb-ı Hüddâ şu âvân-ı adalet-unvanına yetiştiğimiz Padişahımız şevket-meâb-ı kadr-nisâb efendimiz hazretlerini dünyalar durdukça erîke-pîrâ-yı şevket ve saltanat buyurması da'avât-ı mefrûzasının izhâr-ı dümû'-ı şâdî ve meserretle îsâli icabetgâh-ı Rabb-i müste'ân kılınmış olmasıyla yüzlerimizi yerlere sürerek haklarımızda erzân ve şâyân buyurulan eltâf-ı vâlâ-i cenâb-ı Padişahînin vecîbe-i teşekkürâtını ifaya ictisâr kılındı. Her hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 8 Zilhicce sene [1]293 ve fî 13 Kânûn-ı Evvel sene [12]92 / [25 Aralık 1876]

(İşkodra Vilâyeti İdare Meclisi üyelerinin mühürleri)

★ ★

سورہ جاکبہ اربعہ

[illegible]

Makam-ı Muallâ-yı Cenâb-ı Sadâret-i Uzmâ'ya

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Kavânîn-i cedîdenin te'sisiyle ıslahât-ı umumiyenin merkez-i fi'le getirilmesi hakkında şeref-efzâ-yı sünûh buyurulan müsaade-i seniyye-i hazret-i tâcdârînin tebşîrâtını mutazammın bulunan telgrafnâme-i sâmi-i cenâb-ı Vekâlet-penâhîleri üzerine bi'l-cümle erkân ve memurîn i hükûmet ve mu'teberân ve vücûh-ı ayân-ı memleket tarafından tanzim kılınan teşekkürnâme-i umumî manzûr-ı fehâmet-menşûr-ı hazret-i Sadâret-penâhîleri buyurulmak üzere leffen pîşgâh-ı âlî-i cenâb-ı hidiv-i efhamîlerine arz u takdim kılınmış olmakla ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i men lehû'l-emrindir.

Fî 9 Zilhicce sene [1]293 ve fî 14 Kânûn-ı Evvel sene [12]92 / [26 Aralık 1876]

Vali-i Vilâyet-i İşkodra

Es-Seyyid Mustafa

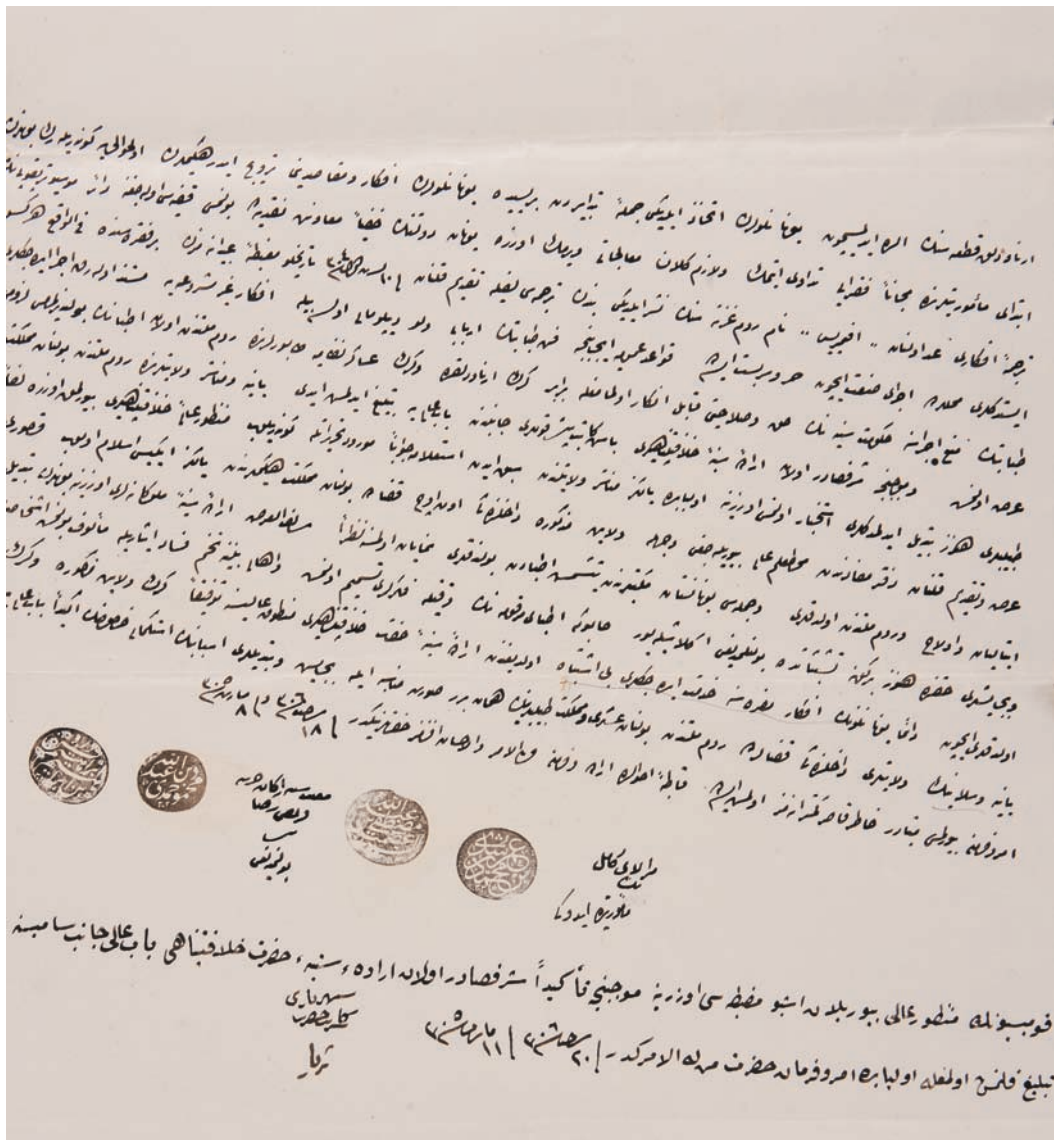

YUNANLILARIN ARNAVUT HALKININ SAĞLIĞINI SİYASÎ EMELLERİNE ALET ETİKLERİ

Yunanlıların Arnavutluk bölgesini ele geçirmek için kendi emellerine hizmet edecek doktorları bölgeye gönderip hastaları ücretsiz tedavi ettirerek ilaç verdikleri ve gizlice nakdî yardım yaptıklarından, bu tür faaliyetlerin önlenmesi için Arnavutluk bölgesindeki kazalarda bulunan çoğu Yunanistan okullarından yetişmiş Rum asıllı doktorların yerlerinin uygun bir şekilde değiştirilmesi

SHNDERRIMI I PERMBUSHJES SE NEVOJAVE SHENDETSORE TE POPULLIT SHQIPTAR NE MJET PROPOGANDIMI PER GREKERIT

Urdhëri i sulltanit që të caktohen nëpër vende të përshtatshme mjekët me origjinë greke që gjenden në kazatë e Shqipërisë, shumica e të cilëve janë diplomuar në Greqi, në mënyrë që të parandalohet politika e influencës së grekëve nëpër Shqipëri, politikë që bazohet në dërgimin në këto treva të mjekëve që i shërbejnë qëllimeve të grekëve, kurimin e të sëmurëve, shpërndarjen falas të ilaçeve dhe dhurimin në mënyrë të fshehtë të ndihmave monetare

Arnavudluk kıt'asının elde edilmesi için Yunanlıların ittihâz eylediği cümle-i tedâbîrdən birisi de Yunanlıların efkâr ve makâsıdını tervîc eder hekimlerin ol havaliye gönderilerek bunların ibtidâ-yı memuriyetlerinde meccânen fukarâyı tedâvî etmek ve lâzım gelen mu'âlecâtı vermek üzere Yunan Devleti'nin hafiyyen muâvenet-i nakdiyede bulunması kazıyyesi olacağına dair Mösyö Trikopî'nin tercüme-i efkârı addolunan *Efimeris* nâm Rum gazetesinin neşreylediği bendin tercümesi leffiyle takdim kılınan fî 15 Teşrîn-i Evvel sene [1]304 tarihli mazbata-i ubeydânemizin bir fıkrasında fî'l-vâki herkes istedikleri mahallerde icra-yı sanat için hür ve serbest ise de kavâ'id-i umumiye icabınca fenn-i tabâbetin erbâbı velev diplomalı olsa bile efkâr-ı gayr-ı meşru'aya müstenid olarak icra edecekleri tabâbetin men'î i crasına Hükûmet-i Seniyye'nin hak ve salâhiyeti kâbil-i inkâr olmamakla beraber gerek Arnavudluk'da ve gerek asâkir-i nizâmîye taburlarında Rum milletinden olan etibbânın bulundurulmaması lüzumu arz olunmuş ve mûcebince şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i Hilâfet-penâhîleri başkâtib paşa kulları cânibinden Bâbiâli'ye tebliğ edilmiş idi. Yanya ve Manastır Vilâyetleri'nde Rum milletinden bulunan memleket tabibleri henüz tebdil edilmedikleri istihbâr olunması üzerine ol bâbda yalnız Manastır Vilâyeti'nden sebk eden isti'lâma cevaben mevrûd-ı tahrirâtla gönderilip manzûr-ı âlî-i Hilâfet-penâhîleri buyurulmak üzere leffen arz u takdim kılınan defter müfâdından muhât-ı ilm-i âlî buyurulacağı vechile vilâyeti mezkûre dahilindeki on üç kazada bulunan memleket hekimlerinden yalnız ikisi İslâm olup kusûru İtalyan ve Ulah ve Rum milletinden oldukları ve cümlesi Yunanistan mekteblerinden yetişmiş etibbâdan bulundukları nümâyân olmasına nazaran sâlifü'l-arz irâde-i seniyye-i mülûkâneleri üzerine bunların tebdil ve becâyışleri hakkında henüz bir gûne teşebbüsâtta bulunulmadığı anlaşılıyor. Halbuki etibbâ-yı merkûmenin vaktiyle fikirleri tesmîn olunmuş ve ahali beynine tohum-ı fesad îsârıyla me'lûf bulunmuş eşhâsdan oldukları için daima Yunanlının efkâr-ı muzırmasına hizmet edecekleri bî-iştibâh olduğundan irâde-i seniyye-i hazreti Hilâfet-penâhîleri mantûk-ı âlisine tevfi kan gerek vilâyeti mezkûre ve gerek Yanya ve Selanik Vilâyetleri dahilindeki kazalarda Rum milletinden bulunan askerî ve memleket tabiblerinin hemen birer sureti münasibe ile becayış ve tebdilleri esbâbının istikmâli hususunun ekîden Bâbiâli'ye emr u fermân buyurulması mütebâdir-i hâtır-ı kâsır-ı kemterânemiz olmuş ise de kâtibe-i ahvâlde irâde ve fermân veliyyü'l-emr ve'l-ihsân efendimiz hazretlerindir.

Fî 18 Receb sene [1]306 ve fî 8 Mart sene [1]305 / [20 Mart 1889]

(Mühürler)

Komisyonun manzûr-ı âlî buyurulan işbu mazbatası üzerine mûcebince te'kîden şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazreti Hilâfet-penâhî Bâbiâli cânib-i sâmisine tebliğ kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti men lehü'l-emrindir.

Fî 20 Receb sene [1]306 - Fî 11 Mart sene [1]305 / [22 Mart 1889]

Serkâtib-i Hazreti Şehriyârî
Süreyya

A. MKT. MPM. 679/5

ARNAVUTLUK'TA AÇTIKLARI OKULLAR VASITASIYLA İTALYA VE AVUSTURYA ARASINDAKİ REKABET

İşkodra'da Hristiyan çocuklarını kendi açtıkları okullara devam ettirmek için Avusturya ve İtalya'nın rekabet ettikleri, bu devletlerin zararlı faaliyetlerinin önlenmesi için İşkodra Vilâyeti tarafından bir mekteb-i idadî (lise) yaptırılarak Hristiyan çocuklarının bu okula devamlarının sağlanması

KONKURRIMI NDERMJET ITALISE DHE AUSTRISE ME ANE TE SHKOLLAVE QE THEMELOJNE NE SHQIPERI

Konkurrenca në Shkodër ndërmjet Austrisë dhe Italisë që të rregjistrojnë sa më shumë fëmijë të krishterë në shkollat e themeluara prej tyre dhe të mundësohet, me synim që të parandalohen aktivitetet e dëmshme të këtyre shteteve, ndërtimi me fondet e vilajetit të Shkodrës i një liceu (Mekteb-i İdadî) në të cilin do të mësonin këta fëmijë të krishterë

Sadâret
Mektubî Kalemi

Maârif Nezâret-i Celîlesi'ne

Avusturya ve İtalya Devletlerinin İşkodra'da te'sis etdikleri birçok mekâtibe müdâvim etfâl-i Hristiyanıye'yi kendi mekteblerine celb ve teşvik zımında hâsıl olan rekabetle ileride memleket-çe bu yüzden hâsıl olacak mazarrâtdan ve orada etfâl-i Hristiyanıye'nin tedrîsine mahsus hiçbir mekteb olmamaktan nâşi bilumum etfâlin işbu mekteblere devamı mecburiyetlerinden bahisle devleteyn-i müşârunileyhimânın mekâtib-i mezkûre vasıtasıyla icra etmek istedikleri âmâl ve ma-kâsıd-ı muzırralarının men' ve ibtâlîne müte'allik icabât-ı mübremeden olmak ve İslâm ve Hristi-yan etfâlinin talim ve terbiyesine mahsus bulunmak üzere İşkodracı bir mekteb-i idâdî-i mülkînin inşa ve küşâdı lüzum ve ehemmiyetine ve ifadâtı saireye dair İşkodra Vilâyeti'nden alınan 20 Rebûlelvel sene [1]314 tarihli ve 18 numaralı tahrirât melfûfâtıyla savb-ı devletlerine irsâl kılın-mış olmakla şâyân-ı dikkat olan mündericâtına nazaran icabının ilâve-i mütâlâa-i devletleriyle in-bâsı ve evrak-ı mürselenin iadesine himmet.

4 R. sene [1]314 - 31 Ağustos sene [1]312 / [12 Eylül 1896]

60 OSMANLI ARŞİV BELGELERİNDE ARNAVUTLUK

YUNAN KONSOLOSUNUN AVLONYA'YI KARIŞTIRMA PLANI

Avlonya'daki Katolik kilisesinde bulunan küçük çanın Müslüman mahallesine uzak olmasından ötürü bir sakınca oluşturmadığı, ancak 500 yıldan beri çanı bulunmayan ve Müslüman mahallesine çok yakın bir yerde bulunan Ortodoks kilisesine büyük bir çan takılmasının çoğunluğu meydana getiren Müslüman halk ile Hristiyan unsurlar arasında problem çıkmasına sebep olabileceğinden, önderliğini eski Avlonya Yunan konsolosunun yaptığı bu girişime engel olunması

PLAN I KONSULLIT GREK PER TE SHKAKTUAR TRAZIRA NE VLORE

Vlerësimi si e padëmshme e një këmbane të vogël që ndodhet në kishën katolike në Vlorë pasi që kisha gjendet larg lagjes muslimane, vlerësimi si shkak tensioni ndërmjet elementit të krishterë dhe popullsisë muslimane, që përbën shumicën, i një këmbane të përmasave të mëdha të vendosur në një kishë ortodokse, që gjendet shumë pranë lagjes muslimane, e cila prej 500 vjetësh nuk ka pasur këmbanë, nevoja e parandalimit të këtyre sipërmarreve që realizohen nën drejtimin e ish-konsullit grek të Vlorës

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret-i Uzmâ

Mektubî Kalemi

Aded

3010

Şura-yı Devlet Maliye Dairesi'nin 2469 numaralı mazbatası suretidir.

Mukaddemâ Yunan Konsolosluğu Vekâleti'nde bulunmuş olan Aleks Jerve'nin ahaliyi heyecana düşürecek bir fesad çıkarmak maksadıyla beraberinde cesîm bir çan olduğu hâlde Avlonya'ya gelip beş yüz seneden beri çansız bulunan Rum Kilisesi'ne mezkûr çanı ta'lik ettirmek teşebbüsünde bulunduğu ve zikrolunan kilisenin cami-i şerife karîb olduğu beyânıyla men'î mahallinden vârid olup manzûr-ı âlî buyurulan mahzarda istid'â olunduğundan ve kilisenin seddi caiz olamaz ise de bu misillü mefâsidin önü alınmak da muktezî bulunduğundan mutasarrıflıktan istihsâl-i malumât edilerek iktizâ-yı hâlin ifası şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî icab-ı âlisinden bulunduğu hakkında sebk eden tebliğ-i sâmiye ve bu madde hakkında Adliye ve Mezâhib Nezâreti'nden bâ-tezkire vâki olan iş'âr üzerine cereyân eden muhaberâta cevaben Dahiliye ve ahîren Adliye ve Mezâhib Nezâretlerinden takdim kılınan tezâkir ve Yan-ya Vilâyeti'nin muharrerâtı tevârîh-i muhtelifede Şûrâ-yı Devlet'e havale buyurulmakla bu bâbda Şûrâ-yı Devlet'e evvelce vârid olan iki kıt'a tezkire-i sâmiye ile evrak-ı müteferri'ası birleştirilerek Mülkiye Dairesi'nde kîrâet olundu.

Evrak-ı mezbûre hulâsa-i müeddâlarında mezkûr çan fi'l-vâki vekil-i mûmâileyhin Avlonya'ya vürûdunu müteâkib getirilmiş ise de bunun celbinde kendisinin medhali olmadığı tahkikâtı vâki'adan anlaşıldığı ve bunun Berat ahalisinden Triyeste'de ticaretle meşgul olan Lazo nâm şahıs tarafından ahali-i gayr-ı müslimenin haberi olmaksızın hediye olarak kilisenin mütevellîsi Sotir namına gönderildiği ve kilise cami-i şerifden tahminen yüz elli hatve mesafede bulunduğu ve mezkûr kilisede öteden beri çan bulunmaması ve ahali-i gayr-ı müslimenin usulen Hükûmet-i Seniyye'ye müracaat etmemeleri, bunun ahali-i Müslimece adem-i hoşnudiği mûcib olarak ta'likına muvâfakat etmemelerinden ileri geldiği ve Avlonya Kasabası'nda mukim Rum ahalinin kısm-ı küllîsi

Manastır Vilâyeti'yle Berat ve Tepedelen Kazaları halkından olmakla beraber mezkûr kilise İslâm mahallesi dahilinde bulunmak hasebiyle çan ta'likî hâlinde ahali-i Müslime ve gayr-ı müsli-me beynlerinde kıl ü kâli ve sızıldıyı mûcib olacağı eğerçi Katolik kilisesinde bir çan mu'allak ise de bu çan gayet küçük olmakla beraber ta'likî de pek eski ve emri resmîye müstenid idüğü ve Katolik Kilisesi Rum kilisesi gibi İslâm mahallâtına civar olmayıp kasaba kenarında bulunduğundan İslâm mahallâtında çan sadâsı bile işitilmemekde olduğu ve Rum kilisesi için gelen çan ise büyük kıt'ada olduğu gibi kilise de ber-vech-i muharrer İslâm mahallâtına mülâsık bulunduğu ve maa-hâzâ bir çan ta'likî meselesi kasabanın kısm-ı a'zamını teşkil eden ahali-i İslâmiyece adem-i hoşnudîyi istilzâm edeceğinden o yolda bir teşebbüs memleketçe bir mesele tevliidine ve el-yevm hüsn-i âmîziş-i tam içinde bulunan Müslim ve gayr-ı müslim ahali arasında bir vesile-i ni-fak ve binâenaleyh mahzurdan gayr-ı sâlim olacağı dermiyân olunmuş olduğundan ol bâbda serd olunan mahzur vilâyetçe ber-taraf edilerek keyfiyetin iş'âr olunması hususunun Yanya Vilâ-yeti'ne tebliğinin Dahiliye Nezâreti'ne havalesi ve Adliye ve Mezâhib Nezâreti'ne malumât it'â-sı tezekkür kılındı. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 26 Şaban sene 1321 ve fî 4 Teşrîn-i Sânî sene [1]319 / [17 Kasım 1903]

Aslına Mutâbıktır.

(Mühür)

Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dairesi'nin sureti bâlâda muharrer mazbatası mûcebince Adliye ve Mezâhib Nezâreti Celîlesi'ne malumât it'â olunmakla Dahiliye Nezâreti Celîlesi'nden dahi ifa-yı muktezâsına himmet buyurulmak bâbında.

Fî 11 Ramazan sene [1]321 - Fî 18 Teşrîn-i Sânî sene [1]319 / [1 Aralık 1903]

Veziriazam

Ferid

Işkodra'da bir sokak; arkada görülen mabed Hünkâr Camii'dir...

*Një rrugicë në Shkodër, falterja në fotografi është xhamia e Hyngarit
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/2)*

صورت

عبدالحمید
نور محمد

مکتوبی قلم
خجندی

سأطرح ده اوصی منقذی مفرده لری نقیسه اوغرا نعم اسلام کویری هالیس اوصی زاده ملوک تنیعه ماموری
فان مقام مویکو بک سزاد و در کزنجیه ارنا و درجه و توسیکن بانک بنج ارنا و درم ایالیه بزرده ایکی بوز
بیک کسی راهله یا سوز سزاد و حکومت با قیام الخ یولو ترویران بولنی و ده لسته کونیه قونیه قیامیریه
عکراه سده اوله صادر هیجانه بالاستفاده طریقه نامه کولیه ارنا و درجه اوله ده سزاد اولک به سزاد ایسته
بانام حکومت مقلدی کونیه ایکنه بانک بکاک به سزاد مقلدی قوریریم دینی و بوکامای سوزله اهال
اسلامیه بیغفار کی حکومتده یوز مویکنه جانی سولیه واقعا شیعت غری اسلامیه خلوق مقلدیه مبول اوله
بوکیر اهالی بوی ترویرانه قایمزه ده ایچیز با ده طبع ایچیر بولنی و اهالیکن علی الخصوص کچنده اعلا ده
ضربانیت ایلیه شایطانه بی ساقی قرانک اولوری قیامیریه جک خواجیرینک بید بولنی و موجود اولورک
کینه و قونیه خواجیرده عبارت اولی و مقلد بوزک خلقة ترسیده بترسی مملوه نقصان معانی طویلیسید
مویکو بک سوزلرینک معازنه یوسه یوسه سلطانه نه نفاذ موقعه بر تائیه مهمل اتیمی مملوک بولنه و حقیقه
بنفایلرک هدر یو مصلحتی ترویج اندیزیک تنیعه مامورینک علی الخصوص مویالیرک کونیه کی اقتدار اهال اسلامیه و سزاد
نقوزینک تریبینه سبب اولمده بولنه بو مملوه یوغوریمجه لایسته ده لسته و جوار اسلام قرانیه نه صورت اوصی
نشیقات اندیک اهال قزاده بولای عرصه مائیه بید جکر حق یوغوریمجه لایسته و غیبیا اغا اسف که دینیه بر اخیار
دها زیاده ایضا مات ویره بید مایکی و قوزده کونیه مبولورک تقایان بولنی صبا الصدا و عرصه میریم الیای

Y. MTV. 296/176

2

İTALYAN SUBAYININ ARNAVUTLARI DEVLETE KARŞI KIŞKIRTMA ÇABALARI

İtalya Hükümeti'nin Arnavutluk'un Toska kısmında bazı önde gelen Arnavutları kandırmaya çalıştığı, Manastır Jandarma Kumandanlığınca yapılan incelemeler neticesinde Ohri'de jandarma kuvvetlerini düzenleme işinde görevli İtalyan Topçu Binbaşısı Morikbo'nun bölgede yaşayan Bulgarlara yaptığı gibi Arnavut Müslümanları'nı da devlet aleyhine kışkırttığı, Hilâfet ve devlete sıkı sıkıya bağlı Müslüman Arnavutların bu kışkırtmalara kapılmamasına rağmen, Morikbo'nun bölgede daha fazla etkili olmaması için acil tedbirler alınması gerektiği

PERPJEKJET E NJE OFICERI ITALIAN PER TE NXITUR SHQIPTARET KUNDER SHTETIT PERANDORAK

Duke u nisur nga fakti se qeveria italiane përpqet të mashtrojë disa nga paria shqiptare në zonat e Toskërisë, në Shqipëri, i delegohet Portës së Lartë çështja e majorit italian të artillerëve, Morikbos, i ngarkuar me detyrën e organizimit të forcave të xhandarmërisë në Ohër, i cili në përfundim të investigimit të kryer nga Komanda e Xhandarmërisë së Manastirit paditet se ka nxitur kundër shtetit perandorak banorët bulgarë dhe shqiptarët muslimanë, duke i shprehur asaj nevojën imediate që ky person duhet larguar sa më shpejt të jetë e mundur në mënyrë që të mos ketë më shumë influencë në këto vende, paçka se shqiptarët muslimanë të lidhur pas hilafetit dhe shtetit perandorak nuk u lënë shteg provokimeve të tilla

Makamı Seraskerî

Mektubî Kalemi

Hususi

Suret

Şubat sene [1]322'de Ohri mıntıkası müfrezelerini teftişde uğradığım İslâm köyleri ahalisi Ohri Jandarma Bölüğü Tensik Memuru Kaymakam Morikbo Bey'in: "Siz Arnavudsunuz, niçin Arnavudca okumuyorsunuz? Bakın, ben de Arnavudum. İtalya'da bizden iki yüz bin kişi refahla yaşıyor. Siz burada hükûmete bakmayın..." ilh. yollu tezvirâtda bulunduğunu ve Veleşte köyünde bütün kaçakçılarıyla asker arasında olan müsâdeme heyecanından bi'l-istifade toplanan köylüye Arnavudca olarak: "Siz rahat olun, ben sizin işinize bakarım. Hükûmet hakkınızı gözetmez, işinize bakmaz. Bana gelin, ben sizin hakkınızı korurum." dediğini ve buna mümâsil sözlerle ahali-i İslâmiye'yi de Bulgarlar gibi hükûmetden yüz çevirtmeğe çalışıldığını söylediler. Vâkı'â şeriâtı garrâ-yı İslâmiye ile Hilâfet-i muazzamaya merbût olan bu köyler ahalisi bu gibi tezvirâta kapılmazsa da içlerinde paraya tama' edenler bulunacağı ve ahalinin ale'l-husus geçenlerde ilân-ı Hristiyaniyet eyleyen İşpat Nahiyesi mütebâkî kurâsının ölümlerini tedfîn edecek hocalarının bile bulunmaması ve mevcut olanların da köhne ve vukufsuz hocalardan ibaret olması ve çocukların bunların halka-i tedrisinden yetişmesi, hulâsa noksanî-i maârif dolayısıyla Morikbo Bey'in sözlerinin maâzallah yavaş yavaş İslâmlar arasına nifak sokacak bir te'sir hâsıl etmesi melhûz bulunmuş ve hakikaten Bulgarların her türlü metâlibini tervîc etdirmekte tensik memurlarının ale'l-husus mûmâileyhin gösterdiği iktidar ahali-i İslâmiye üzerinde de nüfuzunun tezâyüdüne sebep olmakda bulunmuş, bu hususda Podgoriçe, Labuneşte, Veleşte ve civarı İslâm kurâsında ne suretle icra-yı teşvikât ettiği ahali-i kurâdan bu bâbda arz-ı malumât edebilecekler hakkında Podgoriçeli Bahtiyar Ağa ismindeki dindar bir ihtiyar daha ziyade izahât verebileceği gibi ve Lufuzde köyünde de bu yolda şikâyetda bulunulduğunu hasbe's-sadâka arz eylerim. Ol bâbda.

★ ★

Y. MTV. 296/176

Makam-ı Seraskerî
Mektubî Kalemi
Hususî

İtalya Hükûmeti'nin Arnavudluk'un Toska kısmına mensub bazı müteneffizânı ne suretle iğfa-
le çalışmakta ve Ohri Kazası'nda jandarma tensikine memur İtalya topçu binbaşılardan Mo-
rikbo Bey'in Arnavudlara telkinâtı fesadkârânede bulunmakla beraber Bulgar ahaliyi dahi tah-
rik etmekde olduğuna ve ifadâtı saireye dair Manastır Jandarma Kumandanlığı'ndan alınan
mektub suretinin terfî ve takdimiyle keyfiyetin Bâbîâlî'ye yazıldığı ve bu bâbda sureti mahremâ-
nede takayyüdâtı mukteziye ifasıyla mugâyir-i marzî-i âlî ahvâl tahaddüsüne meydan verilmeme-
si zımında icab edenlere vesâyâ-yı lâzime ifası hususunun da Üçüncü Ordu-yı Hümâyûn Müşî-
riyeti Celîlesi'ne tebliğ edildiği 16 Safer sene [1]324 tarihli tezkire-i hususiye-i âcizânemle arz-ı
hâk-i pâ-yı âlî kılınmış idi. Ohri Jandarma Bölüğü tensikâtına memur mûmâileyh Morikbo Bey'in
havalî-i mezkûre ahali-i Müslime ve Hristiyanıyesine karşı telkinâtı bedhâhâne icrasından hâlî
kalmadığı ve Manastır mıntıkası müfettişi Erkân-ı Harbiye binbaşılardan Enver Bey'in bu kere
icra eylediği tahkikât netâyicini mutazammın verdiği takrîr suretinin gönderildiği sebk eden iş'âra
cevaben mıntika-i mezkûre kumandanlığından bildirildiği ve bu bâbda müfettiş-i umumîliğe de
beyân-ı malumât edildiği müşiriyeti müşârunileyhâdan bu kere cevaben vârid olan tahrirâtta iz-
bâr olunmuş ve mezkûr takrîr suretinin leffiyile mûmâileyh Morikbo Bey'in kurâ-yı Müslime köylü-
lerine vuku bulan telkinâtı mefsedetkârânesinin Hüdâ-negerde sû-i netâyici dâ'î olması melhûz
bulunmuş olduğundan câlib-i dikkat ve şâyân-ı ehemmiyet olan sureti iş'âra göre acilen iktizâ-yı
hâlin ifasıyla rıza-yı âlîye kat'ıyyen muhalif bulunan bu gibi ahvâle karşı bir tedbir-i müessir itti-
hâzı hususunun bâ-tezkire-i acizî Bâbîâlî'ye iş'ârı derdest bulunmuş olmakla ve mezkûr takrîr su-
retinin bir nüshası leffen arz u takdim kılınmakla ol bâbda emr u fermân hazreti men lehü'l-em-
rindir.

Fî 23 Safer sene [1]325 ve fî 25 Mart sene [1]323 / [7 Nisan 1907]

Serasker
Rıza

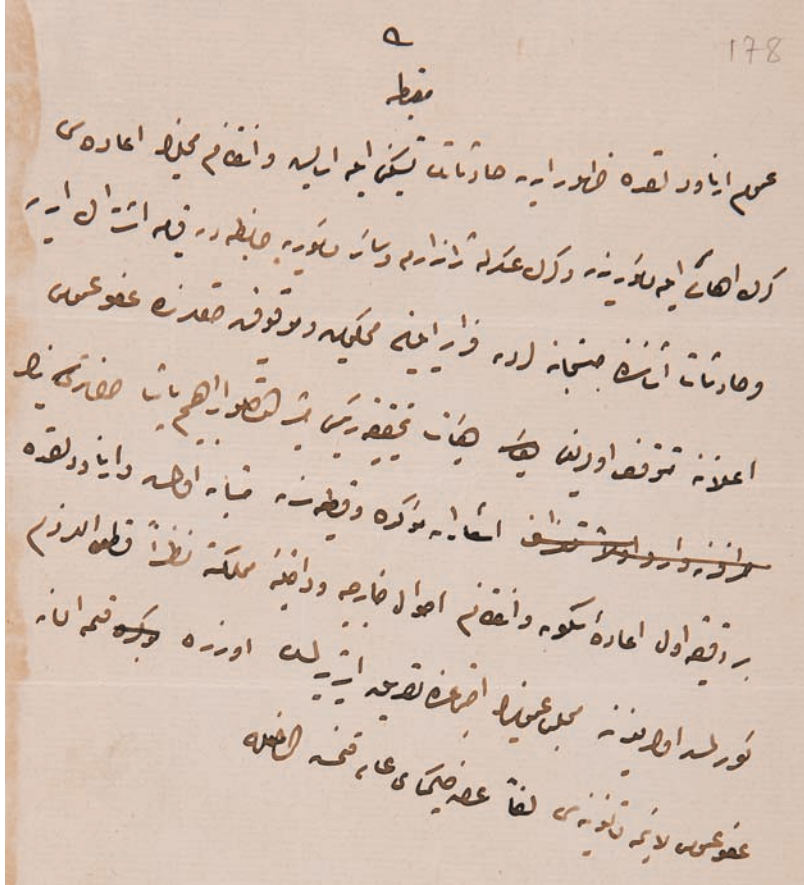

ARNAVUT VİLÂYETLERİ İÇİN GENEL AF KANUNU TASARISI

1912 Mayıs ayından Temmuz sonuna kadar Kosova, Manastır, İşkodra ve Yanya vilâyetlerinde çıkan isyana, halktan, memur ve askerlerden katılanlar ile bu esnada hapisten kaçan tutuklu ve hükümlüler için hazırlanan genel af kanun tasarısı

PROJEKTLİGJI PER FALJEN E PERGJITHSHME NE VILAJETET SHQIPTARE

Projektligji i amnistisë i përgatitur në lidhje me personat e thjeshtë, nëpunësit shtetëror dhe ushtarakët që kanë marrë pjesë në kryengritjen që shpërtheu në periudhën maj-korrik 1912 në Shqipëri, e cila përbëhet nga vilajetet e Kosovës, Manastirit, Shkodrës dhe Janinës, si dhe të burgosurve dhe të dënuarve që u arratisën nga burgjet me këtë rast

Mazbata

Umum Arnavudluk'da zuhur eden hadisâtın teskini ile asayiş ve intizam-ı mahallînin iadesi gerek ahali ile memurînden ve gerek askerle jandarma ve sair memurîn-i zabıtabadan kıyâma iştirak eden ve hadisât esnasında hapishânelerden firar eyleyen mahkumîn ve mevkufîn haklarında afv-ı umumî ilânına mütevakkıf olduğu Hey'et-i Tahkikiye Reisi Müşir devletli İbrahim Paşa hazretlerinin iş'ârât-ı mü'ekkide ve kat'ıyyesinden müstebân olmuş ve Arnavudluk'da bir dakika evvel iade-i sükûn ve intizam-ı ahvâl-i hariciye ve dahiliye-i memlekete nazaran kat'ıyyü'l-hüzum görülmüş olduğundan Meclis-i Umumî'nin ictimâ'ında tasdik etdirilmek üzere kaleme alınan Afv-ı Umumî Lâyiha-i Kanuniyesi leffen arz-ı hâk-i pâ-yî âlî kılınmış olmakla.

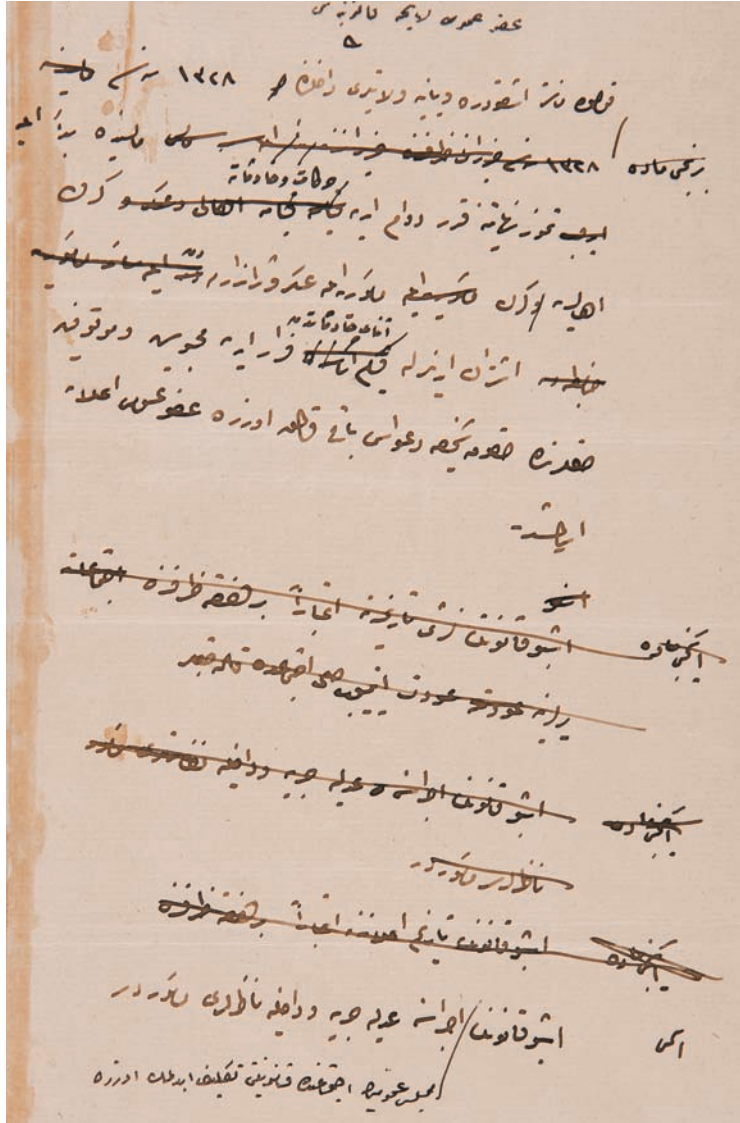
**

Afv-ı Umumî Lâyiha-i Kanuniyesi

Kosova, Manastır, İşkodra ve Yanya Vilâyetleri dahilinde 1328 senesi Mayıs'ından bed' ile Temmuz nihayetine kadar devam eden harekât ve hadisâta gerek ahaliye ve gerek memurîn ile asker ve jandarmadan iştirak edenlerle esna-yı hadisâtıdan firar eden mahbusîn ve mevkufîn haklarında hukuk-ı şahsiye davası bâkî kalmak üzere afv-ı umumî ilân edilmiştir.

İşbu kanunun Meclis-i Umumî'nin ictimâ'ında kanuniyeti teklif edilmek üzere icrasına Adliye, Harbiye ve Dahiliye nâzırları memurdur.

Fî 30 Şaban sene [1]330 - Fî 31 Temmuz sene [1]328 / [13 Ağustos 1912]

محمد رضا خان

محمد رضا خان

استوده فرمانی را بنام محمد رضا خان

بودا اوسریا قونسلونک مدافعه استوده ولایتی بنام ملک دیوچی بولده قوه و واسطه بدین
 ایندیردیم مایور قونسلونک یایلد واسطه فرمان الیه حکومتی شهیدیه هاشمیه در کجه هفت یوننه قونسلونک
 دادله کیچ عریده بولده اوسریا یوننه قلعیا ال سورجدرک بالک یوننه قونسلونک دیوچی قونسلونک
 سینه ایلمده ... بر دلی تشکیل آمیک بولمیش ... معروفات عافانه ملک رله قونسلونک احوال مسروده
 نهایت و بر دلی مسروده و سرحد

WR. 545 - 151/96

AVUSTURYA'NIN KATOLİK MALİSÖRLERİ HÜKÜMETE KARŞI TAHRIKLERİ

Avusturya İşkodra konsolosunun papazlar aracılığıyla Katolik Malisörleri kontrol edip hükümete karşı kullandıkları, Osmanlı postasıyla beraber aynı güzergâhta aynı anda yolculuk yapan Avusturya posta arabasına dokunulmayıp sadece Osmanlı postasının Malisörler tarafından soyulup postacılarının öldürülmesinin buna bir delil olduğu

PROVOKIMET E AUSTRİSE QE TE NGREJE MALSORET E KRISHTERE KUNDER QEVERISE

Konsulli austriak i Shkodrës influencon nëpërmjet priftërinjë dhe i përdorë malësorët e krishterë kundër qeverisë dhe si argument i kësaj të vërtetë mund të jepet fakti se megjithëse karrocet postare otomane dhe ato austriake udhëtojnë në të njëjtin itinerar dhe në të njëjtat data, karroca postare austriake nuk çënohet, ndërsa posta otomane plaçketet dhe postierët vriten nga ana e malësorëve

Harbiye Nezâreti

Tahrirât Dairesi

Tahrirât Kalemi

İşkodra Kumandanı Rıza Bey'den mevrûd fî Ağustos sene

[1]328 tarihli şifreli telgrafnâmedir.

Bura Avusturya konsolosunun müdahalesi İşkodra Vilâyeti'ni benimsemek derecesini buldu. Karadağ vasıtasıyla teslim etirdiği Malisör Katolikleri papazlar vasıtasıyla kumanda ile hükûmeti tehdide çalışmaktadır. Geçen hafta postamızla birlikte ve önde giden arabada bulunan Avusturya postasına kat'iyen el sürmeyerek yalnız postamızın gasb ve postacı ile zâbitimizin şehid edilmesi de ... bir delil teşkil etmekde bulunduğuş ... ma'rûzâtı acizânemin nazarı dikkate alınarak ahvâl-i mesrûdeye nihayet verdirilmesi ma'rûz ve müsterhamdır.

[14 Ağustos 1912]

YUNANİSTAN'IN KUZEY EPİR'İ İTALYA'NIN DA AVLONYA LİMANI'NI İŞGALI

Berlin ve Roma büyükelçilerinin, Kuzey Epir'in Yunanistan tarafından işgal edilmesi üzerine İtalya'nın da Avlonya Limanı'nı ve Sazan Adası'nı işgal ettiğine dair bilgiyi İstanbul'a ilettikleri

UZURPIMI İ EPIRIT VERIOR NGA GREQIA DHE AI İ PORTIT TE VLORES NGA ITALIA

Ambasadat në Romë dhe Berlin i kanë përcjellë Stambollit informacionin se në rast pushtimi të Epirit Verior nga ana e Greqisë, Italia do të pushtojë portin e Vlorës dhe ishullin e Sazanit

Bâb-ı Âlî

Hariciye Nezâreti

Umûr-i Siyasiye Müdüriyeti Umumiyesi

Mühimme Kalemi

Aded

56622/1552

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

15 Teşrin-i Evvel sene [1]330 tarihli ve 56203/1499 numaralı tezkire-i senâverîye zeyldir:

Avlonya'nın İtalya Hükûmetince işgali keyfiyetine dair bazı mülâhazâtı muhtevî olarak Berlin Sefiri Mahmud Muhtar Paşa hazretlerinden ve Avlonya Körfezi ile Sazan Adası'nın işgaline dair İtalya Hükûmeti tarafından Ajans Stefani'ye gönderilen tebligâtnâmenin metnini ve bu bâbda bazı istitlâ'âtı müş'ir Roma'daki sefirimiz Nabi Beyefendi'den alınan 22 ve 27 ve 31 Teşrin-i Evvel sene [1]914 tarihli üç kıta telgrafnâmenin suretleri leffen irsâl kılındı. Bunların birer sureti de Harbiye Nezâret-i Celîlesi'ne gönderildi, efendim.

Fî 16 Zilhicce sene [1]332 - Fî 23 Teşrin-i Evvel sene [1]330 / [5 Kasım 1914]

Hariciye Nâzırı nâmına

Umûr-i Siyasiye Müdûr-i Umumîsi

Ahmed Reşid

**

الحمد لله

خلايفه العثمانيه

قائم مقام

تحت اشراف لائقه من اعظم بايادق من تقسيم قلمه
عقد قلمه

١٤٤٠ / ١٢ / ١٤
نور
١٧٤

١٤٠٠ ندره منقذ في

١٤٠٠ ندره منقذ في عافيه ايد عو صله لانه انجبه مساعده المبتسم . بوجهك ايتاليا افلا عمدين
اوستر يارده جيورده ريك ديك طرزه اماله انجبه بقعه بله اتفاق اوله يعني بله لجهه محافظه در اوله يورده
دفعه ٥ اسه اعتبار بله ايتاليا يورده نيا نمانده دنيا نمانده حاكم بله حاله اختلافه هر سوه ايد صبه
لجه اوله يورده سوليه . اسه نيا نمانده قارش توجه اوله نمانده بر شجبه عه ايد به اوله نمانده اشغال
ايتاليا يورده سوليه اسه نمانده سوه انجبه صله نجه ايد يورده .

DH-EUM. 1. SB. 14/2

5

Bâb-ı Âlî
Dahiliye Nezâreti
Kalem-i Mahsus

*Muhtar Paşa tarafından Sadırazam Paşa hazretlerine takdim kılınan
telgrafnâme*

Numara 472

240 numaralı telgrafı aldım.

442 numaralı telgrafnâme-i acizî ile arz-ı malumât etmeğe müsâra'at eylemişdim. Bu hâlin İtalya efkâr-ı umumiyesini Avusturya'dan çevirerek diğer tarafa imâle etmek maksadı ile ikâ' olunduğu Berlin mehâfilinde deverân ediyor. Vak'anın da esas itibarıyla İtalya'yı Yunanistan'la ve Yunanistan hâmilileriyle hâl-i ihtilâfa sevk edecek mahiyetde olduğu söyleniyor. Esasen Yunanistan'a karşı tevcîh olunmuş bir teşebbüs addedilen Avlonya işgalinin İtalya'yı Şimâlî Arnavudluk'un istilasına sevk etmeyeceği tahmin ediliyor.

Fî 22 Teşrîni Evvel sene [1]914 / [22 Ekim 1914]

* *

الحائز لمرتبة
فلاح مصر

$\frac{2.2}{2.2}$ $\frac{2.2}{2.2}$

١٩٠ زودرا تفاقه ای ایلم
٥٨٦ نومبر لی تفاقه عجزیه انبالیانی اولونیانی اشغال عده آلت المن مانع مقلد اسبابی ایضاح
ایلمه ایلم

۵۹. تخلصی نمرودی نظامه عاجزه ایله آدولتیانک ایتالیا دوشاس لافله اشغالی ورمه ایسه ایتم.
شه ایله ایسه اشغاله ایله سه ~~حکومت~~ اولمقدن بابه ایتالیا نیک خت حلفه د. لیانه حاکم ادلا
سازانه آطمنه بر بلوک مجری اخذی ایله بابه بر بجه بر مجری طوی اخراج حلفه د.
دیر طرفه انا دودله ساحفه ایفای مرصه ایلمکه د. سبب ~~فهرس~~ سلاح قیا خیلعتی منع ایسه
یه اصلیه ایتالیا نیک انا دودله نفوذی اضداد ایله یه جهت کسانک محله داخله بیدیه
محافظه انکله .

حقیقت احوال بونه عبارت -
 بوجوه بیانده اتیالیا حکمت انادودلوصف اتخاذ ایکی مقدای کران تبدیل و تعیل ایچمه -
 متهمی قبله ایکی دیل اولونیای بالاوه انادودلکه سواضم انفکاک انیک مجوسنه ناکه لغو تقیریم
 ناسر و حقیقت و منافعه برشضا انجلیزه سولنه تحذیریه بیجه برصونه اشغال عیله -
 بنار علی اولونیاشغالک سولودی و عیلم سولودی کیفیه تقصیریه عا به مسدود -
 عمل ایچک مختصر نیاتنه طافه اشغال و اخذ - اولجه عمل ایچمه -

3

Bâb-ı Âlî
Dahiliye Nezâreti
Kalem-i Mahsus

*Nabi Bey tarafından Sadrazam Paşa hazretlerine takdim olunan
telgrafnâme*

Numara 603

219 numaralı telgrafnâmeyi aldım.

586 numaralı telgrafnâme-i acizîde İtalya'nın Avlonya'yı işgal-i askerî altına almasına mâni olan esbâbı izah eylemiş idim.

590 numaralı telgrafnâme-i acizî ile Avlonya Limanı'nın İtalya donanması tarafından işgalini arz eylemiş idim. Şehir ise el-yevm işgal edilmemiş olmakla beraber İtalya'nın tahtı hükmündedir. Limana hâkim olan Sazan Adası'na bir bölük bahriye efrâdı ile beraber bir batarya bahriye topu ihrac olunmuşdur. Diğer taraftan Arnavudluk sahilinde ifa-yı tarassud edilmektedir. Sebebi zâhîrîsi silah kaçakçılığını men' ise de sebebi aslîsi İtalya'nın Arnavudluk'daki nüfuzunu ihlâl edebilecek kesânın memlekete dahil olabilmelerine mümâna'at etmektedir.

Hakikatı ahvâl bundan ibaretdir.

Bu son zamanlarda İtalya Hükûmeti Arnavudluk hakkında ittihâz ettiği mukarrerâtı kirâren tebdil ve ta'dîl etmiştir. Şimdiki kabul ettiği plan Avlonya'yı bilâhare Arnavudluk sevâhilinden infikâk etmek mecburiyetinde kaldığı takdirde namus ve haysiyet ve menâfi'inden bir şey feda etmeksizin sühûletle tahliye edebilecek bir suretde işgal etmektedir. Binâenaleyh Avlonya işgalinin mevcudiyeti ve adem-i mevcudiyeti keyfiyeti takdire aid bir meseledir.

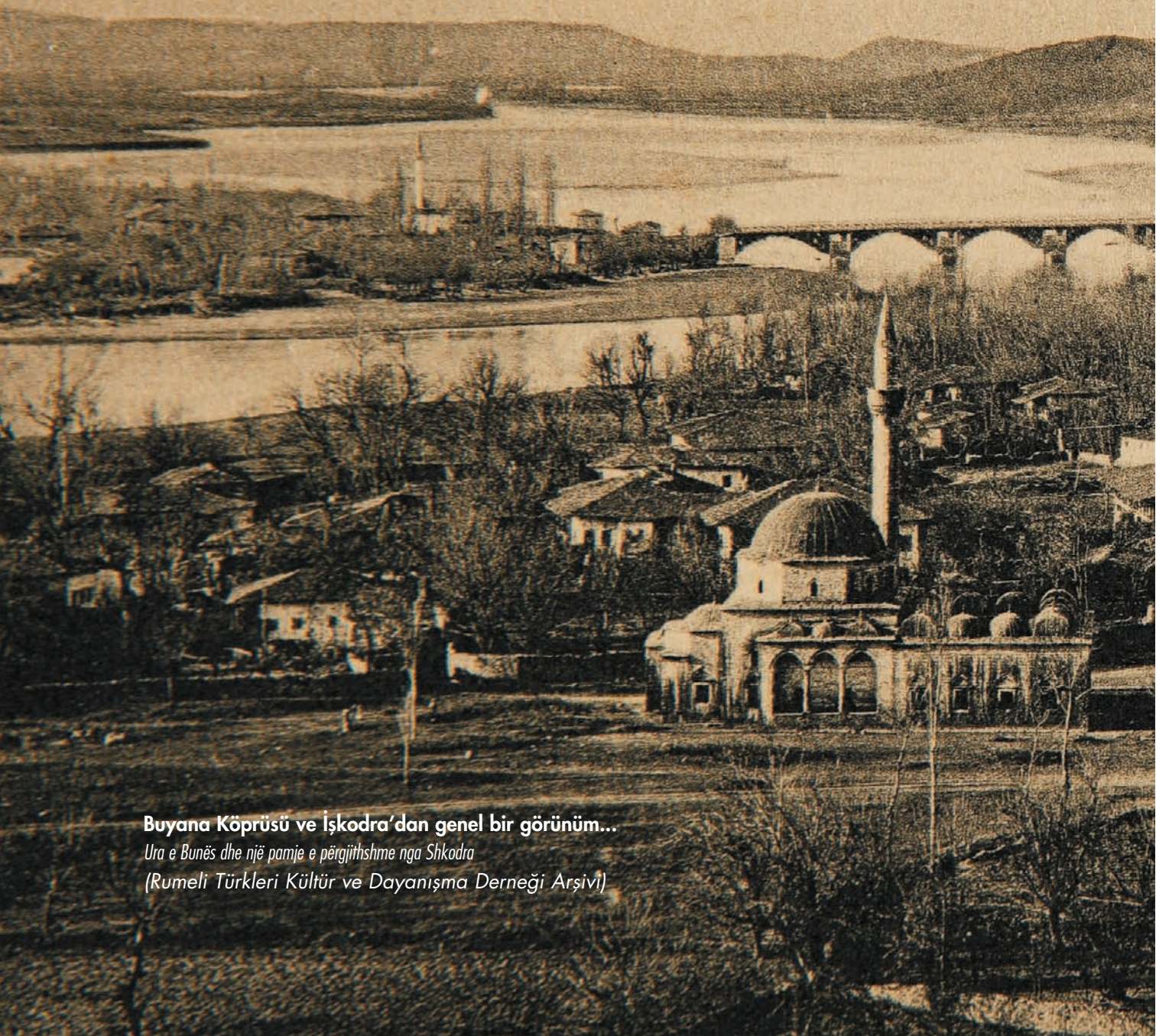
Şimâlî Epir'in Yunanistan tarafından işgalî vâki'dir. Evvelce de arz eylemişdim.

Fî 30 Teşrîn-i Evvel sene [1]914 / [30 Ekim 1914]

Souvenir d'Albanie — Shkodra

اشكودره و بونا پونجی

Buyana Köprüsü ve İşkodra'dan genel bir görünüm...

Ura e Bunës dhe një pamje e përgjithshme nga Shkodra

(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

dra

دیده با قاره شه
آقای قیصری در نزد
و به
ایستاد

İMAR FAALİYETLERİ
RREGULLIMI URBANISTIK

توضیحی بر روی خط

عربی ندر کرد که
اماره ها یوزن اوزن بطرادى جا خنن واقع خبر باله زه نقیر اولوز دکرمانلر ایه وانکو و انقوزه نام دکرمانلر اولطر فز جردان ابرن
نهرل صوبی ابر ایشیه کلوب ذکر اوظان وانکو و انقوزه دکرمانلر صوبی ایه نهرل صوبی وانکو و انقوزه دکرمانلر نهریه کبر و جعفر
خصوصی زبور ایهل مینی اولو کادر جسران اوزن جردان ابرن نهرل اونه بقه سنه واقع خبر باله زه دکرمانلر نهریه کبر و ذکر اوظان دکرمانلر
برومده ایشلر ایکی ذکر اوظان کادر جسر براننده منهدم اولوب خبر باله زه دکرمانلر معطل اولمده نالیم جسر زبور ایهل مجدداً بنا و انقوزه
نقشنى اولر بقدرن عبرت لجه و حیدریاس نام دکرمانلر دخی حرداری نظیره و غیره محتاج اولمده محندن معرفت شیخ و معمار لر و سائر ارباب و حرف
معرفت لره کشف ایدر لر کدر جسر مذکورن نقیر و تجریری معمار دخی برای البیوز الی عروین و ذکر اوظان دکرمانلر غرقه اظهیر و نقیر لر معمار دخی
البیوز غرقه کشف ایدر لر کدر جسر مذکورن تجریری و نقیر و ذکر اوظان غرقه زبیم و نظیر اولمده ایزه ذکر اوظان دکرمانلر
سنوی برای البیوز طفسان عروین ایدره دخی نقطه و منهدم اولمده نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و
عربی و انما ایدر بر معوله نقیر ناله معمار دخی و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و
اولمده ایدر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و
و بعد اکیل مقدار معمار دخی معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و
دکرمانلر غرقه کشف ایدر لر کدر جسر مذکورن تجریری و نقیر و ذکر اوظان غرقه زبیم و نظیر اولمده ایزه ذکر اوظان دکرمانلر غرقه اظهیر و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و
سؤکترون معینه اخفا ایدر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و
اخفا منه کوره امر شریف تجریری باینه امر دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و تجریری و نقیر لر معمار دخی ایدر لر نالیم ایهل اظهیر و

C. NF. 1586

BERAT ŞEHRİNDE YIKILAN KÖPRÜNÜN YENİDEN YAPILMASI

Arnavut Belgradı'ndan (Berat) geçen nehir üzerindeki kârgir köprünün yıkılması sebebiyle burada bulunan değirmenlerin zarar gördüğü, Emlâk-ı Hümâyûn Zabiti Kurd Ahmet Paşa tarafından köprünün yeniden inşasıyla değirmen harklarının temizlenip tamir edilmesi

RİNDERTIMI İ URES SE SHEMBUR NE QYTETIN E BERATIT

Rrënimi i urës prej guri mbi lumin që kalon përmes Beratit dhe dëmtimi i mullinjve që gjenden aty, pastrimi dhe riparimi i mullinjve të urës që është kryer nga ana e zabitit të pronave perandorake, Kurd Ahmet Pashës

Telhîsi mûcebince hüküm buyuruldu.

15 Safer sene [11]86 / [18 Mayıs 1772]

Arz-ı bendeleridir ki

Emlâk-ı Hümâyûn'dan Arnavud Belgradı cânibinde vâki Fiyer ve Baltaze tabir olunur değirmenler ile Vanko ve İşkoza nâm değirmenler ol tarafdán cereyân eden nehrin suyu ile işleyegelip zikrolunan Vanko ve İşkoza değirmenleri suyun beri cânibinde olmakla nehrin suyu Vanko ve İşkoza değirmenlerine girip çıkdıktan sonra husus-ı mezbûr için mebnî olan kârgir cisrin üzerinden cereyân ederek nehrin öte yakasında vâki Fiyer ve Baltaze değirmenlerine girip zikrolunan değirmenler bu vechile işler iken zikrolunan kârgir cısır bu esnada münhedim olup Fiyer ve Baltaze değirmenleri mu'attal olmakdan nâşi cisri mezbûrun müceddeden bina ve inşası muktezî olduğundan gayrı Belce ve Haydarpapas değirmenlerinin dahi harkları tathîre ve tamire muhtac olmakla mahallinde ma'rifeti şer' ve mimarlar ve sair erbâb-ı vukûf ma'rifetleriyle keşfetdirildikde cisri mezkûrun tamir ve tecdîdi masârıfı bin altı yüz elli kuruş ve zikrolunan değirmenlerin harkları tathîr ve tamirleri masârıfı dahi iki yüz kuruş ki cem'an bin sekiz yüz elli kuruşa bâliğ olup eğer cisri mezkûr tecdîd ve tamir ve zikrolunan harklar termîm ve tathîr olunmaz ise zikrolunan değirmenlerin senevî bin altı yüz doksan kuruş icâreleri munkatı' ve mün'adim olacağı nümâyan olmakla tecdîd ve tamirlerine mübâşeret etdirilmesini Arnavud Belgradı nâibi bi'l-iltimas arz ve inhâ eder. Bu makûle tamirâtın masârıfında taharrî olduğu suretde keşfinden noksan ile vücud geleceği tecrübe ile derece-i tahakkuka resîde olan mevâddan olmakla icab eden masârıfı Emlâk-ı Hümâyûn malından mahsûb olmak şartıyla Emlâk-ı Hümâyûn Zâbiti Kurd Ahmed Paşa kulları ma'rifetiyle tamir ve tecdîdine mübâşeret ve bade'ttekmîl mikdar-ı masârıfı memhûr müfredât defteriyle ilâm olunmak için emri şerif isdârı hususu işbu takrîri acizânem ile arz olundukda zikrolunan değirmenler harklarının ve cisrin tecdîd ve tamir ve tathîrleri keşfinden kati vâfir noksan ile vücuda geleceği sahîhan ihbar olunmakla şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûn mûcebince iktizâ eden emri şerîfi isdâr olunmak bâbında fermân-ı âlîleri sâdır olmakla sudûr eden fermân-ı âlîleri mûcebince Başmuhasebe'ye kaydolunup iktizâsına göre emri şerif tahrîri bâbında emr u fermân devletli saadetli Sultanım hazretlerindir.

Emri şerif-dâde

Fî 17 Safer [1]186

Yapılması için fermânı verile

İzzetli Defterdar Efendi

Zikrolunan değirmenler ve cisrin tecdîd ve tamirleri keşfinden fî-i noksan ile vücuda geleceği sahîhan ihbar olunmakla şeref-yâfte-i sudûr olan hatt-ı hümayûn-ı şevket-makrûn ve takrîriniz mücebince iktizâ eden emrini ısdâr eylemeniz fermân buyuruldu.

Emlâk-ı Hümayûn'dan Arnavud Belgradı cânibinde vâki Fiyer ve Baltaze tabir olunur değirmenler ile Vanko ve İşkoza nâm değirmenler ol tarafdand cereyân eden nehrin suyu ile işleyegelip zikrolunan Vanko ve İşkoza değirmenleri suyun beri cânibinde olmakla nehrin suyu Vanko ve İşkoza değirmenlerine girip çıkdıktan sonra husus-ı mezbûr için mebnî olan kârgîr cisrin üzerinden cereyân ederek nehrin öte yakasında vâki Fiyer ve Baltaze değirmenlerine girip zikrolunan değirmenler bu vechile işler iken zikrolunan kârgîr cistr bu esnada münhedim olup Fiyer ve Baltaze değirmenleri mu'attal olmakdan nâşi cistr-i mezbûrun müceddeden bina ve inşası muktezî olduğundan gayrı Belce ve Haydarpapas nâm değirmenlerin dahi harkları tathîr ve tamire muhtac olmakla mahallinde ma'rifeti şer' ve mimarlar ve sair erbâb-ı vukûf ma'rifetleriyle keşfetdirildikde cistr-i mezkûrun tamir ve tecdîdi masârıfı bin altı yüz elli kuruş ve zikrolunan değirmenlerin harkları tathîr ve tamirleri masârıfı dahi iki yüz kuruş ki cem'an bin sekiz yüz elli kuruşa bâliğ olup eğer cistr-i mezkûr tecdîd ve tamir ve zikrolunan harklar termîm ve tathîr olunmaz ise zikrolunan değirmenlerin senevî bin altı yüz doksan kuruş icâreleri münkatı' ve mün'adim olacağı nümayân olmakla tecdîd ve tamirlerine mübâşeret etdirilmesini Arnavud Belgradı nâibi bi'l-iltimas arz ve inhâ eder. Bu makûle tamirâtın masârıfında taharrî bulunduğu suretde keşfinden noksan ile vücuda geleceği tecrübe ile derece-i tahkika resîde olan mevâddan olmakla icab eden masârıfı Emlâk-ı Hümayûn malından mahsûb olmak şartıyla Emlâk-ı Hümayûn Zâbiti Kurd Ahmed Paşa kulları ma'rifetiyle tamir ve tecdîdine mübâşeret ve bade't-tekmîl mikdar-ı masârıfı memhûr müfredât defteriyle ilâm olunmak için emri şerif ısdârı muvâfık-ı re'y-i âlîleri buyurulur ise emr u fermân devletli saadetli Sultanım hazretlerindir.

Fî 17 Safer [1]186 / [20 Mayıs 1772]

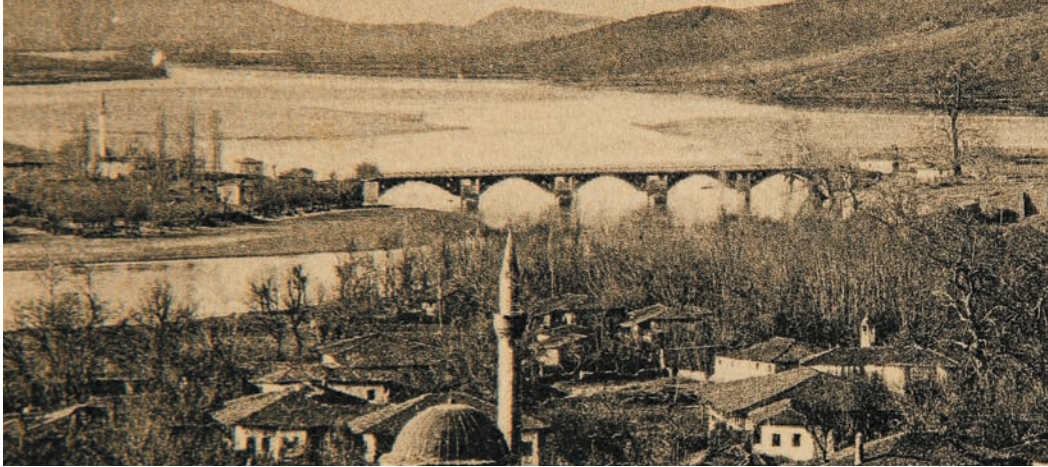
C. BLD. 2875

İŞKODRA'DA BUYANA KÖPRÜSÜ'NÜN TAMİR GİDERLERİ

İşkodra'nın Buyana Nehri üzerindeki köprü'nün bakım ve onarımından sorumlu Çukurçeşme Mahallesi'nden Ömer Usta'nın, 1803 İşkodra gümrük gelirlerinden köprü tamiri için 10.000 akçe aldığı

TE ARDHURAT PER MEREMETIMIN E URES SE BUNES NE QYTETIN E SHKODRES

Mjeshër Ymeri nga lagjja Luguçesme, përgjegjës për mirëmbajtjen dhe meremetimin e urës mbi lumin Buna të Shkodrës, ka marrë në vitin 1803 plot 10.000 akçe nga të ardhurat e doganës së Shkodrës për meremetimin e urës në fjalë

El-emru kemâ zukire fih
Nemakahu'l-fakir ileyhi azze şânuhû

Mustafa el-Müvellâ-hilâfe be-Medine-i İskenderiye.

Ufiye anhu
Mustafa

Sebeb-i tahrîr-i kitab-ı sahîh-i şer'î oldur ki

Medine-i İskenderiye mahallâtından Çeşme-i Çukur Mahallesi'nde sâkinlerinden olup Nehri Buyana üzerine olan cisrin mütevellîsi Usta Ömer nâm kimesne meclisi-şer'î şerif-i Ahmedî'de işbu sahibü'l-kitab Gümrük-i İskele-i İskenderiye Mukâtaası emini muvâcehesinde takrîr-i kelâm ve tabiri ani'l-meram eyledi ki cîsri mezbûrun tamiri için mukâtaa-i merkûme malından almak üzere senevî havale buyurulan on bin akçeyi bin iki yüz on yedi senesine mahsûben emini mûmâileyh yedinden bi't-tamam ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim. Sene-i mezbûra mahsûben meblağ-ı merkûmdan emini mûmâileyhin zimmetinde alacak hakkım kalmadı dedikde gibbe't-tasdîki'-şer'î alâ mâ hüve'l-vâki bi't-taleb ketb olundu.

Hurriye fi'l-yevmi's-sâlis min şehri Şevvali'l-mükerrem sene seb'a aşere ve mi'eteyn ve elf / [27 Ocak 1803]

Şuhûdü'l-hâl

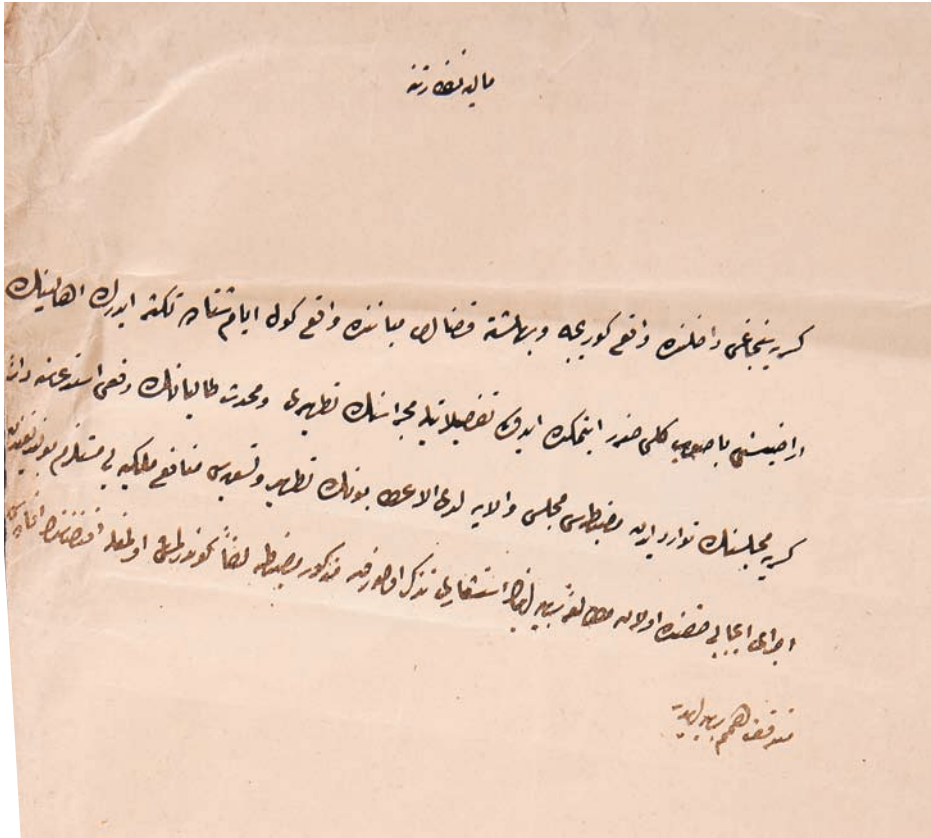

GÖRİCE VE BİHLİŞTE'DEKİ GÖLÜN TAŞMAMASI İÇİN TEDBİR ALINMASI

Görice ve Bihlişte Kazaları yakınındaki gölün kış aylarında taşarak halka zarar verdiğiinden göl mecrasının temizlenmesi ve burada kurulu bulunan dalyanın kaldırılması gerektiğini Maliye Nezâreti'ne bildirilmesi

MARRJA E MASAVE PER TE PARANDALUAR PERMBYTJET E LIQENEVE TE KORÇES DHE BILISHTIT

Njoftohet Ministria e Financave se meqënëse niveli i ujit të liqenit rreth të cilit gjenden kazatë e Korçës dhe Bilishtit gjatë muajve të dimrit fryhet sa t'u shkatojë dëme banesave, atëherë është e nevojshme që të pastrohet shtrati i liqenit dhe të hiqet dajlani i ngritur aty

Maliye Nezâreti'ne

Kesriye Sancağı dahilinde vâki Görice ve Bihlişte Kazaları miyânında vâki göl eyyâm-ı şî-tâda tekessür ederek ahalinin arazisini basıp küllî zarar etmekde idüğü tafsilâtıyla mecrasının tat-hîri ve muhdes dalyanın ref'i istid'âsına dair Kesriye Meclisi'nin tevârüd eden mazbatası Mec-lis-i Vâlâ'ya lede'l-i'tâ bunun tathîr ve tesviyesi menâfi-i mülkiyeyi müstelzim bulunduğundan ic-rayı icabı hakkında olan mütâlâa-i behiyyelerinin intişârı tezekkür olunarak mezkûr mazbata lef-fen gönderilmiş olmakla iktizâsının ifadesi mütevakkıfı himem-i behiyyeleridir.

Fi 24 Za. sene [12]69 / [29 Ağustos 1853]

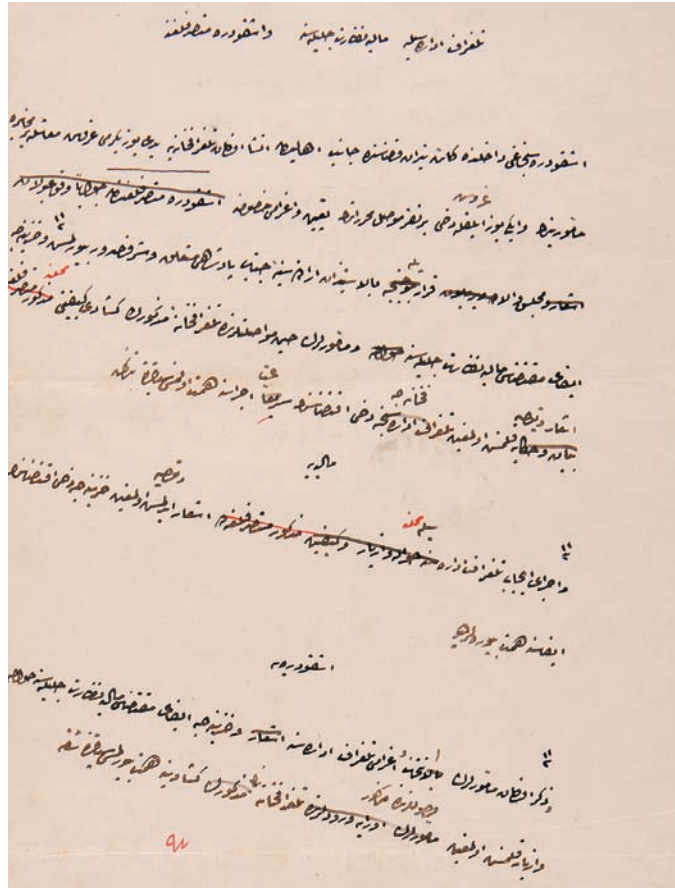
TİRAN TELGRAFHANESİ'NİN AÇILIŞI

İşkodra Sancağı'na bağlı Tiran Kazası'nda yaptırılan telgrafhaneye bir memurun tayinine izin verildiği, memur gelince telgrafhanenin açılışının yapılacağı

20

İNAGURIMI I ZYRES TELEGRAFIKE TE TIRANES

Caktimi i një nëpunësi në zyrën telegrafike që është ndërtuar në kazanë e Tiranës të sanxhakut të Shkodrës, inagurimi i së cilës do të bëhet kur të mbërrijë nëpunësi në fjalë

A. MKT. MHM, 380/43

Telgraf İdaresiyle Maliye Nezâreti Celîlesi'ne ve İşkodra Mutasarrıflığı'na

İşkodra Sancağı dahilinde kâin Tiran Kazası'nda cânib-i ahaliden inşa olunan telgrafhâne-ye yedi yüz yirmi kuruş maaşla bir muhabere memurunun ve iki yüz kuruş aylıkla dahi bir nefer mûsılı muharrerâtın tayin ve i'zâmı hususuna Meclis-i Vâlâ kararıyla bi'l-istifzân irâde-i seniyye-i Cenâbı Padişahî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulmuş* ve hazinece ifa-yı muktezâsı Maliye Nezâreti Celîlesi'ne ve memurların hîn-i muvâsalatlarında telgrafhâne-i mezkûrun küşâdı keyfiyeti mahalline iş'âr ve tavsiye kılınmış olmağın telgrafhânece dahi iktizâsının sür'atı icrasına himmet olunması siyâkında tezkire.

Fî 23 Z. sene [12]83 / [28 Nisan 1867]

* – Maliye'ye: ve icra-yı icabı telgraf idaresiyle mahalline iş'âr edilmiş olmağın hazinece dahi iktizâsının ifasına himmet buyurular deyu.

– İşkodra'ya: ve zikrolunan memurların intihâb ve i'zâmı telgraf idaresine ve hazinece ifa-yı muktezâsı Maliye Nezâreti Celîlesi'ne havale ve izbâr kılınmış olmağın vüsûllerinde mezkûr telgrafhânenin küşâdına himmet buyurulması siyâkında şukka.

نظم حسین حبیب صدیقی

[illegible]

ARNAVUTLUK'TA TİCARETİN GELİŞTİRİLMESİ İÇİN YENİ YOL VE KÖPRÜLERİN YAPILMASI

Preveze ve Aya Sarande İskelesi'nden Arnavutluk içine mal ve eşya nakledecek uygun yollar olmadığı, ticaretin gelişmesi için bu yolların yapılması gerektiği, yeni yol, köprü, set vb. inşaatları öncesinde keşif defteri istendiği, ancak bu inşaatların halkın yardımıyla yapılacağından masrafın daha önceden belirlenmesi mümkün olmaması sebebiyle harcamaların önce yapıp masraf defterinin sonradan gönderilerek Hazine'den ödeme yapılmasına izin verildiği

NEVOJA E HAPJES SE RRUGEVE DHE E NDERTIMIT TE URAVE NE SHQIPERI NE MENYRE QE TE ZHVILLOHET TREGTIA

Për transportin e mallrave dhe sendeve nga portet e Prevezës dhe Sarandës drejt zonave të brendshme të Shqipërisë mungojnë rrugët e përshtatshme, ndërtimi i të cilave është i domosdoshëm për zhvillimin e tregtisë. Kërkohen më parë preventivët për rrugët, urat dhe ndërtimet e tjera të këtij lloji, por nuk është e mundur që të parashikohet nëse këto ndërtime do të mund të bëhen me përkrahjen ekonomike të popullit. Lejohet që regjistrat e shpenzimeve të dërgohen pasi të kryhen shpenzimet

Vilâyet-i Yanya

Cevab

100

Makam-ı Celî-i Cenâb-ı Sadâret-i Uzmâ'ya

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Fî 9 Cumâdelûlâ sene [12]85 tarihi ve yüz numara işaretiyle Daire-i Mühimme-i Dahiliye'den bi'thasîr zîver-ârâ-yı fırak-ı ta'zîm olan emirnâme-i sâmi-i cenâb-ı Sadâret-penâhîlerinde Preveze Limanı'nın Porto Franko usulüne konulması mehâzîr-i melhûzeden vâreste olamayacağından ve mülk ve tebaaca tezâyüd-i ma'mûriyet ve ticarete delâlet eyleyecek tedâbirin akdem ve esra'ı yolların intizamı olmadığı hâlde Preveze'den içerilere yani Yanya ve Arnavudluk taraflarına sühûletle emti'a ve eşya nakledecek tarîk olmadığından ve aranılan terakkiyât bununla hâsıl olamayacağından teshîl-i esbâb-ı nakl ve ubûr için liman-ı mezkûra iktizâ eden yollar yaptırılmak üzere bunların ne suretde ve kaç kuruş masrafla tesviyesi mümkün olabileceğinin ve yapılacak tarîkler sühûlet ve menfaatçe nerelerde olmak lâzım geleceğinin bi'tetraf keşf ve tahkik olunarak arz ve inhâsı irâde ve fermân buyurulmuşdur. Vâkı'a imar-ı mülk ve izdiyâd-ı ticaretin vasıta-i hakikiyesi lâzım gelen yolların sureti muntazamada bulundurulması kazıyyesi idüğü gayri münker idüğüne ve bu havali yollarının dahi tanzim ve tesviyesi mertebesi ehemmiyetde bulunduğu binâen ileride her bir tarafça iktizâ eden yollar yaptırılmak üzere şimdilik *Turuk Nizâm-nâmesi* ahkâmına tevfikân Yanya ve Preveze ve Narda cihetleri yollarının ve Avusturya Lloyd Kumpanyası'nın muvâfakatı üzerine Aya Sarande İskelesi'ne uğrayacak vapur ile gelecek yolcu ve emti'a -i ticariye ve sairenin teshîl-i nakli zımında ol havali tarîkının şose olarak tanzim ve tesviyesine bed' ve mübâşeret olunmak üzere bulunulmuş ise de bazı mahallerde müceddeden köprüler yapılmak lâzım geleceğinden bunların vücuda getirilmesinin mevkûfun aleyhi bulunan masârif-ı külliye'nin ahali tarafından tesviyesi kendilerine bir bâr-ı girân olacağı cihetle bu bâbda taraf-ı hükûmetden muâveneti lâzımının ifası lâzımeden ve bu hâlde mezkûr köprülerin ne mikdar masrafla vücuda gelebileceğinin evvel emirde lüzum-ı keşf ve tahmini umûr-ı vâzihadan

ise de müstağnî-i arz u beyân olunduğu üzere yolların esna-yı tamirinde hasbe'ttesadûf imâline lüzum görünecek bazı duvar ve rıhtım gibi mahallerin mikdar-ı masârıfı şimdiden malum olamayacağı misillü köprülerin usul-i hendeseyle tevfiķan inşası hususunda mühendisler tarafından icra olunagelen keşif ve tahminler Hazine-i Celîlenin müsaadesi olmayacak fahiş dereceye vadrıl-makda ve bu ise hem masârıf-ı kesîrenin vuku'unu ve hem de işin te'hirini müstelzim olmakda idüğü emsali delâletiyle müberhen idüğünden Preveze ve daha sair bazı yollarda yapılacak köprü ve duvar gibi inşaata karşı bir sermaye ittihâzıyla lüzum-ı hakikîsi olduğu tahakkuk edecek mahallerin inşası için tasarrufât-ı mümkün gözetilerek hafr olunmak ve ileride usul ve nizâ-mına tevfiķan yine zîri mazbatalı keşif defteri tanzim ve takdim kılınmak üzere şimdilik üç yük ku-ruş kadar meblağın cânib-i mîriden sarfına me'zûniyet verildiği hâlde tesviye-i maslahatça teshî-lât-bahş olmayacağı mütâlaa-güzâr-ı çâkerî olmuş ise de icra-yı iktisâsı re'y ve irâde-i aliyye-i ce-nâb-ı Vekâlet-penâhîlerine menû't ve mütevakıf bulunmuş olmağın ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 9 Şaban sene [12]85 ve fî 11 Teşrîn-i Sânî sene [12]84 / [23 Kasım 1868]

Vali-i Vilâyet
Ahmed Rasim

* *

Atûfetli efendim hazretleri

Preveze'den Yanya'ya ve Arnavudluk taraflarına doğru yapılması muktezî olan yolların su-reti tesviyesi hakkında Şûrâ-yı Devlet Nâfia Dairesi'nden tanzim olunan mazbata melfûfuyla be-raber manzûr-ı âlî buyurulmak için arz u takdim kılındı. Meâlinden müstebân olduğu üzere ha-vali-i mezkûrede tanzimi icab eden yolların edevât-ı imaliyesiyle bazı yerlerde müceddeden in-şa olunacak köprülerin masârıfı için üç yük kuruş kadar akçenin sarfına me'zûniyet i'tâsı Yanya Vilâyeti valisi devletli paşa hazretleri tarafından iş'âr olunmuş olup dairenin beyân eylediği mü-lâhazasında dahi masârıfın lüzumu tasdik ile beraber evvel emirde inşaât ve imalât-ı mukteziye-nin usulüne tevfiķan keşif ve muayenesiyle defterinin celb edilmesi gösterilmiş ise de turuk-ı mez-kûre muâvenet-i ahali ile yapılacağı cihetle inşaâtı sırasında lüzum görünecek cisr ve sed gibi şeylerin evvelden tayini ve masârıfının keşif ve tahmini kâbil olamadığından bu misillü mühim olan bazı turuk ve meâbirin ameliyât-ı sînâiyesi için evvel emirde muktezî bulunan mebâliğ Tu-na Vilâyetince dahi mukaddemâ taht-ı me'zûniyetde olarak sarf olunmuş ve vali-i müşârunileyhin istediği me'zûniyet dahi o kaide dairesinde olup defteri vürûdunda mahsûbunun icrası icab-ı maslahatdan bulunmuş idüğüne binâen ba'dehû usul-i keşf ve muayenesi icra olunmak ve def-teri vürûdunda hazinece mahsûbu icra edilmek üzere zikrolunan üç yük kuruşun emvâl-i vilâyet-den sarfı zımında vali-i müşârunileyhe me'zûniyet i'tâsı münasib gibi görünmüş ise de ol bâb-da her ne vechile emr u fermân-ı isabet-feşân-ı hazret-i Şehinşâhî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 6 Şevval sene [12]85 / [20 Ocak 1869]

عظمتو اضم مضری
بروزه دمه بانه به وارنودله طرفینه طوغری بالیسی مقضی اولاده بولارک صورت نویسی خفصق شوری دولت نافعه دائره سندیه تنظیم اولاده مضط
ملفوظیه برابر منظورعالی بولور. ایچینه عریضه تقدیم قلندی مالکده متبانه اولینی اوزره هولاً مذکوره م. تطبیح ایجاب ابریه بولارک ادوات اعمالیه سید
بعضه برلر/ مجدداً انشا اولنه حق کوپارلر مصارفی ایچینه اوچولر غریبه قدر ایقینک صرفه ماذونیت اعطاسی بانه ولادی وابسی دوزلورس مضری
طرفینه اشعارالمنح اولوب دائره نلک بانه الیدی مدحطسک دخی مصارفک لزومی تصدیقیه ییم برابر اول امرده انشائات و اعمالات مقصده نلک صولنه
نویقفا کف و معاینه سید دفترنک جلب ایلرکی کونسلرک ابریه طرفه مذکوره معاوضت اقالا یله یارلیجی جزیله انشائات صرفه سیر لوزم کونیه چلک
جسوسدکی شیرلرک اولدیه تعینی و مصارفک کف و تحیی قابل اوله مدیغنده بوشلومهم اولاده بعضه طرفه و معابرک عملیات صناعیه ایچینه
اول امرده مقضی بولنامه صالح طونه ولایته دخی مقدما تحت ماذونیتک اوله رده صرف ایشیه و واولا متارایلک استبدکی ماذونیت دخی واقعیه
دائره شک اولوب دفتری ورودنک محولک اجراسی ایجاب مصطفی ده بولونک ابروکنه بنا بعده اصول کف و معاینه سی ایجا اونیمه و دفتری ورود
خزینچه محول اجرا بیلک اوزره ذکر اولناه اوچولر غرضلک اموال ولایته صرفی ضمیمه و انشا الیه ماذونیت اعطاسی مناسب کی کونیه
اولایجه هرته و جزیله امروفرمانه اصابت قسانه حقیقه شیشلی شرفوع و صدور بریلور ایسه مخطوفه نیقی انفاذ اولنه خفی بانیله نکره تاروی قوشلنق اضم

م
۱۰۵۵ ۱۲/۵۵۱

موردیله جازک لایزم
دیسره دست نیقی ادریه بونیه مایه اصفا لایزم اولاده مروضه مقفونق قفونق لایقی
موردیله ادره ادریه بونیه مایه اصفا لایزم اولاده مروضه مقفونق قفونق لایقی
موردیله ادره ادریه بونیه مایه اصفا لایزم اولاده مروضه مقفونق قفونق لایقی

3

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı âlî-i hazret-i Padişahî buyurulmuş ve tezekkür ve isfîzân olunduğu vechile valî-i müşârûniley-he me'zûniyet it'âsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Şehin-şâhî mantûk-ı âlîsinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i hidivânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 7 Şevval sene [12]85 / [21 Ocak 1869]

DRAÇ İSKELESİ'NDEN TIRAN'A KADAR YOL YAPILMASI

Halkın yardımlarıyla Draç İskelesi'nden Tiran'a kadar yapılmakta olan şose yolun bütçede karşılığı olmaması sebebiyle yarım kaldığı, bu yolun Tiran ve Kavayë Kazalarında yaşayan halkın ekonomik durumuna katkı sağlayacağı, yolun bitirilmesi için 160.000 kuruş gerektiği, ancak Nâfia ödeneğinden karşılanan 60.000 kuruş ile yolun öncelikli olarak bitirilmesi gereken yerlerin yapılıp geri kalan kısmının ise sonraki seneler bütçesine bırakılması

HAPJA E RRUGES NGA SKELA E DURRESIT DERI NE TIRANE

Ruga që po ndërtohet me ndihmat e popullit nga porti Durrësit për në Tiranë ka mbetur përgjysmë sepse nuk mbulohet nga fondet e buxhetit, por kjo rrugë duhet të përfundohet një orë e më parë sepse ndikon pozitivisht në jetën ekonomike të popullsisë që jeton në kaza të Tiranës dhe Kavajës, vetëm 60.000 gurush mbulohen nga fondet e Zyrës së Punëve Botore nga 160.000 gurushët e parashikuar për të, për këto arsye paratë e mbetura mund të reflektojnë në buxhetet e viteve në vijim

Draç İskelesi'nden Tiran Kasabası'na kadar derdest-i tesviye olan şose tarîkının ikmâli zım-nında lüzum görünen akçenin i'tâsı hakkında İşkodra Eyâleti İdare Meclisi'nden vârid olan maz-bata üzerine Maliye ve Nâfia Nezâreti Celîleleri muhaberâtı şâmil tezâkiri sâmiye Şûrâ-yı Dev-le'te havale buyurulmuş olmakla Dahiliye Dairesi'nde kîrâet olundu.

Mazbata-i merkûmenin fezleke-i meâli tarîkı mezkûrun asıl keşfi beş yüz kırk dört bin kuruş olup bundan seksen altı senesinde malumü'l-mikdarı sarf olunmuş ve seksen yedi senesine mah-sûben havale verilen iki yüz bin kuruşdan dahi altmış bin kuruşu yolun Kavayë semtine ve kırk bin kuruşu dahi Tiran semtine sarf edilmek üzere mahallerine verilerek bâki yüz bin kuruşu mev-kûf olup ancak sarfiyâtı vâkı'a miktarı mezbûru yirmi bin kuruş tecavüz eylediğinden bunun meb-lağ-ı mevkûf-ı mezkûrdan tesviyesi emri zarurî ve tabîi olmakla beraber tarîkın ikmâli masârif-i keşfiyesi kusûru olan yüz altmış bin kuruşun sarf ve i'tâsına mütevakkıf idüğü beyânıyla icra-yı icabı ifadesinden ibaret olup Maliye Nezâreti'nin cevabında sinîn-i sâbıkada tahsis kılınıp da sarf olunmayan mebâliğin sene-i hâliye ve âtiye masârifine karşılık ittihâz edilmemesi vilâyetle-rin masârifâtı umumiyesi hakkında geçen sene tanzim kılınan talimâtın yedinci bendi ahkâmın-dan olmasına göre mebhûsün anı olan yüz bin kuruşun hükmü kalmamış ve Nâfia bûdcesine dahil olan beş milyon kuruşdan masârif-i gayrı melhûzaya mukabil olmak üzere gayrı ez sarf dört yüz on bin yedi yüz iki kuruşu mevkûf bulunmuş olduğundan tarîkı mezkûr için yirmi bin ku-ruşu İşkodra yolları için evvelce tefrîk edilen akçeden ve kusûru yüz kırk bin kuruş meblağ-ı mev-kûf-ı mezkûrdan tesviye olunmak üzere yüz altmış bin kuruşdan tahsis ve sarfı gösterilmiş ve Nâ-fia Nezâreti'nin netice-i iş'ârından ihtiyât akçesi olan mezkûr dört yüz bin kuruşdan mu-ahharan kırk iki bin dört yüz yirmi beş buçuk kuruşu umûr-ı nâfiada müstahdem bazı zâbitân-ı as-keriyenin maaşlarıyla bedel-i tayinlerine ve elli bin kuruşu Erzurum tarîkı kebîrinin masârif-i tamiriyesine i'tâ olunduğu gibi Rumeli Demiryolları'nın Edirne'den Dedeağaç'a ve Selanik'den Üs-küb'e kadar olan kısımlarına üçer bin kuruş maaş ile tayin kılınan iki nefer komiser ile Selanik arasında kâin nehirlerle bataklıkların tathîri zım-nında geçen sene vuku bulan keşfiyâtın ikmâliyle harita ve lâyhalarının tanzimi için bu sene dahi gönderilecek olan hey'et-i fenniyyenin maaşları olmak lâzım gelen yüz altmış sekiz bin bu kadar kuruşun Selanik'de kâin Vardar Nehri için ta-yin olunan kondüktörün maaşı meblağ-ı mevkûf-ı mezbûr bakıyyesinden tesviye edileceğinden

bunların tenziliyle bâkisinin bu tarîk için verilmesi mümkün görünür ise de bu suret şâyed sene hitâmına kadar fevkalâde bir masrafın zuhuru kayd-ı ihtiyâtiyesine mebnî muvâfık-ı hâl ve maslahat olamayacağından İşkodra yolları için tahsis edilmiş olan yirmi bin kuruşa kırk bin kuruş daha ilâvesi ve bununla mümkün mertebe inşâta devam edilerek kusûrunun sene-i âtiyeye terki münasib olacağı beyân-ı iktizâsı lede'l-mülâhaza zikrolunan tarîkın icab eden mahalleri bu sene ikmâl olunamaz ise yapılan yerleri ve henüz ikmâl olunamayan köprüleri bozulup bu uğurda ihtiyar edilen masârif ile ahalinin hidemât-ı vakı'a-i fi'liyesi hebâ olacağı ve tarîk-ı mezkûrun ikmâli takdirinde Tiran ve Kavaye Kazalarının mahsulât-ı mahalliye ihracatı ve binâenaleyh zehâyir ile sair hasılâtın fiyatı tezâyüd ve terakkî ederek ahalice ve hazinece menâfi'i istilzâm edeceği cümle-i iş'ârât-ı mahalliyeden olmasına mebnî bunun bir an evvel itmâmı arzu olunur ise de mezkûr yüz bin kuruşun esbâb-ı maharrereden nâşi bittab' hükmü kalmamış olduğu gibi ihtiyat akçesinin dahi sene hitâmına kadar vuku'u melhûz bulunan masârifin tesviyesine karşılık bulunması ve bûdce haricinde masârif ihtiyarı dahi usul-i mütehezeye mugâyir olması cihetleriyle mezkûr yüz altmış bin kuruşun bu sene tamamen i'tâsı kâbil olamayacağından Nâfia Nezâreti'nin tensibi vecihle bu sene mümkün mertebe inşâta devam edilerek kusûr mahallerinin tesviyesi sene-i âtiyeye terk olunmak üzere mevsim-i inşâat güzêrân etmeksizin tarîk-ı mezkûrun lüzum-ı kavî tahtında bulunan yerlerinin ikmâl ve inşası zımında altmış bin kuruşun sarfı zımında telgraftâme-i sâmilileriyle ile eyâlet-i mezkûreye me'zûniyet verilmiş olmakla meblağ-ı mezbûrun nâfia tahsisâtından tesviye ve icra-yı mahsûbu hususunun Maliye ve Nâfia Nezâreti Celîlelerine havalesi ve keyfiyetin tafsilen mahalline dahi bildirilmesi tensib kılındı ise de ol bâbda emr u fermân hazreti men lehü'l-emrindir.

Fî 28 Şaban sene [1]289 ve fî 18 Teşrîn-i Evvel sene [1]288 / [30 Ekim 1872]

(Şûrâ-yı Devlet üyelerinin mühürleri)

Atûfetli efendim hazretleri

İşkodra Vilâyeti'nde vâki Draç İskeleyi'nden Tiran Kasabası'na kadar derdest-i inşâ bulunan şose tarîkın ikmâline muktezî akçe hakkında vilâyet-i mezkûre meclis-i idaresinden vürûd eden mazbata ve ol bâbda Maliye ve Nâfia Nezâreti Celîleleriyle vuku bulan muhabere üzerine Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nden kaleme alınan mazbata Encümen-i Hâss-ı Vükelâ'da kırâet kılındı. Hulâsa-i mündericâtı işbu yolun itmâmı yüz altmış bin kuruş sarfına mütevakıf olmak ve bu paranın bûdce dahilinde mukabili ve tamamî tesviyesine Nâfia Nezâreti'nin masârif-ı gayrı melhûzası için müretteb olan mebâliğin dahi kifayet ve tahammülü olmamak hasebiyle kusur mahalleri sâli âfiye bırakılmak üzere tarîk-ı mezkûrun lüzum-ı kavî tahtında bulunan yerlerinin bu sene tekmi zımında altmış bin kuruşun Nâfia tahsisâtından i'tâsı hususundan ibaret bulunmuş ve mütâlâa-i mebsûtanın icab-ı hâl ve maslahata muvâfakatı beyne'l-huzzâr dahi tezekkür ve tasdik olurarak mazbata-i merkûme leffen arz u takdim kılınmış olmakla irâde-i seniyye-i hazreti Şehinşâhîye tevâfuk eylediği hâlde mûcebince icra-yı muktezâsına ibtidâr edileceği ifadesiyle tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 27 N. sene [1]289 / [28 Kasım 1872]

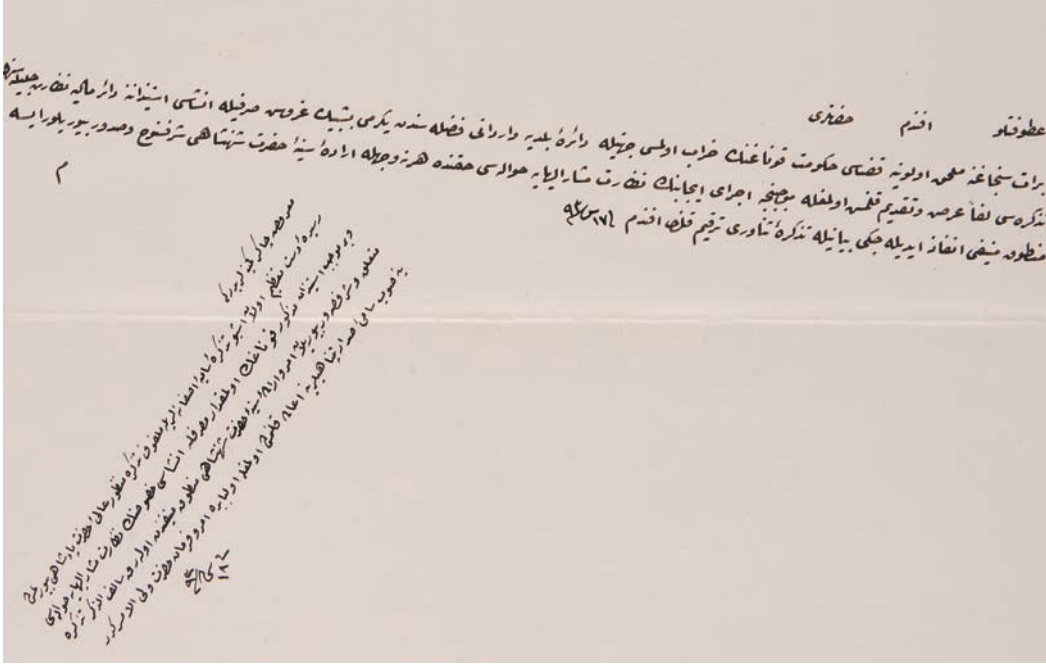

AVLONYA'YA HÜKÛMET KONAĞI YAPILMASI

Berat'a bağlı Avlonya Kazası'nda yıkılan hükûmet konağının yeniden yapılmasına izin verildiği

NDERTIMI I NJE GODINE QEVERITARE NE VLORE

Lejohet përdorimi i fondit për rindërtimin e godinës qeveritare të dëmtuar në kazanë e Vlorës që varet nga Berati

Atûfetli efendim hazretleri

Berat Sancağı'na mülhak Avlonya Kazası Hükûmet Konağı'nın harâb olması cihetiyle daire-i belediye vâridâtı fazlasından yirmi beş bin kuruş sarfıyla inşası isfîzânına dair Maliye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi leffen arz u takdim kılınmış olmakla mûcebince icra-yı icabının nezâreti müşârunileyhâya havalesi hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Şehinşâhî şeref-sünûh ve su-dûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 17 Ş. sene [12]93 / [7 Eylül 1876]

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle melfûf tezkire manzûr-ı âlî-i hazret-i Padişahî buyurulmuş ve ber-mûcebi isfîzân mezkûr konağın ol mikdar masrafla inşası hususunun nezâreti müşârunileyhâya havalesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Şehinşâhî mantûk-ı münîfinden olarak sâlifü'z-zikr tezkire yine savb-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Ş. sene [12]93 / [8 Eylül 1876]

98 OSMANLI ARŞİV BELGELERİNDE ARNAVUTLUK

AKÇAHiSAR-iŞKODRA TELGRAF HATTI

Akçahisar ile İşkodra arasındaki telgraf hattının güvenliği için Mat Nehri'nden geçirilmeyip dağ yönünden geçirilmesinin gerekli olduğu, hattın güvenliği için dört çavuş ve bir müfettişin tayin edilmesinin icap ettiği

LINJA TELEGRAFIKE KRUJE-SHKODER

Linja telegrafike në mes Krujës dhe Shkodrës, për arsye sigurie, nuk duhet të kalojë nga lumi Mat, por në drejtimin e malit, si dhe duhen emëruar katër çaushë dhe një inspektor për sigurinë e kësaj linje

Atûfetli efendim hazretleri

Akçahisar ile İşkodra arasında telgraf hattının Mat suyundan kurtarılıp dağ cihetinden temdidi hattın devamı emniyet ve muhafazası[nı] mûcib olacağından hattı mezkûrun Akçahisar'dan bed' ile Pelut karyesi tepesine ve oradan da Leş Kazası'na temdidi mahalliyle bi'l-muhabere kararlaştırılarak iktizâ eden direk esmâniyla nakliye ve rekziyesi için ale't-tahmin yirmi beş bin kuruşun sarfı ve hattın muhafazası zımında şehir ikişer yüz ellişer kuruş maaşla dört nefer çavuş ile mezkûr hattın temdid ve inşası ve İşkodra ve Avlonya cihetleri hatlarının ale'd-devam te'min ve muhafazası için dahi bin yedi yüz elli kuruş aylıkla bir de müfettiş tayin ve istihdamına lüzumı hakikî görüldüğü cihetle ol vechile zikrolunan memurların intihâb ve tayin ve lüzumu olan eşya ve edevât tertib ve tehyi'e olunarak Draç ve Şingin işkelelerine irsâl kılınmış ise de zikrolunan yirmi beş bin kuruş masârıfı inşaiye ile eşya ve edevât bahâsı olan yedi bin dört yüz yirmi dokuz ve nakliye masârıfı olarak vapura verilen dört yüz doksan yedi frank ki cem'an yedi bin dokuz yüz yirmi altı frangın ve memurîn-i mûmâileyhim maaşlarının şehriyesi olan iki bin yedi yüz elli kuruşun tesviye ve itâsına sene-i hâliye bûdcesinde karşılık olmadığından bunların bûdceye zamîmeten veyahud fevkalâde olarak sarfına me'zûniyet itâsı gösterilmiş ve bu sene muvâzene-i umumiyesinde fevkalâde karşılığı olmadığından mezkûr masârıf ve maaşın doksan yedi senesi Telgraf bûdcesine idhal olunmak üzere sâli hâlde verilecek kısmın telgraf masârıfı umumiyesi miyânında tesviyesi ve bu suret kâbil olamaz ise sene gâyetinde bazı emsâli hakkında ihtiyar edilecek sureti tesviyeye kıyasen icra-yı iktizâsı münasib gibi tahattur olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı hümâyûn-ı hazreti mülûkâne şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsinin infazına ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 9 Zilhicce sene [12]97 - Fî 1 Teşrîn-i Sâni sene [12]96 / [13 Kasım 1880]

Said

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i desti ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Vekâlet-penâhîleriyle melfûf tezkire manzûr-ı âlî buyurulmuş ve ber-vech-i isfîzân muamelâtı muktezîyenin icrası müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Şehinşâhî muktezâ-yı âlîsinden olarak tezkire-i mezkûre iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Muharrem sene [12]98 ve fî 3 Kânûn-ı Evvel sene [12]96 / [15 Aralık 1880]

Ali Rıza

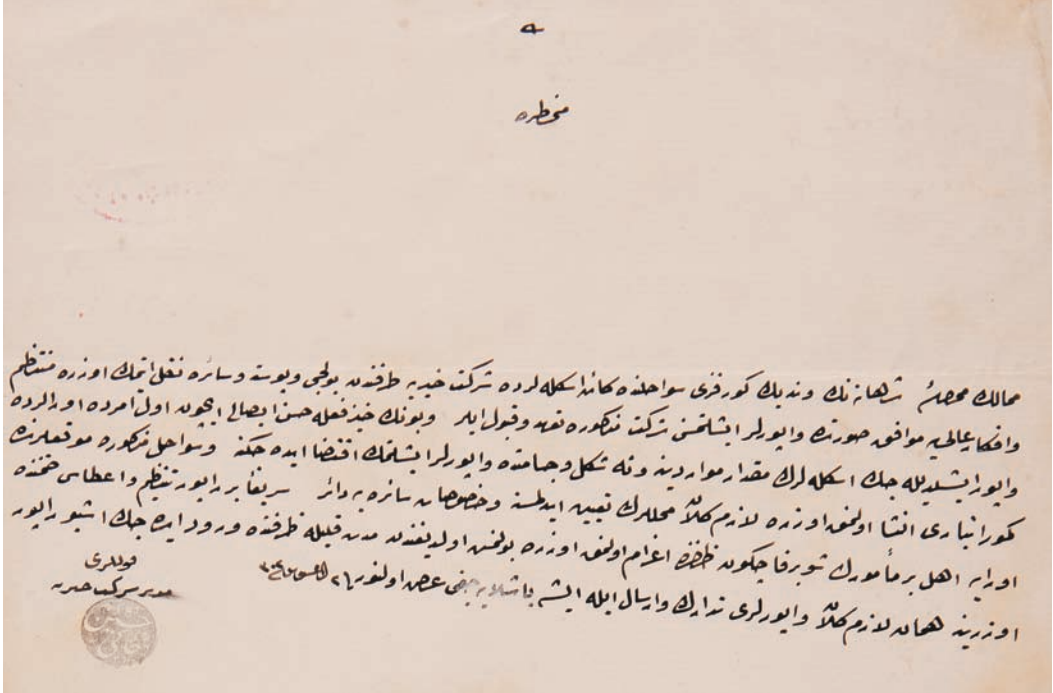

ADRIYATİK KIYILARINDA YOLCU VE POSTA VAPURLARI İŞLETİLMESİ

Osmanlı Devleti'nin Venedik (Adriyatik) Körfezi sahilindeki iskelelerden Şirketi Hayriye vapurları vasıtasıyla düzenli yolcu ve posta taşımacılığı yapması taahhüdünün yerine getirilebilmesi için iskelelerin miktarı, kömür anbarlarının nerede inşa olunacağı ve saireye dair rapor hazırlanması

VENIA NE PUNE E ANIJEVE TE POSTES DHE ATYRE UDHETARE NE BREGDETIN ADRIATIK

Përgatitja e një raporti rreth sasisë së porteve, vendeve ku do të ndërtohen ambarët e qymyrit etj. në mënyrë që të realizohet kontrata për transportimin e rregullt të postës dhe udhëtarëve prej porteve të vijës bregdetare të Gjirit Venecian (Adriatik) të Shtetit Perandorak Otoman nëpërmjet vaporëve të Shoqërisë Bamirëse (Şirketi Hayriye)

Muhtıra

Memâlik-i Mahrûse-i Şahane'nin Venedik Körfezi sevâhilinde kâin iskelelerde Şirketi Hayriye tarafından yolcu ve posta ve saire nakletmek üzere muntazam ve effkâr-ı âliye muvâfık suretde vapurlar işletmesini şirket-i mezkûre taahhüd ve kabul eyler ve bunun hayyiz-i fi'le hüsn-i îsâli için evvel emirde oralarda vapur işledilecek iskelelerin mikdarı mevâridine ve ne şekil ve ce-sâmetde vapurlar işletmek iktizâ edeceğine ve sevâhil-i mezkûre mevkillerinde kömür anbarı inşa olunmak üzere lâzım gelen mahallerin tayin edilmesine ve hususâtı saireye dair serî'an bir rapor tanzim ve i'tâsı zımında oraya ehil bir memurun şu birkaç gün zarfında i'zâm olunmak üzere bulunmuş olduğundan müddeti kalîle zarfında vürûd edecek işbu rapor üzerine hemen lâzım gelen vapurları tedarik ve irsâl ile işe başlayacağı arz olunur.

Fi 2 Ağustos sene [1]302 / [14 Ağustos 1886]

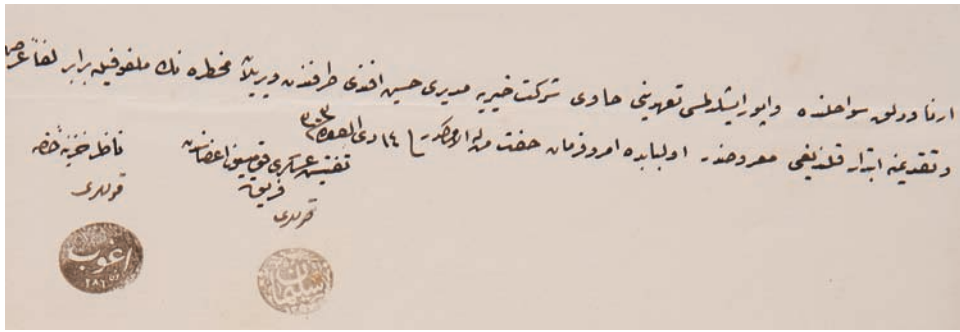
Müdüri Şirketi Hayriye
Hüseyin Haki

**

اسماء ايسكه	ميل	ساعت	دقيقة
بار	0	0	0
اولنگونه	12	1	40
شنگين	20	2	40
دراچ	33	4	00
اولونجا	57	7	00
اي سارندي	60	7	40
كورفو	15	2	00
برغه	33	4	00
بره وزه	263	32	40

Esâmî-i İskele	Mil	Saat	Dakika
Bar			
Ülgün	12	1	30
Şingin	20	2	30
Drač	33	4	
Avlonya	57	7	
Aya Sarande	60	7	30
Korfu	15	2	
Parga	33	4	
Preveze	33	4	
[Toplam]	263	32	30

**

Arnavudluk sevâhilinde vapur işledilmesi taahhüdünü hâvî Şirket-i Hayriye Müdürü Hüseyin Efendi tarafından verilen muhtıranın melfûfuyla beraber leffen arz u takdimine ibtidâr kılındığı ma'rûzdur. Ol bâbda emr u fermân hazreti men lehü'l-emrindir.

Fî 14 Zilkade sene [1]303 / [14 Ağustos 1886]

Nâzirı Hazine-i Hâssa
Agop

Teftişi Askerî Komisyonu Azâsından
Ferik Süleyman

[illegible]

GÖRİCE'DEKİ MALİK GÖLÜ'NÜN TEMİZLENMESİ NETİCESİ KAZANILACAK ARAZİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ (1888 Senesi)

Göriçe'deki Malik Gölü'nün temizlenmesinin üç sene öncesine kadar 30.000 liraya mâl olacağı belirtilirken yeni yapılan keşif sonucu daha düşük bir masrafla bitirilebileceği, göl çevresindeki halkın gölün temizlenmesinden sonra ortaya çıkacak 60.000 dönüm kadar arazide hak iddia etmemeleri için, bir mühendise gölün ve çevresindeki köylerin hudutlarını belirleyen bir plan çizdirilmesi

VLERESIMI I SIPERFAQES TOKESORE QE DO TE PERFITOHEH SI REZULTAT I PASTRIMIT TE LIQENIT TE MALIQIT NE KORÇE (viti 1888)

Ndërsa më parë është thënë se para tri-katër vjetësh shpenzimet e pastrimit të liqenit Maliq, që gjendet në Korçë, kapin shifrën prej 30.000 lirash, në përfundim të një preventivi të ri të përgatitur bëhet e ditur se kjo punë mund të kryhet me shpenzime më të vogla, të caktohet një inxhinier që të përgatisë një plan ku përcaktohen qartë kufijtë e fshatrave përreth liqenit në mënyrë që banorët të cilët jetojnë përreth tij të mos pretendojnë për pronësi të tokave që do të përftohen pasi të pastrohet liqeni, dhe se asnjë copë e parcelave prej 60.000 dynymësh që do të dalë në pah pas pastrimit të liqenit nuk duhet lënë e zbrazët

Hâk-i pâ-yı sâmi-i veliyyü'n-ni'amânelerine

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir

Göriçe'ye tâbi Malik Gölü imtiyâzının istihsâli zımında şeref-ta'alluk eden irâde-i aliyye-i mün'imâneleri üzerine Göriçe'ye azîmetle Alu Bey bendeleriyle birleşip arız ve amîk cereyân eden müzakerât ve mütalaât neticesine nazaran mezkûr gölün tathîriyle küşâdı hakkında bundan üç-dört sene mukaddem Manastır Vilâyeti Defter-i Hakanî Memuru Mehmed Efendi ile vilâyeti müşârunileyhâ mühendisi sâbıkı tarafından icra kılınan keşifde otuz bin lira masrafla vücuda gelebileceği tahmin kılınmış ise de saye-i hidiv-i a'zamîlerinde mîr-i mûmâileyh tarafından hakkıyla gösterilecek sa'y u gayretle ol kadar meblağın sarfına mahal olmadığı anlaşılmışdı.

Netice-i tahkikâtın birincisi mezkûr gölün tathîr ve küşâdı hâlinde derûnunda zuhur edecek balık ve hatab gibi şeylerden epeyce fevâidin husulü me'mûl-i kavî ve bunun mevkûfun aleyhi ise evvelce mütecâsiri takdimi olduğum arıza-i telgrafiye-i çâkerânemde arz olunduğu üzere mezkûr gölün etrafındaki on sekiz pâre ahalinin elli ve altmış ve yetmiş ve seksen ve nihayet yüz seneden evvel ihtimal ki birer mikdar arazilerini zabt ederek hâl-i hâzırda yani gölün tathîrinden mukaddem kimse ağzını açıp iddia-yı hukuk etmeyecek iseler de küşâdından sonra sudâ' ve şikâ-yâtında bulunacakları derkâr bulunmasına mebnî ileride bu bâbda ferd-i vâhidin sudâ' ve şikâ-yâtına mahal kalmamak üzere evvel emirde ber-vech-i âfî muamele olunmak lâzım gelir.

Şöyle ki, imtiyâz-ı mezkûrun istihsâli zımında istid'â takdimiyle taleb buyurulan mazbatanın istihsâlinden mukaddem mâhir ve muktedir bir mühendisin i'zâmıyla mezkûr gölün etraf-ı erba'ası ölçdürölüp ve mezkûr karyelerin hudutları bi'thayin mükemmel bir haritasının tanzimiyle ve hududlar ba'de'thayin mezkûr on sekiz pâre köy halkından icab eden senedâtı resmîyelerinin ahzına muhtac bulunmuşdu. Muamelât-ı ma'rûza ba'de'l-icra hükûmete müracaatla mazbatasının istihsâli lâzım gelecekti.

Mevcut bulunan enhâr için yeniden küşâdı umûr-ı mültezmeden olan mecralar bittab' öte-

İşkodra Hükümet Dairesi...

Zyra e administrative e Shkodrës

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/4)

ki berikinin arazisine tesadüf edeceğinden mecra-yı enhâr için alınacak o gibi arazi ashâbı kıyem-i sahihalarından fazla bedel mutâlebe etmeğe mahal kalmamak üzere muhamminler vasıtasıyla takdir-i kıymet etdirilmek iktizâ eder.

Göl-i mezkûr tathîr ve küşâd olunduktan sonra ednâ ve evsat ve a'lâ olarak elli-altmış bin dönüm arazi kazanılacağı ve mezkûrû'lecnâs arazinin bir dönümü birbiri üzerine ikişer lira kıymetinde olacağı tahmin ve takrîb kılınmasına ve ahalinin kesreti hasebiyle arazi-i mezkûrenin hiçbir parçası bile hâlî ve mu'attal kalmayacağı anlaşılmalarına nazaran sureti hareketin emr u fermân buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fi 17 Muharremü'l-haram sene [1]306 ve fî 11 Eylül sene [1]304 / [23 Eylül 1888]

Mehmed İzzet

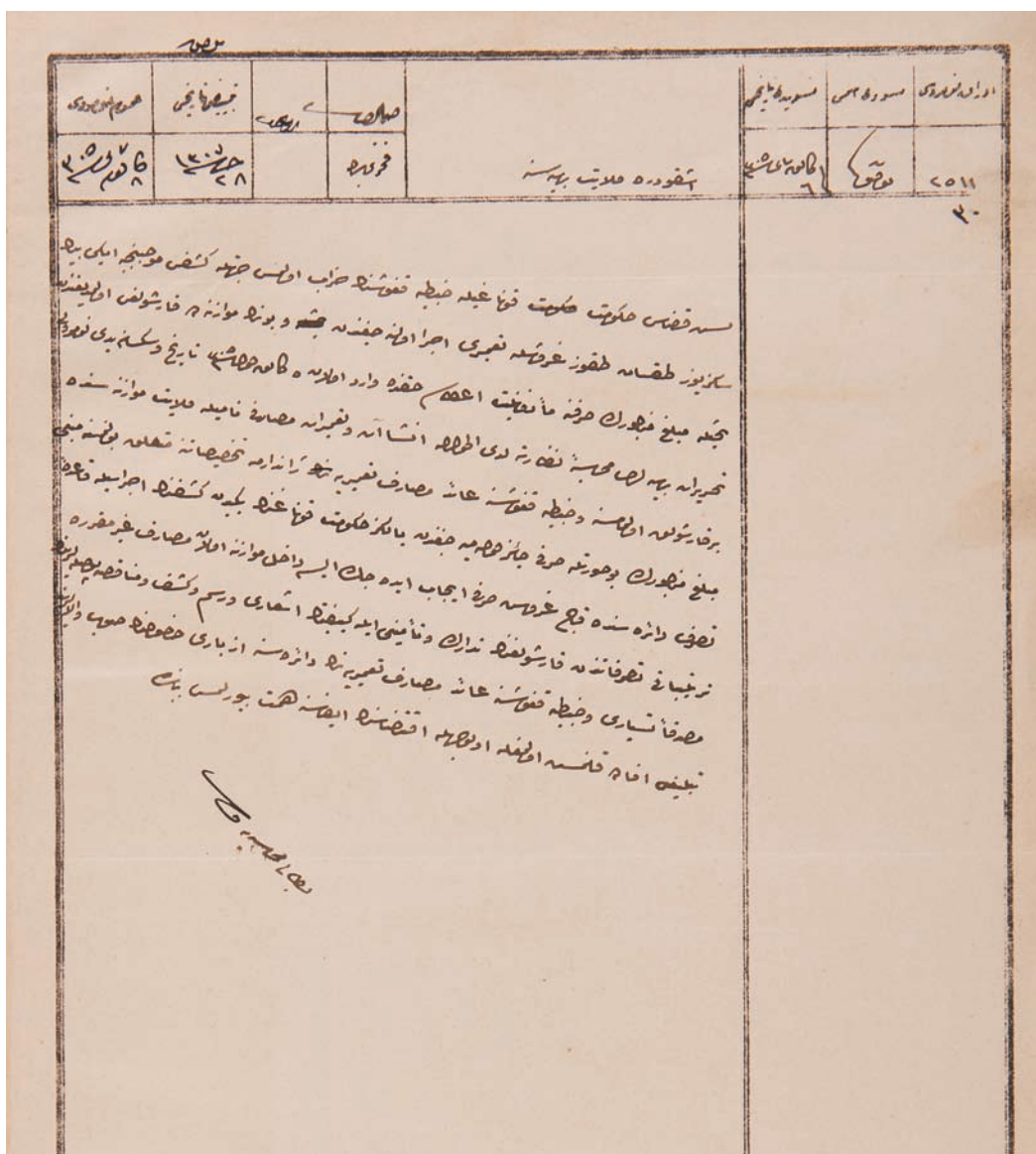

LES KAZASI HÜKÜMET KONAĞI'NIN TAMİRİ

Leş Kazası Hükümet Konağı ve Zabtiye Koğuşu'nun harap olması sebebiyle 2.899 kuruluş
tamirinin yapılabilceği, ancak bu masrafın bütçede karşılığı olmaması sebebiyle yeni
yapılacak keşifle sadece hükümet konağının onarılması ve karşılığının bütçedeki ilgili
kaleminden karşılanması, zabtiye koğuşunun tamiratının ise Jandarma Dairesi'ne
bildirilmesi gerektiği

MEREMETIMI I GODINES QEVERITARE TE KAZASE SE LEZHES

Për shkak të rrënimit të Godinës Qeveritare dhe Kapanonit të Zaptijeve të kazasë së Lezhës është menduar që të rindërtohet me një shpenzim prej 2.890 gurushësh, por meqënëse paratë për këto shpenzime nuk janë të parashikuara në buxhet atëherë me një preventiv të ri që do të përgatitet do të mbulohen nga ana e zyrës përkatëse të buxhetit vetëm shpenzimet e duhura për Godinën Qeveritare dhe se i duhet bërë e ditur zyrës së xhandarmërisë për meremetimin e kapanonit të zaptijeve

İşkodra Vilâyeti Behiyyesi'ne

Leş Kazası Hükûmet Konağı'yla Zabtiye Koğuşu'nun harâb olması cihetiyle keşfi mûcebince iki bin sekiz yüz doksan dokuz kuruşla tamiri icra olunacağından ve bunun muvâzenede karşılığı olmadığından bahisle meblağ-ı mezbûrun sarfına me'zûniyet i'tâsı hakkında vârid olan 5 Kanûn-ı Evvel sene [1]305 tarih ve seksen yedi numaralı tahrirâtı behiyyeleri muhasebe-i nezârete lede'l-havale inşaat ve tamirât masârıfı nâmıyla vilâyet muvâzenesinde bir karşılık olmamasına ve zabtiye koğuşuna aid masârıfı tamiriye jandarma tahsisâtına müte'allik bulunmasına mebnî meblağ-ı mezbûrun bu suretle sarfı caiz olamayacağından yalnız hükûmet konağının yeniden keşfinin icrasıyla kaide-i tasarruf dairesinde kaç kuruş sarfı icab edecek ise dahil-i muvâzene olan masârıfı gayrı mukarrere tertibâtı tasarrufâtından karşılığının tedarik ve te'mini ile keyfiyetin iş'ârı ve resm ve keşf ve münâkasa pusulalarının musaddakan tisyârı ve zabtiye koğuşuna aid masârıfı tamiriyesinin dairesine izbârı hususunun savb-ı vâlâlarına tebliği ifade kılınmış olmakla ol vechile iktizâsının ifasına himmet buyurulması bâbında.

8 Kanûn-ı Sâni sene 1305 / [20 Ocak 1890]

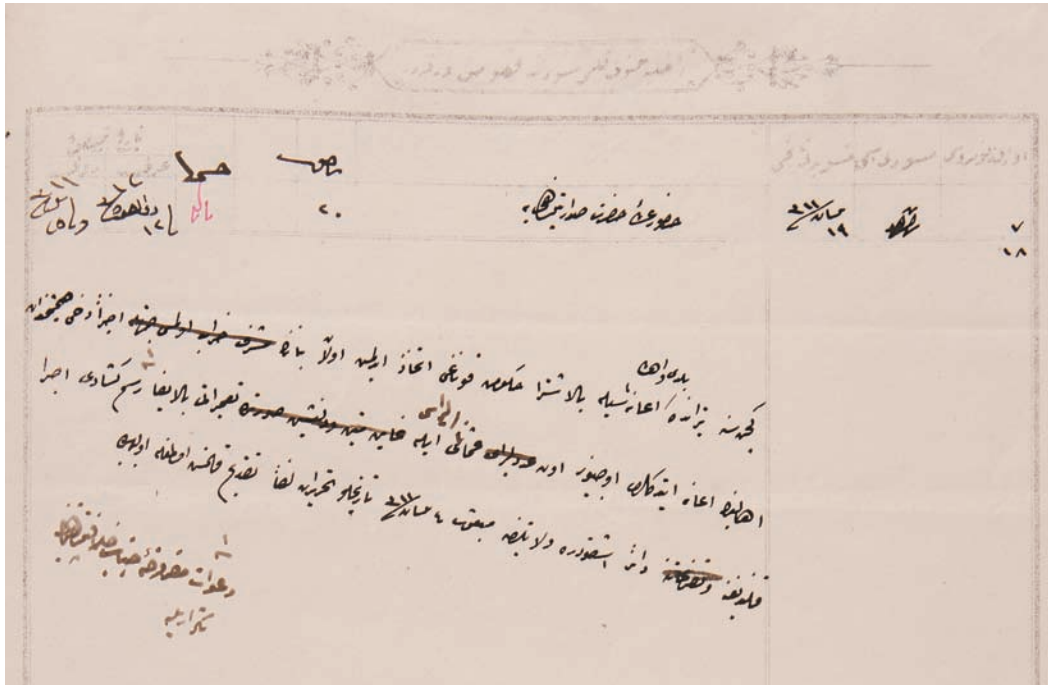

TİRAN'DA HÜKÜMET KONAĞI YAPILMASI

Tiran'da belediye ve halkın yardımlarıyla satın alınan ve daha sonra tamir ettirilen binanın hükümet konağı yapıldığı ve açılış töreninin gerçekleştirildiği

NDERTIMI I GODINES QEVERTARE NE TIRANE

Ndërtesa e blerë dhe e riparuar kohë më parë me ndihmat materiale të bashkisë së Tiranës dhe masave popullore është kthyer në godinë qeveritare dhe me këtë rast është kryer edhe ceremonia e inaugurimit

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Geçen sene Tiran'da beledî ve ahali îânesiyle bi'l-iştirâ hükûmet konağı ittihâz edilmiş olan binanın ahîren dahi hamiyet-mendân ahalinin îâne etdikleri üç yüz on Osmanlı lirası ile tamirâtı bi'l-ifâ de'avâtı mefrûza-i cenâb-ı Hilâfet-penâhînin tekrarıyla resm-i küşâdı icra kılındığına dair İşkodra Vilâyeti'nden meb'ûs 4 Nisan sene [1]311 tarihli tahrirât leffen takdim kılınmış olmakla ol bâbda.

Fî 12 Zilkade sene [1]312 ve fî 25 Nisan sene [1]311 / [7 Mayıs 1895]

DRAÇ, KAVAYE VE ELBASAN'DA OKUL VE YOL YAPILMASI

Draç'taki mevcut Rüşdiye (orta) ve İbtidâî (ilk) okullarının yetersizliğinden, devlete ait bazı arsalarının satılmasından elde edilecek gelir ve halkın yardımlarıyla iki okulu da içine alacak yeni bir binanın inşa edilmesi, Kavaye'deki Rüşdiye ve İbtidâî mekteplerinin tamir edilmesi, Draç, Kavaye ve Elbasan şose yolunun 13 kilometresinin tamir, 20 kilometresinin ise yeniden yapılması

NDERTIMI I SHKOLLAVE DHE RRUGEVE NE DURRES, KAVAJE DHE ELBASAN

Për shkak të mos plotësimit të nevojave arsimore nga ana e shkollës tetëvjeçare (ruzhdiqe) dhe fillore (ibtidaiqe) që gjenden në Durrës, të ndërtohet me ndihmën materiale të popullit dhe të ardhurave të parcelave publike që mendohen të shiten, një ndërtesë e përbashkët ku do të jepeshin të dyja këto shërbime arsimore, meremetimi i mejtepeve ruzhdiqe dhe ibtidaiqe të Kavajës, riparimi i 13 kilometrave, dhe bërja nga e para të 20 metrave të tjerë të rrugës Durrës, Kavaja dhe Elbasan

Makam-ı Sadâret-penâhî'ye

Devir ve teftiş icra kılınan Tiran Kazası mekâtib-i mevcudesinin sureti tensîk ve ıslâhı fî 27 Nisan sene [1]315 tarihli telgrafnâme-i acizânemle arz olunmuş idi. Bu kere Draç Sancağı merkezi-ne dahi gelerek mevcut olan mekteb-i rüşdî ve ibtidâîyelerin usulî tedrîs ve terbiyelerince aynı ahvâl-i müessife görülmüş ve mevcut olan rüşdiye mektebi ebniyesinin harâba mâil ve talebe-i mevcudeyi istî'âba gayr-ı kâfi olduğu müşahade edilmiş olduğundan bunun ve belediye malı olup fûrûhtu menfaat ve muhassenâtı mûcib olacağı lede'ttahrîk anlaşılan bir takım arsaların bi'l-müzâyede elden çıkarılmasıyla bundan hâsıl olacak kırk bin kuruş râddesinde bir para ve ahali-i hamiyet-mendânın îâne-i nakdiye ve fi'liyyeleri ile saye-i ma'mûriyet-vâye-i hazret-i Padişahîde kasabanın münasib ve havadar bir mevkiinde müctemi'an rüşdî ve ibtidâî talebesinin istî'âbına kâfi bir mektebin vücuda getirilmesi kararlaştırıldığı ve Kavaye Kazası'nda rüşdiye mektebinin hâl-i hâzırı tahsilî ulûm ve terbiyeye müsaîd olmamakla beraber ibtidâîyenin dahi muhtac-ı tamir bulunduğu görülmesine binâen vücûh-ı birre sarf edilmek üzere ashâb-ı hayrâtdan birinin terk eylediği sekiz bin kuruş bi'ttahrîs bununla mekteb-i mezkûr mükemmelen tamir olunarak alt katında da iki yüz talebelik bir mekteb-i ibtidâînin vücuda getirilmesi bi'ttakarrur ol vechile inşaâta mübâşeret ve mevcut diğer bir mekteb-i ibtidâî cüz'î bir tamir ile hâl-i aslîsinde terk ve tahsis kılındığı ve mekâtib-i mezkûreye usul-i cedîd üzere talim ve terbiye-i etfâl muktedit muallimîn intihâb ve tayin olunarak mekâtib-i sâbıkâ kâmilan lağv edildiği ve buraca da saye-i maârif-vâye-i hazret-i Şehinşâhîde muallimîn maaşâtının sureti tesviyesi dahilî intizam edilerek bi-mennihi'l-kerîm az bir zaman zarfında eski noksanî terbiye ve intizamdan eser kalmayarak dil-hâh-ı me'âlî-iktinâh-ı hazret-i tâcdârî mûcib-i âlîsince sancağı mezkûrda envâr-ı maârifin lem'a-pâş-ı feyz ve irfan olacağı ve Draç ve Kavaye Kazalarında şose yollarından eser olmadığı görülerek Draç'dan Kavaye'ye ve oradan Manastır hududuna kadar olan Elbasan tarîkının ticaret ve sevkü'l-ceyş nokta-i nazarınca hâiz olduğu ehemmiyet meydana olmasına binâen saye-i ma'mûriyet-vâye-i hazret-i Padişahîde tarîk-ı mezkûrun dahi amele-i mükellefiye-i mahalle ma'rifetiyle yirmi kilometrelik kısmının müceddeden ve on üç kilometrelik kısmının tecdid mertebesinde tamiren inşası kararlaştırılarak mahallî muhtelifeden kemâlî şevk ve gayretle ameliyâta bed' ve mübâşeret ve bu vesâil-i müstahsene ile zât-ı melâik-simât-ı hazret-i Padişahî için cümle tarafından de'avât-ı hayriye isticlâb edilerek Tiran'a avdet olunduğu ma'rûzdur.

Fî 5 Mayıs sene [1]315 / [17 Mayıs 1899]

İşkodra Vali ve Kumandanı Müşir Kâzım

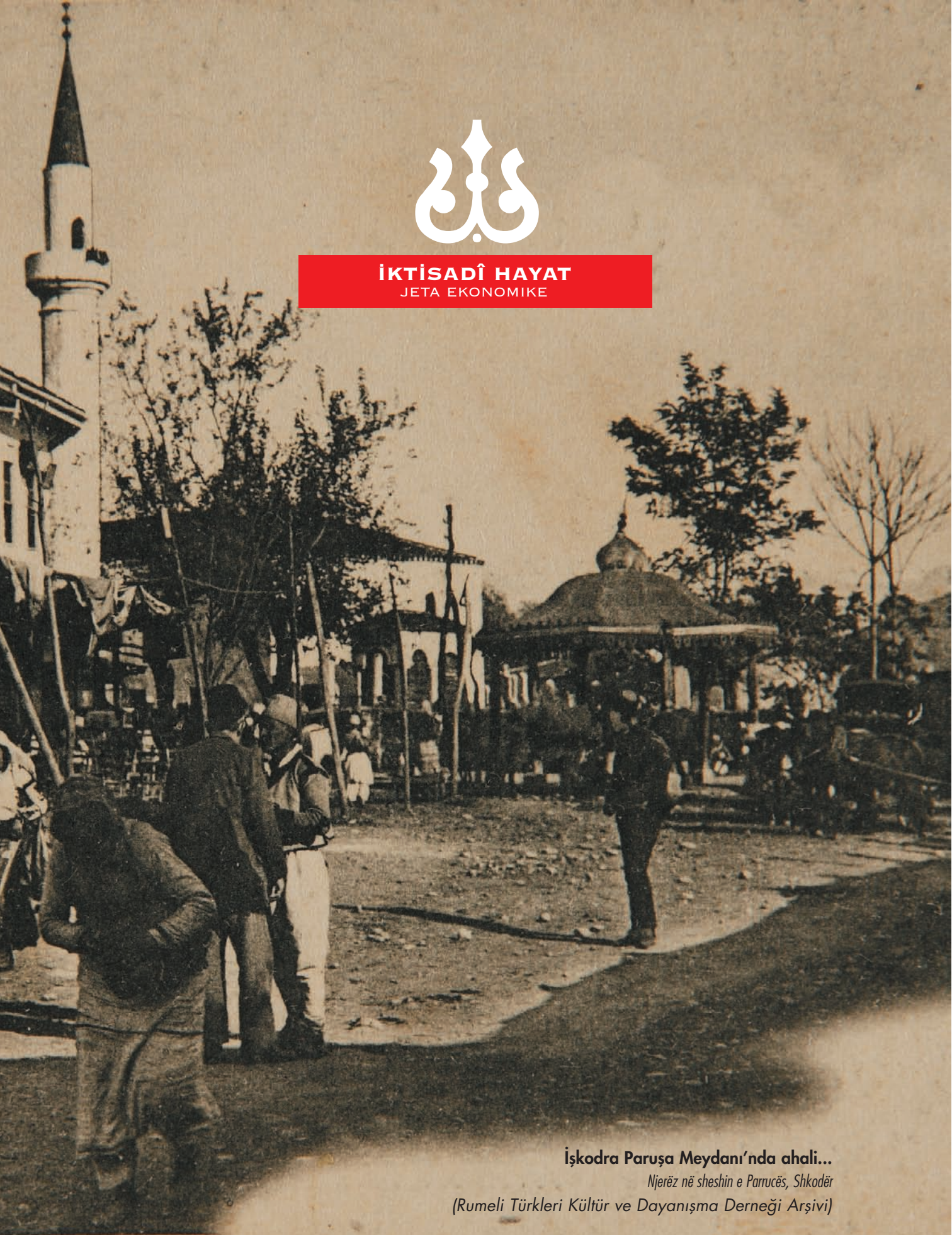
Rhuga é Parhutses

Kujtim nga Shkiypenija

82

İKTİSADÎ HAYAT
JETA EKONOMIKE

İşkodra Paruša Meydanı'nda ahali...

Njerëz në sheshin e Parrucës, Shkodër

(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

[illegible]

İSKODRA'DA İSLÂM DİNİNE GEÇEN KÖYLERİN VERGİSİ

İskenderiye'ye bağlı bazı gayr-ı müslim köylerden tahsil edilmesi gereken Hicrî 1092-1094 yıllarına ait cizyenin, bahsedilen köyler ahalisinin Müslüman olmaları sebebiyle cizyedarı tarafından tahsil edilemediği, söz konusu cizyedarın mağduriyetinin giderilmesi yönünde müracaatta bulunduğu

TATIMET E FSHATRAVE TE ISLAMIZUARA NE SHKODER

Xhizjembledhësi i caktuar lutet që ti mbulohet defiçiti monetar që është shkaktuar kur disa fshatrave jomuslimane nën varësinë e Shkodrës nuk u janë vjelë xhizjet për vitet hixhri 1092-1094, meqenëse banorët e fshatrave në fjalë kanë hyrë në fenë islame me ç'rast nuk janë mbledhur prej tyre edhe taksat e xhizjeve

İzzetli defterdar efendi emri-şerifle mübâşir tayin olunup mahâlî mezbûrda tefahhus ve sual ve vuku'u üzere arz ve mahzar eyleyeler deyu buyuruldu

Arz-ı bendeleri budur ki

Nefs-i İskenderiye ve Hâşhâ-i İskenderiye kurâlarının derkenarı üzere dört yüz yetmiş dört cizye hâneleri olup doksan iki ve üç ve dört senelerinde cizyedarları olan Mustafa nâm kimesne tahsili için vardığında umum üzere şerefi İslâm ile müşerref olmalarıyla mâl-ı mezbûrdan bir şey tahsil etmediğin kadısı arz edip lâkin cizyedar-ı merkûm bu âna dek ol tarafda meks edip hâlâ muhasebesin görmek için geldim deyu doksan beş senesinde kadısının arzı ile deynine mahsûb etmek murad eder ve mührü dahi tatbik olunup arzın sıhhatinde iştibâh olunmaz malum-ı devlet oldukda bu vech üzere üç senenin malı olan yüz kırk altı bin dokuz yüz kırk akçe deynine mahsûbu verilir ise ol bâbda emr u fermân devletli Sultanım hazretlerindir.

Der-devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne oldur ki

Nefs-i İskenderiye ve Hâşhâ-yı İskenderiye cizyesi cem'ine memur olan İbrahim Ağa bendeleri bu dâ'îlerine gelip şöyle takrîr-i hâl eyledi ki cem'ine memur olduğum nefsi İskenderiye ve hâşhâ-yı İskenderiye'nin keferi kurâları ahali-i vilâyet ma'rifetiyle yedime verilen defter mücebince şerefi İslâm ile müşerref olmakla bin doksan iki ve doksan üç ve doksan dört senelerinin cizyeleri tahsil olunmayıp bana küllî gadir olmuşdur ahvâlimi der-devlet-i masîre arz u ilâm ediver deyu ilhâh eylediğinde hakikatü'l-hâl ayân-ı vilâyet ve ehl-i vukûf Müslümanlardan istifsâr oldukda fi'l-hakika cizyedar-ı mûmâileyhin yedine verilen defterde mastûr olan kurâlar şerefi İslâm ile müşerref olup cizyeleri tahsil olunmadığı mukarrerdir dediklerinde vâki hâl pâye-i serîr-i a'lâya arz olundu. Bâki fermân dergâh-ı muallânındır.

Tahrîren fî evâsıt ı Zilhicce'ti's-şerife li-sene hamse ve tis'in ve elf / [17-25 Ekim 1688]

Ez'afe'l-ibâd

Mehmed El-Kâdî be-İskenderiye

[illegible]

FRATARI VE ÇERMEBAYRAMBEY KÖYLERİ ARASINDA VERGİ DÜZENLEMESİ

Arnavut Belgradı Kazası'na bağlı Fratarı köyünün kendileri için öngörülen vergiyi ödemekte hayli zorlanacaklarından vergilerinden bir kısmının, bu köyün yakınlarında bulunan ve her bakımdan daha gelişmiş ve varlıklı durumdaki Muzakiye Kazası'na tabi Çermebayrambey köyüne dahil edilmesi

CAKTIMET E TATIMEVE NDERMJET FSHATRAVE FRATAR DHE ÇERMEBAJRAMBEJ

Meqënësë banorët e fshatit Fratar që varet nga kazaja e Beratit e kanë tepër të vështirë të paguajnë tatimet që parashikohen, atëherë një pjesë e tyre le të mbulohen nga fshati që gjenet në afërsi të fshatit të mësipërm, fshati Çermebajrambej që varet nga kazaja e Myzeqesë, banorët e të cilës janë më të zhvilluar nga çdo aspekt dhe më të kamur

Arnavud Belgradı Kazası'na tâbi Fratarı karyesinin on bir hânesi olup lâkin ahalileri perakende olduğundan ol mikdar hâneyi edaya iktidarları olmayıp ve hâne tenzili dahi irâd tedârîkine muhtac olmakla kurbalarında vâki Muzakiye Kazası'nda Çermebayrambey karyesi ma'mûr ve âbâdân karye olup hânesi olmamakla üzerlerinde olan hâneden bir mikdarı ref' ve mezbûr karye[ye] tahmîl olunmak ricasına Avlonya Mutasarrıfı Hüseyin Paşa arz etmeğin Muzakiye Kazası'nın müfredât üzere karye be-karye zimmetleri olmadığı derkenar olunup ilâm olunduğu üzere karye-i mezbûrenin hânesi olmadığı vâki ise za'fı hâli olan Fratarı karyesinin ancak üç hânesi tahfif ve hânesi olmayan karye-i mezbûra vaz' u tahmîl olunup mahâlline kaydolunmak bâbında arz-ı telhîs olundukda imdi telhîsi mücebince mahâlline kayd ve suret verilmek [üzere] fermân-ı âlî sâdır olmağın bin yüz on sekiz senesinde fermân olunan tenzilât bin yüz on dokuz senesinden itibar ve sene-i âtiyeden tenzîl olunmak fermân olmağın mücebince mahâlline kaydolunup suretidir ki Mevkûfât'dan naklolundu.

Fî 3 Safer sene 1118 / [17 Mayıs 1706]

* *

Kıdvetü'l-kuzât ve'l-hükkâm ma'denü'l-fazl ve'l-keîâm Mevlâna Belgrad-ı Arnavud kadısı zîde fazluhû tevkî'i ref'i-i hümayûn vâsıl olıcak malum ola ki, Avlonya Sancağı'nda Arnavud Belgradı Kazası'na tâbi Planışkin karyesinin dokuz hânesi olup lâkin ahalileri perakende olduğundan ol mikdar hâneyi edaya iktidarı olmayıp ve hâne tenzili dahi irâd tedarikine muhtac olmakla karyeleri kurbunda vâki Muzakiye Kazası'nda Çermepaşazâde karyesi ma'mûr ve âbâdân karye olup hânesi olmamakla üzerlerinde olan hâneden bir mikdarı ref' ve karye-i mezbûreye tahmîl olunmak ricasına Avlonya Sancağı Mutasarrıfı Hüseyin dâme ikbâluhû arz etmeğin Muzakiye Kazası'nın karye be-karye defteri olmadığı derkenar olundukda ilâm olunduğu üzere karye-i mezbûrenin hânesi olmadığı vâki ise za'f hâli olan Planışkin karyesinin ancak üç hânesi tahfif ve hânesi olmayan karye-i mezbûreye vaz' ve tahmîl olunup mahâlline kaydolunmak bâbında arz ve telhîs olundukda telhîsi mücebince bin yüz on sekiz senesi Saferü'l-hayrın ikinci gününden mahâlline kaydolunup lâkin tahsildarlar ile tenzilât münâza'ası olduğundan bin yüz on sekiz senesin-

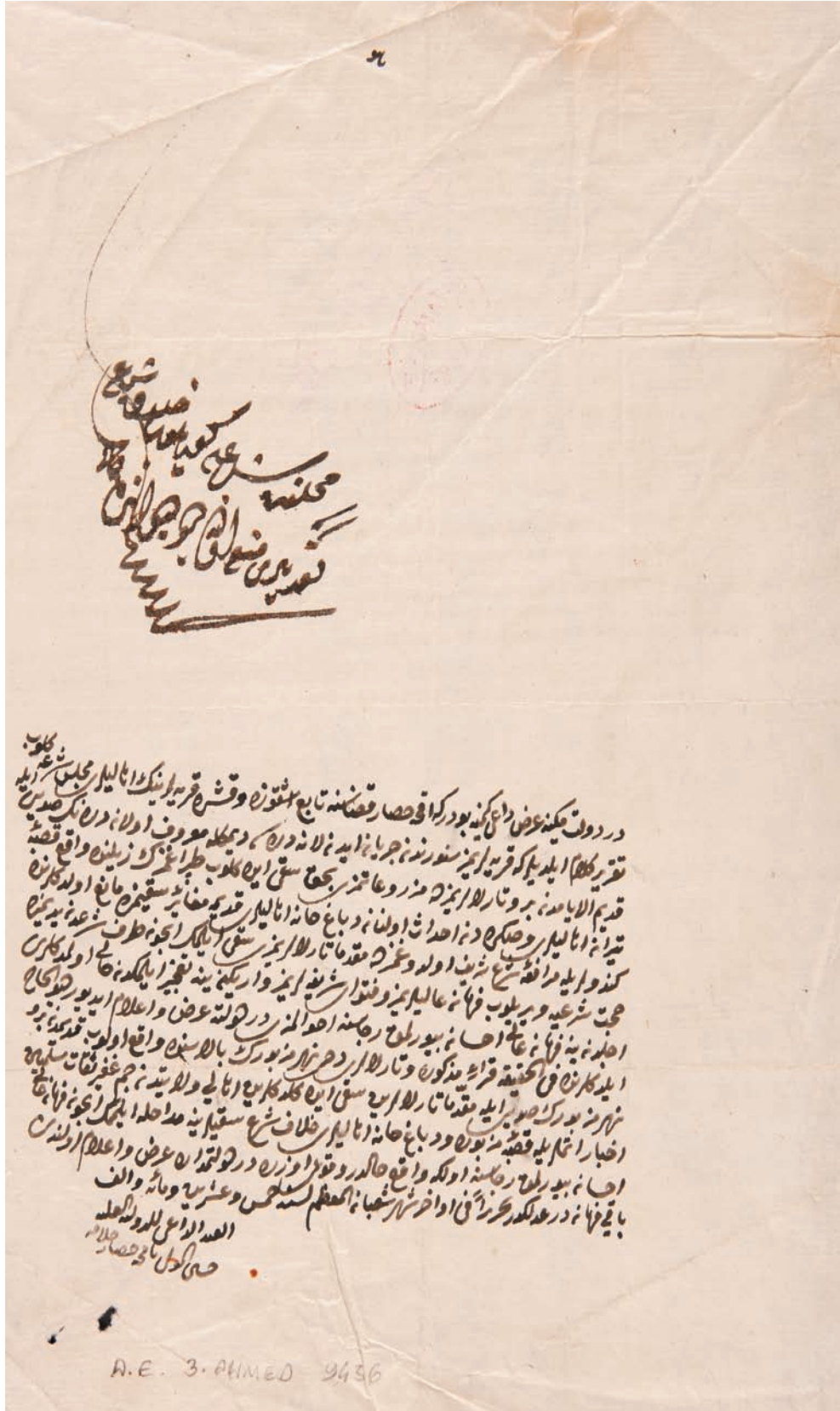
de vâki olan tenzîlât yüz on dokuz senesinden itibar ve sene-i âtiyeden tenzîl olunmak üzere bâki üzerlerinde yalnız altı hâne kaldığına Hazine-i Âmiremden mühürlü ve nişanlı Mevkûfât defteri sureti verilmekle mûcebince amel olunmak emrim olmuştur. Buyurdum ki hükm-i şerifim vardık da bu bâbda Hazine-i Âmiremden ihrac olup karye-i mezbûre ahalisinin ellerine verilen mühürlü ve nişanlı mevkûfât defteri sureti mûcebince amel edip dahi karye-i mezbûre ahali sene-i âtiyeden üzerlerinde bâki kalan ol mikdar hânenin avâriz ve sair tekâlîfin eda eylediklerinden sonra üzerlerinden ref' olunan üç hânenin avâriz ve tekâlîf-i sairesi talebiyle rencide ve remîde etdirmeyesiz. Şöyle bilesiz ve ba'de'n-nazar bu hükm-i hümayûnumu yedlerinde ibkâ edip alâmet-i şerife itimad kılasız.

Tahrîren fi'l-yevmi's-sâlis [min] şehri Saferi'l-hayr li-sene semâne aşere ve mi'e ve elf /
[17 Mayıs 1706]

El-Mahrûse-i Kostantiniyye

Mutabık li-aslihi'l-âlî
Hurrirehü'l-fakir ileyhi izzu şanuhu
Ahmed el-Kadi be-medine-i Belgrad-ı Arnavud
Ufiye anhu
(Mühür)

İŞKOZA VE KAŞDE KÖYLÜLERİ TARAFINDAN KULLANILAN RANE DERESİNE TİRANILARIN MÜDAHALE HAKKI OLMADIĞI

İşkoza ve Kaşde köylülerinin tarım arazilerini sulamak için kullandıkları Rane Deresi suyuna, başkalarının müdahale edemeyeceğine dair daha önceki mahkeme kararı ve Padişah fermanına rağmen, Tiran Kasabası halkının müdahaleye devam etmesi sebebiyle konu ile ilgili olarak Divan-ı Hümâyûn tarafından yeni bir ferman yazılmasına karar verildiği

TIRANASIT NUK KANE TE DREJTE NDERHYRJEJE NE PERROIN E RANE-S QE PERDRET NGA ANA E BANOREVE TE FSHATRAVE SHKOZE DHE KASHTA

Megjithë vendimin e mëparshëm të gjykatës dhe fermanit të Padishahut të lëshuar më parë se askush tjetër nuk mund të intervenojë në ujën e përroit të Rane-s që shfrytëzohet nga banorët e fshatrave Shkozë dhe Kasht për ujitjen e parcelave bujqësore, është marrë vendimi që të hartohet një ferman i ri nga ana e Këshillit Perandorak (Divan-ı Hümâyûn) për shkak se banorë të tjerë të kasabasë së Tiranës vazhdojnë të ndërhyjnë në vijën e ujit

Mahallinde şer‘le görölüp hilâfı şer‘ ta‘addîleri men‘ oluna deyu Divan’dan hüküm buyuruldu.

Der-devleti mekîne arzı dâ‘î-i kemîne budur ki

Akçahisar Kazası’na tâbi İşkoza ve Kaşde karyelerinin ahalileri meclis-i şer‘e gelip takrîr-i ke-lâm eylediler ki karyelerimiz sınırından cereyân eden Rane Deresi demekle ma‘rûf olan derenin suyu ile kadîmü’l-eyyâmdan beri tarlalarımızda mezzû‘âtımızı bi-hakkın saky edegelimiz toprağımız zeylinde vâki Kasaba-i Tiran ahalileri ve sonradan ihdâs olunan debbağhâne ahalileri kadîme mugayir sakyimize mâni olduklarında kendileriyle mürâfa‘a-i şer‘i şerif olduğumuzda mukaddemâ tarlalarımızı saky eylemek için tarafı şer‘den yedimizde hüccet-i şer‘iyye verilip fermân-ı âlîlerimiz ve fetevâ-yı şerifelerimiz var iken yine ta‘ciz eylemekden hâlî olmadıkları ecilden yine fermân-ı âlî ihsân buyurulmak ricasına ahvâlimizi der-devlete arz u ilâm ediyor deyu ilhâh eylediklerinde fi’l-hakika kurâ-i mezkûre ve tarlaları dahi nehr-i mezbûrun bâlâsında vâki olup kadimden beri nehr-i mezbûrun suyu ile mukaddemâ tarlaların saky edegeldiklerin ahali-i vilâyetden cemm-i gafîr sikâtı Müslimîn ihbar etmeleriyle kasaba-i mezbûre ve debbağhâne ahalileri hilâfı şer‘ sakylerine müdahale eylemek için fermân-ı âlî ihsân buyurulmak ricasına ewelki vâki hâldir vuku‘u üzere der-devleti medâra arz u ilâm olundu. Bâki fermân der-adlindir.

Tahrîren fî evâhiri şehr-i Şabani’l-muazzam li-sene hamse ve işrîn ve mi‘e ve elf /

[12 - 20 Eylül 1713]

El-abdû‘d-dâ‘î li’l-Devleti’l-Âliyye
Hüseyn el-Müvellâ bi-Akçahisar hilâfe

خبر فزاد ازین
صالحه

اسکندر به ارغون سناغده واقع در اج اسکندریه جیم کراسته نقیصون بوزن اقدواسکده مرقومه به نعیان
اولغی او لک دیکای همایون قابینوزن اسید می بود آنک را کب اولدی قالدی بر موی فتر ایگوز کلن
برعد جسم و هر قلیونه انور بر صاع و بان کراسته حوله سیه بدکون در عیبه ساحنه و رود ایددی مدور
عالمی بیور کدنه افرغان دو قلو و تو سطانم جعفر کدر

صالحه و مرید و محمد
نصیری طوقی
فینده و خیل
خنده و موی

صالحه و مرید و محمد
نصیری طوقی
فینده و خیل
خنده و موی

اسکندر به ارغون سناغده واقع در اج اسکندریه جیم کراسته نقیصون بوزن اقدواسکده مرقومه به نعیان
اولغی او لک دیکای همایون قابینوزن اسید می بود آنک را کب اولدی قالدی بر موی فتر ایگوز کلن
برعد جسم و هر قلیونه انور بر صاع و بان کراسته حوله سیه بدکون در عیبه ساحنه و رود ایددی مدور
عالمی بیور کدنه افرغان دو قلو و تو سطانم جعفر کدر

TERSANE-İ ÂMİRE İÇİN İŞKODRA DAĞLARINDAN KERESTE NAKLİ

Tersane-i Âmire’de inşa edilecek kalyon için gerekli büyük ebatlı kerestelerin İskenderiye (İşkodra) dağlarından kestirilerek Draç İskeleyi yoluyla İstanbul’a naklettirilmesi ile kesim ve nakil işinde çalışanların ücretinin ödenmesi

TRANSPORTIMI I LENDES DRUSORE NGA MALET E SHKODRES PER NE KANTIERIN PERANDORAK (TERSANE-İ AMİRE)

Sigurimi i lëndës drusore në malet e Shkodrës, lëndë që nevojitetet për galionin që do të ndërtohet në Kantierin Perandorak (Tersane-i Amire), transportimi i kësaj lënde prej portit të Durrësit drejt Stambollit dhe pagimi i rrogave atyre që janë marrë me prerjen dhe transportimin e lëndës drusore

İzzetli Defterdar Efendi iktizası ne ise tanzim eylesin deyu

İskenderiye-i Arnavud Sancağı’nda vâki Draç İskeleyi’nden cesîm kereste nakli için bundan akdem iskele-i merkûmeye tayin olunmuş olan Donanma-yı Hümâyûn kalyonlarından es-Seyyid Musa Kapudan’ın râkib olduğu kalyon ber-mûceb-i defter iki yüz seksen bir aded cesîm ve her kalyona elverir sağ ve pâk kereste hamûlesiyle bugün Deraliyye sahiline vürüd eylediği malum-ı âfileri buyuruldukda emr [u] fermân devletli saadetli Sultanım hazretlerindir.

Derkenarda mastur tahrirât mûcebince hesab ola

Husus-ı mezbûr için İskenderiye mutasarrıfı tarafından gelip Başmuhasebe’ye kaydolunan tahrirâtın mazmûnu hulâsa vechile derkenar ola

İskenderiye Sancağı Mutasarrıfı Mahmud Paşa tarafından bundan akdem gelen tahrirât mef-hûmunda Tersane-i Âmire’de müceddeden inşasına irâde-i aliyye ta’alluk eden kalyon lâzimesi için İskenderiye cibâlinden fiyatı mîriye üzere lâzım gelen kat’iye ve nakliyesi paşa-yı mûmâileyhin zimmetinde ve müterâkim emvâl-i mîriyeye mahsûb olmak şartıyla tertib olunan keresteden üç yüz on kıt’a kereste kat’ olunup iki yüz seksen bir kıt’ası Şehr-i Zafer nâm kalyona tahmîl ve kusûru kalyon-ı mezkûrun tahammülü olmadığından sahili deryada kaldığından ve kereste-i mezbûrun kalyon-ı merkûma nakline dek her kıt’asının ücreti kat’iye ve nakliyesi on üçer kuruşdan icab eden dört bin otuz kuruş tamamen ashâbına eda ve teslim olunduğunu nâlık ve başka ulûfe ve bahşis ve me’kûlât ve meşrubâtlarına sarf olunacak mebâliğ paşa-yı mûmâileyhin zimmet-i mîriyesine mahsûb olmak üzere ol havaliden tahrîri fermân olunan süratci neferâtından tahrîri mümkün olan yüz yedi neferi kalyon-ı mezbûra ırkâb ve beher nefere verilen yirmişer kuruş vazifeleriyle alemdârına ve me’kûlât ve meşrubâtlarına sarf olunan üç bin yirmi sekiz kuruş tamamen eda olunduğunu hâvî başka iki kıt’a hücceti şer’iyyeyi ve kereste ve neferât-ı mezbûreyi ahz ve kalyona vaz’ eylediğini nâlık kalyon-ı mezbûr kapudanı Musa Kapudan’ın paşa-yı mûmâileyhe verdiği memhûr senedi Deraliyye’ye irsâl etmekle mebâliğ-i mezbûre zimmet-i mîriyesine mahsûb ve senedi i’tâ buyurulmak istid’â eylediği ve kalyon-ı mezbûr henüz vürüd eylemediği takrîr ile lede’l-arz bi-mennihî Teâlâ kereste-i merkûme ve neferât-ı mezkûre Dersaâdet’e ba’de’l-vürûd nizâmı verilme üzere tahrirât-ı merkûme fî 3 Z. sene 1197 tarihinde bâ-fermân hıfz olunmuştur. Fermân devletli inâyetli Sultanım hazretlerindir.

Fî 17 Z. sene 1197 / [13 Kasım 1783]

تذکره بانه ویره وده جانلرینه کیدرجه عونی ایت دوانلار وانی نوب بلدی فدیله کیدرجه خیدلر خیریه سنه ۱۱۱۸

خیریه سنه ۱۱۱۸
دوانلار وانی نوب بلدی فدیله کیدرجه خیدلر خیریه سنه ۱۱۱۸

موده خیریه سنه ۱۱۱۸ دافع افادین لمانت فالیدن انشای معمر وارنودن سوا حلت کائن اووانلارده حاصل اولور کیمسه اعدو اولدیفدن فیما بعد اسکندریه وروینه ویانه کاز سوا حلت اولور اووانلارین بوزغان دیار اخص کیمسه ویرلامی تهری مضمون باکوی خط هادیون بزمینون بانه سنجی قریقی نه دنی علی باشا به خطابا صادر اولور امسح دوانلار مرفوع قورده دارد اولوب شمردی به فرد اومقله کیمسه نلی ویرلری قریقه ده بونک صکره دخی ویرلری حین مشارابه برقطعه قائمه سنه خیریه

ناده مذکوره بی حاوی دکاه عالی قیچی باشکری بره وده ویده سی عبدالله اغابه خطابا صادر اولور امسح دوانلار مرفوع دارد اولوب امسح هادیون قضا لری ویره وده ویاغله قلم لری حیان وادوانلی اولدیفدن اهابلی مضمون خط وکراسه بی فارلی ایتی سوا حلت اشدا ایدکری

امسح هادیون قضا لری ویرجه قلم سنکلی کتی اورمانی افامقله ویده لقی مذکور موملی لیه احواله اولدن بر اجابه بعدد اغاج اعطاسنه وخصت ویرلری ایتی سنه ماضیه ده فوفه قلم سنکلی طرب عبر لری حین جمهره طغزک با مکتوب اوچمال ارایله بر مقدار اغاج وطلبه ختم اولدولری اعانت اولدولری خصمی اروتیه بودلریقه منی مطلب ایدکری کیمسه نلی قطعه ویده موملی وخصت و قطع و نقتن وخصت ویرلری حین ویده موملی برقطعه قائمه سنه خیریه

C. BH. 9505

ARNAVUTLUK'TAKİ ORMANLARDAN KERESTE İHRACININ YASAKLANMASI

Mora'daki Anavarin Limanı'nda inşa edilecek kalyonlar için ihtiyaç duyulmanın dışında Arnavutluk coğrafyasının İskenderiye, Delvine, Yanya ve sair sahilleri ile doğrudan Padişah mülkü olan kazalardan ve Venice Kalesi ormanlarından Padişah izni olmadan kereste ihraç edilmesinin yasak olduğu, Preveze ve Parga kalelerinin ise ormanları olmadığından bu bölgelerde yaşayan halkın odun ve kereste ihtiyaçlarını Karlıeli sahillerinden satın alma yoluna gittiklerine dair Yanya ve Preveze taraflarına gönderilen Nevres Bey'in raporu

NDALIMI I EKSPORTIMIT TE LENDES DRUSORE NGA PYJET E SHQIPERISE

Raporti i Nevres Beut dërguar Janinës dhe Prevezës ku thuhet se është e ndaluar që të eksportohet lëndë drusore prej vendeve gjeografike të Shqipërisë siç janë Shkodra, Delvina, Janina etj, kazave që janë drejtpërdrejtë pronësi e sultanit dhe pyjeve përfaqar kalasë së Venixhe-s pa marrë më parë lejen perandorake, me përjashtim të nevojave që ndjehet për lëndë drusore për galionin që do të ndërtohet në portin Anavarin të Poleponezit, për këtë arsye banorët që jetojnë në zonat përreth kalave të Prevezës dhe Pargës, rreth të cilave nuk gjenden pyje, i plotësojnë nevojat e tyre për lëndë drusore dhe gështenja me anë të blerjes së tyre prej zonave bregdetare të Karleilit

*Memuriyetle Yanya ve Preveze cāniblerine gidip avdet eden
devātdār-ı veliyyū'n-ni'amî Nevres Bey kullarının getirdiği tahrirātın hulāsasıdır.
Fî 11 R. sene [1]220*

Mazmûnu sudûr eden emrin kaydı bâlâsına şerh verilmek buyuruldu. 13 R. sene [1]220

Mora Cezîresi'nde vâki Anavarin Limanı'nda kalyon inşası musammem ve Arnavudluk sevâhilinde kâin ormanlarda hâsıl olan kereste a'lâ olduğundan fîmâ-ba'd İskenderiye ve Delvine ve Yanya ve sair sevâhilde olan ormanlardan bilâ-fermân diyarı âhara kereste verilmemesi tenbihini mutazammın bâlâsı hattı hümâyûn ile mu'anven Yanya Sancağı Mutasarrıfı Tepedelenli Ali Paşa'ya hitaben sâdır olan emri âlî devātdār-ı merkûm kullarıyla vârid olup şimdiye kadar o makûle kerestenin verildiği yoğ ise debundan sonra dahi verilmeyeceğin müşârunileyh bir kıta kâimesinde tahrîr eder.

Madde-i mezkûreyi hâvî Dergâh-ı Âlî Kapıcıbaşlarından Preveze Voyvodası Abdullah Ağa'ya hitaben sâdır olan emri âlî devātdār-ı merkûm kullarıyla vârid olup Emlâk-ı Hümâyûn kazalarında ve Preveze ve Parga Kalelerinin cibâl ve ormanları olmadığından ahâlileri muktezî olan hatab ve keresteyi Karlıeli sevâhilinde iştirâ eylediklerin,

Emlâk-ı Hümâyûn kazalarından Venice Kalesi'nin küllî ormanı olmamakla voyvodalık-ı mezkûr mûmâileyhe ihale olalıdan beri ecânibe bir aded ağaç i'tâsına ruhsat verilmeyip ancak seneyi maziyede Korfu Kalesi'nin top arabaları için cumhûr tarafından bâ-mektub-ı officiel irsâliyle bir mikdar ağaç ve talpa [tabla] tahtası talebinde olduklarında iânet olunmaları hususu emir ve tenbih buyurulduğuna mebnî matlûb eyledikleri kerestenin kat'ına voyvoda-i mûmâileyh ruhsat ve kat' etmişler ise de matlûbları mikdarı hâsıl olmadığından Karlıeli tarafından celb eyledikleri ifadesiyle fîmâ-ba'd bilâ-emri âlî bir kıta kereste kat' ve nakline ruhsat vermeyeceğin voyvoda-i mûmâileyh bir kıta kâimesinde tahrîr eder.

13 R. sene [1]220 / [11 Temmuz 1805]

AVLONYA'DA TUZ İŞÇİLERİNİN DURUMLARININ DÜZELTİLMEMESİ DURUMUNDA HİZMET VERMEYECEKLERİ

Avlonya tuz kaynaklarında çalışan işçilerin her türlü vergiden muaf oldukları halde daha sonra yapılan düzenlemeyle bu statülerinin kaldırıldığı, mağdur edildiklerini ileri süren tuz işçilerinin vekilleri Avlonya Meclisi'ne çağırılarak taleplerinin dinlendiği, söz konusu vekilin, taleplerinin karşılanmaması durumunda hizmet veremeyeceklerini söylediği, durumun Avlonya Meclisince hal yoluna konulamaması sebebiyle Maliye Nezâreti'ne havale edildiği

PUNETORET E KRİPORES NE VLORE NUK DO TE PUNOJNE ME NE RAST SE NUK PERMİRESOHEHET GJENDJA E TYRE

Punëtorëve të kriporeve që punojnë në burimet e kripës në Vlorë u është hequr statusi me anë të të cilit ata ishin përjashtuar më përpara nga taksat që duheshin mbledhur prej tyre, për këtë arsye përfaqësuesit e punëtorëve të kriporeve, të cilët pohojnë se kjo situatë i ka dëmtuar rëndë ekonomikisht, janë thirrur në këshillin e Vlorës për të paraqitur kërkesat. Ata u shprehën se nëqoftëse nuk u plotësohen kërkesat, punëtorët nuk do të punojnë më. Megjithatë këshilli i Vlorës nuk i ka dhënë zgjidhje kësaj situatë çështja i kaloi Ministrisë së Financave

Yanya Valisi Hazretleri'ne

Avlonya memlehalarında müstahdem amele bâ-emri âlî kâffe-i tekâlîfden muaf oldukları hâlde muahharan hasbe'tanzimât memleha-i mezkûreden ihrac olunacak tuzun beher yüküne yüzer para ücret verilmek ve amele-i merkûme cizye ve a'sâr ve vergi-yi senevîlerini eda eylemek üzere mukaddemâ zarurî sened vermiş iseler de bu husus mûcib-i mağduriyetleri olduğu beyânıyla icabının icrası hususu amele-i merkûme taraflarından mukaddemâ bâ-arzuhâl lede'l-istidâ keyfiyet ol vakit bâ-tahrirât iş'âr kılınmış olduğundan amele-i merkûmenin vekilleri mahâllinde meclise celb ile istintâk olundukda hisse ile istihdama razı olmayıp beher yük tuz için yedişer kuruş ücret verildiği hâlde cizye ve a'sâr ve vergi-yi senevîlerini eda ederek bundan dün ücret ile hizmet edemeyeceklerini ve Selanik Memlehası amelesine beher yük tuz için i'tâ olunan ücret yüz on paradan ibaret olup kendülere dahi yüz onar para verilmesi vekili mersûmuna teklif olundukda Filat Kazası'nda Sayada memlehasından ihrac olunan tuzun yükü seksen kıyye itibar olunup beher yük tuz için bi't-terazi maa-ücreti nakliye üçer kuruş verilmek ve Avlonya memlehalarından çıkan tuzun beher yükü yüz on kıyye itibar olunarak mezkûr tuzu amele-i merkûme hayvanlarıyla yarım saatden ziyadece mesafeye nakledip ücreti nakliye dahi kendülere verilecek tuz ücreti dahilinde olmak cihetiyle gerek Sayada ve gerek Selanik memlehaları amele ücretlerine kıyasen kendülere ücret i'tâsı mağduriyetlerini müeddî olacağını ifade ve beyân etmiş oldukları meclis-i mezbûrdan bâ-mazbata inhâ olunmuş ve amele-i merkûme taraflarından beher yük tuz için yedişer kuruş ücret talep olduğu anlaşılmış ise de emsaline nazaran meblağ-ı mezbûr ziyade fahiş göründüğüne ve bu makûle ücret maddesinin terazi-i tarafeyn ile mahâllinde tesviyesi lâzımeden olmasıyla buraca bir şey denilemeyeceğine mebnî memleha-i mezbûre mültezimi mevcud olduğu hâlde işbu ücret maddesi emsaline tevfikân meclisce kat' olunarak sureti kararının bâ-mazbata bu tarafa iş'ârı zımnında câhib-i Nezâreti Maliye'den gönderilen tahrirâta cevaben bu defa Yanya Meclisi tarafından vârid olup Meclis-i Muhasebe-i Maliye'ye havale kılınan mazbata meâlinde Avlonya Mukâtaası altmış dört ve beş senelerine mahsûben Manastır hanedanından ve İstabl-ı Âmire Müdürlüğü pâyelilerinden izzetli Mehmed Bey ve Beşir Ağa'nın

bi'l-iştirak uhdesinde olup ücret-i mezkûrenin kat'ı zımnında taraflarından bir vekilin irsâli hususu Berat kaymakamına ve Rumeli Ordu-yı Hümâyûnu müşiri hazretlerine iş'âr olundukda mîr-i mûmâileyhin Dersaâdet'e gitmiş olduğu savb-ı vâlâlarından cevaben izbâr olduğu ve amele-i merkûmenin Dersaâdet'de dahi diğer vekilleri bulunduğundan mîr-i mûmâileyh ile vekil-i mersûmların bi'l-muvâcehe ücret-i mezkûrenin Dersaâdet'de kat'ı hususu ol tarafda bulunan vekilleri be'tekrar niyaz ve istid'â etmiş oldukları beyânıyla ol vechile icabının icrası veyahud mahâllince icabına bakılmak üzere mîr-i mûmâileyh ve şerîki taraflarından lâzım gelen vekilin mahâlline sür'at-i irsâli hususu mîr-i mûmâileyhe tenbih kılınması inhâ ve iş'âr olunmuş ve mîr-i mûmâileyh ve şerîki Beşir Ağa ve amele-i mersûmenin irsâl eyledikleri vekilleri meclise celb ile lede'l-istintâk vekil-i mersûm vâki olan ifadesinde Avlonya Sancağı'nda usulî tanzimât icrasından mukaddem vergi ve cizye ve a'şâr vermeyerek memlehalardan senevî ihrac edegeldikleri on beş bin yük miktarı tuzun beher yüküne birer kuruş ücret aldıkları derkâr ise de altmış bir senesinde daire-i tanzimâta idhal olunduklarına mebnî cizye ve öşür ve vergi olarak senevî yirmi beş bin kuruş vermekde bulundukları ve bu vechile mezkûr memlehalardan hayvanât ve adamlarıyla mahâllî mahsusuna kadar senevî nakleyledikleri on beş bin yük tuzun beher yükü için kendilerine teklif olunan yüz para ücretleri otuz yedi bin beş yüz kuruş ederek bundan zikrolunan emvâlî mîriyeleri çıkarıldıkda kusûr kalacak on iki bin beş yüz kuruşdan beher nefer ameleye on üç para iki akçe ücret isabet edip bu kadar şey ile idare olunamayacakları ve mezkûr tuz[un] beher yükü için yedişer kuruş ücret tahsisi suretinde mürettebâtı murakkamaları çıkdıktan sonra beher ameleye ikişer kuruş dokuz para kalacağı ecilden bu vechile tesviyesi hususuna müsaade olunmasını istid'â etmiş ve mezkûr memlehalardan iki yüz altmış iki senesi mültezimi Şaban Ağa sene-i merkûmede cânib-i kaymakamlıktan kendisine vâki olan tenbihe mebnî yüz para ücret verdiğini söylemiş idüğünden yüzer para hesabıyla on beş bin yük tuzun ücret-i icabiyesi olan sâlifü'z-zikr otuz yedi bin beş yüz kuruşdan kable't-tanzimât amelenin ahz edegeldikleri birer kuruş ücretleri olmak üzere on beş bin kuruş bi't-tenzîl ücret-i kadîme-i mezkûreleri fazlası olacak altmışşar paradan yirmi iki bin beş yüz kuruş ziyadesi olarak hasbe't-tanzimât amele-i merkûmenin verdikleri mürettebâtı merkûmeden fakat iki bin beş yüz kuruş noksanı görünüp bunun için dahi fî-i mezbûr üzerine on para zammıyla yüz on paraya iblâğ olduğu takdirde tanzimâtdan evvel olan usulleri üzere vergi ve sairelerini vermemiş gibi olarak ol vakit aldıkları birer kuruş ücretden dahi bir miktar ziyade almış bulunacakları ve ber-vech-i bâlâ vâki olan inhâ yolunda görülmediği cânib-i meclisden vekil-i mersûma tefhîm ile amele-i merkûme ücretleri fîsinin yüz on paraya kat'ına bakılmış ise de vekil-i mersûm irzâ' olunamamış ve mültezim-i mûmâileyh Mehmed Bey dahi memlehalardan bedel-i iltizâmı külliyetli olduğundan ücret-i mezbûreye zam vuku'u takdirinde tarafına ve bi'lâhare Hazine-i Celîle'ye zarar u ziyan îrâs edeceğinden fî-i mezbûrun zammına razı olamayacağını cevap vermesiyle tarafeyn miyâneleri bulunamayıp mîr-i mûmâileyh ve şerîki Beşir'in vekil irsâliyle mahallinde rü'yeti icab-ı hâlden görünmüş mîr-i mûmâileyhin dahi memlehalarda olan adamı Muhyiddin Efendi ve şerîki Beşir Ağa Avlonyalı Adam Toros'u vekâletnâmeler irsâliyle tevkîl edeceklerini mîr-i mûmâileyh taahhüd eylemiş olmakla bu takdirce amele-i mersûmenin bu tarafda olan vekilleri mersûm mahalline iade etdirilerek mültezim-i mûmâileyhimâ vekilleri ve reâyâ-yı mersûme söz anları Avlonya Meclisi'nde hâzır oldukları hâlde mezkûr tuz nakliyesi ücretinin reâyâ-yı mersûmeye gadr olmayacak ve mukâtaa-i mezbûre bedelinden dolayı cânib-i Ha-

İşkodra Kalesi, 1909...
Kalaja e Shkodrës, 1909

zine-i Celîle'ye hasar terettüb etmeyecek vechile fî-i mu'tedil ve münasibeye rabt ve tevsîkiyle mü-nâza'a-i vâkı'anın men' u def'i ve keyfiyetin kaydı mahalline şerh verilmek üzere bâ-mazbata ve tahrirât bu tarafa iş'ârı tezekkür olunduğu meclis-i mezkûrdan bi't-tanzim Maliye nâzırı atûfetli efendi hazretleri tarafından bâ-takrîr takdim kılınan mazbatada beyân olunmuş olmakla ol vec-hile iktizâsının icrası hususuna himmet buyurmaları siyâkında kâime.

Fî 4 Receb [12]65 / [26 Mayıs 1849]

مدرسه حلیه دار که
روم ایانی از خانه گاه به تیرانه فاضل صاحبیه گلزاره بون در دیو که نه دیو ره بون دره حرف بد فوه نه فی بیو بلوار دوه و دیو که در جفته کور که
ترانه عده در سال الفی فضا ۱۴۱۲ تا بیو مو فضا شصت و دو امانت من حرفه و کاتبیه دره اراده و در خانه جیو رسد و لایحه در کتب او من
بسیار فاضل قولیده که لا شفا بود فضا ۱۴۱۳ ایامه فضا بیست و یک یکل که صاحب ترانه عده در سال و توضیح قدین خط فضا ۱۴۱۴ خانه شول فضا
صاحبیه فی جیو در فضا ۱۴۱۵ و فضا ۱۴۱۶ و فضا ۱۴۱۷ و فضا ۱۴۱۸ و فضا ۱۴۱۹ و فضا ۱۴۲۰ و فضا ۱۴۲۱ و فضا ۱۴۲۲ و فضا ۱۴۲۳ و فضا ۱۴۲۴ و فضا ۱۴۲۵ و فضا ۱۴۲۶ و فضا ۱۴۲۷ و فضا ۱۴۲۸ و فضا ۱۴۲۹ و فضا ۱۴۳۰ و فضا ۱۴۳۱ و فضا ۱۴۳۲ و فضا ۱۴۳۳ و فضا ۱۴۳۴ و فضا ۱۴۳۵ و فضا ۱۴۳۶ و فضا ۱۴۳۷ و فضا ۱۴۳۸ و فضا ۱۴۳۹ و فضا ۱۴۴۰ و فضا ۱۴۴۱ و فضا ۱۴۴۲ و فضا ۱۴۴۳ و فضا ۱۴۴۴ و فضا ۱۴۴۵ و فضا ۱۴۴۶ و فضا ۱۴۴۷ و فضا ۱۴۴۸ و فضا ۱۴۴۹ و فضا ۱۴۵۰ و فضا ۱۴۵۱ و فضا ۱۴۵۲ و فضا ۱۴۵۳ و فضا ۱۴۵۴ و فضا ۱۴۵۵ و فضا ۱۴۵۶ و فضا ۱۴۵۷ و فضا ۱۴۵۸ و فضا ۱۴۵۹ و فضا ۱۴۶۰ و فضا ۱۴۶۱ و فضا ۱۴۶۲ و فضا ۱۴۶۳ و فضا ۱۴۶۴ و فضا ۱۴۶۵ و فضا ۱۴۶۶ و فضا ۱۴۶۷ و فضا ۱۴۶۸ و فضا ۱۴۶۹ و فضا ۱۴۷۰ و فضا ۱۴۷۱ و فضا ۱۴۷۲ و فضا ۱۴۷۳ و فضا ۱۴۷۴ و فضا ۱۴۷۵ و فضا ۱۴۷۶ و فضا ۱۴۷۷ و فضا ۱۴۷۸ و فضا ۱۴۷۹ و فضا ۱۴۸۰ و فضا ۱۴۸۱ و فضا ۱۴۸۲ و فضا ۱۴۸۳ و فضا ۱۴۸۴ و فضا ۱۴۸۵ و فضا ۱۴۸۶ و فضا ۱۴۸۷ و فضا ۱۴۸۸ و فضا ۱۴۸۹ و فضا ۱۴۹۰ و فضا ۱۴۹۱ و فضا ۱۴۹۲ و فضا ۱۴۹۳ و فضا ۱۴۹۴ و فضا ۱۴۹۵ و فضا ۱۴۹۶ و فضا ۱۴۹۷ و فضا ۱۴۹۸ و فضا ۱۴۹۹ و فضا ۱۵۰۰ و فضا ۱۵۰۱ و فضا ۱۵۰۲ و فضا ۱۵۰۳ و فضا ۱۵۰۴ و فضا ۱۵۰۵ و فضا ۱۵۰۶ و فضا ۱۵۰۷ و فضا ۱۵۰۸ و فضا ۱۵۰۹ و فضا ۱۵۱۰ و فضا ۱۵۱۱ و فضا ۱۵۱۲ و فضا ۱۵۱۳ و فضا ۱۵۱۴ و فضا ۱۵۱۵ و فضا ۱۵۱۶ و فضا ۱۵۱۷ و فضا ۱۵۱۸ و فضا ۱۵۱۹ و فضا ۱۵۲۰ و فضا ۱۵۲۱ و فضا ۱۵۲۲ و فضا ۱۵۲۳ و فضا ۱۵۲۴ و فضا ۱۵۲۵ و فضا ۱۵۲۶ و فضا ۱۵۲۷ و فضا ۱۵۲۸ و فضا ۱۵۲۹ و فضا ۱۵۳۰ و فضا ۱۵۳۱ و فضا ۱۵۳۲ و فضا ۱۵۳۳ و فضا ۱۵۳۴ و فضا ۱۵۳۵ و فضا ۱۵۳۶ و فضا ۱۵۳۷ و فضا ۱۵۳۸ و فضا ۱۵۳۹ و فضا ۱۵۴۰ و فضا ۱۵۴۱ و فضا ۱۵۴۲ و فضا ۱۵۴۳ و فضا ۱۵۴۴ و فضا ۱۵۴۵ و فضا ۱۵۴۶ و فضا ۱۵۴۷ و فضا ۱۵۴۸ و فضا ۱۵۴۹ و فضا ۱۵۵۰ و فضا ۱۵۵۱ و فضا ۱۵۵۲ و فضا ۱۵۵۳ و فضا ۱۵۵۴ و فضا ۱۵۵۵ و فضا ۱۵۵۶ و فضا ۱۵۵۷ و فضا ۱۵۵۸ و فضا ۱۵۵۹ و فضا ۱۵۶۰ و فضا ۱۵۶۱ و فضا ۱۵۶۲ و فضا ۱۵۶۳ و فضا ۱۵۶۴ و فضا ۱۵۶۵ و فضا ۱۵۶۶ و فضا ۱۵۶۷ و فضا ۱۵۶۸ و فضا ۱۵۶۹ و فضا ۱۵۷۰ و فضا ۱۵۷۱ و فضا ۱۵۷۲ و فضا ۱۵۷۳ و فضا ۱۵۷۴ و فضا ۱۵۷۵ و فضا ۱۵۷۶ و فضا ۱۵۷۷ و فضا ۱۵۷۸ و فضا ۱۵۷۹ و فضا ۱۵۸۰ و فضا ۱۵۸۱ و فضا ۱۵۸۲ و فضا ۱۵۸۳ و فضا ۱۵۸۴ و فضا ۱۵۸۵ و فضا ۱۵۸۶ و فضا ۱۵۸۷ و فضا ۱۵۸۸ و فضا ۱۵۸۹ و فضا ۱۵۹۰ و فضا ۱۵۹۱ و فضا ۱۵۹۲ و فضا ۱۵۹۳ و فضا ۱۵۹۴ و فضا ۱۵۹۵ و فضا ۱۵۹۶ و فضا ۱۵۹۷ و فضا ۱۵۹۸ و فضا ۱۵۹۹ و فضا ۱۶۰۰ و فضا ۱۶۰۱ و فضا ۱۶۰۲ و فضا ۱۶۰۳ و فضا ۱۶۰۴ و فضا ۱۶۰۵ و فضا ۱۶۰۶ و فضا ۱۶۰۷ و فضا ۱۶۰۸ و فضا ۱۶۰۹ و فضا ۱۶۱۰ و فضا ۱۶۱۱ و فضا ۱۶۱۲ و فضا ۱۶۱۳ و فضا ۱۶۱۴ و فضا ۱۶۱۵ و فضا ۱۶۱۶ و فضا ۱۶۱۷ و فضا ۱۶۱۸ و فضا ۱۶۱۹ و فضا ۱۶۲۰ و فضا ۱۶۲۱ و فضا ۱۶۲۲ و فضا ۱۶۲۳ و فضا ۱۶۲۴ و فضا ۱۶۲۵ و فضا ۱۶۲۶ و فضا ۱۶۲۷ و فضا ۱۶۲۸ و فضا ۱۶۲۹ و فضا ۱۶۳۰ و فضا ۱۶۳۱ و فضا ۱۶۳۲ و فضا ۱۶۳۳ و فضا ۱۶۳۴ و فضا ۱۶۳۵ و فضا ۱۶۳۶ و فضا ۱۶۳۷ و فضا ۱۶۳۸ و فضا ۱۶۳۹ و فضا ۱۶۴۰ و فضا ۱۶۴۱ و فضا ۱۶۴۲ و فضا ۱۶۴۳ و فضا ۱۶۴۴ و فضا ۱۶۴۵ و فضا ۱۶۴۶ و فضا ۱۶۴۷ و فضا ۱۶۴۸ و فضا ۱۶۴۹ و فضا ۱۶۵۰ و فضا ۱۶۵۱ و فضا ۱۶۵۲ و فضا ۱۶۵۳ و فضا ۱۶۵۴ و فضا ۱۶۵۵ و فضا ۱۶۵۶ و فضا ۱۶۵۷ و فضا ۱۶۵۸ و فضا ۱۶۵۹ و فضا ۱۶۶۰ و فضا ۱۶۶۱ و فضا ۱۶۶۲ و فضا ۱۶۶۳ و فضا ۱۶۶۴ و فضا ۱۶۶۵ و فضا ۱۶۶۶ و فضا ۱۶۶۷ و فضا ۱۶۶۸ و فضا ۱۶۶۹ و فضا ۱۶۷۰ و فضا ۱۶۷۱ و فضا ۱۶۷۲ و فضا ۱۶۷۳ و فضا ۱۶۷۴ و فضا ۱۶۷۵ و فضا ۱۶۷۶ و فضا ۱۶۷۷ و فضا ۱۶۷۸ و فضا ۱۶۷۹ و فضا ۱۶۸۰ و فضا ۱۶۸۱ و فضا ۱۶۸۲ و فضا ۱۶۸۳ و فضا ۱۶۸۴ و فضا ۱۶۸۵ و فضا ۱۶۸۶ و فضا ۱۶۸۷ و فضا ۱۶۸۸ و فضا ۱۶۸۹ و فضا ۱۶۹۰ و فضا ۱۶۹۱ و فضا ۱۶۹۲ و فضا ۱۶۹۳ و فضا ۱۶۹۴ و فضا ۱۶۹۵ و فضا ۱۶۹۶ و فضا ۱۶۹۷ و فضا ۱۶۹۸ و فضا ۱۶۹۹ و فضا ۱۷۰۰ و فضا ۱۷۰۱ و فضا ۱۷۰۲ و فضا ۱۷۰۳ و فضا ۱۷۰۴ و فضا ۱۷۰۵ و فضا ۱۷۰۶ و فضا ۱۷۰۷ و فضا ۱۷۰۸ و فضا ۱۷۰۹ و فضا ۱۷۱۰ و فضا ۱۷۱۱ و فضا ۱۷۱۲ و فضا ۱۷۱۳ و فضا ۱۷۱۴ و فضا ۱۷۱۵ و فضا ۱۷۱۶ و فضا ۱۷۱۷ و فضا ۱۷۱۸ و فضا ۱۷۱۹ و فضا ۱۷۲۰ و فضا ۱۷۲۱ و فضا ۱۷۲۲ و فضا ۱۷۲۳ و فضا ۱۷۲۴ و فضا ۱۷۲۵ و فضا ۱۷۲۶ و فضا ۱۷۲۷ و فضا ۱۷۲۸ و فضا ۱۷۲۹ و فضا ۱۷۳۰ و فضا ۱۷۳۱ و فضا ۱۷۳۲ و فضا ۱۷۳۳ و فضا ۱۷۳۴ و فضا ۱۷۳۵ و فضا ۱۷۳۶ و فضا ۱۷۳۷ و فضا ۱۷۳۸ و

[illegible]

TİRAN'DA BULUNAN TAŞKÖMÜRÜ

Tiran Kazası'nın sahile yakın mahallerinde bulunan taşkömürünün devlet vapurlarında kullanılacak kadar kaliteli olmadığına Tersane-i Âmile idaresince tespit edildiği, ancak kömür yataklarının derinlerinden alınacak numunelerin daha kaliteli olabileceğinin tahmin edildiği

QYMYRGURI QE GJENDET NE TIRANE

Rezulton nga ana e Kantierit Perandorak (Tersane-i Amire) se qymyrguri i gjetur në lagjet e kazasë së Tiranës, që ndodhen pranë bregdetit, nuk është aq i vlefshëm sa të përdoret për anijet shtetërore, por ekziston mundësia që monstrat që do të merren thellë nga vatra e qymyrit të mund të jenë më cilësore

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Rumeli Eyaleti dahilinde kâin Tiran Kazası'nın sahile yakın mahallerinde bulunan vapur kömüründen vapur-ı hümayûnlarda sarf ile kuvveti tecrübe buyurulmak üzere mezkûr kömürden çend kantar kömürün Tersane-i Âmile'ye irsâl olunması hususu fî 9 L sene [12]67 tarihiyle müverrahan şeref-sâdir olan emirnâme-i sâmi-i hazret-i Vekâlet-penâhîlerinde irâde ve fermân buyurulmuş olduğundan keyfiyet Ohri Sancağı kaymakamı kullarına lede'l-iş'âr bu defa irsâl eylemiş olduğu beş kantar iki yük kömür cânib-i Tersane-i Âmile'ye irsâl ve tavsîl kılındığı muhât-ı ilm-i kainât-şümûl-i hazret-i Sadâret-penâhîleri buyuruldukda ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Z. [12]67 / [13 Ekim 1851]

Mutasarrıf-ı Eyalet-i Rumeli
(Mühür)

★ ★

Atûfetli efendim hazretleri

Tiran Kazası'nda bulunan vapur kömürü numunesinin irsâline dair tasfîr olunan emirnâme-i sâmi-i hazret-i Vekâlet-penâhîye cevaben Rumeli mutasarrıfı saadetli paşanın tevârüd eden tahrîrâtı manzûr-ı âlîleri buyurulmak üzere leffen gönderilmiş olmakla emr u irâde hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 10 Muharrem sene [12]68 / [5 Kasım 1851]

(İmza)

Atûfetli efendim hazretleri

Müfâd-ı emr u iş'âr-ı âlîleri ve tahrîrât-ı merkûme müeddâsı karîn-i iz'ân-ı çâkerânem olarak keyfiyet Bahriye Meclisi'ne lede'l-havale mezkûr kömür vürüd ederek Tersane-i Âmile fabrikalarının vapur ocaklarında tecrübe olundukda kuvveti olmadığı tebeyyün etmiş ise de fabrika nâzırı saadetli paşa hazretlerinin ifadesine ve mezkûr kömürün hâl ve keyfiyetine nazaran derinden çıkarıldığı hâlde şâyed daha iyisi zuhur ederek işe yaraması melhûz idüğü bâ-müzekkire ifade ve beyân olunmuş ve tahrîrât-ı merkûme yine leffen iade ve takdim-i pişgâh-ı sâmilere kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 25 Muharrem sene [12]68 / [20 Kasım 1851]

(İmza)

معروضه جديده لایه که
 از بولفر و کانی ساره دله ملائیکه اسکندریه نقل و تبری و تویب در سعادته ایلی الرقعه لولطه رشده ساره دیکه دلری ماله دولت دعیه سله الحذر لورده لولطه حاکمی از سراج
 و طفره حاکم جلیبی و شور رشده ساره دله ملائیکه اسکندریه نقل و تبری و تویب در سعادته ایلی الرقعه لولطه رشده ساره دیکه دلری ماله دولت دعیه سله الحذر لورده لولطه حاکمی از سراج
 همدرد لولطه ملائیکه اسکندریه نقل و تبری و تویب در سعادته ایلی الرقعه لولطه رشده ساره دیکه دلری ماله دولت دعیه سله الحذر لورده لولطه حاکمی از سراج
 امرواده ملائیکه اسکندریه نقل و تبری و تویب در سعادته ایلی الرقعه لولطه رشده ساره دیکه دلری ماله دولت دعیه سله الحذر لورده لولطه حاکمی از سراج
 اویره ملائیکه اسکندریه نقل و تبری و تویب در سعادته ایلی الرقعه لولطه رشده ساره دیکه دلری ماله دولت دعیه سله الحذر لورده لولطه حاکمی از سراج
 در عین دعیه نقل و تبری و تویب در سعادته ایلی الرقعه لولطه رشده ساره دیکه دلری ماله دولت دعیه سله الحذر لورده لولطه حاکمی از سراج

ARNAVUTLUK'TAN İSTANBUL'A TEREYAĞI GÖNDERİLMESİ

İstanbul'a gönderilmek üzere Arnavutluk ve sair mahallerden Selanik İskelesi'ne gelen tereyağını bazı tüccarların satın almak için ısrar ettikleri, bu tür müdahalelere mahal bırakılmayarak İstanbul'a gönderilecek tereyağı için her türlü kolaylığın sağlanması

NGA SHQIPERIA TRANSPORTOHEH MARGARINE PER NE STAMBOLL

Disa tregtarë kanë këmbëngulur që të blejnë nga lënda e margarinës që është dërguar në Selanik nga Shqipëria dhe vende të tjera për tu transportuar drejt Stambollit nëpërmjet portit të këtij qyteti, prandaj duhet që të krijohet çdo lloj lehtësie burokratike që lënda e margarinës të dërgohet sa më shpejt drejt Stambollit pa i lënë vend intervenimeve të këtij lloji

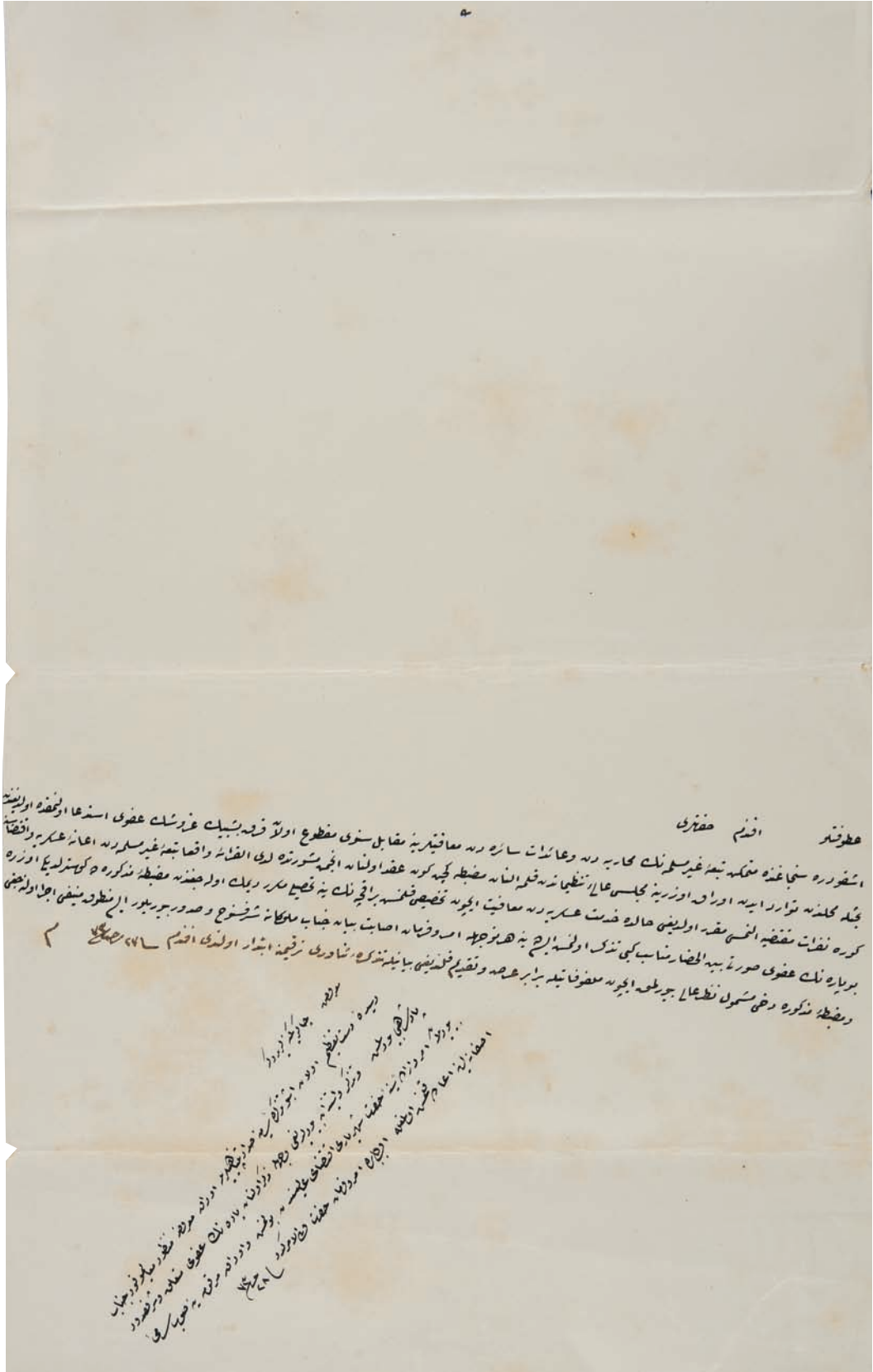
Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Arnavudluk ve mahâll-i saireden Selanik İskelesi'ne nakil ve tenzîl olunup Dersaâdet'e irsâl olunmakta bulunan revgan-ı sadeyi kendileri mübâya'a etmek dâ'iyesiyle iskele-i mezbûrede bulunan tüccar ashâbını iz'âc eylemekde oldukları istihbâr buyurulduğu ve işbu revgan-ı sade Darü'l-Hilâfeti'l-Âliyye sekenesinin havâyic-i zaruriyesinden olarak buna muhtekir tarafından müdahale vuku'a getirilip ashâbı ma'rifetiyle Dersaâdet'e külliyyet üzere sevki zımında her türlü muâvenâtın ifası lâzımeden bulunduğu beyân-ı âlîsiyle müdahale-i vâkı'anın men'i ve keyfiyetin inhâsı 7 R. sene [12]72 tarihiyle müverrahan enâmil-pîrâ-yı ta'zîm ve tefhîm olan emirnâme-i sâ-mî-i cenâb-ı Sadâret-penâhîlerinde emr u irâde buyurulmuş olup ancak öyle Arnavudluk'dan ve sair mahalden Dersaâdet'e sevk olunmak üzere vürûd eylemekde olan revgan-ı sadeye bir taraf-dan müdahale vuku'a getirilmeyip buranın ihtiyacât-ı sahihası üzerine yalnız civar kazalardan vürûd eden revgan-ı sadenin öteye beriye nakli meclisce men' olunmuş olduğu ve erbâb-ı ihtikârâ yol bırakılmadığı misillü bundan böyle dahi tıbbı irâde-i isabet-âde-i hidivâneleri vechile Der-râliyye'ye külliyyetli yağ ve erzak-ı sairenin irsâli emrinde her türlü teshilât-ı mukteziyenin icrasına itina kılınacağı muhât-ı ilm-i âlî-i âsafâneleri buyuruldukda ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 29 R. sene [12]72 / [8 Ocak 1856]

Vali-i Eyaleti Selanik
Mustafa

İŞKODRA'DAKİ GAYR-I MÜSLİMLERDEN ALINAN SAVAŞ VERGİSİNİN KALDIRILMASI

Gayr-ı müslimlerden gerektiğinde asker alınabileceği ya da askerî yardım adı altında tahsilât yapılabileceğine dair düzenlemeler sebebiyle, İşkodra Vilâyeti'ndeki gayr-ı müslimlerden savaş vb. vergi yükümlülüklerine karşılık konulmuş bulunan senelik verginin ilgâ edilmesi

JOMUSLIMANEVE TË SHKODRES U HIQET TAKSA E LUFTES QE MERREJ PREJ TYRE

Si rezultat i vendimeve të fundit sipas së cilave në rast nevojë edhe jomuslimanët mund të merren si ushtarë apo mund të marrin njohuri të quajtura ndihma ushtarake, atëherë hiqet taksa vjetore që u merrej jomuslimanë të vilajetit të Shkodrës përkundrejt mosvajtjes në ushtri dhe në emër të disa taksave të tjera

Atûfetli efendim hazretleri

İşkodra Sancağı'nda mütemekkin tebaa-i gayr-ı müslimenin muharebeden ve âidât-ı saireden muafiyetlerine mukabil senevî maktû' olan kırk beş bin kuruşun afvı istid'â olunmakda olduğundan bahisle mahallinden tevârüd eden evrak üzerine Meclis-i Âlî-i Tanzimat'dan kaleme alınan mazbata geçen gün akdolunan Encümen-i Meşveret'de lede'l-kırâe vâkı'â tebaa-i gayr-ı müslimeden iâne-i askeriye ve iktizâsına göre neferât-ı mukteziye alınması mukarrer olduğu hâlde hizmet-i askeriyeden muafiyet için tahsis kılınmış bir akçenin yine tahsili mükerrer demek olacağından mazbata-i mezkûrede gösterildiği üzere bu paranın afvı sureti beyne'l-huzzâr münasib gibi tezekkür olunmuş ise de yine her ne vechile emr u fermân-ı isabet-beyân-ı cenâb-ı mülûkâne şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi icra olunacağı ve mazbata-i mezkûre dahi meş-mûl-i nazar-ı âlî buyurulmak için melfûfâtıyla beraber arz u takdim kılındığı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr olundu, efendim.

Fî 27 Receb sene [12]73 / [23 Mart 1857]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı me'âlî-mevfûr-ı cenâb-ı Padişahî buyurulmak ve tezekkür ve isfîzân buyurulduğu vechile zikrolunan paranın afvı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Şehriyârî iktizâ-yı âlisinden bulunmuş ve evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i âsafânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 28 B. sene [12]73 / [24 Mart 1857]

AVLONYA'DA PADİŞAH ÇİFTLİKLERİNDE BULUNAN PETROLÜN İŞLETİLMESİ

Avlonya yakınlarındaki Seleniçe bölgesinde Padişah'a ait arazi ve çiftliklerde bulunan petrolün, ticareti hususunda devletin yeterli taahhütte bulunması halinde Osmanlı Bankası'nın, petrolün sondajlanması ve işletilmesi masraflarını üstlenebileceğini, elde edilecek gelirden gereken miktarın ise Padişah'ın hesabına aktarılacağına dair Osmanlı Bankası Londra Şubesi idarî memurlarından Mösyö Vasersilo'nun yazısı

PERPUNIMI I NAFTES TE GJETUR NE ÇIFLIGJET E SULTANIT QE NDODHEN NE VLORE

Shkresa e Mosjë Waterfield-s, nëpunës i administratës së Degës Londër të Bankës Otomane, ku thuhet se, në lidhje me naftën e zbuluar në parcelat tokësore dhe çiftligjet perandorake që ndodhen në vendin e quajtur Selenicë, në afërsi të Vlorës, Banka Otomane do të marrë përsipër shpenzimet që nevojiten për shpimin e tokës dhe përpunimin e naftës dhe do të derdh në llogari të sultanit sasinë e nevojshme të të ardhurave që do të fitohen nga kjo tregëti, në rast se qeveria perandorake lidh kontratë për tregtimin e saj

Bâb-ı Âlî

Nezâret-i Umûr-ı Hariciye

Tercüme Odası

Mesned-i Celîli Sadâret-i Uzmâ'ya fî 15 Temmuz sene [12]86 tarihiyle Bank-ı Osmanî'nin Londra Şubesi İdaresi memurlarından Mösyö Waterfield tarafından irsâl olunan arîzanın tercümesidir.

Ahîren istihsâl eylediğim bazı malumât pek mühim bir ticaretin terakkî ve tevessü'ünü intâc edebileceğinden keyfiyetin zât-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerine iş'ârını vazifeden addeder ve tensîb buyurulduğu hâlde işbu arîzamin doğrudan doğruya işe alâkadar olan zât-ı şevket-simât-ı hazret-i Padişahî'ye arz ve iblâğını rica eylerim. Zât-ı sâmi-i fahîmânelerine müracaatıma cür'et veren esbâb şudur ki, ahîren Bank-ı Osmanî Arnavudluk'da Avlonya kurbunda "Seleniçe"de vâki neft madenlerinin işledilmesi imtiyâzına iştirak eylemiştir. Bu madenler çiftlikâtı hümâyûnun birinde vâkidir. Bin sekiz yüz seksen dört senesi sonbaharında ve geçen sene dahi mevsim-i şitâda bizzat gidip mezkûr madenleri muayene eylediğimden istihsâl olunan neticeye göre arazi-i mezkûrede sulb neft madeni olduğdan başka yine bu maden mâyi hâlinde ve tabiri âharla petrol olarak mevcuttur. Bank-ı Osmanî'nin talebi ve masârıf-ı lâzîmenin kendi tarafından tesviye olunması üzerine bu makûle işlerde maharet-i kâmile olan Amerikalı mühendis Mösyö Podel ahîren Seleniçe'ye gidip orasını teftiş ve muayene etdi. Mûmâileyhin Amerika petrol kuyularınca malumât-ı tâmmesi olduğu gibi Kafkasya ve Romanya madenlerinde hizmeti sebkât etdiğinden ve ahîren Bahr-ı Ahmer sevâhilinde keşfolunan petrol madenlerine dahi fehâmetli devletli hidiv hazretleri tarafından nâzır tayin olunduğundan bu bâbdaki ifadâtı malumât-ı tâmme üzerine müsteniddir. Mösyö Podel Seleniçe'de petrol madeninin vücuduna hiç şübhesi olmadığını ve mikdarını dahi pek ziyade keşif ve tahmin etdiğini haber veriyor ise de bu bâbda istihsâl-i emniyet için vâsi' bir araziye bir hayli yerinden delmek lâzım gelir. Şayed keşfiyât-ı vâki'a Mösyö Podel'in zan ve tahmini vechile zuhur eder ve Hükûmet-i Seniyye bundan husûle gelecek ticaretin ahvâl-i

âtiyesi hakkında te'minât-ı kâfiye i'tâ buyurur ise Bank-ı Osmanî icra olunacak ameliyâtın masâ-
r-ıfını deruhde edecek ve işbu ticaretin vuku'u melhûz olan temettuât-ı sâfiyenin bir mikdarını as-
hâb-ı araziye verilen veyahud bu makûle madenlerin işledilmekte oldukları memâlik-i sairede hü-
kûmet cânibinden istifâ olunan mikdar nisbetinde olarak zât-ı şevket-simât-ı hazret-i Padişahî'ye
te'diye eyleyecektir. Eğer petrol Mösyö Podel'in tahmini derecesinde kesretli zuhur eder ise is-
tifade gayet külliyyetli olacaktır. Fakat bu da mücerred rekabetin men'-i vuku'una mütevakkıftır.
El-hâsıl işbu teklifim bütün Arnavudluk petrol madenlerinin işledilmesi için zât-ı şevket-simât-ı haz-
ret-i Padişahî ile Bank-ı Osmanî beyinde bir iştirakden ibaret olup masâr-ıfı vâkî'a banka tara-
fından tesviye edilecek ve temettuât zât-ı hümâyûn-ı hazret-i Padişahî ile banka beyinde taksim
olunacaktır. Diğer taraftan dahi Seleniçe a'şâr ve ziraat ve ale'l-umum ticaretinin terakkîsi ha-
sebiyle vâridât-ı Hükûmet-i Seniyye tezâyüd eyleyecektir. Böyle bir teklif için doğrudan doğru-
ya zât-ı sâmi-i Sadâret-penâhîlerine müracaata cür'et edişim mücerred bu işlerde icra-yı vesâtat
eden ve hafiyyen istifade-i zâtiyelerine çalışan memurîn tarafından Hükûmet-i Seniyye'nin hem
ahvâl-i maliyesine ve hem de itibarına îrâs-ı mazarrat eylediği ve ber-mu'tâd edilmekte olduğu
içindir. Bank-ı Osmanî idare memurlarından biri bulunduğum haysiyetle Dersaâdet'in işlerine ta-
biî biraz vukûf ve malumât kesb etmiş olduğumdan zannıma göre şâyân-ı teessüf olan şu usule
ne kadar çabuk nihayet verilir ise gerek zât-ı şevket-simât-ı hazret-i Padişahî'nin ve gerek Hükû-
met-i Seniyyelerinin menâfi'ine o derece ziyade hizmet edilmiş olur. İşte esbâb-ı meşrûhaya ve
zât-ı sâmi-i Sadâret-penâhîleri hakkındaki itimadıma mebnî muamelât-ı resmiyeye müracaat et-
meksizin husus-ı mebhûsu doğrudan doğruya size ve vesâtat-ı fahîmâneleriyle zât-ı şevket-simât-ı
hazret-i Padişahî'ye arz ve iblağâ mücâseret eyledim. Beyân-ı hâl arz-ı me'ser-i ubûdiyete vesile
ittihâz kılındı.

Fi 15 Temmuz sene [12]86 / [27 Temmuz 1870]

Osmanlı dönemi, Arnavutluk...

حویہ نفیہ حبیبہ

شکبه بماند بختم انکی و قفل او ، اولایه ای نامه توفیق کلایه مجلس اداره و لایق
 او قوی و ان نعمت بماند هر افر حقتیک جو علی حقت منه تقدیر بقایه اولایه انصاف و محضه
 و عبادتیک نوحه نافع الیها مکنه سنک بید نوره و سامانده و لایق محضه اولایه
 بوی اعزایه مؤید بنسب طایفه علمیه

مؤلفه فخرانه
وکیل متوج احد
اعضا خنوصی
اعضا صفوه
فرزاد ابراهيم
الدعوى حكم يوسف
مؤلفه زرقان
والى ولايه عثمانه
موسى حبيب افغان
شكرت

ARNAVUTLUK'TA TİCARETİN CANLANDIRILMASI

Arnavutluk'ta ticaretin geliştirilmesi maksadıyla Şingin ve Draç Limanlarının genişletilmesi ve rıhtım yapılmasına dair Padişah iradesi için İşkodra Vilayet Meclisince teşekkür telgrafı gönderildiği

GJALLERIMI I JETES TREGTARE NE SHQIPERI

Këshilli i vilajetit të Shkodrës dërgon telegram falënderimi për urdhërin perandorak të dalë në të cilin thuhet se, me qëllim gjallërimit e jetës tregtare në Shqipëri portet e Shëngjinit dhe Durrësit do të zgjerohen dhe tek secili prej tyre do të ndërtohet nga një mol

Telgrafnâme

Harbiye Nezâreti Celîlesi'ne

Şingin Limanı'nda rıhtım inşası ve teferuâtı[nı] âmir emri 2 Eylül [12]96 irâdenâme-i telgrafîleri kemal-i ta'zîm ile Meclisi İdare-i Vilâyet'de okundu. Veliyyü'n-nîmeti bî-minnetimiz Padişahımız efendimiz hazretlerinin bu havali hakkında mine'l-kadîm derkâr olan eltâf-ı mahsusa ve inâyet-i celîle-i tâcdârînin semere-i nâfiası ahali-i meskûnesinin tezyîd-i servet ü sâmânlarına vasıta-i mahsusa olan bu gibi imarât ile müeyyed bulunmuş olmasıyla umum lisanına olarak eyyâm-ı ömrü şevket-i hazret-i Şehinşâhî de'avâtı ifa kılındığı ma'rûzdur. Fermân.

Fî 4 Eylül sene [12]96 / [16 Eylül 1880]

Vali-i Vilâyet [İşkodra] Osman	Ed-dâ'î Hâkim Yusuf Sıdkı	Defterdar İbrahim	Müftü Yusuf	Vekil-i Mektubî Ahmed
Muhasebeci-i Evkâf Şükrü	Memur-ı Defteri Hakanî Mehmed Salih	Azâ Safvet	Azâ Hulusi	

★ ★

ارنودلک توسیع تجارت و منفعت مدار اولو اوزر تنکبه و دراج لماندنیک و سقندریه سیمه بار بولمانده
 ریختن انکی شطوط بویولوه ابرو ادا سنه هفت بارشهی اقصای عالیه اولنهی حیدر کشف اولنه
 محتاج اوله جی صافیک و قدریک و خطیک لیک نظم و ارسال انقوده قومانده تالیف اولنهی اولنهی اوزر
 بوعنایت جلیله نکره دعوات خیریت آفات ضایع جریانه محو نکره ایدلین قضاة انقوده ولای
 هیت مجلس طرفنده ورود ایدر تفراقام نکره ارسال اولنهی دار حبه نفع جلیله نکره سیمه
 مذکور تفراقام نظور عالی بویولوه اوجوه عرصه و قضیه قلندی افسنم سیمه ۱۶

Arnavudluk'un tevsî-i ticaret ve menfaatine medâr olmak üzere Şingir ve Draç Limanlarının vüs'atlandırılmasıyla beraber bu limanlara rıhtım inşası müte'allik buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî iktizâ-yı âlîsinden olduğu cihetle keşf olunarak muhtac olacağı masârifin defterlerinin ve haritalarının tanzim ve irsâli İşkodra Kumandanlığı'na tebliğ olunmuş olması üzere bu inâyet-i celîleye teşekküren de'avâtı hayriyyet-âyâtı cenâb-ı cihanbânî umumen tekrar eylediğini mutazammın İşkodra Vilâyeti Hey'eti Meclisi tarafından vürûd eden telgrafnâmenin irsâl olunduğuna dair Harbiye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresiyle mezkûr telgrafnâme manzûr-ı âlî buyurulmak için arz u takdim kılındı, efendim.

Fî 23 Şewal sene [12]97 - Fî 16 Eylül sene [12]96 / [28 Eylül 1880]

Said

İşkodra'da dükkanlar ve esnaf...
Dyqane dhe zejtarë në Shkodër

İşkodra'da Malisör arabaları...
Karrocet e malësorëve në Shkodër
 (Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

کتابخانه
دارالحدیث
آلہ دین و علم
۹۷۶

[illegible]

۱۰
 ۱۱
 ۱۲
 ۱۳
 ۱۴
 ۱۵
 ۱۶
 ۱۷
 ۱۸
 ۱۹
 ۲۰
 ۲۱
 ۲۲
 ۲۳
 ۲۴
 ۲۵
 ۲۶
 ۲۷
 ۲۸
 ۲۹
 ۳۰
 ۳۱
 ۳۲
 ۳۳
 ۳۴
 ۳۵
 ۳۶
 ۳۷
 ۳۸
 ۳۹
 ۴۰
 ۴۱
 ۴۲
 ۴۳
 ۴۴
 ۴۵
 ۴۶
 ۴۷
 ۴۸
 ۴۹
 ۵۰
 ۵۱
 ۵۲
 ۵۳
 ۵۴
 ۵۵
 ۵۶
 ۵۷
 ۵۸
 ۵۹
 ۶۰
 ۶۱
 ۶۲
 ۶۳
 ۶۴
 ۶۵
 ۶۶
 ۶۷
 ۶۸
 ۶۹
 ۷۰
 ۷۱
 ۷۲
 ۷۳
 ۷۴
 ۷۵
 ۷۶
 ۷۷
 ۷۸
 ۷۹
 ۸۰
 ۸۱
 ۸۲
 ۸۳
 ۸۴
 ۸۵
 ۸۶
 ۸۷
 ۸۸
 ۸۹
 ۹۰
 ۹۱
 ۹۲
 ۹۳
 ۹۴
 ۹۵
 ۹۶
 ۹۷
 ۹۸
 ۹۹
 ۱۰۰

i. ML 1313/L-9

AVLONYA'DA TARIM ARAZİLERİNİN TESPİTİ

Avlonya Kazası'nda tarım arazileri ve zeytinliklerin tam olarak tespit edilip kayıt muamelelerinin düzen altına alınması için memur görevlendirilmesi

PERCAKTIMI I TOKAVE BUJQESORE NE VLORE

Përcaktimi ekzakt i ullishteve dhe tokave bujqësore në kazanë e Vlorës dhe caktimi i një nëpunësi për ti rregjistruar saktësisht të dhënat në këtë çështje

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn
2476

Atûfetli efendim hazretleri

Avlonya Kazası'nın hâl-i mektûmiyetde kalan arazi ve zeytin eşcârının zâhire ihracıyla muamelâtı kuyûdiyenin taht-ı intizama alınması için kaza-i mezkûrun memurîn-i lâzime ma'rifetiyle şehîr bin dört yüz elli kuruş masrafla ve bir sene zarfında ikmâl edilmek üzere icra-yı tahrîri ve bunun için mîzân kâtibine kırk ve vergi memuruna yirmi kuruş i'tâsı mahalline bi'ttebliğ üç yüz on senesi içinde tahrîre başlanılmış ise de şimdiye kadar yirmi üç karye ve çiftliğin tahrîri icra edilebilmiş olduğundan muhafaza-i menfaat-i hazine zımnında kurâ-yı sairenin itmâm-ı tahrîri için memurîn-i mûmâileyhimin müddet-i memuriyetlerinin üç yüz on bir senesi Şubat'ı ve hulâsalarının tebyîziyle sair muamelâtın ikmâli zımnında mahallî vergi kâtibinin refakatine iki mukayyidin terkiyle bunların memuriyetlerinin dahi üç yüz on iki senesi Mayıs nihayetine kadar temdîdi ve bunun için on üç bin beş yüz on iki kuruşun tahsisıyla Suriye Vilâyeti seyyar fırkaları mevkûfatı olan mebâlîğin gayrı ez sarf kusûr kalan mikdarından tesviyesi hususunun Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi tezekkür edildiğine dair Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin mazbatası leffen arz u takdim kılınmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyrulur ise mantûk-ı münîfi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 18 Şevval sene [1]313 – Fî 21 Mart sene [1]312 / [2 Nisan 1896]

Sadriazam
Rifat

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki
Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Şevval sene [1]313 ve fî 24 Mart sene [1]312 / [5 Nisan 1896]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsin

DRAÇ'TA İHTİYAÇ SEBEBİYLE MISIR İHRACININ YASAKLANMASI

Draç'a bağlı Kavaye Kazası'nda mısır mahsulünün az olduğundan fiyatının yükseldiği, halkın mısır temininde zorluk çekmemesi için Draç'tan mısır ihracının yasaklandığı

NDALIMI I EKSPORTIMIT TE MISRIT NE DURRES PER SHKAK TE NEVOJES QE KA VENDI PER TE

Meqenëse prodhimi i misrit në kazanë e Kavajës që varet nga Durrësi është në sasi të vogël, gjë që ka çuar në rritjen e çmimit të misrit, atëherë ndalohej eksportimi i misrit përjashta Durrësit në mënyrë që populli mos ta ketë të vështirë që të plotësojë nevojat e tij për misër

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret-i Uzmâ

Mektubî Kalemi

Aded

343

Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ Mazbatası Suretidir.

Dahiliye Nezâreti'nin miyâne-i bendegânemizde kırâet olunan tezkiresinde Kavaye Kazası mısır mahsulünün sâbıkına nazaran dûn mikdarda bulunduğundan ve binâenaleyh fiyatı günden güne tezâyüd etmekde olduğundan bahisle harman mevsimine kadar zahire ihracının men'i kaza-i mezkûr ahalisi tarafından istid'â olunduğu ve mülhakât-ı sairece de zahire fiyatının müterakkî olması cihetlerle fukarâ-yı ahalinin zahire tedarikinde dûçâr-ı müşkilât olmamaları için dahili livâdan harice kokoroz ihracının Haziran nihayetine değin men'i Draç Mutasarrıflığı'nın iş'âr-ı ta affen İşkodra Vilâyeti'nden bildirildiği dermiyân olup sureti iş'ârına göre livâ-i mezkûr fukarâ-yı ahalsinin zahire tedariki hususunda müşkilâta düşürülmemesi lâzımeden olmasına nazaran ber-mûceb-i iş'âr Draç Sancağı'nca Haziran nihayetine kadar harice kokoroz çıkarılmasının men'i zarurî görünmüş olmakla evvelce kontratoya merbût kokoroz var ise onlar müstesna olmak üzere ber-vech-i ma'rûz ifa-yı muktezâsının nezâreti müşârunileyhâya havalesi ve Hariciye ve Maliye Nezâretlerine dahi malumât verilmesi bi't-tezekkür mezkûr tezkire leffen arz u takdim kılındı ise de ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 30 Zilhicce sene [1]320 - Fî 16 Mart sene [1]319 / [29 Mart 1903]

Tezkire-i ma'rûza suretidir.

Draç Sancağı mülhakâtında mısır mahsulünün sâbıkına nazaran dûn ve fiyatı da günden güne müterakkî olmasına mebnî fukarâ-yı ahalinin zahire tedarikinde dûçâr-ı müşkilât olmamaları için dahili livâdan harice kokoroz ihracının Haziran nihayetine değin men'i hususuna dair iş'âr-ı mahallîye atfen Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden vârid olan tezkire üzerine Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata melfûfuyla arz u takdim kılınmış olmakla ol bâbda her ne ve cihle irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 30 Zilhicce sene [1]320 - Fî 16 Mart [1]319 / [29 Mart 1903]

Sadrîazam

Ferid

Şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhîyi mübelliğ hâmiş suretidir.

Resîde-i dest-i ta'zîm olup Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzası ve melfûfu ile beraber manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyü'l-emrindir.

Fî 6 Muharrem sene [1]321 - Fî 22 Mart sene [1]319 / [4 Nisan 1903]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsîn

Suretleri bâlâda muharrer Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ mazbatasıyla tezkire-i ma'rûza ve şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhîyi mübelliğ hâmiş Hariciye ve Maliye Nezâret-i Celîlelerine de tebliğ kılınmakla Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'nden dahi ifa-yı muktezâsına himmet buyuruldu.

Fî 11 Muharrem sene [1]321 - 27 Mart sene [1]319 / [9 Nisan 1903]

Veziriazam
Ferid

Bir Arnavut köylüsü...

Fshatar shqiptar

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91297/24)

İşkodra'da askerler...

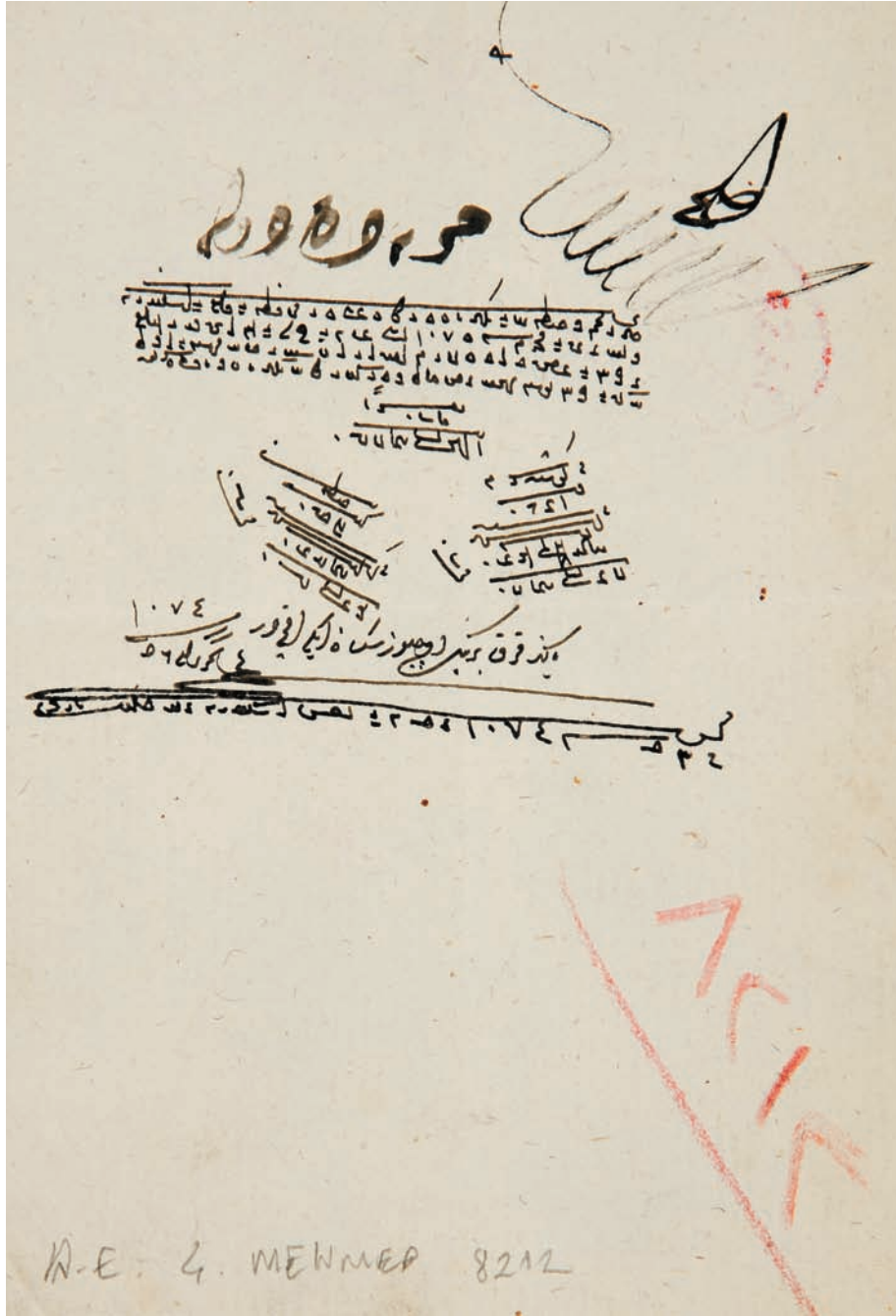
Ushtarë në Shkodër

(İ.Ü., Nadir Eserler Kütüphanesi, 90766/41)

ASKERÎ KONULAR
TEMA USHTARAKE

**İŞKODRA KALESİ'NİN MUHAFAZASINDA GÖREVLİ YENİÇERİLERİN
YİYECEK GİDERLERİNİN HAZİNE'CE KARŞILANMASI**

İskenderiye (İşkodra) Kalesi muhafazasında bulunan Dergâh-ı Âlî yeniçerilerinin Temmuz 1664 ile Ocak 1665 tarihleri arasındaki altı aylık buğday ve et giderlerinin Hazinece ödenmesi

**PLOTESIMI NGA ANA E THESARIT TE SHTETIT TE NEVOJAVE USHQIMORE
QE KANE JENİÇERET E NGARKUAR ME MBROJTJEN E SHKODRËS**

Pagimi për periudhën Korrik 1664 - Janar 1665 nga ana e thesarit të shtetit, të nevojave për grurë dhe mish të jeniçerëve të Strehës së Lartë (Dergâh-ı Ali), të ngarkuar me detyrën e ruajtjes së kalasë së Shkodrës

Cizye'den verile

Be-cihet _____ i

zarar-ı lahm ve hinta bahâ-i yeniçeriyân-ı Dergâh-ı Âlî der-muhafaza-i Kale-i İskenderiye vâ-cib an-gurre-i Muharrem sene 1075 ilâ gâye-i C. sene-i minh in kadar meblağ an-Hazine-i Âmire dâde lâzım-kerde ez-ân sebeb an-cânib-i muhasebe-i ewel tezkire-i hazine nüvişte ber-mûcebi arzuhâl ve derkenar ve kâtib-i yeniçeriyân ve bâ-fermân-ı şerif

Neferen
41.382

Fî yevm güşt 21 kıyye fî sitte eşhür 3.717 fî 6 22.302 akçe	Bahâ-i hinta 53 keyl fî sene eşhür 318 keyl fî 60 19.080 akçe
---	---

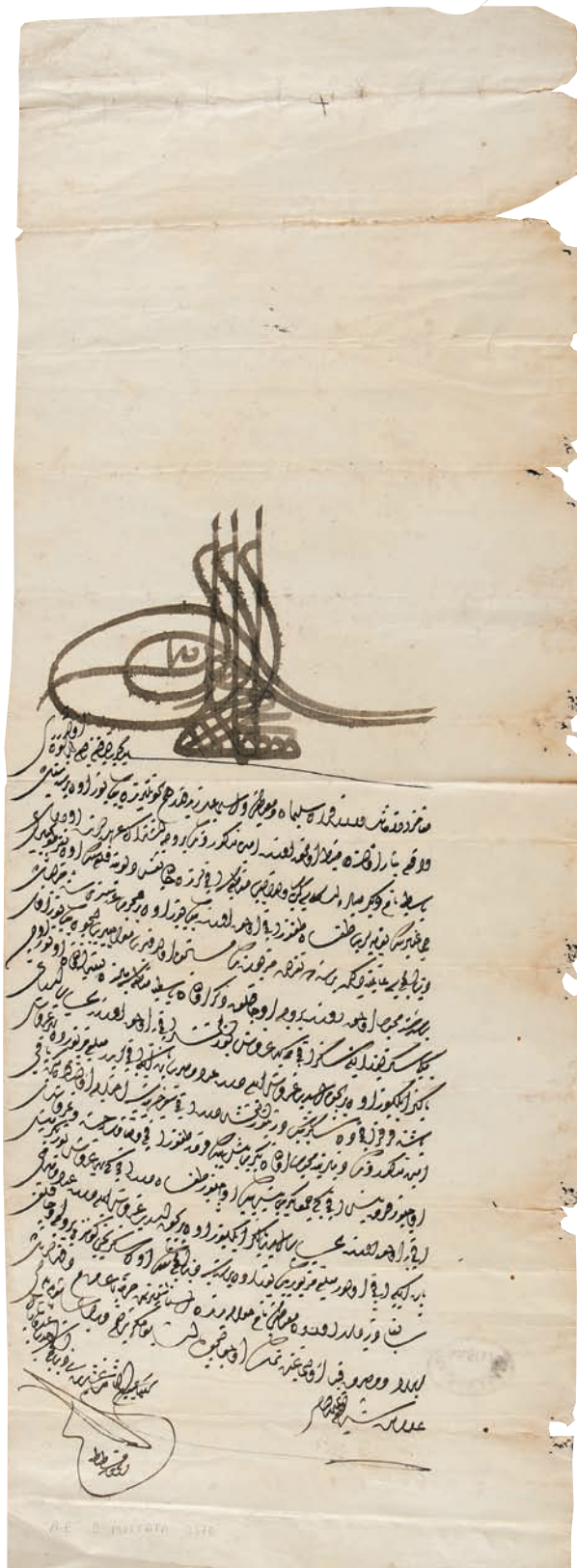
Yalnız kırk bir bin üç yüz seksen iki akçedir.

Tahrîren fî 6 Z. 1074

Mahsûb fî 3 Z. sene 1074 an-cizye-i nefsi-i İskenderiye an-yed-i Halil bâ-defter

6 Z. 1074 / [30 Haziran 1664]

DELVINE KALESİ'NDEKİ TOPÇU BİRLİĞİ'NİN MAAŞLARI

Delvine Kalesi'nde bulunan on kişilik topçu birliğinin bir senelik maaşlarının Sayada İskeleyi Gümrüğü ve buraya bağlı yerlerin mukataa gelirlerinden karşılanması

RROGAT E USHTAREVE TE NJESISE SE TOPÇINJVE QE NDODHEN NE KALANE E DELVINES

Mbulimi për një vit me të ardhurat e doganës së portit të Sajadhës dhe të ardhurat fikse të vendeve që varen juridikisht nga kjo doganë, i rrogave të njësisë prej 10 vetësh së topçinjve që ndodhen në kalanë e Delvinës

TUĞRA

[II. Mustafa]

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'i refî'i hümayûn oldur ki

Mefâhirü'l-emâsil ve'l-akrân Süleyman ve Mustafa ve İsmail zîde kadruhum tahvillerinde bin yüz on bir senesinde vâki Yenar [Ocak] evvelinde zabtolunmak üzere emin-i mezkûrünün ber-vech-i iştirâk uhdelerinde olan Yastiye nâm-ı diğer Sayada İskeleyi Gümrüğü ve Tevâbi'i Mukâtaası akçelerinden hâliyâ nefsi Delvine Kalesi'nin on nefer topçuları cemaatlerinin yevmiyeleri doksan dokuz akçe olmak üzere bin yüz on bir Muharrem'i guresinden sene-i mezbûre Zilhiccesi gâyetine değin bir senede neferâtı mezbûrenin müstehak oldukları mevâcibleri için bin yüz on bir senesine mahsûb olmak üzere ber-vech-i ocaklık zikrolunan Yastiye Mukâtaası malından tayin olunan otuz üç bin sekiz yüz elli sekiz akçe ki beher kuruş yüz altmışar akçe olmak üzere bi-hesâb-ı esedî yalnız iki yüz on bir buçuk esedî kuruş ile dört aded mısırî para iki akçe eder. Meblağ-ı mezbûrda beher kuruş başına kırkar akçeden sekiz bin dört yüz altmış dört akçe sefer hazinesi ihrac olunduktan sonra bâki emin-i mezkûrünün deynlerine mahsûb olunan yirmi beş bin kırk dokuz akçe ve tefâvüti hasene ve kuruşdan üç yüz kırk beş akçe ki cem'an yirmi beş bin üç yüz doksan dört akçe ki, beher kuruşu yüz yirmişer akçeye olmak üzere bi-hesab-ı esedî yalnız iki yüz on bir buçuk esedî kuruş ile dört aded mısırî para iki akçe olur. Meblağ-ı mezbûr bin yüz on bir senesi Zilhiccesinin on sekizinci gününden ber-vech-i ocaklık sâbıkâ dizdâr olan Mustafa nâma havale yedinden Âsitâne-i Saadetimde Hazine-i Âmirem defterlerinde irâd ve masraf kaydolanmanın temessük olmak için işbu hükm-i şerifim verildi. Şöyle bileler, alâmeti şerifeme itimad kılalar.

Tahrîren fî yevmi's-sâmin ısrîn min Zilhicce sene ihdâ aşer ve mi'e ve elf /

[16 Haziran 1700]

Be-makam-ı Kostantiniyyetü'l-Mahrûse

Draç Jandarma Karakolu...
Postbloku i xhandarmërisë në Durrës
 (Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

Draç Jandarma Karakolu'nun farklı bir fotoğrafı...
Një fotografi tjetër e Postbllokut të Xhandarmërisë së Durrësit
 (I.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/35)

İşkodra Kalesi...

Kalaja e Shkodrës

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/5)

İşkodra'da bir kışla...

Një garnizon ushtarak në Shkodër

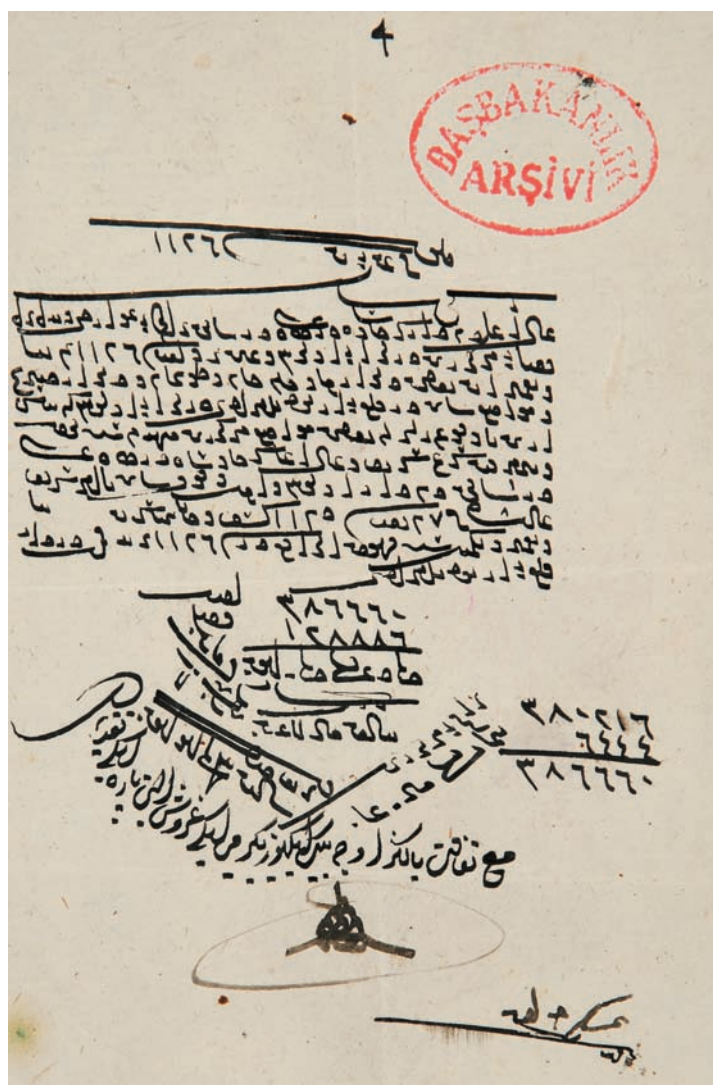
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/7)

BERAT KALESİ'NİN TAMİRİ

Arnavut Belgradı (Berat) Kalesi'nde deprem sebebiyle hasar gören sarnıç duvarı, tophane, cephane ve bazı duvarların tamirleriyle binaların tamamlanması hususunda Dergâh-ı Âlî Başçavuşlarından Ali Ağ'a'nın görevlendirildiği

MEREMETIMI I KALASE SE BERATIT

Caktimi në detyrë i kryeçavushit të Strehës së Lartë (Dergah-ı Ali) Ali Agait në lidhje me meremetimet dhe plotësimet e ndërtimeve të murit të çisternës, tophanes, depos së municioneve dhe disa mureve të tjera të kalasë së Beratit, të cilat janë dëmtuar për shkak të tërmetit

Suret
Fî gurre-i N. sene 1126

Becihet _____ i

Ali Ağa cizyedâr serçavuşân-ı Dergâh-ı Âlî dersâbık an-akçe-i avârız ve bedel-i nüzul-i ka-za-i mezkûrîn der-livâ-i Avlonya ve gayruhû an-vâcib sene 1126 be-bina ve tamirâtı bazı divar-hâ ve cebehâne ve tophâne ve divar-ı sarnıç ve mevâzı'-ı saire der-kale-i Arnavud Belgradı der-livâ-i Avlonya ki binâ-eş ezîn-i bâ-vuku'-ı zelzele bazı mevâzı'-ı mezkûrîn münhedim şude bûde ve be-ma'rifeti şer'-i şerif ve Ali Ağa serçavuşân-ı Dergâh-ı Âlî dersâbık cizyedâr-ı Avlonya ve ehli vukûf-ı saire bâ-emri şerif-i âlîşân

Fî 27 Receb sene 1125 / [19 Ağustos 1713]

Keşf ve hâlâ be-mübâşeret-i bina ve tamir ve tekmiâl şûde fermûde el-vâki der-sene 1126 an-yed-i Mehmed Dizdâr-ı Kale-i Arnavud Belgradı

386.660 asıl

128.886 fazla

515.546

bi-hesab-ı kuruş

3.222 kuruş

fî hâne

2 kuruş 6 para

an-akçe-i mezbûrîn

380.216

bakiyye an tefâvüt

6.444

maa-tefâvüt yalnız üç bin iki yüz yirmi iki kuruş altı para iki nakdiyedir.

Temessük dâde

Fî 1 Ramazan sene 1126 / [10 Eylül 1714]

AE 3. PHASED 9116

DRAÇ VE DİĞER SAHİLLERİN DÜŞMAN SALDIRILARINDAN MUHAFAZASI

Draç ve diğer sahil kesiminde bulunan yerlerin düşman saldırılarından korunması maksadıyla gerekli tedbirleri alması için Elbasan Sancak Beyi Zeynel Mehmet Bey'e gönderilen emir

RUAJTJA E DURRESIT DHE BREGDETIT NGA SULMET E ARMIQVE

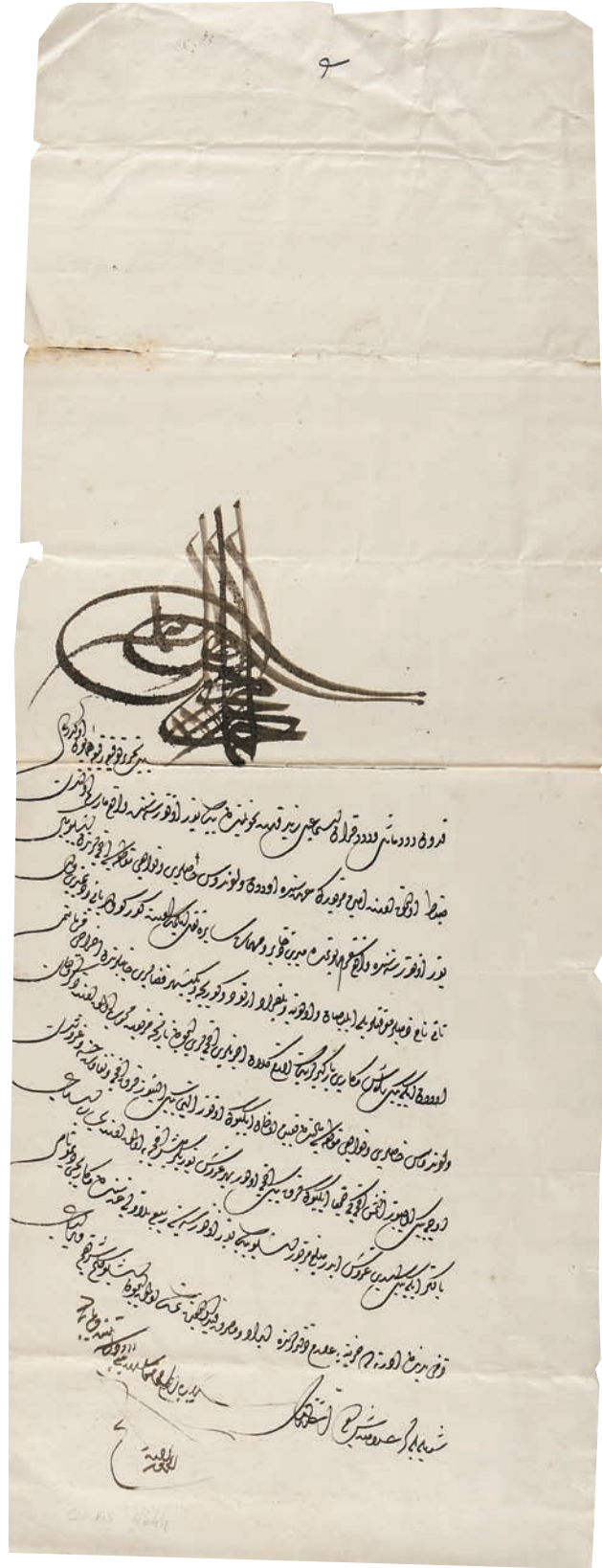
Udhëri i dërguar sanxhakbeut të Elbasanit, Zenel Mehmet Beut, në lidhje me marrjen e masave të nevojshme për mbrojtjen nga sulmet e armiqve të Durrësit dhe vendeve të tjerë që gjenden përgjatë bregdetit

Elbasan Sancağı'nda vâki olan kadılara hüküm ki:

Kıdvetü'l-ümerâi'l-kirâm Elbasan Sancağı Beyi Zeynel Mehmed dâme izzuhû mukaddemâ memur olduğu üzere mükemmel kapısı halkıyla livâ-i mezbûrda vâki Draç ve sair leb-i deryada olan yalıların bi-avnihi Teâlâ keyd ü mekri a'dâ-yı liyâmdan muhafaza ve mümâresesine takay-yüd ve ihtimâm etmek üzere emri şerifimle gereği gibi tenbih ve te'kîd olunup ve sâlifü'z-zikr mahallerin bi-tevfîkihî Teâlâ muhafazası için Elbasan Sancağı'nın bey ve beyzâdeleri etbâ' ve eş-yaları ile mîrimîrân-ı mûmâileyh ile ma'an memur ve tayin olunmalarıyla; imdi siz ki kadılsız, işbu emri şerifim her kangınızın tahtı kazasına varıp dahil olur ise livâ-i mezbûrun bey ve beyzâdelerin etbâ' ve eşyalarıyla ucâleten kazalarınızdan ihracı vergiden evvel varıp bi-avnihi Teâlâ livâ-i mezbûrda vâki Draç ve sair leb-i deryada olan yalıların keyd ü mekri a'dâ-yı liyâmdan hıfz u hirâsetlerine ve sair iktizâ eden hidemâtı aliyyemde mîrimîrân-ı mûmâileyhin re'yine muvâfakat ile bezli kudret eylemeleri için muhkem tenbih ve te'kîd ve mahalli memura irsâline ikdâm ve ihtimâm eyleyesiz. Şöyle ki, fermânım olduğu üzere bir gün evvel varıp mîrimîrân-ı mûmâileyhin yanında mevcut bulunmayıp emri şerifimin mazmûn-ı münîfine muhalif ol havalilerin hıfz u hirâsetinde mikdarı zerre tehâvün ve tekâsülleri zâhir olanların bilâ-tereddüd cezaları tertib olunur. Ona göre basiret ve intibâh ile hareket eylemeleri bâbında fermân-ı âlîşânım sâdir olmuşdur, buyurdum ki.

Fî evâsıtı C. sene [1]127 / [14-23 Haziran 1715]

ASKERÎ AMAÇLI OLARAK BAZI ARNAVUT ŞEHİRLERİNDEN YÜK HAYVANI TOPLANMASI

1718 yılında çıkılacak seferde yiyecek ve mühimmat naklinde kullanılmak üzere Elbasan, Avlonya, Berat ve Yenişehir Kazalarından toplanacak 2.000 yük hayvanının, masraflarının Velonados Mukataası gelirinden karşılanması, bu amaçla Yani oğlu Gorgi ve Taki oğlu Dimitri'nin görevlendirilmesi

GRUMBULLIMI PER QELIME USHTARAKE TE KAFSHEVE TE BARRES NGA DISA QYTETE SHQIPTARE

Grumbullimi i 2.000 kafshëve të barrës nga kazatë e Elbasanit, Vlorës, Beratit dhe Larisës (Jenishehir) për t'u përdorur për transportimin e lëndëve ushqimore dhe pajisjeve të nevojshme për fushatën ushtarake që do të kryhet në vitin 1718, mbullimi i shpenzimeve nga të ardhurat e Zyrës së të Ardhurave Fikse të Velonados, caktimi në këtë detyrë e Jorgit biri Janit dhe Dhimitrit biri Taqit

TUĞRA

[III. Ahmed]

Sebeb-i tahrîr-i tevkî'i refî'i hümâyûn oldur ki

Kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân İsmail zîde kadruhû tahvîlinden bin yüz otuz senesinde vâki Mart evvelinden zabtolunmak üzere emin-i mezbûrun uhdesinde olan Velonados Hâsları ve Tevâbi'i Mukâtaası akçelerinden işbu bin yüz otuz senesinde vâki sefer-i hümâyûnumda mîrî zehâyir ve mühimmât-ı saire nakleylemek üzere Gorgi veled-i Yani ve Dimitri veled-i Taki nâm zımmîler ma'rifetleriyle Elbasan ve Avlonya ve Belgrad-ı Arnavud ve Görice ve Yenişehir Kazaları câniblerinden ihracı fermânım olan iki bin re's mekârî bârgîrlerinin lâzım gelen ücretleri akçeleri için tarih-i mezbûra mahsûb olmak üzere zikrolunan Velonados Hâsları ve Tevâbi'i Mukâtaası malından tayin olunan iki yük otuz altı bin altı yüz kırk akçe ve tefâvüt-i hasene ve kuruşdan üç bin üç yüz atlımşak akçe ki cem'an iki yük kırk bin akçe olur. Beher kuruş yüz yirmişer akçeye olmak üzere bi-hesab-ı esedî yalnız iki bin esedî kuruş eder. Meblağ-ı mezbûr işbu bin yüz otuz senesi Rebîülevvel'i gurrenden mekkârîci Dimo nâm zımmî yedinden Edirne'de Hazine-i Âmirem defterlerinde irâd ve masraf kaydolunmağın temessük olmak için işbu hükm-i şerifim verildi. Şöyle bileler alâmeti şerîfeme itimad kılarlar.

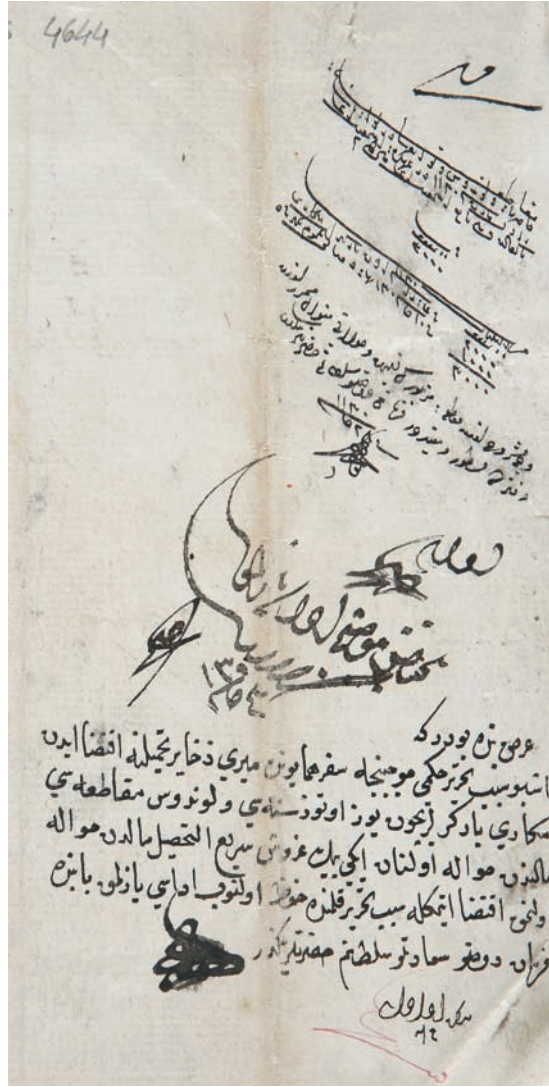
Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis min şehri Rebîülevvel sene selâsîn ve mi'e ve elf /

[6 Şubat 1718]

Be-makam-ı Kostantiniyye-i Mahrûse

* *

Telhîs mûcebince edası yazılmak buyuruldu.

Selhi Ca. sene [1]130 / [1 Mayıs 1718]

Arz-ı bende budur ki

İşbu sebeb-i tahrîr hükmü mûcebince seferi hümâyûnda mîrî zehâyir tahmîline iktizâ eden mekârî bârgîrleri için yüz otuz senesi Velonados Mukâtaası malından havale olunan iki bin kuruş seri'ü't-tahsil maldan havale olunmak iktizâ etmekle sebeb-i tahrîr kaleminde hıfz olunup edası yazılmak bâbında fermân devletli saadetli Sultanım hazretlerindir.

Selhi Ca. sene [1]130 / [1 Mayıs 1718]

İşkodra'da Topçu Kışlası...
Garnizoni i artiljerëve në Shkodër
 (İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/11)

İşkodra'da Çarşıbaşı Karakolu...
Postblloku i kryepazarit në Shkodër
 (İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/16)

بفراده عتاد اولی قانقازدن فصلکدن بلیتوغ ایله بیک نفر و دبره لی ابوب بیک زاده یوسف بیک
 بشوز نفر و کور بجه لی بهوان بیکلری معقله بیک نفر و جمه بازاری شهر کتخدا امیه غا معقله
 بشوز نفر و منکرتی سیم اغا معقله او بیوز نفر که جمه اوج بیک او بیوز نفر میری باده مستا
 عسکری ترتیب اولوب دکاب هایون خزینه سیم اغا لری خضکیله محلدرنه ایضا اولن بیکلری
 مشتانه ترتیب او هنری بو بفراد طرفه ارسالدر بیک امغانه اولمغله ماموتلری بفراده کور بیکلری
 قریباً اوامری در دراید مضمونده حال دروم ایلی الیسی بفراد عسکری وزیر کیم ساداتو عسکری بابا
 حضرتی طرفدن بوردلر ارسال اولمغله ملا دارالجهاد بفراد و اطرافده اولن بلیتوغ لره سید
 اولر رجال و سنون و عجزه و صبیانه مرجه عسکر مرقوم بیک ماموتلری معیت و راهم تحویل اوامری
 سیداً اصدار و ارسال بویلسن تحریر و انابدر لر خلدن تحریرات بالکونه صادر اولن فرمای بیکلری محکم توده
 مراجهت اولمغله احرام بلیتوغ محافطی رجبا بیک معقله قانقازدن بشوز و دبره لی ابوب بیک
 زاده یوسف بیک معقله بشوز و کور بیکلی جعفر بیکلر معقله بشوز و دفر بیکلر معقله بیکلری
 و حایه بیکلر معقله اکیوز ایلی و صاریکول شهر کتخدا یعقوب اغا و امیه غا معقله بشوز و منکرتی
 شهر کتخدا سیم اغا معقله او بیوز نفر که جمه ایلی بیک سکر بوز نفر میری باده مشتاعسکری ترتیب
 هر بیک نفر بیک بخش و علوفه و قیسات و مهات بها اولن ائده او توز اوج بیک بیزوز قرق و غرض
 حایله ائقنا بیک مایع بالتمام محلدرنه کور بیکلری دکاب هایون طرفدن کلایه دفرده مصرع ابدون
 محلیه دن درکنار اولمغله بومورده عسکر مذکوره وزیرت رانیه حضرت بیک تحریر بیکلر بشوز نفر
 اولوب قانقازدن بیک نفر دیرکری بشوز اولدنی و تحمیه دکره بر حمله و لوزلری اولمغله هر نهجه
 اورداراده علیه لری نقای ابدری اولمغله دیوان هایونره امر لری اصرار و بلیش محلیه علم و جبری اعطا اولمغله ائقنا
 ابدی
 و موی ایه منکرتی سیم اغا معیت و راهم زلایمیا اولمغله اولمغله اصرار کردوم ایلی معقله تحریر و بلیتوغ ایله
 ائکونه کتزلک طرفت رانیه مسئله و حالکده و ملاش خفیه بویسی تحریر اولمغله بوماده ایچونده دجی بلیتوغ ایلی
 اصدای بویسن تحریر ابدلر تحریر لری اوزده امری و علم و جبری قریب و ائقنا لازم لری ابدری
 و دروم ایلی عتاد اولن قضا لری حرب و ضرب اربابی تمجیل علی النجیل اخراج و ایضا اولنمغه ساعده
 سرع کتزلک ایله حضرتی تحریر ابدلر بومر حصوص دخی دیوان هایونره طرفنه ترتیب و اوامری اصدار اولن حق مودن
 ابدری معلوم اولدنی بوردلرده امر و فرامه اولن ساداتو عسکری حضرت بیک

C. AS 20978

GÖRİCE, KALKANDELEN, DEBRE, CUMAPAZARI VE MANASTIR'DAN ASKER TOPLANMASI

Rumeli Seraskeri Abdi Paşa'nın emri üzerine, harp sahası olan Belgrad ve hudut kalelerinde yaşayan halkın emniyet ve rahatı için Görice, Kalkandelen, Debre, Cumapazarı ve Manastır'dan toplam 2.820 askerin toplandığı

MOBILIZIMI USHTARAK NE KORÇE, TETOVE, DIBER, XHUMAPAZAR DHE MANASTIR

Pas urdhërit të serasqerit të Rumelisë, Abdi Pashës, për të siguruar rendin dhe lëvizjen e lirë të popullsisë që jeton në Beograd dhe kalatë kufitare, të cilat janë fushë luftërash, në Korçë, Tetovë, Dibër, Xhumapazar dhe Manastir janë mobilizuar plot 2.820 ushtarë

Asâkiri mezkûrenin seraskeri müşârunileyh maiyetine memuriyetlerini hâvî ve te'kîd ve isti'câli muhtevî başka başka ve ifade-i hâli müş'ir müşârunileyhe başka Divan-ı Hümâyûn'dan emirleri ısdâr ve Başmuhasebe'ye ilmuhaberi i'tâ olunmak buyuruldu.

12 S. sene [1]204 / [1 Kasım 1789]

Belgrad'a semt olan Kalkandelen Kazası'ndan başbuğ ile bin nefer ve Debreli Eyüb Beyzâde Yusuf Bey ma'rifetiyle beş yüz nefer ve Görice Pehlivan yeğenleri maiyetleriyle bin nefer Cumapazarı Şehir Kethüdası Emin Ağa maiyetiyle beş yüz nefer ve Manastırlı Selim Ağa ma'rifetiyle üç yüz nefer ki cem'an üç bin üç yüz nefer mîrî piyade meştâ askeri tertib olunup Rikâb-ı Hümâyûn Hazinesi'nden akçeleri hasekilerle mahallerine îsâl olunmuş iken Ruscuk meştâsına tertib olundu deyu Belgrad tarafına irsâllerinin imkânı olmamakla memuriyetleri Belgrad'a tahvîl edilip karîben evâmiri vürûd eder mazmûnunda hâlâ Rumeli Valisi ve Belgrad Seraskeri Veziri mükerrrem saadetli Abdi Paşa hazretleri taraflarından buyuruldular irsâl olunmakdan nâşi dârü'l-cihad-ı Belgrad ve etrafında olan palangalarda serhad-nişîn olan ricâl ü nisvân ve aceze ve sıbyâna merhameten asâkiri merkûmenin memuriyetleri maiyeti müşârunileyhe tahvîl ve evâmiri serî'an ısdâr ve irsâl buyurulmasın tahrîr ve inhâ ederler. Hulâsa-i tahrîrât bâlâsına sâdır olan fermân-ı âlîleri mücebince kuyûda müracaat olundukda Ahram Palangası Muhafazası Recep Paşa ma'rifetiyle Kalkandelen'den beş yüz ve Debreli Eyüb Beyzâde Yusuf Bey ma'rifetiyle beş yüz ve Görice Cafer Bölükbaşı ma'rifetiyle beş yüz ve Zakar Bölükbaşı ma'rifetiyle iki yüz elli ve Hüseyin Bölükbaşı ma'rifetiyle iki yüz elli ve Sarıgöl Şehir Kethüdası Yakub Ağa ve Emin Ağa ma'rifetiyle beş yüz ve Manastır Şehir Kethüdası Selim Ağa ma'rifetiyle üç yüz nefer ki cem'an iki bin sekiz yüz nefer mîrî piyade meştâ askeri tertib olunup her bin nefer için bahşîş ve ulûfe ve tayinât ve mühimmât-bahâ olmak üzere otuz üç bin yedi yüz kırk bir kuruş hesabıyla iktizâ eden mebâlîğ bi'thamam mahallerine gönderildiği Rikâb-ı Hümâyûn tarafından gelen defterde musarrah idüğü Başmuhasebe'den derkenar olunmuşdur. Bu suretde asâkiri mezkûre veziri müşârunileyh hazretlerinin tahrîrlerinden beş yüz nefer noksan olup Kalkandelen'den bin nefer dedikleri beş yüz olduğu ve şimdiye değin bir mahalle memuriyetleri olmamakla her ne vechile emri irâde-i aliyyeleri ta'alluk eder ise ol vechile Divan-ı Hümâyûn'dan emirleri ısdâr ve Başmuhasebe'ye ilmuhaberi i'tâ olunmak iktizâ eylediği

Ve mûmâileyh Manastırlı Selim Ağa maiyeti müşârunileyhde nüzul emini olmakla ol mikdar asker Rumeli mütesellimi ma'rifetiyle tahrîr ve başbuğ ile gönderilmek için kezâlik tarafı müşâru-

İşkodra Buyana Gölü'nde Nüzhetiye Vapuru...

Vapori Nyz'hetiye në liqenin e Bunës në Shkodër

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/27)

nileyhden mütesellime ve hâkime ve mübâşir hasekiye buyuruldu tahrîr olunmakla bu madde için dahi başka fermân-ı âlî ısdâr buyurulmasın tahrîr ederler. Tahrîrleri üzere emri ve ilmuhaberi tahrîr olunmak lâzımeden idüğü

Ve Rumeli'nin semt olan kazalarının harb ve darb erbâbı ta'cîl ale'ta'cîl ihrac ve îsâl olunmasına müsaade buyurulmasın Seraskeri müşârunileyh hazretleri tahrîr ederler. Bu husus dahi Divan-ı Hümâyûn tarafından tertib ve evâmiri ısdâr olunacak mevâddan idüğü malum-ı devletleri buyuruldukda emr u fermân devletli saadetli Sultanım hazretlerindir.

12 S. [1]204 / [1 Kasım 1789]

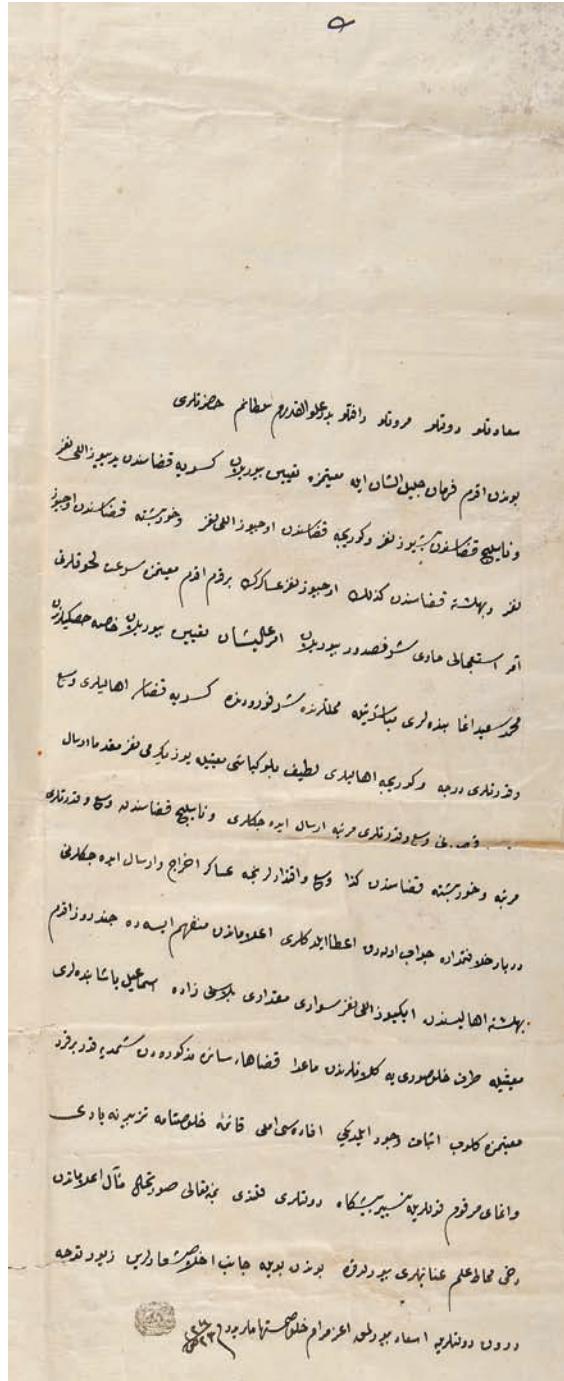

GÖRİCE, BIHLİŞTE VB. YERLERDEN ASKER TOPLANMASI

Görice, Bihlişte, Hurpişte, Kesriye ve Nasliç Kazalarından 2.200 asker gönderilmesi emrine rağmen, Veliyyüddin Paşa'nın emrine sadece Görice ve Bihlişte'den 370 askerin katıldığı

MOBİLİZİMİ İ USHTAREVE NGA KORÇA, BİLİŞTİ ETJ.

Megjithë fermanin e dërguar që urdhëronte që nga kazatë e Korçës, Bilishtit, Hurpishit, Kastorias dhe Nasliçit duhen dërguar 2.200 ushtarë, nën urdhër të Veliudin pashës janë mbledhur vetëm 370 ushtarë nga Korça dhe Bilishti

Saadetli devletli mürüvvetli re'fetli bedr-i ulüvvü'l-kadrim Sultanım hazretleri

Bundan akdem fermân-ı celîlü's-şân ile maiyetimize tayin buyurulan Kesriye Kazası'ndan yedi yüz elli nefer ve Naslıç Kazası'ndan beş yüz nefer ve Görice Kazası'ndan üç yüz elli nefer ve Hurpişte Kazası'ndan üç yüz nefer ve Bihlişte Kazası'ndan kezâlik üç yüz nefer asâkirin ber-kadem-i akdem maiyetimize sürat-i lühûklarını âmir isti'câli hâvî şeref-sudûr buyurulan emri âlîşân tayin buyurulan hâssa hasekilerinden Mehmed Said Ağa bendeleri mübâşeretiyle mahallerinde şeref-vürûdunda Kesriye Kazası ahalileri vüs' ve kudretleri derece ve Görice ahalileri Latif Bölükbaşı maiyetiyle yüz yirmi nefer mukaddemâ irsâl edip kusûrunu vüs' ve kudretleri mertebe irsâl edecekleri ve Naslıç Kazası'ndan vüs' ve kudretleri mertebe ve Hurpişte Kazası'ndan kezâ vüs' ve iktidarlarınca asâkir ihrac ve irsâl edeceklerini der-bâr-ı Hilâfet-medâra cevab olarak i'tâ eyledikleri ilâmâtdan münfehim ise de çend rûz akdem Bihlişte ahalisinden iki yüz elli nefer süvari mikdarı Balaslızâde İsmail Paşa bendeleri maiyetiyle taraf-ı hulûs-verîye gelenlerden mâadâ kazahâ-i saire-i mezkûreden şimdiye kadar bir ferd maiyetimize gelip isbat-ı vücud eylemediği ifadesi emeli kâime-i hulûs-ı tâmmе tezbîrine bâdî ve ağa-yı merkûm kullarıyla tesyîri pîşgâh-ı devletleri kılındı. Bi-mennihî Teâlâ sureti hâl meâl-i ilâmâtdan dahi muhât-ı ilm-i inâyetleri buyuruldukda bundan böyle cânib-i ihlâs-şîârların zîveri teveccüh-i derûn-ı devletleriyle is'âd buyurulmak e'azz-i meram-ı hulûs-ı müsterhâmlarıdır.

Fî 23 S. sene [1]226 / [19 Mart 1811]

Veliyyüddin

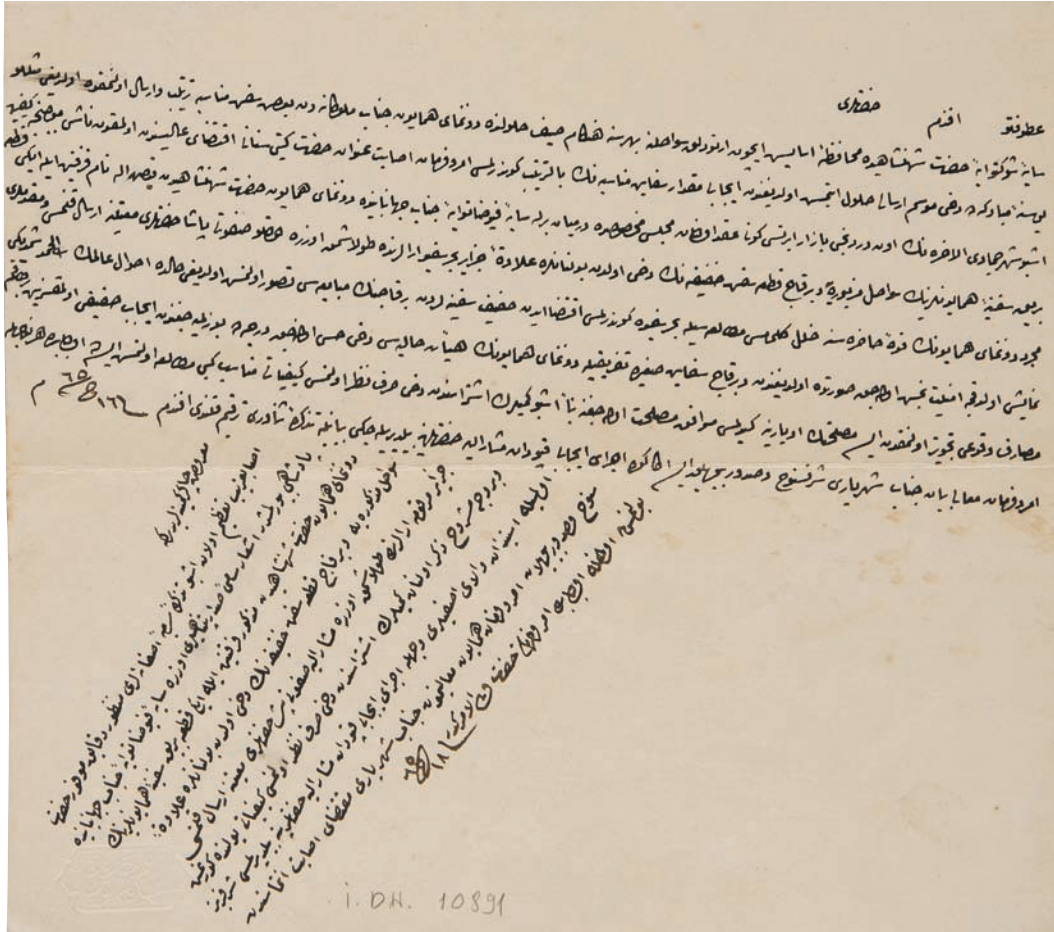

ASAYİŞİN KORUNMASI İÇİN ARNAVUTLUK SAHİLLERİNE GEMİ GÖNDERİLMESİ

Asayişin muhafazası için Arnavutluk sahillerine her sene yaz mevsimi sonlarında gönderilen Osmanlı Donanması'na bağlı gemilerin mevsimin yaklaşması sebebiyle gönderilmesi

DERGIMI DREJT BREGDETIT TE SHQIPERISE I ANIJEVE TE FLOTES PERANDORAKE NE MENYRE QE TE VENDOSIN SIGURINE

Përgatitja e disa anijeve të Flotës Otomane me afrimin e muajit të verës, në fund të të cilit çdo vit dërgohen drejt bregdetit të Shqipërisë anije për të vendosur sigurinë

i. DH, 10891

Atûfetli efendim hazretleri

Saye-i şevket-vâye-i hazreti Şehinşâhîde muhafaza-i asayiş için Arnavudluk sevâhiline beher sene hengâm-ı sayf hulûlünde Donanma-yı Hümâyûn-ı cenâb-ı mülûkâneden bazı sūfûn-ı münâsi-be tertib ve irsâl olunmakda olduğu misillü bu sene-i mübarekede dahi mevsim-i irsâli hulûl etmiş olduğundan icabı mikdar sefâyin-i münasibenin bi't-tertib gönderilmesi emr u fermân-ı isabet-unvan-ı hazreti kîfî-sitânî iktizâ-yı âlîsinden olmakdan nâşi mücebince keyfiyet işbu şehri Cumâde-lâhire'nin on dördüncü Pazartesi günü akdolunan Meclis-i Mahsus'da dermiyân birle saye-i füyûzât-vâye-i cenâb-ı cihanbânîde Donanma-yı Hümâyûn-ı hazreti Şehinşâhîden Feyzullah nâm fırkateyn ile iki kıt'a brik sefine-i hümâyûnlarının sevâhil-i mezbûreye ve birkaç kıt'a sūfûn-ı hafife-

nin dahi evvelden bulunanlara ilâveten Cezâyiri Bahri Sefid aralarında dolaşmak üzere devletli Safveti Paşa hazretleri maiyetine irsâl kılınması ve mukaddemleri mücerred donanma-yı hü-mâyûnun kuvve-i hâzırasına halel gelmemesi mütâlaasıyla Bahri Sefid'e gönderilmesi iktizâ eden hafif sefinelerden bir kaçının mübâyâ'ası tasavvur olunmuş olduğu hâlde ahvâl-i âlemin lehü'l-hamd şimdiki nümâyîşi oldukça emniyet-bahş olacak suretde olduğundan ve birkaç sefâ-yin-i sağîre tefrîkıyla Donanma-yı Hü-mâyûn'un hey'ât-ı hâliyesi dahi hissölunacak derecede bozulmayacağından icab-ı hakikî olmaksızın bir takım masârîf vuku'u tecvîz olunmakdan ise maslahatın uyarına gidilmesi muvâfık-ı maslahat olacağına binâen işbu gemilerin iştirâsından dahi sarf-ı nazar olunması keyfiyâtı münasib gibi mütâlaa olunmuş ise de ol bâbda her ne vec-hile emr u fermân-ı me'âlî-beyân-ı cenâb-ı Şehriyârî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise ona göre icra-yı icabı kapudan-ı müşârunileyh hazretlerine bildirileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 16 C. sene [12]65 / [9 Mayıs 1849]

Ma'rûz-ı çâker-i kemînelerdir ki

Esâbi-zîb-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleri manzûr-ı dekkâik-mevfûr-ı hazret-i Padişahî buyurulmuşdur. İş'âr-ı sâmi-i Sadâret-penâhîleri üzere saye-i füyûzât-vâye-i cenâb-ı cihanbânîde Donanma-yı Hü-mâyûn-ı hazret-i Şehinşâhîden mezkûr fırkateyn ile iki kıt'a brik sefine-i hü-mâyûnlarının sevâhili mezkûreye ve birkaç kıt'a süfûn-i hafifiyenin dahi evvelden bulunanlara ilâveten cezâyiri merkûme aralarında dolaşmak üzere müşârunileyh Safveti Paşa hazretleri maiyetine irsâl kılınması ve ber-vech-i meşrûh zikrolunan gemilerin iştirâsından dahi sarf-ı nazar olunması keyfiyâtı yolunda görünmüş olmasıyla istîfzân-ı vâlâ-yı âsafileri vechile icra-yı icabı kapudan-ı müşârunileyh hazretlerine bildirilmesi şeref-rîz-i sünûh ve sudûr buyurulan emr u fermân-ı hü-mâyûn-ı me'âlî-nümûn-ı cenâb-ı Şehriyârî muktezâ-yı isabet-intimâsından bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 C. sene [12]65 / [11 Mayıs 1849]

فولاعلى بدري اغا

مجيد
٤

120

علاء

5. Alay, 5. Arnavut Taburu subaylarından Kolağası Bedri Ağa...

*Nënmajor Bedri Ağa, oficer i taborit të pestë shqiptar, të regjimentit të pestë
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91301/120)*

[illegible]

HÂSSA ORDUSU'NDA GÖREVLİ TIRANLI ASKERLER

Padişah ve Saray güvenliğinden sorumlu Hâssa Ordusu için Padişah emriyle çoğu Tiran şehrinden seçilen 119 kişilik Arnavut Taburu'nda bulunan subay ve erlerin listesi

USHTARET TIRANAS E NGARKUAR ME DETYRE NE USHTRINE PERANDORAKE

Lista e oficerëve dhe ushtarëve që i përkasin taborit shqiptar prej 119 vetësh, shumica e të cilëve janë nga Tirana, të zgjedhur me urdhër të sulltanit për ushtrinë perandorake që është përgjegjëse për sigurinë e jetës së padishahut dhe pjestarëve të oborrit perandorak

[ZÂBİTÂN]

Kolağası Mehmed Ağa	Yüzbaşı Mehmed Rüstem Ağa	Mülâzım-ı Sâni Musa Ağa
------------------------	------------------------------	----------------------------

NEFERÂT

Çavuş Gani Yahya Usküb	Onbaşı Ahmed Salih Manastır	Onbaşı Hasan Ali Manastır	Onbaşı Zekir Seyfullah Tiran	Süleyman Sefer Tiran	Salih Süleyman Tiran
Mehmed Şaban Tiran	Ali İbrahim Tiran	Ömer İsmail Tiran	Müslim Mehmed Tiran	Mahmud Hasan Tiran	Musa Şaban Tiran
Şaban Ramazan Tiran	Bayram Ramazan Tiran	Ali Bayram Tiran	Şaban Abdullah Tiran	İsmail Abdullah Tiran	Süleyman Muhtar Tiran
Hüseyin Numan Tiran	Mehmed İsmail Tiran	Zübeyri Hüseyin Tiran	Mahmud Süleyman Tiran	Ali Süleyman Tiran	Receb Ahmed Tiran
Ahmed Abdullah Tiran	Süleyman Receb Tiran	Hüseyin Salih Tiran	Hüseyin Mustafa Tiran	Adem Ömer Tiran	Abdül Salih Tiran
Ahmed Bekir Tiran	Mehmed Mustafa Tiran	Abdullah İdris Tiran	Ahmed Murtaza Tiran	Salih Mahmud Tiran	Ömer İbrahim Tiran
Bekir İsmail Tiran	Bekir Süleyman Tiran	Ahmed Süleyman Tiran	Adem Mustafa Tiran	Yusuf Murtaza Tiran	Şaban Ali Tiran
Mestan Süleyman Tiran	İsmail Selim Tiran	Süleyman Hasan Tiran	Receb İsmail Tiran	Süleyman Ferhad Tiran	Ramazan Zekir Tiran
Mestan İsmail Tiran	Hacı Hasan Tiran	Salih Hüseyin Tiran	Selim Abdullah Tiran	Lok Salih Tiran	Veli İslâm Tiran
Muharrem Yunus Tiran	Mehmed Hüseyin Tiran	Şaban Bekir Tiran	Mehmed Ömer Tiran	Seydin Yusuf Tiran	Süleyman Zekir Tiran

Ali Bekir Tiran	Hasan İsmail Tiran	İbrahim Elmas Tiran	Hüseyin Bekir Tiran	Hüseyin Süleyman Tiran	Abdullah Mehmed Tiran
Mustafa Hüseyin Tiran	Ali Zekir Tiran	Adem Ömer Tiran	Mustafa Ömer Tiran	Süleyman Hacı Tiran	Hüseyin Ramazan Tiran
Musa Mustafa Tiran	Tahir Ahmed Tiran	Salih İbrahim Tiran	Mehmed Ali Tiran	Ali Süleyman Tiran	Cafer Ramazan Tiran
Şaban Bekir Tiran	Hüseyin İsmail Tiran	Şaban Selim Tiran	Hüseyin Numan Tiran	Bayram Miftah Tiran	Bekdaş İbrahim Tiran
Sefer Ahmed Tiran	Hacı İslâm Tiran	Feyzullah Adem Tiran	Sefer Hacıbey Tiran	Ali Arslan Tiran	Ramazan Ali Tiran
Bayram Arslan Tiran	Feyzullah Ali Tiran	Ramazan Abdullah Tiran	Ramazan Ahmed Tiran	Nurullah Hüseyin Tiran	Süleyman İbrahim Tiran
Süleyman Ahmed Tiran		Nureddin Ömer Tiran		İbrahim Ali Tiran	

	Neferen
Zâbitân	3
Neferât	99
[Toplam]	102

HASTAGÂN

Yüzbaşı Osman Ağa	İslâm Salih Tiran	Mahmud Zübeyir Tiran	Mehmed İbrahim Tiran	Yakub Mehmed Tiran	Hasan Hüseyin Tiran
Bahtiyar Ahmed Tiran	Ramazan Murad Tiran	Salih Süleyman Tiran	Mustafa İbrahim Tiran	Muharrem Tahir Tiran	Süleyman Ramazan Tiran
Mehmed Hüseyin Tiran	Selim Zekir Tiran	Adem Tahir Tiran	Kaplan Hacı Tiran	Hüseyin Numan Tiran	

	Neferen
Zâbitân	1
Neferât	16
[Toplam]	17

حجابه بلده حبه ارجل حبه سلم حبه نعام بزم مضاج بزمه ابراهيم فضايله
تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه

حبه اسلام فضوايه آرم فضيله بل على اريلاه رضاه علم بزم اريلاه فضوايه علم
تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه

رضاه عباده رضاه احمد نوره حبه بزمه ابراهيم بزمه احمد نوره ابراهيم ابراهيم علم
تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه

بها
۹۹
۱۰۰

خستگاه

بوزني اسلام صالح محمود زوبيد محمد ابراهيم يعقوب يحيى حبه حبه حبه احمد رضاه بلده
تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه

صالح بزمه رضاه ابراهيم حرم طاهر بزمه رضاه محمد حبه بزمه زكيه آرم طاهر
تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه تذنه

بها
۱۱
۱۲

فضايله حبه حبه نعام
تذنه تذنه

با اراده بنه حفته ششگهي تشكيل جوړېده. انجود ۵۵ بورنيه منسوبه ضابطه وازرايه خستگانن على الاسمي اليوم
مطهر درني حبه برفطه دفتر اوليه اروزانه حفته مه الاوگه - ۱۷ کالو ۱۱۹۹

دوه

صفايه حبه بزمه بلده ضابطه
۱۱۹
۱۱۹

Y. P. 22. 156 3/1

Bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i Şehinşâhî teşkil buyurulacak Arnavud Taburu'na mensub zâbitân ve efrâd ile hastagânın ale'l-esâmî el-yevm mevcudlarını mübeyyin bir kıt'a defteridir. Ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 7 Kânûn-ı Sânî [12]96 / [19 Ocak 1881]

Ferik

Tevfik

Cem'an Yekûn

	Neferen
Ber-mûceb-i bâlâ zâbitân	4
Bervech-i bâlâ neferât	115
Cem'an yekûn	119

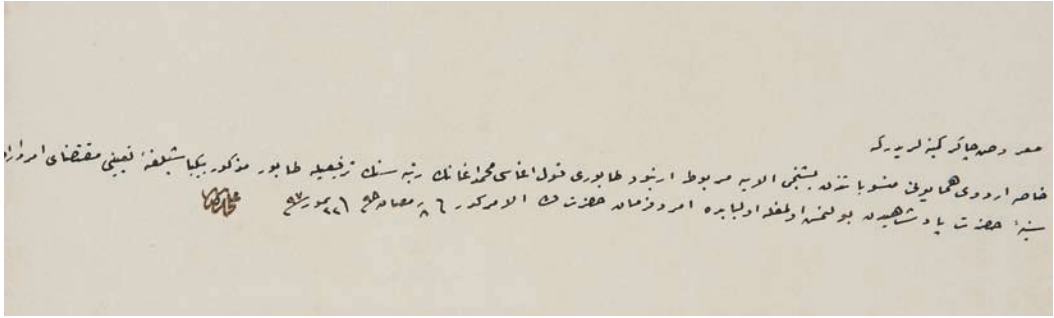
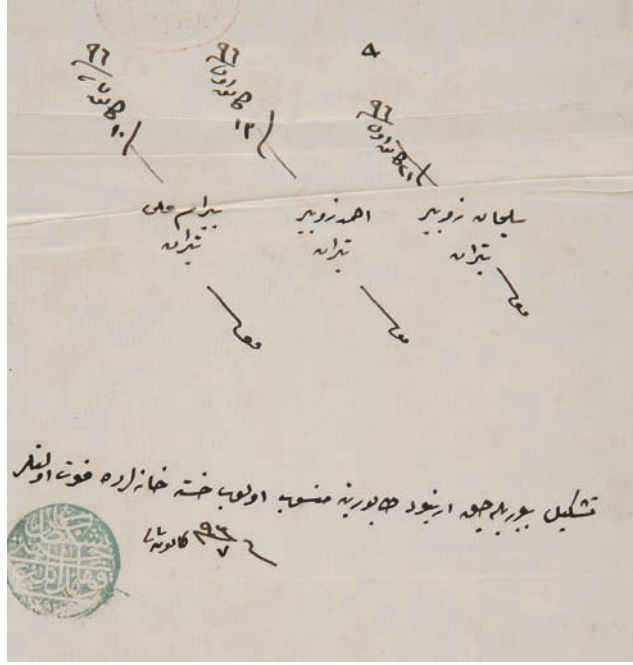
Teşkil buyurulacak Arnavud Taburu'na mensub olup hastahânelerde fevt olanlar

Süleyman Zübeyir Tiran Fevt: 21 Kânûn-ı Evvel sene [12]96	Ahmed Zübeyir Tiran Fevt: 13 Kânûn-ı Evvel sene [12]96	Bayram Ali Tiran Fevt: 10 Kânûn-ı Sânî sene [12]96
--	---	---

Fî 7 Kânûn-ı Sânî [12]96 / [19 Ocak 1881]

Beşiktaş Ciheti Kumandanlığı

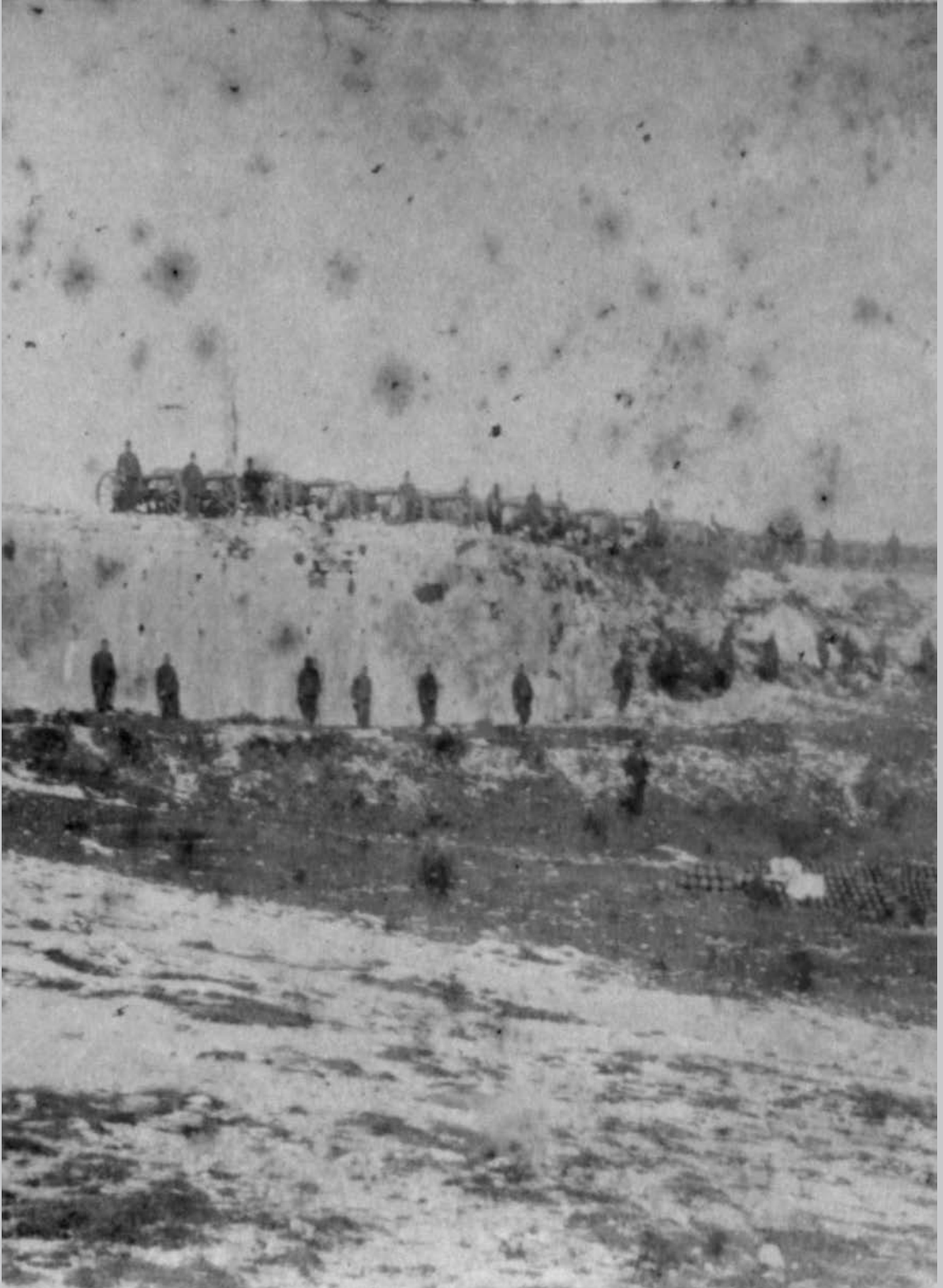

Ma'rûzı çâkeri kemîneleridir ki

Hâssa Ordu-yı Hümâyûnu mensubâtından Beşinci Alay'a merbût Arnavud Taburu Kolağası Mehmed Ağa'nın rütbesinin terfî'yle tabur-ı mezkûr binbaşılığına tayini muktezâ-yı emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahîden bulunmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 8 Ramazan sene [12]98 – Fî 22 Temmuz sene [12]97 / [3 Ağustos 1881]

İşkodra'da topçu askerler...
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/6)

(اشقودره) کولنه کائنه (لسندره) اطه سی قلعه سی

İşkodra Gölü'nde Lsendre Adasındaki kale...

Keshijella Lsendre në liqenin e Shkodrës

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91243/107)

رَايِدُ الْوُجُوهِ
 آمَدُ الْوُجُوهِ
 ١٤١٤

اولیو افتم هفتده
ارکده سونف و سبب کانه بکوس موقعی دلیه فضا سبب مونی معلوم سده ورت سونف تابع اولیو فضا سبب عذوق موقعی نایبه اضلاع اجمده ورت باب کار قره غلغله ایدم دله
برازدک منهن لارده ده برلین و با فضا سبب مذکور قره غلغله لاری براندک اولیو بایک ایدنه سکا سبب عذوقه ناسی هلی عید سبب نقد اولیو بایله فضا سبب برلین سبب
حقیق اولیو سبب فضا سبب و عید امله دیا نایه ایس صورتی نه تقبی سبب فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس
و نیت بینه سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس
فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس اولیو فضا سبب و عید ایس

١٠٨٥
 مائة وثمانون
 سنة وثمانين
 من الهجرة النبوية
 في شهر ربيع
 الثاني سنة
 ١٢٨٥
 في مدينة
 القاهرة
 في يوم
 الاثنين
 في شهر
 ربيع
 الثاني
 سنة
 ١٢٨٥

i. AS. 1310. Cd. / 2

ERGİRİ VE DELVİNE'DE KARAKOL İNŞASI

Ergiri'nin Pikeras ve Delvine'nin Gartol mevkilerinde güvenliğin sağlanması maksadıyla dört karakol ve bir barakanın inşası için gerekli paranın Jandarma Genel Bütçesi'nden karşılanması

NDERTIMI I POSTOBLOQEVE NE GJIROKASTER DHE DELVINE

Mbulimi nga buxheti i përgjithshëm i Xhandarmërisë i parave që nevojiten për ndërtimin e katër postobloqeve dhe një barake në Pikeras të Gjirokastrës dhe Gartol të Delvinës me qëllim ruajtjen e sigurisë në këto anë

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn
1214

Devletli efendim hazretleri

Ergiri Sancağı'nda ve sahilde kâin Pikeras mevkiyle Delvine Kazası'nın mevâki-i malumesinde ve Berat Sancağı'na tâbi Delvine Kazası'nın Gartol mevkiinde te'mini inzibât için dört bâb kârgîr karakolhâne ile tahtadan bir barakanın inşası lâzımeden bulunduğu ve bi'l-münâkassa mezkûr karakolhâneler ile barakanın on iki bin sekiz yüz seksen beş kuruşla inşası tâlibi uhdesinde takarrur eylediği beyânıyla mahallince muhtelit bir komisyonun nezâreti tahtında olarak şerâit-i münâkassa vechile ihaleten veya emaneten yapılması suretlerinden hangisi menfaat-i hazineyi mûcib ise o yolda inşa etdirilmek ve meblağ-ı mezbûrun Umum Jandarma bütçesinde dahil taşra inşaât ve tamirât tertibinden mahsûbu icra olunmak üzere mahallî emvâlinden bâ-sened-i mahsus ahz u sarfı istifzânına dair tezkire-i behiyye-i Seraskerî melfûfuyla beraber arz u takdim kılınmış olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 2 Cumâdelûlâ sene [1]310 - Fî 10 Teşrîn-i Sânî sene [1]308 / [22 Kasım 1892]

Sadriazam ve Yâver-i Ekrem
Cevad

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfâtıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mûcebince irâde-i seniyye-i Hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 4 Cumâdelûlâ sene [1]310 ve fî 12 Teşrîn-i Sânî sene [1]308 / [24 Kasım 1892]

Serkâtib-i Hazreti Şehriyârî
Süreyya

A sepia-toned photograph of two women. The woman on the left is wearing a dark headscarf and a light-colored garment. The woman on the right is wearing a light-colored headband and a dark garment. Overlaid on the image is Urdu text in a stylized, calligraphic font. The text is arranged in several lines, some of which are partially obscured by the women's heads. The text includes phrases like 'خدمتہ شریفہ مذکورہ' (Dumt-e Sharifah Mazkurah), 'اولیٰ فیضہ بدینہ برقطہ زبہ شریفہ' (Auliyah Faidah Badinah Barqat-e Zib-e Sharifah), and 'عالمہ' (Alimah). The overall tone is historical and scholarly.

PONT DE MESSI

SOUVENIR DE SCUTARI D

SOSYAL HAYAT
JETA SHOQERORE

VENIR
E
D'ALBANIE

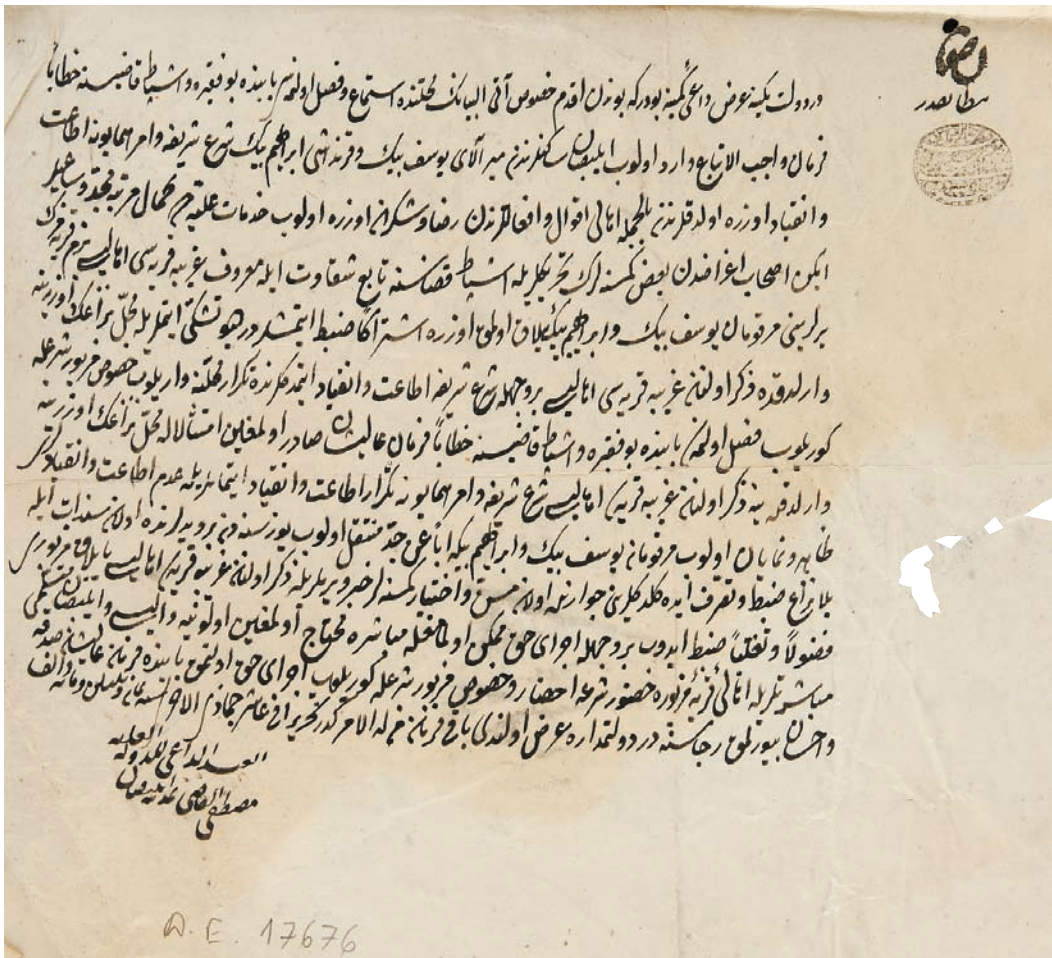
IMPER F. SCHOLER, VIENNE

YAYLA İŞGALI İDDİASININ MAHKEME İLE HALLİ

Kendi yaylakları olduğunu iddia ettikleri yerlerin, Miralay Yusuf Bey ve kardeşi İbrahim Bey tarafından işgal edildiğine dair İşpat Kazası'na bağlı Griba köyü halkının şikâyeti üzerine söz konusu mahalle giden Elbasan Kadısı Mustafa Efendi ve İşpat kadısının durumu inceledikleri, adı geçen beylerin kanun ve emirlere itaat üzere olduklarını, Griba köylülerinin ise kanunsuzluklarıyla tanındıklarını tespit ettikleri, durumun kanunlar çerçevesinde halledilmesi için Griba köylülerinin mahkeme huzuruna çıkartılması ve bu amaçla Avlonya valisi ve Elbasan mütesellimine fermân yazılması gerektiği hususunda Elbasan kadısının arzı

ZGJIDHJA ME RRUGE GJYQESORE TE PRETENDIMIT PER UZURPIM TE PLLAJES

Shkresa e kadiut të Elbasanit sipas së cilës, duke marrë parasysh ankesën e popullit të fshatit Gribë, që varet nga kazaja e Shpatit, se vendet që banorët e fshatit pretendojnë të jenë pllajat e tyre janë zënë pa të drejtë nga mirallaj Jusuf Beu dhe i vëllai i tij İbrahim Beu, kadiu i Elbasanit, Mustafa efendiu, dhe kadiu i Shpatit shkuan në vendin në fjalë dhe investiguan çështjen në fund të së cilës arritën në përfundimin se bejlerët në fjalë janë në përputhje me ligjet dhe urdhërat, arritën në përfundimin se fshatarët e Gribës njihen për veprimet e tyre në kundërshtim me ligjin, prandaj për t'i dhënë një zgjidhje situatës brenda kornizave të ligjit, duhet që fshatarët e Gribës të nxirren përpara gjykatës dhe për këtë arsye i duhet shkruar një ferman valiut të Vlorës dhe myteselimit të Elbasanit

Der-devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budur ki

Bundan akdem husus-ı âti'l-beyânın mahallinde istimâ' ve fasl olunması bâbında bu fakire ve İşpat kadısına hitaben fermân-ı vâcibü'l-ittibâ' vârid olup Elbasan sâkinlerinden Miralay Yusuf Bey'in ve karındaşı İbrahim Bey'in şer'i şerife ve emri hümâyûna itaat ve inkiyâd üzere olduklarından bi'l-cümle ahali akvâl ve ef'âllerinden rıza ve şükran üzere olup hıdemâtı aliyyede kemal-i mürettibe müceddid ve sâ'îler iken ashâb-ı ağızdan bazı kimesnelerin tahrikleriyle İşpat Kazası'na tâbi şekâvet ile ma'rûf Griba karyesi ahalisi bizim karyemizin yerlerini merkûmân Yusuf Bey'in ve İbrahim Bey'in yaylak olmak üzere iştiraken zabt etmişlerdir deyu teşekkî etmeleriyle mahâll-i nizâ'ın üzerine varıldıkda zikrolunan Griba karyesi ahalisi vechile şer'i şerife itaat ve inkiyâd etmediklerinden tekrar mahalline varılıp husus-ı mezbûr şer'le görölüp fasl olunması bâbında bu fakire ve İşpat Kadısı'na hitaben fermân-ı âlîşân sâdır olmağın imtisâlen-leh mahâll-i nizâ'ın üzerine varıldıkda yine zikrolunan Griba karyesi ahalisi şer'i şerife ve emri hümâyûna tekrar itaat ve inkiyâd etmeleriyle adem-i itaat ve inkiyâdı zâhir ve nümâyân olup merkûmân Yusuf Bey'in ve İbrahim Bey'e eben an-ceddin müntakil olup yüz seneden beri yedlerinde olan sene-dât ile bilâ-nizâ' zabt ve tasarruf edegeldiklerini civarında olan müsinn ve ihtiyar kimesneler haber vermeleriyle zikrolunan Griba karyesi ahalisi yaylak-ı mezbûru fuzûlen ve tagallüben zabt edip bir vechile icra-yı hak mümkün olmamakla mübaşire muhtac olmağın Avlonya valisi ve Elbasan mütesellimi mübâşeretleriyle ahali-i karye-i mezbûre huzur-ı şer'e ihzâr ve husus-ı mezbûr şer'le görölüp icra-yı hak olunmak bâbında fermân-ı âlîşân sadaka ve ihsân buyurulmak ricasına der-devlet-i medâra arz olundu. Bâki fermân men lehü'l-emrindir.

Tahrîren fî âşiri Cemâziyelâhir li-sene semân ve selâsin ve mi'e ve elf / [13 Şubat 1726]

El-abdü'd-dâ'î li'd-Devleti'l-Aliyye
Mustafa el-Kadı be-Medine-i Elbasan

و ادبیه فیض جادیه بر دگر طایفه ۱۸۵۷ سنه شمس الثانی یزدی در دی یازدهم خرداد بهر نجات معایه شایع اعظم
 تعلیم صورتی برآید
 در این روز و ناسیای حق درین اهل اسلام ابد قبول مدح و بختی فایزید بیخ بر روز صبحی از دواج دفعی کلک در
 قبول بر ایندیم قیسه قری نکون ده بختی اهل انکار نهجیدین طوقانده و بختی حیات نظم و نظارت غیث کل دقاعه سر کورنایه
 بیم بر اردواجان شمس انشا و تکریمه تلامذ ایران شریف سعاده فایزیدین فرستادیم اردواجیه مانع اردواجیه
 خطیبان زمامدار معایه شمس افق هر طایفه حیات سعاده سادات صفیه نظر بر نهجیه اعظم ایمنی صلیب
 ادویه شری دیگر بر نهجیه صفیه رد اوله بیخیه سعاده ایملان اردواجیه اهل استقامت و عقاید بالکل اسیر
 واجبه ایران فرستاده ابد اسلام فایزیدین اردواجیه مانع ادویه سعاده ایملان اردواجیه اهل استقامت و عقاید بالکل اسیر
 بیخیه سعاده ایران اردواجیه مانع ادویه سعاده ایملان اردواجیه اهل استقامت و عقاید بالکل اسیر
 مانع ادویه سعاده ایران اردواجیه مانع ادویه سعاده ایملان اردواجیه اهل استقامت و عقاید بالکل اسیر
 نهجیه طایفه طوقانده سعاده ایملان اردواجیه مانع ادویه سعاده ایملان اردواجیه اهل استقامت و عقاید بالکل اسیر
 انجمنه سعاده ایران سکک مانع نکون ده اوکی انجمنه سعاده ایملان اردواجیه مانع ادویه سعاده ایملان اردواجیه اهل استقامت و عقاید بالکل اسیر
 و کرات بر حالک نهجیه انجمنه سعاده ایملان اردواجیه مانع ادویه سعاده ایملان اردواجیه اهل استقامت و عقاید بالکل اسیر
 در این روز و ناسیای حق درین اهل اسلام ابد قبول مدح و بختی فایزید بیخ بر روز صبحی از دواج دفعی کلک در

HR. TO 159/43

KATOLİK KADINLAR VE MÜSLÜMAN ERKEKLER ARASINDAKİ EVLİLİK

Draç, Tiran ve Nasya köylerinde Müslüman erkeklerle Katolik kadınlar arasında sık sık evlilik hadiseleri görüldüğü, İslâm dinine göre Müslüman kadınların Müslüman olmayan erkeklerle evlenme yasağı bulunduğu, bu durumun ise Tanzimat'ın getirdiği eşitlik prensiplerine ters düştüğünden bölgedeki Katolik papazları ve diğer Hristiyanların rahatsız oldukları, bu şekildeki mezhepler arası evliliklerin önüne ağır bu gibi vergiler konularak geçilebileceği hakkında Avusturya Elçisi Baron Berokin'in teklifde bulunduğu

MARTESAT E PERZIERA NDERMJET GRAVE KATOLIKE DHE MESHKUJVE MUSLIMANE

Në fshatrat e Durrësit, Tiranës dhe Nasya-s ndodhin shumë shpesh martesë ndërmjet meshkujve muslimanë dhe grave katolike, por feja Islame i ndalon gruas muslimane të martohet me një mashkull jomusliman, situatë që bie në kundërshtim me parimin e barazisë që solli Tanzimati, dhe kjo gjë që ngjall shqetësim tek priftërinjtë katolikë dhe të krishterët e tjerë të zonës prandaj nga ana e ambasadorit të Austrisë, Baron Berokinit, propozohet që martesave mes feve të ndryshme tu vihet fre duke caktuar taksa të rënda familjeve të vajzave që kryejnë martesë të tilla

Avusturya Sefiri Baron Berokin tarafından 1857 senesi şehr-i Teşrîn-i Sânî'sinin yirmi dördü tarihiyle Sefâret Baştercümanı Mösyö Şeraynd'a i'tâ olunan talimâtın sureti tercümesidir.

Draç ve Tiran ve Nasya karyelerinde ehli İslâm ile Katolik mezhebinde bulunan kadınlar beyinde bir müddettir sıkça sıkça izdivâc vukû'a gelmektedir. Katolik papazlarıyla kurâ-yı mezkûrede bulunan ahali efkâr-ı mezhebiyelerine dokunan ve nazarlarında gayr-ı mükemmel ve kaidesiz görünen böyle bir izdivâcın intişâr ve tekessüründen telâş ederek şer'î şerif Müslüman kadınlarını Hristiyanlar ile izdivâca mâni olduğu hâlde fermân-ı âlî mûcebince te'sis olunan mü-sâvât hukukuna nazaran bir mezheb için savâb olan bir şey diğer bir mezheb hakkında red olunamayacağını mütâlâa eylemekde ve istikâmet ve mukabele bi'l-misl esasına müracaat ederek Hristiyan ile İslâm kadınları beyinde izdivâca mâni olacak sebep iktizâsınca İslâm ile Katolik kadınları beyinde cereyân eden izdivâcın men' olunmasını dahi arzu etmektedirler. Halbuki şer'î şerif mugayir bir usulün icrasına Devlet-i Aliyye'ye mâni olan mütalaâtı daima derpîş-i nazar etmek lâzımeden ise de efkârıma göre işbu müşkilâtı ber-teraf ederek meselenin mezhebce olan tarafına dokunmaksızın Maliye ve idarece bir tedbir hey'etinde bu makûle tezevüc arzusunda olanları Hazine-i Celîle'ye bir mikdar akça i'tâsına mecbur ederek madde-i mezkûrenin önü alınabilmesi mümkünâtdan olmasıyla ifasına memur olduğunuz işbu teklifi bu hâlde ve gerek bu hâlin menâfi'ine en ahsen bir karar ittihâz buyuracağı bî-iştibâh olan übbebetli devletli nâzır paşa hazretlerinin dirayeti müselleme-i âsafânelerine arz edesiniz.

24 Teşrîn-i Sânî sene 1857 / [24 Kasım 1857]

İŞKODRA'DA KAN DAVALARININ SONA ERDİRİLMESİ

İşkodra halkını olumsuzluğa yönlendiren bazı şahısların şehirden uzaklaştırılmaları, katl ve kan davaları ile yaralama hadiselerine karışanların öldürülenin yakınlarına münasip miktar diyet ödeme şartıyla affedilmeleri ve bu şekilde öldüren ve öldürülenlerin yakınları arasında barışın temin edilmesi, sonradan meydana gelebilecek cinayet ve yaralama olayları karşısında tamamen din ve kanunların gerektirdiği uygulamaların yapılacağının duyurulması, ayrıca katil ya da yaralama suçuna iştirak edenleri evlerinde gizleyenlerin sürgün edileceğine dair ahali ileri gelenleriyle birlikte mahallî meclis tarafından alınan kararın İşkodra'da öldürme ve kan davalarını önemli ölçüde azalttığı

DHENIA FUND GJAQEVER NE SHKODER

Vendimi i marrë nga ana e parisë së vendit dhe këshillave vendorë se duhen larguar jashtë qytetit personat që e drejtojnë popullin e Shkodrës në akte të dëmshme, falja e personave që përzihen në aktet e vrasjes, gjakut dhe plagosjeve me kusht që t'u paguajnë një sasi të kënaqshme dijeti të afërmëve të viktimave dhe në këtë mënyrë të vendoset paqja midis palëve të vrasësit dhe të të vrarit, shpallja e lajmit se për ngjarjet e krimit dhe plagosjes që do të ndodhin pas kësaj do të përmbushen praktikat që parashikon ligji edhe feja dhe se personat që fshehin në banesat e tyre pjesëmarrësit e akteve penale të vrasjes dhe plagosjes do të internohen, ka bërë që mbledhjet që bëhen për gjaqe në Shkodër të bien ndjeshëm në numër

Tezkire-i Sâmiye

İşkodra Sancağı'nın ıslâh-ı ahvâline dair İşkodra mutasarrıfı paşa hazretleriyle memurîn-i muvakkate ile ol tarafda bulunan Sabri Efendi'nin tahrirâtı müşterekeleri üzerine Meclis-i Vâlâ'dan kaleme alınan mazbata tahrirâtı mezkûre ile manzûr-ı âlî buyurulmak için arz u takdim kılındı. Meâl-i mazbatadan müstefâd olduğu üzere İşkodra rüesâsının tard u def'leriyle oraların ıslâh-ı ahvâline teşebbüs olunalıdan beri katl maddelerinin İşkodra şehrinde külliyyen arkası kesilmiş ise de mine'l-kadîm beyhlerinde katl davaları olanlar bir birinden ahz-ı sâra fırsat aramakda ve bu cihetle büyük ve küçük cümleten müsallah olarak gezmekde olmalarına mebnî ileride men'î esliha maddesine teşebbüs olunarak bunun önü alınmak üzere evvel emirde bu vechile vuku bulmuş mevâdd-ı kitâliyyeden münasib diyet alınıp umumen sulh etdirilerek ba'd-ezîn vuku bulacak cerh ve katl gibi cinayâtın şer'î şerife ve kavânîn-i mer'iyeye tatbiki hususunun ilânına ve katili hânesinde ihtifâya mütecâsir olan şahsın nefyi ve tağriblerine meclis-i memleket ve mu'teberân-ı ahali ile bi'l-hittifak karar verilip icra-yı iktizâsına nefsi İşkodra'dan bed' olunmuş ve keyfiyet oraca her tarafa iş'âr ve ihbar ile cümle tarafından kemâl-i hoşnudî ve mutâvaatla kabul olunarak o makûle mevcud olan kâtil ve verese-i maktûlün peyderpey İşkodra'ya irsâline başlanmış olduğu tahrirâtı mezkûrede iş'âr olunmasıyla ve buna cümle tarafından olunan inkıyâd ve mutâvaat mücerred muvaffakiyeti seniyye-i Padişahî eseri olarak vacibü't-teşekkür bir keyfiyet bulunmasıyla ber-mûceb-i inhâ esliha taşımanın dahi men'ine ibtidâr olunması ve eğerçi kâtil ve cârih takımını ihfâ edenlerin men' ve terhibini müstelzim olmak için bir tedbir-i muvakkat olarak o makûlelerin bi'l-istifzân nefyi ve teb'îdlerine bakılması hususunun icabına göre kelimâtı tahsiniye derciyle bâ-tahrirât müşâr ve mûmâileyhimâya iş'ârı tezekkür olunmuş ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı cenâb-ı mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı celîli infaz olunacağı beyânıyla.

(1274) / [1857-1858]

اسلام	قوتلک	روم	بکوندا	مواقع	ملاقات
۱۰۵۰۰	۶۰۰	۷۹۰	۱۵۶۰	نقش مقوره اید وراق وراشد وین و طریق	۱۵
۰۰۰۶۰	۲۰۰	۰۰	۰۲۰۰	صوط جیلا	۰۶
۰۱۶۰۰	۱۰۰	۶۵۰	۰۶۹۰	غزوه جیلا	۰۶
۰۰۱۶۱	۷۱۶۹	۰۰	۰۸۰۰	قلم جیلا	۰۶
۰۰۰۰	۵۹۵۰	۰۰	۰۲۱۵۰	مقطراط جیلا	۰۱
۰۰۹۰۰	۶۶۰۰	۰۰	۰۶۵۰۰	اشق جیلا	۰۱
۰۶۵۰۰	۱۰۰۰	۰۰	۰۶۵۰۰	رجع مو لوه جیلا	۰۶
۰۰۰۰۰	۷۰۰۰	۰۰	۰۷۰۰۰	شکر مع شمس جیلا	۰۶
۰۰۶۵۰	۱۵۷۵	۷۰۰	۰۶۶۵	قوهی فریا	۰۶
۰۱۶۰۰	۰۰۰۰	۰۰۰	۰۱۶۰۰	قوتیلک جیلا	۰۱
۰۱۰۰۰	۰۰۰۰	۶۰۰	۰۱۶۰۰	کولکنار	۰۱
۰۱۱۰۰	۰۰۰۰	۰۰۰	۰۱۱۰۰	غزیه جیلا	۰۱
۰۰۸۰۰	۰۶۵۰	۰۰۰	۰۱۱۵۰	ریول جیلا	۰۱
۰۰۶۱۰۰	۰۶۰۰	۰۰۰	۰۶۵۰۰	یوستا جیلا	۰۶
۰۰۰۰۰	۱۶۰۰	۰۰۰	۰۱۶۰۰	شلاق جیلا	۰۶
۰۰۰۰۰	۶۰۰۰	۰۰۰	۰۶۰۰۰	تکی جیلا	۰۱
۰۰۶۰۰۰	۱۵۰۰	۰۶۰	۰۷۵۶۰	طی کنجا جیلا	۰۱
۰۰۶۰۰۰	۶۰۰۰	۰۰۰	۰۰۶۰۰۰	فریا جیلا	۰۶
۰۰۶۶۰	۱۶۰۶	۰۰۰	۰۱۹۶۶	بو یان کنجا	۰۱
۰۱۵۱۹	۱۷۶۰	۰۰۰	۰۶۶۰۶	دریه کنجا	۰۶
۰۰۶۰۰۰	۰۱۶۰	۰۶۰	۰۶۹۰۰	نقش اولکونه قهریه قنار	۰۱
۰۰۱۵۰۰	۰۰۶۰۰	۰۰۰	۰۶۱۰۰	مزرعه قهریه	۰۱
۰۰۶۶۰	۰۰۱۶	۰۰۰	۰۰۶۷۶	نقش لسه قهریه	۰۱
۰۰۱۶۰۰	۰۰۶۰۰	۰۰۰	۰۰۶۸۰۰	زارهیم قهریه	۰۱
۰۰۰۰۰۰	۰۰۶۰۰	۰۰۰	۰۰۶۰۰	مهریه و بو یوسته قهریه	۰۱
۰۰۰۰۰۰	۰۰۶۰۰	۰۰۰	۰۰۶۰۰	پلانا و نیمه قهریه	۰۱
۰۰۰۰۰۰	۶۶۰۰	۰۰۰	۰۶۶۰۰	لسه مایه	۰۱
۰۰۰۰۰۰	۱۱۶۶۰	۰۰۰	۱۱۶۶۰	میردینا قهریه	۰۵
۰۰۰۱۰۰	۱۶۶۰	۰۰۰	۰۱۸۰۰	قهریه و سیدیه و بار و شفا قهریه	۰۶
۰۰۶۶۰۰	۶۶۰۰	۰۰۰	۱۶۰۰	یوق و افیاق و قهریه و قهریه	۰۷
۱۵۵۹۶	۰۱۹۹	۵۷۵	۱۶۶۷۰	یازا قهریه	۰۱
۱۶۱۰۹	۰۰۱۸	۱۵۸۸	۱۵۹۸۵	قهریه قهریه	۰۱
۰۰۶۶۰	۰۵۷۸	۰۰۰۰	۰۰۶۹۸۰	افیه قهریه	۰۱
۸۱۶۶۶	۷۵۶۶۶	۶۶۰۸	۱۶۱۶۶		

İŞKODRA VİLÂYETİ ERKEK NÜFUSU

Tiran, Akçahisar (Krujë), Kavaye, Leş vb. kazaların da bağlı bulunduğu İşkodra Vilâyeti'nin erkek nüfus miktarını gösterir liste

POPULLSIA NE MESHKUJ E VILAJETIT TE SHKODRES

Lista që tregon numrin e përgjithshëm të meshkuve që jetojnë në vilajetin e Shkodrës, nën varësinë administrative së të cilës gjenden kazatë e Tiranës, Krujës, Kavajës, Lezhës etj

İşkodra Vilâyeti'nde bulunan İslâm ve Hıristiyan nüfus-ı zükûr mikdarını mübeyyin cedveldir.

Mevâki*	İslâm	Katolik	Rum	Yekûn	Bayrak	Mülâhazât
Nefs-i İşkodra ile Vraka ve Raş ve Gril ve Durali ve Gomari	10.500	4.200	720	15.420	15	
Hot Cebeli	40	6.000	-	6.040	2	Bu sefer terk ve tahliye olunan mahal
Gruda Cebeli	1.400	1.050	455	2.905	2	Bu dahi
Kilmend Cebeli	161	7.839	-	8.000	4	Berlin Kararnâmesi mücebince Devlet-i Aliyye'ye terk olunmuş ise de el-ân Karadağlı'nın işgal-i askerisi altında bulunduğu
Kastrat Cebeli	1.000	5.150	-	6.150	1	
İşkrel Cebeli	900	3.600	-	4.500	1	
Rec maa-Loha Cebeli	2.500	1.000	-	3.500	2	
Şale maa-Şoş Cebeli	-	7.000	-	7.000	6	
Koçi Kranya	350	1.575	700	2.625	4	
Koplik Cebeli	1.200	-	-	1.200	1	
Gölkenarı	1.000	-	200	1.200	1	
Grija Cebeli	1.100	-	-	1.100	1	
Rijol Cebeli	800	350	-	1.150	1	
Postriba Cebeli	3.100	400	-	3.500	3	
Şlak Cebeli	-	1.400	-	1.400	1	
Temal Cebeli	-	2.000	-	2.000	1	
Dağkenar Cebeli	6.000	1.500	40	7.540	1	
Kranya Nahiyesi	4.000	2.000	-	6.000	2	Bu dahi Karadağlı işgal-i askerisi altında bulunduğu
Buyana kenarı	360	1.602	-	1.962	1	

Drin kenarı	1.584	1.720	-	3.304	2	
Nefs-i Ülgün Kasabasıyla kurâsı	3.000	60	30	3.090	1	
Mezraa karyeleri	1.500	600	-	2.100	1	
Nefs-i Leş Kasabası	360	12	-	372	1	
Zadrima Nahiyesi	1.200	3.600	-	4.800	1	
Merkiye ve Robošta karyeleri	-	600	-	600	1	
Plana ve Zeymen karyeleri	-	600	-	600	-	
Leş Malisyası	-	3.300	-	3.300	1	
Mirdita Kazası	-	11.220	-	11.220	5	
Kısla ve Selita ve Baj ve Bişkaş kurâsı	180	1.620	-	1.800	4	
Puka ve İkbale ve Karacadağ Kazası	3.600	4.800	-	8.400	7	
Tıran Kazası	15.596	199	575	16.370	-	
Kavaye Kazası	13.809	88	1.588	15.485	-	
Akçahisar Kazası	6.402	578		6.980	-	
[YEKÛN]	81.642	75.663	4.308	161.613	-	

(1296) / [1878-1879]

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shqiptare

(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

İŞKODRA'YA GELEN MUHACİRLERE YARDIM

Podgoriçe'den İşkodra'ya hicret etmekte olan halkın çoğunluğu fakir ve yardıma muhtaç olduklarından bunlara günlük ekmek verildiği gibi soğuktan muhafazaları için de kömür verilmesinin kararlaştırıldığı

NDIHMAT E DHENA TE SHPERNGULURVE TE ARDHUR NE SHKODER

Meqenëse pjesa dërrmuese e popullsisë së emigruar nga Podgorica për në Shkodër është e varfër dhe nevojtare është marrë vendimi që atyre tu sigurohet buka për ditë dhe tu jepet qymyr që të ruhen nga të ftohtët

Atûfetli efendim hazretleri

Podgoriçe'den İşkodra'ya hicret etmekde olan ahalinin ekseri fakir ve üryân bulunduğundan bunlara yevmî nân tayini i'tâ kılındığı gibi soğuktan muhafazaları için dahi Haliç İskelesi'ne muvâsatatlarında ve İşkodra'ya geldiklerinde bunlardan Muhacirîn Komisyonunca şiddet-i fakr hâlleri tahakkuk edeceklere verilecek mazbata ve ilmuhaberler mücebince zikrolunan mahallerde def'i zaruretlerine medâr olacak kadar kömür verilmesi Meclis-i İdare-i Vilâyetçe bi'ttensîb muamele-i mukteziyeye teşebbüs edildiğine dair İşkodra Vilâyeti Valiliği tarafından vürûd eden telgrafnâme leffen arz u takdim kılınmış ve muhacirîn-i merkûmenin şiddet-i şitâ mevsiminde soğuktan vikâye-i hayatları lâzîmeden bulunmuş olduğundan usul-i tasarrufiyeye itina edilmek üzere lüzum-ı hakikî derecesinde kömür i'tâsı için mahalline telgrafla me'zûniyet ve Maliye Nezâreti Celîlesi'ne havale-i keyfiyet olunması hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hümayûn-ı hazret-i mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfinin infazına ibtidâr edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 5 Safer sene [12]96 / [29 Ocak 1879]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle melfûf telgrafnâme manzûr-ı hümayûn-ı hazret-i Padişahî buyurulmuş ve ber-müceb-i istîzân muhacirîn-i merkûmeden şiddet-i fakr olanlara lüzum-ı hakikî derecesinde kömür i'tâsı hususunun telgrafla mahalline iş'ârıyla Maliye Nezâreti'ne de malumât i'tâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Şehinşâhî mantûk-ı münîfinden olarak zikrolunan telgrafnâme savb-ı sâmi-i âsafânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Safer sene [12]96 / [30 Ocak 1879]

اشقوره و لایک های حضرت را در معلومه محمد نك عنه فلك مبر و النعمه عرضي مكران مختم و نكك بر جبین اولی
بر نكك سجدی و ذر و قوع تا آخری افقنا ایبه معلومه مکرانی الزامه نشانه انجیل هر صبح ظاهر عفو و صبح اولی
امید و ارم

اشقوره و لایک عینا اولی و سبک خانه بی حاوی بر قطره مرهم اولی و بزرگ شانی مایه و غیر اولی و جبل اهالی
و نكك شهر و قوع لرله اولی و واقع قوع لرله ساکنه اهالی مطبوعه در نفس اشقوره ایکی یک انور خانه بی سبک
عمرانه بر شهر اولی و اهالی مکران نك نفسی اسلام و نصف دیکری لایک در انور قوعی شهر به بزرگ بوز اولی
خانه و ارم مایه و غیر اولی و جبل خلقنک اولی ایکی اسلام مایه قوعی لایک در ولایت اهالی نكك علی السلام
ساخته انوار و در

هفتاد و دو بیت عالمی با صفت بوفن اهالی جیل شهر بزرگ نیازم جنگا و در اولی و بوفن ارضیه خطه شهر
شعب و سائر بدستلو مهربان عین اولی و بوفن اولی بوا ارضیه قوعی اهالی مسلم نك به نكك ارضیه شهر و بوفن
بوفن لایک و در و صلا تجاره و معرفت اهالی سلا بی یک کدی کبی با طبع و قوعی رقی اندک اید و شهر
اهالی نكك اصل زام لرله حرمت و قوعی اهالی اولی و بوفن اندک حوز لرله صلا نكك ایجو در شهر بزرگ و اهالی
جیل خلقنک متوج مخم و مکران بی لکمن افق حفرین ارضیه و وجهی بزرگ و در

نفس اشقوره ایله لایک و اولی و طوع و بوق و در دنیا قضا و قوعی شریع ایله سائر بوفن نكك بوفن معاف
اولی و بوفن کبی بوفن طوع و بوق اشقوره به سبک اولی و بوفن اهالی بهی بوفن ایلم مکران و در

اهالی نكك سوت و سائر بهی رجه و خدام اولی و بوفن طوع و معارف انشا الله و اویا به قطع و بوفن الزام و بوفن
اولی و بوفن سائر نكك اولی و بوفن سائر معارف لایک و بوفن سائر بوفن سائر بوفن سائر بوفن سائر بوفن
یا اید و بوفن سائر بوفن سائر بوفن سائر بوفن سائر بوفن سائر بوفن سائر بوفن سائر بوفن سائر بوفن

Y. EE 12/15

İŞKODRA VİLÂYETİ'NİN GENEL DURUMU HAKKINDA RAPOR

Ahalisinin 2/3'ü dağ kesimlerde yaşayan Malisörler ve 1/3'ü şehir ve kasabalarla ova kesimlerinde bulunan köylerde yaşayan İşkodra Vilâyeti halkının yaklaşık 35.000 haneye sahip olduğu, şehir merkezindeki 2.600 haneden yarısının Müslüman, diğer yarısının Katolik ve 130 hanesinin ise Ortodoks olduğu; vilâyetteki Malisörlerin 1/5'i Müslüman, geri kalanının Katolik olduğu, Müslümanların daha çok tarımla meşgul olmalarına karşın ticaret ve san'atla uğraşan Ortodoks ve Katoliklerin ekonomik durumlarının daha iyi durumda olduğu; İşkodra halkının çoğunluğunun Arnavutça konuştuğu, İşkodra merkezi ile Leş, Ülgün, Tuz, Puka ve Mirdita Kazalarında yaşayanların askerlik vb vergilerden muaf oldukları gibi bu kazalara veya doğrudan doğruya İşkodra'ya bağlı olan Malisörlerin ise hiçbir mükellefiyetlerinin bulunmadığı, halkın ekonomik durumunun düzeltilmesi maksadıyla imar faaliyetlerine devam edildiği, ormanların işletilmesi, madenlerin araştırılarak ihale edilmesi ve halkın istifadesine sunulması için çalışmaların sürdürüldüğü, 1879 senesinde bölgede yaşanan kuraklık ve sel felâketlerinin tesiriyle ortaya çıkan kıtlığın birçok kişiyi muhtaç hale düşürdüğü, bu gibilerin ve gerekse vilâyet dahilindeki bulunan 12.000'den fazla muhacirin iskân ve ihtiyaçlarının karşılanmasına çalışılmakta olduğu, İşkodra şehrinin kuzey ve kuzeydoğusunda bulunan Hot, Gruda, Kastrat, İşkrel, Reç mac-Loha dağlarında yaşayan halkın "Cibâl-i Sitte" denilen özel bir idare sistemine sahip oldukları, bunlar gibi Şale ve Şoş dağlıkları ile Mirdita ve Puka Kazalarında yaşayanların da kendilerine mahsus birer idarî sistemlerinin mevcut olduğu, bir müddet önce Mirdita'da ortaya çıkan Bib Paşa adlı şahsın dışarıdan aldığı vaadlere kanarak Arnavut Prensiği ilân ettiği, ancak Vali İsmail Hakkı Paşa'nın almış bulunduğu tedbirler sayesinde bu sorunun çözüldüğü, fakat bir süre sonra oğlu Prenk Efendi'nin de Karadağ Hükûmeti'nin tahrikleriyle aynı yola girdiği, kendisiyle yapılan anlaşma sonucunda tekrar Osmanlı Hükûmeti'ne bağlılığını bildirdiği ve gerekli islâhât çalışmalarını yapabilmek için dağ bölgelerinin rapor edilmek üzere gezilmekte olduğuna dair Mehmed İzzet Efendi'nin raporu

RAPORT NE LIDHJE ME SITUATEN E PERGJITHSHME TE VILAJETIT TE SHKODRES

Raporti i Mehmet İzzet efendiut në të cilin thuhet se Vilajeti i Shkodrës zotëron rreth 35.000 njësi banimi (hane), 2/3 e të cilëve përbëhen nga malsorët që jetojnë në zonat malore, ndërsa 1/3 jetojnë në qytet, kasaba dhe fshatrat që gjenden në pjesët fushore, gjysma e 2.600 njësi ve të banimit (hane) që ndodhen në qytet përbëhen nga muslimanët, gjysma tjetër e saj nga katolikët, ndërsa 130 njësi banimi (hane) janë ortodoksë; 1/5 e malsorëve të vilajetit janë muslimanë, ndërsa pjesa tjetër katolikë, gjendja ekonomike e katolikëve dhe ortodoksëve, që merren me tregti dhe artizanat, krahasuar me gjendjen ekonomike të muslimanëve, që merren me bujqësi, është më e mirë; pjesa dërrmuese e popullit të Shkodrës flet gjuhën shqipe, banorët e qendrës së vilajetit Shkodër dhe banorët e kazave të Lezhës, Ulqinit, Tuzit, Pukës dhe Mirditës janë të falur nga detyra e ushtrisë dhe dhënia e disa lloj taksash, ndërsa malsorët që janë të varur drejtpërdrejtë me Shkodrën apo në varësinë e kazave të sipërpërmendura janë të liruar nga çdo lloj detyrimi shtetëror, vazhdojnë punimet botore me qëllim ngritjen e nivelit ekonomik të popullsisë, si dhe punimet për vënien në punë të pyjeve, tenderin dhe shpërndarjen për shfrytëzim ndaj popullit të pasurive nëntokësore që zbulohen, një punë e madhe po bëhet për vendosjen në banesa dhe plotësimin e nevojave të nevojtarëve që gjenden brenda vilajetit të cilët përbëhen nga dy grupe të mëdha, nga të shpërngulurit që kanë shifrën mbi 12.000 persona dhe nevojtarët vendas, rritja e numrit të të cilëve është shtuar jashtëzakonisht shumë pas thatësirës së madhe (viti 1879) dhe përmytjeve të mëdha që janë përjetuar në vitet e kaluara, banorët që jetojnë në malet e Hotit, Grudës, Kastratit, Shkrelit, Reçit me Lohjen, të cilat gjenden në pjesën veriore dhe verilindore të qytetit të Shkodrës, janë organizuar administrativisht nën një njësi që njihet me emrin "Gjashtë Malësitë" (Cibali Sitte), e njëjta gjë mund të thuhet edhe për malsorët e Shalës dhe Shoshit, si dhe ata që jetojnë në kaza të Mirditës dhe Pukës, të cilët posedojnë një mënyrë administrimi të dallueshme nga të tjerët, para disa kohësh personi i quajtur Bib Pasha që u shfaq në Mirditë, duke u mashtruar nga premtimet që i kishin bërë fuqitë e jashtme, shpalli Principatën

سعدیه فته - اصل باقیمه - شهر و قصبه لر که مکینک پر و غلامیم اداره ری کفایه درجه و عهدینه
 بونک اصلیه درجه سنه شنبه اوله قصبه ایرج درجه سنه اعتبار ایسه محاسبه عصبه کجه سنه ظهور کده قوافل
 و درجه ایله قیصور بک فیضانی تأثیر ایله اصل اوله خط و غلام اها بونک اکرینی کر راب فق و امینا صفا انجیم
 کک بونک و کک راض و لایق بونک اوله ایکی کده مجاوره اها سراجره هلدیم نک تارک اصباح بوم لریم
 الحانه و ایواری اصباح اقصانه صرف معن ایکن اولوب سایه حفته سراج بونک بیک نفوس جمیع اوتون کور
 خانه خفتی تو براج کونه خفتی الحانه ایلم کبی کبی نفوس رضی بی - بی و قریبا الحانه اوله رو اوغول بر طرف
 ایلم کده صکه انشائه طرفه واصلیه ساره به کالی کرمی ایلم هلدیم حقه -

اقصوده سربک سالی و سالی شرفینه راف الحانه صله جلی ملقه به کلنج بونک اداره ری رضی قسما مختلفه

برخی جلی سنه لایق اولور صوط غلام قلمد مضطاط اقصیه راج معنوه جلدیم که بوانی ده غلام
 کافینه اقصوده اها سلاویه صفا انشائه بونکای غلام بر صباط بونکده هلدیم اداره ری بونک بونک
 ریانی کنتی معن مختلفه مرتب بر هلدیم ای و شنبه حول اولوب اند جلی اها بونک بعضی اوله اصول قدیم
 توفیقاً رویه مصالحه ایلم

بوهینک فوقه مرکز و لایق بر جلی قوسبوی اولوب بونک وظیفه سراج علی العموم مصالحه جلی نک بایه
 و استیفاً رضی و رنجی قصبه - بونک بونک رضی صافیه جلی راسانه جلی هلدیم بعضی انشائه
 اعضا ایلم اقصوده ری به شیبی و بر طایفه عبارت -

النجیبی که و سالی جلی اولوب بونک بونکای واطیم اداره اوغور حقه که بونک اقصوده
 سربیه اوله اولدینه و تحفیه برجه فته بونکای غیر منتر نه طایفه بونک تأثیر نفوذی
 خفتی بونکده اداره له رها کوه -

Shqiptare, por kjo ndërmarrje problematike e tija u zgjidh në sajë të masave paraprake që kishte marrë valiu i Shkodrës Ismail Hakki Pasha, por sërish pas disa kohësh doli në skenë, i biri Prenk efendi në sajë të nxitjeve të fshehta që i bënte qeveria malazese i pat hyrë së njëjtës rrugë të mosbindjes, por në përfundim të marrëveshjes që u bë me të, Prenku shpalli sërish publikisht varësinë e tij ndaj qeverisë otomane, ndërkohë janë duke u bërë shëtitjet e nevojshme nëpër zonat e malësisë që të përgatiten raportet e nevojshme në lidhje me to, në bazë të të cilave do të bëhen edhe punimet e nevojshme reformuese

İşkodra'daki Drin Nehri'nin taşmasından sonra sular altında kalan Tabakhane mahallesi...

*Laqija e Tabakëve, e përmbytur nga uji i lumit Drin në Shkodër
(İ.U. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/23)*

İşkodra Vilâyeti'nin hâl-i hâzırına dair malumât-ı mücmelenin atebe-i felek-mertebe-i veliyyü'n-nimete arzı çâkerlerine mütehattım vezâifin birincisi olduğu hâlde bunun şimdiye kadar vuku'-ı teehhuru iktizâ eden malumâtın mükemmeliyetini iltizâmdan neş'et etmesiyle her hâlde mazhar-ı afv u safh olacağıma ümidvarım.

İşkodra Vilâyeti tahminen otuz beş bin hâneyi hâvî bir kıt'a-i mühimme olup bunların sülüsâ-nı Malisör tabir olunur cebel ahalisi ve sülüsü şehir ve kasabalarla ovada vâki karyelerde sâkin ahal-i muft'adır. Nefs-i İşkodra iki bin altı yüz hâneyi şâmil müsta'idd-i umran bir şehir olup ahal-i meskûnenin nısfı İslâm ve nısfı diğeri Latin'dir. Ortodoks olarak yalnız yüz otuz hâne vardır. Malisör tabir olunur cibâl halkının onda ikisi İslâm, mâ-bâkîsi Latin'dir. Vilâyet ahalisinin ale'l-umum lisanları Arnavudca'dır.

Henüz bedeviyet âleminde yaşamakta bulunan ahal-i cebeliye şehirlerden ziyade cengâ-verdir. Ovalarda bulunan arazide hinta, mısır, şa'îr ve sair bu misillü hububât hâsıl olmakda

اھنجی مردنا و بوقه فنا لیدر بدایج جلد فنا نامی و شیخ ایرج برنده رضی جلی اصولی معنی لاجورد

برقہ قضای اھالی موجودہ سنک تخمیناً ثانی اھل اسلام اولادندہ اداره ری ریکر جبالہ سنبل رھا سرولندید

توقد کہ مردنا قضای برنک عکسی اولدیفندہ نظر رقتہ اوزار طوکی لاند

وقید مردنا نقد ایدر بیب بیست خارجہ الدینی مواجہہ وجود ویرہک اناود برنکلی خور دینی و بریولی
بعضہ تارطام خفہ برنکلی وانی اسجہ اسجہ حقیت برنکلی مسوخی اولدوق اولدوق ایدر ایدر تارطام
اول باول تدریجاً بعضہ مواجہہ موجودہ ی برنکلی ایدر کہ حکم فیتہ و سلطہ فیتہ لایق فضا قضای ولسه مایبسی
اولوقت شکلی اوفتی مع زادیم لہ فنا سنہ الحاقہ ایلج و برنکلی قطع فکوک نیک اھنجی از التسمی الی برنکلی
مردنہ زیانہ ایدر کوزہ رطیکندہ برار لہ مردنا معونی بیب بیست لہ اوفتی برنکلی اوفتی برنکلی سنک
اسلام ایدر حکمت سنہ ی بعضہ مرتبہ افادیتہ اقلی ائیمہ ایرج فامیلیا مرفوعہ نیک سنک اکر برنکلی و مردنا
اک مختلف و معبری اولدوق برنکلی فکوک حکمتن اطعمہ فامیلیا حاکم ایدر سنک ایدر سبب راضی راضی اولدوق
تیقہ ایدر کای صدقہ و استقامت صبور فکوک اقام عفو و رحمتہ صراط اولدوق فکوک اولدوق فکوک فکوک
و تاملنا لاند رضی انہ رھ فنا و فکوک ایدر کزینہ احکام فکوک سنکلی حاکم ساینہ حقنہ تاملنا برنکلی
قطع فکوک انقباط و ایتیمہ اعصاب سابقہ فیسی اولدوق رھیم کوزیتہ

بیب بیست زان رضی مواجہہ اقبالنک حکمت نفی مس ایدرک اخصای رضای علیہ بقہ کزینہ حاکم سلاسل اولدوق
اکلامتہ ایدر فیتہ سنکلی حاکم ریز جناح سلطنت سنکلی صفحہ اولدوق فکوک اقامت ایتیمہ برنکلی
برنکلی حاکم آتہ ایدر نفوذ حکمتی برنکلی سائل سبب رھ رھیم برنکلی

اسلاف حکمتہ یکن اسلاف برنکلی حاکم جبالہ برنکلی کزینہ کوزیتہ سنکلی حاکم سلاسل اولدوق
حاکم سلاسل اولدوق حاکم جبالہ برنکلی حاکم سلاسل اولدوق حاکم سلاسل اولدوق حاکم سلاسل اولدوق
حاکم سلاسل اولدوق حاکم جبالہ برنکلی حاکم سلاسل اولدوق حاکم سلاسل اولدوق حاکم سلاسل اولدوق
حاکم سلاسل اولدوق حاکم جبالہ برنکلی حاکم سلاسل اولدوق حاکم سلاسل اولدوق حاکم سلاسل اولدوق

Y. EE. 12/15

olup bu arazinin kısmı küllisi ahali-i Müslime'nin yedi tasarrufunda ise de şehir ve kasabalarda bulunan Latin ve Rumlar ticaret ve ma'rifetde ahali-i İslâmiye'yi geçdikleri gibi bittab' servetçe dahi onların ilerisindedir. Ahalinin asilzâdelerine hürmeti mahsusaları olduğundan onların sözlerini hüsn-i telakkî ediyorlar. Şehrîlerin ve hele cibâl halkının metbû'ı mufahham ve muazzamımız Padişahımız efendimiz hazretlerine itaat ve vicdanî muhabbetleri vardır.

Nefs-i İškodra ile Leş ve Ülgün ve Tuz ve Puka ve Mirdita Kazaları kur'â-i şer'îyye ile ve sair bazı tekâlifden muaf oldukları gibi bu kazalara ve doğrudan doğruya İškodra'ya merbû olan cibâl ahalisi hiçbir teklîf ile mükellef değildir.

Ahalinin servet ü yesârına birinci derecede hâdim olacak turuk ve me'âbirin inşaatına ve orman kat' veyahud ilzâmına ve mevcut olduğu eserleriyle sâbit olan kömür ve kükürd ve sair ma'âdinin lâyıkiyla keşif ve taharrîsiyle servet-i hakikiyeleri tahakkuk etdirilerek bâ-irâde veyahud taliblerine ihalesi hususlarına itina edilip de hem hazine-i devleti ve hem de ahali-i memleketi müstefîd etmek tarîkına şimdîye kadar asla bakılamamıştır. Şehir ve kasabalardaki mekteblerin programlarıyla idareleri kifayet derecede olmadığından bunların ıslahâtı lâzimesine teşebbüs olunacak ise de dört sene imtidâd eden muharebe akabinde geçen sene zuhura gelen kuraklığın ve Drin ile kır sularının feyezânı te'sirâtıyla hâsıl olan kaht u galâ ahalimizin ekserîsini girdâb-ı fakr u ihtiyaca ilkâ etmesiyle gerek bunların ve gerek dahil-i vilâyetde bulunan on iki binden mütecâviz ahali-i muhacire-i İslâmiye'nin tedarik-i ihtiyac-ı yevmiyeleriyle iskân ve îvâları esbâbının istihsâline sarf-ı mesâîl edilmekde olup saye-i hazret-i Şehriyârîlerinde bin nüfusu cami olan yüz küsur hâne halkı şu birkaç gün zarfında iskân edileceği gibi bâkîsi dahi peyderpey ve karîben iskân olunarak o gavâil ber-taraf edildikten sonra inşaat-ı turuk ve ıslâhât-ı saireye kemal-i germî ile çalışılacaktır.

İškodra şehrinin şimâl ve şimâl-i şarkîsinde vâki salifü'l-arz cibâl-i mülhakaya gelince; bunların idareleri dahi kısmen muhtelifdir.

Birincisi Cibâl-i Sitte tabir olunur Hot, Gruda, Kastrat, İşkrel, Reç maa-Loha cebelleridir ki bu altı dağın kâffesinde İškodra ahali-i İslâmiyesi mu'teberânından bölükbaşı unvanıyla birer zâbit bulunduğundan her bir cebelin idaresi bölükbaşılarının riyâseti tahtında mahallî müteneffizânından müretteb birer hey'etin re'y ü tensîbine muhavvel olup onlar cibâl ahalisine mahsus olan usul-i kadîme tevfikân rü'yeti mesâlih ederler.

Bu hey'etlerin fevkinde merkez-i vilâyetde bir de Cibâl Komisyonu olup bunun vazifesi de ale'l-umum mesâlih-i cebeliyenin bidâyeten ve istinâfen fasl u rü'yeti kazıyyesidir. Bu komisyon dahi münâvebeten cibâl rüesâsından celb olunmakda bulunan altı nefer azâ ile İškodralı bir reis ve bir kâtibden ibaretdir.

İkincisi Şale ve Şoş cebeli olup bu da bölükbaşı vasıtasıyla idare olunmaktadır. Şu kadar ki bu dağ İškodra şehrine uzak olduğundan ve be-tahsis bir dereceye kadar Pulti Nahiyesi Manastırı'nda kâin piskoposun te'siri nüfuzu tahtında bulunduğundan idareleri daha güçtür.

Üçüncüsü Mirdita ve Puka Kazalarıdır. Bu iki cebele kaza nâmı verilmiş ise de bunlarda dahi cibâl usulü mer'îyyü'l-icradır.

Puka Kazası ahali-i mevcudesinin tahminen sülüsü ehl-i İslâm olmalarından idareleri diğer cibâle nisbetle daha sühûletlidir. Şu kadar ki Mirdita Kazası bunun aksi olduğundan nazar-ı dikkatden uzak tutulmamak lâzımdır.

Vaktiyle Mirdita'da teferrüd eden Bib Paşa haricden aldığı mevâ'ide vücud vererek Arnaut Prensligi'ni kurduğu ve bu yolda bazı tedarükât-ı hafiyede bulunduğu Vali-i esbak İsmail Hakkı Paşa merhumun mesmû'u oldukda ol bâbda ittihâz eylediği tedâbîr-i sâibe ile ewel be ewel tederîcen bazı mevâni-i mevcudeyi ber-taraf etdikden sonra Kısra ve Selita Nahiyelerini Akçahisar Kazası'na ve Leş Malisyası'nı ol vakit teşkil olunan maa-Zadrime Leş Kazası'na ilhâk ey-

lemiş ve bu suretle kıt'a-i mezkûrenin ehemmiyetini azaltmış ise de bu tedbir mürûr-ı zaman ile gözedilmediğinden bir aralık Mirditalı müteveffâ Bib Paşa'nın oğlu Prenk Efendi dahi pederinin mesleğine insilâk ile Hükûmet-i Seniyye'yi bazı mertebe ifsadâtıyla işgal etmiş ise de familya-ı merkûmenin sinnen ekberi ve Mirditaca en müteneffiz ve mu'teberi olup bir zaman Karadağ Hükûmeti'nin itmâ'ına kapıldığı hâlde ahîren dest-i ümidi resîde-i dâmen-i meram olamayacağını te-yakkun edip kemal-i sıdk u istikâmetle metbû'ı kadîminin ikdâm-ı afv u merhametine sarılmış olan Kapudan Cool'a celb olunarak ve te'minâtı lâzime dahi alınarak kaza-i mezkûrun idaresi kendisine ihale kılınmasıyla şimdiki hâlde saye-i hazret-i tâcdârîlerinde kıt'a-i mezkûre inzibat ve em-niyetçe â'sâr-ı sâbıkaya kıyas olunamaz dereceye getirilmiştir.

Bib Paşazâde dahi mevâ'id-i ecânibin hükümsüzlüğünü hissederek istihsâl-i rıza-yı âlîden başka kendisine câ-yı selâmet olmadığını anlamağa başladığından şimdiki hâlde zîri cenâhı Saltanatı Seniyye'ye sığınıp edebiyle İşkodra'da ikamet etmekde bulunmasıyla buralarca şu ic-raâta i'tilâ-yı nüfuz-ı hükûmeti mûcib mesâil-i siyasiyedendir, denilebilir.

Eslâf-ı çâkerânemden yalnız Esad Paşa merhum cibâlden birkaçını gezip görmüştür. Bi-men-nihî'l-Kerîm karîben bizzat dağların kâffesini dolaşıp ihtiyaçlarını re'yü'l-ayn müşahede etmek ve ona göre çare-i islâhlarını başka başka arz ederek istihsâl olunacak fermân-ı mutâva'at-beyân-ı veliyyü'n-nimete mütâba'atla icraâtı lâzimeye mübâşeret kılınacaktır. Fermân.

Fî 1 Nisan sene [12]96 / [13 Nisan 1880]

Es-Seyyid Mehmed İzzet

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shqiptare

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91299/7)

ما به لهریج حبّ مایه خانه به کفایت جلیقه

[illegible]

İŞKODRA VİLÂYETİ'NDE KAN DAVALARININ SONA ERDİRİLMİŞ ÇALIŞMALARI

İşkodra Vilâyeti halkı arasında devam etmekte olan kan davalarının barış yoluyla sona erdirilmesi hakkında Padişah emri üzerine ilgililerin çağırılarak bu durumun kendilerine tebliğ edildiği Leş Kazası Kaymakamlığı'ndan gelen raporda bazı köyler ile Leş Kazası'nın dağ kesimlerinde yaşayanlar haricindekilerin kan davalarının tamamen sona erdiğinin belirtildiği, diğer kazalarda kurulan komisyonların çalışmalarını aynı hızla devam ettirdiği ve oralarla ilgili bilgilerin de ileride bildirileceğine dair İşkodra valisinin telgrafı

PUNIMET E VILAJETIT TE SHKODRES PER TU DHENE FUND GJAQEVER

Telegrafi i valiut të Shkodrës ku thuhet se në përpunje me urdhërin e sulltanit që aktet e gjak-marrjeve, që vazhdojnë në mesin e popullit të vilajetit të Shkodrës, të sosin me rrugë paqësore, janë thirrur personat përkatës dhe u është komunikuar urdhëri në fjalë, në raportin e ardhur nga kajmakami i kazasë së Lezhës bëhet e ditur se të gjitha çështjet e gjaqeve kanë marrë fund me përjashtim të disa fshatrave të kazasë dhe malësorëve të kazasë së Lezhës, që veprimtaria e komisioneve të ngritura në kazatë e tjera vazhdojnë me të njëjtin vull pune, informacionet rreth të cilëve do të bëhen të ditura në ditët në vijim

Telgrafnâme

Mâbeyn-i Hümayûn-ı Cenâb-ı Mülûkâne Başkitâbeti Celîlesi'ne

Cenâb-ı âdili mutlak halife-i muhakkık veliyyü'n-nimet-i bî-minnetimiz şevketli efendimiz hazretlerini her gâh dil-hâh-ı âlî-i hazreti Padişahîleri vechile umûr-ı cesîme-i hayriye ve şer'iyyeye muvaffak buyursun, âmin. İşkodra Vilâyeti Celîlesi ahalisi beyinde mine'l-kadîm cârî olan kan davalarının sulhen fasl ve ihtitâmı hakkında şeref-sudûr olan irâde-i kerâmet-âde-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî mûcibi âlîsi üzere icab edenlerin celb ve cem'iyle hükm-i irâde-i kat'iye-i hazreti zillullahînin umum suretle tefhîm ve umum tarafından dahi ne yolda hüsn-i telakki edilerek levâzım-ı esniye ve aşikârenin kabulgâh-ı Hüdâ-yı cenâb-ı bahşâyâ i'lâ ve takdim kılındığı 17 Nisan sene [1]303 tarihli telgrafnâme-i acizânemle min gayrı haddin arz kılınmış idi. Vilâyeti celîlenin merkez livâsına merbût Leş Kazası Kaymakamlığı'ndan alınan bir kîta telgrafnâmede bazı kar-yeler ile Leş Malisyası'ndan yani Leş Kazası ahali-i cibâliyesinden mâadâsı miyânlarındaki kan davalarını irâde-i mezkûrenin hüsn-i te'siri ile kâmilan sulh edilip mezkûr kurâ ve Malisyalardan beyindeki kan davalarının dahi inşaallah birkaç gün zarfında ol vechile sulhen tesviyesi hitâm-pe-zîr olacağı ve saye-i kîfî-sitânîde asayişin ber-kemâl olduğu muharrer bulunmuş ve İşkodra Kasabası ahalisiyle civar cibâle mahsus olarak ber-mûceb-i irâde-i seniyye başka başka teşkil kılınan komisyonlar ma'rifetiyle gece gündüz olunan ikdâm-ı aciziyle bir hayli kan davaları dahi sulh etdirilerek bunlardan yalnız mahkeme-i şer'iyyece henüz tahrîr ve i'tâ etdirilen hücec-i şer'iyyenin adedi yüz iki kîta'ya bâliğ olmuş ve bu cihetle kâtil ve maktullerin saye-i ihsân-vâye-i hazreti tâcdârîde on misli ahali bugünkü günde hürriyeti mağsûbelerini kazanmış ve Puka ve Mirdita ve Şale [ve] Şoş ve Zadrîma kaza ve nevâhisinde ber-mûceb-i irâde-i seniyye teşkil olunan mahsus komisyonların derece-i icraatına dair alınacak malumâtın dahi peyderpey arzına ictisâr edileceği derkâr bulunmuş olduğunun ve müddet-i kalîle zarfında bu derece cesîm ve azîm icraatın sahâ-i husûli cilve-nümâ olması ise mücerred muvaffakiyeti zafer-âyâtı hazreti Hilâfet-penâhîden idüğü tahdis-i nimet olmak üzere lâzime-i teşekkürâtı ubeydânemle beraber saye-i seniyye-i uz-mâyâ arz ve i'lâ buyurulmasını lutf-i fahîmânelerinden hasseten temenni ederim, ol bâbda.

Fî 7 Mayıs sene [1]303 / [19 Mayıs 1887]

Vali Vilâyeti İşkodra Müşir Tahir

[illegible]

مضمون صاحبزادہ

خروج بویله از دهانه حفره شکر
 نفعاً بقدره و بوی الهی می شود این
 قاع و داری و بوی هر طرفه صفتی است و اما ایضا یک قاع نامیده می شود
 ماله قضیه هم جدا اول در فرجه خلفی ماله جلای شکر اثر اغضاله و تسویه
 مصالح در دهانه ایست که اولیض در به مضغه اما حفظه میانه بکوه تاثیر می دهد
 در مجرای تسویه کرد قابلیت و نایب و ضده که قاع و داری قسم کسیتی می دهد
 اولیض حاکم قاع و داری می دهد که شکرانی و نفع و حکمت کسیتی
 معجب اولیض جنبه استیسی تسویه شکرانی و نفع و حکمت کسیتی
 ضریف در دهانه اولیض کسیتی سوی جلای و نفع و حکمت کسیتی

PADIŞAH EMRIYLE İŞKODRA'DA KAN DAVALARININ BÜYÜK ÖLÇÜDE SONA ERDİRİLDİĞİ

Padişah emri ile İşkodra Vilâyeti halkı arasında devam eden kan davalarının nihayete erdirildiği, ancak Mat Kazası civarındaki dört köy halkının Matlı Cemal Paşa'nın teşvikiyle silah bırakmadan kaçındığı, Matlı Cemal Paşa'ya bu konuda zor kullanma yerine nasihat edilmeye devam edilmesinin uygun olacağının Meclis-i Mahsus tarafından vilâyete önerildiği

GJAQET NE SHKODER JANE SHUAR MJAFT NE NUMER PAS URDHERIT TE SULTANIT NE LIDHJE ME KETE ÇESHTJE

Aktet e gjakmarrije që ngjanin në mesin e popullit të vilajetit të Shkodrës kanë marrë fund pas urdhërit të padishahut, banorët e katër fshatrave në kufi me kazanë e Matit janë arratisur sëbashku me armët e tyre pas nxitjeve të Xhemal Pashë Matjanit, këshilli (meclis-i mahsus) e ka këshilluar administratën e vilajetit që do të ishte më me vend që në vend që të përdoret forca të vazhdohet t'i tërhiqet vërejtje me të mirë Xhemal Pashë Matjanit

Telgrafnâme

Makam-ı Sadâret-penâhî'ye

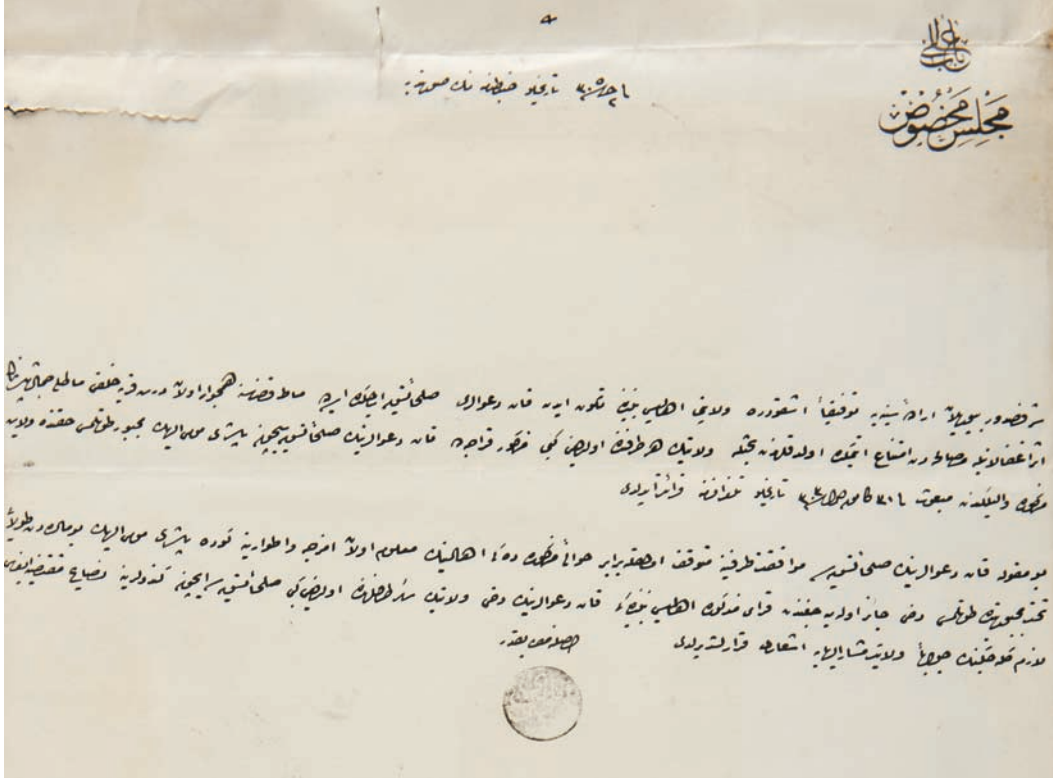
Şeref-sünûh buyurulan irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî'ye tevfikân İşkodra Vilâyeti ahalisi beyrinde tekevvün eden kan davaları vilâyetin her tarafında sulhen tesviye ve imha edilmiş iken Kışla Nahiyesi'nin Selita Bayrağı'ndan Mat Kazası'na hem-civar olan dört karye halkı Matlı Cemal Paşa'nın eseri iğfalât ve teşvikâtıyla musâlahadan imtinâ' etmekde olduğundan Debre Mu-tasarıflığı'na icra olunan tebligâtın bir gûne te'siri müşahede olunmayıp mûmâileyh teşvikâtdan geri kalmadığını ve nahiye-i merkûmedeki kan davalarının kısmı küllisi barışdırılmış olduğu hâl-de karye-i mezkûre kan davalarının hâliyle terki sû-i sirayeti ve nüfuz-ı hükûmetin kesrini mûcib olacağı cihetle etdiği teşvikât sû-i te'sirâtının mahvına paşa-yı mûmâileyhin mecbur tutulması zım-nında lâzım gelenlere emir i'tâsıyla keyfiyetin sûy-ı çâkeriye dahi emr u iş'ârı ma'rûzdur

Fî 31 Kânûn-ı Evvel sene [1]303 / [12 Ocak 1888]

Vali Tahir

★ ★

Bâb-ı Âlî Meclis-i Mahsus

Fî 2 Ca. sene [1]305 tarihli zabıtnâmenin suretidir.

Şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyyeye tevfikân İşkodra Vilâyeti ahalisi beyinde tekevün eden kan davaları sulhen tesviye edilmekte ise de Mat Kazası'na hem-civar olan dört karye halkı Matlı Cemal Paşa'nın eseri-i iğfalâtıyla musâlahadan imtinâ etmekde olduklarından bahisle vilâyetin her tarafında olduğu gibi mezkûr kurâca da kan davalarının sulhen tesviyesi için paşa-yı mûmâileyhin mecbur tutulması hakkında vilâyet-i mezkûre valiliğinden meb'ûs fî 31 Kânûn-ı Evvel sene [1]303 tarihli telgrafnâme kırâet olundu.

Bu makûle kan davalarının sulhen tesviyesi muvâfakatı tarafeyne mütevakkıf olmakla beraber havalî-i mezkûredeki ahalinin malum olan emzice ve etvârına göre paşa-yı mûmâileyhin bu maddeden dolayı tahtı mecburiyetde tutulması dahi caiz olamayacağından kurâ-yı mezkûre ahalisi beyindeki kan davalarının dahi vilâyetin sair taraflarında olduğu gibi sulhen tesviyesi için kendilerine nesâyih-i mukteziye ifası lâzım geleceğinin cevaben vilâyet-i müşârunileyhâya iş'ârı kararlaştırıldı.

2 Ca. [1]305 / [16 Ocak 1888]

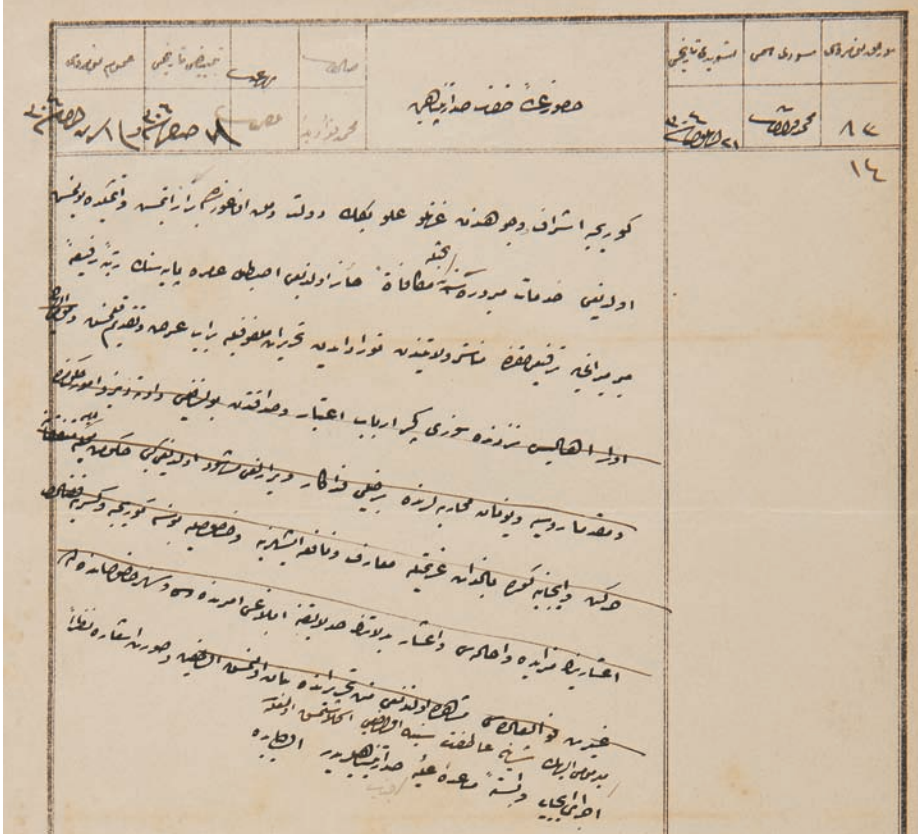

DEVLET VE MİLLETE HİZMETİ GÖRÜLEN GÖRİCELİ ALU BEY'İN RUTBESİ'NİN YÜKSELTİLMESİ

Görice ileri gelenlerinden Alu Bey'in devlet ve millete yaptığı hizmetlerden dolayı rütbesinin mirimirânlığa yükseltildiği

NGRITJA NE GRADE E ALO BEJ KORÇËS PER SHERBIMET E TIJA NDAJ SHETIT PERANDORAK DHE POPULLIT TE TIJ

Dhënia e gradës së mirmiran-it Alo Beut, nga para e Korçës, si shenjë mirënjohjeje për shërbimet e tij ndaj shtetit perandorak dhe popullit të tij

Huzur-ı Âlî-i Sadâret-penâhî'ye

Görice eşraf ve vücûhundan izzetli Alu Bey'in devlet ve millet uğrunda ibrâz etmiş ve etmek-de bulunmuş olduğu hidemât-ı mebrûresinden bahisle mükâfâten hâiz olduğu İstabl-ı Âmire pâyesinin rütbe-i refî'a-i mîrimîrânîye terfî'i hakkında Manastır Vilâyeti'nden tevârüd eden tahrîrat melfûfuyla beraber arz u takdim kılınmış ve sureti iş'âra nazaran mîr-i mûmâileyh şâyân-ı âtîfeti seniyye olduğu anlaşılmış olmakla icra-yı icabı vâbeste-i müsaade-i aliyye-i cenâb-ı Sadâret-pe-nâhîleridir. Ol bâbda.

Fî 7 Safer sene [1]306 ve fî 1 Teşrîn-i Evvel sene [1]304 / [13 Ekim 1888]

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shqiptare

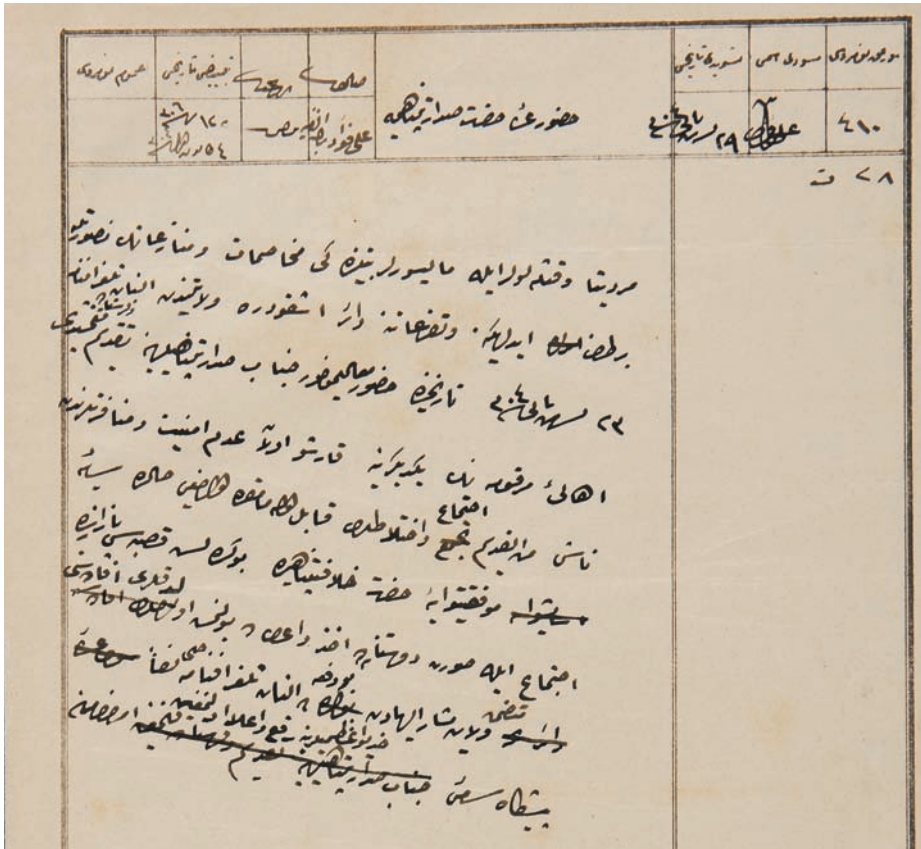
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91299/9)

MİRDİTA VE KİSLALILAR İLE MALİSÖRLER ARASINDAKİ DÜŞMANLIĞIN SONA ERDİRİLMESİ

Mirdita ve Kislalılar ile Malisörler arasındaki düşmanlığın Leş Kasabası pazarında yapılan buluşmayla dostane bir şekilde sona erdirildiği

DHENIA FUND ARMIQESISE NDERMJET BANOREVE TE MIRDİTES DHE KTHJELLES ME MALSORET

Zgjidhja në rrugë miqësore e armiqësisë në mes banorëve të Mirditës dhe Kthjellës me malsorët pas takimit të tyre të përbashkët në pazarin e kasabasë së Lezhës

Huzur-ı Âlî-i hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Mirdita ve Kislalılar ile Malisörler beynindeki muhâsamât ve münâzaâtın ne suretle bertaraf edildiğine ve teferruatına dair İşkodra Vilâyeti'nden alınan telgrafnâme 23 Teşrîn-i Sânî sene [1]304 tarihinde huzur-ı me'âl-i mevfûr-ı cenâb-ı Sadâret-penâhîlerine takdim ve firistâde kılınmış idi. Ahali-i merkûmenin yekdiğerine karşı olan adem-i emniyet ve münâferetlerinden nâşi mine'l-kadîm ictimâ ve ihtilâtları kâbil olamamakda olduğu hâlde saye-i muvaffakiyet-vâye-i hazret-i Hilâfet-penâhîde bu kere Leş Kasabası pazarında ictimâ ile sureti dostânede ahz u i'tâda bulunmuş oldukları ifadesini mutazammın vilâyeti müşârunileyhâdan bu defa da alınan telgrafnâme hâlli leffen pîşgâh-ı sâmi-i hidivi a'zamîlerine ref' ve i'lâ olunmağın emr u fermân.

12 Ra. sene [1]306 - 4 Kânûn-ı Evvel sene [1]304 / [16 Aralık 1888]

[illegible]

İŞKODRA'DA KAN DAVALARININ ÖNLENMESİ İÇİN CAMİ VE KİLİSELERDE HALKA ÖĞÜT VERİLDİĞİ

İşkodra bölgesinde eskiden beri devam etmekte olan kan davası âdetinin kaldırılması için her mahallenin ileri gelenleri hükümet dairesine çağırılarak bu âdetin zararları izah edildikten sonra tanzim olunan taahhütnamelerin cami ve kiliselerde okunup Şer'î ve Nizamî Mahkemelerle Vilâyet İdare Meclisi tarafından kayıt ve tescil edilerek mahalle ve köylere gönderildiği

KESHILLIMI I POPULLIT NEPER XHAMI DHE KISHA ME QELLIM PARANDALIMIN E GJAKMARRJES NE SHKODER

Me qëllim dhënien fund të gjakmarrjeve, një traditë vendase që vazhdon prej kohësh në zonën e Shkodrës, janë thirrur në zyrat qeveritare para e çdo lagjeje të cilët u informuan për anët negative të kësaj mendësie, aktet e zotimit të përgatitura me këtë rast u lexuan nëpër xhami e kisha u dërguan nëpër lagje dhe fshatra pasi u regjistruan e u konfirmuan tekstet e tyre nëpër gjyqet e rregullta dhe ato fetare, si dhe nga këshilli administrativ i vilajetit më pas

Huzurı Âlî-i Hazreti Sadâret-penâhî'ye

İşkodra ve havalisinde mine'l-kadîm beyne'l-ahali cârî olan kan gütmeğ âdeti seyyi'esinin ref' ve izâlesi esbâbına tevessül ile her mahallenin ileri gelenleri daire-i hükûmete celb olunarak âdeti mezkûrenin mazarrâtı lisan-ı münasib ile kendilerine tefhîm edildikten sonra tanzim olunan taahhüdnâmeler cevâmî-i şerife ve kiliselerde umuma kırâatla tahfîm ve mahkeme-i şer'iyye ve nizâmiye ve Meclisi İdarece de kayd ve tescil etdirilerek İşkodra mahallâtıyla kurâ-yı mülhaka-ya aid olan on dokuz kıt'a taahhüdnâmenin gönderildiği ve hissolunan temâyülâtı hakikaya bi-nâen usul-i mezkûre mülhakâtı vilâyete de ta'mim edilmesiyle oralara aid taahhüdnâmelerin da-hi vürûdunda irsâl kılınacağı ve cibâl Malisörlerinin taahhüdâtı vâkı'aya iştiraki muamelesi ise bi'te'ennî icra olunacak tahkikâtdan istidlâl kılınacak neticeye ta'lik edildiği ifadesine dair İşkodra Vilâyeti'nden vârid olan tahrirât mezkûr taahhüdnâmelerle beraber takdim kılınmakla, ol bâbda.

Fî 29 R. sene [1]309 ve fî 19 Teşrîn-i Sânî sene [1]307 / [1 Aralık 1891]

15. yüzyıl, Arnavutluk'u resmeden bir gravür...

Një gravurë e shek. XV në të cilën jepet një tablo nga Shqipëria

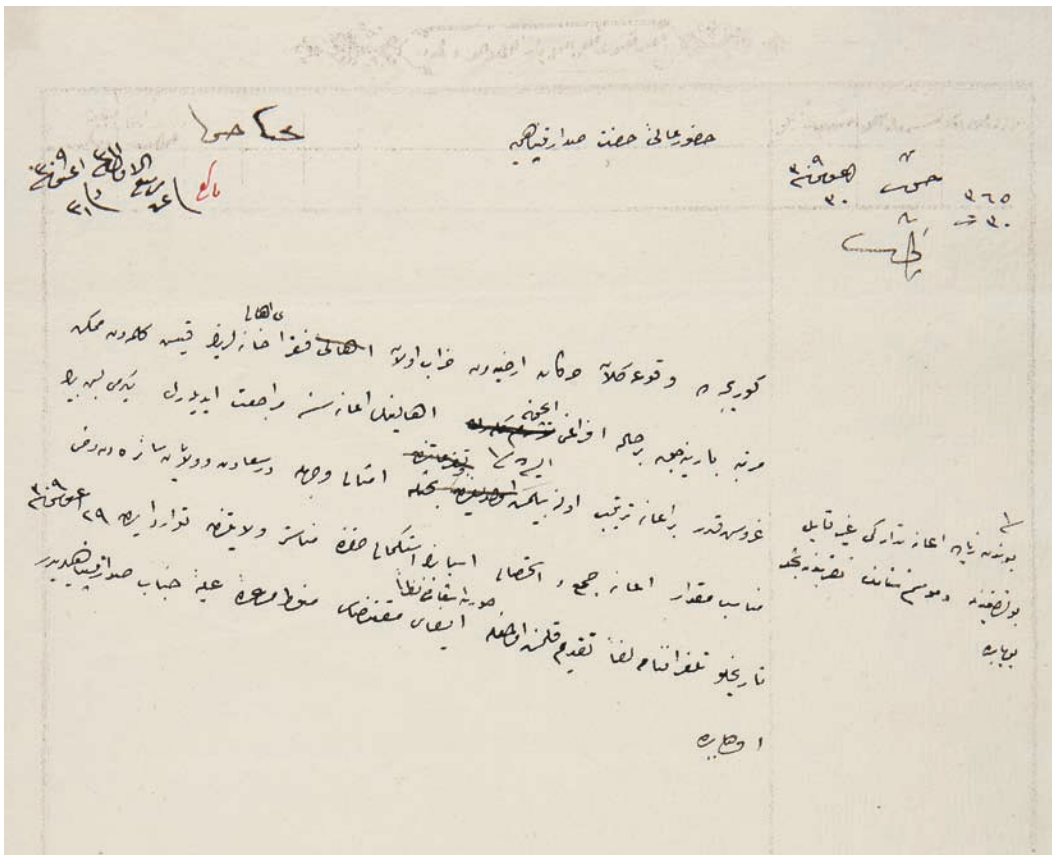

GÖRİCE DEPREMİNDE EVSİZ KALAN HALKA YAPILMASI GEREKEN YARDIMLAR

Görice'de meydana gelen depremden dolayı fakir halkın evlerinin kış gelmeden barınacak bir hale dönüştürülmesi için halktan yardım toplanmış ise de bunun yeterli olmayacağından İstanbul ve diğer vilâyetlerden yardım toplanması hususunda Manastır Vilâyeti tarafından talepte bulunuldu / Evsiz kalan halktan kendi imkânlarıyla baraka yapamayanlara askeriye'nin elinde olan çadırların dağıtılması yerine hükümet yardımıyla barakalar yapılmasının Meclis-i Vükelâ ve Padişah tarafından daha uygun bir tedbir olarak görüldüğü

**NDIHMA QE I DUHET DHENE POPULLSISE
SE MBETUR PA SHTEPI PAS TERMETIT TE KORÇES**

Megjithëse nëpër popull janë mbledhur ndihma materiale dhe monetare në mënyrë që shtëpitë e të skamurve, të cilat janë dëmtuar rëndë nga tërmeti i Korçës, të mund të kthehen në gjendje të banueshme sa më shpejt të ishte e mundur, para se të vinte dimri, vilajeti i Manastirit kërkon që, për shkak të shumës së pamjaftueshme të grumbulluar, të mbledhen ndihma edhe nga Stambolli dhe vilajetet e tjera. Këshilli i Ministrave dhe sultani e konsiderojnë masë më të përshtatshme që, në vend që ushtria t'u shpërndajë çadra personave që e kanë të pamundur të ndërtojnë baraka për vete, barakat në fjalë të bëhen me ndihmën monetare të qeverisë

Görice'de vuku'a gelen harekâtı arzıyeden harâb olan fukarâ-yı ahali hânelerinin kış gelmeden mümkün mertebe barınacak bir hâle ifrâğı için ahalinin iânesine müracaat edilerek yirmi beş bin kuruş kadar bir iâne tertib olunabilmiş ise de bundan ziyade iâne tedariki gayrı kâbil bulunduğu ve mevsim-i şitânın takarrübünden bahisle bu bâbda emsali vechile Dersâdet ve vilâyâtı saireden dahi münasib mikdar iâne cem' ve istihsâli esbâbının istikmâli hakkında Manastır Vilâyeti'nden tevârüd eden 29 Ağustos sene [1]309 tarihli telgrafnâme leffen takdim kılınmış olmakla sureti iş'âra nazaran ifa-yı muktezâsı menûtı müsaade-i aliyye-i cenâbı Sadâret-penâhîleridir. Ol bâbda.

Fî gurre-i Rebîülevvel sene [1]311 ve fî 31 Ağustos sene [1]309 / [12 Eylül 1893]

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi
Aded
1664

Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ Mazbatasının Suretidir

Dahiliye Nezâreti'nin miyâne-i bendegânemizde kırâet olunan tezkiresinde Manastır Vilâyeti mülhakâtından Görice'de hareketi arz devam etmesinden dolayı taşraya çıkıp baraka yapıp ramayanlara ve hey'eti hükûmete ciheti askeriyeden it'âsı şeref-sâdır olan emr u fermân-ı merâhim-beyânı cenâbı Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlisinden bulunan iki yüz çadırın beheri maa-sütun beş yüz seksen altı kuruşdan Mecidî on dokuz hesabıyla esmânı olan yüz on yedi bin iki yüz kuruşun sâli hâl zuhurât tertibinden tesviyesi lüzumu tarafı Seraskerî'den vuku bulan iş'âra affen dermiyân olunmuş olmakla sureti iş'âra ve hükmi irâde-i seniyye-i mülûkâneye nazaran ol vec-hile icabının icrası hususunun nezâreti müşârunileyhâya havalesi ve tarafı Seraskerî'ye de malumât it'âsı ve bir de böyle hareketi arzdan ve saireden musâb olan ahaliye ekser mahallerde verilmekde olan çadırlar bir daha işe yaramayacak bir hâle geldiği gibi bu yüzden birçok masârıf dahi ihtiyar edilmekde bulunmasına ve maa-hâzâ asâkir-i şahanenin ihtiyacâtı için tehyi'e ve istihzâr olunan çadırların dağıdılması gayrı caiz bulunmasına göre ba'demâ Hüdâ ne-kerde fevkalâde bir hâl zuhurunda baraka inşasına zaman müsaid oldukça çadır istenilmeyip mahallerince barakalar inşası suretiyle def'i ihtiyac edilmesi münasib olacağından ona göre vilâyâta tebligâtı lâzime icrasının dahi nezâreti müşârunileyhâya ilâveten iş'ârı müttehiden bi't-tensîb sâlifü'l-beyân tezkire leffen arz u takdim kılındı ise de ol bâbda ve kâtibe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 25 Safer sene [1]311 ve fî 25 Ağustos sene [1]309 / [6 Eylül 1893]

Tezkire-i ma'rûza suretidir.

Görice'de devam etmekte olan hareket-i arzdan dolayı taşraya çıkıp baraka yaptıramayanlara ve hey'eti hükûmete ciheti askeriyeden i'tâsı irâde-i seniyye-i hazreti Hilâfet-penâhî muktezâ-yı âlîsinden bulunan iki yüz çadır esmânının sureti tesviyesiyle teferruâtına dair Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'dan kaleme alınan mazbata Dahiliye Nezâreti Celîlesi'nin tezkiresiyle beraber arz u takdim kılınmakla mündericâtı hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı zıllullahî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise hükm-i münîfi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâ-verî terkîm kılındı, efendim.

Fî 25 Safer sene [1]311 ve fî 25 Ağustos sene [1]309 / [6 Eylül 1893]

**Sadırazam ve Yâver-i Ekrem
Cevad**

Şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî suretidir

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzası melfûfuyla manzûr-ı âlî buyurularak mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 26 Ağustos sene [1]311 ve fî 26 Ağustos sene [1]309 / [7 Eylül 1893]

**Serkâtib-i Hazreti Şehriyârî
Süreyya**

Suretleri bâlâda muharrer Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ mazbatasıyla tezkire-i ma'rûza ve şeref-sudûr olan irâde-i seniyye-i hazreti Hilâfet-penâhî mücebince taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'ye malumât verilmiş olmakla Dahiliye Nezâreti Celîlesi'nden ifa-yı muktezâsına himmet buyurulur.

Fî 3 Rebîülülâ sene 1311 ve fî 2 Eylül sene 1309 / [14 Eylül 1893]

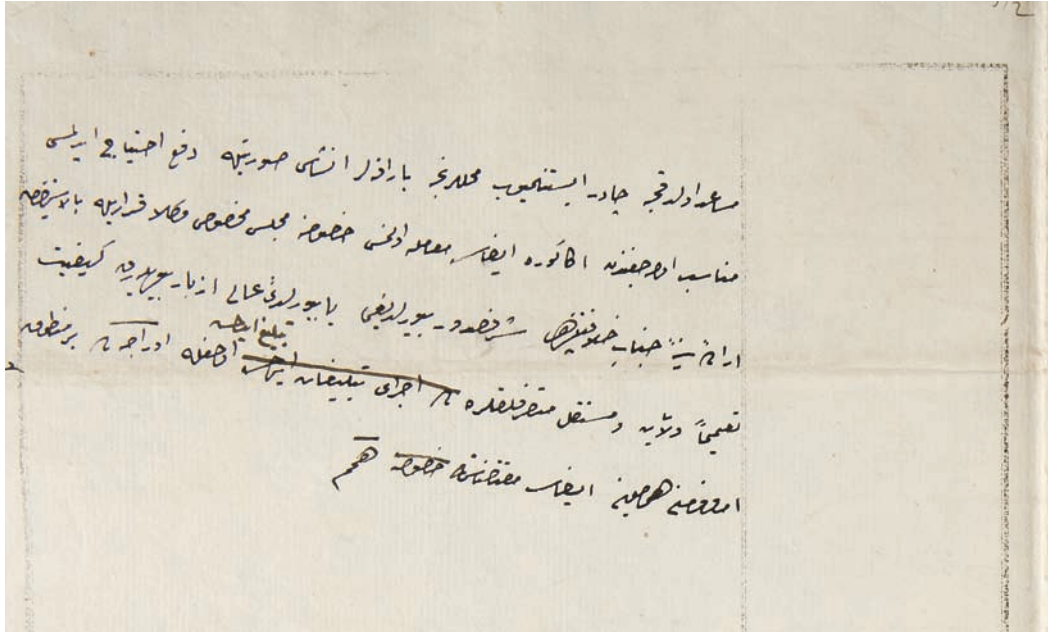
Veziriazam Ahmed Cevad

Manastır Vilâyeti Behiyyesi'ne

Görice'de hareket-i arzın devam etmesinden dolayı taşraya çıkıp baraka yaptıramayanlara ve hey'eti hükûmete ciheti askeriyeden i'tâsı şeref-sâdır olan emr u fermân-ı merâhim-beyân-ı cenâb-ı Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden bulunan iki yüz çadırın beheri maa-sütun beş yüz seksen altı kuruşdan Mecidî on dokuz kuruş hesabıyla esmânı olan yüz on yedi bin iki yüz kuruşun sâli hâl zuhurât tertibinden tesviyesi hakkında taraf-ı vâlâ-yı Seraskerî'den gösterilen lüzum üzerine sebk eden iş'âra binâen ol vechile icabının icrası ve bir de böyle hareket-i arzdan ve saireden musâb olan ahaliye ekser mahallerde verilmekde olan çadırlar bir daha işe yaramayacak bir hâle geldiği gibi bu yüzden birçok masârif dahi ihtiyar edilmekde olmasına ve maa-hâzâ asâkir-i şahanenin ihtiyacâtı için tehyî'e ve istihzâr olunan çadırların dağıdılması gayr-ı caiz bulun-

[illegible]

müte'allik buyurularak Seraskeri müşârunileyhe tebliğ-i keyfiyet olunacağı 2 Eylül sene [1]309 tarihli buyuruldu-i âlîde iş'âr kılınmış olmakla ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hü-mâyûn icra-yı icabına himmet buyurulmak bâbında.

Umum

Hicaz, Cezayir, Edirne, Suriye, Hüdavendigâr, Aydın, Bağdad, Selanik, Diyarbekir, Halep, Trablusgarb, Yemen, Musul, Ankara, Konya, Adana, Sivas, Trabzon, Beyrut, Kastamonu, Erzurum, Manastır, İşkodra, Mamuretülaziz, Van, Yanya, Bingazi, Bitlis, Kosova, Basra, Kudüs, İzmid, Çatalca, Zor, Biga, Girid, Cebel-i Lübnan, Sisam, Şehremaneti.

Hareket-i arzdan ve saireden musâb olan ahaliye ekser mahallerde ciheti askeriyyeden ve rilmekte olan çadırlar bir daha işe yaramayacak bir hâle geldiği gibi bu yüzden birçok masârıf dahi ihtiyar edilmekde bulunmasına ve maa-hâzâ asâkiri-şahanenin ihtiyacâtı için tehyi'e ve istihzâr olunan çadırların dağıdılması gayrı caiz olmasına binâen ba'demâ Hüdâ ne-kerde fevkalâde bir hâl zuhurunda baraka inşasına zaman müsaid oldukça çadır istenilmeyip mahallerince barakalar inşası suretiyle def'i-i ihtiyac edilmesi münasib olacağından ona göre ifa-yı muamele olunması hususuna Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ kararıyla bi'l-hisfîzân irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulduğu bâ-buyuruldu-i âlî izbâr buyurularak keyfiyet ta'mîmen vilâyât ve müstakil mutasarrıflıklara tebliğ edilmiş olmakla oraca da ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hü-mâyûn ifa-yı muktezâsına himem.

Fî 15 Ra. sene [1]311 ve fî 13 Eylül sene [1]309 / [25 Eylül 1893]

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shiptare

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91299/3)

Arnavutluk kıyafetlerinden...
Veshje shqiptare
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91299/41)

[illegible]

DRAÇ'TA BULUNAN BOSNA MUHACİRLERİNE YARDIM

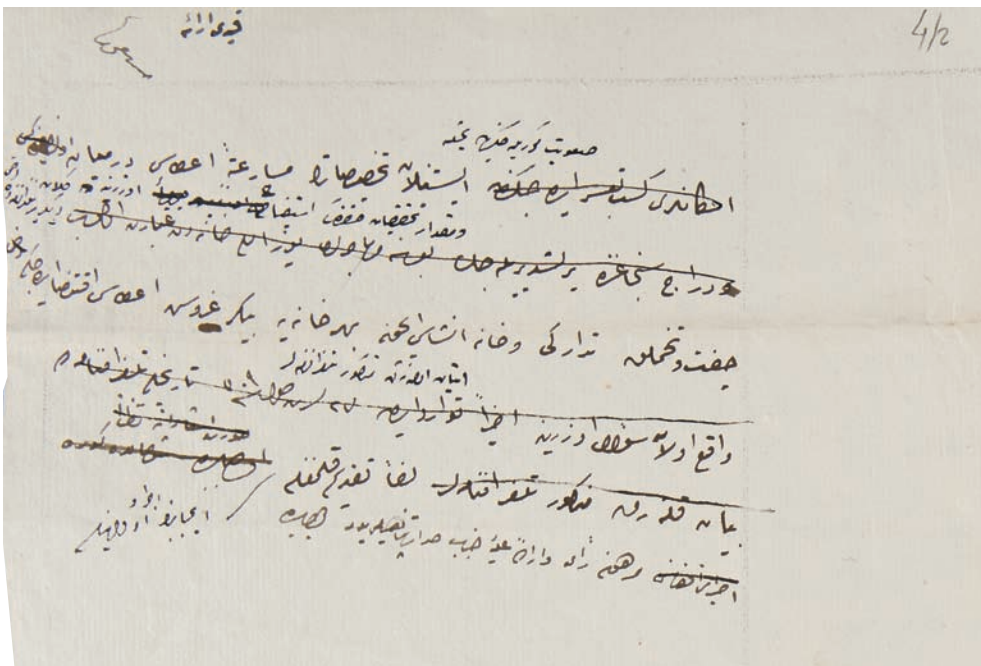
Draç'a yerleştirilecek olan Bosna Muhacirlerinin iskan edileceği evler inşa etmek, onlara çift hayvanı ve tohumluk dağıtabilmek gibi zaruri ihtiyaçlarının karşılanabilmesi için İşkodra Vilâyeti'ne tahsisat gönderilmesi

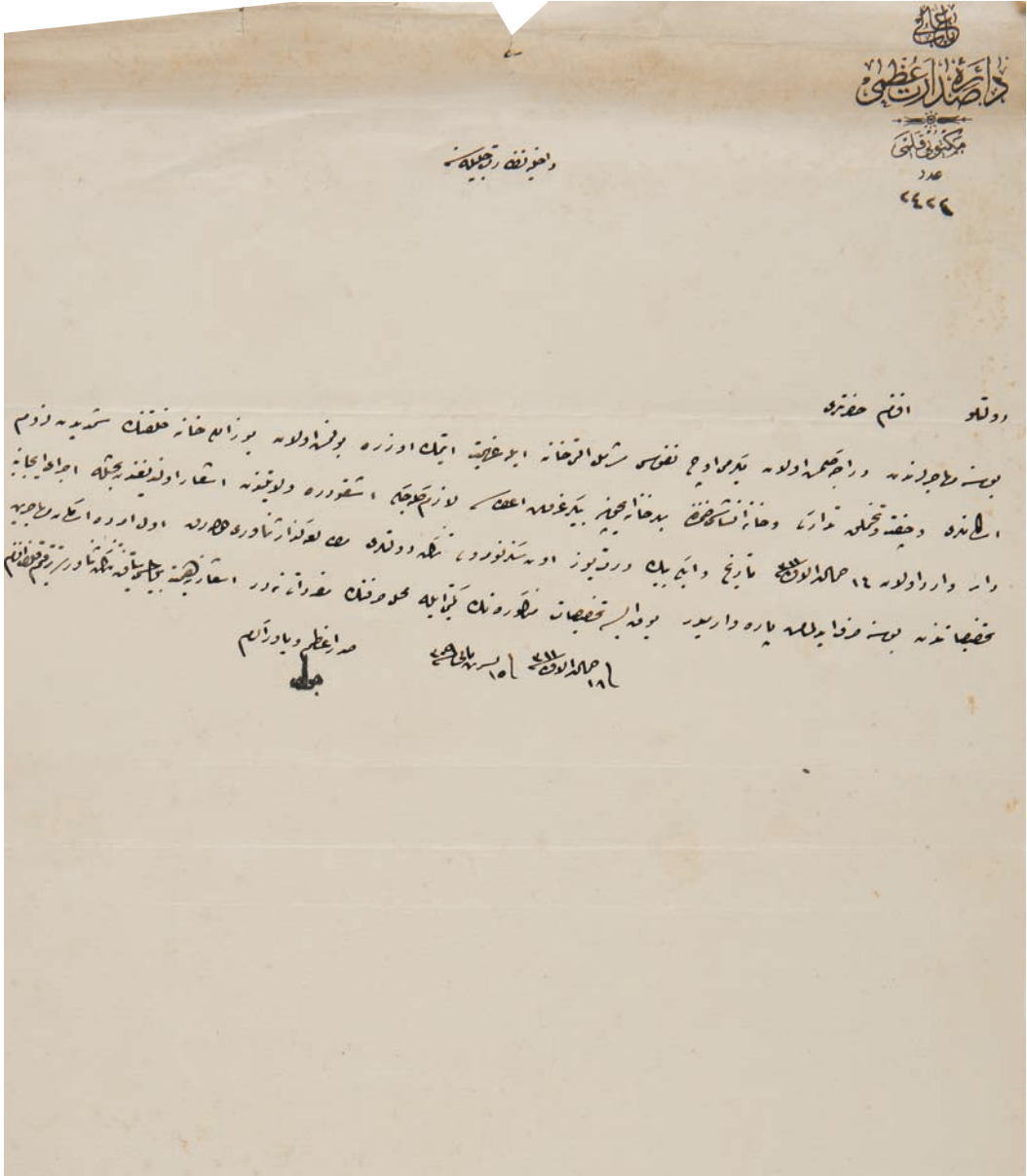
NDIHMA E DHENE TE SHPERNGULURVE NGA BOSNJA TE CILET JANE VENDOSUR NE DURRES

Dërgimi i fondit për në vilajetin e Shkodrës me qëllim që të mbulohen nevojat e domosdoshme siç janë ndërtimi i shtëpive ku do të banojnë, shpërndarja e qeve dhe farërave bujqësore për emigrantët e Bosnjës që gjenden në Durrës dhe që janë në të ardhur e sipër për atje

Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Akdemce İşkodra'ya hicretle henüz iskân edilmeyen Nikşik ahalisinden Külevik Ömer bin Yusuf ile refiki Gano bin Süleyman'ın Draç ve Kavaye Kazalarında arazi-i hâliye mevcut bulunmasına mebnî intihâb-ı mevkî' zımında mahâll-i mezkûreye i'zâm kılındıklarından ve arazi-i mezkûre civarında sâkin ahali bulunmaması cihetle gerek bu muhacirlerin ve gerek mezkûr Draç ve Şiyak ve Kavaye Kazalarında kâin olup Hazine-i Celîle'nin taht-ı idaresinde bulunan büyük ve küçük on yedi çiftliğe iskân olunmak üzere Dersââdet'den gönderilecekleri ewelce iş'âr kılınan yüz kırk nefer Bosna muhacirlerinin îâne-i ahali ile te'min-i iskânları kâbil olmadığından bahisle bunların mikdar-ı nüfusuna göre masârıf-ı iskâniyeleri için tahsisât i'tâsı hakkında İşkodra Vilâyeti'nden vâki olan iş'âr üzerine bi'l-muhabere Umum Muhacirîn Komisyonu Riyâset-i Celîlesi'nden alınan tezkirede zikrolunan çiftliklerde iskân olunmak üzere oraya Bosna muhacirlerinin sevk ve nakli mutasavver olduğu cihetle istenilen tahsisâta lüzum olmadığı gösterilmekden nâşi keyfiyet vilâyeti müşârûnileyhâya yazılmış idi. Ona cevaben alınan telgrafrnâmede Bosna muhacirlerin-

den yirmi üç nüfusu müştemil altı hânesi Draç'a geldiği gibi daha yüz elli hâne halkının dahi pa-
saportlarını aldıkları hâlde karantina muayenesiyle azîmetlerini te'hîr etdikleri gösterilerek bunlar
şimdiden iskân edilmez ise mevsim-i şitâda su'ûbet görüleceğinden bahisle istenilen tahsisâtın
müsâra'aten i'tâsı dermiyân ve mikdarı tahsisât hakkında istîzâh üzerine gelen diğer telgrafnâ-
mede dahi çift ve tohumluk tedariki ve hâne inşası için beher hâneye bin kuruş i'tâsı iktizâ ede-
ceği ityân olunarak mezkûr telgrafnâmeler leffen takdim kılınmakla icabının icra ve emr u inbâ-
sı merhûnı re'y ve irâde-i aliyye-i cenâbı Sadâret-penâhîleridir. Ol bâbda.

Fi 14 Ca. sene [1]311 ve fi 11 Teşrîn-i Sâni sene [1]309 / [23 Kasım 1893]

**

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shqiptare

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91299/8)

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi
Aded
2424

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Bosna muhacirlerinden Draç'a gelmiş olan yirmi üç nüfusu şâmil altı hâne ile azîmet etmek üzere bulunmuş olan yüz elli hâne halkının şimdiden lüzum-ı iskânları ve çift ve tohumluk tedariki ve hâne inşası zımında bir hâne için biner kuruş i'tâsı lâzım geleceği İşkodra Vilâyeti'nden iş'âr olunduğundan bahisle icra-yı icabına dair vârid olan 14 Cumâdelûlâ sene [1]311 tarih ve iki bin dört yüz on sekiz numaralı tezkire-i devletleri mütâlâa-güzâr-ı senâverî olarak ewel emirde iskân-ı muhaciîn tahsisâtından bu sene sarf edilmemiş para var mıdır yok ise tahsisât-ı mezkûrenin kemiyeti ile mahall-i sarfının müfredâtı nedir? İş'ârına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 18 Cumâdelûlâ sene [1]311 - Fî 15 Teşrîn-i Sânî sene [1]309 / [27 Kasım 1893]

Sadırazam ve Yâver-i Ekrem
Cevad

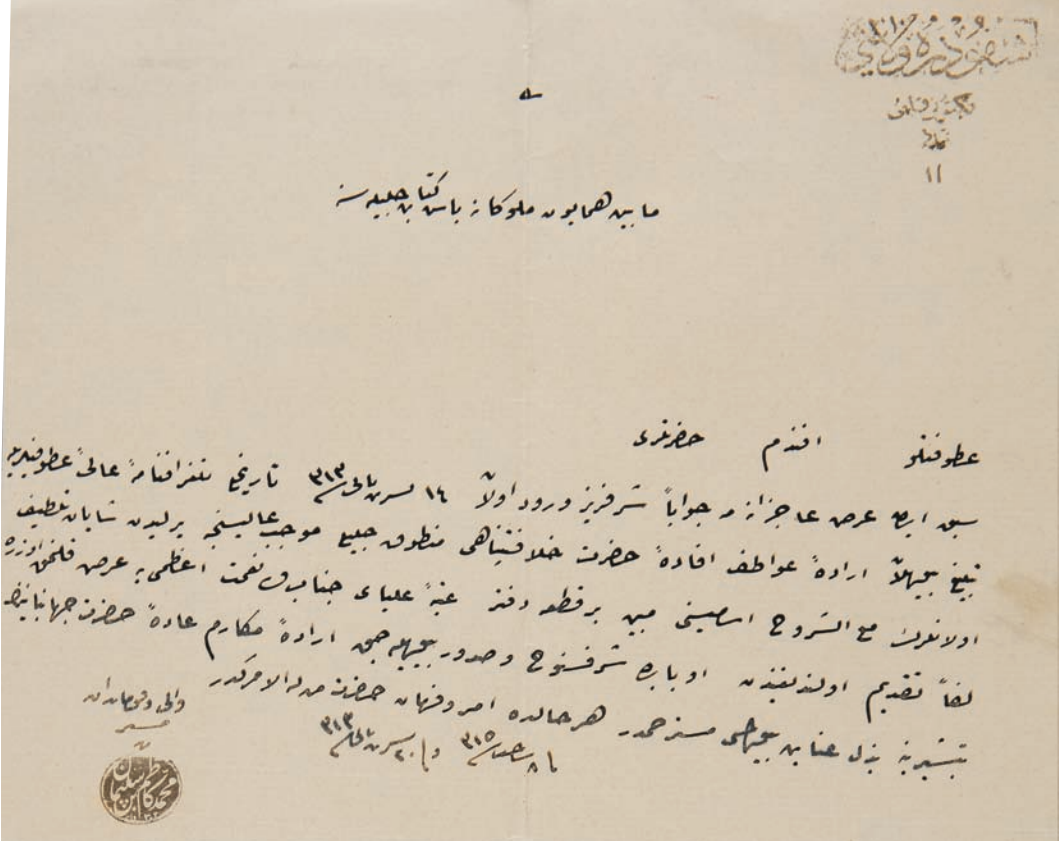
İŞKODRA'DA DEVLETE HİZMET EDENLERİN ÖDÜLLENDİRİLMESİ

İşkodra Vilâyeti'nde devlete yaptıkları hizmetleri sebebiyle memurlar ve halkın ileri gelenlerinden valilikçe ödüllendirilmesi uygun görülenlerin listesi

DEKORIMI I PERSONALİTETEVE NGA SHKODRA TE CİLET I KANE

SHERBYER SHTETIT PERANDORAK

Lista e nëpunësve dhe njerëzve nga paria e vilajetit të Shkodrës që janë vlerësuar nga ana e prefekturës (valilik) të përshtatshëm për tu dekoruar për shërbimet e tyre që kanë kryer ndaj shtetit perandorak

İşkodra Vilâyeti

Mektubî Kalemi

Aded

11

Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Mülûkâne Başkâtâbet-i Celîlesi'ne

Atûfetli efendim hazretleri

Sebk eden arz-ı acizâneme cevaben şerefrîz-i vürûd olan 14 Teşrîn-i Sânî sene [1]313 tarihli telgrafnâme-i âlî-i atûfîleriyle tebliğ buyurulan irâde-i avâtîf-ifade-i hazret-i Hilâfet-penâhî man-tûk-ı celîli mûceb-i âlîsince yerliden şayân-ı taltif olanların maa'sşürûh esâmîsini mübeyyin bir

kıt'a defter atebe-i ulyâ-yı cenâb-ı velî-nimet-i a'zamîye arz kılınmak üzere leffen takdim olunduğundan ol bâbda şeref-sünûh ve sudûr buyurulacak irâde-i mekârim-âde-i hazreti cihanbânînin tebşîrine bezli inâyet buyurulması müsterhamdır. Her hâlde emr u fermân hazreti men leh'ül-emrindir.

Fî 8 Receb sene [1]315 ve fî 20 Teşrîn-i Sâni sene [1]313 / [2 Aralık 1897]

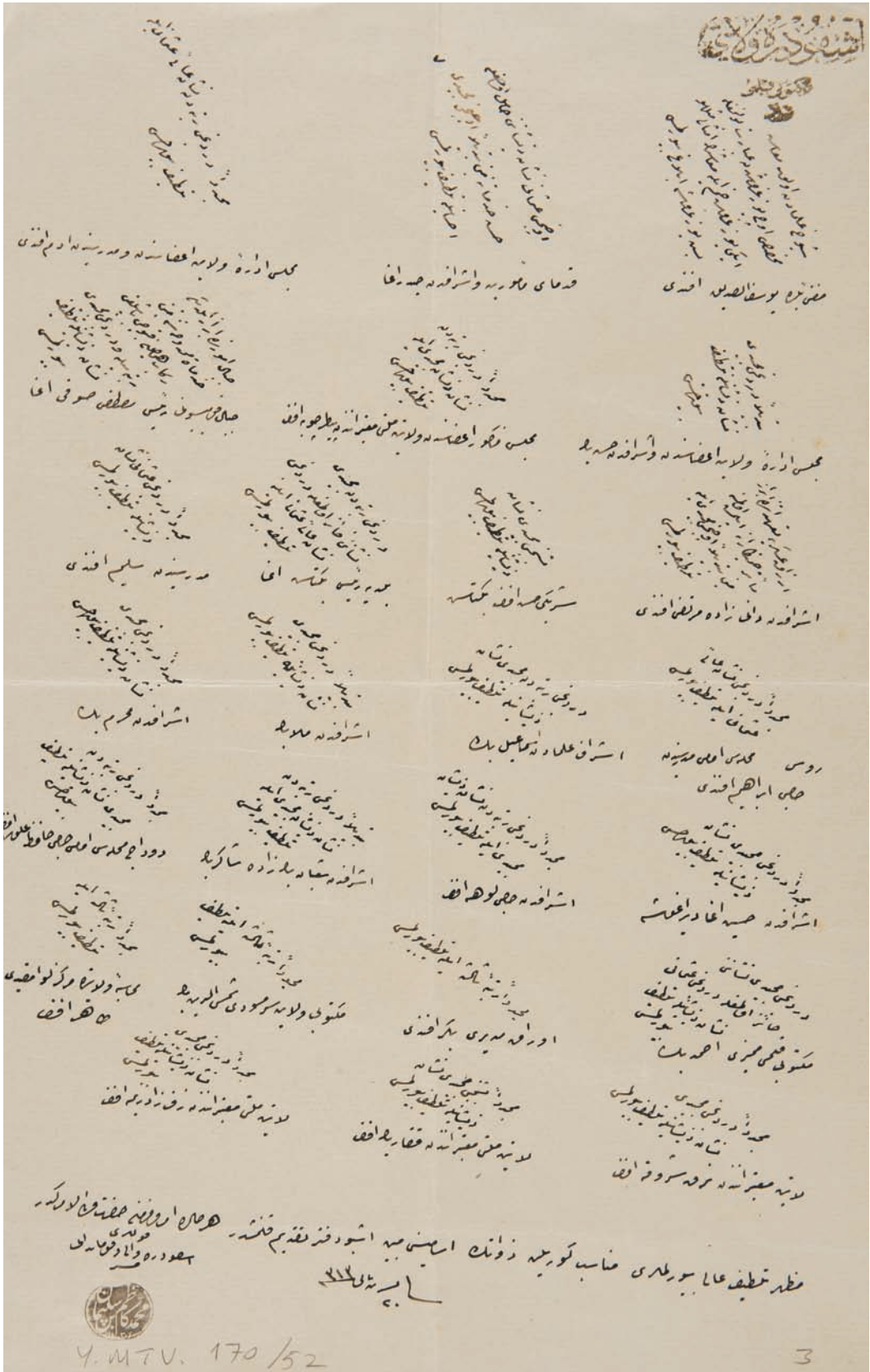
Vali ve Kumandan
Müşir
Mehmed Kâzım bin Süleyman

* *

İşkodra Vilâyeti
Mektubî Kalemî

Müftî-i Belde Yusuf es-Sıddık Efendi Şüyûh-ı ulemeden olup maaş-ı muhasasası üç yüz kuruşdan ibaret bulunmakla iki yüz kuruş zam ile maaşının emsali misillü beş yüz kuruşa iblâğ buyurulması	Kudemâ-yı memurîn ve eşrafdan Haydar Ağa Üçüncü Osmanî Nişân-ı zîşânını hâmil olmakla hüsn-i hidemâtına mebnî tebdilen üçüncü Mecidî ihsanıyla taltif buyurulması	Meclis-i İdare-i Vilâyet azâsından ve müderrisinden Adem Efendi Müceddeden dördüncü rütbeden Nişân-ı Âlî-i Osmanî ile taltif buyurulması
Meclis-i İdare-i Vilâyet azâsından ve eşrafdan Hasan Bey Tebdilen dördüncü Mecidî Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması	Meclis-i mezkûr azâsından ve Latin Milleti mu'teberânından Peter Çuba Efendi Müceddeden dördüncü rütbeden Nişân-ı zîşân-ı Mecidî ile taltif buyurulması	Cibâl Komisyonu Reisi Mustafa Sofu Ağa Cibâl umûrunda ibrâz eylediği hidemâtı memdûhasına mebnî Rikâb-ı Hümâyûn Kapıcıbaşılığı rütbesiyle ve dördüncü Mecidî Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması
Eşrafdan Dânîzâde Murteza Efendi Erzak-ı askeriye taahhüdâtında ibrâz-ı me'seri hamiyetkârâne eylemiş olmasına mebnî tebdilen üçüncü Mecidî ile taltif buyurulması	Şerîki Hasan Efendi Bektaş Beşinci Mecidî Nişân-ı zîşânı ile taltif buyurulması	Belediye Reisi Bektaş Ağa Dördüncü rütbeden Mecidî Nişân-ı zîşânını hâiz olmakla dördüncü Nişân-ı Âlî-i Osmanî ile taltif buyurulması
Müderrisinden Selim Efendi Müceddeden dördüncü Osmanî Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması	Rus Mahallesi İmamı Müderrisinden Hacı İbrahim Efendi Müceddeden dördüncü Nişân-ı Âlî-i Osmanî ile taltif buyurulması	Eşraf-ı ulemeden İsmail Bey Dördüncü rütbeden Mecidî Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması

<p>Eşrafdan Molla Bey Tebdilen dördüncü Mecidi Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>	<p>Eşrafdan Muharrem Bey Müceddeden dördüncü Mecidi Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>	<p>Eşrafdan Hüseyin Ağa Draguşa Müceddeden dördüncü Mecidi Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>
<p>Eşrafdan Hacı Loha Efendi Müceddeden dördüncü rütbeden Nişân-ı zîşân-ı Mecidi ile taltif buyurulması</p>	<p>Eşrafdan Şaban Beyzâde Şakir Bey Tebdilen dördüncü rütbeden Mecidi Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>	<p>Dudac Mahallesi İmamı Hacı Hafız Alu Efendi Müceddeden dördüncü rütbeden Mecidi Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>
<p>Mektubî Kalemi Mümeyyizi Ahmed Bey Dördüncü Mecidi Nişân-ı'nı hâiz olmakla dördüncü Osmanî Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>	<p>Evrak Müdürü Bekir Efendi Müceddeden rütbe-i sâlise ile taltif buyurulması</p>	<p>Mektubî-i Vilâyet Sermüsevidi Şemseddin Bey Müceddeden rütbe-i sâlise ile taltif buyurulması</p>
<p>Muhasebe-i Vilâyet'de Merkez-i Livâ Mukayyidi Tahir Efendi Müceddeden rütbe-i sâlise ile taltif buyurulması</p>	<p>Latin mu'teberânından Nark Şiroka Efendi Müceddeden dördüncü Mecidi Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>	<p>Latin milleti mu'teberânından Kakarık Efendi Müceddeden beşinci Mecidi Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>
<p>Latin milleti mu'teberânından Zefzadrıma Efendi Müceddeden dördüncü Mecidi Nişân-ı zîşânıyla taltif buyurulması</p>		

Mazhar-ı taltifi âlî buyurulmaları münasib görülen zevâtın esâmîsini mübeyyin işbu defter takdim kılınmıştır. Her hâlde emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 20 Teşrîn-i Sâni sene [1]313 / [2 Aralık 1897]

İşkodra Vali ve Kumandanı
Müşir
Mehmed Kâzım bin Süleyman

بدرز در اموال

4

فصوله دلاخی

نقد نفوس اسلام	نفوس عمومی	نفوس اسلام	نفوس غیر مسلم
۱۶۶,۶۴۰	۸۶۶,۶۱۶	۶۶۱,۵۴۴	۴۱۷,۹۹۴
		۷۶,۹۰۰	۴۴,۰۰۰
		۶۸۶,۶۴۴	۴۶۱,۹۹۴

دولت مذکوره ملک نفوس کلوم سید خارج تحریر بولنامه لوم و عوسنه و ایضاً سار محله در حق نقیاً بر بزرگ محاد و نفوس اسلام بولند بقیه

استفاده دلاخی

نقد نفوس اسلام	نفوس عمومی	نفوس اسلام	نفوس غیر مسلم
۸۷,۵۶۱	۴۵۹,۶۱۹	۷۵,۵۱۸	۶,۱۸۴
		۹۸,۰۷۴	۷۹,۱۶۶
		۱۷۴,۵۹۰	۸۵,۰۴۹

دولت مذکوره ده بانک در اموال سجاغی تحریر ایضاً و استفاده بر مردیاً قضای کلیاً خزینه و دهانک بعضی اسلام و بعضی خزینه اولیای عمومی اسلام و ده و دیگر قضا و محکوم اسلام زیاده بولند اولیای

مناظر دلاخی

نقد نفوس خزینه	نفوس عمومی	نفوس اسلام	نفوس غیر مسلم
۴۸۰,۵۹۷	۶۱۷,۶۴۰	۴۴۷,۰۶۶	۴۵۰,۴۷۴

نفوس اسلام ملک کلیه بولنامه دبره و ایضاً سجاغی تحریر ایضاً اولیای محله نه استیضاح بقیه اولیای
انچه اموال ملک عیله اولیای

Y. PRK. BŞK. 68/74

İŞKODRA, MANASTIR VE KOSOVA VİLÂYETLERİNDE NÜFUS SAYIMI

Kosova, Manastır ve İşkodra vilâyetlerinde yapılan nüfus sayımına göre Müslüman ve gayr-ı müslim nüfusun miktarı

NUMERIMI I POPULLSISE NE VILAJETET E SHKODRES, MANASTIRIT DHE KOSOVES

Popullsia e vilajeteve të Kosovës, Manastirit dhe Shkodrës sipas përkatësisë fetare në musliman dhe jomusliman

Kosova Vilâyeti

Nüfus-ı İslâmiye	Nüfus-ı Gayr-ı Müslime	Fazla-i Nüfus-ı İslâmiye	Nüfus-ı Umumiye	[İzahat]
421.522	317.992			
74.900	32.000			Prizren ve İpek Sancaklarında tahrîr olunmayan inâsın mikdar-ı tahmini
496.422	349.992	146.430	846.414	

Vilâyeti mezkûrenin nüfus-ı mektûmesiyle haric-i tahrîr bulunan Luma ve Gusine ve İpek'le sair mahallerinde dahi takriben yüz bini mütecâviz nüfus-ı İslâmiye bulunduğu

İşkodra Vilâyeti

	Nüfus-ı İslâmiye	Nüfus-ı Gayr-ı Müslime	Fazla-i Nüfus-ı İslâmiye	Nüfus-ı Umumiye
Tahrîri icra olunan Draç Sancağı'nın	75.518	6.883		
İşkodra Sancağı'nın hâvî olduğu kazalarında	98.072	79.146		
Sihate karîb olarak olunan tahkikât vechile [Toplam]	173.590	86.029	78.561	259.619

Vilâyeti mezkûrede yalnız Draç Sancağı'nda tahrîr icra edilmiş ve İşkodra'ya Mirdita Kazası külliye Hristiyan ve cibâlinin bazıları İslâm ve bazısında Hristiyan olup umumiyetle İslâm dîn ve diğer kaza ve mahallâtında İslâm ziyade bulunmuş olduğu

Manastır Vilâyeti

Nüfus-ı İslâmiye	Nüfus-ı Gayr-ı Müslime	Fazla-i Nüfus-ı Hristiyanıye	Nüfus-ı Umumiye
237.046	450.374	280.598	687.420

Nüfus-ı İslâmiye'nin külliye bulunan Debre ve Elbasan Sancaklarında tahrîr icra olunmayıp mahallerinden istîzâh-ı keyfiyet olunmakla alınacak ecvibinin arz olunacağı
(1320) / [1902]

دولت اعلیٰ

اشفود دره ولايت ننه الناه شفه ننه قنانه

مکتوبه
شماره

اوچ کومه اول اچ حصه ک سرج قریه سنه یلوردورک چوچق کندی جیدانئن اورمانده اولدوقده
ایسه اتنی میجهوله طیفنده فاهرلسه دبدی متعقب قو-یه تا جیس قریه ک حقیقت اختیار یس بالاجتاج
قرای طریقه باشد برب اسبابن تحمیه شایه ایلمده ده بوباید کی قدری اکلایدیلن وسیع مافی
تحقیقه و تحریاته لایکرم ایله دواچ اولدوقده بولنیلن اشاعه محلیه عطفاً دواچ ننه قنانه اشاعه اولدور
تدبیر اتقا ذیلده بوجوچق بای های طاهره اخراج و سزادی احقیقه سله جیداً ویرانه ویرانه قومانته
وسار لایح صندره شایه نینج وایب اولدوقده کریم ماده نیک قریه نجه اولدور صوبه ایقاق اولدور
اولدور سنه اول اولدور سوزده ایقاق سوزده و مقده ایچو نضیح و اخراج اولدور اجن لیه وادو
زمانه نرائی معلوم اولدوقده بوباید نضیقاً کیر یاسه لری قومانده مایله وکرک ننه قنانه یلمده
هر طریقه لایکرم ایله نضیقاً و تحریاته دواچ اولدوقده بولنیلن لایره بد چوچق بجه الکیم قریه
وسالاً سزادی موصفت حصول مایله اولدور نضیح حصده کریمه معدیه مایله قنانه چهن
اشفود دره والی قومانته
حجه

موصفیه فرمانه

DH. MKT 844/82

1

AKÇAHIŞAR'DA KAÇIRILAN ÇOCUĞUN AİLESİNE TESLİM EDİLDİĞİ

Ormanda hayvan otlatmakta iken kaçırılmış olan Akçahisar'ın Laç köyünden Peter Vokr'ın çocuğun yapılan çalışmalara nihayetinde kurtarıldığı ve ailesine teslim edildiği

FEMİJA I RREMBYER NE KRUJE I KTHEHET FAMILJES SE TIJ

Fëmija i Pjetër Vokr-it nga fshati Laç i Krujës i cili është rrëmbyer ndërsa kullostë bagëtinë në pyll është liruar dhe i është dorëzuar familjes së tij

Bâb-ı Âlî
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Mektubî Kalemî

İşkodra Vilâyeti'nden alınan şifre telgrafnâme

Üç gün evvel Akçahisar'ın Laç karyesinden Peter Vokr'un çocuğu kendi hayvanâtını ormanda otlatmakta iken eşhâs-ı mechûle tarafından kaçırılmış ve bunu müteâkib Korpin Nahiyesi kurâsının hey'eti ihtiyariyesi bi'l-ictimâ kurâyı dolaşmağa başlayıp esbâbını taharrîye şitâb eylemişlerse de bu bâbdaki fikirleri anlaşılamadığı ve maamâfih tahkikât ve taharriyâta kemal-i germî ile devam olunmakta bulunduğu iş'âr-ı mahallîye atfen Draç Mutasarrıflığı'ndan iş'âr olunması üzerine tedâbîr ittihâzıyla bu çocuğun bi-eyyi hâl zâhire ihrac ve istirdâdi ehemmiyetle mahalline cevaben ve Berat'da Jandarma Kumandanlığı'na ve sair lâzım gelenlere re'sen tebliğ ve izbâr olunmuştur. Gerçi maddenin fidye-i necât alınabilmek suretiyle îkâ' olunmuş olduğu istidlâl olunursa da îkâ'-ı şûriş ve mefsedet için tasnî' ve ihtirâ' olunmak ihtimali de vârid ve zamanın nezaketi malum olduğundan bu bâbda tedkikâta girilmesi gerek kumandan-ı müşârunileyhe ve gerek mutasarrıflığa yazılmışdır. Her tarafça kemal-i germî ile takibât ve taharriyâta devam olunmakta olduğuna göre bu çocuğun bi-mennihi'l-kerîm karîben ve sâlimen istirdâdına muvaffakiyet husulü me'mûl olduğu ve netâyic-i hasaladan arz-ı malumâta müsâra'at kılınacağı ma'rûzdur. Fermân.

Fî 3 Nisan sene [1]320 / [16 Nisan 1904]

İşkodra Vali ve Kumandanı
Haydar

* *

دائرة اعلیٰ التعلیم

مکتوب فی
عزلہ

تقدیرہ دلائلہ لایہ سفرہ فی اوقات

۱۲ سالہ
بدر قریبی بچہ و دوزخ فاجید بودہ صوفی ہوکرہ سارہ استخوانی صفت بادشاہیہ
بالاستاد ابوبکر سلیم اولیٰ دیرمضمرہ قتلہ بالارہبی روم باستخوانیہ زادہ درجا اولیٰ
برہ عادتک غدت و مذاکار فی کورہی یامرشدہ کی قتلہ میردہ ملک الیم تلمذامہ
استاد اولیٰ مہرری مذکور قتلہ ارشدہ روبرو تقدیرہ عبادہ اولیٰ قدری ساوہ
ملکہ اکلاسیہی تعجب راضہ ذکر قدری بحیرہ بربارہ کی امر و استخوانی تقدیرہ تباہی
اورینہ دمی از سر نو لازم طالعہ بیفات آیدہ دندیہ ایضا قتلہ فی مدضرہ
والا و قتلہ ای
رہیہ

۱۲ سالہ

لحد و اعلیٰ بخوبیہ

۱۲

DH. MKT 844/82

3

İškodra Vilayeti Müsiki Heyeti...
Banda muzikore e vilajetit të Shkodrës
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 779-40/4)

Bâb-ı Âlî
Daire-i Umûr-ı Dahiliye
Mektubî Kalemî

İškodra Vilâyeti'nden Alınan Şifre Telgrafnâme

C. Fî 5 Mart sene [1]320.

Laç karyeli Peter Vokr'un kaçırılan çocuğu bu kere saye-i şevket-vâye-i hazreti Padişahîde bi'l-istirdâd ebeveynine teslim olunduğu ve bu hususda Kısra-i Bâlâ Râhibi Rum Paşko ile jandarma çavuşlarından Pern çavuşun gayret ve fedakarlığı görüldüğü Milota'daki Kısra müdüründen bu kere aldığı telgrafnâmede iş'âr olunmuştur. Mütecâsirleri mezkûr Kısra eşrafından ve üç neferden ibaret oldukları siyâkı iş'âr-ı mahallîden anlaşılmasına mebnî takib ve ahz u giriftleri için bu bâbdaki emr u iş'âr-ı sâmi-i nezâret-penâhîleri üzerine dahi ez-ser-i nev lâzım gelenlere tebligâtı ekîde ve şedîde ifa kılıldığı ma'rûzdur.

Fî 6 Nisan sene [1]320 / [19 Nisan 1904]

Vali ve Kumandanı
Ferik Haydar

[illegible][illegible]

DH. MKT 964/14

İŞKODRA'DA DEPREM VE YAPILAN YARDIM ÇALIŞMALARI

İşkodra'da 1 Haziran 1905 tarihindeki şiddetli depremde birçok evin yıkıldığı ya da oturulamaz hale geldiğinden şehir merkezi ve köylerde tamir ya da yeniden inşa edilmeden oturulabilecek hiçbir evin kalmadığı, ölü miktarının tespit edilemediği, halkın sokaklara döküldüğü, enkaz altında kalanların kurtarılmasına çalışıldığı, ölenler arasında asker bulunmayıp ancak askerî binaların bir çoğunun hasar gördüğü, 1.000 adet çadır ve 2.000 liranın acilen yetiştirilmesi gerektiği yönünde İşkodra Vilâyeti'nin telgrafı / Sultan II. Abdülhamid'in depremden zarar görenlere 3.000 lira yardımda bulunduğ, tüm memleket çapında depremzedeler için yardım toplandığı

TERMETI NE SHKODER DHE NDIHMAT E ARDHURA ME KETE RAST

Telegrami i vilajetit të Shkodrës në të cilin thuhet se pas tërmetit të fuqishëm në Shkodër me datë 1 qershor 1905 shumë shtëpi janë rrënuar ose janë shndërruar në të pabanueshme, se nuk ka mbetur asnjë shtëpi në qytet apo fshatra ku mund të jetohej pa bërë më përpara meremetimin dhe ndërtimin nga themelet të saj, se nuk është mësuar ende numri përfundimtar i të vdekurve, se populli ka dalë të jetojë nëpër rrugë, se po punohet të shpëtohen ata që kanë mbetur nën rrënojat, se në mesin e të vdekurve nuk ka nga rradha e ushtarëve, porse pjesa më e madhe e ndërtesave ushtarake janë dëmtuar, se është nevojë imediate dërgimi i 1.000 çadrave dhe 2.000 lirave / Sulltan Abdylhamidi II u ka dërguar të dëmtuarve nga tërmeti 3.000 lira dhe se në mbarë shtetin po mbledhen ndihma për t'ua dërguar

Telgrafnâme

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Cenâb-ı Hak vücud-ı şahaneyi ve bi'l-cümle bilâd-ı İslâmiye'yi her nev' âfâtdan muhafaza buyursun, âmin. Bu sabah saat on buçukda nefsi İşkodra'da gayet dehşetli ve sürekli hareketi arz vuku bulduğı ve peyderpey de devamı hissedildiğı ve birçok hâneler mündehim ve ekserîsi çatladığı gibi karyelerde de aynı zamanda hasarât-ı azîme vuku'a geldiğı ve Müslim ve gayrı müslim ahali sokaklara dökülerek nüfusça oldukça telefât varsa da henüz sıhhatinin tamamî-i tahkikine şu dakikada imkân olamayıp kol kol devriyeler gezdirilmekde ve enkaz altında kalanların zâhire ihracına çalışılmaktadır. Binâenaleyh asâkir-i şahanece lehü'l-hamd hiç telefât yok ise de bilumum çatlamış olan emâkin-i askeriyede hâlen bulundurulması katî'yen mahzurdan sâlim değildir. Taburlar nezdinde hiçbir çadır olmadığından Cumartesi günü oradan hareket edecek Nemçe Vapuruyla şimdilik bin aded çadırın müsâra'aten yetiştirilmesi ve baraka yaptırılmak ve saye-i şahanede fukarâ-yı mecruhîn tedavi ve cümle tarafından da'avât-ı hayriye isticlâb edilmek üzere iki bin lira râddesinde bir akçenin şimdilik inâyet ve ihsân buyurulması[nı] istihâm ederek tahakkuk edecek ahvâlin yine başkaca arzına müsâra'at edileceğı ma'rûzdur. Fermân.

Fî 19 Mayıs sene [1]321 / [1 Haziran 1905]

Yâverân-ı Hazret-i Şehriyârîden
İşkodra Valisi ve Kumandanı
Ferik Haydar

* *

کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
جمهوری اسلامی ایران

کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
جمهوری اسلامی ایران

نظم حبیبی عسکری

مرکب ارضیه دونه بنوبه کجی ده تابصباو دواص ایضی سایه نهاده ده فونوسدک واجابا
اندیشی تانبه اولدی انجمنه نفسا تفودر ایلیم جوار فزاده بهیو یانبه فالاسر که مجد انا و لغیره
نمناو اولونه بکلمه ۹۱ دونه کجی مذبح نفورده یازده بهیو اهلای ابد عکس نهاده اصفیه
نفورنده فامده امداد و استعانه طلبیایده یکدرجه خلفه اه وانی نری رحمت و عافیت
و النعمه اعظمی و شکر و حمد و ثناء و غیره اوصاف و مجاز و مجرید و مجرید و مجرید و مجرید
بیا فامه بایه بایه نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده
و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده
ایضی اصلای که بهیو و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده
انفودره و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده و نهاده
نظم

اصنه مصنفه (عسکری)

DN. MKT. 964/14

9

Makam-ı Seraskerî
Levâzımât-ı Umumiye Dairesi

Makam-ı Celîli Seraskerî'ye

Harekât-ı arziye dün bütün gece de tâ-be-sabah devam etti. Saye-i şahanede konsoloslar ve ecânibin istirahatı te'min olundu. Ancak nefsi İşkodra ile civar kurâda hiçbir ebniye kalmamışdır ki müceddeden inşa ve tamire muhtac olmasın. Bi-hikmetillah dün gece şiddetli yağmur da yağarak bilumum ahali ile asâkir-i şahane açıkda ve yağmur altında kalmışdır. İmdat ve isti'âne taleb eden binlerce halkın âh u enîni sezâ-yı merhamet ve âtîfeti veliyyü'n-nimet-i a'zamî olduğu ve şimdiye kadar haber alınan üç yüzü mütecâviz mecrûhîn için münasib bir mahalde cesîm bir baraka yaptırılarak tedavilerine itina kılınmakta bulunduğu cihetle dünkü telgrafnâme-i çâkerânemle ma'rûz çadır ve para hakkındaki ihsân-ı Padişahî'ye muntazır bulunduğumuzu arz eyler ve âfetzede olan bu vilâyet halkı için emsali gibi bilumum vilâyât-ı şahaneden imkân dairesinde iâne derci mütevakf-ı re'y-i âlileridir. Fermân.

Fî 20 Mayıs sene [1]321 / [2 Haziran 1905]

İşkodra Vali ve Kumandanı
Ferik
Haydar

* *

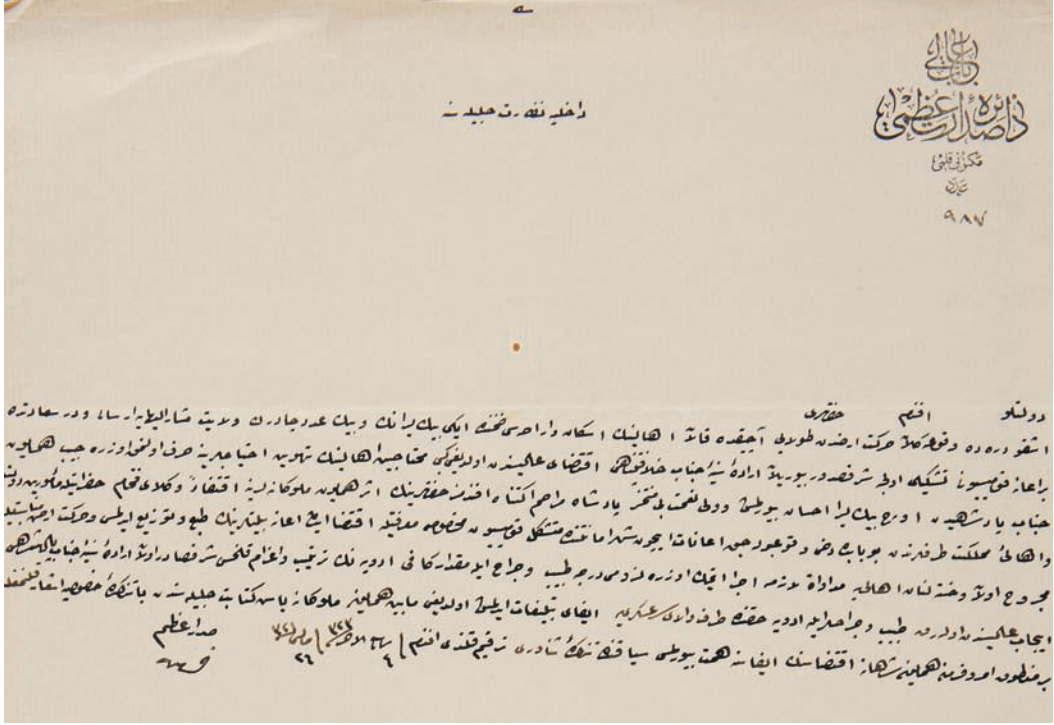
Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi
Aded
987

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

İşkodra'da vuku'a gelen hareketi arzdan dolayı açıkda kalan ahalinin iskân ve irâhesi zımında iki bin liranın ve bin aded çadırın vilâyet-i müşârunileyhâya irsâli ve Dersaadet'de bir iâne komisyonu teşkili evvelce şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî iktizâyı âlisinden olduğu gibi muhtacîn-i ahalinin tehvîn-i ihtiyaclarına sarf olunmak üzere ceyb-i hümayûn-ı cenâb-ı Padişahîden üç bin lira ihsân buyurulmuş ve veli-nimet-i bî-minnetimiz Padişah-ı me-râhim-iktinâh efendimiz hazretlerinin eser-i hümayûn-ı mülûkânelerine iktizâen vûkelâ-yı fihâm hazerâtıyla memurîn-i devlet ve ahali-i memleket taraflarından bu bâbda dahi vuku bulacak iânât için Şehremâneti'nde müteşekkil komisyon-ı mahsus ma'rifetiyle iktizâ eden iâne biletlerinin tab' ve tevzî' edilmesi ve hareketi arz münasebetiyle mecrûh olan ve hastalanan ahaliye müdâvât-ı lâzime icra etmek üzere lüzumu derece tabib ve cerrah ile mikdar-ı kâfi edviyenin tertib ve i'zâm

kılınması şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâbı Padişahî icab-ı âlîsinden olarak tabib ve cer-
rahlara ile edviye hakkında tarafı vâlâ-yı Seraskerî'ye ifa-yı tebligât edilmiş olduğu Mâbeyn-i Hü-
mâyûn-ı Mülûkâne Başkitâbeti Celîlesi'nden bâ-tezkire-i hususiye iş'âr kılınmakla ber-mantûk-ı
emr u fermân-ı hümâyûn-ı şahane iktizâsının ifasına himmet buyurulması siyâkında tezkire-i senâ-
verî terkîm kılındı, efendim.

Fî 4 Rebiülâhir sene [1]323 - Fî 26 Mayıs sene [1]321 / [8 Haziran 1905]

Sadrazam

Ferid

**

Şehremaneti

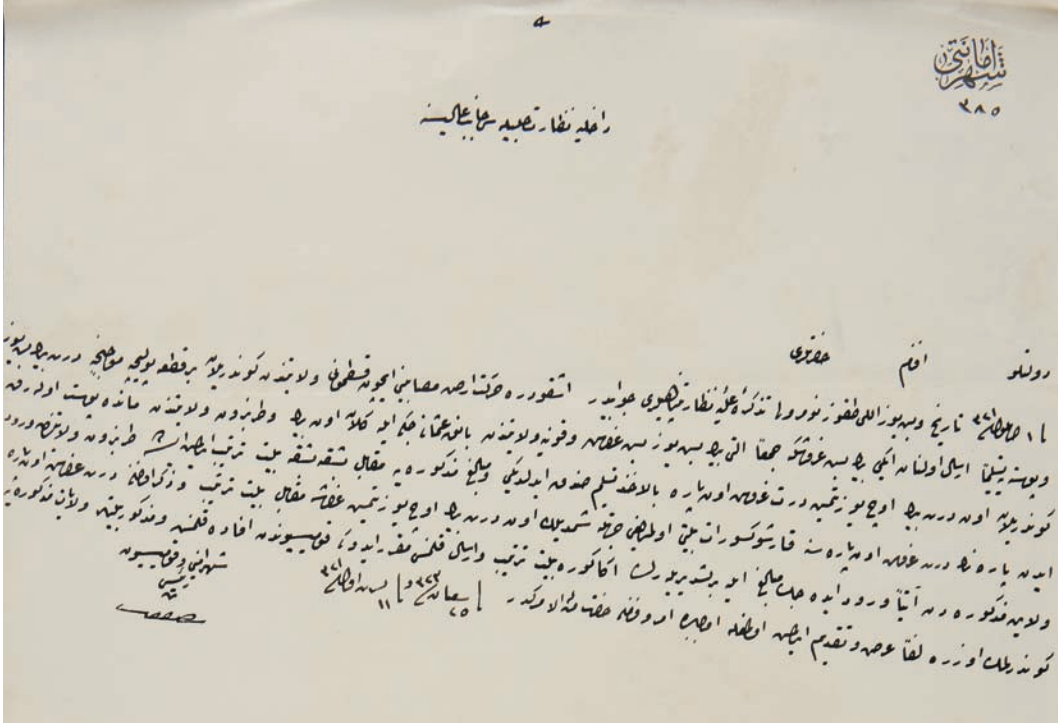
384

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi Cânib-i Âlîsi'ne

Devletli efendim hazretleri

İşkodra hareket-i arz musâbîni için Kudüs-i Şerif Mutasarrıfıyeti Aliyyesi'nden fî 1 Ağustos se-
ne [1]321 tarih ve kırk üç numaralı tahrirât ile vürûd edip fî 14 Eylül sene [1]321 tarih ve beş
yüz doksan sekiz numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhîleriyle irsâl buyurulan iki kıt'a Bank-ı
Osmanî çekinin muhtevî olduğu yirmi bir bin dört yüz elli üç kuruş on para bank-ı mezkûrdan alı-
narak teslim-i sandık edilmiş ve merkez-i livâ ile mülhakâtıdan cem'i me'mûl bulunan yüz bin ku-

vilâyet-i mezkûreden âtiyen vürûd edecek mebâliğ ile birleşdirilerek ona göre bilet tertib ve irsâl kılınması mukarrer idüğü komisyondan ifade kılınmış ve mezkûr biletler vilâyât-ı mezkûreye gönderilmek üzere leffen arz u takdim edilmiş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 25 Şaban sene [1]323 ve fi 11 Teşrîni Evvel sene [1]321 / [24 Ekim 1905]

Şehremini ve Komisyon Reisi
(İmza)

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shqiptare

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91297/23)

۱۹
۲۰

BERAT SANCAĞI'NDA FAKİR HALKA ZAHİRE VERİLMESİ

Berat Sancağı'nda fakir halkın yemeklik zahireye çok ihtiyaçları olması sebebiyle Ziraat Bankası tarafından verilen kredilerden başka bölgedeki devlet çiftliklerinde mevcut zahirenin ilerde aynen iade edilmek ya da ücreti ödenmek şartıyla halka dağıtılmasına izin verildiği

SHPERNDARJA E ZAHIREVE POPULLSISE SE VARFER TE SANXHAKUT TE BERATIT

Për shkak se popullsia e varfër e sanxhakut të Beratit i ka mëse të nevojshme zahiretë ditore është dhënë leje që, përveç kredive të dhëna nga ana e Bankës Bujqësore, ti shpërndahet popullatës së varfër zahiretë që gjenden në çifligjet shtetërore në atë zonë me kusht që në vitet më pas të kthejnë sasinë që kanë marrë apo ti paguajnë me vlerë monetare

Meclisi Vükelâ Müzakerâtına Mahsus Zabıt Varakasıdır.

Hulâsa-i Meâli

Maliye Nezâreti'nden vârid olan 9 Şevval sene [1]326 tarihli ve 1528 numaralı tezkire kı-râet olundu.

Kararı

Tezkire-i mezkûrede muharrer olduğu üzere Berat Sancağı'nda yemeklik zahireye şiddet-i ihtiyaçlarından bahisle müracaat eden fukarâ-yı ahaliye evvelce Ziraat Bankalarından ikrâz suretiyle i'tâsına müsaade olunan mebâligden mâadâ mahallî mîrî çiftliklerinde mevcut olan zahirenin ilerde aynen yahud râyice göre takdir olunacak fiyat mücebince bedelen istifâ olunmak şartıyla kefalet-i müteselsile ile ta'vîzan tevzî'i zımında Yanya Vilâyeti'ne me'zûniyet i'tâsının nezâret-i müşârunileyhâya iş'ârı tezekkür kılındı.

9 Şevval sene [1]326 - 23 Teşrîn-i Evvel sene [1]324 / [5 Kasım 1908]

(Meclisi vükelâ üyelerinin imzaları)

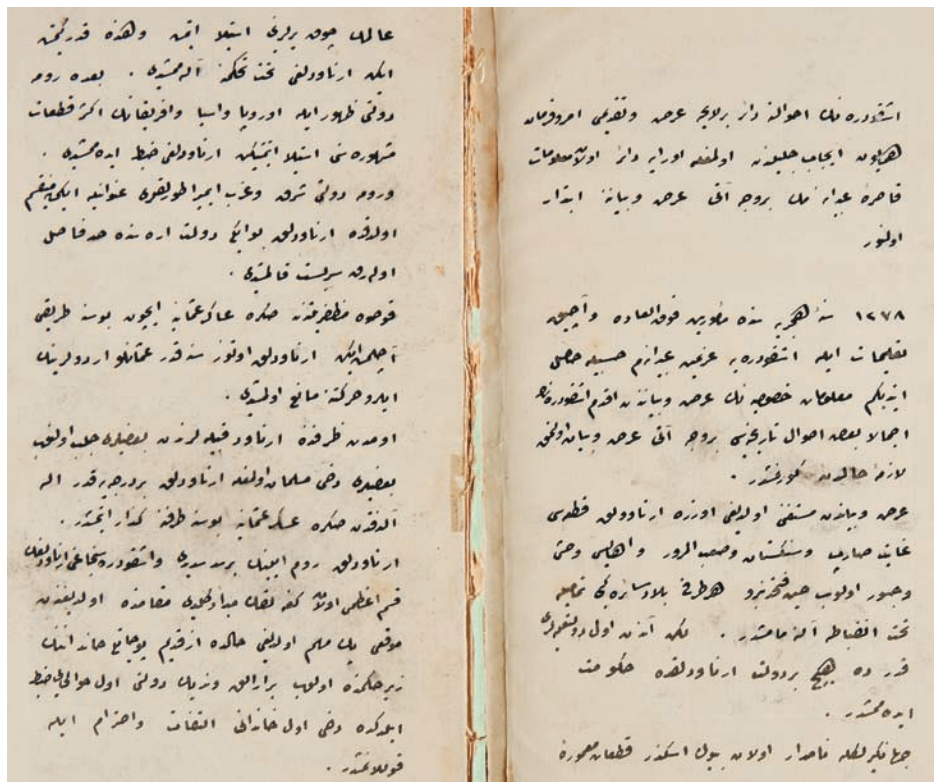

AHMED CEVDET PAŞA'NIN İŞKODRA'NIN NÜFUSU, TARİHÇESİ, ÖRF VE ÂDETLERİ, SİYASÎ DURUMU HAKKINDAKİ AYRINTILI RAPORU

Arnavutluk'un tarihçesi ve coğrafî durumu, İşkodra'nın nüfusunun 200.000 civarında olduğu, vilâyetten devlet hizmetine 63 bayrak altında 34.850 silahlı asker çıkarılabileceği, İşkodra'nın dağlık bölgelerinde okul, cami yaptırıldığı, Arnavut kabileleri Gegalar, Toskalar, Malisörler ile Hirvatlar, Boşnaklar ve Karadağlılar'ın din, mezhep, sosyal durum, örf ve âdetleri; Karadağ Meselesi'nin ortaya çıkışı, Osmanlı Devleti'nin Karadağ siyaseti, Karadağ hududu ve İşkodra Gölü'nde uygulanan askerî tedbirler, Karadağlıların isyanları ve Osmanlı memleketine yaptıkları saldırılar, Fransa, Avusturya ve Rusya'nın Karadağ Meselesi'ne siyâsî müdahaleleri, Berlin Antlaşması'na göre bölgede yaşanan sınır değişiklikleri hakkında Padişahın emri üzerine, 1861 senesinde "fevkalâde memuriyet" ile İşkodra Vilâyeti'ne giden Ahmed Cevdet Paşa'nın hazırladığı rapor

RAPORTI I HOLLESISHEM I AHMET XHEVDET PASHES NE LIDHJE ME POPULLSINE, HISTORIKUN, ZAKONET DHE TRADITAT, GJENDJEN POLITIKE TE SHKODRES

Sipas raportit të përgatitur nga ana e Ahmet Xhevdet Pashës i dërguar në vitin 1861 nëvilajetin e Shkodres me urdhërin e sulltanit me statusin "nëpunës për situata të jashtëzakonshme": jepet historiku dhe situata gjeografike e Shqipërisë, popullsia e Shkodrës është rreth 20.000 banorë, nga ky vilajet mund të mobilizohen në shërbim të shtetit 34.850 ushtarë nën drejtimin e 63 bajraqeve, në zonat malore të Shkodrës po ndërtohen shkolla dhe xhami; feja, sekt i fetar, situata shoqërore, zakonet e traditat e fiseve të Shqipërisë gegëve, toskëve dhe malësorëve, si dhe të kroatëve, boshnjakëve dhe malazezasve; çështja e Problemit të Malit të Zi, politika e shtetit perandorak otoman e ndjekur ndaj Malit të Zi; kufiri me Malin e Zi dhe masat ushtarake të marra në liqenin e Shkodrës, kryengritjet e malazezve dhe sulmet e tyre kundër kufijve të perandorisë otomane, intervenimet politike të Francës, Austrisë dhe Rusisë në lidhje me problemin e Malit të Zi, ndryshimet e kufijve në këtë zonë pas Kongresit të Berlinit

İşkodra Sancağı Hakkında Lâyiha-i Âcizâne ve Kâsırânedir.

Cevdet Paşa'nındır.

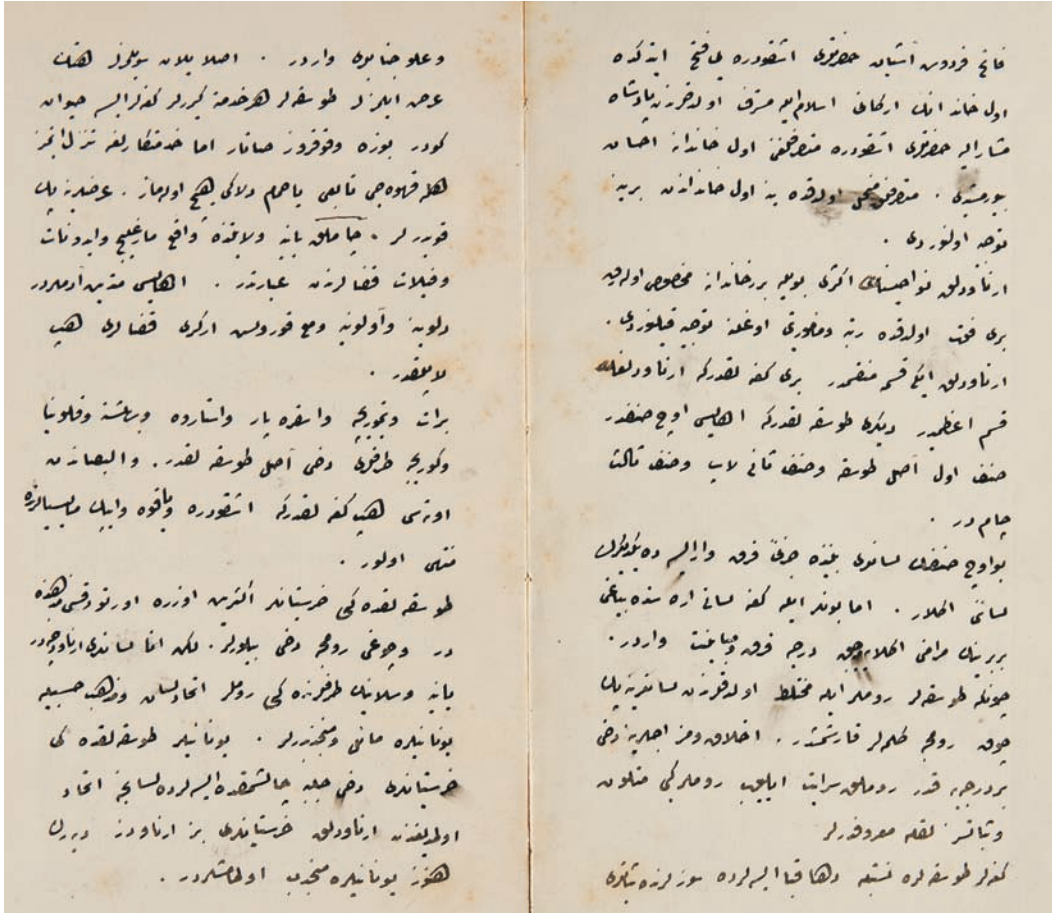
[1]İşkodra'nın ahvâline dair bir lâyiha arz u takdimi emr u fermân-ı hümâyûn icab-ı celîlinden olmakla oraya dair olan malumât-ı kâsire-i ubeydânemin ber-vech-i âfî arz u beyânına ibtidâr olunur.

1278 sene-i Hicriyesinde memurîn-i fevkalâde ve açık talimât ile İşkodra'ya azîmet-i ubeydânem hasebiyle hâsıl etdiğim malumât-ı hususiyenin arz u beyânından akdem İşkodra'nın icmâlen bazı ahvâl-i tarihiyesi ber-vech-i âfî arz u beyân olunmak lâzime-i hâlden görünmüşdür. Arz

Ahmed Cevdet Efendi (Paşa)...
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90628/41)

u beyândan müstağnî olduğu üzere Arnavudluk kıt'ası gayet sarp ve sengistân ve sa'bû'l-mürûr ve ahâlisi vahşî ve cesur olup hîn-i fetihden beri her tarafı bilâd-ı saire gibi tamamıyla taht-ı inzi-bata alınamamıştır. Lâkin ondan evvel Devlet-i Aliyyeleri kadar da hiçbir devlet Arnavudluk'da hükûmet edememiştir.

Cihangirlikle namdâr olan Büyük İskender kıta'âtı ma'mûre-i [2] âlemin çok yerlerini istila etmiş ve Hind'e kadar gitmiş iken Arnavudluk'u taht-ı tahakkümüne alamamış idi. Ba'dehû Roma Devleti zuhur ile Avrupa ve Asya ve Afrika'nın ekser kıt'aâtı meşhuresini istila etmiş iken Arnavudluk'u zabt edememiş idi ve Roma Devleti şark ve garb imparatorlukları unvanıyla ikiye münkasım oldukda Arnavudluk bu iki devlet arasında hadd-i fâsıl olarak serbest kalmış idi.

Kosova muzafferiyetinden sonra asâkir-i Osmaniyye için Bosna tarîkı açılmış iken Arnavudluk otuz sene kadar Osmanlı ordularının ileri hareketine mâni olmuş idi.

Ö müddet zarfında Arnavud kabilelerinden bazıları celb olunup bazıları dahi Müslüman olmakla Arnavudluk bir dereceye kadar ele alındıktan sonra asâkir-i Osmaniyye Bosna tarafına güzâr etmiştir.

Arnavudluk Rumeli'nin bir seddi serîri ve İşkodra Sancağı Arnavudluk'un kısmı a'zamı olan Gegalık'ın mebbe' ve kilidi makamında olduğundan mevki'i pek mühim olduğu hâlde ez-kadîm Poçatlı hanedanının zir-i hükmünde olup bir aralık Venedik Devleti ol havalıyı zabt eyledikde da-hi ol hanedanı iltifat ve ihtirâm ile kullanmıştır.

[3] Fatih-i firdevs-i âşîyân hazretleri İşkodra'yı fethetdikde ol hanedanın erkânı İslâm ile müşerref olduklarından Padişah-ı müşârunileyh hazretleri İşkodra Mutasarrıflığı'nı ol hanedana ihsân buyurmuş idi. Mutasarrıflık münhal oldukda yine ol hanedandan birine tevcih olunurdu.

[Arnavutluk: Gegalik ve Toskalik]

Arnavudluk nevâhîsinin ekseri böyle bir hanedana mahsus olarak biri fevt oldukda rütbe ve memuriyeti oğluna tevcih kılınırdı. Arnavudluk iki kısma münkasımdır. Biri Gegalik'dır ki Arnavudluk'un kısm-ı a'zamıdır, diğeri Toskalik'dır ki ahalisi üç sınıftır: Sınıfı evvel asıl Toska ve sınıfı sâ-nî Lab ve sınıfı sâlis Çam'dır.

Bu üç sınıfın lisanları beyinde cüz'î fark var ise de yekdiğerin lisanını anlar. Ama bunlar ile Gega lisanı arasında bayağı birbirinin meramını anlayamayacak derece fark ve mübâyenet vardır. Çünkü Toskalar Rumlar ile muhtelit olduklarından lisanlarına pek çok Rumca kelimeler karışmıştır. Ahlâk ve mizaclarına dahi bir dereceye kadar Rumluk sirâyet eyleyip Rumlar gibi mütelevvin ve sebatsızlıkla ma'rûfdurlar.

Gegalar, Toskalara nisbetle daha kaba iseler de sözlerinde sebatları [4] ve ulüvvi cenâbları vardır. Asla yalan söylemezler. Hetki ırz eylemezler. Toskalar her hizmete girerler. Gegalar ise hayvan güder, boza ve kokoroz satar ama hizmetkârlığa tenezzül etmez. Hele kahveci tâbi'i ya hamam tellâki hiç olamaz. Irzlarına pek kavîdirler. Çamlık, Yanya Vilâyeti'nde vâki Margılıç ve Aydonat ve Filat Kazalarından ibaretdir. Ahalisi müteddeyin adamlardır. Delvine ve Avlonya ve maâ-Kurveleş, Ergiri Kazaları hep Lablık'dır.

Berat ve Tomorinçe ve İskrapar ve İstarova ve Bihlişte ve Kolonya ve Görice tarafları dahi asıl Toskalik'dır ve Elbasan'dan ötesi hep Gegalik'dır ki İşkodra ve Yakova ve İpek Malisyalara rında müntehî olur.

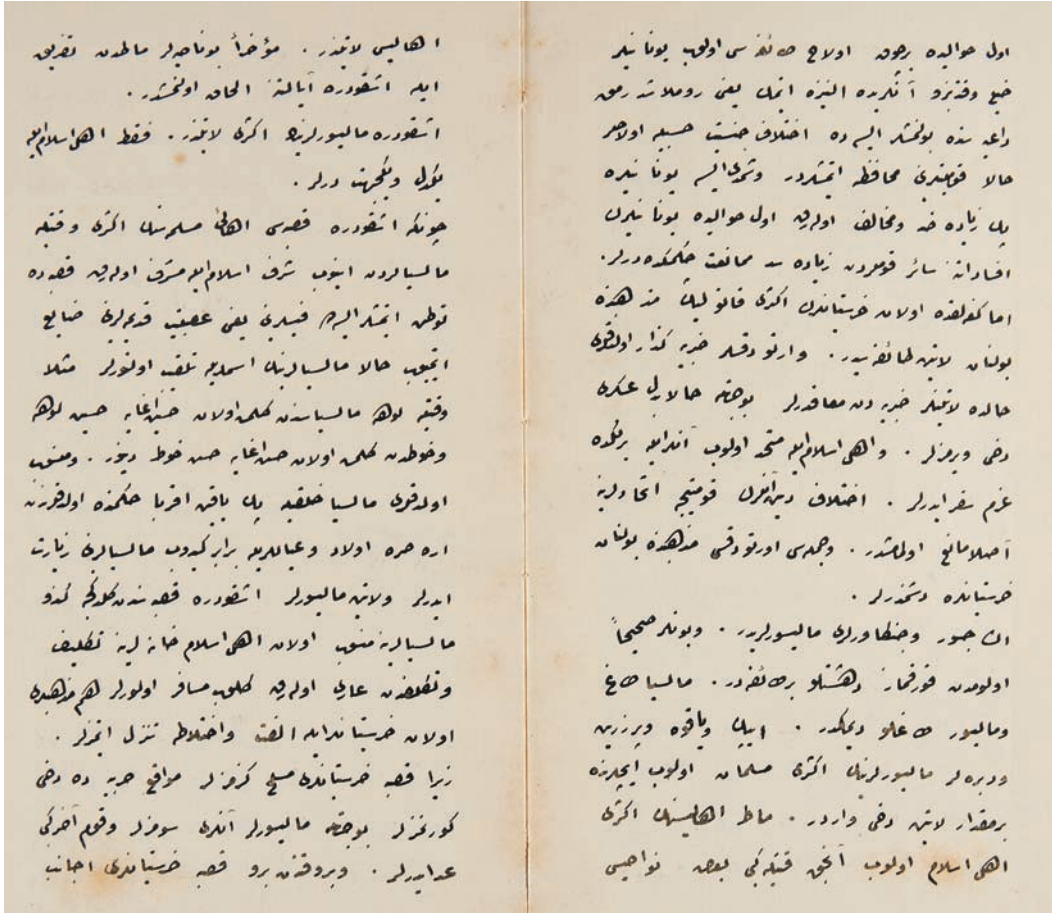
Toskalik'daki Hristiyanlar ekseriyet üzere Ortodoks mezhebindedir ve çoğu Rumca dahi bilirler. Lâkin ana lisanlar Arnavudca'dır. Yanya ve Selanik taraflarındaki Rumlar ittihâd-ı lisan ve mezheb hasebiyle Yunanlılara mâil ve müncezibdirler. Yunanlılar Toskalik'daki Hristiyanları dahi celbe çalışmakta iseler de lisanca ittihâd olmadığından Arnavudluk Hristiyanları: "Biz Arnavuduz." diyerek henüz Yunanlılara müncezib olmamışlardır.

[5] Ol havalide birçok Ulah taifesi olup Yunanlılar hayli vakitten beri onları da Helenize etmek yani Rumlaşdırmak dâ'iyesinde bulunmuşlar ise de ihtilâf-ı cinsiyet hasebiyle Ulahlar hâlâ kavmiyetlerini muhafaza etmişlerdir ve şimdi ise Yunanlılara pek ziyade zıdd u muhalif olarak ol havalide Yunanlıların ifsâdâtına sair kavimlerden ziyade sedd-i mümâna'at çekmekdedirler. Ama Gegalik'da olan Hristiyanların ekseri Katolik mezhebinde bulunan Latin taifesidir ve Ortodokslar cizye-güzâr oldukları hâlde Latinler cizyeden muafdırlar. Bu cihetle hâlâ bedel-i askerî dahi vermezler ve ehli İslâm ile müttehid olup onlar ile birlikde azm-i sefer ederler. İhtilâf-ı din onların kavmiyetçe ittihâdlarına asla mâni olmamıştır ve cümlesi Ortodoks mezhebinde bulunan Hristiyanlara düşmandırlar.

[Malisörler]

En cesur ve cengâverleri Malisörleridir ve bunlar sahîhan ölümden korkmaz dehşetli bir taifedir. "Malisya" dağ ve "Malisör" dağlı demektir. İpek ve Yakova ve Prizren ve Debreler Malisörlerinin ekseri Müslüman olup içlerinde bir mikdar Latin dahi vardır. Mat ahalisinin ekseri ehli

İslâm olup ancak Kıska gibi bazı nevâhisi [6] ahâlisi Latindir. Muahharan bu nahiyeler Mat'dan tefrik ile İşkodra Eyaleti'ne ilhâk olunmuştur.

İşkodra Malisörlerinin ekseri Latin'dir. Fakat ehli-i İslâm ile yek-dil ve yek-cihetdirler.

Çünkü İşkodra Kasabası ahâli-i Müslimesinin ekseri vaktiyle Malisyalardan inip şerefi-i İslâm ile müşerref olarak kasabada tavattun etmişler ise de cinslerini yani asabiyeti kadîmelerini zâyî etmeyip hâlâ Malisyalارının ismiyle telkib olunurlar. Mesela vaktiyle Loha Malisyası'ndan gelmiş olan Hüseyin Ağ'a'ya Hüseyin Loha ve Hot'dan gelmiş olan Hasan Ağ'a'ya Hasan Hot denir ve mensub oldukları Malisya halkıyla pek yakın akraba hükmünde olduklarından ara sıra evlâd u ıyâlleriyle beraber gidip Malisyalارını ziyaret ederler ve Latin Malisörler İşkodra Kasabası'ndan geldikçe kendi Malisyalارına mensub olan ehli-i İslâm hânelerine tekliif ve tekellüfden ârî olarak gelip misafir olurlar. Hem-mezhepleri olan Hristiyanlar ile ülfet ve ihtilâta tenezzül etmezler. Zira kasaba Hristiyanları müsellağ gezmeler. Mevâki-i harbiyede dahi görünmezler. Bu cihetle Malisörler onları sevmezler ve kavm-i âhar gibi addederler ve bir vakitden beri kasaba Hristiyanları ecânib [7] ile ülfet ve konsoloslara müracaat eder oldukları cihetle Malisörler onlardan bütün bütüne nefret eylemişlerdir. Kasabanın ehli-i İslâm'ı ise Malisörler gibi müsellağ gezerler ve mevâki-i harbiyede birleşip görüşürler ve nice yüzyıllardan beri silah arkadaşlığı ettiklerinden birbirinin gayretini güderler. Şimdi Toskalık eldedir.

Gegallık'ın çok yerlerinde dahi kavânin ve nizamâtı Devlet-i Aliyye cârîdir. Ama Malisyalara hiçbir vakitte gereği gibi tahtı inzibâta alınamamıştır. Bâlâda arz olunduğu üzere İşkodra Sancağı ez-kadîm bir idare-i mümtaze tahtında olup muahharan bir dereceye kadar ele alınmış ise de tanzimât ve tensikâtdan müstesna kalmıştır.

Malisyalara İşkodra vücûhundan olmak üzere cânib-i hükûmetden birer bölükbaşı nasb ve tayin olunur. Bunların şehriye üçer yüz kuruş maaşları olup fakat birinci bayrak olan Hot bölükbaşısının maaşı üç yüz elli kuruş idi.

Bölükbaşılar nefsi İşkodra'da mukim oldukları hâlde lede'licab Malisyalardan lâzım gelenleri celb ve kocabaşları ve bayrakdarları ve kübarları cem'ile akd-i meclis ederek verilen kararları icra ve vakti muharebede Malisyalara bayraklarını [8] mevki-i harbe sevk ederler.

Asıl İşkodra Malisyaları Drin Nehri'nin sağ cihetinde bulunan Malisyalara olup en meşhurları Hot ve Këlmend ve Kastrat ve İşkrel ve Reç maa-Loha nâm beş büyük Malisyadır. Bölükbaşları dahi hatırı sayılır zâtlardır ve cümlesi devletçe muvazzaf bir sergerdenin tahtı kumandasında bulunurlar. İşkodra'ya gittiğim zaman sergerdeleri meşhur Hasan Hot idi.

Bu Malisyalara halkının ekseri Latin iseler de İşkodra ehli-i İslâmiye ez-her cihet müttehid olarak başları İşkodra vücûh ve eşrafına bağlıdır ve cümlesinin elbisesi bir ve yekdiğere muamelesi bir olduğuna mebnî hangisi Müslümandır, hangisi Latin'dir fark olunmaz. Binâen âlâ-zâlîk ekseriyet Latinlerde olduğu hâlde lede'lictimâ meydanda bir kuvveti ictimâiye-i İslâmiye görünür.

Ama Drin Nehri'nin sol cihetindeki Malisyalara Dukakin Sancağı Voyvodalığı'nın tahtı idaresinde ve Leş Piskoposluğu'nun dairesi dahilinde olup ancak piskopos tarafından Mirdita'da "Aba" unvanıyla bir reis-i ruhanî [9] bulunurdu.

Muahharan Dukakin Sancağı fesh ve ilgâ olunarak Puka maa-İkbale ve Karacadağ Malisyalara bir kaza olmak ve Mirdita kemâkân Doda familyasından bir kaptanın tahtı idaresinde bulunmak üzere İşkodra Sancağı'na ilhâk olunmuşlardır. Leş Malisyası ise İşkodra Sancağı dahilinde bulunan Leş Kazası'na merbûtdur.

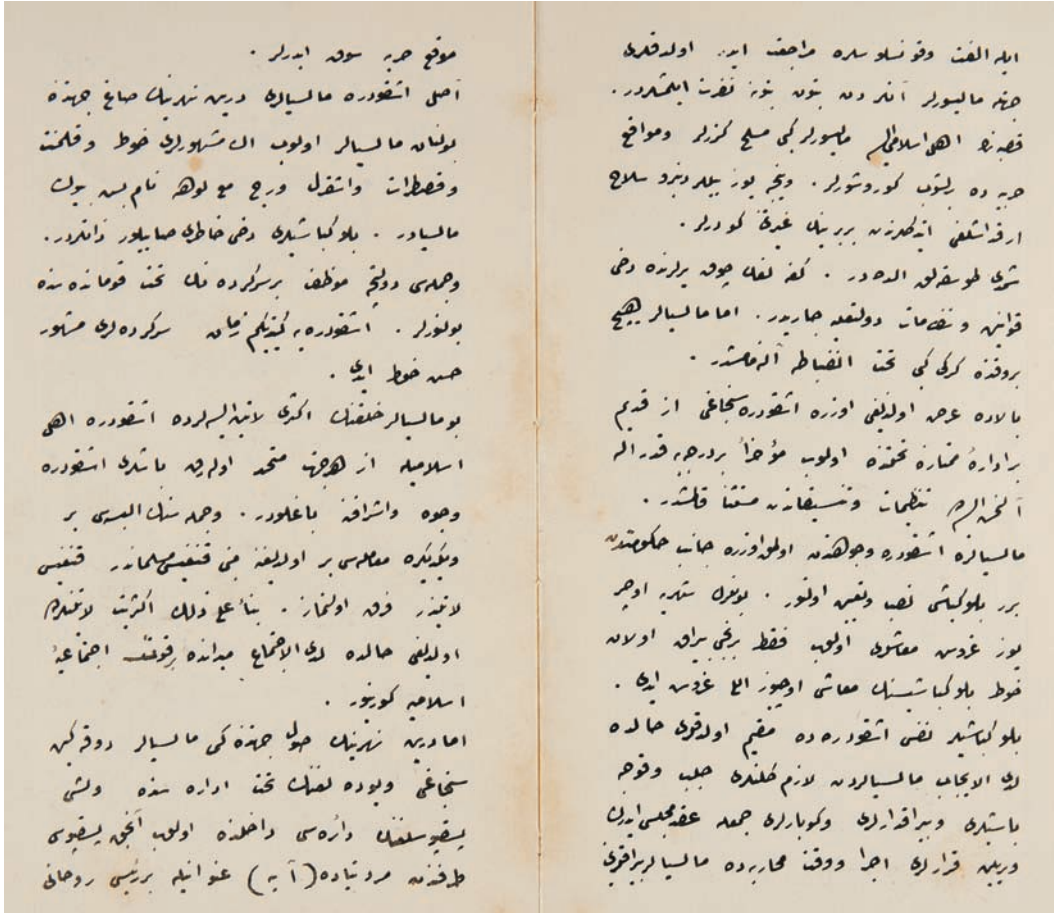
Leş Malisörleriyle Mirditlerin kâffesi ve Puka maa-İkbale Malisörlerinin ekseri Latin ve Karacadağ Malisörlerinin kâffesi Müslüman'dır.

[Karacadağ Malisörlerinin Müslüman Olmaları]

Vaktiyle Karacadağ ahalisi hep Latin iken karîbü'l-ahdde Müslüman olmuşlardır. Şöyle ki, bir Pazar günü geç kalıp lituryaya yetişemedikleri cihetle ma'hûd nân ve şarabdan mahrum kalmalarıyla "Tekrar bizim için de nân ve şaraba oku!" deyu papasa teklif etdiklerinde papas: "Lituryanın tekrarı caiz olmaz." deyu okumamış; yine ısrar edip oku demişler, okumamış. Nihayet papası öldürmüşler. Onun üzerine piskopos onları aforoz etmiş, onlar da piskoposa darılıp Müslüman olmuşlar ve hâlâ [10] cümlesi Müslüman'dır.

Devlet-i Aliyye usul ve nizamâtı mülkiye ve askeriyesini tebdil ve tecdîd eylemiş ise de İşkodra Sancağı hâl-i kadimi üzere kâim ve kemâkân bayraklara münkasem olarak kalmıştır. İşkodralılar kendilerini devletin bir sınıfı askeri add ü itibar ve bayrakdarları devlet bayrağını hâmil olmak şeref ve imtiyazıyla iftihar ederler. Lâkin bunlar yaz askeri olup mevsim-i şitâ takarrüb edince dönüp memleketlerine gelirler. Ale'l-husus Malisörler yıldırım gibi gidip şiddetli hücumlar ederler. Lâkin muharebe hitâm bulduğu gibi avdet ederler. Müddeti medîde kulelerde ve mevâki-i

sairede beklemek aylıklı Toska askerinin işidir. Gegalar aylık istemez ve daima yanlarında iki-şer deste fişenkları mevcut olup onları sarf etdikden sonra kendilerine cânib-i mîrîden cephâne ve bir de seferber oldukları müddetçe yevmiye birer kıyye kokoroz ekmeği ve yirmişer para katık bahâ verilme usul-i kadîmeleri iktizâsındandır ve böyle hizmet-i askeriye ile mükellef olduklarından Latinler cizyeden muaf olup şimdi dahi îâne-i askeriye vermezler.

[Bayrakdar Hanedanlar]

[11] Hep kaza ve nahiyelerde bayrakdarlık babadan oğula intikal eder bir hizmet-i müf-tahiredir ve her bayrağın muhafaza-i şân ve şerefi dairesi dahilindeki halkın ırz ve namusudur. Bayraklar meydana çıkıp da dellâllar vasıtasıyla ilân-ı keyfiyet olduğu gibi Müslim ve gayr-ı müslim seçirdip mensub oldukları bayrak altına giderler ve hemen memur oldukları mahalle azî-met ederler. İhtilâf-ı din onların itihâdına mâni olmaz. Müslüman bayrakdarlara Latinler, ve La-tin bayrakdarlara Müslümanlar tâbi olurlar. Mesela Hot kabilesinin ekserî Latin oldukları hâlde bayrakdar hanedanı Müslüman olduğundan hep Latinler, Müslüman bayrakdarlara ve Kilment kabilesinin Müslümanları Latin bayrakdarlara pey-rev ve münkâd olurlar. Kendilerince medâr-ı it-tifak ve itihâd ancak kavmiyet ve asabiyetdir ve müddet-i medîde böyle silah arkadaşlığı etdik-lerinden yekdiğere yoldaş ve kardeş muamelesi ederler ve cümlesi itihâd-ı mezheb hasebiyle Karadağlı'ya mâil olan Ortodokslara düşman nazarıyla bakarlar.

[Karadağ Meselesi]

Karadağ ahalisi Hırvat ve Ortodoks oldukları hâlde Hersek Sancağı'na muzâf dört nahiye-den [12] ibaret olup kendi bayrakdarları ve kaptanları ile idare olunurdu. Fakat Çetine'de bir "vladika" metropolid olup ol havalîdeki Ortodokslar'ın merci'i idi. Muahharan bu riyâset-i ruhâniye beyliğe münkalib ve Çetine makarrı emaret olmuş ve ber-vech-i âfî refte refte Karadağ Hükûmeti kuvvet ve cesâmet bulmuşdur.

Karadağ civarında bulunan Payalu Pavlovik ve Pepri Nahiyeleri ve bi'l-cümle "Pereda" nevâhîsi Hıristiyanları hem-cins ve hem-mezhepleri olan Karadağlıya mâil oldukları hâlde Nikşik ve Kolaşin ve İşpuzi ve Podgoriçe Kazaları beyinde münkasim olarak bu kazalar ehli İslâm'ının çiftçileri idiler. İşkodra mutasarrıfı bulunan meşhur Kara Mahmud Paşa Gegalık'da teneffüz ve teferüd ederek beri tarafta Elbasan ve Ohri'ye ve Üsküb ve Manastır civarına kadar tahattî ettiği gibi öte tarafta dahi Podgoriçe'ye ve İşpuzi ve Nikşik ve Kolaşin'e kadar tecavüz ederek buralarını ve Karadağ Nahiyelerini cebren İşkodra Sancağı'na ilhâk ve Çetine'ye varıp Karadağ'ın cizyesini cibâyet eylemişdir. Mezkûr kazalar ise öteden beri Bosna Eyaleti'ne mülhak ve ahalisi Boşnak olup bu cihetle [13] Bosna valileri Mahmud Paşa aleyhinde şikâyetden hâlî olmadılar.

Mahmud Paşa bu misillü etvârı serkeşânesinden ve esbâbı saireden dolayı fermânlı oldu ve hakkında ısdâr olunan fermânı âlîde ta'dâd olunan töhmetlerinden biri de fuzulî Karadağ reâyâsı üzerine hareketle îsâl-i hasar eylemiş olması hususu idi.

1211 senesinde Karadağlılar İşpuzi ve Podgoriçe Kazaları dahilinde bulunan ve kendilerinin hem-mezhepleri olan nahiyeler ahalisiyle bi'l-hittihâd serkeşâne hareket eder olduklarından Mahmud Paşa onların terbiyesi için Payalu Pavlovik Nahiyesine gittikde geceleyin eşkiya bağteten basıp Mahmud Paşa'yı katlettikleri haberi Dersaâdet'e vâsıl oldukda pek çok zevât "Hele İşkodra gâilesi bitdi." deyu memnun olmuşlar idi.

Halbuki bundan Karadağlılar cesaret aldı ve hem-hududları ve hem-mezhepleri olan nahiyeler ahalisi yüz buldu. Bu cihetle Payalu Pavlovik ve Pepri ve Karh Nahiyeleri Karadağ'a mülhak oldu ve Karadağ bir kat daha [14] kuvvet ve vüs'at buldu ve Nikşik ve Kolaşin ve Podgoriçe ve İşpuzi arasında bulunan ve Pereda denilen kıta kâmilan Karadağ'dan ma'dûd ve bu kazalar aralarındaki yollar mesdûd oldu ve İşbozi ve Podgoriçe Kazaları İşkodra cihetinde kaldı.

Devr-i Sultanı Mahmud Hanı Adlî'de İşkodra Mutasarrıfı Mustafa Paşa dahi bütün Gegalık'ı zabt ederek isyan etti ve bir fırka-i askeriyesi Sofya'ya kadar geldi. Sadr-ı esbak merhum Çerkes Reşid Paşa ona karşı gitdi ve Pirlepe Boğazı'nda Arnavudları bozup İşkodra'ya kadar takib etti. Mustafa Paşa İşkodra Kalesi'nde mahsur kaldı ve teslime mecbur oldu. Evlâd u iyâliyle beraber Dersaâdet'e getirildi ve Poçatlı [Buşatlı] hanedanının İşkodra'da hükûmetleri onunla hitâm buldu.

Muahharan serdarı ekrem olan Ömer Paşa evâil-i hâlinde Arnavudluk'da istihdam olunmuş ve bazı mevâki'de muzafferiyet kazanmış idi. Sonra Bosna'ya gitdi. Bosna ve Hersek beyleri ve kaptanları ile cenk ve cümlesine galebe etti. Hıristiyanların silahlarını topladı. Karadağ hudunda [15] ve hep Ortodoks mezhebinde olan nahiyeler Hıristiyanları ise silahlarını vermeyip silaha sarıldılar ve Karadağ'a katıldılar. Karadağlılar dahi bu nevâhî-i âsiyeyi benimsediler.

Bunun üzerine Ömer Paşa Karadağ'ı vurmak istedi. Kaptan-ı Derya Mehmed Ali Paşa dahi onun bu arzusunu tervîc eyledi. O zaman sadrazam bulunan meşhur Reşid Paşa ise "Avrupa'nın ahvâl-i politikasına nazaran şimdi bize Hıristiyan kanı dökdürmezler. Karadağlıları te'dib ede-

بولورده .
 مؤخرأ دود كچه خاخی فتح والفا اولورده بوزمچ افك
 وزه جم صغ ملباره برفا اولورده مردنك كانه
 دوده قالماسنه برفا نك قتا اداره نه بونجه
 اوزره استوره سخا الحاده وختورده . نسی
 مالباسلیم استوره سخا داغده بولانه نسی
 قضا نه مبلورده .
 نسی ملبورده مردنك كادسی دوزمچ افك ملبورده
 انك لانه وزه جم صغ ملبورده كاخ سی
 مسله .
 وقته زده صغ اهلوس لهه بونجه فیه العزم
 مسله اولورده . سوبه بریار كوفی كیچ قلعه
 لبویام غنیه مكره حیدر معبود ناه وشرابه
 محرم قلمبره نكاز بنم اچنده ناه وشراب افو
 دلو بایس قلفه ایتونده بایس لبور بایك
 نكاز حیات اولاز دلو افومله بی اهرارجه
 افو دیند افومله نكاز بایس اولورده انك
 اوزره یقوی انك افورده اچنه اند ده
 یقوی ص یلوب مسله اولورده و حالا

جدی مسله .
 دولتمله اصول و قضا مبلورده مبلورده نسی
 ایلیم ده استوره سخا حال قیسی اوزره قلم
 و كاكانه برفده سفیم اولورده قالماسنه . استوره
 كدورلی دولتم برفه عكره عدو افورده ویرادره
 دولتم برفه حامی اولورده سف و اضایم افورده
 مكره بوندر بار عكره اولوب موبم شتا قلوب ایچ
 دولتم مبلورده كاكور علی افومله ملبورده مبلورده
 كدوب سنانا لهورده ایلر مكره محارب ختام بولور
 كیچ عودت ایلر . صده مبلورده قدرده و صواف
 ساره ده بلفك ایلقلو لوفه عكره ایلر .
 كدور ایلر ایلر و ایلر مبلورده ایلر رسته
 قلمبره مبلورده اولوب انك عكره ایلر مبلورده
 كدوریه حیات مبلورده صغیه ویرده سفیر اولور
 مدقم بومله برفه قورور ایلر و بلمبره باره
 قانقده و ایلر اصول قلمبره افقاسنه
 و بوم خضعت عكره ایلر قلمبره اولورده
 و بوم خضعت عكره ایلر قلمبره اولورده
 عكره ویرور .

lim der iken, devletin başına bir Karadağ meselesi çıkarmış oluruz. Sonu vahim olur." diyerek buna mâni oldu. Şöyle ki, gece Reşid Paşa'nın Baltalimanı'ndaki sahilhânesinde ve onun riyâseti tahtında Fethi Paşa ve Mehmed Ali Paşa ve Âli ve Fuad Paşalardan mürekkeb bir encümeni hususî akdolundu. Reşid Paşa'nın re'yi tasdik ile bir mazbata yapılip cennet-mekân Sultan Abdülmecid Han hazretlerine takdim kılındı ve Karadağ'ı vurmak dâ'iyesinden vazgeçildi.

Muahharan Mehmed Ali Paşa sadrazam oldukda yine Karadağ'ı vurmak efkârı tazelen-di. Ömer Paşa ise Hersek'de [16] iken mâfihi'z-zamîri ketm edemeyip Karadağ'ı vumak niyetinde olduğunu bazı mecâlisde söylemiş ve Karadağ beyi dahi bu keyfiyetden âgâh olunca Rusya Devleti'ne müracaat eylemiş. Rusyalı dahi: "Biz sizi himaye eyleriz. Fakat evvel emirde siz bir parça dayanabilmek üzere sekiz-on bin kadar asker cem' ediniz." demiş idüğünden, Karadağ beyi sekiz bin kadar asker cem' ile hudud üzerine sevk etmiş. Bu asker ise asâkiri nizâmiye gi-bi rahat durur bir taife olmayıp dursa dahi Karadağ Hükûmeti onları idare edemez olduğundan hududu tecavüz ile etrafa sarkıntılık eder oldular. Binâenaleyh Karadağlıların te'dîbi icabı hâl-den görüldü. O zaman Hariciye nâzırı olan Fuad Paşa dahi Karadağ hakkında Devlet-i Aliy-ye'nin derkâr olan hukukî hükûmrânîsini ve Karadağ eşkiyasının te'dîbin hakkı olduğunu edille-i vâziha ile isbat ederek risâle kılıflı bir lâyiha kaleme aldı ve Türkçe ve Fransızca tab' etdirip bi-rer nüshasını sefâretlere ve sairlere verdi.

Reşid Paşa ma'zûlen sahilhânesinde mukim olduğu hâlde [17] layihayı lede'l-mütâlâa bazı

mahallerine ilişip itirazlarını Fuad Paşa'ya ta'rîz yolunda beyân etmek üzere çâkerlerini gönderdi. Gidip Fuad Paşa'ya söylediğinde: "Mukaddemâ Reşid Paşa sadâretinde bu hususa dair geceleyin akdolunan Encümen-i Hususî mazbatasını ben kaleme almış idim. Lâkin o zaman iş onun elinde idi. Şimdi zimâm-ı devlet Mehmed Ali Paşa elindedir. Ben de ona muvâfakata mecburum. Ecânibe karşı lâzım gelen edilleyi bu yolda arz u beyân etmek dahi vazîfe-i memuriyetimdir." deyu i'tizâr eyledi.

Dönüp Reşid Paşa'ya Fuad Paşa'nın i'tizârını ifade ettiğinde: "O ma'zûr olsun, lâkin sonra meselenin halline kim hâmiş olacak ve zuhur edecek müşkilâta kim çare bulacak." dedi.

Reşid Paşa ahvâl-i âtiyeyi meselenin bidâyetinden beri pek güzel keşfetmiş idi. Lâkin olacağı çare yok, onun dediği gibi oldu.

Zira Rusyalı Karadağ'ı ezdirmemek için ilân-ı harb derecesine kadar gidebilirdi. Lâkin Avusturya Devleti'ni ileri sürdü. Hemen Avusturya'dan Dersaadet'e [18] Laninkin nâmında bir murahas gelip asâkir-i şahane Karadağ'a girmemek ve Devlet-i Aliyye Avusturya ile bir karar vermedikçe Hersek Sancağı sahilindeki Sutorina ve Klek Limanlarını isti'mâl etmemek gibi tekâlîf-i şâkkayı hâvî bir ültimatom verdi. Kabul edilmeyecek olsa Rusyalı dahi bu efkâra mu'în olduğundan Devlet-i Aliyye tekliflerini kabule mecbur oldu. İşte o tarihten itibaren meydana bir Karadağ meselesi çıktı ve bir mesele-i düveliye oldu ve ondan sonra Fransızlar sair devletlerden ziyade Karadağ Hükûmeti'ni iltizâm eder oldular. Bu cihetle Devlet-i Aliyye büyük gâilelere uğradı. Zira Hersek cihetinde ve Sutorina Limanı'nın üst tarafında bulunan Zubiçe Nahiyesi'nde ihtilâl ve isyan zuhur ve etrafa sirayet eyleyerek Sutorina'dan Nikşik'e kadar olan ve ahalisi Karadağlılar ile hem-cins ve hem-mezheb bulunan nahiyeler ahalisi hep isyan etdi. Trebine'den Sutorina'ya inen cadde kapandı. Zubiçe ile hem-hudud olan Kurbanîç ehl-i İslâm'ı gayet bahâdır adamlar ise de civarlarındaki Hıristiyan karyeleri ahalisi usâta mülhak olduklarından [19] Kurbanîçliler mahsur gibi bir hâlde kaldılar ve senelerce eşkıya ile pençe pençeye ceng ü cidâl ile meşgul oldular. O sıralarda Nikşik civarındaki nahiyeler dahi isyan etmekle ve Karadağlılar peyderpey usâta iâne edegelmekle Nikşik yolları mesdûd olup ahalisi ise fevkalâde cesur adamlar olduklarından yıllarca Karadağlılar ile muharebe etdiler. Lâkin o sırada Nikşik'e zahire sevk etmek devlete büyük gâile olup bunun için azîm meşakkatler çekilmiştir ve Gaçka Kazası'na tâbi Pive ve Drobtıyak Nahiyeleri ahalisi isyan etmekle Kolaşin ve Taşlıca yolları mesdûd olmakla Kolaşin ve Taşlıca Kazaları Yenipazar Sancağı'na merbût kalmış ve sonra Taşlıca Sancağı teşkil edilmiştir ve Drobtıyak eşkıyası bir taraftan Taşlıca'ya diğer taraftan Kolaşin'e taarruzdan hâlî kalmamışlardır. Kolaşin ahalisi ise Nikşikliler gibi cerî ve cengâver bir halk olduklarından daima Nevâhî-i Âsiye ve Karadağ eşkıyası ile ceng ü cidâl üzere [20] bulunmuşlardır. Zîrde tafsil olunacağı vechile Gusine'ya tâbi olan Vasovik Nahiyesi isyan ederek Bosna yolu mesdûd olmakla Gusine Kazası beri tarafta kalarak İşkodra Sancağı'na ilhâk edilmiştir.

İşte bu suretle Hersek Sancağı parçalandı ve Nevâhî-i Âsiye gâileleri ve bir azîm Karadağ meselesi meydana geldi.

Ömer Paşa fi'l-vâki bir mâhir kumandan idi. Lâkin dakâyık-ı umûr-ı siyasiyeye vâkıf değil idi. Hersek reâyâsının silahlarını toplamak ve Karadağ'ı vurup şân kazanmak emeline düşdü. Damad Mehmed Ali Paşa dahi onun kesb edeceği şân ve şereften hissedâr olmak efkârına saptı. Nihayet cism-i devlete böyle onulmaz yaralar açdılar.

ve tecavüzî hareket eylemedikçe Karadağlılar ile başa çıkılamaz." deyu yazmış olduğuna mebnî a'âzım-ı erkân-ı devletden biri: "Bu ne demek? Tedafûî harekete muktedir olmayan kumandan Karadağ'a nasıl tecavüz edecek?" deyu itiraz etdikde dedim ki: "Bu dediğiniz bir kale içinde bulunan asker hakkında doğrudur. Ama bir kavmin tecavüzünü men' için emri bilakisdir. Zira bir memleketi askerle ihâta mümkün değildir. Men'-i tecavüz için ol memleket içindeki eşkıya yuvasını bozmak lâzımdır."

1277 senesinde İşkodra mutasarrıfı ve fırka-i askeriyesi kumandanı bulunan Çerkes Abdi Paşa cesur ve silahşör zevâtdan olduğu hâlde umûr-ı mülkiye ve siyasiye ile [23] zihni yorulmamış olduğundan o misillü müşkilât içinde ezilip kalmış ve emri idareye aid bazı esbâbdan dolayı ahalî ile arası bozulmuş ve bir takım halk onun üzerine hücum etme derecesine gelmiş iken zuhura gelen İspiç vukuâtı zihinleri işgal etmekle nâsı encâm-kâra muntazır olup durmuş idi. Şöyle ki, Karadağ'ın ciheti sahiliyesi olan İspiç Nahiyesi Bar Kazası dahilinde olarak ekser ahalisi ve bayrakdarhânesi Latin taifesinden olmakla Karadağlı'ya zıdd u muhalif ederler ve içlerinde bir hayli Ortodoks olup bunlar Karadağlı'ya mâil iseler de bayrakdar bayrağı alıp meydana çıktığı gibi onun nahiyesi halkı hangi din ve mezhebdeler olsa olsun bayrak altına gelip bayrakdara itaat eylemek ol havalinin usul ve âdâtından olmakla İspiç Nahiyesi halkı daima Karadağlılara karşı gelirlerdi.

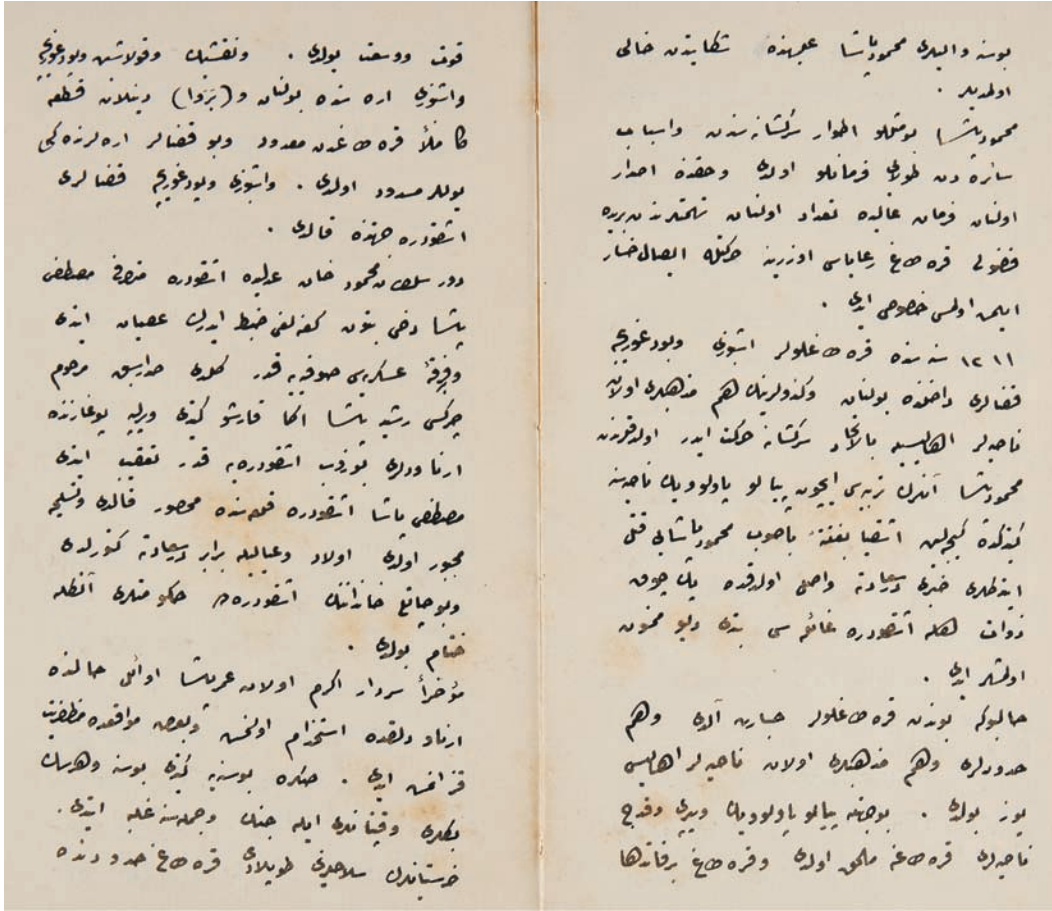
Karadağlılar sahile inmek üzere işbu İspiç Nahiyesi'ni istila emeline düşüp İşkodra'daki Fransız konsolosu dahi bu hususda anlara söz vermiş, [24] halbuki o zaman Fransızların her tarafda nüfuzları cârî olmakla Karadağlılar bağteten İspiç Nahiyesi'ni istila ediyorsalar olmuş bitmiş bir iş nazarıyla bakılmak mülâhazadan ba'îd değil idi.

Binâenaleyh Karadağlılar bir mikdar asâkirle İspiç Nahiyesi'ne girmişler ise de İspiç bayrakdarı İşkodra tarafından istimdâd etmekle İşkodra Malisyalılarından bir fırka çıkıp onların imdadına seğırtmişler. Abdi Paşa bunu görünce hemen iki alay asâkir-i şahane ile İspiç Nahiyesi'ne varıp orada Nehay Kalesi deyu ma'rûf olan bir dağ tepesinde bulunan kale harâbesini tutup inşâât ve tamirât-ı lâzime icra ve mikdarı kifâye asâkir-i nizâmîye ikame ile İspiç Nahiyesi'nin muhafazası esbâbına itina etmiş idi. El-hâsıl İspiç bayrakdarı muvâfakat eylemiş oldu. İspiç Nahiyesi Karadağ'a mülhak olup giderdi. Lâkin ihtilâf-ı mezheb hasebiyle İspiç bayrakdarı nahiyesini Karadağ'a terk etmemişdir. Berlin mecmu'-ı kebîrinde Bar Kazası Karadağ'a ilhâk olunmuş iken kaza-i mezkûre tâbi olan işbu [26] İspiç Nahiyesi'nin Karadağlı'ya verilmeyip de Avusturya Devleti'ne terk olunmasının sır ve hikmeti budur.

Bervech-i bâlâ Abdi Paşa hakkında galeyana gelmiş olan efkâr-ı ahali işbu İspiç vukuâtıyla meşgul olarak aleyhinde hareketden fâriğ olmuşlar iken muahharan efkâr-ı âmmeyi tehyîc edecek bazı vukuât zuhura gelmiştir.

Şöyle ki, İşpozi Kazası dahilinde vâki Gırbofçe nâm karye ahalisi Ortodoks mezhebinde olmakla Karadağlı'ya mâil olarak Karadağlıların teşvikiyle Podgoriçe Kazası'nda vâki Butune karyesi muhtarı olan ve ehl-i İslâm'ın muteberânından bulunan Ramo nâm zâtı katl ile başını Karadağlı'ya takdim etmişler. Karadağlı tarafından dahi onların kocabaşısına nişân verilmiş ise de bunlar artık Gırbofçe'de ikamete cesaret edemediklerinden civar karyede vâki bir tepe üzerinde kulübeler ve etrafına duvar gibi istihkâmlar inşa etmişler ve içlerine bir mikdar Karadağlı almışlar. Ramo'nun vârisleri ise ahz-ı sâr için Hot Malisyası'na müracaat eylediklerinden Hotlar'dan ve diğer Malisyalardan birçok Malisörler bi'littihâd bağteten Gırbofçe eşkiasının mezkûr kar-

ye-i cedîdeleri üzerine hücum ile cümlesini idam ederek seri maktû'larını Podgoriçe'de gezdirdikten sonra âdet-i kadîmeleri üzere çelenk ve bahşîş almak için İşkodra Kalesi'ne vaz' ile teşhir etmek üzere oraya getirmişler.

Abdi Paşa ise: "Kelle kesmek ve bunun için bahşîş ve çelenk vermek nezaketi asra uymaz ve devlete yakışmaz." diyerek Malisörlere iltifat etmediğinden onlar da hemen silahlarını çıkarıp İşkodralıların önlerine terk ile ya çiftçi olmak yahud Karadağlıya katılmak manasını işrâb etmişler. Halbuki İşkodra'nın bazı-yı kuvvet ve seveti Malisörlere olduğundan İşkodralılar: "Biz sizden geçmeyiz." diyerek onların tervîc-i meramları kaydına düşmüşler.

Abdi Paşa bu hâli görünce Malisörlere çelenk ve bahşîş i'tâsına mecbur olmuştur. Lâkin kendisiyle İşkodralılar arasındaki bürûdet bu vesile ile tazelenmiştir. Mütâakib Vranine vak'ası zuhur etmiştir.

[27] Şöyle ki, İşkodra Gölü'nün kenarında ve Karadağ civarında vâki Vranine Cezîresi'nin Karadağ cihetine nâzır olan Vranine karyesi ahalisi Ortodoks olmakla Karadağlılar külliyetli olarak gelip ahali dahi onlara tâbi olarak bu karyeyi ihrâk etmişler. Hânelere karîb olan kulede lâ-ekall seksen nefer bulunmak meşrût iken İşkodralı Yüzbaşı Osman Ağa Kuka yirmi nefer Arnavud askeriyle muhafız bulunmuş. Karadağlılar külliyetli olduklarından kuleye sarılıp kimisi üzerine çıkmak ve kimisi etrafına ot yıkıp kuleyi yakmak teşebbüsünde bulunduklarından, Yüzbaşı cephâneye ateş vurup

yirmi nefer arkadaşlarıyla beraber ber-hava olmuş ise de birçok Karadağlılar dahi telef olmuşdur. Ondan sonra Karadağlılar o civarda bulunan diğer üç kule üzerine hücum etmişler ise de, kulelerin ikisinde top dahi olduğu hâlde derûnlarındaki topçular ve Arnavud askeri pek ziyade sebat ve merdâne mukâvemet etmişler ve Hot Malisörleri top sesini işitdikleri gibi imdada seçirterek ma'rekegâha varıp Karadağlılar üzerine hücum etmişler. İşte [28] o sırada İşkodra'dan dahi imdad gelmiştir. Fakat İşkodra'dan gelen asâkir-i imdadiye Hotluları orada harb üzere bulmuşlar.

Vranine Kulesi'nde asâkirin nâkis kullanılması ve İşkodra'dan asker irsâlinde ağır davranılması hususlarından dolayı ahali Abdi Paşa'dan nefret etmiştir. Dairesi halkı ise bazı suistimalât ile nâsi dilgîr etmekte bulunmuşdur.

İşte bu sebeblerden nâşi İşkodra'da ihtilâl zuhur etmekle Abdi Paşa yanında bulunan asâkir-i nizâmiye ile kaleye kapanıp dört tabur asâkir-i redîfeyi dahi kale haricinde ve dağın yamacında ta'biye etmiş.

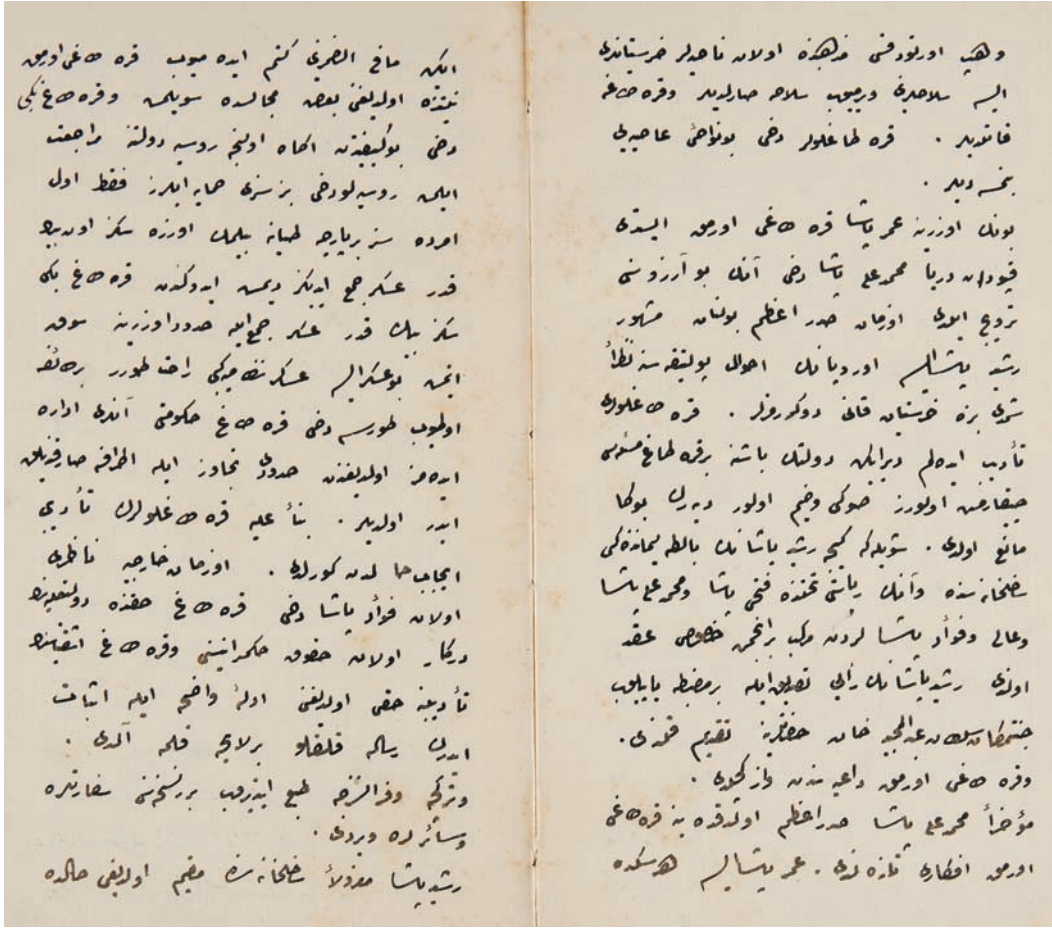
İşkodra Meclisi azâsı derhal asâkir-i şahanenin emri idaresiyle zabt u rabt-ı memlekete hâlel getirilmemek ve muahedât-ı düveliyeye muhalif hareket olunmamak üzere ahali ile besa etmişler ve her gün mahkemede bi'l-ictimâ' emri idareye aid olan umûrun tesviyesine ve nefsi İşkodra'da ve Karadağ hududunda bulunan asâkir-i şahanenin tedarik-i tayinâtına gayret eylemekde bulunmuşlar. [29] Abdi Paşa ise usât-ı ahaliyi te'dîb için hemen beş tabur asker gönderilmesi için Bâbiâli'ye telgraf keşide etmiş idi.

Keyfiyet Meclisi Mahsus Vükelâ'da dermiyân olundukda asâkir-i şahane hep mevâki-i mühimmeye münkasem olmakla bir yerden asker kaldırmağa cesaret olunamayacağı tarafı Seraskerî'den beyân ve asker bulunup da gönderilecek olsa masârıfı fevkalâdesine Hazine-i Celîle'nin hâli hâzırı müsaid olamayacağı Maliye Nezâreti tarafından dermiyân edildi. Diğer taraftan dahi bunların çaresi bulunup da asker gönderilse bundan ahali tevahhuş ederek umumen isyan edecek olurlar ise bir büyük gâile hâdis olur. Şimdi ise bunca gavâil arasında bir de İşkodra gâilesi çıkarmanın zamanı değildir, denildi ve hemen İşkodra umûr-ı mülkiyesinin kumandanlıktan tefrikiyla mutasarrıflığa Tulça Mutasarrıfı Raşid Paşa'nın (muahharan Hariciye nâzırı olan Raşid Paşa) ve fırka-i askeriyesi kumandanlığına Vidin Fırka-i Askeriyesi Kumandanı Ferik Divitçi İsmail Paşa'nın nasb ve tayinine karar verildi.

[Ahmed Cevdet Paşa'nın Fevkalâde Memuriyetle İşkodra'ya Gönderilmesi]

[30] Fakat onlar İstanbul'a gelip ve talimât alıp da İşkodra'ya varıncaya dek hayli vakit geçer. O vakte kadar Abdi Paşa'nın İşkodra'da ibkâsı ise mümkün olamayacağı anlaşıldı ve bir de İşkodra'nın ahvâl-i hakikiyesi lâyıkiyle malumumuz değildir. Halbuki vâk'anın esbâb-ı hakikiyesi bilinip de ona göre tedbir olunmak lâzime-i hâldendir. Binâenaleyh buradan bir zâtın serî'an vapura râkiben İşkodra'ya varıp ve umûr-ı mülkiye ve askeriyeyi eline alıp da Abdi Paşa'nın istifasına bina ederek azlini ilân ve İşkodra tarafında bulunan ümerâ-yı askeriyeden birini mutasarrıf kaymakamlığına tayin ile ihtilâli basdırıp da ıslâh-ı ahvâle gayret ile beraber asâkir-i muvazzafa tahsisâtından rivayet olunan ihtilâsâtı dahi tahkik etmesi ve İşkodra'nın hakâyık-ı ahvâlini bi't-tahkik Bâbiâli'ye bildirmesi tensîb olundu ve münasibi lede't-taharrî bu abd-i acizlerinin böyle fevkalâde memuriyetle İşkodra'ya azîmetim münasib görülerek arz ile irâde-i seniyyesi istihsâl ve hemen bir beylik vapur tehiyyesi için Kaptan-ı Derya Mehmed Ali Paşa'ya [31] tezki-re-i sâmiye tahrir ve irsâl kılındı.

Kaptan paşa ise tersanenin müzâyakasından bahisle devri harc masrafı olmak üzere derhal Hazine-i Celîle'den dört yük bu kadar bin kuruşun verilmesi lüzumunu cevaben beyân etmekle ve Hazine-i Celîle'nin müzâyakası daha ziyade olmakla Sadrazam Âli Paşa'nın pek ziyade canı sıkıldı. Halbuki o zaman beylik vapurlarına lâyıkiyla bakılmadığından posta vapuruna binmek bendelerince evlâ idi. Binâen âlâ-zâlik posta vapuruyla azîmeti tercih ve bu bâbda Âlî Paşa'yı ikna etdim ve hemen o tarafa işleyen Lloyd Kumpanyası vapuruna râkiben ve maiyet memurlarını müstashiben İşkodra'ya gitdim.

Ol zamanın ahvâli ve İşkodra'nın esbâb-ı ihtilâli lâyıkiyla anlaşılmak üzere bu sefer-i ubeydânemi ber-vech-i âtî pek mücmel olarak tarihçe kılıklı arz edeyim:

1278 sene-i Hicriyesi evâilinde Dersaâdet'den hareketle bir gün sabahleyin Bar Limanı'na çıkıp o gün Bar'da ikamet ve istirahat ve İşkodra'nın ahvâline kesbi [32] malumât ederek ferdâsı İşkodra'ya gitmek niyetinde iken Bar Limanı'nda bulunan Donanma-yı Hümayûn kumandanı tarafından: "İşkodra'nın hâli ağırdır. Yirmi beş günden beri Abdi Paşa kalede mahsurdur. Vakit pek teng ü tengdir. Hayvanlar da hazırdır." denilmekle hemen ihzâr olunan hayvanlara râkiben hareketle akşamdan sonra İşkodra'ya varılmışdır. İşkodra'ya takarrübümüzde istikbal için Abdi Paşa tarafından gönderilmiş olan iki tabur asâkiri şahane geçeceğimiz yolun sağ tarafına ve birkaç bin çil tüfekli Arnavud dahi yolun sol tarafına dizilmiş idi. Bu iki ateşin arasından ge-

çerek Galata nâm mahalde İşkodra Gümrüğü pişgâhına gelindi. Buradan İşkodra Gölü'nün mecrası olan Buyana Nehri üzerinde mümted olan cesîm köprü üzerinden geçilmek lâzım gelip bu köprü ise müşrif-i harâb ve mâil-i inhidâm olarak üzerinden bir adam geçerken sallanmakta olduğundan hayvan ile ve kalabalıkla üzerinden geçmek caiz olmadığı haber verilmekle atdan inip piyade ve yalnızca ve saireleri dahi birer ikişer İşkodra Kasabası cihetine ubûr olduğu zaman sular kararmış idi.

[33] İşkodra tarafına geçilip de atlara binileceği vakit bir tabanca patladı. Halbuki memleket ihtilâlde ve herkesin kulağı kırışde olduğundan halka dehşet geldi. Hatta maiyet-i acizideki Fransızca serkâtibinin dudağı yarıldı. Derhal zabtiye binbaşısı kazârâ: "Bir zabtiyenin belindeki tabanca boşandı." deyu def'i vahşet eyledi.

Abdi Paşa çâkerlerini kaleye davet eylemiş ise de ahali tarafından şehirde konak hâzır edilmiş olduğundan hemen şehre duhûl ile ol konağa nüzûl olundu.

Meclis azâsı gelip görüşüldü. Lâkin vakit pek geç olduğundan ferdâsı gelmek üzere kendilerine ruhsat verildi.

Ferdâsı sabahleyin Abdi Paşa davet olunmakla hemen kaleden inip nezd-i çâkerîye geldiği sırada meclis azâsı dahi geldi. Abdi Paşa'nın istifasına binâen azlını ilân ve Mirlivâ Ahmed Paşa'yı hem mutasarrıflık hem de kumandanlık kaymakamlığına tayin ve Abdi Paşa'yı [34] Manastır cânibine i'zâm etdim ve icraât-ı vâkı'ayı telgraf ile Bâbîâlî'ye bildirdim. Ba'dehû vücûh-ı belde gelip görüşüklerinde kendilerine tenbihâtı lâzıme icra kılındı. Cümlesi evâmiri Padişâhî'ye muîf olduklarını beyân etdiler ve memleketde ihtilâlin vücudunu inkâr ile Abdi Paşa'nın bu yolda ahaliye iftira ettiğiinden bahisle tebriye-i zimmete kıyâm eylediler. Bu suretle hemen ol gün emniyeti âme iade edilmiş oldu.

Be-vech-i bâlâ İşkodra'ya girilirken ubûr olunan köprü Bar İskeleyi caddesi üzerinde olup münhedim olduğu takdirde İşkodra bir nev' muhasara altında kalmış olacağı ve yeniden inşası küllî nakd ü vakite tevakkuf edeceği ve mal sandığı ise fevkalâde müzâyakada bulunduğu cihetle hemen bir iâne defteri yapıldı. İbtidâ bendeleri ile ümerâ ve zâbitân ve memurîn-i mülkiye ve ba'dehû vücûh-ı belde yazıldı. Tüccar ve esnafdan dahi para cem'ine teşebbüs olunmakla beraber evvel be-evvel mal sandığından dahi beş bin kuruş i'tâ ile derhal köprünün tamirine başlanmıştır.

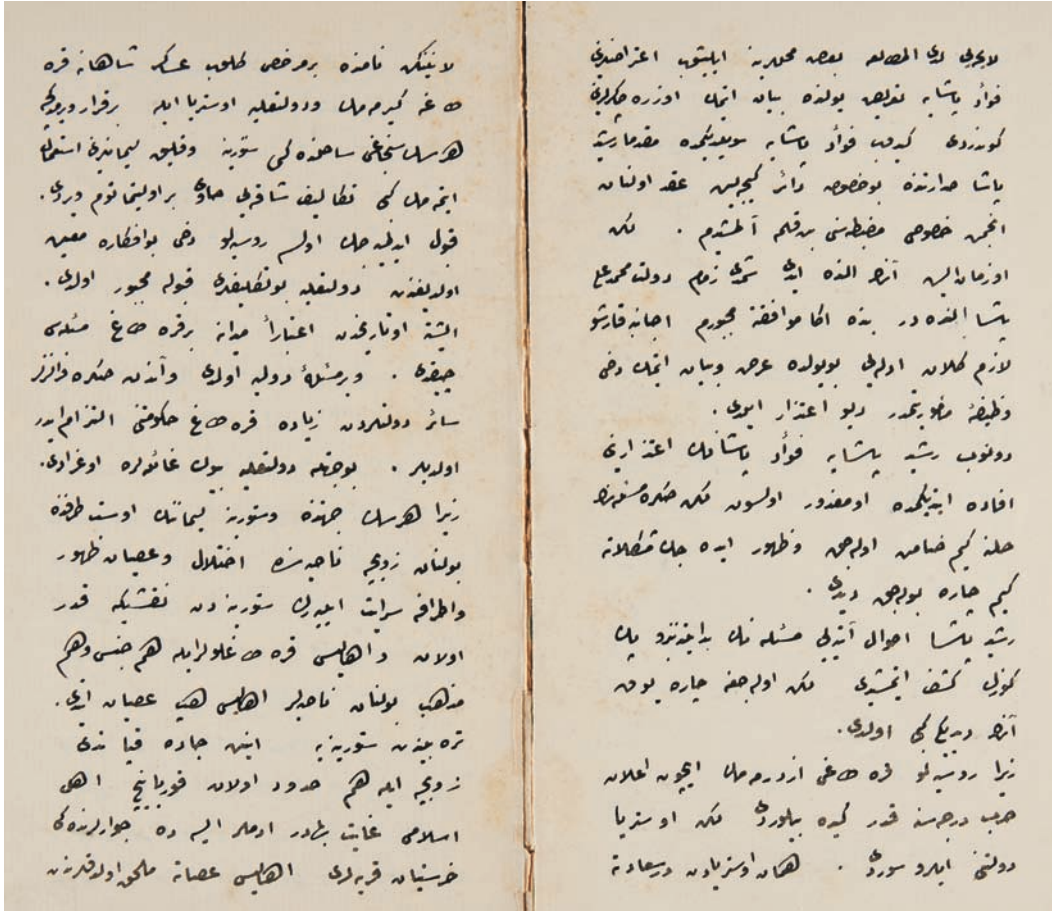
[35] İşkodra'da bulunan asâkiri redifeye lâyıkiyla bakılamamış olduğundan pek za'îf düşmüşler idi. Şöyle ki, üç taburları lede'l-muayene üç yüz hastaları dört yüz bu kadar za'îfleri bulunup içlerinden yevmiye yedişer sekizer vefeyât vuku buluyordu. Hemen şehir içinde lüzumu kadar hâneler tahliye ve hastahâne ittihâz olunup sağlamları dahi haric-i şehirde Yılanovası nâm mahalle ihrac ve çadırlar nasb ile ikame olundular.

İşte bu sırada İşkodra'nın Malisya bayrakdarlar takım takım gelip arz-ı mutâvaat eylediler. Evâmiri Padişâhî'ye muhalif hareketden ictinâb etmeleri kendilerine ifade ve tenbih olundukda bunca yüz senelerden beri Devlet-i Aliyye hizmetkârlığı ile mübâhî olduklarından evâmiri hazreti Padişâhî'ye muhalif hareketde bulunmayacaklarına dair te'minât verdiler.

[Şale Kabilesinin Tuhaf Âdetleri]

Bayrakdarlar birer gece şehirde misafir edilerek kendilerine ikram olundu. Fakat Şale ve Şoşi Malisyalı bayrakdarları "Biz kalabalık içinde duramayız. Lâkin [36] nahiyelerimiz halkının

ikişer deste fişekleri mevcut olup her ne tarafa emrolunursa harekete hâzır ve emre muntazır.” diyerek i’tizâr etmeleriyle bir gece haric-i şehirde vâki bir handa ikame it’âm olundular.

Derûn-ı kasabada kalamadıklarının sebebi bu imiş ki Şaleliler, Malisörlerin en ziyade vahşisi olup beynlerinde kanun kuvvetini almış acîb âdetler var imiş.

Mesela bir adamın omzu kazârâ birine dokunsa i’tizâr ile geçışdirmek mümkün olur iken bir adamın omzu kazara bir Şaleli’ye dokunsa kâbil-i i’tizâr olmayıp Şaleli ikmâl-i namus için ol adamı idama mecbur imiş. Etmez ise namussuz nazarıyla bakılarak vatanından tard olunmak nahiyelerinin kanunu imiş. Binâenaleyh kalabalık içine sokulmazlar. Halk dahi onlara yaklaşıp alarga dururlar idi.

Şale bayrakdarlarının üzerlerindeki elbise o kadar eski ve fersûde idi ki, sokağa atsan kimse almağa tenezzül etmez. Lâkin silahları sair bayrakdarların silahlarından a’lâ idi.

[37] El-hâsıl Şaleliler Malisörlerin en vahşi ve en cesur bir halkıdır ve dağları gayet sa’bû’l-mürûrdur. Bu dağların ciheti cenûbiyesi Yakova Malisyası’dır. Onlar da bunlar gibi vahşidir. Fakat Şaleliler hep Latin ve Yakovalılar ehl-i İslâm’dır. Bu iki Malisya arasında bir yol var imiş. Lâkin kendilerinden başka kimse bu yoldan geçmez. Fatih merhumun bu tarîkten güzâr ile İşkodra’ya gelmiş olduğu rivâyâtı mahalliyedendir. Şimdi Prizren tarafından İşkodra’ya işleyen yol Pu-ka ve İkbale caddesidir.

Mesâlih-in kesreti cihetle her gün akd-i meclis olunurdu. Hey'et-i meclisden muayyen memurlarına dehşet gelirdi. Zira azâ-yı meclis müsellaḥ, ashâb-ı mesâlih müsellaḥ, hatta taht-ı muhake-meye alınan müttehemler bile müsellaḥ idi. Fakat müttehemler yalanı irtikâb etmezler. Derece-i cürümleri kanuna tatbik ile madde-i kanuniye yüzlerine karşı okunduğu gibi müsellaḥ oldukları hâlde bir zabtiye neferine pey-rev olarak hapishâne kapısına vardıklarında silahlarını çıkardıp hapishâne memuruna teslim [38] ederler ve müddetleri münkazî olup da çıktıklarında silahlarını takınıp giderler.

İşkodra Kasabası'nın ehli İslâm'a mensub oldukları bayraklar altında azm-i sefer etmek üzere âmâde olduklarından ber-vech-i meşrûḥ müsellaḥ gezerler ve silâhsız gezmek indlerinde muhill-i namus addolunur. Ama Hristiyanları silâh taşımak tekellüfünden vâreste olmak üzere bayraklardan haric kalıp bunun için bir vergi-yi mahsus dahi kabul etmişler ve İşkodra'da silâhsız adam üzerine silâh çekmek pek ayb olduğundan kasaba Hristiyanları taarruzdan sâlim olarak silâhsız ve serbest gezerler.

Bununla beraber Latinlerin ehli İslâm ile itihâdlarına delil olmak üzere Latinler reis-i ruhanîleri vasıtasıyla akd-i nikâḥ ettikten sonra hâkim-i belde huzuruna gidip nikâḥlarını tasdik ettirirler ve bunun için hâkim efendiye beş kuruş harc verirler idi.

Cebel-i Lübnan Mutasarrıfı Vasa Paşa ki o zaman hükûmet tercümanı idi. Memurîn-i mahsus ile bir mahalle gittiği esnada [39] hemşiresinin nikâḥını Latin reis-i ruhanisi akdedip hâkim-i beldeye tasdik ettirilmeksizin kocaya varmış olduğundan Vasa Paşa İşkodra'ya avdet ile keyfiyete vâkıf olunca hiddetlenerek ve: "Biz Ortodoks muyuz?" diyerek silâhlanıp ve hemşiresinin hânesine giderek onu cebren alıp kendi hânesine getirmiş ve hâkim-i belde huzurunda nikâḥı tasdik olunmadıkça zevcine teslim etmemiş olduğu İşkodracı malum bir vak'adır.

Ama Malisörler bâlâda beyân olduğu üzere Müslim olsun, Latin olsun bir sınıf yerli asker addolundukları cihetle daima cümlesi müsellaḥ gezer ve cümlesinin elbisesi: uzun fes ve beyaz nimten ve dar ve kezâlik beyaz poturdan ibarettir. Zî ve kıyafetçe Müslim ve Latin yekdiğerinden fark olunmaz. Vakt-i harbde İşkodra Kasabası ehli İslâm'ı dahi onların zî ve kıyafetine girer ve cümlesi yeknesak bir kılıkta bulunurlar.

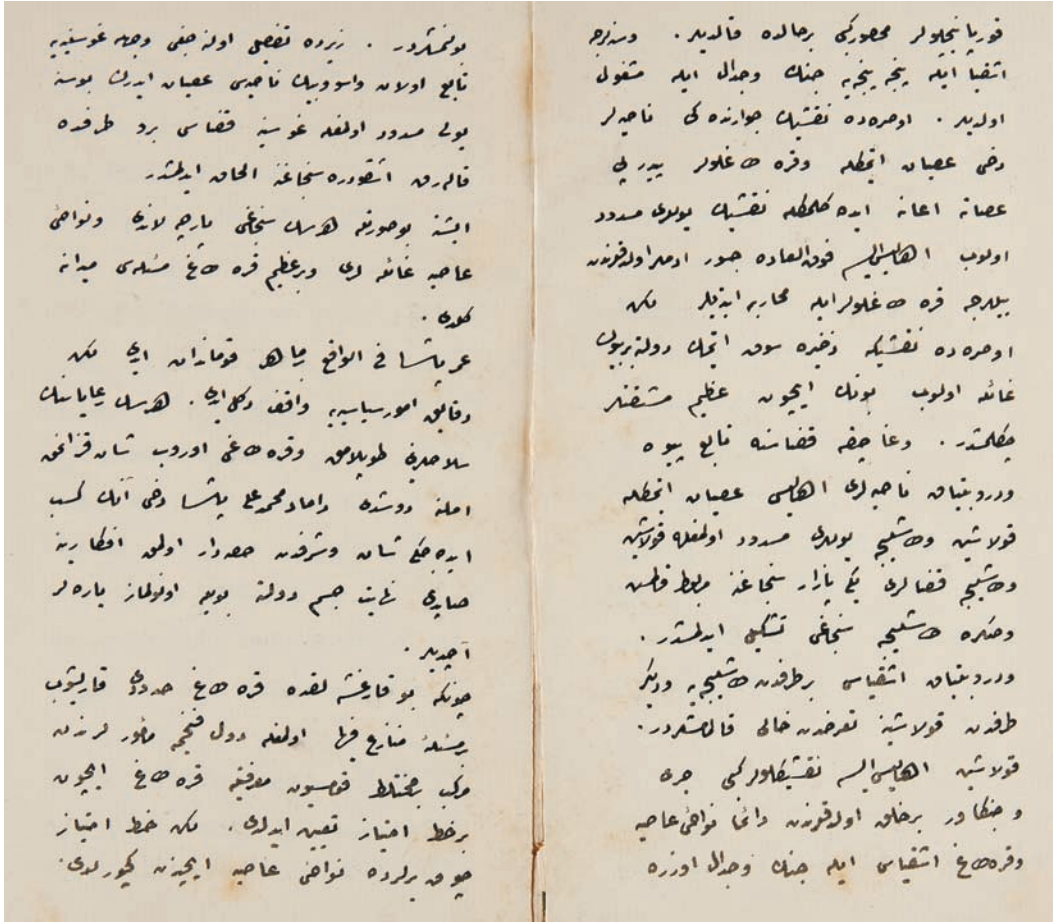
El-hâsıl Malisörlerin daima giydikleri robalar elbise-i seferiye demek olup hemen harbe hazırlanmış gibi [40] müsellaḥ gezerler ve bunlar Gegaların en vahşileri olup maa-hâzâ evâmiri Padişahî'ye hürmet ve kanuna itaat ederler.

[İşkodra'da Kan Davaları ve Âdetler]

İşkodra ve nevâhisinde maktulün kanını vârisleri almak bir eski âdet olup gün geçmez adam öldürölmekde iken İşkodra'ya vardığım gecenin ferdâsı kan davalarının terk ve imhâlini nâm-ı Padişahî'ye olarak emir ve ilân etdim. İşkodra Sancağı dahilinde bulunduğum müddetçe gerek nefsi İşkodra'da gerek mülhakâtında, hatta Malisyalarda bile kimse kan davasıyla hasmının üzerine kurşun atmadı. Bunlar vahşi adamlar oldukları hâlde evâmiri Padişahî'ye ne mertebe ihtirâm ve inkıyâd edegeldikleri bununla malum oldu.

Şu kadar var ki, nefsi İşkodra'da ve mülhak kurâ ve nevâhisinde *Ceza Kanunnâme-i Hümayûnu* ve hukuka dair olan kavânîn-i saire cârî olduğu hâlde Malisyalarda "*Lek Dukakin*" kanunu denilen eski örf ve âdetler cârîdir. Bir taraftan hükûmet ve bir taraftan rüesâ-yı diniye onları bun-

dan vazgeçirmeğe çalışmakta [41] bulunmuş iseler de mukayyed olmayıp hâlâ Malisörler bu âdâtı kadîmeden başka usul ve nizâm tanımazlar.

Malisörlerin ne Müslümanları sair Müslümanlara benzer ve ne de Latinleri tam Hristiyan'dır. Müslümanların içinde mahtûn olmayanları çokdur. Latinler ise dörde kadar karı alırlar. Birincisinin nikâhını papas akdeyleyler. Diğerlerinin nikâhları imam efendi ma'rifetiyle icra olunur. Bu suretle Latinlerin imamlara ihtiyacı vardır ve Malisyalarda kan almak papaslara mahsus olduğu cihetle Müslümanların dahi papaslara ihtiyacı vardır. Binâen âlâ-zâlik muhtelit karyelerde gerek imamlara gerek papaslara iâne toplandığı vakit, Müslim ve Latin bi'liştirak verirler.

Hristiyanlar indinde ta'addüd-i zevcât kat'iyen memnû' olduğu cihetle öteden beri Latin papasları men'e çalışmışlar ise de çare bulamamışlardır ve Malisyalarda va'z ederken ta'addüdi zevcâtın memnû'iyetinden bahs [42] eden papaslar ara sıra yatağında idam olunurlardı.

Latinler ehli İslâm'a kız vermekten asla çekinmezler. Nâdiren ehli İslâm'dan kız aldıkları dahi vardır. Ez-cümle Bib Doda Paşa'nın zevcesi ve Prenc Doda Paşa'nın validesi Müslime'dir ki, Debre tarafında ehli İslâm'dan Lori Kabilesi bayrakdarının kızıdır. Bib Paşa kendi küfüvünü arayıp onu bulmuş ve ihtilâfı din bu izdivaca mâni olmamıştır. Fakat bu türlü muameleler ehli İslâm ile Latinlere mahsus olup ikisi indinde dahi Ortodokslar menfûrdur.

Vaktiyle Devleti Aliyye'de din-i İslâm'ın neşr ve ta'mîmi emrine gereği gibi itina olunmuş ol-

saydı, bu Latinler pek kolaylıkla Müslüman edilmiş olurlardır. Lâkin Yavuz Sultan Selim'den sonra bu misillü hususlara ehemmiyet verilmez olmuştur.

[İşkodra Nüfusu]

İşkodra'nın nüfusu tahrir olunmamış idüğünden mikdarı mechüldür. Vâkı'a mahallince filân karye şu kadar [43] ve filân kabile bu kadar hânedir, denilir. Lâkin İşkodra Sancağı hâneleri dahi hükûmetçe ta'dâd ve tahrir olunmuş olmayıp mücerred eskiden kalma bir emri itibarîdir ve bir hâne halkı tekessür ederek dört hâne olduğu hâlde yine bir hâne itibar olunur. Çünkü vergi ve îaneler hâne başına tarh ve tevzî' olunmakta ve asker çıkarılacağı vakit icabına göre hâne başına bir yahud iki çakmak yani tüfek-endâz istenmekte olduğundan gerek vergisi olan kurâ ve nevâhî gerek vergiden muaf olan Malisyalılar halkı hânelerin ziyade olduğunu söylemek istemezler. Bu cihetle Rumeli'nin ekser cihâtında hâne başına birbiri üzerine beş-altı nüfus düşer iken İşkodra'nın çok yerlerinde sekizer ve dokuzar ve daha ziyade düşer. Hatta İşkodra vücûhundan meşhur Hacı Muhtar Ağa'nın hânesinde evlâd ve ahfâdı ve sair müte'allikâtı olmak üzere kırk iki tüfek-endâz var idi. Binâen âlâ-zâlik hânelerin adedinden nüfusun mikdarı gereği gibi malum olamıyor. Maamâfih medârı tahmin [44] olmak üzere İşkodra Sancağı'nın orada bulunduğu zaman kaç hâne itibar olduğuna dair bir cedvel bî'tanzim 1 numara işaretiyle atebe-i ulyâyı hazret-i Padişahî'ye arz u takdim kılındı.

İşte bu misillü tahkikâta nazaran o zaman İşkodra Sancağı'nın mecmû-ı nüfus-ı mevcudesi iki yüz bin kadar tahmin olunuyordu ve bunun tahminen elli bin mikdarı Gusine ve maa-Jabyak, Podgorice ve İşpuzi ve maa-İspiç Bar Kazalarında bulunan Boşnak ve Hırvatlar idi ve bâkisi diğer kazalar ve Malisyalarda bulunan ve altmış üç bayrağa münkasem olan Arnavudlardı.

Bu bayrakların daireleri dahilinde ne kadar tüfek-endâz bulunup ne mikdarı harice sevk olabileceği mahallerince bir dereceye kadar malumdur. Fakat Malisörlerin sağı ve kebiri hep silah kullanır. Bu cihetle nüfus-ı mevcudelerinin hemen dörtde biri müsellağ bulunur. Kurâ ve kasabât ahalisinin ise nüfus-ı mevcudelerinden ancak beşde, altıda yahud yedide, sekizde bir müsellağ çıkar ve İşkodra Kasabası'nın yalnız ehli İslâm'ı müsellağ [45] olup Hristiyanları bayraklardan haric kalarak silahsız gezerler. Binâen âlâ-zâlik bu cihetle dahi nüfus-ı mevcudenin hakikatı malum olmaz.

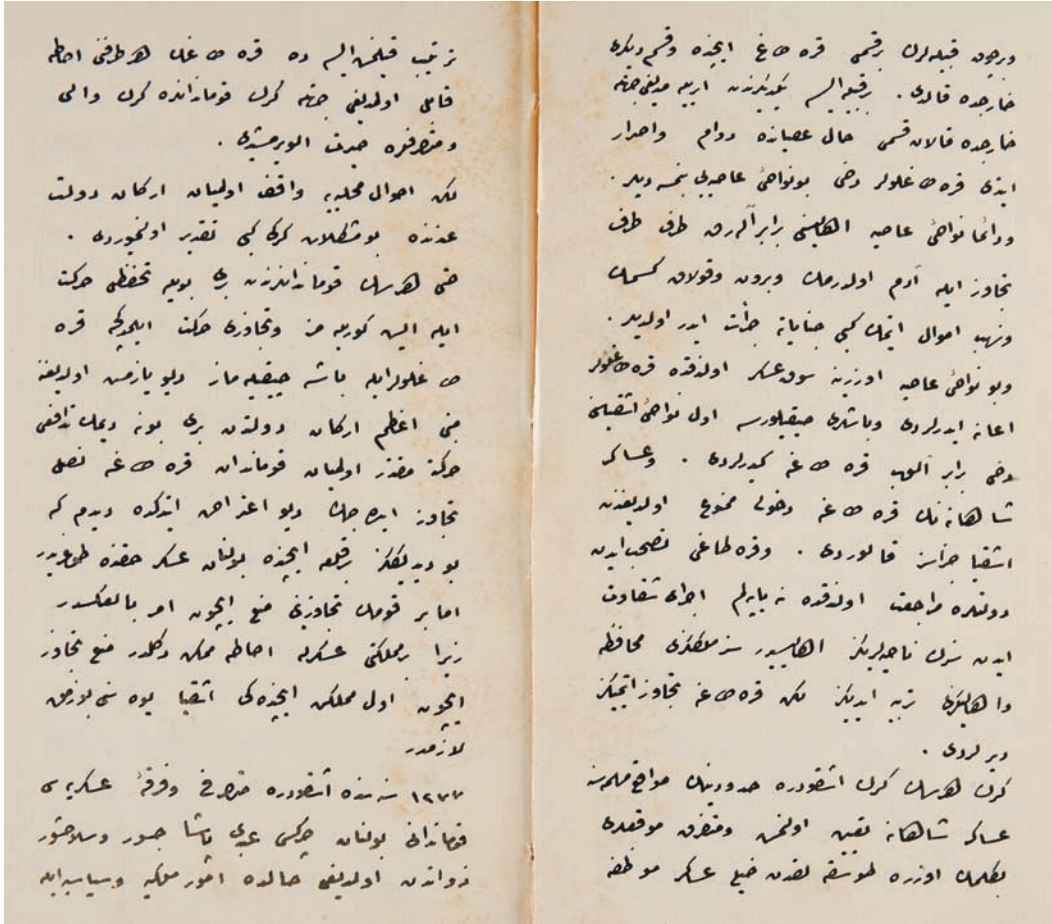
Maamâfih bu bayrak taksimi dahi nüfusun mikdarını bir mertebe daha sıhate takrîb edeceğinden mezkûr altmış üç bayrağın ve Malisya bölükbaşılarının ve her bayrak altında bulunan tüfek-endâzânın aded ve mikdarına dair 2 numara işaretiyle murakkam bir cedvel dahi ilâve olundu.

Mütâlaasından malum-ı âlî buyurulacağı üzere sâlifü'z-zikr altmış üç bayrak altında otuz dört bin sekiz yüz elli tüfek-endâz olup bunların sülüsânı harice sevk olunabilirdi.

Bu bayraklar kadîmden ma'rûf olan tertib üzere hareket ederler. Tayinâtı dahi bu tertib üzere alırlar. Bir cihetle yekdiğere takaddüm edemezler. Buyana Kenarı Nahiyesi'nin bayrağı olmadığundan bir bayrak verilmesi lâzım gelmiş ise de bu bayrağa bir mevki tayin olunmak lâzım gelip bu ise tertib-i kadîmin haricinde [46] olduğundan hâlâ nahiye-i mezkûreye bayrak verilemediği cihetle neferâtı diğer bayraklara katılıp azm-i sefer ederler. El-hâsıl eski örf ve âdet ne ise ne ise asla tağyîr olunmayıp her hâl ü kârda usul ve âdâtı kadîmeye riâyet olunagelmıştır.

Hot Malisyası'nın sağ ve sol iki bayrağı vardır ve İzlav memâlikine sefer olundukda Hot bi-

rinci olup mevki-i harbe en ibtidâ dahil olur ve en sonra avdet eyler ve Hotlar tayin almadıkça sairleri tayin alamaz. Cedveli mezkûr işte bu tertib üzere yazılmışdır. Ama sair tarafa sefer olun-
dukda tertib-i mezkûr ber-aks olarak birinci bayrak Mirdita'nın Uroş Bayrağı'dır ve ucuna bakır
kaplamak bu bayrağın imtiyâz-ı mahsusudur. Sair bayrakların uçları hep tenekedir. Çünkü Mir-
ditler Kosova Muharebesi'nde hüsni hizmet eylemekle mazhar-ı nazarı devlet olmuş ve mezkûr
Uroş bayrağının ucuna bakır kaplamak imtiyâzı ihsân buyurulmuş idi ve meşhur İskender Bey bir-
çok hâneleri bi'l-istishâb İtalya'ya firar [47] eylemiş olduğundan şimdi Mirdita denilen kıt'a hâ-
lî kalıp Mirditler ise o zaman Yakova havalisinde mutavattın oldukları hâlde yerleri dar olmakla
barınmaz olduklarından mezkûr kıt'a-i hâlîyenin kendilerine ihsân buyurulmasını istid'â etmele-
ri üzerine sekiz yüz kırk tarihinde sâdir olan fermân-ı âlî mücebince ol vakit Dukakin muzâfâtın-
dan olan Zavrim Hâkimi Hasan Efendi tarafından Fandi-i Sağır ile Fandi-i Kebîr arasındaki yer-
ler Mirditlere teslim ile buna dair yedlerine bir kıt'a hüccet verilmiş ve ondan sonra bu kıt'aya
Mirdita denilmiştir.

O zaman Mirditler Uroş ve İspaç ve Kuşnani nâm üç bayrakdan ibaret iken sonra Fandi ve
Dibri Nahiyeleri dahi onlara katılarak Mirdita beş bayrağa münkasim olmuştur. Ba'dehû nüfus
dahi tekessür ederek Mirdita'nın hududu tevessü' etmiştir.

Ve ber-vech-i bâlâ Mirdita, Dukakin Sancağı voyvodalarının tahtı zabtı idaresinde iken bu

sancak ilgâ olundukdan sonra İşkodra Sancağı'na rabt olunmuş ve ondan [48] sonra Mirdita kaptanının nüfuzu tezâyüd eylemekde bulunmuş idi.

Ahalisi Boşnak ve Hırvat olan kazaların ahvâline gelince; Bar Kazası'na muzâf ve Karadağ ile hem-hudud olan İspiç Nahiyesi ahalisi hep Hristiyan oldukları hâlde bayrakdarhânesi Latin olduğu cihetle bir taraftan Bar Kazası ve diğer taraftan İşkodra Kazası'nın Kranp Nahiyesi ahalisine isti-nâd ve lede'l-hâce İşkodra'dan istimdâd eyleyerek Karadağlılara müdafaa ile meşgul edilir.

İşboz Kazası Hristiyanları ittihâd-ı mezheb ve kavmiyet hasebiyle Karadağlıların meclûbu olduklarından ahal-i İslâmiyesi serhad-nişîn ve gayet cesur ve cengâver oldukları hâlde pek az olduklarından mahsur gibi kalmışlardır idi. Jabyak ahalisi bir kalenin bekçisi idiler. Podgoriçeliler dahi Nevâhî-i Âsiye ve Karadağ eşkiyasına nisbetle kalîl iseler de Arnavud Malisyalardan muâvenet görürler ve daima muharebe üzere bulunurlar idi.

[49] Gusine Kazası'nın bir tarafı İşkodra Malisyaları olup lede'l-hâce hem-civar olan Yako-va ve İpek Kazaları Malisyalardan dahi beş-altı bin Malisör, Gusinelilerin imdadına erişebile-ceğinden Gusine mevkii mahfûz idi. Lâkin hâl-i isyanda bulunan Vasovik-i Zîr Nahiyesi Plave ve Gusine Kasabaları ağalarının çiftlikâtı olduğu hâlde mutasarrıf oldukları arazinin ücretini alama-dıkları cihetle muzdarib olarak şikâyetden hâlî değil idiler. Ol esnada Ömer Paşa Hersek cihe-tinde bulunarak Pive Nahiyeye âsiyesinde harb ile meşgul idi. Müteâkiben Nevâhî-i Âsiye işleri-ni Derviş Paşa'ya tevdi' ile kendisi Mostar'a azîmet eylemiştir.

Aramızda Karadağ olduğundan ol tarafın vukuâtına lâıyıkıyla vâkıf olamazdık. Fakat ol ha-valinin usul ve âdâtı müstemirresinden olduğu üzere karılar taarruzdan masûn olduğuna mebnî İşkodra cihetindeki karılardan bazıları Karadağ içinden Nikşik'e kadar gidip bize o cihetden ha-vâdis getirirlerdi. Buna mukabil Karadağ karıları dahi serbestçe Bar [50] pazarına gelip istedik-leri levâzımâtı iştirâ ederlerdi. Halbuki erkekleri hattı imtiyâz haricine çıkarlar ise vurulurlar idi.

[Karadağlıların Saldırıları]

Karadağlılar ise ehl-i İslâm vilâyetlerinden tuttuklarının burunlarını ve kulaklarını keserlerdi. Binâenaleyh İşkodra'da burnu ve kulağı kesik adamlar çok görülürdü. Bundan dolayı herkesi havf ve dehşet istila etmiş idi.

Bir seneden beri İşpuzi mahsur hükmünde olup zehâiri Podgoriçe'den birkaç tabur asker ile gönderilmekde idi. Podgoriçe'nin levâzımâtı dahi İşkodra'dan kayıklar ile kışın Plavinçe karyesi-ne ve yazın sular çekilmekle karye-i mezbûre kurbunda vâki Zetiçe İskeleyi'ne naklolunmakda idi.

Zetiçe İskeleyi'nden Podgoriçe'ye kadar düz sahra ve üç saat kadar mesafe olduğu hâlde Karadağlılar haydudlukla ara sıra buraya kadar gelip taarruz ederlerdi ve İşkodra Gölü'nde iş-leyip londora tabir olunan kayıklara binerek ve güzergâhlarında vâki Gramajor [51] ve Alek-sandri Adaları sularından bir-takrîble geçerek korsanlıkla gölün her tarafına îsâl-i hasar ve ma-zarrat ve ehl-i İslâm londoralarına ve hatta küçük gemilere hücum ve ranpa ederek zabtına cür'et edegelmişlerdir. Fakat gölde işleyen Buyana nâm bir küçük vapurun çaresini bulamayıp ondan ihtirâz üzere olduklarından vapurun hareket eylediği gün Karadağ londoraları gölde hareket edemezlerdi. Podgoriçe tarafındaki asâkir-i şahane zehâir ve levâzımâtının nakli için haftada iki gün vapur İşkodra'dan Zetiçe İskeleyi'ne işler ve zahire ve eşya-yı saire ile memlû londoraları çe-kerdi ve o günlerde tüccar ve esnaf londoraları dahi o sulara işlerdi ve Podgoriçe tarîkının mu-

li'dan ahz-ı sâr etmek üzere kulenin tamirini istid'â etdi. Kulenin mevkii ise müdafaaya elverişli değil idi. Halbuki Vranine karyesinin cânib-i şimâlîsinde ve karye üzerine müşrif olan dağın ucunda iki toplu bir kule inşa edilse hem bu karye muhafaza edilmiş olacağına ve hem de bu topların gülleleri Jabyak Kalesi'nin gülleleriyle kavuşabileceği cihetle miyânelerinde ve Karadağ hattı hududundaki düz ve münbit ova ziraat olunabileceğine mebnî orada bir kule inşasına karar verildi. Fakat vakit ve nakdin müsaadesizliği cihetle mevsim-i bahar-ı âfiye ta'lik edildi.

Bir gün mukaddem beş yüz kadar Karadağlı geceleyin [54] gelip Jabyak civarında ahali si Ortodoks mezhebinde bulunan Balye nâm bir küçük karyeyi ihrâk ile ahalisini alıp Karadağ'a götürmüş oldukları haberi vârid olmakla hemen Jabyak Kalesi'ne gidilmek lâzım geldi. Halkın gözleri ise Karadağlı'dan o kadar ürkmüş ki bu havali Karadağ eşkiyasının cevelângâhı olduğu beyânıyla rüfekâdan bazıları oraya azîmeti münasib görmediler. Halbuki Jabyak Kalesi'ne kadar iki kule menzili açık ve düz ovadır ve Karadağlılar süvari üzerine gelemezler. Hemen Podgoriçe'den celb olunan bir bölük süvari ile hareket olunarak Jabyak Kalesi'ne varıldı. Balye Kalesi'nin yurdları görüldü. Kaleliye teslimet verildi.

Jabyak'dan avdet ile Vranine'nin İşkodra cihetine nâzır olan kuleleri ve ba'dehû Aleksandri Kalesi muayene olunup noksanlarının ikmâli için lâzım gelenlere emirler i'tâ kılındı.

Ba'dehû vapura râkiben Zetiçe İskeleye'ne gelindi [55] ve karaya çıkılıp Podgoriçe Caddesi'nin muhafazası için yarım saat kadar içerideki tabya muayene olunduktan sonra İşkodra'ya avdet olundu.

Ol esnada Karadağlılar Aleksandri Kalesi'ne nâzır olan dağ üzerinde tabya inşasına mübâşeret ile beraber Aleksandri Adası'ndaki karakol neferlerine şeşhâne ile kurşun atmağa başladılar. Halbuki buraya top vaz' edecek olurlar ise Aleksandri Kalesi'ne îsâl-i hasar edebileceklerine ve Karadağ'a tecavüz memnû' ise de ol tabyanın men'-i inşası tedâbîr-i tedâfü'ye kabilinden olacağına mebnî Aleksandri Kalesi'nde bulunan on sekizlik bir topun gülleleriyle mezkûr tabya hedm etdirildi ve Karadağlılar artık ol dağ üzerine çıkamadılar.

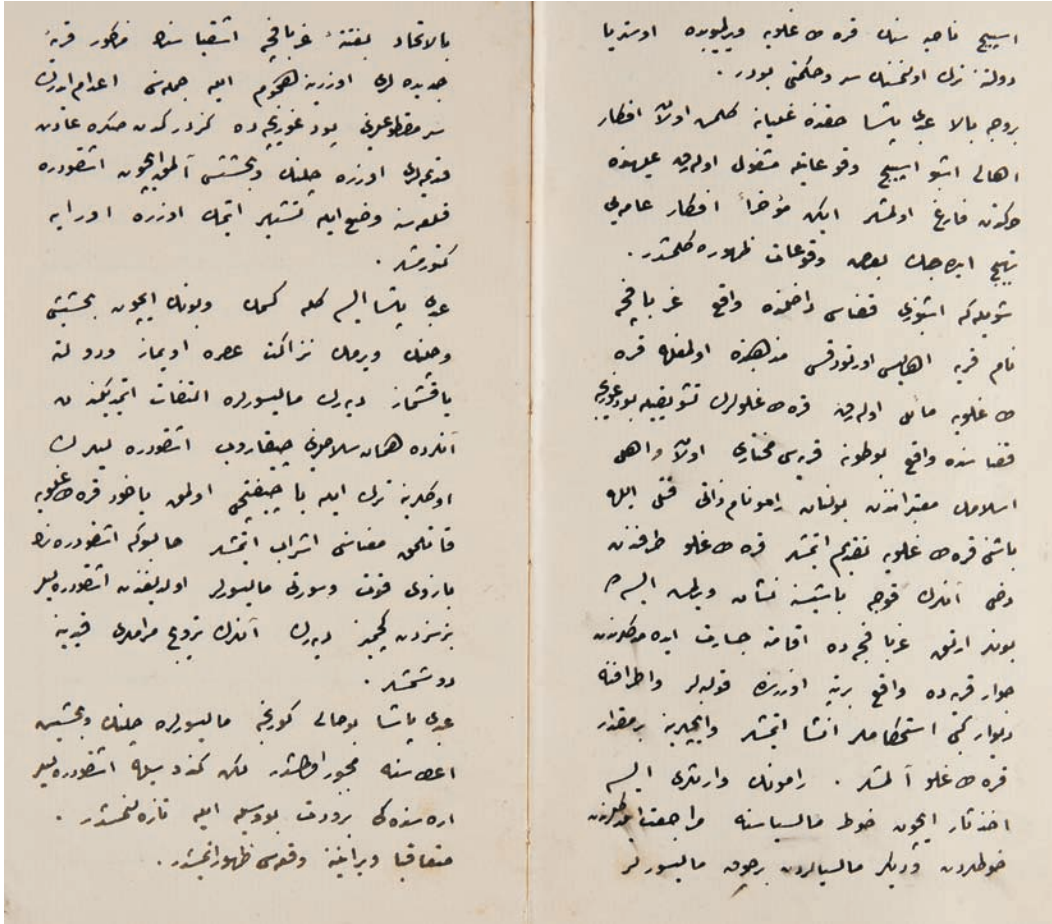
Yine ol esnâda Karadağlılar Gramajor Adası'na ekmek götüren londoralara taarruz etmekle oradaki Toskalar bir gece aç kalmışlar ve Karadağlılar Gramajor'un karşısındaki dağa iki top [56] çıkarıp Gramajor'a gülle atmağa başladılar. Vapur o sularda bulunmakla ona da birkaç gülle atdılar ve kış tarafına bir gülle isabet ettirdiler. Lâkin demir gülleri olmayıp kurşundan dökme gülle ise vapurun kamarasına girip dağılmakla çendân zarar görülmedi.

Ve eğerçi vapurda iki top var ise de kundağı alçak olup dört dereceden ziyade irtifâ' verilemiyordu. Halbuki ol dağa gülle ulaştırmak için on iki derece irtifâ' verilmek lâzım geliyordu. Binâenaleyh geceleyin vapura top ve bir miktar şeşhâneci ve biraz da zabtiye neferâtı vaz' ile Gramajor'a gönderildi. Karadağlılar bunu görünce toplarını başka mahalle naklettiler ve oradan savuşup gitdiler.

Şu hâllere nazaran kale ve kulelerde birkaç aylık zahire müddehar olmak lâzım gelir ise de İşkodra'nın kuvve-i maliyesi buna müsaid olmayıp asâkir-i nizâmiye ve muvazzafa yevm-i cedîd, rızık-ı cedîd yollu geçinirlerdi.

Halbuki vapur tamire muhtac olsa bazı mevâki'deki [57] askerin aç kalacağı derkâr idi. Binâen âlâ-zâlik İşkodra'ya bir küçük vapur daha gönderilmek lâzime-i hâlden olduğu Bâbîâlî'ye inha edilmiş ve derhal öyle bir vapurun İşkodra'ya gönderilmesi emr u fermân buyurulmuştur.

Muhasebât-ı atıkayı rû'yet eyler iken gördüm ki mevâki-i askeriyye zahire nakli için vapura çekdirilen ahali londoralarına bir sene zarfında doksan bu kadar bin kuruş kira verilmiş. Halbuki bir büyücek sandal yapıdırılıp da vapura çekdirilse hazine bu kiradan kurtulmuş olacağına ve hem de sandala top konsa vapurun işlemediği gün sandal ile dahi zahire naklolunabileceğine mebnî hemen öyle bir sandal inşasına mübâşeret etdirildi ve iki sandal daha yapıdırılmak üzere Tersane'den bir zâbit gönderilmesi için kapudan paşaya telgraf çekildi. Derhal Tersane'den bir zâbit gelip iki sandal daha yapıdırılmış ve bunların muhasssenâtı görölerek daha iki sandal yapıdırılıp sandallar beş kıt'ağa bâliğ olmuştur. Muahharan Ömer Paşa Karadağ üzerine [58] hareket eyledikde bu beş sandala ikişer top vaz' ile bir ince donanma şekline konularak bunlar ile Bahriye kumandanı gidip Çetine'nin İskeleyi olan bir yakayı zabt eylemişlerdir.

Memurîn-i acizânem umûr-ı mülkiye ve askeriyye şâmil olduğundan meşguliyetim pek ziyade idi. Çünkü mutasarrıf vekâletine tayin olunan Ahmed Paşa umûr-ı mülkiyece daima tarafı acizîye müracaat eylerdi ve müfredât-ı umûr-ı askeriye onun ma'rifetiyle icra olunmakta ise de Daire-i Askeriye ve Ordu-yı Hümayûn Müşirliği ve mevâki-i askeriye ile olan muhaberât hep tarafı çâkeriden icra olunmakta idi ve meydanda birçok meseleler var idi. Lâkin müzâyaka-i maliye cümle gavâili unutturmuş idi.

Zirâ* İşkodra Sancağı'nın vüs'at ve cesâmetine göre varidâtı pek az idi. Çünkü İşkodra Ma-

lisyalari ale'l-umum aşârdan ve bedeli askerîden muaf idiler. Senevî maktû' vergileri ise pek az olup Hot ve Kilment Malisyalari [59] vergiden dahi muaf idiler ve Malisyalardan ma'dûd olan Puka maa'ikbale Kazası'nın mecmû'-ı vâridâtı seneviyesi dört bin beş yüz kuruş bir maktû' vergiden ve bi'l-cümle Mirdita Nahiyelerinin senevî varidâtı üç bin kuruş bir maktû' vergiden ibaret idi ve bütün İşkodra Sancağı'nın gayr-ez resm-i gümrük vâridâtı seneviyesi bir buçuk milyon kuruşa karîb olup mahallî masârifina kâfi olamazdı.

Halbuki ol vakit Bar Limanı'nda lenger-endâz olan beyliklerden başka İşkodra Gölü'nde dahi bir yelken sefinesiyle bir de vapur işler idi ve İşkodra Fırkası'nda on iki tabur piyade ve bir alay süvari asâkir-i şahane ve birkaç bin muvazzafa var idi ve fırka-i askeriye için eyâlâtıdan pek çok havaleler verilmiş ise de tahsilât pek durgun idi. Bâbîâlî'ye ve vülât ve mutasarrıfına telgraf-lar çekilerek tevârüd eyleyen cüz'î akçe taburlara serpiştirilmekte ise de yaraya merhem olmuyordu.

[60] Garibdir ki İşkodra havâlâtının içinde Hersek Sancağı emvâlinden bir milyon beş yüz doksan bu kadar bin kuruşluk bir havale var idi. O zaman ise Ömer Paşa ve Derviş Paşa Hersek'de Nevâhî-i Âsiye ahalisiyle ceng etmekte oldukları cihetle Hersek'de para olsa onlar alıp sarf ederlerdi.

Gusine Kazası'na muzâf olan ve hâlâ isyan üzere bulunan Vasovik Nahiyesi'nin sinîni sâ-bıkâ bakâyâsı dahi hazinece İşkodra Mal Sandığı'na mâl edilmiş idi.

Binâen âlâ-zâlik İşkodra'daki taburlardan bazılarının yirmi beş aylık ve Podgoriçe'de bulunan bir taburun otuz bir ve diğer bir taburun otuz iki aylık maaşları tedâhülde kalmış idi.

Podgoriçe'deki asâkir-i şahane tarafından vârid olan bir kıt'a arzuhâlde yevmiye verilen bir çift nân-ı azizin bazen birini satarak iğne iplik almakda oldukları münderic idi.

Artık sabır ve tahammülüm kalmadı. Hemen her nasıl olur ise [61] olsun İşkodra'ya beş altı bin kese gönderilmesi için Dersaâdet'e telgraf çekdim. Derhal beş bin keselik altın tedarik ve ir-sâl buyuruldu.

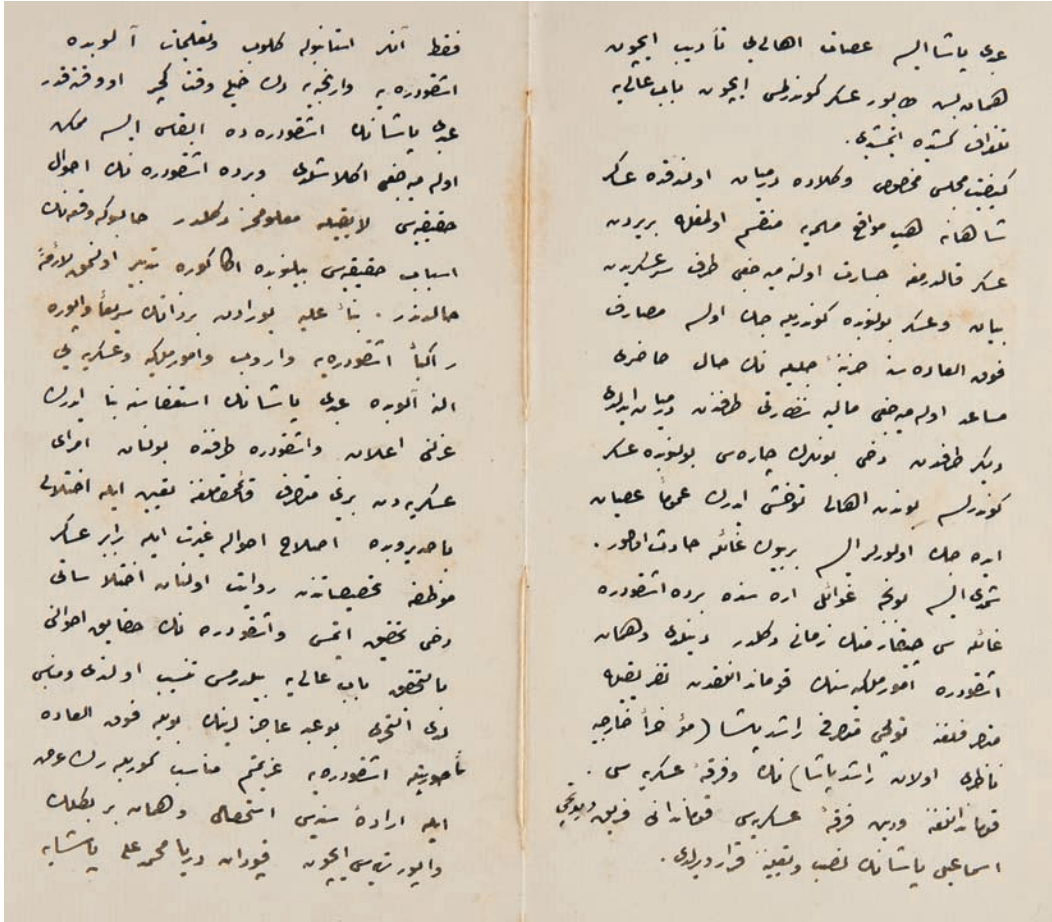
[Bib Doda Paşa'nın Yaptıkları]

Lâkin bu yirmi beş bin altının tedariki için Galata'da kâime bozdurulmuş olduğundan altının haylice terakkî-i fiyatına sebep olduğu sonradan maa't-teesüf öğrendim. Bunca müşkilât arasın-da bir de Mirdita gâilesi zuhur etmiş idi. Şöyle ki, Kırım Muharebesi esnasında Mirdita Kaptan-ı Bib Doda bir gürûh Gegalar ile Tuna yalısına kadar gidip Rusya Muharebesi'nde bulunmak-la devletçe adı bilinmiş ve Fransızların teveccühünü kazanmış ve o zaman her yerde Fransa'nın nüfuzu su gibi câr olduğundan Fransalının iltiması üzerine Bib Doda uhdesine mirlivalık rütbesi tevcîh olunmuş idi.

Fransızlar ise o zaman Karadağ'a nazîre olmak üzere beri taraftan bir Latin Beyliği teşkil ve Bib Doda Paşa'yı bey nasb ettirmek arzusunda idiler.

İşte bu sırada meşhur Gurz Çiftliği satılık olup Bib Doda Paşa tarafından dört yüz bu kadar bin [62] kuruş pey sürülmüş olduğu haber verildi ve bedelinin Fransızlar tarafından verileceği işi-dildi. Halbuki mezkûr çiftliğin Şingin Limanı'na karîb gayet güzel bir limanı ve pek çok orman-ları olduğu hâlde Mirdita'nın semt ve civarında bulunduğundan Mirdita kaptanının eline geçer ise ecnebilerin Gegalık içine âmed ü şüdlerine bir yol açılmış olacağına mebnî buna mümâna'at

ile cânib-i mîrîden satın alınması için lâzım gelenlere emir verildi. Onun üzerine bu çiftlik cânib-i mîrîden alınmış ve hâlâ çiftlikât-ı hümâyûndan ma'dûd bulunmuştur.

Fransızların sahâbetiyle paşa olan Bib Doda dahi bittab' yine onların sayesinde prens olmak emeline düşmüş idi. Hatta sâlifü'z-zıkr İskender Bey neslinden olmak iddiasını meydana koyup Latin rahibleriyle öyle bir silsilenâme te'lîfine çalışmışdır ve bir aralık Lek Dukakin'in vârisi olmak iddiasında bulunup hatta Dukakin deyu bir mühür hakketdirerek bazı mahallere gönderdiği mektubların zarfları üzerine onu basardı. Hakikat-i hâl ise Arnavudlukca malum ve Dodaların gerek İskender Bey [63] ve gerek Lek Dukakin neslinden olmadıkları Gegalar beyinde emri meczûm olduktan başka Malisyalılar içinde Mirditler aşağı derecede sayılır kabilelerden olmakla Bib Doda Paşa'nın bu türlü sâni'aları tesirsiz kalmıştır ve Hot ve Kilment gibi kendilerini birinci derecede addeden Malisörler indinde mûcib-i istihzâ olmuştur. Vâkı'a bâlâda beyân olunduğu üzere bir taraftan Hot bayrağı birinci olduğu gibi diğer taraftan dahi Uroş bayrağı birinci addolunur ise de Uroş bayrağının bu itibarı ancak tarafı Devlet-i Aliyye'den verilmiş olan bir imtiyâz idi. Yoksa Malisyalarca eskiden kalmış bir imtiyâz değil idi.

Ve Bib Doda bağıteten paşalık unvanını hâiz olunca şımarıp sair Malisya rüesâsını küçük görür oldu. Onlar ise onun bu tavır u mişvârından dilgîr idiler. Ale'lhusus İškodra Malisyaları sergerdesi olan Hasan Hot onun paşa olmasından pek ziyade müte'essir olmuş idi.

Fî'l-vâki Bib Doda'ya mirlivalık rütbesi verilmek [64] münasib değil idi ve Fransızların hatırı için verildiği takdirde Hasan Hot Ağa'ya dahi hiç olmaz ise mîrû'l-ümerâlık rütbesi verilmeliydi. Lâkin Bâbîâlice ahvâl-i mahalliyeye vukûf olmadığı cihetle buraları nazarı itibara alınmamıştır.

Ol esnada ise İşkrel Malisörlerinden bazıları Mirditlerin hayvanlarını sirkat eylemiş olmalarından dolayı Mirditler ile İškodra Malisörleri arasına husumet girmiş idi. Bedhâhân dahi ol havalide bir gâile ihdâsına vesile aramakda idiler. Halbuki Karadağ hududunda mukâtele eksik olmadığı hâlde bir de Arnavud Malisyalarınca bir gâile hudûsu mizac-ı zamana muvâfık değil idi.

İslâh-ı zâtü'l-beyn için mutasarrıf kaymakamlığı tarafından Bib Doda Paşa'ya tahrirât yazdırılarak İškodra'ya davet olundu. Vârid olan cevabnâmesinde İškodra Malisörlerinin Mirditler hakkında vuku'a gelen sû-i muamelâtından bahisle bu esnada Mirditler silahlarıyla ikmâl-i namusa kalkışmış olduklarından önlerini [65] alamayacağını tahrir etmekle beraber tarafeyn ihtiyârları Mirdita hududunda birleşip de araları bulunmak üzere İškodra büyük Malisyaları bayrakdarlarına bir papas vasıtasıyla haber göndermiş ve zu'munca İškodra Malisörlerini İškodra vücûhundan ayırıp da kendi kavline almak ve bu takrîble garaz-ı hafisine nâil olmak tedbirini kurmuş ise de bayrakdarlar "Bu misillü münâza'alar İškodra'da faslolu gelmiştir." deyu cevab-ı red verip Mirdita hududuna gitmeğe tenezzül etmediler.

Halbuki İškodra Malisörlerinden birçoğu hayvanlarıyla beraber Mat Nehri kenarında kışlayıp mevsim dahi takarrüb eylediğinden oraya nüzûllerinde onları vurmak üzere Bib Paşa hazırlanmakda olduğu ve o zaman Mat Kazası'na muzâf olan Kıska Kabilesi'ni tarafına celb ile Mirdita'dan ve Kıska'dan üç-dört bin kadar asker cem' ve tedarikine teşebbüs eylediği İškodra Malisörlerinin mesmû'ları olunca onlar da Mirdita'yı vurmak üzere beş-altı bin kadar asker cem'ine kıyâm ettikleri öğrenildi ve bu esnada bir Fransız gemisinin Şingin [66] civarında dolaşip Mirdita'ya cephâne aşırarak kaydında bulunduğu işidilmekle o sevâhilin berren ve bahren muhafazasına itina olundu. Hasan Hot Mirditleri ezmek ve Bib Paşa'ya haddini bildirmek isterdi. İškodra vücûhundan bazıları dahi bu fikirde idiler. Onların akılları o kadar ererdi.

Halbuki o sırada öyle bir mukâtele zuhur etse ecnebiler derhal işe müdahale ederek bunu da bir Avrupa meselesi şekline koyup bir Latin prensipotesi ihdâsıyla hall-i meseleye kıyâm edecekleri derkâr idi.

Binâen âlâ-zâlık işi sulhla tesviye ferâiz-i hâliyedenden ve hemen İškodra vücûhundan olup vaktiyle pederi Dukakin voyvodası olmak mülâbesesiyle Mirditler nezdinde muhterem olan Selim Bey ve Bib Doda Paşa'nın ammizâdesi olup mâhiye bin kuruş maaş ile İškodra'da ikamet etmekde bulunan Kaptan Marko talimâtı mahsusa ile Mirdita'ya i'zâm olundular ve şâyed ki İškodra Malisörleri Mirdita'ya tecavüz edecek olurlar ise onları men' etmek ve bu işin [67] mes'uliyeti kendüye aid olmak üzere sergerde Hasan Hot Ağa tenbihâtı ekîde ile Leş Kazası'na i'zâm edildi ve ihtiyaten oraya üç bölük süvari asâkir-i nizâmiye dahi gönderildi.

Selim Bey'in avdeti te'ehhur etmekle bizlere merak oldu. Meğer meydana bir kumbar meselesi çıkmakla iş te'ehhur etmiş. Şöyle ki, Arnavudların çocukları büyüüp serpildiği zaman pederinin akran ve emsâlinden küfüvvü olan bir zâta saçını kesdirmek ve çocuğun saçını kesen kimse ona kumbar olarak ilâ ahiri'l-ömr onun pederi makamında olup çocuk dahi onun familyası eczasından ma'dûd olmak âdâtı kadîmedendir. Bib Doda Paşa'nın oğlu Prenk Doda'nın saçını kesmek zamanı gelmiş olduğu hâlde kendisini bir prens taslağı tahayyül etmekle Malisyalar rüesâ-

تذکره سیه خبر و اساک خیده .
 خود به نسا ایست زسانه نک مضایقه نه بجه
 دور خوج مخرج او لوله و زره و مال خیده صیدیه
 دست بون بود به یک غورین و بلی زوضه جوابا
 بابه انچه و خیده صیدیه نک مضایقه نه بجه و زاده
 اولقه صدر اعظم عالم بسان نک یک زباده
 جان صیدیه جانکه او زانه بکلیک و البوریه
 زوضه با فیه نه بونه و البوریه بون بون
 اوی ای . بنا علی ذلک بونه و البوریه غنی
 تر صی و بوباده عالم بسان نک افواج انیم و کله
 او طری ایستیه بویه قیاسیه و البوریه رالیا
 و صفت ما مورث مستحی انقوده بکنیم .
 اول زمانه احوال و انقوده نک اسباب اخلاص
 راییه الحلاصه اوزره بوضه عینیه بروم
 آن یک مجوس اوزره تاریخی فلقلا حوصه
 ایه م .
 ۱۷۸۸ نه هجریه او زانه دستانه کوزه
 بکوه صاحبیه بار بمانه عقیب اولکوه بارده
 اخافت و سزاقت و انقوده نک احوال کسب

معلومات اری فراسی انقوده بکنیم خیده
 ایکه بار بمانه بولنه دوتای لکویه قیاسیه
 طریقه انقوده نک عالم اوزره بلی بکوزد
 عی بسان فیه محصور وقت یک نک و نک
 جواندزه حاضر و بکلیک لکاهه اعضه اولانه
 جواندزه رالیا کونم اخنامه صکره انقوده و البوریه
 انقوده بکنیم نفی بزه استفاک ایچوه عی بسان
 طریقه کوزه لکوه اولانه ایکه صبور عاکر لکاهه
 کیم بکلی بولک صایح طریقه و رواج یک صیدیه
 ارنادر دفع بولک حول طریقه و بکلیک بولک
 آنک اوه سنده کون غلط نام محده انقوده
 کیک بیکاهه کوزه بولانه انقوده کونک
 بواسی اولانه بولانه نزه اوزره مته اولانه
 کوزی اوزره کیم لازم کلاب بکوزی اری
 مرف غلاب و مای اترام اولانه اوزره
 بادم کیکه صانده فیه اولانه بولانه بولانه
 اوزره کیم جائز اولانه صیدیه و البوریه آینه اجوب
 باده و بکلیک و سارک دفع بر انکسر انقوده
 قهریه حقه عبور اولانه زمانه مورث اری

sını kendisine küfürv görmediğinden bu âdetin icrası düçâr-ı te'ehhur olmakla Bib Paşa'nın vali-desi merakda imiş. Halbuki Selim Bey'in pederi Dukakin voyvodası iken Mirdita onun zîr-i hük-münde [68] bulunmakla onu büyük görmüş ve Selim Bey'in vürûdunu bir nimeti gayrı müterak-kibe bilerek hafidine kumbar olmağı teklif edip o da usul ve âdât-ı kavmiye iktizâsınca kabule mecbur olmuş idüğünden saç kesmek meselesi meydana çıkıp asıl maslahat geri kalmış. Selim Bey ise muktezâ-yı talimâtı üzere Mirdita bayrakdar ve ihtiyarlarını celb ve te'lîfe itina ettiği sı-rada Uroş bayrakdar ve ihtiyarlarına: "Siz ne yapıyorsunuz? Bakırı, teneke mi etmek istiyorsu-nuz?" deyince bu söz Uroşlulara pek ziyade te'sir eylemiş, diğer bayrakdar ve ihtiyarlardan ba-zıları dahi: "Bunca yüzyıllardan beri nezd-i Devlet-i Aliyye'de kazanmış olduğumuz itibarın he-ba olmasını tecvîz etmeyiz. Madem ki İşkodra Sancağı'na merbût ve şimdi oraya taraf-ı Padişa-hîden bir memur-ı mahsus gelmiş li-ecli'l-mürâfa'a oraya gitmeliyiz ve şâyed ki Bib Paşa gitmez ise biz kendiliğimizden gideriz." demeğe başlamışlar. Bu suretle Bib Paşa Mirdita'da kendi aley-hine söz çoğalmış olduğunu görünce hâh u nâ-hâh İşkodra'ya geldi ve oğlunun [69] saç kesme resminin icrasından dolayı teşekkür etmek üzere oğlu Prenk Doda'yı dahi beraber getirdi.

Bunun üzerine mevzû-ı bahs olan davayı fasletmek üzere tarafeyn ihtiyarlarından mürekkeb bir hâkim komisyonu teşkiline karar verildi ve ol esnada İşkodra mutasarrıfı olan Raşid Paşa ye-rine maiyet-i çâkeride Fransızca serkâtibi olan Necib Bey'in Sünne kaymakamı olduğu ve Raşid Paşa'nın İşkodra'ya gelmek üzere posta vapuruna râkiben Dersaadet'den hareket eylediği ve İş-

kodra Fırka-i Askeriyesi Kumandanı Ferik İsmail Paşa'nın İşkodra'ya müteheyyî-i azîmet olduğu Dersaâdet'den telgraf ile bildirildi. Çâkerleri dahi mevsim müsaid iken kış fırtınalarına tutulmadan Dersaâdet'e gelmek üzere avdete müteheyyî olduğumu Bâbîâli'ye telgraf ile arz etdim. Sad-riazam Âli Paşa tarafından şifre olarak vârid olan telgrafnâme-i sâmi'de "Muharrerât-ı vârideniz arz ile harekât ve icraat-ı vâkî'anız mûcib-i tahsîn olmakla ber-mûceb-i irâde-i seniyye icabâtı icra olunmaktadır. Keyvân-ı Bahrî Fırkateyn-i Hümâyûnu ile avdetinize ruhsat-ı seniyye [70] erzân buyurulmuş olmakla ikmâl-i emri memuriyet buyurulduktan sonra avdet buyurmak lâzım gelir. Fakat şu İşkodra dağlıları ile Mirditlerin beyinlerini lâıykıyla ıslâh etmeksizin ve bir de ahali-i İslâm ile Hristiyanların aralarını kavîce te'lif etmeksizin yani Hristiyanların muhafazası ve haklarında hüsni muamele olunması elzem olduğunu erkân-ı memlekete bi'l-etraf anlatmaksızın çıkmamanız mütemennâdır." deyu emri u iş'âr buyurulmuş idi.

Halbuki Mirdita meselesinin halli için ber-vech-i bâlâ bir hakem komisyonu teşkiline karar verilerek tarafeyn ihtiyarlarının vürûduna intizâr olunuyordu ve bu cihetle Mirdita meselesine bitmiş nazarıyla bakılıyordu.

[İşkodra'da Müslümanlar ve Katolikler Arasındaki İttifak]

Ehli İslâm ile Hristiyanların te'lifi bahsine gelince; İşkodra'da Müslim ile gayrı müslim arasında muhâsama-i diniyye mevzû'ı bahs olmayıp mübâyenet-i kavmiye hüküm sürmekte idi. Şöyle ki, Arnavudlar ile İzavlar arasında kavmiyetçe mübâyenet olup, fakat Arnavudların ekseri Müslim ve Latin olarak yekdiğerleriyle müttefik idiler. İşte Karadağ hududu üzerindeki muharebeler bu esasa mübtenî idi. Fakat İşkodra'da ekallî kalîl olarak mevcut olan Ortodokslar ittihâd-ı mezheb hasebiyle Karadağlı'ya mâil idiler. İşkodra tarafında olup da Katolik mezhebinde bulunan Hırvatlar dahi ehli İslâm ve Latin Arnavudlar ile birlikte idi ve ehli İslâm ile Latinler bâlâda beyân olunduğu üzere o kadar müttehid idiler ki beyinlerinde asla husumet-i diniyye efkârı yok idi.

Ve Latin papas ve piskoposlarının Malisyalarda te'siri nüfuzları olmayıp fakat bir müddet-den beri Mirdita'da Hristiyanlık efkârı taassubiyesini ilerletmekte ve Bib Paşa dahi onların teşebbüsâtını tervîc etmekte idi.

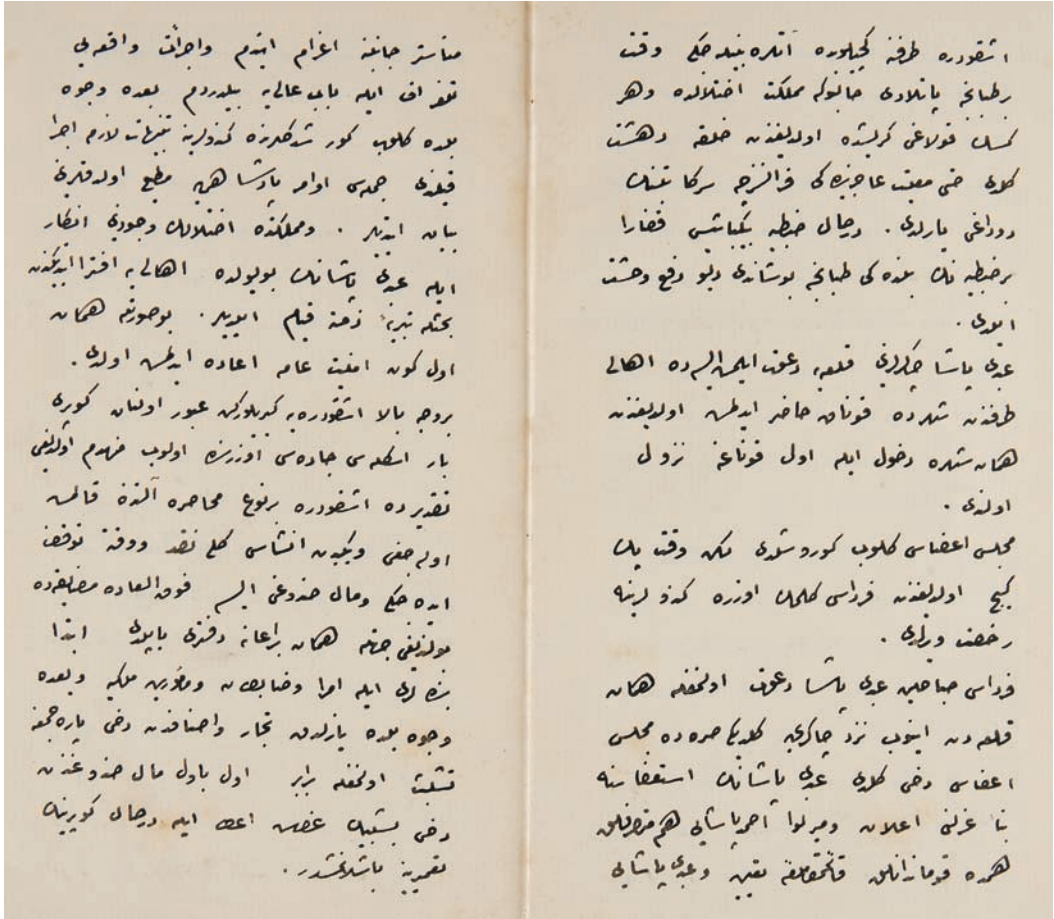
Şu hâle nazaran hükûmetçe ehli İslâm ile Latinler arasındaki ittifakın muhafazası elzem olup İşkodra'nın vücûh ve eşrafı ise evvel ve ahir [72] buna itina etmekte idiler.

Binâen âlâ-zâlik İşkodra Mekteb-i Rüşdiyesi'nin sınıfı evvel şakirdânından biri muallim-i sâniğe intihâb ve tayin edildi ve muallim-i evvel olan Davud Efendi nâzır ve müfettiş olmak üzere İşkodra Malisyalarda birer cami-i şerif ile birer sıbyân mektebinin inşası ve hocalarına münasib mikdar maaşlar tahsis-i ve Malisyalarda istek edenleri meccânen hitân etmek üzere sünnetçiler irsâli hususlarına bu sırada karar verildi.

Bâbîâlice ol havali ahvâline lâıykıyla vukûf ve malumât olmadığından ber-vech-i bâlâ ehli İslâm ile Hristiyanların te'lifi emrolunuyordu. Tafsîlâtının tahrîren beyân ve tefhîmi ise müşkil olduğundan şifâhen beyân olunmak üzere avdete ta'lik edildi.

Müteâkiben Raşid Paşa geldi. İşkodra hükûmetini kendisine teslim ve hâsıl ettiğim malumâtı mahalliyeyi dahi ona tevdi' etdikden sonra İşkodra'dan hareketle Bar'a geldim ve İspiç Nahiyesi'ne gidip Nehay [73] Kalesi'ni ve mevâkî-i saireyi muayene ve görülen nakâisin ikmâlini lâ-

zım gelenlere havale etdikden sonra Keyvân-ı Bahrî nâm fırkateyn ve vapur-ı hümayûna râkiben Dersaâdet'e avdet eyledim.

Kale-i Sultaniye'ye geldiğimde memurîn-i fevkalâde ile Suriye'de bulunan Fuad Paşa'nın sad-riazam olup Dersaâdet'e gelmek üzere olduğu haberini aldım. Dersaâdet'e gelip Fuad Paşa'nın vürûduna intizâr olunur iken altının fiyatı fırlayıp üç yüze çıktı. Ferdâsı dört yüze varır varmaz kâime geçmez oldu. Dükkânlar kapandı. Halbuki ekser nâsın ellerinde ancak kâime bulunmak-la nakdi olmayan nice kimseler aç kaldı. Az kaldı büyük ihtilâl olayazdı. Güç hâl ile önü alındı. Müteâkiben Fuad Paşa geldi, umûr-ı maliyenin îslâhıyla meşgul oldu.

Çâkerleri dahi İşkodra Sancağı'nın bir kıt'a haritasını tanzim etdirerek ahvâl-i coğrafiyesine dair mufassal lâyhalar ile birlikte makam-ı Sadâret'e takdim eyledim ve havâss-ı [74] vükelâ-dan mürekkeb encümenlere de şifahen dahi lâzım gelen sözleri söyledim. Ma'rûzâtımın takım takım mevki-i icraya konulmasına karar verildi.

[İşkodra'nın Dağlık Bölgelerinde Câmi ve Okul Yapıtırılması]

Ber-vech-i bâlâ İşkodra'da iken verilmiş olan karar üzere Malisyalarda birer cami ve mekteb inşası hususunun irâde-i seniyyesi istihsâl ile ifa-yı muktezâsına ibtidâr etdirilmiştir ve az vakit zarfında Malisyalarda küşâd olunan mekteplerde bir hayli okur yazar çocuklar yetiştirilmiştir ve

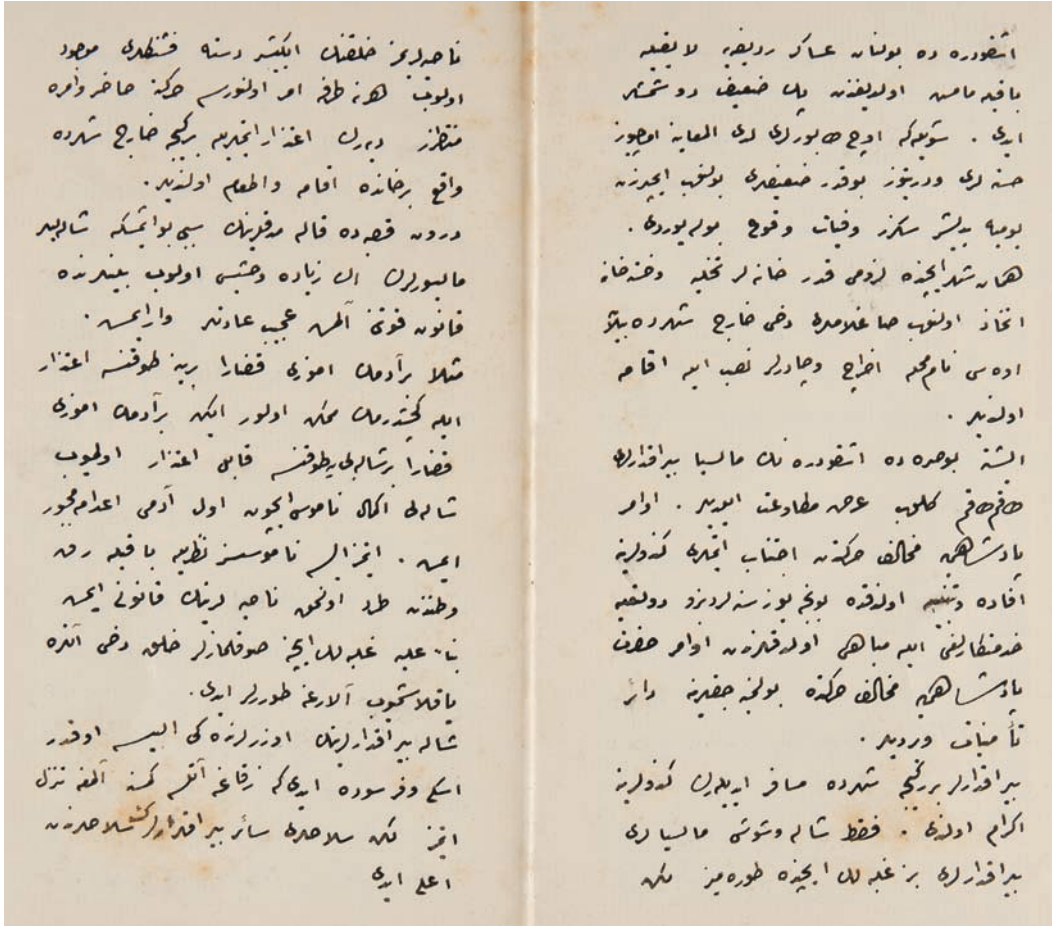

Malisyalara sünnetçiler gönderilerek istek edenlerin hitânları icra edilmiştir. Bir müddet sonra İşkodra'dan vârid olan tahrirâtta hitânı icra olunan Malisörlerin mikdarı beş bin yüz yetmiş nefere bâliğ olup içlerinde yüz yaşını mütecâviz otuz nefer olduğu munderic bulunmuştur. Bu icraatın sonraları dahi çok faidesi görülmüştür. Muahharan Mahmud Paşa sadriazam olup da maaşâtın tenkîhâtına kıyâm ettiği sırada Malisyalardaki mekteb hocalarına muhassas olan maaşları dahi tenzîl etdi. Bu maaşlar ise kâbil-i tenkîh olmadığından [75] hocalar hizmetlerine devam edemez oldu. İyice terakkîye başlamış olan maslahatı hayriye geri kaldı.

Bâlâda beyân olunduğu üzere Mirdita'da Hristiyanlık efkârı taassubiyesini neşreden Latin papasları ise refte refte bu efkârı taassubiyeyi sair Malisyalara dahi bir dereceye kadar sirayet ettirmişler. Muahharan Avrupa'dan tard olunan jojvitlerin bir kısmı Gegalik içine yapıp Latin Arnavudların zihinlerini izlâl etmişlerdir ve ber-vech-i bâlâ İşkodra'da Latinlerin nikâhlarını hâkim efendiye tasdik ettirmek âdeti dahi metrûk imiş. Bib Doda Paşa'nın vefatında oğlu Prenk Doda Dersaâdet'e getirilip Mekteb-i Sultanî'ye kondu ise de derse devam etmeyip Beyoğlu'nda bir hânede ikamet eylediği esnada Latin papasları yakasını bırakmayıp ona dahi pederinin son vakitlerde almış olduğu dersi verdiler. Muahharan Rusya Muharebesi mukaddemâtı zuhur etdikde Midhat Paşa onu mîrû'l-ümerâlık rütbesiyle ve Mirdita [76] Kaymakamlığı unvanıyla memleketine göndermeğe kıyâm etdi. Münasib olmayacağı ifade ve ihtar olunduysa da malum-ı âlî buyrulduğu üzere Midhat Paşa farfara bir âdem olduğundan söz dinlemeyip ol vechile Prenk Doda'yı Mirdita'ya gönderdi. Halbuki muharebe esnasında Prenk Paşa isyan etmekle o da devlette bir gâile oldu ve üzerine sevk-i asker olundukda Debre'ye firar ve validesinin pederi olan Lorpe bayrakdarının hânesine iltica etdi. Büyük pederi Müslüman olduğu hâlde dâiye-i asabiyet iktizâsınca Hristiyan olan hafidini himaye etmekle ele geçirememiş idi.

Ber-vech-i bâlâ İşkodra hakkında lâyihi hâtırı çâkerânem olan ma'rûzâtın birer birer mevki-i icraya vaz'ına teşebbüs olunmakda olduğu esnada Karadağlılar günden güne şımarıp azıtmakda olduklarından havâss-ı vükelâ beyninde cereyân eden müzâkerelerde vükelâdan bazıları yine hududun muhafazası yolunda beyân-ı re'y etmekle dedim ki: "Karadağlıların [77] hâiz oldukları imtiyâz ile bana Bosna Eyaleti verilse bütün Avrupa'yı lerzân ederdim. Çünkü benim hududuma kimse tecavüz edemeyecek, ben ise hangi mevkiden ister isem çıkıp istediğim yeri vuracağım ve önüme bir kuvve-i gâlibe çıkar ise dönüp hududumun dahiline sığınacağım. Buna hükûmetler değil, dağlar dayanmaz. Biz Karadağ'ın etrafını dairen mâ-dâr askerle ihata edemeyiz. Karadağlılar çıkıp diledikleri karyeleri vurdukça biz içeriye girip de onları te'dîb etmez isek hiçbir vakitte memleketi onların şer ve mazarratından kurtaramayız." Bu ma'rûzâtı ubeydânem Fuad Paşa'ya te'sir etmekle hemen Karadağlı'yı te'dîb için tedarikâtı lâzimeye teşebbüs etmiştir ve arası çok zaman geçmeyip Ömer Paşa Karadağ'ı vurmağa memur oldu ve İşkodra cihe-tinden Karadağ üzerine asâkir-i külliye sevk olunduğu sırada Hersek cânibinde bulunan Derviş Paşa dahi Hersek Fırkası'yla Nevâhi-i Âsiye eşkiyasını kahr u tedmîr [78] ederek Nikşik'e gelip ondan dahi hareket ve İstroğ Boğazı'ndan mürûr ile Karadağ'ı yarıp geçerek İşkodra Fırkası'yla birleşdi ve iki fırka birlikde hareket ederek Çetine üzerine hücum ile Karadağlıları imha edecek dereceye getirdiklerinde Fransızlar müdahale ile Karadağ'ı eski hâline ircâ' ettirmişlerdir. Binâenaleyh can ve malca vuku bulan zayiât beyhûde olmuştur. Şu kadar ki bu muharebeden sonra Karadağlılar bir müddet rahat durmuşlardır.

Karadağ muharebelerinde yerlilerden dahi başı bozuk asker kullanılmış ise de asıl kan döken asâkiri-î şahane olup bârı-ı gîrân-ı muharebe onların üzerinde idi ve eğerçi o zaman Karadağlı'nın mevâki-i harbiyeye sevk ettiği asker yirmi bin râddesinde olup bâlâda serd olunan tafsilâtı ma'rûzaya nazaran yalnız İşkodra Sancağı'nda daha ziyade tüfenk-endâz var idi ve İpek ve Yakova gibi Gegalik Malisyalardan dahi bir o kadar asker sevk olunabilip [79] bunların her hâlde Karadağlılara galib gelecekleri derkâr idi. Lâkin Devlet-i Aliyye usul-i askeriyesini tebdil ve tecdîd eylemiş olduğu hâlde Gegalar âdâtı kadîmeleri üzere kalıp onların bu hâlde idaresi ise muvâfıkı hâl olmadığından bunca cengâver halk elde var iken daima Karadağ muharebelerinde Türk askeri kırıdılmakda idi.

Halbuki İşkodra'da Müslim ve gayr-ı müslim tefrîk olunmaksızın icab-ı hâl ve mahalle mutabık ve o zaman Avusturya'nın Hırvatistan Vilâyeti'nin "koloni militer" usulüne muvâfık suretde teşkilâtı askeriye icra edilmiş olsaydı hem ehli-î İslâm ile Latinler arasındaki ittihâd-ı kadîm muhafaza edilmiş olurdu hem de Karadağ'a karşı elde bir büyük kuvvet bulunarak bu kadar Türk askeri kırılmış olmazdı. Dersaâdetçe ol havali ahvâline gereği gibi vukûf olmadığına mebnî öteden beri vilâyâtı sairede olduğu gibi İşkodra'da dahi ehli-î İslâm'dan [80] kur'a ile asker alınmak arzu olunuyordu. Bunların icrası ise pek müşkil bir iş idi.

Maamâfiş İşkodra'da koloni militer usulünce kırk binden ziyade yerli asker meydana gelir

di. Ama yalnız ehli İslâm'dan kur'a ile alınacak efrâdı askeriye bir bölük teşkil edebilip bu da ihtiyar olunacak tekellüfe değmezdi ve bir de bu suretle Latinler ehli İslâm'dan ayrı kalıp ekseriyet dahi onlarda olduğundan bir Latin prensipotesi teşkil etmek isteyen devletlerin politikasına hizmet edilmiş olurdu.

Vâkı'â vilâyâtıda teşkilâtı askeriye ve kavânîn-i sairenin ittîrâdı şâyân-ı itina mevâddandır. Lâkin Devlet-i Aliyye gibi memâlikî vâsi' ve eyâlâtı efkâr ve âdâtça mütehâlif ve mütebâyin olan devletlerde bazı istisnâta riâyet elzem olup mutlaka ittîrâdı iltizâm etmek akındıya karşı kürek çekmek gibi beyhûde yorgunluktur.

Rusya'nın mikdarı kâfi nizâmiye süvarisi olduğu hâlde bundan hariç ve müstesna olarak külliyyetli [81] Kazak ve Karapapaklı süvarisi olup vakti seferde onları yerine göre istihdam ile küllî istifade edegelmışdir. Mücerred ittîrâd için onları da nizâmiye usulüne kalb etmiyor.

Napolyon Bonaparte Hırvatistan'ı istilâ etdikde oradaki yerli askerin usulünü istihsân ve ibkâ etmiş idi. Muahharan bu vilâyet Avusturya Devleti'nin eline geçdikde Avusturyalı dahi müddet-i medîde buradaki yerli askeri ibkâ etdi ve Macaristan ihtilâlinde Banplaciç bu askerle Avusturya Devleti'nin imdadına erişdi ve güzel hizmet eyledi. Buraları arz u amîk erkânı devlete bast u beyân olunarak İşkodra'da Müslim ve gayrı müslime şâmil olmak üzere bir nev' yerli asker tanzimine karar verilmiş ise de icrasına muvaffakiyet hâsıl olamamışdır.

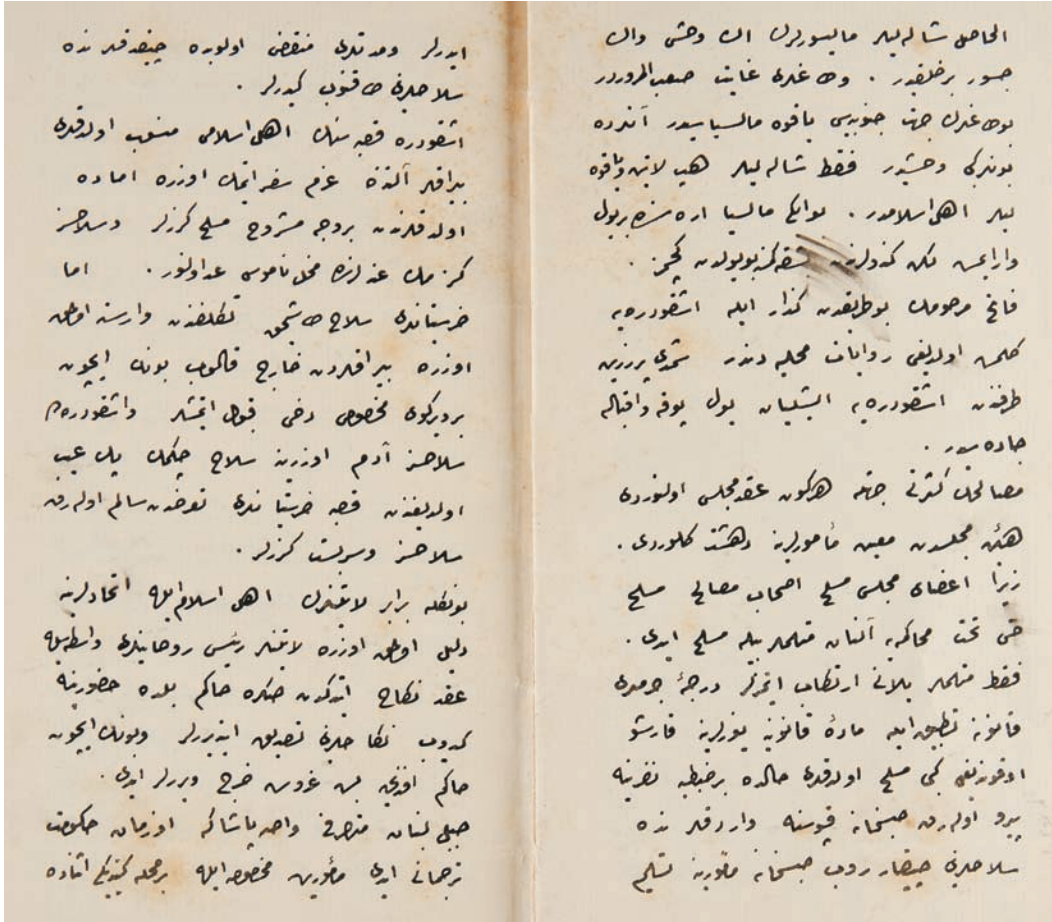
Devlet-i Aliyye'de Nizâm-ı Cedîd usulü icra olunalı kırk seneye takarrub etmiş iken İşkodra Sancağı gibi Hersek ve Bosna kıt'aları dahi müstesna [82] bir hâlde kalmış idi ve bu müddet zarfında altı defa Bosna üzerine sevki asker olunup iki defasında asker bozulmuş ise de dört defasında galib ve muzaffer olmuş iken yine tensikâtı askeriye icra olunamamış idi ve son defası Ömer Paşa'nın darbesi idi ki kâmilan Bosna ve Hersek kıt'alarını zabt ile ileri gelenlerin çoğunu nefy ve tağrîb ile te'dîb etmiş ve belki lüzumundan ziyade memleketi ezmiş iken yine asker almağa muvaffak olamamış idi.

Bin iki yüz seksen senesi Muharrem'inin evâlinde Bosna ve Hersek kıt'alarının teftişine memur olduğumda buralarını Fuad Paşa'ya açdım ve talimât istedim. Dedi ki "Vakt ü hâli müsaid görürsen oralarda mümkün olacak suretle tensikâtı askeriye icra ediver." Böyle nazik ve muhâtaralı bir işe emri şifahi ile mübâşerete cesaret olunamaz ise de Fuad Paşa'nın sözüne itimadı tâtammim olduğundan Hersek ve Bosna kıt'alarının teftişi esnasında bu hususa itina eyledim ve erkânı vilâyetle işi pişirdikden sonra [83] Fuad Paşa ile muhabereye başladım. Bu bâbda icra olunan tedâbirin tafsilâtına girişilse söz uzar ve mücib-i tasdî olur. Binâenaleyh tafsilâtdan sarfı nazarla icmâlen netice-i icraâtı arz edeyim.

Bi-luffihî Teâlâ Bosna ve Hersek'de kuvve-i cebriye a'mâline hâcet messetmeksizin tensikâtı askeriye icra olunuyordu ve evvel be-evvel bir alayı piyade teşkil olundu ve az vakit zarfında taburlar talim ile oldukça muntazam bir hâle kondur ve sene-i âtiyede bir alay daha küşâd olmak üzere kur'a daireleri tertib ve tayin kılındı. Fakat Karadağ hududunda bulunan kaza ve nahiyeler müstesna tutuldu.

Şöyle ki, Trebine Nehri hudud ittihâz olunarak Trebine Kazası'nın Karadağ cihetinde kalan nahiyeler ile Bileke ve Gaçka ve Nikşik ve Kolaşin ve Gusine Kazaları kur'a dairelerinden haric bırakıldı ve buralarda sakat ve alîl olmayaların cümlesi asker itibar olunarak münâvebe ile talim ve istihdam olunmak üzere koloni militer usulünde bir nev' yerli asker tertibine karar verildi.

Maksad-ı ubeydânem İşkodra tarafında dahi bu usulün icrasıyla Karadağ'ı bir kordon içine almak idi. Lâkin müteâkiben Dersaâdet'e avdeti câkerânem hasebiyle bu usulün ibtidâ Nikşik'de icrasına memur olan zâbitân-ı askeriye bu işi beceremedikleri cihetle tasavvurâtı meşrûha hayyizi fi'le gelmemişdir.

Dersaâdet'e gelirken yeni askerden dört çavuş istishâb ile rikâb-ı şahaneye arz ettiğimde beğenilip rikâb-ı hümayûnda istihdam buyurulular.

Bu hizmet-i acizânem nezd-i devletde makbul olarak Bosna askerine verilmiş olan şeshânelerden birisinin çakmağına "Bosna şüc'ân ahalisinin hizmet-i askeriye neylleri hakkında sudûr-ı izâm-dan semâhatlı Cevdet Efendi hazretlerinin vuku bulan hizmetlerine tarafı askerîden yadigâr-ı takdirdir." ibaresi hakketdirilerek câkerine ihsân buyurulmuşdu. Hâlen nezd-i ubeydânemde mahfûzdur.

Muahharan Bosna Birinci Alayı'nın Birinci Taburu Dersaâdet'e celb ile beş buçuk ay Taşkış-la-i Hümayûnu'nda [85] ikame olunduktan sonra iade olundu. Bu müddet zarfında tabur-ı mezkûrda asla vukuât olmaması daire-i askeriyece mûcib-i istiğrâb olmuşdur. Ba'dehû diğer bir tabur getirildi. O dahi dört buçuk ay kadar Dersaâdet'de ikametden sonra kezâlik bilâ-vukuât Bosna'ya evdet eylemiştir. Bosna askerinin hüsn-i intizam ve intizamı görölerek İşkodra cihetine dahi bir nev' yerli asker tertibine yeniden hevesi geldi. Bi'd-defaât mevzû-ı bahs oldu. Lâkin her

nasılsa icrasına mübâşeret olunamadı. Acaba şimdi icrası muvâfık-ı hâl ve maslahat mıdır? Burasını mevzû'ı bahs edelim.

[Berlin Kongresi Sonrasında İşkodra Sancağı'ndaki Değişiklikler]

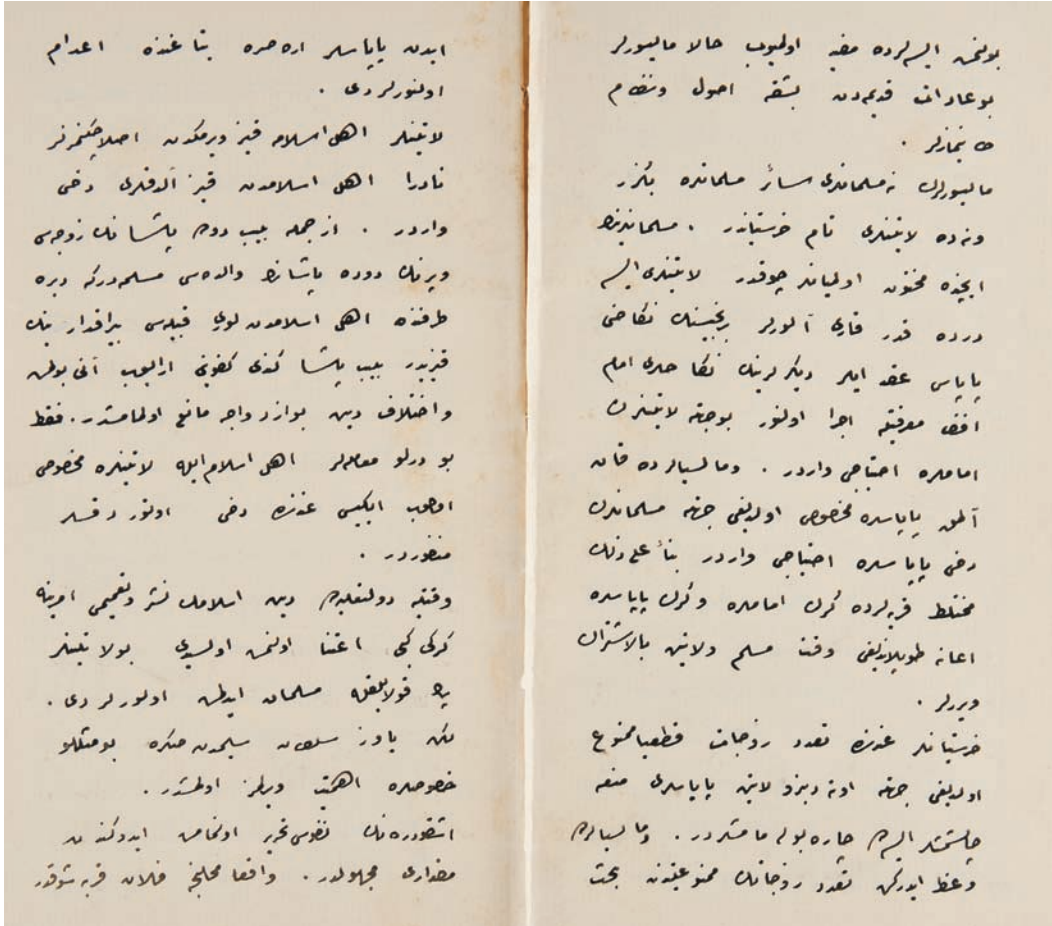
Yirmi sekiz seneden beri İşkodra'da çok tagayyurât vuku buldu. Malisyalarda açdığımız mektebler kapandı. Yapdığımız mescidler harâb oldu. Latin papasları ise işidildiğine göre bir mertebeye kadar Latinlerin zihinlerini bozmuşlar. Berlin Kongresi dahi İşkodra Sancağı dahilindeki Boşnak memleketlerini Karadağlı'ya verdi ve İşkodra'ya Arnavudluk tarafından bir hayli kaza ve nahiyeler ilhâk olunmakla İşkodra başka hâle girdi. Şimdi İşkodra'nın ahvâlini kulları dahi semâ'an bilmiyorum ve Hristiyanlık efkâr-ı taassubiyesinin [86] Latinler içinde ne derecelerde ilerlediğini lâıkiyla biliyorum. Maamâfih ehli İslâm ile Latinler arasındaki gayret-i kavmiye ve asabiye'nin hâlâ bâkî olduğuna karîbü'l-ahdde zuhura gelen Gusine vukuâtı delili kâfidir.

Şöyle ki, Gusine Kazası ezkadîm Bosna Eyaleti'ne mülhak ve ahalisi Boşnak'dır. Boşnakça tekellüm ederler. Merkez-i idaresi Gusine Kasabası olup kurbunda bir de Plave Kasabası vardır ki Lim Nehri buradan cereyan eder. Lim Nehri'nin ciheti şimâliyesiyle Karadağ arasında vâki Vasovik Nahiyesi Gusine Kazası'na mülhak olduğu hâlde Vasovikler isyan etmekle Bosna Cadesi kapanmış ve bu cihetle Gusine Kazası muahharan İşkodra Sancağı'na ilhâk olunmuş idi. Karadağ hattı imtiyâzı tayin olundukda Vasovik ikiye taksim ile Vasovik-i Bâlâ, Karadağ'a verildi. Vasovik-i Zîr, Gusine tarafında kaldı. Halbuki Vasovik-i Zîr Nahiyesi'nin arazisi Gusine ve Plave ağalarının çiftlikâtından ibaret iken ahalisi hâl-i isyanda olmakla Gusine ve Plave ağaları arazilerinin ücretini alamadıklarından ara sıra [87] Vasovik üzerine hücum etmekde iseler de Karadağlılar Vasovik eşkiyasına iâne etmekde idiler.

Gusineliler bir taraftan Karadağ ile hem-hudud oldukları hâlde diğer taraflardan dahi Arnavud Malisyalılarıyla muhât olmakla kız verip kız alarak Arnavudlar ile karâbet-i sihiye peydâ etmiş olduklarından başka Gusine Kazası dahilinde vâki Vosay ve Martinovik nâm iki karye ahalisi Arnavud Malisyalılarından ma'düddurlar. Zira bu karyeler ahalisi fi'l-asl İşkodra'ya tâbi Kilmment Malisyası Latinlerinden iken Gusine Kazası'na inip mezkûr iki karyeyi te'sis etmişler ve kâf-feten Müslüman olmuşlar. Aradan yüz bu kadar sene mürûr etmiş ise de onlar neseblerini unutmayıp Kilmment Malisörleri dahi onları kendi familyalarından addederler ve her vakit onların muâvenetine seğirdirler. Halbuki Kilmmentler Karadağlılara karşı azm-i sefer etdiklerinde usul ve âdâtı kadîmeleri iktizâsınca Hot bayraklarını önlerine katarlar, sair İşkodra Malisörleri dahi onların arkalarından giderler. Lede'l-hâce Yakova ve İpek Malisyalılarından [88] dahi derhal beş altı-bin kadar Malisör Gusinelilerin imdadına erişebilir. Ale'l-husus İpek Kazası dahilinde vâki Rugova Nahiyesi Malisörleri daima Vasoviklileri vurup mallarını gâret ederlerdi. Lâkin Vasovikler dahi Karadağlılara istinâden isyanda ısrar ile pek zor görürler ise Karadağ'a firar ve iltica ederlerdi ve Malisörler yıldırım gibi hareket ile plaçka ederek avdet eyleyip bir mahalde tûli müddet ikamet eylemedikleri cihetle Gusineliler çiftliklerini zabt ile mülklerine mutasarrıf olamazlar ve hasılâtı arziyelerin alamazlar idi. Lâkin onlar da yerlerinde kuvvetli olup ve her vakit Malisörlerden muâvenet görüp Karadağlılardan havf etmezlerdi.

Mukaddemâtı meşrûhaya nazaran Berlin Kongresi'nde Vasovik-i Zîr Nahiyesi Karadağ'a ilhâk olup da nefsi Gusine Kazası beri tarafda bırakılmak lâzım gelirken Vasovik-i Zîr Nahiy-

si Bosna tarafında bırakılarak nefsi Gusine Kazası Karadağ'a ilhâk olunmuş. Devlet-i Aliyye mu-
rahaslarının ahvâl-i mahalliyeye vukûfları [89] olmadığından bu hatanın tashihine çalışılmamış-
dır. Berlin'de bulunan Karadağ memuru Gusine'nin ahvâl-i hususiyesine vâkif olduğu cihetle nefsi
Gusine Kazası'na bedel kendilerine Vasovik Nahiyesi'nin verilmesini talep etmiş ise de Vasovik
Nahiyesi Karadağ'a ilhâk olunur ise Yenipazar Boğazı bir derece daha darlaşır mülâhazasına
mebnî Karadağ memurunun sözü dahi isgâ olunmamıştır.

Devlet-i Aliyye bi-hasebi'l-ahd Gusine Kazası'nı terk ve tahliye etdiyse de Gusineliler vatan-
larını muhafaza için silaha sarılıp Gusineli Ali Paşa'nın kumandası altına girdiler. Malisörler ise
öteden beri Gusinelilere imdad edegeldikleri hâlde Vosay ve Martinovik nâm iki Arnavud kar-
yelerini Karadağlı'nın zabt eylemesi kendilerince muhill-i namus olacağından bu uğurda her tür-
lü fedakarlığa âmâde idiler.

Karadağlılar ibtidâ va'd u va'id ile Gusine Kazası'nı zabt eylemek istediler ise de kâbil ol-
madığından mesmû'ât ve tahkikâtı vâkı'aya göre yedi-sekiz bin kadar asâkir [90] cem' ile
Gusine üzerine yürüyüp Plave'ye yaklaşmışlar. Halbuki Ali Paşa müdafaaya seçtiği sırada Ma-
lisörler yatağanlar ile şiddetli hücum ederek Karadağlıları hezimet-i fâhişeye dūçâr etmişler. Ka-
radağlılar küllî telefât vererek ric'at eyleyip ve akşam dahi erişmekle bir münasib mevkii ordugâh
ittihâz edip Ali Paşa dahi mevcut maiyetiyile geri dönmüş iken Latinler Karadağlı'nın etrafını ihâ-

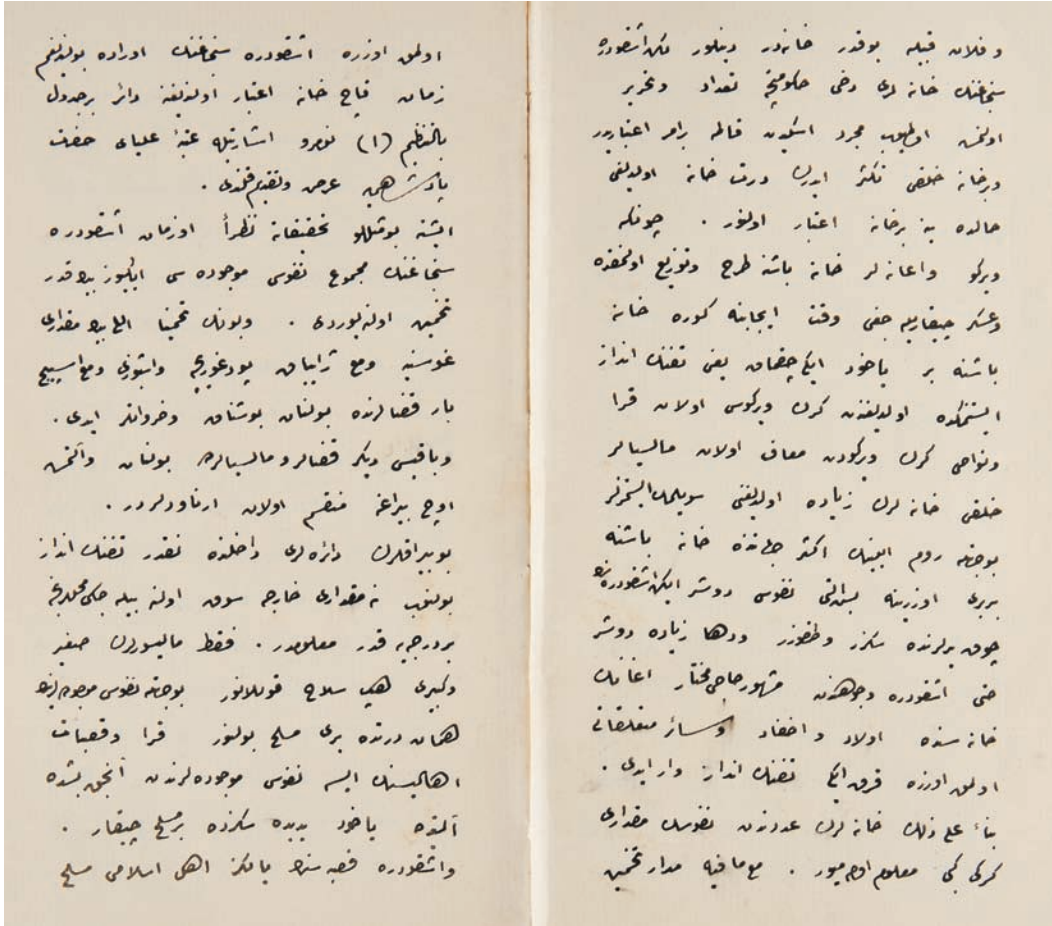
ta ile bütün gece üzerlerine kurşun yağdırarak tazyik etmekte olduklarını Plave ve Gusine ehli İslâm'ı görünce: "Latinler bizim için terk-i hâb ü rahat eyledikleri hâlde bizim tevakkufumuz muhilleri namusdur." diyerek Ali Paşa'yı yerinden kaldırıp ileri hareket ile tan yeri ağarmadan Malisörler ile birlikte Karadağlıları basıp bozmuşlar ve bi'l-cümle erzak ve cephânelerin iğtinâm etmişler.

Karadağlılar asâkiri şahane ile vâki olan muharebelerde pek çok zayıfata uğrayıp bakıyye-i kuvvetleri dahi bu kere sarf olunup bitmiş olduğuna mebnî artık cebren Gusine'nin zabtından me'yûs olarak düvel-i Avrupa'ya müracaat eylediler. Onlar dahi Arnavudları Gusinelilere [91] iâneden men' etmek yolunda Devlet-i Aliyye'ye ihtarâtda bulundular ise de Gusine Kazası'nda vâki Vosay ve Martinovik karyelerinden dolayı bu madde Gegalarca bir mesele-i namusiye olduğundan onlara söz anlatmak mümkün olmadı. Devlet-i Aliyye ise ber-vech-i bâlâ Gusine'yi terk ve tahliye etmiş olduğundan ahden kendisine tahmîli mesuliyet edecek bir sebep yok idi ve bir de Bosna tarafına bırakılmış olan Vasoviki Zîr Nahiyesi Gusine'ye bedel verilse Karadağlı memnun olup bu vechile mesele halledilmiş olacağı cihetle ihtar-ı acizânem üzerine bu suret dermiyân olunduysa da Avusturya Kabinesi ikna olunamadı. Artık Bâbiâli de bu noktada dayanıp durmalıydı. Lâkin elçiler Gusine'ye bedel başka taraftan arazi i'tâ ettirmek üzere bir politika münâveresi yaptılar.

Şöyle ki, elçilerin eskisi olan İtalya Elçisi Korti meydana çıkıp: "Gusineliler ehli İslâm olduğundan Arnavudlar onları himaye edegeldikleri cihetle gâile bitmeyecek Podgoriçe cihetinde vâki nevâhî ahalisi ise [92] ekseriyet üzere Hristiyan'dır." diyerek bu taraftan Gusine'ye bedel biraz yerlerin Karadağ'a ilhâkıyla def-i gâile olunması suretini dermiyân etdi. Halbuki Gusinelilere imdad eden Malisörlerin çoğu Latin taifesinden idi ve sebep-i hakikîsi Gusine Kazası'nda vâki salifü'z-zikr iki Arnavud karyelerinin muhafazası dâ'iyesi idi. Malisörlerin bu yolda her türlü fedakârlığı göze aldirmaları dahi mezkûr iki karye ahalisinin fi'lâsl Kilment Malisörlerinden bulunduklarına mebnî idi. Yoksa ehli İslâm oldukları için değil idi ve Podgoriçe cihetinde Karadağ'a verilecek yerler Gruda ve Hot ve Kilment Malisörlerine müte'allik arazi olup Gusine Kazası'nda vâki iki Arnavud karyesinin muhafazası için harekete kıyâm eden Malisörlerin kendi arazilerinden Karadağ'a bir karış yer terk etmeyecekleri bedihiyâtdan ve bunun için bütün Gegalık yerinden hareketle Karadağ üzerine hücum edecekleri müsellemtâdan idi. Lâkin Hariciye Nezâreti her nasılsa Korti'nin sözlerine aldandı ve İşkodra Malisörleri [93] tarafından Gusine'ye bedel verilmek üzere bir mukavelenâme imza olundu.

İşitdiğimize göre bu mukavelenâmenin imza olduğu haberi Karadağ beyine vâsıl olıcak Karadağ'a terki karargâr olan mahalde vâki bir kiliseye ta'lik olunmak üzere kendi tasvirini göndermiş. Bu kilise ise pek eski Latin kilisesi olmakla Latinlerin ziyaretgâhı olup hatta vahşi Şale Malisörlerinden bile senede bir defa oraya gelenler var imiş. Binâenaleyh Latinler hiddetlenerek ol tasviri yere atmışlar ve ayaklar altında çiğneyip pâre pâre etmişler ve bu kilise Hot bayrakdarının muhafazası dairesinde bulunmakla kendisi Müslüman olduğu hâlde ifa-yı vazife için bayrağı küşâd ile maiyetine toplanan Latinler ile birlikde kilisenin muhafazasına seğırtmiş ve sair Malisyalara haber gönderilmekle Şale Malisyalara kadar Müslim ve Latin bi'l-cümle Malisörler yerinden oynamış. Keyfiyet İşkodra Kasabası'na mün'akis olunca bin beş yüz kadar ehli İslâm delikanlıları o kadar süratle seğırtmişler ki Malisörlerden mukaddem Hot bayrakdarının yanına varmışlar.

İşbu râddeye varmış olduğu hâlde bi-hasebi'l-lâhd asâkiri-şahane Gruda tarafındaki mevki-lerini terk ve tahliye edip Karadağlılar dahi tesellüm için hareket eylemişler iken Malisörler uzak-
dan görünmekle Karadağlılar ric'ate mecbur olarak Malisörler gelip ol mevkii zabt eylemişler.
Binâen âlâ-zâlik mukavelenâme-i mezkûrun ahkâmı icra olunamadı. İcra olunamayacağı evvel-
den dahi malum idi.

Halbuki düvel-i Avrupa: "Siz bu mukaveleyi yoluyla icra edemediniz. Artık Gusine'ye bedel
Ülgün Kazası'nı vermelisiniz." dediler ve fi'l-vâki Ülgün sahili bahrde ve Malisyalardan uzak bir
ücra mahalde bulunmakla Karadağlılara zabt etdirilmek mümkün idi. İşkodra ahalisinden bir fır-
ka hurûc ile Ülgün'ün muhafazasına kıyâm edip Devlet-i Aliyye dahi bu bâbda tereddüd eyle-
miş ise de düvel-i Avrupa tarafından icra olunan nümâyişi bahrî üzerine kuvve-i cebriye ile Ül-
gün'ü tahliye ederek Karadağlı'ya teslimi mecbur olmuşdur.

[95] Bâlâda bast u beyân olunan Gusine vukuatıyla iki mühim mesele hâl olunmuşdur.

Birinci mesele budur ki, Karadağ muharebelerinde Malisörlerden lâıykıyla istifade olunama-
dığı cihetle Arnavudlar artık işe yaramaz bir hâle gelmiş zannolunuyor iken Gusine cenklerinden
anlaşıldı ki Arnavudların Karadağlılara galebe edecek kuvvetleri var imiş. Lâkin biz onların eski
tarîkı istihdamlarını unutmuşuz ve hâl ve mahalle muvâfık teşkilâtı askeriye icrasıyla onların emri
taliminde dahi müsâmaha etmişiz.

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shqiptare

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91299/1)

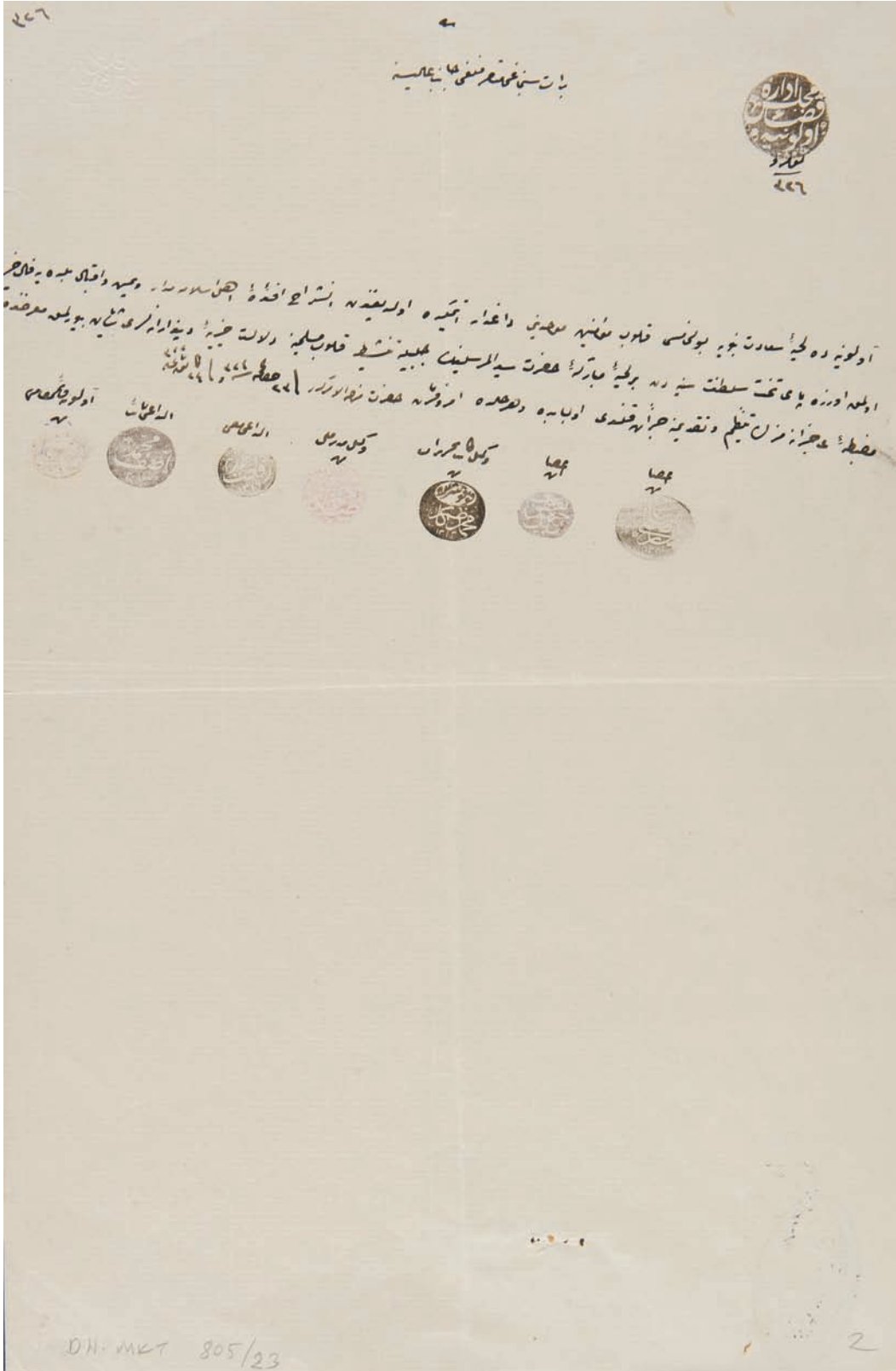
İkinci mesele budur ki, bir vakitden beri Latin papasları Arnavudluk'da efkâr-ı taassubiyeyi neşretmişler ise de ehl-i İslâm ile Latinler arasındaki kavmiyet ve asabiyet ittihâdının hâlâ bâki olduğu bâlâda mezkûr olan Gusine vukuâtından müstebân olmuştur.

Şu hâle nazaran İşkodra'da Müslüman ve Hıristiyan'a şâmil olmak üzere bir nev' teşkilât-ı askeriye icrasının şimdi dahi kâbil olduğu mukaddemât-ı ma'rûzadan istidlâl olunur.

[96] Ama bunun ne vakit ve ne vechile icrası münasib olacağının kesdirilmesi mevrîd-i ilhamât-ı Rabbaniye olan zihn-i pâk-i hümayûndan sâdir olacak re'y-i rezîn ve emri kerâmet-rehini hazret-i Padişahî'ye merhûn mesâil-i mühimme-i siyasedendir.

Allahümme veffikhu li-mâ yürîd ve mâ-yeşâ vahfazhu min şerri'l-a'dâi ve'l-eşirrâ, âmin. Bi-hürmeti seyyidi'l-mürselîn.

AVLONYA CAMİİ'NE SAKAL-I ŞERİF GÖNDERİLMESİ

Avlonya Camiinde sürekli olarak muhafaza edilmek üzere Avlonya İdare Meclisince talep edilen sakal-ı şerifin Evkafı Hümâyûn Hazinesi'nden gönderilmesine Padişah tarafından izin verildiği

NE XHAMINE E VLORES DERGOHET QIMJA E MJEKRES PROFETIKE

Sulltani lejon që nga Thesari i Vakfeve Perandorake të dërgohet qimja e mjekrës profetike, gjë që është kërkuar nga ana e Këshillit Administrativ të Vlorës me qëllim që të ruhet përherë në xhaminë e Vlorës

Meclis-i İdare-i Kaza-i Avlonya

Numara

326

Berat Sancağı Mutasarrıflığı Cânib-i Âlîsi'ne

Avlonya'da lihye-i saadet-i Nebeviye bulunmaması kulûb-ı mü'minîn-i muvahhidîni dağdâr etmekde olduğundan inşirâh-ı ef'ide-i ehl-i İslâm'a medâr yümn ü ikbâl-i beldeye fâl-i hayr olmak üzere pâyitaht-ı Saltanat-ı Seniyye'den bir lihye-i mübareke-i hazret-i seyyidü'l-mürselînin celbiyle tenşîti kulûb-ı Müslimîne delâlet-i hayriye-i dindarâneleri şâyân buyurulmak ma'razında mazbat-i acizânemizin tanzim ve takdimine cür'et kılındı. Ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 23 Zilhicce sene [1]324 ve fî 24 Kânûn-ı Sâni sene [1]322 / [6 Şubat 1907]

(Avlonya İdare Meclisi üyelerinin mühürleri)

* *

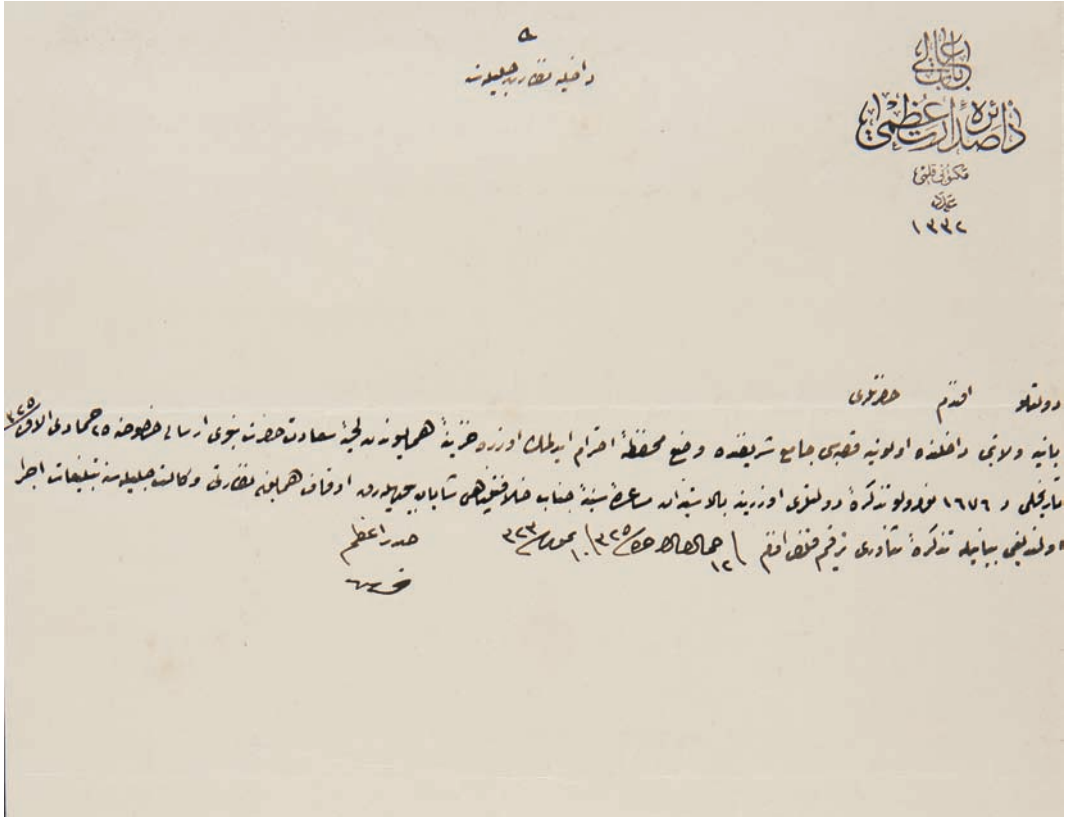
Huzur-ı Âlî-i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Avlonya'ya lihye-i saadet-i hazret-i nebevî irsâli takarrür ettiği evvelce Dersâadet evrak havâdisinde görülerek cami-i şerifte mahfaza-i mahsusa ihzâr edildiğinden bahisle bir an evvel irsâli Yanya Vilâyeti'nden bildirilmesiyle sebk eden iş'âra cevaben Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti Ve-kâlet-i Celîlesi'nden alınıp leffen takdim kılınan tezkirede cevâmî-i şerife için müsaade-i seniyye-i hazret-i Hilâfet-penâhî şâyân buyuruldukça Hazine-i Hümâyûn'dan lihye-i saadet i'tâ edilmekde bulunduğu izbâr olunmasına nazaran icra-yı icabı menûtı re'y-i sâmi-i fehâmet-penâhîleridir. Ol bâbda.

Fî 25 Cumâdelülâ sene [1]325 - Fî 23 Haziran sene [1]323 / [6 Temmuz 1907]

* *

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret-i Uzmâ
Mektubî Kalemi
Aded
1332

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Yanya Vilâyeti dahilinde Avlonya Kasabası cami-i şerifinde vaz'ı mahfaza-i ihtirâm edilmek üzere Hazine-i Hümâyûn'dan lihye-i saadet-i hazreti Nebevî irsâli hususuna 25 Cumâdelûla sene [1]325 tarihli ve 1676 numaralı tezkire-i devletleri üzerine bi'l-istifzân müsaade-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şâyân buyurularak Evkâfı Hümâyûn Nezâret-i Vekâlet-i Celîlesi'ne tebligât icra olunduğu beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 12 Cumâdelâhire sene [1]325 - Fî 10 Temmuz sene [1]323 / [23 Temmuz 1907]

Sadrazam
Ferid

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shqiptare

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91297/26)

Ishkodra Askeri Hastanesi...

Spitali ushtarak në Shkodër

(İ.Ü., Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/25)

SAĞLIK
SHENDETSIA

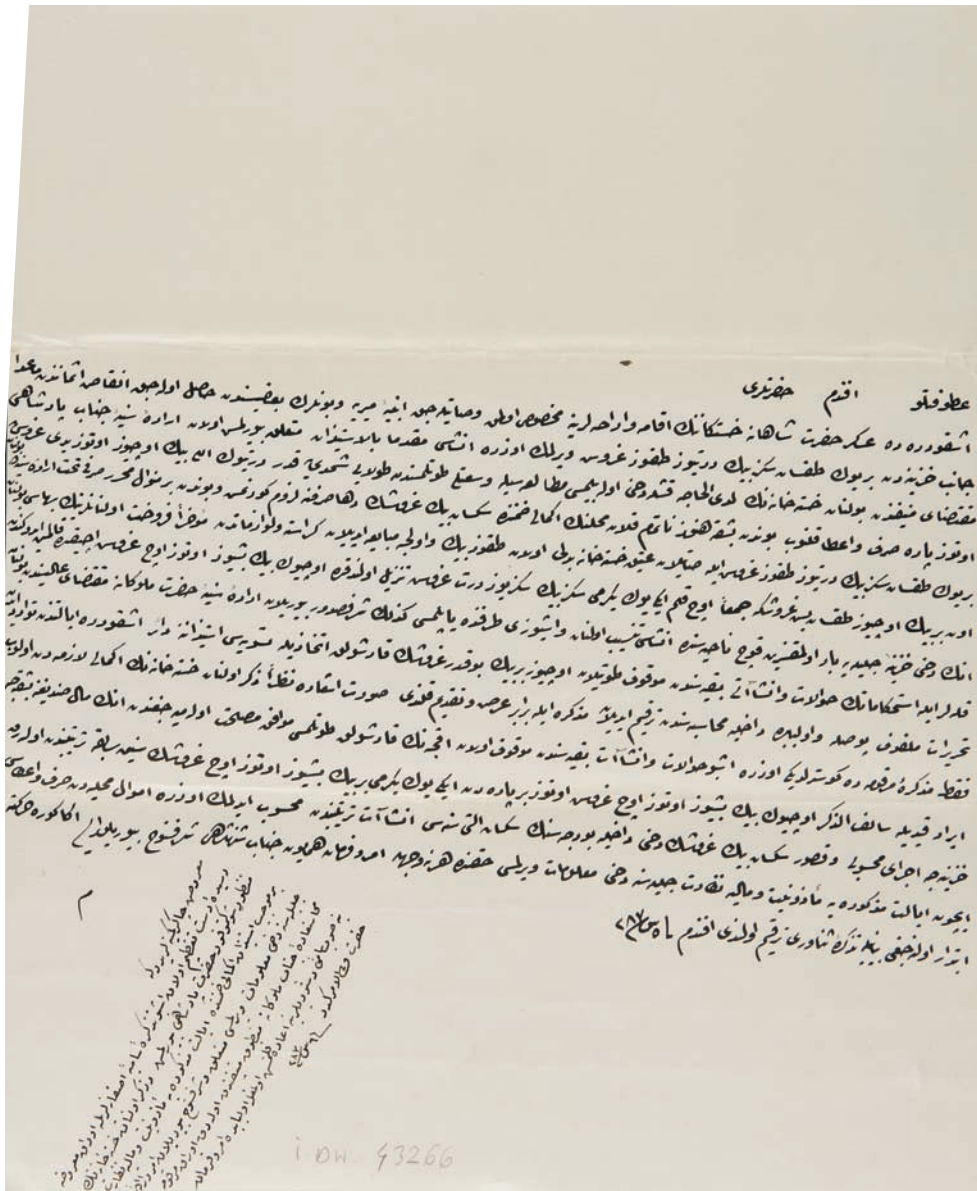

İŞKODRA'DA ASKERİ HASTANE İNŞAATI

İşkodra'da askeri hastane inşası için ayrılan paranın yetmemesi ve hastane binasının yarım kalması üzerine inşaat masrafının Koç Nahiyesi ve İşpuzi tarafında yapılacak kule inşaatları için ayrılan ödenekten karşılanmasının uygun görülmediği, ancak bu paranın bir kısmının eski yıllardan kalan inşaat ödeneğinden bir kısmının ise vilâyet bütçesinden karşılanmasına izin verildiği

NDERTIMI I SPITALIT USHTARAK NE SHKODER

Me rastin që paratë e caktuara për ndërtimin e spitalit ushtarak në Shkodër nuk kanë mjaftuar dhe kështu që ndërtesa ka mbetur në gjysmë, nuk është gjykuar e përshtatshme që shpenzimet e ndërtimeve të mbulohen nga fondi i caktuar për ndërtimin e kullave që do të bëhen në nahijen e Koçit dhe në Shpuzë, por këto shpenzime të mbulohen një pjesë nga fondi i ndërtimeve të mbetura nga vitet e kaluara dhe një pjesë të mbulohet nga buxheti i vilajetit

Atûfetli efendim hazretleri

İşkodra'da asâkir-i hazreti şahane hastagânının ikame ve irâhalarına mahsus olmak ve satılacak ebniye-i mîriye ve bunların bazısından hâsıl olacak enkaz esmânından mâadâ cânib-i Hazine'den bir yük doksan sekiz bin dört yüz dokuz kuruş verilmek üzere inşası mukaddemâ bi'l-istifzân müte'allik buyurulmuş olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî muktezâ-yı münîfinden bulunan hastahânenin lede'l-hâce kışla dahi olabilmesi mütâlaasıyla vüs'atlı tutulmasından dolayı şimdiye kadar dört yük elli bin üç yüz otuz yedi kuruş otuz para sarf ve i'tâ kılınıp bundan başka henüz nâ-tamam kalan mahallinin ikmâli zımında seksen bin kuruşun daha sarfına lüzum görünmüş ve bundan ber-minvâl-i muharrer sarfı taht-ı irâde-i seniyyede bulunan bir yük doksan sekiz bin dört yüz dokuz kuruş ile satılan atîk hastahâne bedeli olan dokuz bin ve evvelce mübâyâ'a edilen kereste ve levâzımâtıdan muahharan fûrûht olunanlarının bahâsı bulunan on bir bin üç yüz doksan beş kuruş ki cem'an üç kalem iki yük yirmi sekiz bin sekiz yüz dört kuruş tenzîl olundukda üç yük bin beş yüz otuz üç kuruş açıkda kalmış idüğünden onun dahi Hazine-i Celîle'ye bâr olmaksızın Koç Nahiyesi'nde inşası tensib olunan ve İşpuzi tarafında yapılması kezâlik şeref-sudûr buyurulan irâde-i seniyye-i hazreti mülûkâne muktezâ-yı âlisinden bulunan kuleler ile istiškâmâtın havalât ve inşaatı bakıyyesinden mevkûf tutulan üç yüz bir bin bu kadar kuruşun karşılık ittihâziyla tesviyesi istifzânına dair İşkodra Eyaleti'nden tevârüd eden tahrirât melfûf pusula ve ol bâbda Dahiliye Muhasebesi'nden terkîm edilen müzekkire ile beraber arz u takdim kılındı. Sureti iş'âra nazaran zikrolunan hastahânenin ikmâli lâzımeden olup fakat müzekkire-i merkûmede gösterildiği üzere işbu havalât ve inşaat bakıyyesinden mevkûf olan akçenin karşılık tutulması muvâfık-ı maslahat olamayacağından onun Mal Sandığı'na başkaca irâd kaydıyla sâlifü'z-zikr üç yük bin beş yüz otuz üç kuruş otuz bir paradan iki yük yirmi bir bin beş yüz otuz üç kuruşun sinîn-i sâbıkâ tertibinden olarak hazinece icra-yı mahsûbu ve kusûr seksen bin kuruşun dahi Dahiliye bûdcesinin seksen altı senesi inşaat tertibinden mahsûb edilmek üzere emvâl-i mahalliyeden sarf ve i'tâsı için eyaleti mezkûreye me'zûniyet ve Maliye Nezâreti Celîlesi'ne dahi malumât verilmesi hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hümayûn-ı cenâb-ı Şehinşâhî şeref-sünûh buyurulur ise ona göre harekete ibtidâr olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 5 Ş. sene [1]287 / [31 Ekim 1870]

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı şevket-mevfûr-i hazreti Padişahî buyurulmuş ve zikrolunan hastahânenin ber-mûcebi istifzân ikmâli zımında eyalet-i mezkûreye me'zûniyet ve Maliye Nezâreti Celîlesi'ne dahi malumât verilmesi müte'allik ve şeref-sünûh buyurulan emr u irâde-i mehâsin-âde-i cenâb-ı mülûkâne mantûk-ı münîfinden olarak evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i düstûrîlerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Ş. sene [1]287 / [1 Kasım 1870]

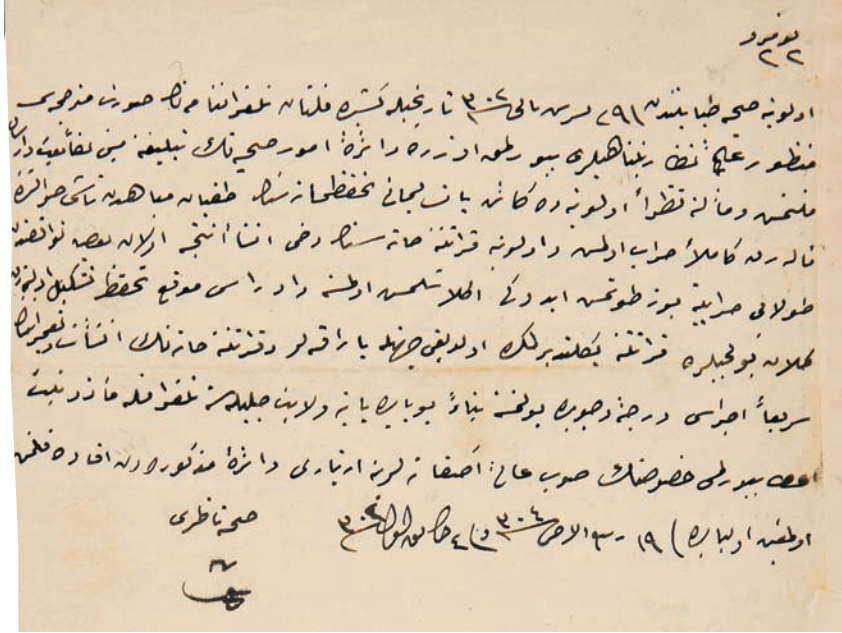

AVLONYA LİMANI'NDA KARANTİNA MERKEZLERİNİN İNŞA VE TAMİRİ

Avlonya'daki Yat Limanı karantina merkezinin su altında kalması, Avlonya Karantina Merkezi'nin ise yıkılmak üzere olması ve limana gelen yolcuların sağlığı açısından söz konusu binaların inşaa ve tamiri için acele edilmesi gerektiği

NDERTIMI DHE MEREMETIMI I QENDRAVE TE KARANTINAVE QE NDODHEN NE PORTIN E VLORES

Meqënësë qendrën e karantinës së Portit Jat në Vlorë e ka mbuluar uji dhe qendra e karantinës së Vlorës është në të rrënuar e sipër është e domosdoshme që sa më shpejt të ndërtohen dhe meremetohen këto ndërtesa sepse kanë lidhje me shëndetin e udhtarëve të ardhur në port

Numara

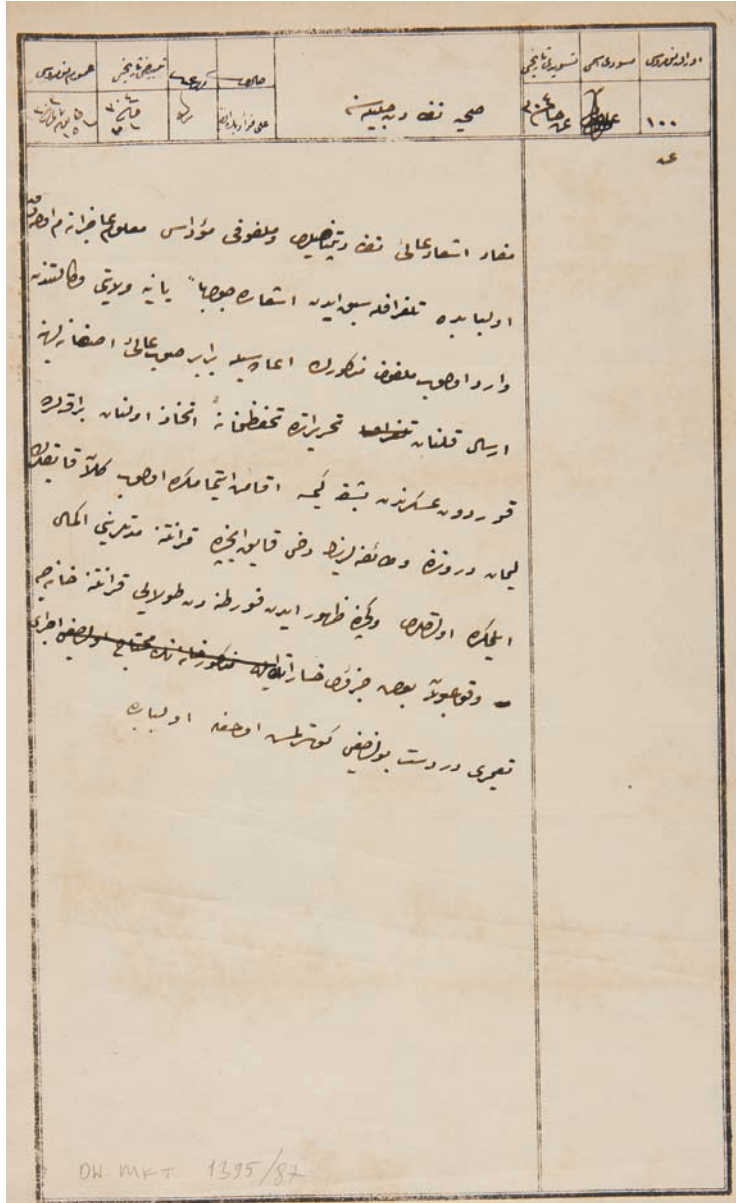
22

Avlonya Sıhhiye Tabâbeti'nden fî 29 Teşrîni Sânî sene [1]302 tarihiyle keşîde kılınan telgrafnâmenin sureti mütercemesi manzûr-ı âlî-i nezâret-penâhîleri buyurulmak üzere Daire-i Umûr-ı Sıhhiye'nin tebliğine mebnî leffen ba's ü irsâl kılınmış ve meâline nazaran Avlonya'da kâin Yat Limanı Tahaffuzhânesi'nin tuğyân-ı miyâhdan nâşi su altında kalarak kâmilten harâb olmuş ve Avlonya Karantinahânesi'nin dahi inşaatınca olan bazı nevâkısından dolayı harâbiyete yüz tutmuş idüğü anlaşılmış olmasına ve orası mevki-i tahaffuz teşkil olunarak gelen yolculara karantina bekletdirilmekde olduğu cihetle barakalar ve karantinahânenin inşaat ve tamirâtının serî'an icrası derece-i vücûbda bulunmasına binâen bu bâbda Yanya Vilâyeti Celîlesi'ne telgrafla me'zûniyet itâ buyurulması hususunun savb-ı âlî-i âsafânelerine izbârı daire-i mezkûreden ifade kılınmış olmağın ol bâbda.

Fî 19 Rebiülâhir sene [1]304 ve fî 4 Kânûn-ı Evvel sene [1]302 / [16 Aralık 1887]

Sıhhiye Nâzırı

(İmza)

**

Sıhhiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Müfâd-ı iş'âr-ı âlî-i nezâret-penâhîleri ve melfûfu müeddâsı malum-ı acizânem olarak ol bâbda telgrafla sebk eden iş'âra cevaben Yanya Vilâyet-i Vekâleti'nden vârid olup melfûf-ı mezkûrun iadesiyle beraber savb-ı âlî-i âsafânelerine irsâl kılınan tahrirâtta tahaffuzhâne ittihâz olunan barakalarda kordon askerinden başka kimse ikamet etmemekde olup gelen kayıkların liman derûnunda ve taifelerinin dahi kayık içinde karantina müddetlerini ikmâl eylemekde oldukları ve geçende zuhur eden fırtınadan dolayı karantinahânece vuku bulan bazı cüz'î hasârâtın icra-yı tamiri derdest bulunduğu gösterilmiş olmakla ol bâbda.

Fî 1 Ca. sene [1]304 - Fî 15 Kânûn-ı Sâni sene [1]303 / [27 Ocak 1888]

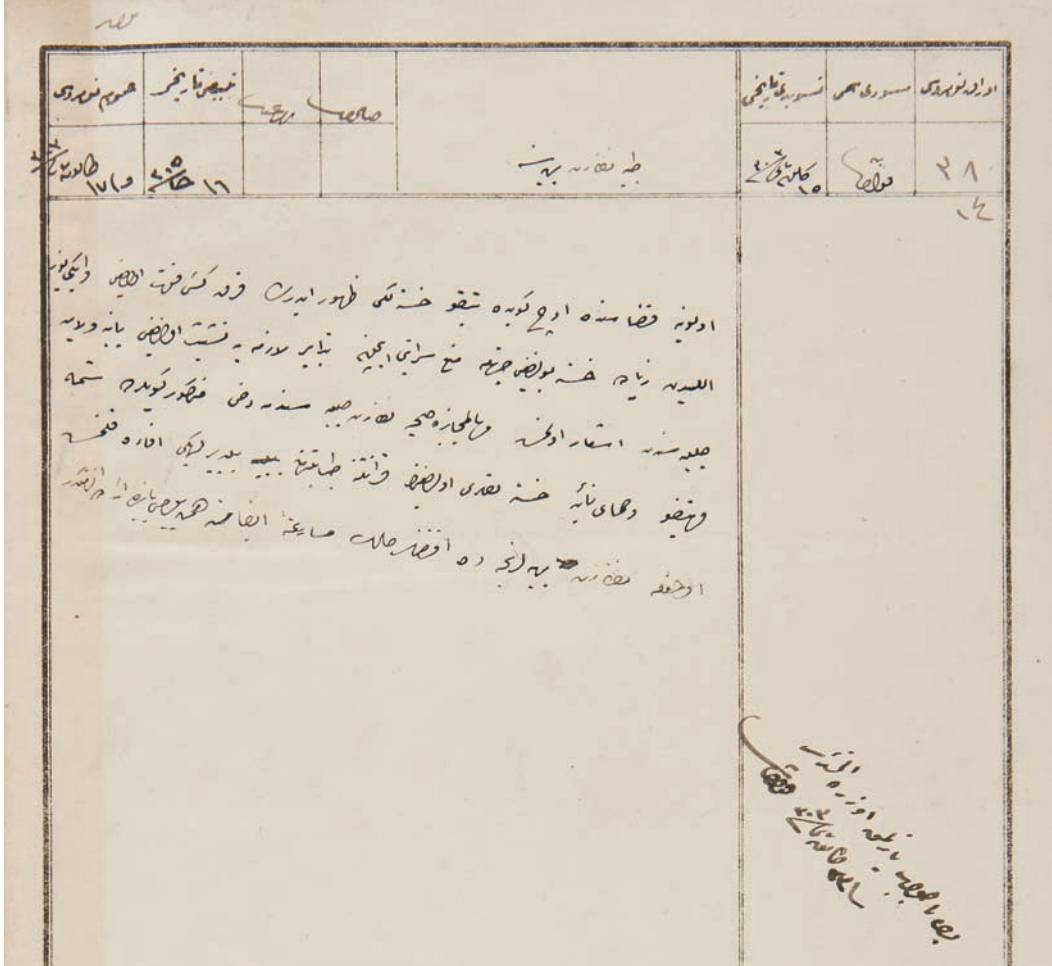

AVLONYA'DA TİFO HASTALIĞININ ÖNLENMESİ

Avlonya Kazası'nda üç köyde tifodan 40 kişinin ölüp ve 250 kişinin hasta olması sebebiyle hastalığın daha fazla yayılmaması için gerekli tedbirlerin alınması

PARANDALIMI I SEMUNDJES SE TIFOS NE VLORE

Meqenëse në tre fshatra të kazasë së Vlorës 40 persona kanë vdekur, ndërsa 250 të tjerë janë të sëmurë nga tifoja duhen marrë masat e nevojshme që kjo sëmundje të mos përhapet gjetkë

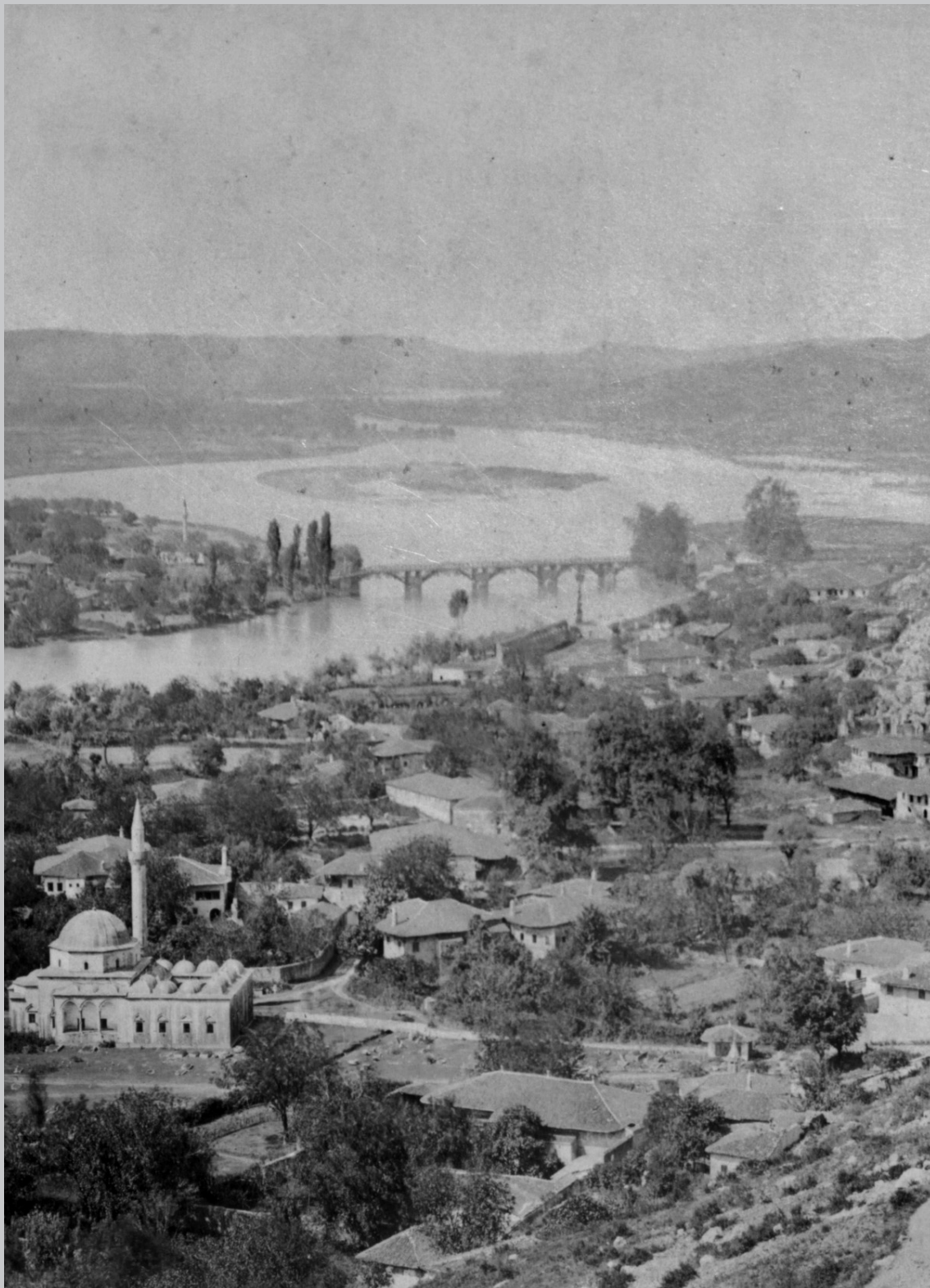

Tıbbiye Nezâret-i Behiyyesi'ne

Avlonya Kazası'nda üç köyde tifo hastalığı zuhur ederek kırk kişi fevt olduğu ve iki yüz elli-den ziyade hasta bulunduğu cihetle men'î sirayeti için tedâbîr-i lâzimeye teşebbüs olduğu Yanya Vilâyet-i Celîlesi'nden iş'âr olunmuş ve bi'l-muhabere Sıhhiye Nezâret-i Celîlesi'nden da-hi mezkûr köylerde sıtma ve tifo ve humma-yı nâibe hastalıkları olduğu karantina tabâbetinden bildirildiği ifade kılınmış olmakla nezâret-i behiyyelerince de iktizâ-yı hâlin müsâra'aten ifasına himmet buyurulması bâbında irâde efendimindir.

Fi 16 Ca. sene [1]305 ve fi 17 Kânûn-ı Sâni sene [1]303 / [29 Ocak 1888]

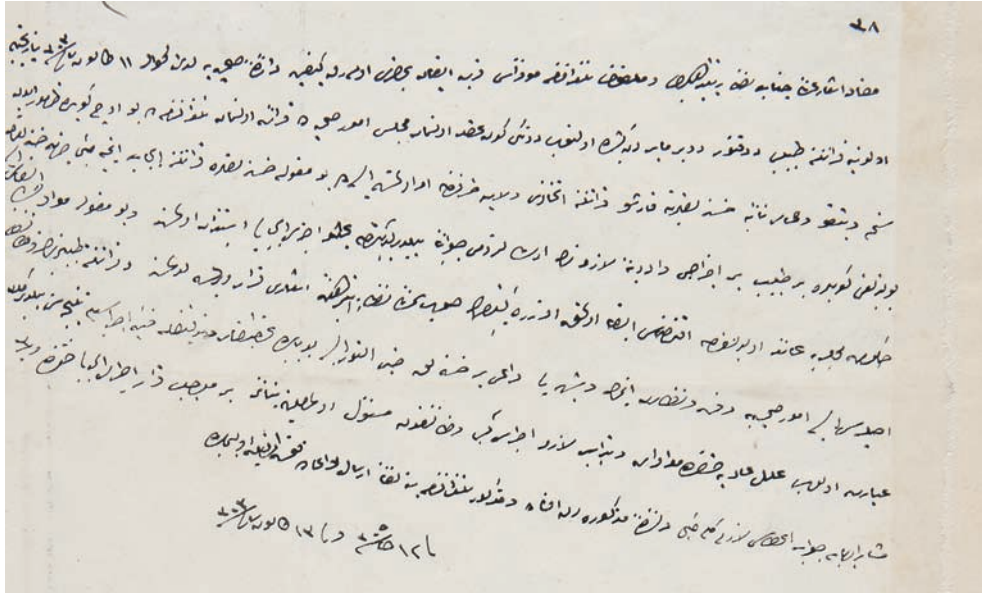
İşkodra'dan genel bir görünüm...
Pamje e përgjithshme nga qyteti i Shkodrës
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90766/50)

ERGİRİ'YE BAĞLI KURVELEŞ'TE GÖRÜLEN HASTALIK VE ALINAN TEDBİRLER

Ergiri'ye bağlı Kurveleş'in iki köyünde ortaya çıkan hastalık neticesi 100 kişinin hastalandığı ve 12 kişinin öldüğü, ancak karantinaya lüzum olmadığı, Avlonya karantina tabibinin hastalığı teşhis etmek ve gereken ilaçları belirlemek üzere bölgeye gönderildiği

SEMUNDJA E SHFAQUR NE KURVELESH, QE VARET NGA GJIROKASTRA, DHE MASAT E MARRA

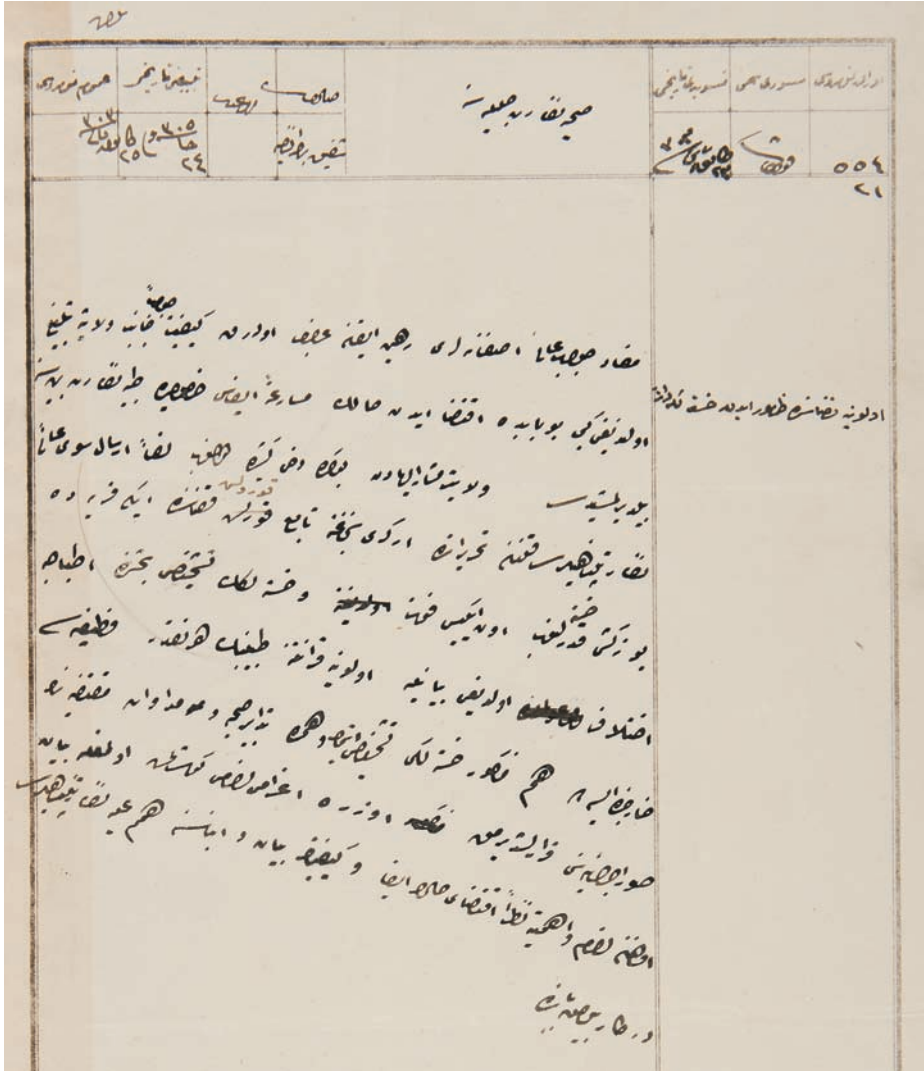
Si rezultat i sëmundjes së shfaqur në 2 fshatra të Kurveleshit që varet nga Gjirokastra 100 persona janë sëmumur, ndërsa 12 të tjerë kanë gjetur vdekjen, por nuk është e nevojshme të mbyllet në karantinë, ndërkohë që mjeku i karantinës së Vlorës është nisur në atë zonë për të diagnostikuar sëmundjen dhe për të caktuar ilaçet që duhen dhënë

Müfâd-ı iş'âr-ı âlî-i cenâb-ı nezâret-penâhîleri ve melfûf telgrafnâme müeddâsı karîn-i îkân-ı acizî olarak keyfiyet Daire-i Sıhhiye'ye lede'l-havale 11 Kânûn-ı Sânî sene [1]303 tarihiyle Avlonya Karantina Tabibi Doktor Dober Mayer'den keşide olunup dünkü gün akdolunan Meclis-i Umûr-ı Sıhhiye'de kîrâet olunan telgrafnâmede bu üç köyde zuhur eden sıtma ve tifo ve hummayı nâibe hastalıklarına karşı karantina ittihâzı vilâyet tarafından emrolunmuş ise de bu makûle hastalıklara karantina icab etmeyeceği cihetle hastalığın bulunduğu köylere bir tabib, bir eczacı ve edviye-i lâzîminin irsâli lüzumu cevaben bildirildiğinden bahisle icra-yı icabı isfîzân olunmuş ve bu makûle mevâddın ifası ise hükûmet-i mahalliyeye aid olduğundan iktizâsı ifa olunmak üzere keyfiyet savb-ı âlî-i nezâret-penâhîlerine iş'ârı karar verilmiş olmasına ve karantina tabiblerinin vezâifi asliyesi ise umûr-ı sıhhiyeye dikkat ve nezâret etmek ve şübheyi dâ'î bir hastalık haber alınır ise bu bâbda tahkikât ve tedkikât-ı fenniye icrasıyla neticesini bildirmekden ibaret olup ileli âdiye hakkında müdâvât ve tedâbîri lâzîme icrası gibi vezâifden mes'ul olmamalarına binâen ber-mûceb-i karar icra-yı icabı hakkında vilâyeti müşârunileyhâya cevab î'tâsı lâzım geleceği daire-i mezkûreden ifade ve mezkûr telgrafnâme yine leffen irsâl ve iade kılınmış olmakla ol bâbda.

Fi 12 Ca. sene [1]305 ve fi 13 Kânûn-ı Sânî sene [1]303 / [25 Ocak 1888]

**

Sıhhiye Nezâret-i Celîlesi'ne

Müfâd-ı cevab-ı âlî-i âsafâneleri rehin-i îkân-ı acizî olarak keyfiyet cevaben cânib-i vilâyete tebliğ olduğu gibi bu bâbda iktizâ eden hâlin müsâra'aten ifası hususunda Tıbbiye Nezâret-i Behiyyesi'ne bildirilmiş idi. Vilâyet-i müşârunileyhâdan bu kere dahi keşîde olunup leffen irsâl-i sûy-ı âlî-i nezâret-penâhîleri kılınan tahrîrâtta Ergiri Sancağı'na tâbi Kurveleş Kazası'nda iki kar-yede yüz kişi kadar hastalanıp on ikisi fevt ve hastalık teşhisi bahsinde etıbbâca ihtilâf olunduğu beyânıyla Avlonya karantina tabibinin her ne kadar vazîfesi haricinde ise de hem mezkûr hastalığı teşhis etmek ve hem de tedâbîri sıhhiye ve müdâvât-ı mukteziyenin suver-i icraiyesini kararlaştırmak üzere i'zâmî lüzumu gösterilmiş olmakla beyân olunan lüzum ve ehemmiyete nazaran iktizâ-yı hâlin ifa ve keyfiyetin beyân ve inbâsına himem-i aliyye-i nezâret-penâhîleri der-kâr buyurulmak bâbında.

Fî 24 Ca. sene [1]305 ve fî 25 Kânûn-ı Sâni sene [1]303 / [6 Şubat 1888]

İŞKODRA'DA YAYLALARA ÇIKAN HALKIN AŞILANMASI İÇİN GEREKEN MALZEMELERİN GÖNDERİLDİĞİ

Yaylalara çıkan Malisya halkına uygulanması gereken ve İşkodra Vilâyeti'nden talep edilen aşı malzemelerinin postayla vilâyete ulaştırıldığı

DERGOHEN PER NE SHKODER MJETET E NEVOJSHME PER VAKSINIMIN E POPULLSISE QE SHKON NEPER BJESHKE

Mjetet e vaksinimit që janë kërkuar nga ana e vilajetit të Shkodrës dhe janë të nevojshme për tu përdorur në popullsinë e Malësisë që shkon nëpër bjeshkë, i janë dërguar me postë vilajetit në fjalë

وَصُولُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ
مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ
مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ
مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ
مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ
مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ	مَنْعُ الْوَرَقَاتِ

راخبرنف - جلدت
بدراره طوواتی قلمی فالامه و ملکبا اهلین بایدره کنه - مان باخلتیه هینده
ماجیت اینده اسی عملیه ابراهیمه اوده یکبه به عدد اسی قند و باخورد مقدا - طاف اسی
نویه ما - غدا - سال بلیه طابین افاره بید موفقه -
انقوده والیه
کریم

Telgrafnâme

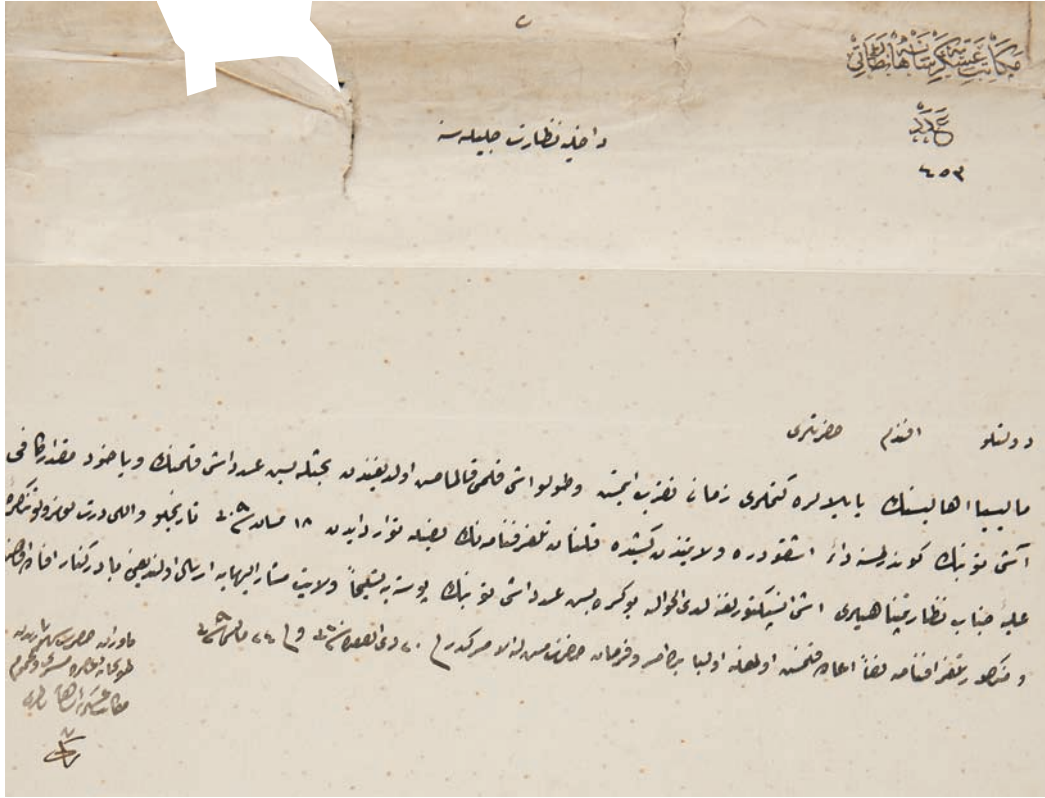
Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Burada dolu aşı kalemi kalmamış ve Malisya ahalisinin yaylalara gitmeleri zamanı yaklaşmış olduğundan müracaat edenlere aşı ameliyatı icra olunmak üzere yirmi beş aded aşı kaleminin veyahud mikdarı kâfi aşı tüpünün müsâra'aten irsâli Belediye Tabâbeti ifadesiyle ma'rûzdur.

Fî 14 Nisan sene [1]309 / [26 Nisan 1893]

İşkodra Valisi

Kerim

* *

Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâreti

Aded

453

Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Malisya ahalisinin yaylalara gitmeleri zamanı takarrub etmiş ve dolu aş kalemı kalmamış olduğundan bahisle beş aded aş kalemının veyahud mikdarı kâfi aş tûpünün gönderilmesine dair İşkodra Vilâyeti'nden keşide kılınan telgrafnâmenin leffiyle tevârüd eden 18 Nisan sene [1]309 tarihli ve elli dört numaralı tezkire-i aliyye-i cenâb-ı nezâret-penâhîleri Aşı Enspektörlüğü'ne lede'l-havale bu kere beş aded aş tûpünün postaya teslimen vilâyeti müşârunileyhâya irsâl olunduğu bâ-derkenar ifade olunmuş ve mezkûr telgrafnâme leffen iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 20 Zilkade sene [1]310 ve fî 24 Mayıs sene [1]309 / [5 Haziran 1893]

Yâverân-ı Hazret-i Şehriyârîden

Tophâne-i Âmir Müşiri ve Umum Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nâzırı

Zeki

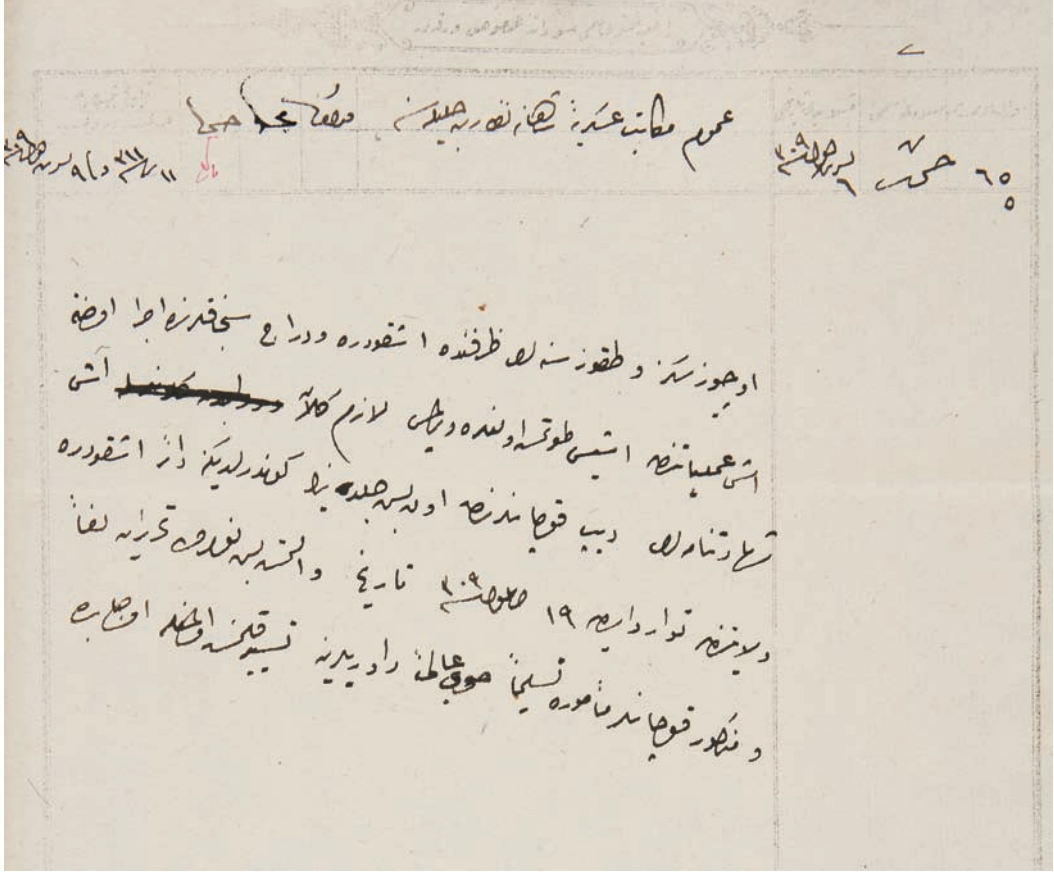

İŞKODRA VE DRAÇ SANCAKLARINDA AŞILAMA YAPILDIĞI

1892-1893 yıllarında İşkodra ve Draç Sancaklarında yapılan aşılamaları sonucu verilen aşı şehadetnameleri dipkoçanlarından 15 cildinin gönderildiği

VAKSİNİMİ NE SANXHAKET E SHKODRES DHE DURRESIT

Janë dërguar 15 vëllime me kupona e fletëdëftesa vaksinimi të dhëna pas vaksinimit të kryer në vitet 1892-1893 në sanxhakët e Shkodrës dhe Durrësit

Umum Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâreti Celîlesi'ne

Üç yüz sekiz ve dokuz seneleri zarfında İşkodra ve Draç Sancaklarında icra olunan aşı ameliyatından aşısı tutmuş olanlara verilmesi lâzım gelen aşı şehâdetnâmeleri dip koçanlarından on beş cildinin gönderildiğine dair İşkodra Vilâyeti'nden tevârüd eden 19 Eylül sene [1]309 tarih ve altmış beş numaralı tahrirât leffen ve mezkûr koçanlar memura teslimen sûy-ı âlî-i dâverilerine tesyîr kılınmış olmakla ol bâbda.

Fî 11 R. sene [1]311 ve fî 9 Teşrîn-i Evvel sene [1]309 / [21 Ekim 1893]

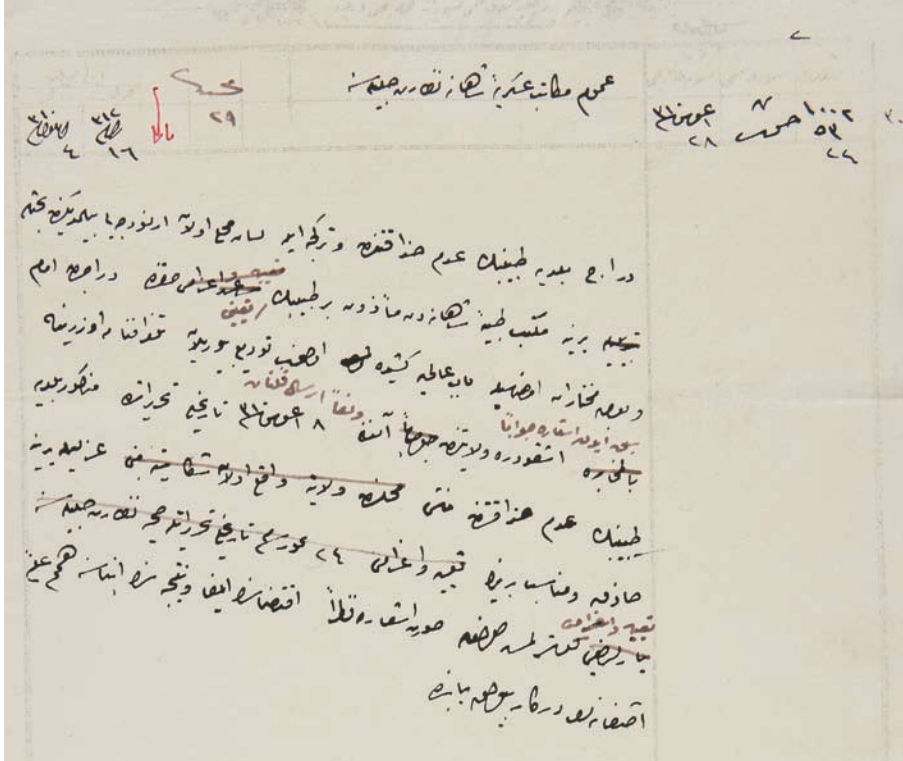

DRAÇ'TA MÜTEHASSIS OLMAYAN BELEDİYE TABİBİNİN GÖREVDEN ALINMASI

Draç imam ve muhtarlarının başvurusu üzerine belediye tabibinin mütehassis olmaması ve Türkçe ve Arnavutça lisanlarını bilmemesi sebebiyle görevinden alınıp yerine uygun birinin tayin edilmesi

LARGIMI NGA DETYRA E MJEKUT TE BASHKISE SE DURRESIT, I CILI NUK ESHTË EKSPERT NE FUSHEN E TIJ

Në bazë të aplikimit të imamit dhe kryeplakut të Durrësit, largohet nga detyra mjeku i bashkisë, i cili nuk është ekspert në fushën e tij dhe nuk njeh gjuhët shqip dhe turqisht, dhe në vend të tij caktohet një person i përshtatshëm

Umum Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâret-i Celîlesi'ne

Draç Belediye tabibinin adem-i hazâkatından ve Türkçe ile lisan-ı mahallî olan Arnavudca'yı bilmediğinden bahisle yerine Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane'den me'zûn bir tabibin tayini hakkında Draç'dan imam ve bazı muhtarân imzasıyla Bâbîâlî'ye keşîde olunup tevdi' buyurulan telgrafnâme üzerine sebke eden iş'âra cevaben İşkodra Vilâyeti'nden alınan ve leffen irsâl kılınan 8 Ağustos sene [1]310 tarihli tahîratda mezkûr Belediye tabibinin adem-i hazâkatından nâşi azliyle yerine hâzik ve münasib birinin tayin ve i'zâmı gösterilmiş olmakla sureti iş'âra nazaran iktizâsının ifa ve neticesinin inbâsına himemi aliyye-i âsafâneleri derkâr buyurulmak bâbında.

16 Ra. sene [1]312 - 4 Eylül [1]310 [16 Eylül 1894]

DELVINE VE AVLONYA DIŞINDAKİ KAZALARDA DEVLET TARAFINDAN ATANMIŞ DOKTOR BULUNMAMASININ ORTAYA ÇIKARDIĞI SİYASÎ PROBLEMLER

Delvine ve Avlonya'dan başka kazalarda devlet tarafından atanmış doktor bulunmadığı, hatta

Osmanlı okullarını bitirmiş doktorların bölgede istenmemesi yüzünden bölgenin Yunan doktorlarının elinde kaldığı, bu mesele yüzünden ortaya çıkan sakıncaların halli için birtakım tedbirlerin alınması gerektiği

PROBLEMET POLITIKE QE SHKAKTON NE KAZATE PERJASHTE DELVINES DHE VLORES MOSEMERIMI I DOKTOREVE NGA ANA E SHTETIT

Meqënëse me përjashtim të Delvinës dhe Vlorës në kazatë e tjera nuk gjendet asnjë doktor i emëruar nga ana e shtetit, madje edhe për shkak se doktorët e arsimuar në shkollat otomane nuk e preferojnë këtë gjë, zona në fjalë ka mbetur në duart e mjekëve grekë, prandaj është e nevojshme që të merren një sërë masash për zgjidhjen e problemeve që dalin në pah

Dahiliye Mektubî Kalemi

Yanya Vilâyeti Behiyyesi'ne

Delvine ve Avlonya Kazalarından başka kazalarda Nezâret-i Tıbbiye'den mansub etıbbâ bulunmadığından ve mezkûr kazalarda Mekteb-i Tıbbiye-i Mülkiye-i Şahane'den neş'et etmiş etıbbâ taleb olunmaması hem tahsil-i tabâbet arzusuyla vilâyeti behiyyelerinden gelecek talebenin kesri rağbetini ve hem de mahâl-i mezkûrenin bir takım etıbbâ-yı Yunaniye'nin yedinde kalmasını mücib ve bunun umûr-ı adliye ve sairece mahzuru derkâr bulunmakda olduğundan bahisle mezkûr kazalarda mekâtib-i Osmaniyye'den neş'et etmiş etıbbâ tayin ve i'zâm olunmak üzere maaş-ı nizâmîlerinin tedarik etdirilmesi lüzumu Umum Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâret-i Celîlesi'nden makam-ı sâmi-i Sadâret-i Uzmâ'ya bi'ttakdim tevdi' buyurulan 20 Mart sene [1]319 tarihli tezkirede gösterilmiştir. Sureti iş'âra nazaran iktizâsının ifa ve inbâsına himmet buyurulması bâbında.

Fî 18 M. sene [1]321 - Fî 3 Nisan sene [1]319 / [16 Nisan 1903]

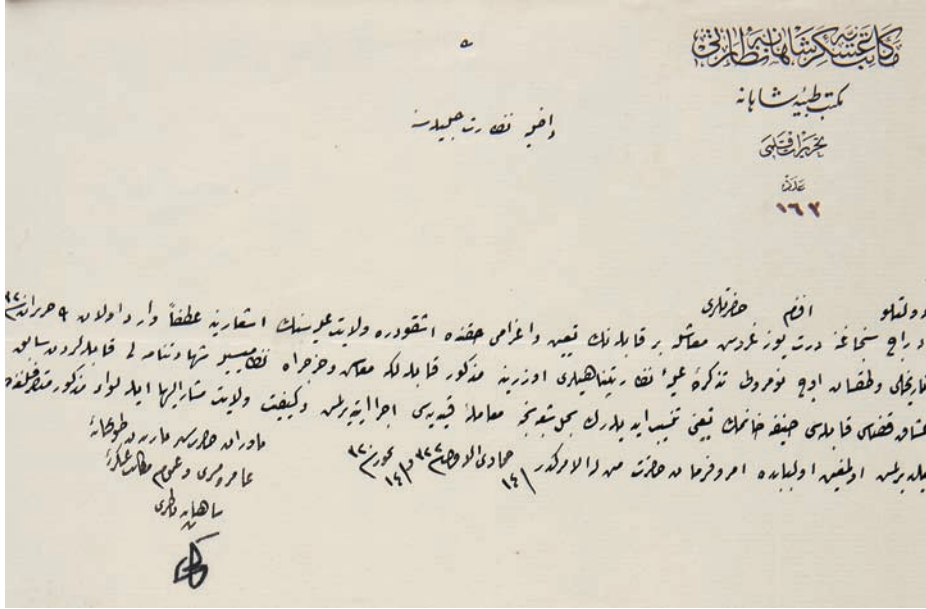

DRAÇ SANCAĞI'NA EBE TAYİNİ

Hanife Hanım'ın 400 kuruş maaşla Draç Sancağı'na ebe olarak tayin edilmesi

CAKTIMI I NJE MAMIE NE SANXHAKUN E DURRESIT

Caktimi i zonjës Hanife me detyrën e mamisë në sanxhakun e Durrësit kundrejt një rroje prej 400 guruhësh

Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâreti

Mekteb-i Tibbiye-i Şahane

Tahrîrât Kalemi

Aded

163

Dahiliye Nezâreti Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

Draç Sancağı'na dört yüz kuruş maaşla bir kâbilenin tayin ve i'zâmı hakkında İşkodra Vilâyeti Aliyyesi'nin iş'ârına atfen vârid olan 9 Haziran sene [1]320 tarihli ve doksan üç numaralı tezkire-i aliyye-i nezâret-penâhîleri üzerine mezkûr kâbileliğe maaş ve harcırahı nizamîsiyle şehadetnâmeli kâbilerden sâbık Uşak Kazası kâbilesi Hanife Hanım'ın tayini tensîb edilerek sicil şubesince muamele-i kaydiyesi icra etdirilmiş ve keyfiyet vilâyeti müşârûnileyhâ ile livâ-i mezkûr mutasarrıflığına da bildirilmiş olmağın ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehül'emrindir.

Fî 14 Cemâziyelevvel sene [1]322 ve fî 14 Temmuz sene [1]320 / [27 Temmuz 1904]

Yâverânı Hazret-i Şehriyârîden

Tophâne-i Âmire Müşiri ve

Umum Mekâtibi Askeriye-i Şahane Nâzırı

Zeki

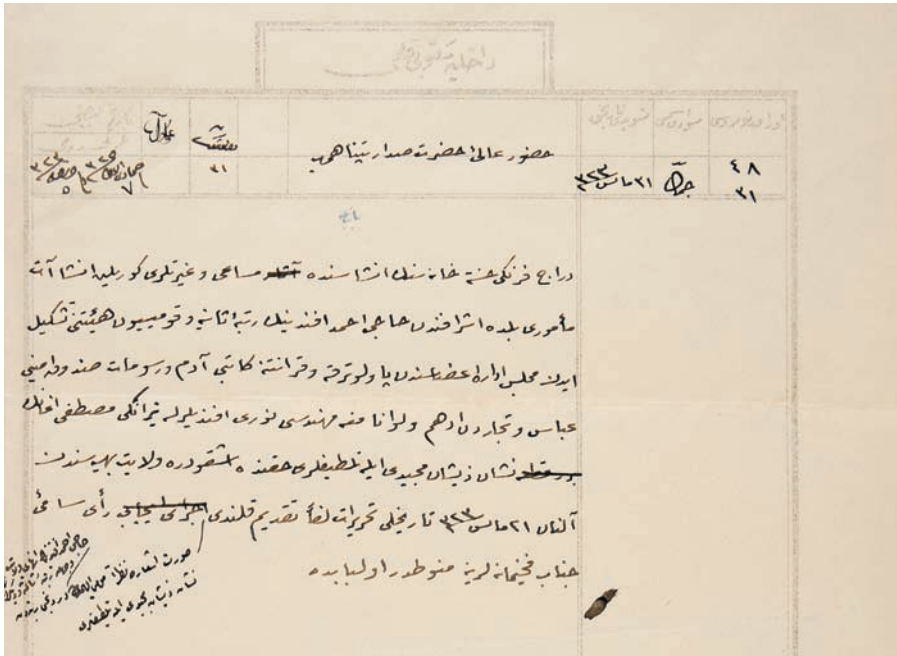

DRAÇ FRENGİ HASTAHANESİ'NİN İNŞASINDA GAYRETLERİ GÖRÜLENLERİN MECİDÎ NİŞANI İLE ÖDÜLLENDİRİLMESİ

Draç Frengi Hastahanesi'nin inşasında üstün çalışma ve gayretleri görülen inşaat memuru Hacı Ahmet Efendi'nin üçüncü rütbeden, İdare Meclisi üyesi Pavlov Terka ve Karantina Kâtibi Adem, Rüsûmât Sandık Emini Abbas ve tüccar Edhem, Liva Nafia Mühendisi Nuri Efendi ve Tiranlı Mustafa Ağa'nın dördüncü rütbeden Mecidî Nişanları ile ödüllendirildikleri

ŞPERBLIMI ME DEKORATEN MEKHIDIJE TE PERSONAVE QE KONTRIBUAN QE NE DURRES TE NDERTOHEH SPITALI PER KURIMIN E SEMUNDJES SE SIFILIZIT

Dekorimi me dekoratë mexhidije të rangut të tretë i haxhi Ahmet efendiut, nëpunësit të ndërtimeve, si dhe me dekoratë mexhidije të rangut të katërt të Pavël Terkas, anëtar i këshillit administrativ, Ademit, sekretarit të karantinës, Abbasit, përgjegjësit të arkës së taksave, Edhemit, tregtar, Nuri efendiut, inxhinier i punëve botore të sanxhakut dhe Tiranagji Mustafa Agait, për punën e madhe dhe përpjekjet e larta që treguan për ndërtimin në Durrës të spitalit për kurimin e sëmundjes së sifilizit

Dahiliye Mektubî Kalemi

Huzurı Âlî-Hazreti Sadâret-penâhî'ye

Draç Frengi Hastahânesi'nin inşasında mesâî ve gayretleri görülen inşaat memuru belde eş-rafından Hacı Ahmed Efendi'nin rütbe-i sâniye ve komisyon hey'etini teşkil eden Meclis-i İdare Azâsından Pavlov Terka ve Karantina Kâtibi Adem ve Rüsûmât Sandık Emini Abbas ve tüccar-dan Edhem ve Livâ Nafia Mühendisi Nuri Efendilerle Tiranlı Mustafa Ağa'nın nişân-ı zîşân-ı Mecidî ile taltifleri hakkında İşkodra Vilâyeti Behiyyesi'nden alınan ve 21 Mayıs sene [1]323 tarihli tahrirât leffen takdim kılındı. Sureti iş'âra nazaran mûmâileyh Hacı Ahmed Efendi'nin inhû-yı vilâyet vechile rütbe-i sâlise ve diğerinin dördüncü rütbeden nişân-ı zîşân-Mecidî ile taltifleri re'y-i sâmi-i cenâb-ı fahîmânelerine menûtdur, ol bâbda.

Fi 7 Cumâdelûlâ sene [1]325 ve fi 5 Haziran sene [1]323 / [18 Haziran 1907]

[illegible]

**İTALYA'NIN AVLONYA KONSOLOSLUĞU'NDA BULUNAN ECZAHANE VE
DOKTORUN FAALİYETLERİ HAKKINDA YAPILAN SORUŞTURMA**

Dahiliye Nezâreti'nin talebi üzerine yapılan soruşturma neticesi, İtalya'nın Avlonya Konsolosluğu içinde, ruhsatsız hastane açılmadığı, sadece küçük bir eczane bulunduğu ve burada Yunan Devleti tebaasından, Atina Tıp Okulu'ndan mezun Frankesko'nun konsolosluğun özel doktorluğu ile birlikte Avlonya İtalyan Okulu öğrencileriyle ailelerinin tedavisini ücretsiz olarak yaptığının İstanbul'a bildirildiği

**INVESTIGIMI RRETH FARMACISE QE GJENDET BRENDA KONSULLATES
ITALIANE DHE RRETH VEPRIMTARIVE TE DOKTORIT TE SAJ**

Në përfundim të investigimit të kryer me kërkesë të Ministrisë së Punëve të Brendshme i bëhet e ditur Stambollit se brenda ndërtesës së konsullatës italiane në Vlorë nuk është hapur në mënyrë jo ligjore ndonjë spital, por ekziston vetëm një farmaci e vogël në të cilën është punësuar Francesko, me nënshtetësi greke, i diplomuar në Shkollën për Mjekësi të Athinës, i cili së bashku me doktorin personal të konsullatës i ofron trajtim mjekësor falas nxënësve të shkollës italiane të Vlorës dhe familjeve të tyre

Yanya Vilâyeti
Mektubî Kalemi
52

Dahiliye Nezâreti Celîlesi'ne

Devletli efendim hazretleri

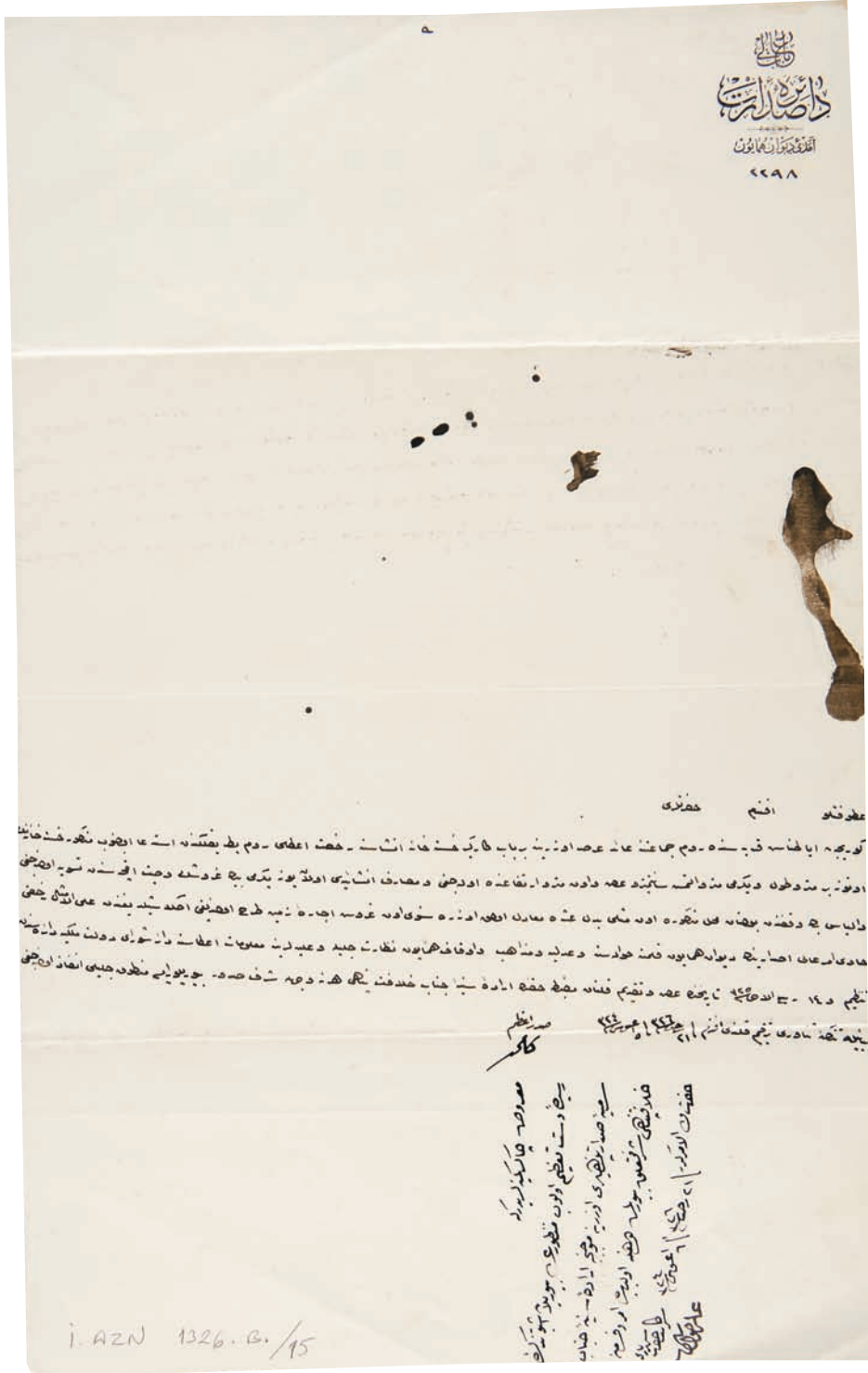
Şeref-vârid olan 26 Mayıs sene [1]323 tarihli ve altmış dört numaralı tahrirâtı aliyye-i cennâbı nezâret-penâhîleri arzı-i cevabiyesidir.

Avlonya İtalya Konsoloshânesi tarafından bilâ-ruhsat küşâd edilen hastahâne ile istihdam olunan Doktor Frankesko hakkında tahkikâtı lâzıme icrası Berat Mutasarrıflığı'na tebliğ ve iş'âr olunmuş idi. Bu kere alınan cevabnâmede mezkûr konsülato tarafından hastahâne küşâd edil-meyip konsoloshâne derûnunda küçük bir eczahâne bulunmakda ve Avlonya'daki İtalya teba-asından ve İtalyan Mektebi'ne devam eden şakirdân ile haricden müracaat edenlere konsolos-hâne tabibi bulunan merkûm Frankesko tarafından meccânen i'tâ ve zikrolunan şakirdânın aile-leri kezâlik meccânen tedavi edilmekde olduğu ve mezkûr eczahânede bulundurulanan edviye kün-ye-i mürekkebâtı Hind yağı, İngiliz tuzu balık yağı gibi şeylerden ibaret ve merkûm Frankesk Yu-nan Devleti tebaasından olup yirmi seneden ziyade müddetden beri Avlonya'da icra-yı tabâbet etmekde ve üç seneye karîb bir zamandan beri mezkûr konsoloshâne tabâbet-i hususiyesinde bulunmakda olduğu ve kendisi Atina Mekteb-i Tibbiyesi'nden muhrec olarak diploması Mekteb-i Tibbiye-i Şahane'den musaddak bulunduğu iş'âr olunmuş ve meb'ûs diploma sureti leffen tak-dim kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fi 12 Cemâziyelevvel sene [1]326 ve fi 29 Mayıs sene [1]324 / [11 Haziran 1908]

Yâverânı Hazret-i Şehriyârî'den
Yanya Valisi Ferik
(Mühür)

GÖRİCE AYA TANAŞ KÖYÜNDE ORTODOKS CEMAATİ İÇİN HASTANE İNŞASI

Görice'nin Aya Tanaş köyünde Ortodoks cemaatine ait bir arsa üzerinde 31 metre uzunluk, 20,60 metre genişlik ve 10 metre yüksekliğinde 120.000 kuruş bedelle bir hastane inşasına izin verildiği

NDERTIMI I NJE SPITALI PER KOMUNITETIN ORTODOKS TE FSHATIT SHEN THANAS TE KORÇES

Lejohet ndërtimi i një spitali me gjatësi 31 metra, gjerësi 20,60 metra dhe lartësi 10 metra shpenzimet për të cilin do të kapin shifrën 120.000 gurush mbi parcelën e tokës që i takon komunitetit ortodoks në fshatin Shën Thanas të Korçës

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn
2298

Atûfetli efendim hazretleri

Görice'de Aya Tanaş karyesinde Rum cemaatine aid arsa üzerine bir bâb kârgir hastahâne inşasına ruhsat it'âsı Rum Patrikliği'nden istid'â olunup mezkûr hastahânenin otuz bir metre tûl ve yirmi metre altmış santimetre arz ve on metre irtifâ'ında olacak ve masârıf-ı inşaiyesi olan yüz yirmi bin kuruşun vasiyet akçesinden tesviye olunacağı ve İlyas Bey Vakfı'ndan bulunan mahall-i mezkûre on misli bedel-i öşre muâdil olmak üzere senevî on kuruş icâre-i zemin tarh olduğu anlaşıldığından ale'l-emsal ruhsatı hâvî emri âlî isdârının Divan-ı Hümâyûn Kalemî'ne havalesine ve Adliye ve Mezâhib ve Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti Celîle ve Aliyyelerine malumât it'âsına dair Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dairesi'nden tanzim ve 14 Rebûlâhîr sene [1]325 tarihinde arz u takdim kılınan mazbata hakkında irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî her ne vechile şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı celîli infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 21 Receb sene [1]326 - Fî 5 Ağustos sene [1]324 / [18 Ağustos 1908]

Sadrıazam
Kâmil

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müte'allık buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Receb sene [1]326 - Fî 6 Ağustos sene [1]324 / [19 Ağustos 1908]

Serkâtib-i Hazreti Şehriyârî
Ali Cevad

**TİRAN, KAVAYE, ŞİYAK VE AKÇAĞHISAR KAZALARINDA GÖRÜLEN
FRENGİ HASTALIĞININ ÖNLENMESİ**

Tiran, Kavaye, Şiyak ve Akçahisar Kazalarının çoğu köyünde frengi hastalığının görüldüğü ve halkın büyük sıkıntı içinde olduğundan bölgeye acilen gezici bir doktor ve eczacı gönderilmesi gerektiği

**PARANDALIMI I SEMUNDJES SE SIFILIZIT QE ESHTË SHFAQUR
NE KAZATE E TIRANES, KAVAJES DHE KRUJES**

Shfaqja e sëmundjes së sifilizit në shumë fshatra të kazave të Tiranës, Kavajës, Shijakut dhe Krujës dhe emergjenca për dërgimin sa më shpejt të jetë e mundur të një doktori dhe farmacisti ambulant në këto zona pasi që gjëndja shëndetsore e popullsisë është e rëndë

Dahiliye Nezâreti
Muhaberâtı Umumiye Dairesi
Şube 1

Meclis-i Tibbiye-i Mülkiye ve Sıhhiye-i Umumiye Riyâset-i Behiyyesi'ne

Tiran, Kavaye, Şiyak, Akçahisar Kazalarının ekser kurâsında frengi illeti hüküm-fermâ olarak îkâ-ı tahribât eylemekde olmasından dolayı illet-i mezkûre musâbînini tedavi etmek ve hastalığın men'-i sirayeti esbôbına tevessül eylemek üzere seyyar bir tabib-i mütehassıs ile bir eczacının muhassesâtı masârıfı fevkalâde-i tıbbiyeden te'min edilerek serî'an i'zâmı lüzumu riyâset-i behiyelerine yazıldığı dahil-i vilâyetde icra eyledikleri teftişât netâyicini hâvî İşkodra valisi paşa tarafından alınan tahrirâtın bir fıkrasında dermiyân kılınmış ve suret-i iş'âr sıhhatı umumiyyeye ta'alluku cihetiyle hâiz-i ehemmiyet görülmüş olduğundan serî'an icabının icrası ve neticeden malumât i'tâsı mütemennâdır, efendim.

23 Şubat sene [1]325 / [8 Mart 1910]

İşkodra Mekteb-i Rüşdiyesi...

Mejtepî Rushdije në Shkodër

(İ.Ü., Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/14)

EĞİTİM
ARSIMI

موضعه جاکو در کمره
ممالک موسسه شاهزاده علم و هنر کتبی حضرت مصروف بودنده اولاده ساعی حبله و کلمه متوالیه سلطنت سیدک فتح علیی اول درنده
له کماله کتبه و تراز علمیه سخی اولدینی منکره سیه معارفیه حضرت شاهزاده ارکیده دخی ذراک تریبیه کجه برکت انکسی المینه اولدرنده
بیابنده دخی ساعت و عماره سیدک بدیع و شایه بیسی مفسنه ناز و استغفا اولنده و لای تقصیه مکتب مذکور برهستایک مصروف اولدینی
ملک عوضی اولدینه بنا اوله مفسنه سیه اساتویه حضرت ملوکانه اهلا مذکورک بدوزنده دخی نائل انیه اولده اولدره مکتب مذکورک انکسی
حضرت سیده حبله کله ازبانله انکسی انیه ارغابینک غایت و احاسه بیسی پانچ اولدرنده حضرت سید اولدرک

۱۷ سپتامبر

۱۰۰

[illegible]

ERGİRİ'DE HİRİSTİYAN KIZ ÇOCUKLARI İÇİN OKUL İNŞASI

Ergiri Sancağı'nda Hıristiyan halkın kız çocuklarının eğitimi için öngörülen okul binasının yapılmasına izin verilmesi

NDERTIMI I NJE SHKOLLE PER VAJZA TE KRISHTERA NE GJIROKASTER

Lejimi i fillimit të ndërtimeve të ndërtësës që parashikohet të funksionojë si shkollë për vajzat e popullsisë së krishterë në sanxhakun e Gjirokastrës

Makam-ı Âlî-i Nezâret-i Celîle-i Hariciye'ye

Ma'rûz-ı çâkerleridir ki

Memâlik-i Mahrûse-i Şahane'de ilim ve hünerin teksîri hususuna masrûf buyurulmakda olan mesâî-i cemîle ve himem-i mütevâliye-i Saltanat-ı Seniyye'nin semere-i aleniyesi olarak her mahal-de teksîr ve tezâyüd-i ulûma sa'y olunduğu misillü saye-i maârif-vâye-i hazret-i şahanede Ergiri'de dahi kızların terbiyesi için bir mekteb inşası emelinde olduklarından bu bâbda dahi müsaade-i rahm-âde-i seniyyenin bî-dirîğ ve şâyân buyurulması mahallinden niyaz ve istid'â olunmuş ve le-de'tahhik mekteb-i mezkûr bir Hıristiyan'ın mutasarrıf olduğu mülk arsası üzerine bina olunacağından saye-i asayiş-vâye-i hazret-i mülûkânede ahali-i mezkûrun bu yüzden dahi nâil-i emniyet olmak üzere mekteb-i mezkûrun inşası hususuna müsaade-i celîlenin erzânıyla iktizâ eden emri âlîsinin inâyet ve ihsân buyurulması bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 17 Muharrem sene [1]278 / [25 Temmuz 1861]

Bende Yovakim

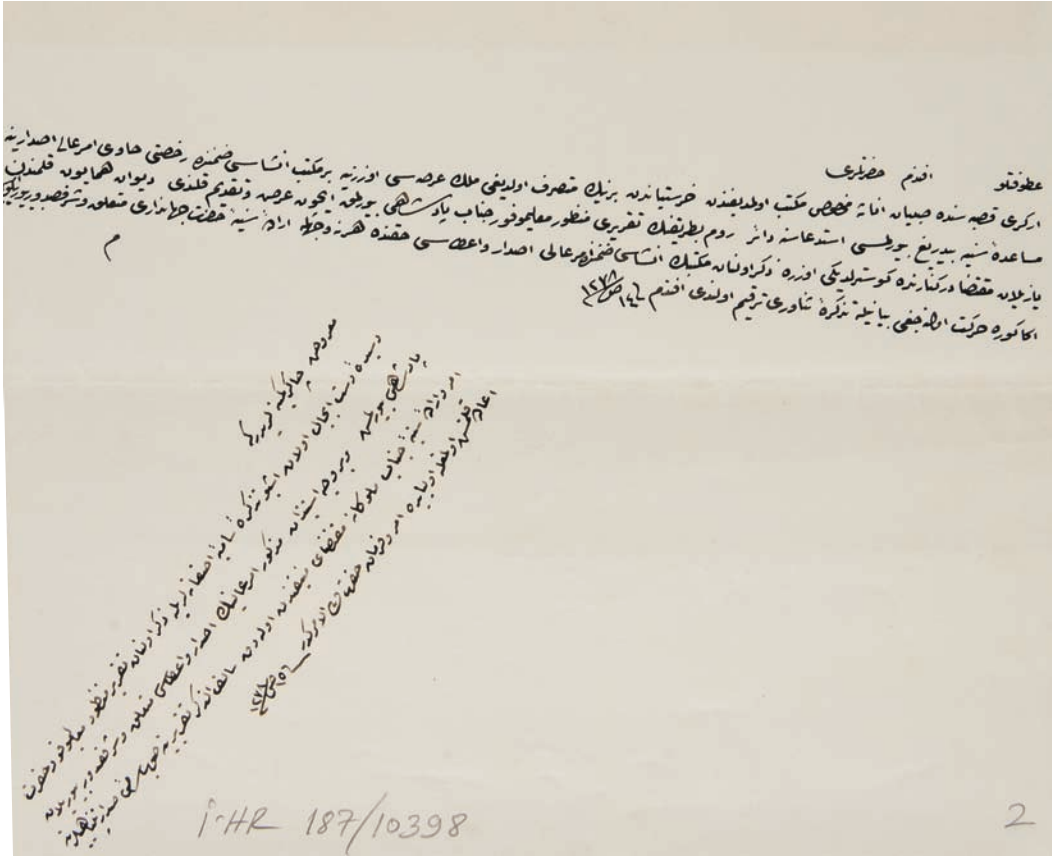
Patrik-i İstanbul ve tevâbi'-i hâlâ

Meâl-i takrîr Ergiri Kasabası'nda sıbyân-ı inâsa mahsus mekteb olmadığından Hıristiyan'dan birinin mutasarrıf olduğu mülk arsası üzerine bir bâb mekteb inşası zımında ruhsatı hâvî emri âlî i'tâsı niyazından ibaret olup bu makûle mekteb ve kilise inşası zımında bâ-irâde-i seniyye evâmiri aliyye verileğeldiği kuyûddan müstebân olduğundan emsali vechile taraf-ı eşref-i hazret-i Padişahîden isfîzân buyurularak mezkûr arsa mülk olarak mutasarrıfının rızası olduğu ve mekteb inşasında kimseye mahzur ve mazarratı olmadığı ve İslâm mahallesinde bulunmadığı hâlde ve derece-i kifâyede bir bâb mektebin inşası hususuna ruhsatı hâvî emri âlî i'tâsı menûhı re'yi âsafileri idüğü muhâtı ilmi âlîleri buyuruldukda fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 23 Muharrem sene 1278 / [31 Temmuz 1861]

★ ★

Atıfeli efendim hazretleri

Ergiri Kasabası'nda sıbyân-ı inâsa mahsus mekteb olmadığından Hristiyan'dan birinin mu-
tasarrıf olduğu mülk arsası üzerine bir mekteb inşası zımında ruhsatı hâvî emri âlî isdârına mü-
saade-i seniyye bî-dirîğ buyurulması istid'âsına dair Rum patriğinin takriri manzûr-ı me'âlî mevfûr-ı
cenâb-ı Padişahî buyurulmak için arz u takdim kılındı. Divan-ı Hümâyûn Kalemî'nden yazılan
muktezâ derkenarında gösterildiği üzere zikrolunan mektebin inşası zımında emri âlî isdâr ve
i'tâsı hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i hazreti cihandârî müte'allik ve şeref-sudûr buyu-
rulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 14 S. sene 1278 / [21 Ağustos 1861]

Ma'rûz-ı çâker-i kemînelerdir ki

Resîde-i dest-i ibcâl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan takrîr manzûr-ı
me'âlî mevfûr-ı hazreti Padişahî buyurulmuş ve ber-vechi isfîzân mezkûr emri âlînin isdâr
ve i'tâsı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı mülûkâne mukte-
zâ-yı münîfinden olarak sâlifü'z-zikr takrîr yine savb-ı sâmiî Sadâret-penâhîlerine iade kılın-
mış olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 15 S. sene 1278 / [22 Ağustos 1861]

Shndét nga Shkodra.

İşkodralı Arnavut kızlar...

Vajza shqiptare shkodrane

(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

[illegible]

В. М. К. Т. М. В. М. 274/79

İŞKODRA'NIN DAĞLIK KESİMLERİNE HİZMET GÖTÜRÜLMESİ İÇİN RAPOR HAZIRLANMASI

İşkodra'nın dağ kesimlerinde yaşamakta olan Müslüman halkın cehaletlerinden kaynaklanan bazı kötü alışkanlıkların ortadan kaldırılabilmesi için Padişahın emretmiş olduğu ıslahat çalışmaları çerçevesinde nereye ne kadar okul ve cami yapılması gerektiği ve ayrıca cami ve okul yapılacak köylerde hangi lisanın konuşulduğunun bölgenin diğer idareci ve yetkilileriyle de istişare edilerek Rumeli Müfettişliği tarafından rapor edilmesi gerektiği

PERGATITJA E NJE RAPORTI RRETH MUNDESIVE TE SHERBIMEVE PUBLIKE NDAJ POPULLSISE SE MALESIVE TE SHKODRES

Me qëllim zhdukjen e shprehive të mbrapshta që burojnë nga injoranca e popullsisë muslimane që jeton në zonat malore të Shkodrës, Zyra e Inspektoriatit të Rumelisë duhet të përgatisë një raport në të cilën, brenda kornizës së punimeve reformuese që ka urdhëruar e thënë sultani, do të tregohet se ku dhe sa xhami e shkolla duhen ndërtuar, dhe të raportohet, si të jenë konsultuar me drejtuesit e tjerë dhe të autorizuarit e zonës, se cila gjuhë flitet në fshatrat ku mendohet të ndërtohen xhamitë dhe shkollat

Makam-ı Muallâ-yı Sadâret-i Uzmâ'ya

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

İşkodra cibâlinde meskûn tebaa-i Müslime'nin bazı ahvâl ve efkârına dair verilmiş olan varakanın leffiyile mevâdd-ı mündericesine nazaran eser-i cehl ve nâdânî seyyi'esiyle ilerlemekte bulunan muamelât ve harekât-ı nâ-meşrû'anın men'i hakkında İşkodra mutasarrıfıyla mükâtebe edilerek icab eden mesâcid ve mekâtib inşası ve imam ve hocalar tayini gibi esbâb-ı ıslâhiye-nin istihsâliyle icra buyurulmak üzere iş'âr olunması irâdesini müş'ir 22 Muharrem sene [1]280 tarihli tahrîrâtı sâmiye-i Vekâlet-penâhîleri hâme-pîrâ-yı ta'zîm ve ibcâl olup evvel emirde kaç mescid ve mekteb inşasına lüzum olduğu ve bunlar ahali-i mezkûrenin meskûn olduğu mahalle-rin hangi cihetlerinde olmak ve arsalarına ve ebniyesine ne kadar akçe sarf ve i'tâ olunmak muktezîdir? Usul-i tasarrufiye derpîş olunarak keşf defterlerinin irsâli ve bir de ahali-i merkûme ne nev' lisan üzere tekellüm etmekte bulunduğu hususlarının iş'ârı mutasarrıf-ı mûmâileyhe izbâr ve hayli müddetden beri ol havalide olup malumât-ı tâmmesi olmak lâzım gelen Ferik saadetli Osman Paşa hazretlerine dahi mutasarrıf-ı mûmâileyh ile birleşerek bu bâbda bi'l-etaf müzâkere olup beyân-ı malumât ve tedâbîre müsâra'atı iş'âr kılındı ve bir de Üçüncü Ordu-yı Hümâyûn Müşir Kaymakamı devletli Abdi Paşa hazretlerinin dahi ahd-i karîbde İşkodra'ya gideceği istimâ' olunduğundan eğerçi bu aralık azîmet ederse müş'âr ve mûmâileyhimâ ile bi'l-müşavere istiş'âr olunan mevâd ile esbâb-ı ıslâhiye hakkında olan ârânın beyân kılınması müşârunileyh hazretlerine dahi yazıldı. Şu üç zât taraflarından alınacak malumât ile kanaat hâsıl olamaz ise karîben İşkodra'ya i'zâmı mukarrer olan memur bendelerine dahi bu bâbda memuriyeti mahsusa verileceği ve netice-i maslahatın huzur-ı meâl-i mevfûr-ı hidivilerine arz kılınacağı muhâtı ilm-i âlî-i Vekâlet-penâhîleri buyuruldukda ol bâbda emr u fermân hazreti men lehü'l-emrindir.

Fî 23 Safer sene 1280 ve fî 27 Temmuz sene [1]279 / [8 Ağustos 1863]

Abdüllatif Subhi

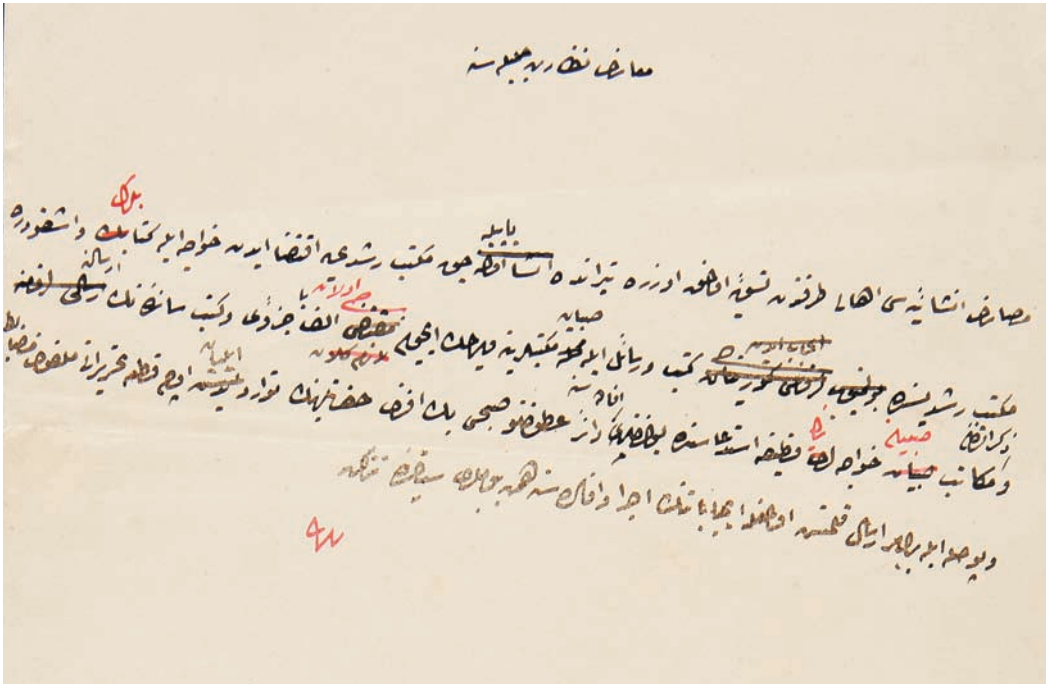

TİRAN'DA AÇILACAK OKUL İÇİN GEREKLİ OLAN ÖĞRETMEN VE KİTAPLARIN GÖNDERİLMESİ

Tiran'da açılacak olan Rüşdiye Mektebi (Ortaokul) için gerekli olan öğretmen ve kitaplar ile İşkodra Rüşdiye Mektebi'nde ve sıbyan mekteblerinde okutulacak kitapların gönderilmesine ve hocalarının maaş taleplerine dair yazının Maârif Nezâreti'ne iletilmesi

DERGIMI I TEKSTEVE MESIMORE DHE MESUESVE TE NEVOJSHEM PER SHKOLLAT QE DO TE HAPEN NE TIRANE

Percjellja në Ministrinë e Arsimit e shkresës ku kërkohet dërgimi i teksteve mësimore që do të mësohen në shkollën ruzhdiye dhe shkollat sibjan të Shkodrës, ku flitet rreth mësuësve dhe teks-teve muzikore që janë të nevojshme për shkollën ruzhdiye që do të hapet në Tiranë dhe rreth kërkesave të mësuësve për rrogat

Maârif Nezâreti Celîlesi'ne

Masârır-ı inşaiyesi ahali tarafından tesviye olunmak üzere Tiran'da yapılacak mekteb-i rüşdî-ye iktizâ eden hoca ile kitapların ve İşkodra Mektebi Rüşdîsi'nde lüzumu görünen kütüb ve re-sâil ile sıbyân mekteblerine verilmek için muktezî olan elif-bâ cüz'ü ve kütüb-i sairenin irsâline ve zikrolunan mekâtib-i sıbyân hocalarının vazife istid'âsında bulundukları ifadesine dair atûfetli Subhi Beyefendi hazretlerinin tevârüd eyleyen üç kıt'a tahrîrâtı melfûf mazâbıt ve pusula ile be-raber irsâl kılınmış olmakla icabâtının icra ve ifadesine himmet buyurulmaları siyâkında tezkire.

22 Ca. 1280 / [4 Kasım 1863]

توفیق

مذکورہ نام نسیفہ ماعدہ جوہر المصطفیٰ مصحف شریفہ و علم ہادی کی
کتاب پر یہ لکھ دیا گیا ہے جو بنی بنو ہاشم ۱۶۱ مصحف ۸۱

DRAÇ, KAVAYE, ŞİYAK VE TİRAN KAZALARINDA OKUL VE CAMİ YAPTIRILMASI

Halkın katkılarıyla, Draç Kazası'nda 4 cami ve 4 okul, Kavaye Kazası'nda 14 okul, Şiyak Kazası'nda 10 okul ve Tiran Kazası'nda 18 cami ile 8 okuldaki inşaatı tamamlananların kapılarının üzerlerine Sultan Abdülhamid'in tuğrasının yer aldığı kitabelerin yerleştirilerek ibadet ve eğitime açılması

NDERTIMI I SHKOLLAVE DHE XHAMIVE NE KAZATE E DURRESIT, KAVAJES, SHIJAKUT DHE TIRANES

Me ndihmën e mbledhur nga popullsia ka filluar ndërtimi i 4 xhamive dhe 4 shkollave në kazanë e Durrësit, 14 shkollave në kazanë e Kavajës, 10 shkollave në kazanë e Shijakut, 18 xhamive dhe 8 shkollave në kazanë e Tiranës dhe njoftohet se, pasi në portat hyrëse të tyre janë vendosur mbishkrimet me vulën e sultan Abdulhamitit, në objektet e përfunduara ka nisur të kryhet adhurimi fetar dhe arsimit

Nezâret-i Maârif-i Umumiye

Mektubî Kalemi

Numara

4

Mâbeyn-i Hümâyûn-ı Mülûkâne Başkitâbet-i Celîlesi'ne

Nezâret-i acizîden evvel ve âhir ta'mîmen sebk eden vesâyâyâ tevfikân nefs-i Draç Kazası'nda dört cami ile dört mekteb ve Kavaye Kazası'nda on dört mekteb ve Şiyak Kazası'nda tamiren üç ve müceddeden yedi mekteb ve Tiran Kazası'nda on sekiz cami ile on sekiz mekteb inşası mahalleri ahalisi tarafından taahhüd olunarak bunlardan mevâki-i malumede on beş camii-i şerif ile on dokuz mektebin inşaatı hitâm bulmakla hem mezkûr mekteblerde talim-i sibyan ve hem cevâmî'de imamet ve va'z u nasihat eylemek ve ücretleri mütemevvilâtı ahali tarafından iâneten tesviye edilmek üzere Maârif Komisyonunca ba'de'l-ımtihan ehil ve münasib zevât tayin olunarak resm-i küşâdları icra ve bu vesile-i hasene ile dahi ed'îye-i mefrûza-i hazreti Hilâfet-penâhî ifa olunduğu beyânıyla işbu cevâmî'in kapıları üzerine "Sultan-ı Gazi Abdülhamid Han-ı Sâni efendimiz hazretlerinin asrı celîl-i Hilâfet-penâhîlerinin âsâr-ı mukaddesesindendir." ibaresini ve mekâtibin kapıları cebhesine dahi birer tuğra-yı garrâyı ve bin üç yüz on bir tarihini havî birer taş levhalar vaz'ı hüsn-i te'siri mûcib ve münasib olacağı mezkûr Draç Sancağı Mutasarrıflığı'ndan Yâver-i Ekrem-i Cenâb-ı Şehriyârî Derviş Paşa hazretlerine ve müşârunileyh cânibinden dahi bâ-tezkire-i mahsusa nezâret-i acizîye irsâl olunan tahrirât ve mazbatada istid'â edilmiş olmasına nazaran mezkûr levhaların ol vechile vaz' ve ta'likı zımında her ne vechile emr u fermân-ı inâyet-beyân-ı hazreti Hilâfet-penâhî şeref-sâdır olur ise infaz-ı hükm-i celîline şitâb edileceği muhât-ı ilm-i âlî buyuruldukda ol bâbda emr u fermân hazreti men lehü'l-emrindir.

Fî 6 Zilkade sene [1]311 ve fî 30 Nisan sene [1]310 / [12 Mayıs 1894]

Maârif Nâzırı

Zühdü

Mezkûr levhanın ta'likına müsaade buyurulmuş olduğu ve *Mesâhif-i Şerife* ve ilmihâl gibi kütüb-i diniyye ihdâ edileceği cevaben tebliğ edilmiştir.

16 Zilkade [1]311 / [22 Mayıs 1894]

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِرَأْسِ الْإِسْلَامِ
 آمَنَ دُرِّيَا نَ هَا يُونَ
 ٢٤٩٢

[illegible]

**TİRAN'DA ORTODOKSLARIN DEVAM ETTİĞİ OKULUN
GENİŞLETİLEREK YENİDEN İNŞA EDİLMESİ**

İşkodra Vilâyeti'ne bağlı Tiran Kasabası'nda 205 hanede 948 Ortodoks nüfus bulunduğ, Ortodoks erkek ve kız çocuklarının devam ettiği okul binasına iki kat eklenmesi ve genişletilerek yeniden inşa edilmesinde bir sakınca olmadığı

**RINDERTIMI PAS ZGJERIMIT I AMBIENTIT TE SHKOLLES
KU MESOJNE ORTODOKSET NE TIRANE**

Në kasabanë e Tiranës që varet nga vilajeti i Shkodrës ekzistojnë 205 njësi banimi (hane) me një popullsi prej 948 frymësh dhe nuk ka ndonjë problem nëse shkollës ku mësojnë fëmijët meshkuj dhe femra të besimit ortodoks ti shtohen dy kate dhe të rindërtohet duke u zgjeruar si godinë

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn
2493

Atûfetli efendim hazretleri

İşkodra Vilâyeti'nde Tiran Kasabası'nda vâki Rum Kilisesi bahçesi derûnunda etfâl-i zükûr ve inâsa mahsus mektebin iki kat ilâvesiyle tevsî'an inşasına ruhsat i'tâsı Rum Patrikliği'nden istid'â olunmuş ve mahall-i mezkûrdaki Rum cemaati iki yüz beş hânede zükûr ve inâs dokuz yüz kırk sekiz nüfus olup mektebin harâb olmasından nâşi tûlen ve arzan on beşer ve irtifâ'an on metre olarak inşa ve üç yüz lira masârîfının kilisenin nukûd-ı mevkûfesinden tesviye ve ifa kılınacağı ve ol bâbda bir gûne mahzur olmadığı iş'âr-ı mahallîden anlaşılmış olduğundan sureti istid'â mak-rûn-ı müsaade-i seniyye-i hazreti Padişahî buyurulduğu takdirde Divan-ı Hümâyûn Kalemî'nin müzekkeresinde gösterildiği vechile kuyûd-ı lâzıme ve mu'tâdenin derciyle ruhsatı mutazammın emri âlî tasdîri ve muamele-i müteferri'anın icrası tezekkür edildiğine dair Şûrâ-yı Devlet Dahiliye Dairesi'nin mazbatası arz u takdim kılınmış olmakla ol bâbda her ne vechile emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 8 Ramazan sene [1]312 - Fî 21 Şubat sene [1]310 / [5 Mart 1895]

Sadrazam ve Yâver-i Ekrem
Cevad

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 12 Ramazan sene [1]312 ve fî 25 Şubat sene [1]310 / [9 Mart 1895]

Serkâtîbi Hazreti Şehriyârî
Tahsin

Telgrafnâme

Dahiliye Nezâreti Celîlesi'ne

Draç Mekteb-i Rüşdîsi'nin masârif-i inşaiyesine karşılık olmak üzere inde'l-müzâyede biri yedi yüz doksan, bir diğeri kırk dört lira bedelât ile talibleri uhdelerinde takarrur ettiği mahallinden bildirilen arsaların fazla-i tarafdı dolaylı belediyeye aid bulundukları ve rağabât dahi münkatı' olduğu mütefehim olmasına nazaran bedelât-ı mezkûre ile ihalesiyle esmânının mekteb-i mezkûrun masârif-i inşaiyesine sarfına me'zûniyet i'tâ buyurulması Meclisi İdare-i Vilâyet ifade-siyle müsterhamdır.

Fî 14 Temmuz [1]315 / [26 Temmuz 1899]

İşkodra Vali ve Kumandanı
Müşir Kâzım

* *

تاریخ تظیف		مبلغ		ملاحظات	
14	1315	14	1315	استفودره ولایه جلیله	500
2. (2) مبالغه بلدیہ عائد اولوب طابریه عیدہ رزق نقدر ابدہ عیدہ رزق					
فوقیہ دراج مکتبہ رشیدیہ انشائنه حرفی معارف نفیہ درجہ دہ					
نسبہ اولیہ اولیہ					
مبلغ					

İşkodra Vilâyeti Celîlesi'ne

Telgraf

C. Fî 14 Temmuz sene [1]315. Belediyeye aid olup tâlibleri uhdelerinde takarrur eden arsaların fûrûhtuyla Draç Mekteb-i Rüşdîsi inşaatına sarfı Maârif Nezâreti Celîlesince de tensîb olunmuşdur. Ol bâbda.

Fî 12 Eylül sene [1]315 / [24 Eylül 1899]

ARNAVUTLUK'TA ISLAHAT ÇALIŞMALARI SONUCU DEBRE-İ BÂLÂ, DEBRE-İ ZÎR VE MAT KAZASI'NDA OKULLAR YAPILMASI

Arnavutluk'ta asayişin sağlanması için yapılacak ıslahat çalışmaları çerçevesinde Manastır Vilâyeti'nde ne kadar okul ve ne miktar tahsisata ihtiyaç olduğuna dair raporun Maârif Nezâreti'ne gönderildiği / Debre-i Bâlâ ve Debre-i Zîr'in dağlık bölgelerinde yaşayanlarla, Mat Kazası halkının mizac ve karakterlerindeki sertlik sebebiyle vergi tahsilatı yapılamadığından diğer yerlerde vergilerle birlikte alınan "maârif payı"nın da tahsilatına imkân bulunmadığı / Hiçbir çocuğun eğitim hakkı gözardı edilemeyeceğinden, başka taraflardan toplanan maârif paylarından burada da okullar yapılabileceğine dair Manastır Vilâyeti'nin önerisinin Maârif Nezâreti'ne sunulması

NDERTIMI I SHKOLLAVE NE KAZATE E DIBRES SE SIPERME, DIBRES SE POSHTME DHE MATIT SI REZULTAT I PUNES REFORMUESE NE SHQIPERI

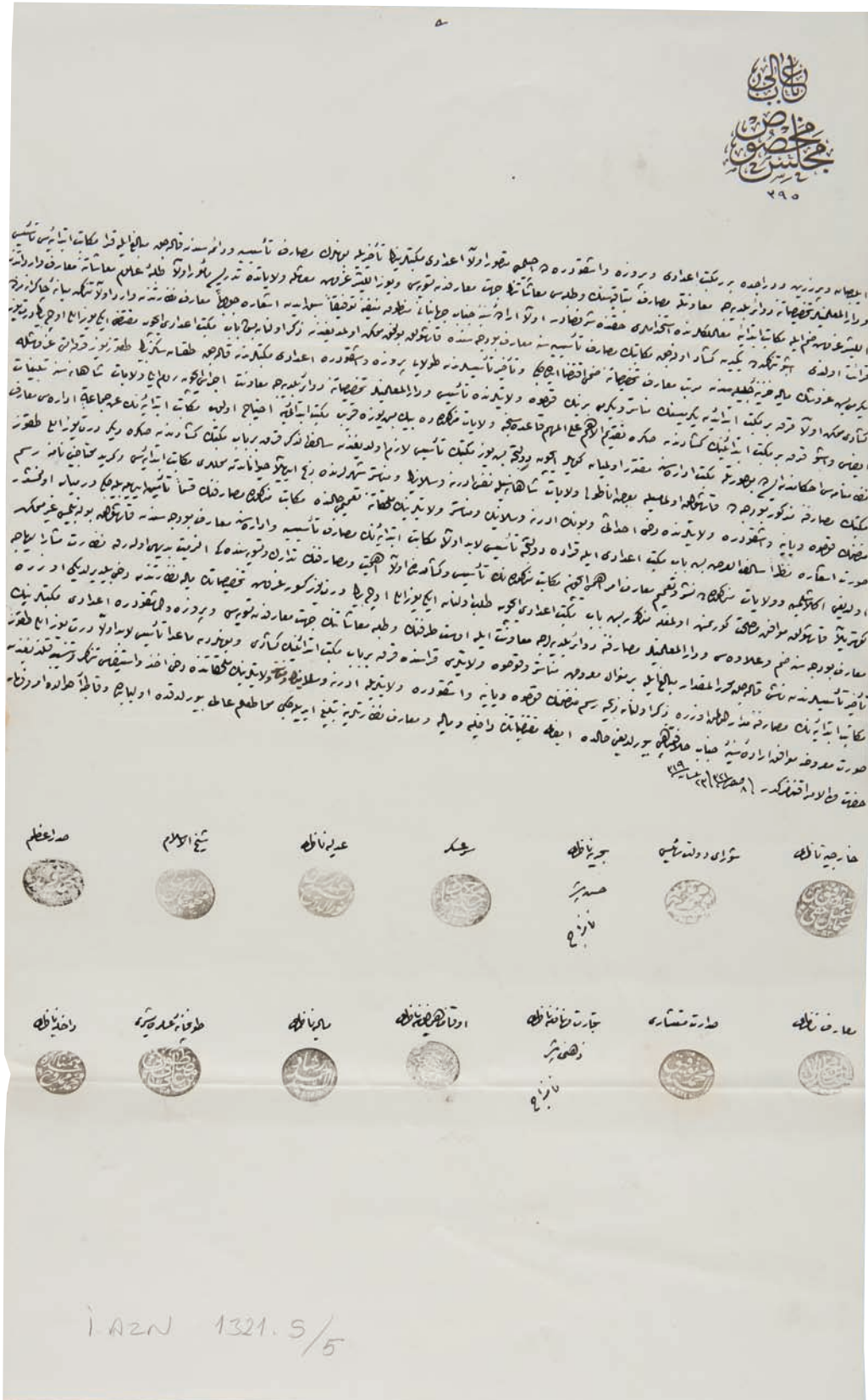
Në kornizën e punimeve moderne që do të realizohen për të siguruar qetësinë dhe rendin në Shqipëri, i dërgon Ministrisë së Arsimit raportin e kërkuar prej kësaj së fundit në lidhje me numrin e shkollave në vilajetin e Manastirit dhe sasisë së fondit që u nevojitet atyre / Për shkak të natyrës dhe karakterit të ashpër që kanë banorët e zonave malore të Dibrës së Sipërme e Dibrës së Poshtme, si dhe ata të kazasë së Matit nuk ka qenë e mundur që prej tyre të mbliidhen taksat, ndërsa në vendet e tjera ka qenë e pamundur të mbliidhet nga populli taksa e "hises së arsimimit" e cila grumbullohet sëbashku me taksat e tjera / Paraqitja në Ministrinë e Arsimit e propozimit të vilajetit të Manastirit që, me hisen e arsimimit që mbliidhet edhe këtu të ndërtohen shkolla, pasiqë e drejta e fëmijëve për arsimim nuk mund të shpërfillet

Maârif Nezâreti Celîlesi'ne

Arnavudluk'da asayişin te'min ve istikmâli kazıyyesine aid tedâbîr cümlesinden olmak üzere ol bâbda şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî hük-mi münîfince mekteb olmayan mahallerde mekâtib te'sisi lâzımeden bulunduğuna binâen dahilî vilâyetde nerelerde ne kadar mekteb inşa ve ne kadar tahsisât i'tâsı icab edeceği nezâreti celîlelerinden vâki olan isti'lâm üzerine 15 Haziran sene [1]315 tarihli mazbata ile inbâ ve tanzim olunan defter isrâ kılındığına ve Debre Sancağı'nın hususiyetine ve hâssaten Debre-i Bâlâ ve Zîr Malisyalarıyla Mat Kazası ahalisinin huşûnet-i mizacına mebnî şimdiye kadar a'sâr dahi vermemelerine nazaran ne vergiden ne de a'sârdan hisse-i Maârif iânesi nâmıyla bir şey istifâsı gayr-ı kâbil olup şu kadar ki isti'dâd-ı fîrîleriyle beraber henüz nimet-i maârifden zâika-mend olmayan e'fâl-i mahalliyenin talim ve tedrîsi tahsisât-ı muktezîyenin varidât-ı mahsusa-i mahalliyeden te'minine ta'alluk eden esbâb-ı mesrûreden dolayı büsbütün müstağrak-ı cehalet ve nâdânî olacaklarından ve tahsisât-ı mezbûrenin diğer mahalden tedarikiyle mekâtibin bir an evvel küşâdına teşebbüs olunur ise sebeb-i huşûnet olan cehalet tedricen mündefi' olarak çocuklarının terakkiyâtından evliya-yı e'fâlin dahi bir dereceye kadar teyakkuz ve intibâh hâsıl edebilmeleri mülâhazasınca hisse-i merkûmenin bilâhare istifâsı da muhtemel göründüğünden bahisle bazı beyanâta dair Manastır Vilâyeti'nden alınan tahrirât Tesrî-i Muamelât ve Islahât Komisyonu ifadesiyle tisyâr kılınmıştır. İcabının icra ve inbâsına himem-i aliyye-i âsafâneleri derkâr buyurulmak bâbında.

8 Şaban sene [1]317 - 28 Teşrîn-i Sânî sene [1]315 / [10 Aralık 1899]

ELBASAN VE DRAÇ'TA LİSE; İŞKODRA, MANASTIR VE YANYA VİLÂYETLERİNDEKİ KÖYLERDE 500 İLKOKUL AÇILMASI

Elbasan, Prizren ve Draç'ta bir idadî (lise) açılması, Preveze ile İşkodra'da yapılması düşünülen idadîlerin açılışının ertelenerek bunlardan kalacak miktar ile köylere ibtidâî (ilkokul) açılmasının daha önemli olduğu / Darülmualimîn ödeneğine belediyelerce yardım edilmesi / Vilâyette ders vermekte görevli öğrencilerin ilkokul öğretmenliğinde görevlendirilmeleri ilkokul yaptırmaya gücü yetmeyen köylere ilkokulların devlet tarafından yapılması gerektiği, bunlar için gereken miktarın şehirlerde kesilen hayvanlardan alınan verginin okullara tahsisıyla kısmen karşılanabileceği

İNAGURIMI I LICEVE NE ELBASAN DHE DURRES; SI DHE 500 SHKOLLA FILLORE NE FSHATRAT E VILAJETEV E TE SHKODRES, MANASTIRIT DHE JANINES.

Çelja e një liceu (idadije) në Elbasan, Prizren dhe Durrës, shtyrja e afatit të inagurimit të shkollave idadije që mendohej të kryhej në Prevezë dhe Shkodër, vlerësimi si më i rëndësishëm i çeljes së shkollave fillore (ibtidaije) të fshatit me sasinë monetare që do të mbeten prej tyre; ndihma nga ana e bashkive për fondin e darulmuallimin-eve, ngarkimi me detyrën e mësimdhënies në shkollat fillore të nxënësve të ngarkuar me këtë detyrë në vilajete; nga ana e shtetit duhet të ndërtohen rreth 500 shkolla fillore (ibtidaije) nëpër fshatrat që nuk kanë mundësi të ndërtojnë vetë ato, shpenzimet monetare të të cilave mendohet të përballohen pjesërisht nëpërmjet taksës që grumbullohet për bagëtitë e prera në qytete

Bâb-ı Âlî

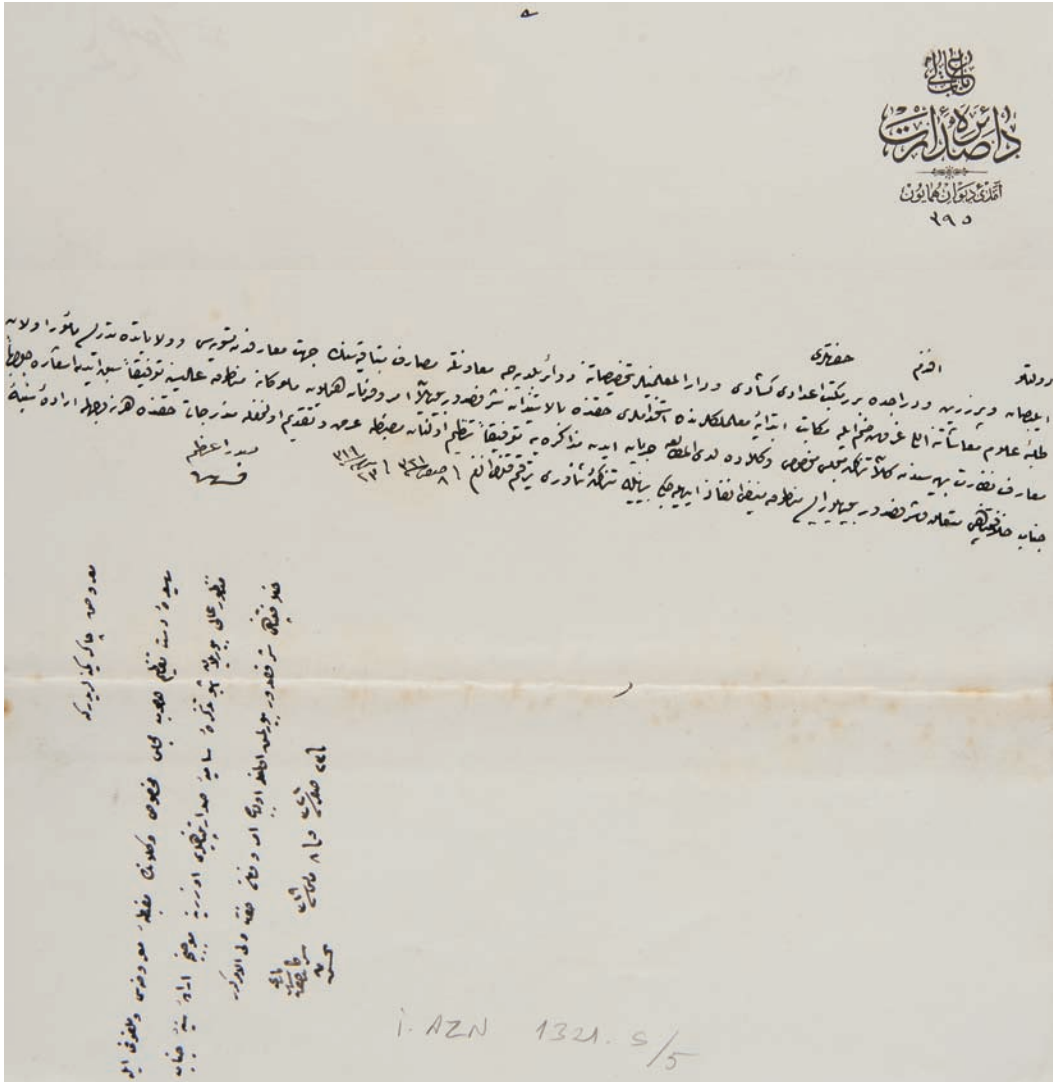
Meclis-i Mahsus

395

Elbasan ve Prizren ve Draç'da bir mekteb-i idâdî ve Preveze ve İşkodra'da açılması mutavassı olan idâdî mekteblerinin te'hiriyile bunların masârif-ı te'sisiye ve dâimesinden kalacak mebaîlî ile kurâ mekâtib-i ibtidâiyesi te'sisi ve Dârülmualimînler tahsisatına devâiri belediyece muavenetle masârif-ı mütebâkiyesinin ve talebesi maaşâtının cihet-i Maârifden tesviyesi ve yüz elliser kuruluş maaşla vilâyâtda tedris e memur olan talebe-i ulûm maaşâtına Maârif varidâtından elişer kuruluş zam ile mekâtib-i ibtidâiye muallimliklerinde istihdamları hakkında şeref-sâdir olan irâde-i seniyye-i cenâb-ı cihanbânî mantûk-ı münîfine tevîkan sebk eden iş'âra cevaben Maârif Nezâreti'nden vârid olan tezkire miyâne-i çâkerânemizde kırâet olundu. İşbu tezkirede yeniden küşâd olunacak mekâtibin masârif-ı te'sisiyesine Maârif bûdcesinde karşılık bulunması mümkün olmadığından zikrolunan beş bâb mekteb-i idâdî için muktezî iki yüz elli üç bin dört yüz yirmi beş kuruluşun Maliye Hazine-i Celîlesi'nden müretteb Maârif tahsisatına zammı iktizâ edeceği ve te'hiri te'sislerinden dolayı Preveze ve İşkodra idâdî mekteblerinden kalacak doksan sekiz bin dokuz yüz kırk altı kuruluşla küşâdı mümkün olan kırk bir mekteb-i ibtidâîden yirmisinin Manastır ve yirmi birinin Kosova Vilâyetlerinde te'sisi ve dârülmualimînler tahsisâtına devâiri belediyece muâvenet icrası için Rumeli Vilâyât-ı Şahanesi'ne tebligât ifası ve işbu kırk bir mekteb-i ibtidâînin küşâdından sonra "takdimü'l-ehemm ale'l-mühim" kaidesince vilâyât-ı mezkûrede bin beş yüze karîb mekteb-i ibtidâiye ihtiyac olup mekâtib-i ibtidâiyesinin an cemaatin idaresi *Maârif Nizam-nâmesi* ahkâmından ise de bu suretle mekteb idaresine muktedir olmayan köyler için devletçe beş yüz mektebin te'sisi lâzım olduğundan salîfû'z-zikr kırk bir bâb mektebin küşâdından sonra diğer dört yüz elli dokuz mektebin masârifine mezkûr bûdcede karşılık olmamasıyla bazı Ana-

dolu vilâyât-ı şahanesiyle nefsi Edirne ve Selanik ve Manastır şehirlerinde zebh edilen hayvanât-
dan mahalleri mekâtib-i ibtidâiyesi ve Girid muhtacîni nâmına resm-i munzamın Kosova ve
Yanya ve İşkodra Vilâyetlerinde dahi ihdâsı ve bunun Edirne ve Selanik ve Manastır Vilâyetleri-
nin mülhakâtına ta'mîmi hâlinde mekâtib-i mezkûre masârifinin kısmen te'min edilebileceği der-
miyân olunmuştur. Sureti iş'âra nazaran salîf'ul-arz beş bâb mekteb-i idâdî ile kurûda devletçe
te'sisi lâ-büd olan mekâtib-i ibtidâiyenin masârif-i te'sisiye ve idaresine Maârif bûdcesinden kar-
şılık bulunabilmesi gayr-ı mümkün olduğu anlaşılmış ve vilâyât-ı mezkûrede neşr ve ta'mîm-i maâ-
rif emri ehemmi için mekâtib-i mezkûrenin te'sisi ve küşâdında olan ehemmiyet ve masârifinin te-
darik ve tesviyesindeki elzemiyet bedîhî olarak nezâret-i müşârunileyhâca gösterilen karşılık mu-
vâfık-ı maslahat görünmüş olmakla mezkûr beş bâb mekteb-i idâdî için taleb olunan iki yüz elli
üç bin dört yüz kûsur kuruş tahsisâtın Maliye Nezâreti'nden dahi bildirildiği üzere Maârif bûd-
cesine zam ve ilâvesi ve Dârümuallimînler masârifine devâir-i belediyelerce muâvenet ile üst ta-
rafının ve talebe maaşâtının ciheti Maârifden tesviyesi ve Preveze ve İşkodra idâdî mektepleri-
nin te'hir ve te'sislerinden nâşi kalacak muharrerü'l-mikdar mebâliğ ile ber-minvâl-i ma'rûz Ma-

nastır ve Kosova Vilâyetleri kurâsında kırk bir bâb mekteb-i ibtidâînin küşâdı ve bunlardan mââdâ te'sisi lâ-büd olan dört yüz elli dokuz mekâtib-i ibtidâîyenin masârıfına medâr olmak üzere zikrolunan zebhiye resm-i munzamının Kosova ve Yanya ve İşkodra Vilâyetleriyle Edirne ve Selanik ve Manastır Vilâyetlerinin mülhakâtında dahi ahz u istifâsı tezekkür ve tensîb kılındığından sureti ma'rûza muvâfık irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî buyurulduğı hâlde ifa-yı muktezi-yâtının Dahiliye ve Maliye ve Maârif Nezâretlerine tebliğ edileceğı muhâtı ilm-i âlî buyuruldu da ol bâbda ve kâtıbe-i ahvâlde emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emr efendimizindir.

Fî 8 Safer sene [1]321 - Fî 23 Nisan sene [1]319 / [6 Mayıs 1903]

(Meclis-i Mahsus üyelerinin mühürleri)

* *

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn
395

Devletli efendim hazretleri

Elbasan ve Prizren ve Draç'da bir mekteb-i idâdî küşâdı ve Dârümuallimînler tahsisâtına devâiri belediyece muavenetle masârıfı mütebâkiyesinin ciheti Maârif'den tesviyesi ve vilâyâtda tedrîse memur olan talebe-i ulûm maaşâtına elli kuruş zam ile mekâtib-i ibtidâîye muallimliklerinde istihdamları hakkında bi'l-istizân şeref-sudûr buyurulan emr u fermân-ı hümâyûn-ı mülûkâne mantûk-ı âlisine tevfi kan sebk eden iş'âra cevaben Maârif Nezâret-i Behiyyesi'nden gelen tezkire Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'da lede'l-mütâlâa cereyân eden müzâkereye tevfi kan tanzim olunan mazbata arz u takdim olunmakla mündericâtı hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz edileceğı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 8 Safer sene [1]321 - Fî 23 Nisan sene [1]319 / [6 Mayıs 1903]

Sadırazam
Ferid

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup Meclis-i Mahsus-ı Vükelâ'nın mazbata-i ma'rûzası ve melfûfu ile manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-sudûr buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 23 Safer sene [1]321 ve fî 8 Mayıs sene [1]319 / [21 Mayıs 1903]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî
Tahsin

[illegible][illegible][illegible]

**BERAT'A BAĞLI FİYER'DE ORTODOKS KIZ OKULUNUN
GENİŞLETİLEREK YENİDEN İNŞASI**

Berat Sancağı Fiyer Nahiyesi'nde 400 hane gayrı müslim bulunduğu, nahiyedeki Ortodoks kız okulunun genişletilerek 16,30 metre uzunluk 5 metre genişliğinde 4.700 kuruş harcanarak yeniden inşasına izin verildiği

**RINDERTIMI I SHKOLLES SE VAJZAVE ORTODOKSE NE FIER,
QE VARET NGA BERATI, DUKE I ZGJERUAR AMBIENTET E SAJA**

Në nahijen e Fierit që varet nga sanxhaku i Beratit gjenden 400 njësi banimi (hane) jomuslimane dhe me këtë rast lejohet që shkolla e vajzave ortodokse të nahijesë të rindërtohet duke u zgjeruar në përmasa 16,30 metra e gjatë dhe 5 metra e gjerë, ndërtim që kap vlerën e 4.700 guruhëve

Bâb-ı Âlî

Daire-i Sadâret

Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn

2603

Devletli efendim hazretleri

Maârif Nezâret-i Celîlesi'nin Şûrâ-yı Devlet'e havale olunan tezkiresi üzerine Mülkiye Dairesi'nden tanzim ve leffen arz u takdim kılınan mazbatada Yanya Vilâyeti'nde Berat Sancağı muzâfâtından Fiyer Nahiyesi merkezinde Rum İnâs Mektebi'nin tamiren ve tevsî'an inşasına ruhsat î'tâsı istid'â olunmuş ve mezkûr mektebin on altı metre ve otuz santimetre tûl ve beş metre ve beş buçuk santimetre arzında dört metre ve beş santimetre tûl ve üç metre ve on santimetre arzında bir balkonu hâvî olarak inşa ve sarfı iktizâ eden dört bin yedi yüz kuruşun kilise sandığı nukûd-ı mevcudesinden tesviye ve î'tâ olunacağı ve karye-i mezkûrede dört yüz hâne nüfus-ı gayrı Müslime mevcut olup mektebin ol vechile inşasında bir gûne mahzur olmadığı iş'âr-ı mahallîden anlaşılmış olduğundan zikrolunan mikdar ve zirâ'lar tecavüz edilmemek ve masârif-ı inşaiye berminvâl-i mezkûr tesviye edilip bu vesile ile kimseden cebren akçe ahzı veya sureti saire ile taz-yikât icrası gibi mugayiri marzî-i âlî hâlât vukû'a getirilmemek ve ikmâl-i inşasıyla küşâdında Maârif-i Umumiye Nizamnâmesi'nin bu misillü mekâtib-i hususiyeye mütedâir ahkâmına tamamıyla riâyet olunmak üzere kuyûd-ı lâzime ve mu'tâdenin derciyle ruhsatı hâvî emri-i âlî isdârının Divan-ı Hümâyûn Kalemî'ne havalesi ve nezâret-i müşârunileyha ile Adliye ve Mezâhib ve Dahiliye Nezâret-i Celîlelerine malumât î'tâsı lüzumu gösterilmiş olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Mülkdâr şeref-müte'allik buyrulur ise mantûk-ı âlîsi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 4 Şevval sene [1]321 - Fî 11 Kânûn-ı Evvel sene [1]319 / [24 Aralık 1903]

Sadriazam Ferid

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûflarıyla manzûr-ı âlî buyrulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 8 Şevval sene [1]321 ve fî 15 Kânûn-ı Evvel sene [1]319 / [28 Aralık 1903]

Serkâtib-i Hazreti Şehriyârî

Tahsin

DN. mvi 4-2/48

İŞKODRA MERKEZİNDE BİR LİSE VE ÖĞRETMEN OKULU AÇILMASINA KARAR VERİLDİĞİ

İşkodra Vilâyeti'ne bağlı Draç'ta bir idadî (lise), dört kaza merkezinde birer rüşdiye (ortaokul) ve 232 köyde ibtidâî (ilkokul) bulunmasına rağmen, bunun vilâyetin ihtiyacını karşılamadığı; ayrıca bir Dârümuallimîn (Öğretmen Okulu) ve İşkodra merkezinde de bir idadî açılmasına karar verildiği

MERRET VENDIMI QE TE HAPET NJE LICE DHE NJE SHKOLLE MESUESISH NE QENDREN E SHKODRES

Megjithëse në Durrës gjendet një lice (idadije) dhe nga një shkollë ruzhdije në të katër qendrat e kazave, si dhe shkolla fillore në 232 fshatra, të gjitha këto nën varësinë e vilajetit të Shkodrës, të gjitha këto insitucione nuk mjaftojnë që të përballojnë nevojat e vilajetit; prandaj merret vendimi që të hapet një Darulmuallimin dhe një lice në qendrën e Shkodrës

Telgrafnâme

Dahiliye Nezâreti Celîlesi'ne

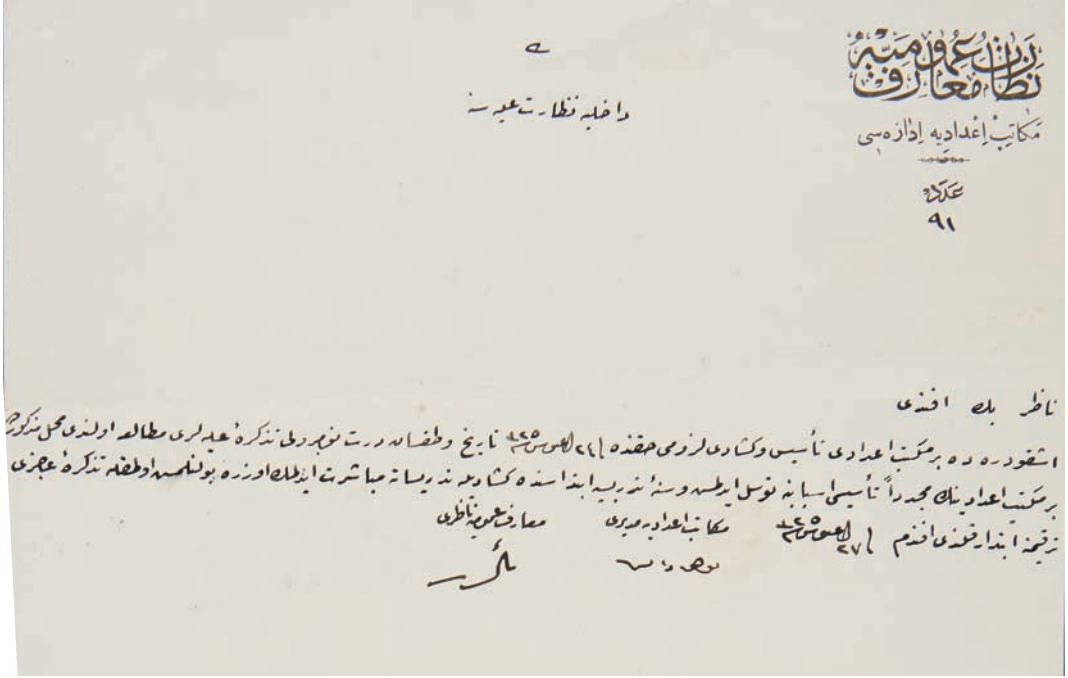
C. 29 Temmuz [1]325

Tafsilâtı başkaca arz olacağı üzere vilâyetçe inşasına lüzum gösterilen üç yüz kırk altı kilometreliğine müsaade edilebilmiştir. Maârifte gelince yalnız Draç'da bir idadî ile dört kaza merkezlerinde birer rüşdî ve iki yüz otuz karyede ibtidâî ve sıbyân mektepleri mevcut olsa da bunun ne adedi ne de programı ihtiyacı mahallî ile mütenâsib olmayıp adeta hâl-i ibtidâîdedir. İdadî ve rüşdiyelerin tensik ve ıslâhına teşebbüs edildiği gibi mekâtib-i ibtidâiyede numune olacak surette bu kere merkez-i vilâyetde karşılığı bulunarak büyük bir ibtidâî mektebi inşasına başlanılmak üzeredir. Bunu müteâkib bir de Dârümuallimîn küşâdı tahtı karara alınmıştır. Vilâyâtı sairenin hemen umum livâ ve bazı kaza merkezlerinde dahi idadî mektepleri bulunduğu hâlde en ziyade muhtac olan İşkodra'nın ol nimetden mahrum bırakılması bi-hakkın teessüfe sezâdır. Bu cihet içinde Maârif Nezâreti'ne karşı teşebbüsâtı lütufkârânede bulunulması inâyeti celîle-i nezâret-penâhîlerine vâbestedir. Şimdiye kadar ıslâhât ve icraât görmüş olan bu vilâyetin lehü'l-hamd emn u asayışı şikâyet olunacak derecede değilse ber-mûceb-i emr bir kat daha te'mini huzur ve emniyet için te'yid-i teşebbüsâtın ve ticarî ve iktisadî şirketler te'sisi için de teşvikâtın hâlî kalınmamakda olduğu ma'rûzdur. Fermân

Fî 16 Ağustos [1]325 / [29 Ağustos 1909]

**İşkodra Vali ve Kumandanı
Mirivâ Bedri**

**

Nezâret-i Maârifî Umumiye
Mekâtib-i İdâdiye İdaresi
Aded
91

Dahiliye Nezâret-i Aliyyesi'ne

Nâzır Beyefendi

İşkodra'da bir mekteb-i idâdî te'sis ve küşâdî lüzumu hakkında fî 24 Ağustos [1]325 tarih ve doksan dört numaralı tezkire-i aliyyeleri mütâlâa olundu. Mahall-i mezkûrda bir mekteb-i idâdînin müceddeden te'sisi esbâbına tevessül edilmiş ve sene-i tedrîsiye ibtidâsında küşâdıyla tedrisâta mübâşeret edilmek üzere bulunulmuş olmakla tezkire-i acizî terkîmine ibtidâr kılındı, efendim.

Fî 27 Ağustos [1]325 / [9 Eylül 1909]

Mekâtib-i İdâdiye Müdürü
(İmza)

Maârifî Umumiye Nâzırı
(İmza)

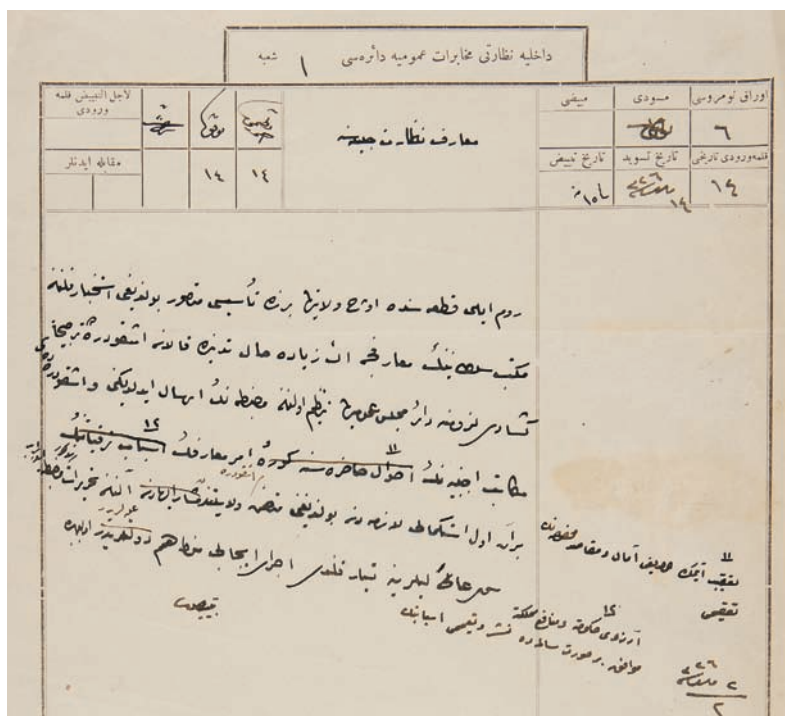

İŞKODRA'DA LİSE AÇILMASI

Eğitim seviyesinin düşük olduğu İşkodra'da yabancı okulların emel ve maksatlarını sonuçsuz bırakmak ve eğitim işini hükümetin arzu ettiği şekilde memleket yararına uygun bir surette yaygınlaştırmak maksadıyla bir sultanî (lise) açılması

ÇELJA E NJE LICEU NE SHKODER

Çelja e një liceu sultani në Shkodër, ku shkalla e arsimimit është e ulët, në mënyrë që shkollat e huaja të mos vjelin frytet që dëshirojnë dhe që çështja e arsimimit të përhapet në mënyrë të përshtatshme në të mirë të kombit, ashtu siç dëshiron edhe qeveria perandorake

Dahiliye Nezâreti
Muhaberâtı Umumiye Dairesi
Şube: 1

Maârif Nezâreti Celîlesi'ne

Rumeli kıt'asında üç vilâyetden birinde te'sisi mutasavver bulunduğu istihbâr kılınan Mekteb-i Sultanî'nin Maârifçe en ziyade hâl-i tedennîde kalan İşkodra'da tercihen küşâdî lüzumuna dair Meclis-i Umumî'den tanzim olunan mazbatanın irsâl edildiği ve İşkodra'daki mekâtib-i ecnebiye-nin takib etmekde olduğu âmâl ve makâsıd-ı mahsusanın ta'kîmi ve emr-i maârifin arzu-yı hükûmete ve menâfi'-i memlekete muvâfık bir suret-i sâlimede neşr ve ta'mîmi esbâbının bir an evvel istik-mâli lâzîmeden bulunduğunu mutazammın İşkodra Vilâyeti'nden alınan tahriât-ı mezkûr mazbata ile beraber sicill-i âlîlerine tisyâr kılındı. İcra-yı icabı menû-ı himem-i aliyeleridir. Ol bâbda.

Fî 15 Mart sene [1326 / 28 Mart 1910]

**ARNAVUTLUK'TA AÇILACAK İLKOKULLARDA OKUTULACAK KİTAPLARIN
BASILMASI İÇİN GEREKEN MALZEMENİN SATIN ALINMASI**

Arnavutluk'ta açılacak ilkokullarda okutulacak kitapların matbaada basılması için gereken malzemenin Viyana'da "Lopel Baadem" adlı yerden satın alınması

**BLERJA E MJETEVE TE NEVOJSHME QE NEVOJITEN PER TE SHTYPUR TEKSTET MESIMORE
QE DO TE MESOHEN NE SHKOLLAT FILLORE QE DO TE ÇELEN NE SHQIPERI**

Blerja e materialeve të nevojshme për shtypjen në shtypshkronjë të librave që do të mësohen në shkollat fillore (ibtidaije) që do të hapen në Shqipëri, nga vendi i quajtur "Lopel Baadem" në Vjenë

Meclisi Vükelâ Müzakerâtına Mahsus Zabıt Varakasıdır

Hulâsa-i Meâli

Maârif Nezâreti'nin 4 Muharrem sene [1]330 ve 12 Kânûn-ı Evvel sene [1]327 tarihli tezkiresi ve melfûfu okundu.

Kararı

Mezkûr tezkirede gösterildiği vech ile Arnavudluk'da te'sis olunacak mekâtib-i ibtidâiyyeye mahsus kütüb ve resâilin tab'ı için iktizâ eden Latin hurûfunun esmânı İstanbul Gümrüğü'nde te'sellüm edilmek şartıyla pusula mücebince Mecidiye on dokuz kuruş hesabıyla yedi bin altı yüz küsûr kuruşa bâliğ olup hurûf-ı mezbûrenin ancak Viyana'da Lopel Baadem nâmındaki mahalde fûrûht edilmekde olmasına nazaran bi'l-münâkasa tedariki gayr-ı mümkün bulunduğundan güm-rük resmi ve masârıf-ı saire dahil olduğu hâlde tahminen sarfı iktizâ eden sekiz bin yedi yüz kü-sûr kuruşun Matbaa-i Âmire'nin sene-i hâliye levâzım-ı te'sisiye maddesinden sarfıyla mezkûr hu-rûfâtın sâlifü'l-beyân mahalden emaneten mübâyâ'ası hususunun nezâret-i müşârunileyhâya ce-vaben tebliği ve Divan-ı Muhasebât Riyâseti'ne malumât verilmesi tezekkür kılındı.

Fî 17 Muharrem sene [1]330 - Fî 25 Kânûn-ı Evvel sene [1]327 / [7 Ocak 1912]

(Meclisi Vükelâ üyelerinin imzaları)

MV. 227/202

ARNAVUTLUK'TA BULUNAN LİSELERDE ARNAVUTÇA DERSİNİN KONULMASI HAKKINDA KANUN TEKLİFİ

Arnavutluk'ta bulunan liselerde mahallî olan Arnavutça'nın bir ders olarak okutulması için
Maârif Nezâreti bütçesinin ilgili kalemlerine ödenek ilavesiyle ilgili kanun teklifi

PROPOZIMI PER LIGJIN RRETH VENDOSJES SE LENDES SE GJUHES SHQIPE NE LICETE QE NDODHEN NE SHQIPERI

Propozimi për ligjin në lidhje me shtesën në fondin e zyrtar administrative në lidhje me
buxhetin e Ministrisë së Arsimit për vendosjen e gjuhës shqipe, që është gjuha vendore,
si lëndë mësimore në licetë e Shqipërisë

Mazbata

Maârif Nezâreti'nin meclisi acizânemizde kırâet olunan tezkiresinde dermiyân olunduğu
vech ile Arnavudluk'da mevcud mekâtib-i sultaniye ve idâdiyede lisan-ı mahallî olan Arnavud-
ca'nın bu seneden itibaren tedrisi zımında Maârif bütçesinin yirmi dördüncü faslının ikinci mad-
desine altı aylık olarak yetmiş iki bin ve İşkodra, Yanya, Manastır idâdilerinin sene-i tedrisiye ib-
tidâsında liseye tahvili için kezâlik altı aylık olarak madde-i mezkûreye üç yüz otuz dört bin se-
kiz yüz ve yirmi beşinci faslının ikinci maddesine iki yüz yetmiş beş bin iki yüz kuruşun zammı
hakkında tanzim olunan madde-i kanuniye lâyihasının Kanun-ı Esasî'nin yüz birinci maddesi mû-
cebince Meclis-i Umumî'nin küşâdında kanuniyeti teklif olunmak üzere muvakkaten mevki-i
mer'iyete vaz'ı bî't-tezekkür sâlifü'l-beyân lâyiha ile arz u takdim olunmakla kâtibe-i ahvâlde emr
u fermân.

Madde-i Kanuniye Lâyihası

Sene-i hâliye Maârif bütçesinin yirmi dördüncü faslının ikinci maddesine Arnavudca'nın ted-
rîsi için yetmiş iki bin ve İşkodra, Yanya, Manastır idâdilerinin sene-i tedrisiye ibtidâsında liseye
tahvili için kezâlik madde-i mezkûreye üç yüz otuz dört bin sekiz yüz ve yirmi beşinci faslın ikinci
maddesine iki yüz yetmiş beş bin iki yüz kuruşun zammı tensib edilmiştir. Bu madde-i kanuniye-
nin icrasına Maliye ve Maârif Nezâretleri memurdur. Bu madde-i kanuniyenin Meclis-i Umumî'nin
küşâdında kanuniyeti teklif olunmak üzere muvakkaten mevki-i icraya vaz'ını irâde ederim.

Fî 30 Ramazan sene [1]330 - Fî 30 Ağustos sene [1]328 / [12 Eylül 1912]

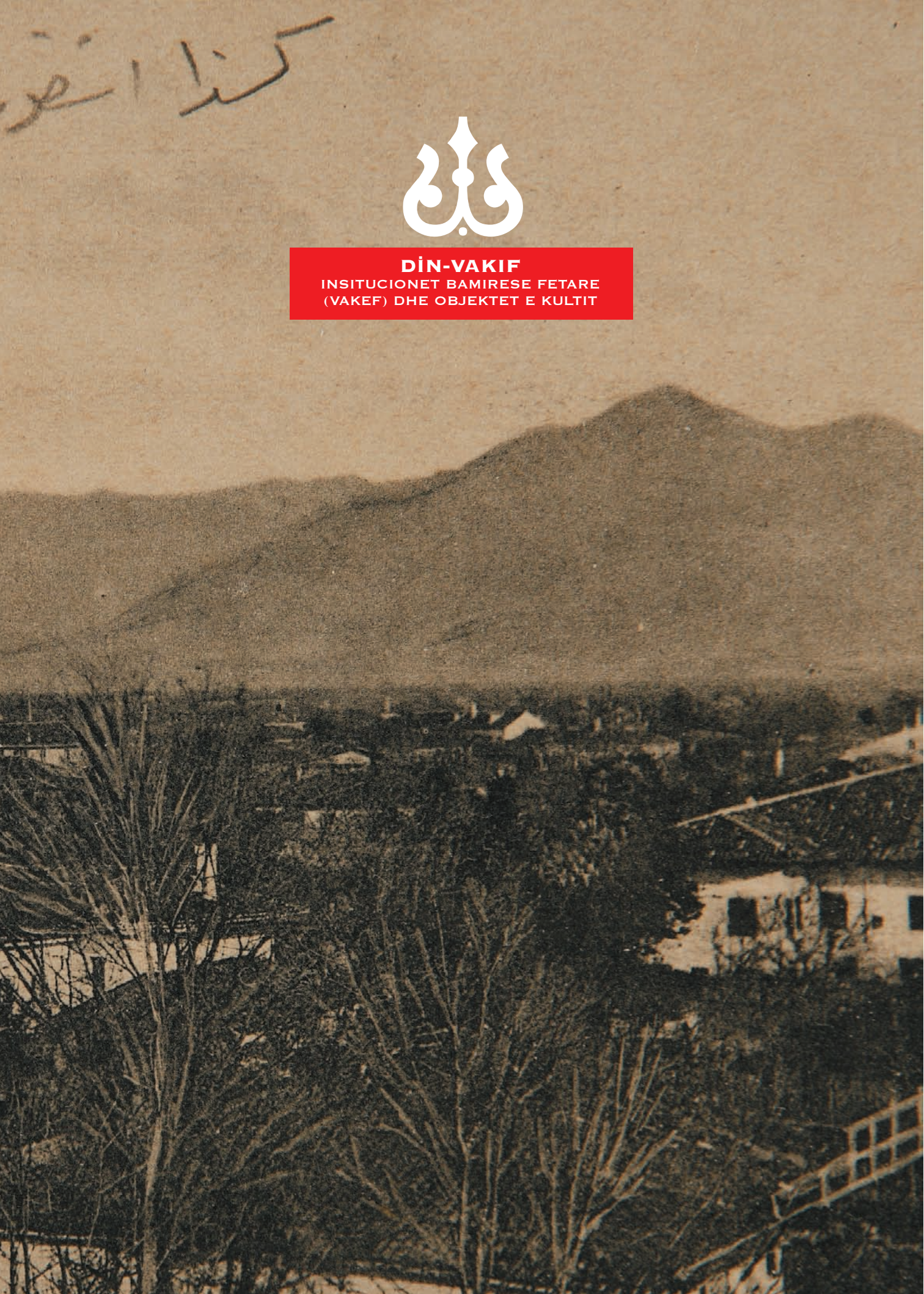
كوشه فرينه
Kujtim nga Shkodra.
Kisha e Frétnévé n' Shkoder.

İşkodra'da bir kilise...

Një kishë në Shkodër

(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

کتابخانه

DİN-VAKIF
INSITUCIONET BAMIRESE FETARE
(VAKEF) DHE OBJEKTET E KULTIT

لغة مصر

دلونیه قاضینک عرضی در

فصله دلونیه به تابع نوارچه نام محله اهلینک محله لرینه قریب برده جامع اولوب
ایام شناده جمعه نازین داده کلی عورت مکروب جامعه مخاج اولوب ایله کندو مال لرله
محله مزبورده برجامع بنا املت باندن اذن های اولوب اذنی پورلوب و خطای بی اباب
استحقاق دن محمد صدقه و غایت بیورق و جاسنه عرضی ابدرا و لیا بد
امروزمان شوقلو و مهاتلو بادشا همکدر

1547

درود و سکه عرضی در کلبه اولدره فصله دلونیه به تابع نوارچه نام محله اهلینک محله لرینه قریب برده جامع اولوب
ایام شناده جمعه نازین داده کلی عورت مکروب جامعه مخاج اولوب ایله کندو مال لرله
محله مزبورده برجامع بنا املت باندن اذن های اولوب اذنی پورلوب و خطای بی اباب
استحقاق دن محمد صدقه و غایت بیورق و جاسنه عرضی ابدرا و لیا بد
امروزمان شوقلو و مهاتلو بادشا همکدر

الصفا
حلیل
در کلبه

A.E 4-MEHMED 8536

اولدره

DELVINE KASABASI NAVARIÇE MAHALLESİ'NDE CAMİ İNŞASI

Camisi olmadığından dolayı Cuma namazı hususunda sıkıntı çekilen Delvine Kasabası'nın Navariçe mahallesinde halkın kendi imkânlarıyla bir cami yaptırmalarına ve burada Cuma namazı kılınmasına Padişah tarafından izin verildiği

NDERTIMI I XHAMISE NE LAGJEN NAVARICE TE KASABASE SE DELVINES

Sulltani jep lejen përkatëse që banorët e lagjes Navarice të kasabasë së Delvinës, që e kanë shumë të vështirë çështjen e faljes së namazit të xhumasë pasi që nuk kanë xhami në lagje, të ndërtojnë një xhami me mundësitë e tyre ekonomike dhe të falin namazin e xhumasë në të

İzin verdim

Delvine kadısının arzıdır.

Kasaba-i Delvine'ye tâbi Navariçe nâm mahalle ahalisinin mahallelerine karîb yerde cami olmayıp eyyâm-ı şitâda Cuma namazın edâda küllî usret çekip camiye muhtac olmaları ile kendi mallarıyla mahalle-i mezbûrda bir cami bina eylemek bâbında izn-i hümayûnları erzânî buyurulup ve hitabeti erbâb-ı istihkâkdan Mehmed'e sadaka ve inâyet buyurulmak ricasına arz eder. Ol bâbda emr u fermân şevketli ve mehâbetli Padişahımdır.

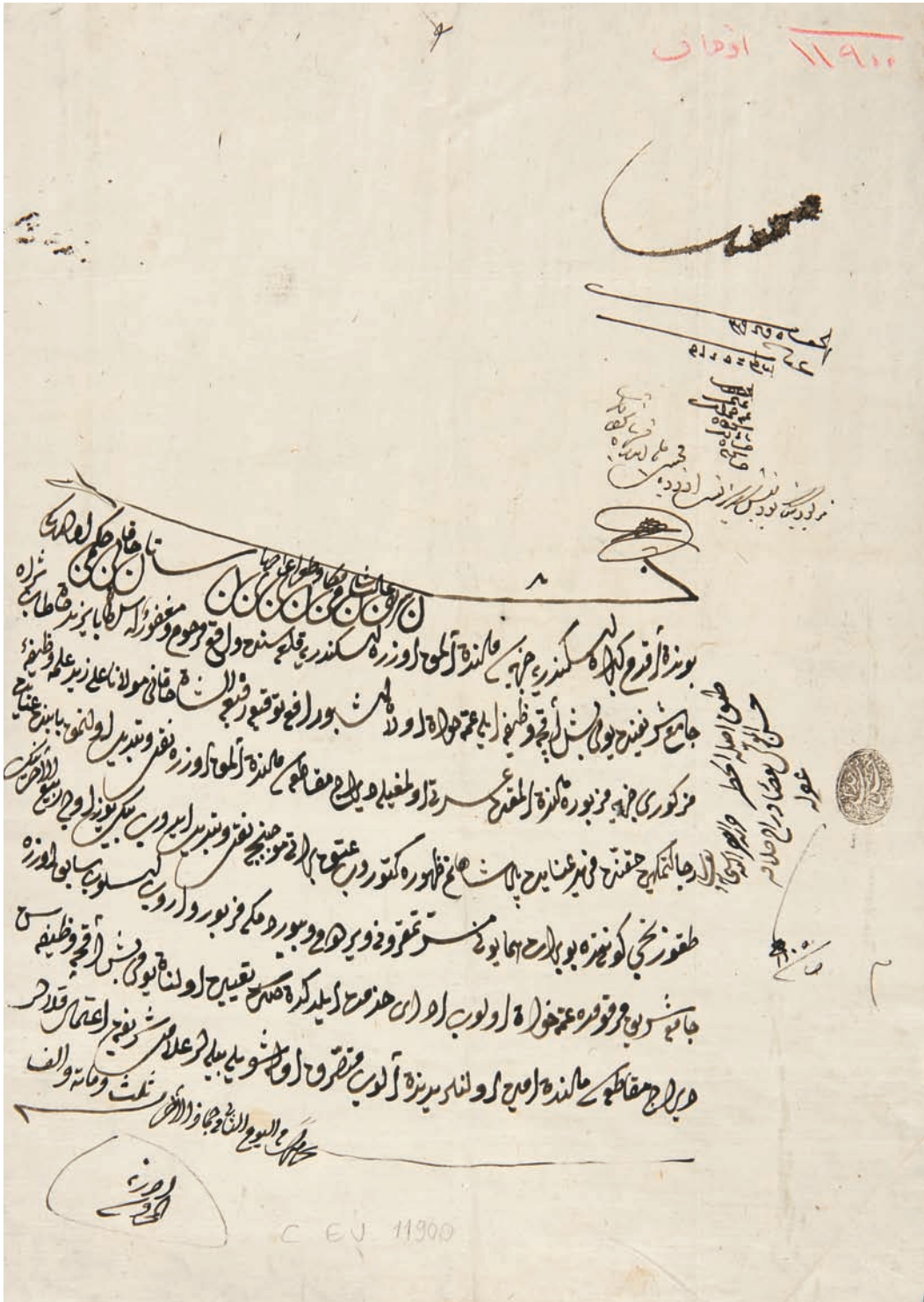
Der-devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne oldur ki

Kasaba-i Delvine'ye tâbi Navariçe nâm mahalle ahalisi bu dâ'îlerine gelip şöyle takrîri kelâm edip: "Mahallemize karîb yerde cami olmamakla eyyâm-ı şitâda Cuma namazın eda etmekde küllî usret çekip mahallemizde bir cami ihdâs olmağa şiddet-i ihtiyacımız olup mahallemizde cami-i şerif olup eyyâm-ı Cuma eda olunmağa cânib-i Saltanatı Âliye'den izin ve icazeti mutazammın emri şerif ve Mehmed dâ'îlerine yevmî dört akçe vazife ile hatib ve sadaka buyurulmak ricasına arz olunmak taleb ederiz" dediklerinde vech-i merkûm üzere mahalle-i mezbûrda cami olup şerâit-i sıhhati Cuma mürâ'âtından sonra ikamet-i Cuma olunmağa izn-i âlîşân sadaka buyurulmak ricasına arz olundu. Bâki fermân der-adlindir.

Evâili Ra. sene [10]86 / [26 Mayıs - 5 Haziran 1675]

Ez'afü'lîbâd Halil elKâdı be-Delvine

**İŞKODRA KALESİ SULTAN BAYEZİD HAN CAMİİ'NE
AMMEHÂN GÖREVLİLİĞİNE TAYİN**

İşkodra (İskenderiye) Kalesi'ndeki Sultan Bayezid Han Camii'nde günde 5 akçe ile ammehan görevinde bulunan Mevlana Ali'nin isteği üzerine ücretinin Draç Mukataası'ndan karşılanması

**EMERİMİ NE DETYREN E LEXUESİT TE XHUZİT AMME NE XHAMİNE
E SULLTAN BAYEZİDİT, QE GJENDET NE KALANE E SHKODRES**

Me kërkesë të vetë personit, pagat do ti jepen nga zyra e të ardhurave fikse në Durrës zotëri Aliut, i ngarkuar përkundrejt pagës ditore prej 5 akçesh me detyrën e lexuesit të xhuzit amme në xhaminë e sulltan Bajezidit në kalanë e Shkodrës

Nişân-ı şerif-i âlişân-ı sâmi-mekân ve tuğra-yı garrâ-yı cihân-sitân-i hakanî hükmü oldur ki

Bundan akdem gebrân-ı İskenderiye cizyesi malından almak üzere İskenderiye Kalesi'nde vâki merhum ve mağfûrun-leh Sultan Bayezid Han tâbe serâhu cami-i şerifinde yevmî beş akçe vazife ile âmme-hân olan işbu râfi'-i tevkî'-i refî'ü's-şân-ı hakanî Mevlâna Ali zîde ilmuhû vazife-i mezkûru cizye-i mezbûre malından almakda usreti olmakla Draç Mukâtaası malından almak üzere nakil ve tebdil olunmak bâbında inâyet rica etmeğin hakkında mezîd-i inâyet-i Padişahânem zuhûra getirip atîk berâtı mücebince nakil ve tebdil edip bin yüz üç Rebûlâhîr'inin dokuzuncu gününde bu berâtı hümayûn-ı meserret-makrûnu verdim ve buyurdum ki, mezbûr varıp uslûb-ı sâbık üzere cami-i şerif-i merkûmda âmme-hân olup eda-yı hizmet eyledikten sonra tayin olunan yevmî beş akçe vazifesin Draç Mukâtaası malından emin olanlar yedinden alıp mutasarrıf ola. Şöyle bileler, alâmeti şerife itimad kılalar.

Tahrîren fî'l-yevmi's-sânî min Cemâziyelâhîr li-sene selâse ve mi'ete ve elf /

[20 Şubat 1692]

Be-Makâm-ı
Edirne el-Mahrûse

* *

ع
الاولی در کرمه
حسن النور معصا در ارج حد
عصه

است به صورت برات عالیه انده مسطور اسم علی خلیفه محمد بن علی
مقاطعه سے ایدج اولان فخران قران عمر آغا حضرتہ اقرار واعتراف ایدوب سنوی
علو فک فرما اولندوغی اوزره طغوز یوز آقم نصف علو فی سنده طغوز به لاندن ایدین موئی الیدیدین
به تصور آلوب قبض الیدیم بر آقیم آلا جهم فاکوب دیدکده غت الرصدیو الشری ماهو الواقع بالکتاب اولندین
حریر الشیخ عشر من شهر صفر الحیر سنه و مائه و الف

محمد بن ابراهیم اللوزی محمد صید محمد محمد حسن و محمد

İşkodra Parusa Meydanı...

Sheshi i Parucës në Shkodër

(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

El emr u kemâ zükire fih hurrirehul-fakîru ileyh Sübhânehû ve Teâlâ

Hasan el-Müvellâ be-Kazâ-i Draç hilâfe

Ufiye anı

(Mühür)

Sebeb-i tahrî-i kitab budur ki

İşbu sureti berâtı âlişânda mastûru'l-ism olan Ali Halife meclis-i şer'î hatîri lâzımü't-tevkîrde bin yüz beş senesine mahsûb olmak üzere Draç Mukâtaası Emin[i] olan fahrü'l-akrân Ömer Ağa mahzarında ikrâr ve itiraf edip senevî müstehik olduğum bin sekiz yüz akçe âmme-hân ulûfemin fermân olduğu üzere dokuz yüz akçe nisf ulûfemi sene-i mezbûra mahsûb mukâtaa-i mezbûre malından emini mûmâileyh yedinden bilâ-kusûr alıp kabz eyledim. Bir akçe alacağım kalmayıp dedikde gıbbe't-tasdiku's-şer'î mâ-hüve'l-vâki' bi't-taleb ketb olundu.

Hurrire fi't-tâsi' aşere min şehri Saferü'l-hayr sene sitte ve mi'e ve elf / [9 Ekim 1694]

Şuhûdü'l_____hâl

Hüseyin bin Derviş

Muhzır Mehmed

İbrahim el-Müezzin Mehmed Haydar

Muhzır Sinan

ve gayruhum

AKÇAĞHISAR'A BAĞLI BAYRAK KÖYÜNDEKİ CAMİYE HATİP TAYİNİ

Akçahisar'a bağlı Kurbin Nahiyesi'nin Bayrak köyündeki Fatih Sultan Mehmed'in yaptırdığı camide hatiplik yapan Hüseyin'in başka bir mesleğe geçmesi sebebiyle boş kalan hatiplik vazifesinin Mustafa'ya hususunda kale dizdarının talebine Sultan III. Ahmed tarafından izin verildiği

CAKTIMI I NJE LIGJERUESI FETAR (HATİP) NE XHAMINE E FSHATIT BAJRAK TE KRUJES

Leja e sulltan Ahmedit III ndaj kërkesës së kështjellarit të kalasë që meqënëse personi i quajtur Hysen, i cili qe ligjëruesi fetar në xhaminë e ndërtuar nga sulltan Mehmed II në fshatin Bajrak të nahijesë së Kurbin të që varet nga Kruja, ka kaluar në një profesion tjetër duke e lënë kështu bosh postin e ligjëruesit fetar, kjo detyrë ti jepet personit të quajtur Mustafa

İzn-i hümâyûnum olmuşdur.

Rumeli Valisi Vezir Hasan Paşa kullarının arzıdır.

Ohri Sancağı'nda Kornik [Kurbin] Nahiyesi'nde Bayrak nâm karye ve gayrıdan iki bin beş yüz akçe gedik timar ile Akçahisar Kalesi'nde vâki cami-i şerifin hatibi olan Hüseyin tarîk-ı âhara sülûk edip hitabeti mahlûle olmakla er-bâb-ı istihkâkdan Mustafa'ya sadaka buyurulmak bâbında inâyet ricasına arz eder. Ol bâbda emr u fermân şevketli kerâmetli mehâbetli inâyetli Padişahi-mindir.

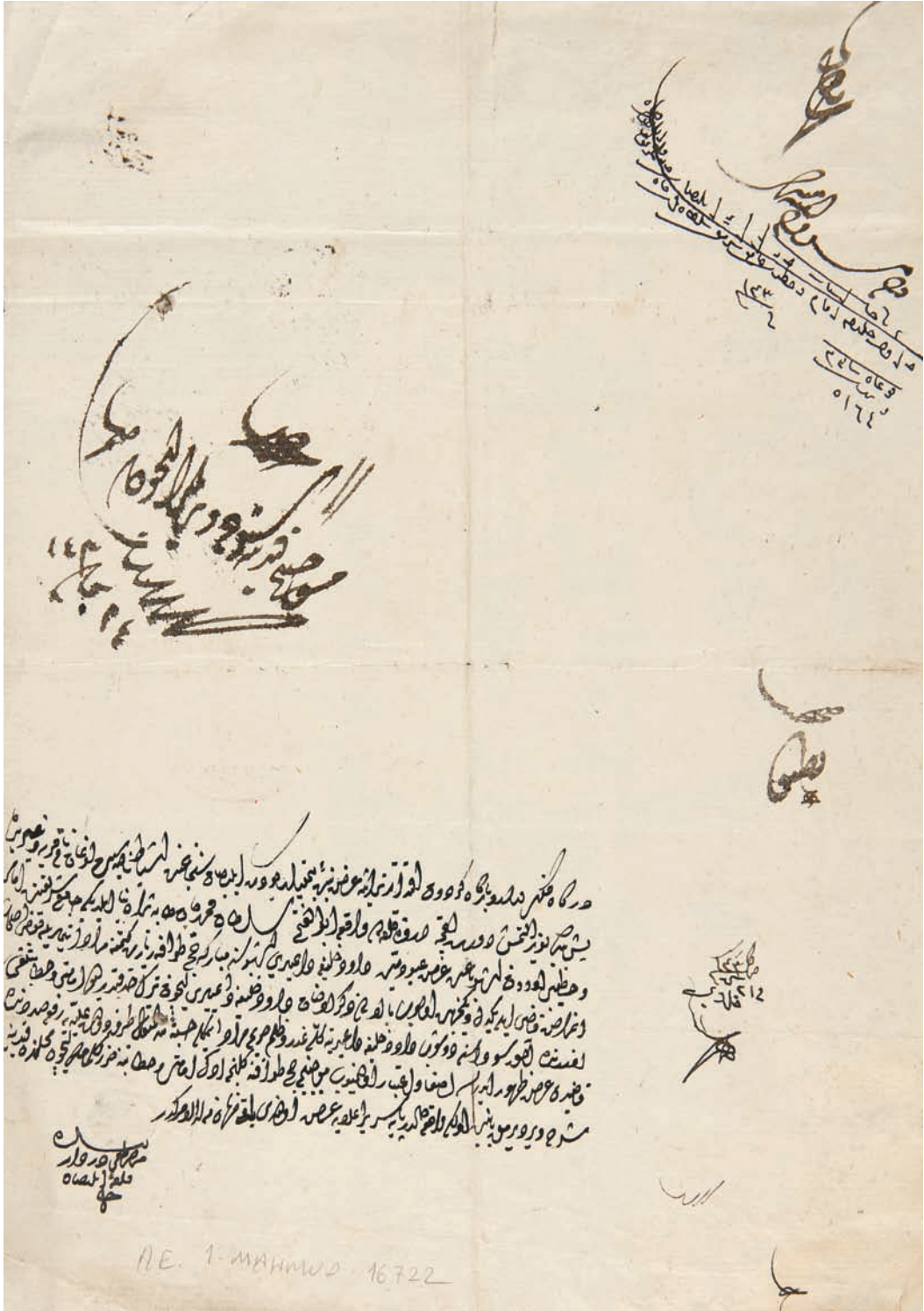
Der-devlet-i medâra arz-ı bende-i bî-mikdar budur ki

Ohri Sancağı'nda Akçahisar Kazası dahilinde Ebu'l-feth Sultan Mehmed Han-ı Gazi aley-hi'r-rahmetü ve'l-bârî hazretlerinin bina buyurdıkları cami-i şerifde imam ve hatib olanlara hîn-i tahrîrde kaydolunan livâ-i mezbûrda Kurbin Nahiyesi'nde Bayrak nâm karye ve gayrıdan iki bin beş yüz akçe gedik timar ile imam ve hatib olan Hüseyin tarîk-ı âhara sâlik ve hizmet-i lâzimesi mu'attal kaldığın dizdârı Ali zîde hıfzuhû ihbar ve ehl-i ilm ve ehl-i *Kur'an*'dan Mustafa dâ'îleri-ne sadaka ve ihsân buyurulmak bâbında ilâm eylemekle vech-i meşrûh üzere inâyet ve ihsân buyurulmak bâbında pâye-i serîr-i a'lâya arz olundu.

Fî 4 Za. sene 1116 / [28 Şubat 1705]

Hasan
Vali-i Rumeli
Hâlâ

**ELBASAN FATİH SULTAN MEHMED HAN CAMİİ İMAMININ
GÖREVİNİ İHMAL ETTİĞİ İDDİASININ DOĞRU OLMADIĞI**

Elbasan'da Fatih Sultan Mehmed Han Camii'nin imam-hatibi olan Davud Halife'nin, hizmetini terk ettiği iddiasıyla vazifesinin elinden alınmaya çalışıldığı, gerçekte ise Davud Halife'nin hacca gitmiş olup hac dönüşü vazifesine devam edeceğine dair Elbasan kale dizdarının arzı

**PERGENJESHTRIMI I FJALEVE SE IMAMI I XHAMISE SE
SULTAN MEHMED II NE ELBASAN E NEGLIZHON DETYREN E TIJ**

Shkresa e kështjellarit të kalasë së Elbasanit ku thuhet se vihen re përpjekje që t'i zihet detyra e imamit dhe hatibit të xhamisë së sultan Mehmedit II në Elbasan, Davudit, duke përhapur fjalë se ai i bën bisht detyrës së tij, por në të vërtetë Davudi ka shkuar në haxh dhe do ta vazhdojë detyrën e tij kur të kthehet prej tij

Mûcebince kaydına şerh verilme için buyuruldu.

24 Ş. sene [1]143 / [4 Mart 1731]

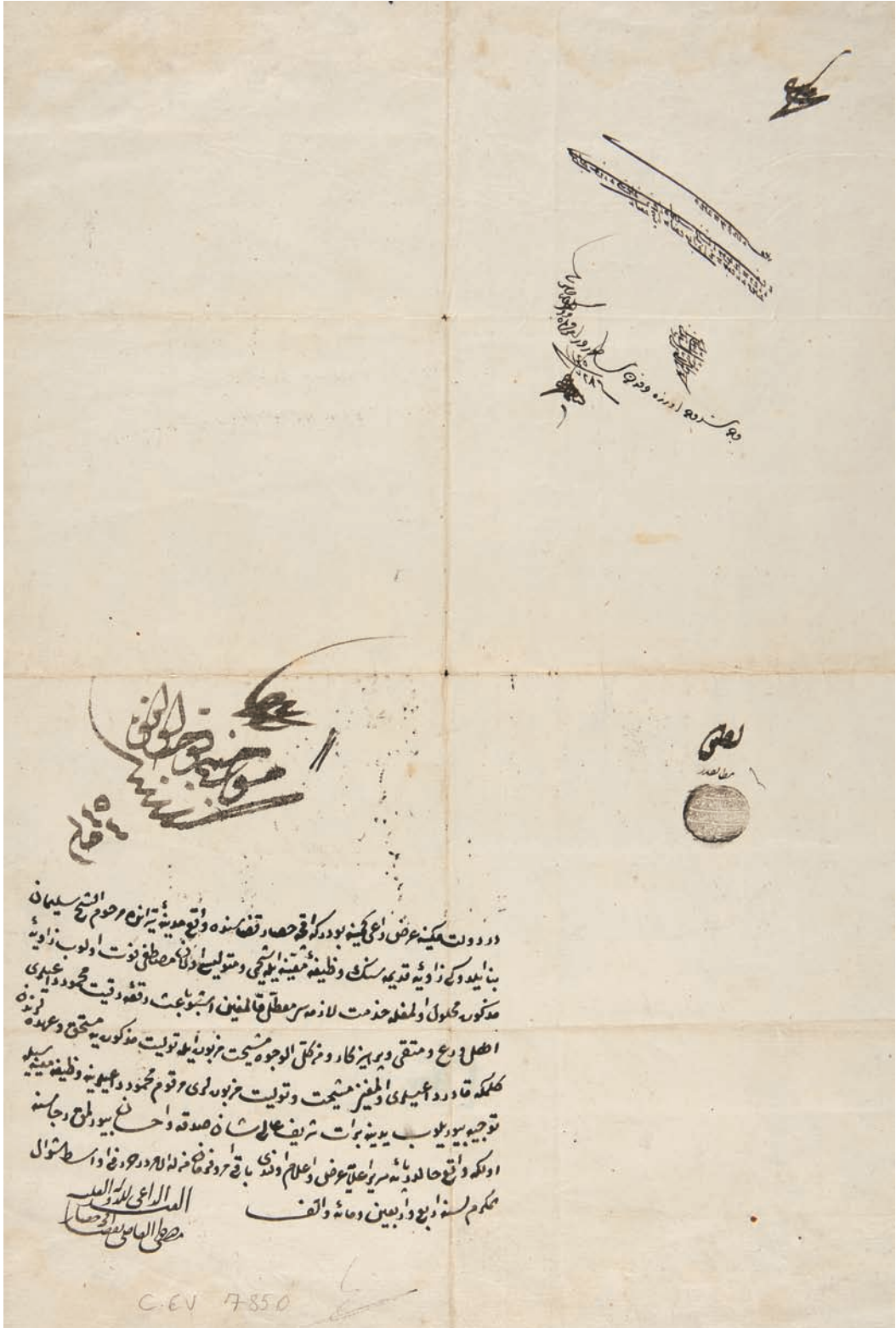
Dergâh-ı felek-medâr ve bârgâh-ı gerdûn-iktidar türâbına arz-ı bende-i bî-mikdar budur ki

Elbasan Sancağı'nda İşpat Nahiye'sinde Logan nâm karye ve gayrıdan beş bin yüz altmış dört akçe derûn-ı kalede vâki Ebu'l-feth Sultan Mehmed Han tâbe serâhu bina eylediği cami-i şerifinde imamı ve hatibi olan işbu bâ'is-i arz-ı ubûdiyet Davud Halife dâ'ileri işbu sene-i mübareke hacc-ı tavâfa ziyarete gitmeğe murad etmeleriyle bazı ashâb-ı ağrâz kadı ile yek-dil ve yek-cihet olup bâlâda zikrolunan Davud Halife dâ'ileri için terk-i hizmetdir deyu imameti ve hitabetliği üzerinden almak sevdasına düşüp Davud Halife dâ'ilerine küllî gadr ve zulm-i sarîh murad etmekle hasbeten lillahi'l-müte'âl taraf-ı Devlet-i Aliyye'ye ref' sadedinde kadıdan arz zuhur eder ise isgâ ve itibar olunmayıp mûcebince hacc-ı tavafına gelince [Davud'un imamet ve hitabetine zarar gelmemek için mahallinde kaydına şerh verdirmek bâbında evvelki vâki hâldir pâye-i serîr-i a'lâya arz olundu. Bâki fermân men lehü'l-emrindir.

24 Ş. sene [1]143 / [4 Mart 1731]

Mustafa Dizdâr-ı Kale-i Elbasan
hâlâ

**TİRAN'DA ŞEYH SÜLEYMAN EFENDİ HALVETÎ ZAVİYESİ ŞEYHİNİN
VEFATI ÜZERİNE YENİ ŞEYHE BERAT VERİLMESİ**

Akçahisar Kazası'na bağlı Tiran Kasabası'nda Şeyh Süleyman Efendi Zaviyesi'nin şeyhi ve mütevellisi olan Mustafa Efendi'nin vefat etmesi sebebiyle Mahmud Efendi'ye şeyhlik ve mütevellilik beratı verilmesi

**LESHIMI I NJE SHKRESE KONFIRMUESE SHEHUT TE RI MEQENESE SHEHU I ZAVIJES
HALVETIE TE SHEH SYLEJMAN EFENDIUT NE TIRANE KA NDERRUAR JETE**

Meqënëse ka ndërruar jetë Mustafa efendiu, shehu dhe mbikqyrësi i vakfeve të zavijes së sheh Sylejman efendisë në kasabanë e Tiranës, që varet nga kazaja e Krujës, Mahmud efendisë i jepet shkresë konfirmimi i shehut dhe myteveilliut

Ber-mûceb-i defteri Hazine-i Âmire

Vakf-ı Zaviye-i merhum eş-Şeyh Süleyman Efendi Halvetî der-nezd-i cami-i atîk der-Kasaba-i Tiran
tâbi-i kaza-i Akçahisar

Şeyh Mustafa Efendi an-ulemâ şeyhi zaviye ve mütevellî

yevmiye 3

Vech-i meşrûh üzere defterde mastûrdur. Emr [u] fermân devletli Sultanımındır.

Fî 28 R. sene 1145

Mûcebince tevcîh olunmak buyuruldu.

4 Ca. sene [1]145

Der-devleti mekîne arz-ı dâ'î-i kemîne budur ki

Akçahisar Kazası'nda vâki Medine-i Tiran'da merhum eş-Şeyh Süleyman bina eylediği zaviye-i kadîmesinin vazife-i muayyene ile şeyhi ve mütevellîsi olan Mustafa fevt olup zaviye-i mezkûre mahlûl olmakla hizmeti lâzimesi mu'attal kalmağın işbu ba'is-i ruka'i rikkıyyet Mahmud dâ'îleri ehl-i ver'a ve muttakî ve perhizkâr ve min külli'l-vücûh meşihatı mezbûre ile tevliyet-i mezkûreye müstehik ve uhdelerinden gelmeye kâdir dâ'îleri olmağın meşihat ve tevliyet-i mezbûreleri merkûm Mahmud dâ'îlerine vazife-i muayyenesiyle tevcîh buyurulup yedine beratı şerîfi âlişân sadaka ve ihsân buyurulmak ricasına evvelki vâki hâldir. Pâye-i serîri a'lâya arz ve ilâm olundu. Bâki emr u fermân men lehü'l-emrdir

Hurrîre fî evâsıtı Şevvali'l-mükerrem li-sene erba'a ve erba'în ve mi'e ve elf /

[7-17 Nisan 1732]

El-Abdü'd-Dâ'î li'd-Devleti'l-Âliyye
Mustafa el-Kâdi be-Kazâ-i Akçahisar

DRAÇ KALESİ SULTAN MEHMED HAN CAMİİ'NE HATİP TAYİNİ

Draç Kalesi'nde Sultan Mehmed Han Camii'nin boş bulunan hatiplik vazifesinin Muhammed Halife adlı şahsa verilmesi

CAKTIMI I LIGJERUESIT TE FESE NE XHAMINE E SULTAN MEHMETIT NE KALANE E DURRESIT

Caktimi i personit me emër Muhammed në detyrën e ligjëruesit të fesë në xhaminë e sultan Mehmetit që gjendet brend kalasë së Durrësit

İzzetli Reisü'l-küttâb Efendi görüp ilâm eyleyesiz deyu buyuruldu.

Sahh

İlâmı mûcebince tevcih olunmak buyuruldu.

Fî 18 Z. sene [1]176 / [30 Haziran 1763]

Ma'rûz-ı bendeleridir ki

Draç Mukâtaası malından almak üzere yevmî on iki akçe vazife ile Fatih Sultan Mehmed Han Cami-i Şerifi'nin imamet ve hitabeti Ali Halife ibn-i Mustafa üzerinde olduğu Anadolu Muhasebesi'nden ihrac ve defterinden derkenar olunmuş şimdi Mehmed Halife nâm kimesne işbu arzuhâlinde cami-i mezbûrda imam ve hatib olan Ali Halife Âsitâne-i saadetde sâkin iken burada bilâ-veled fevt olup ciheteyn-i mezkûreteyni mahlûl olmakla müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden kendüye tevcih ve yedine berât-ı âlişân ihsân buyurulmak bâbında mezkûr Mehmed Halife arzuhâl birle istid'â-yı inâyet eder bilâ-veled fevti vâki ise şartıyla tevcihine müsaade-i aliyyeleri buyurulmak bâbında emr u fer-mân devletli inâyetli Sultanım hazretlerindir.

Devletli inâyetli merhametli efendim Sultanım hazretleri sağ olsun.

Arzuhâl-i kulları budur ki; Draç Kazası'nda Draç Kalesi derûnunda Sultan Mehmed Han bina eylediği cami-i şerifden Draç Mukâtaası malından almak üzere yevmî on iki akçe vazife ile imamı ve hatibi olan Molla Ali Âsitâne-i saadetde müsâfereten sâkin iken bilâ-veled fevt olup imameti ve hitabeti mahlûl olmakla eltâf-ı mâ-lâ-nihâyelerinden mercûdur ki hasbeten lillâhi Teâlâ bu kullar erbâb-ı istihkâdan olduğuna binâen bu kullara sadaka ve ihsân buyurmaları bâbında devletli inâyetli merhametli efendim Sultanım hazretlerindir.

Mehmed

* *

ادى ٥٠٠٠٠٠

پادشاهم

عرض بندۀ بيمقدار اولد که شوکلو کوا متلو عنایتلو مهاتلو قدرتلو
ارباب استحقاقدن محمد خلیفه عرض حال صونوبدیراج قلعه ندره واقع مرحوم
مفتی فشان سلطان محمد خان جامعک خطابی محلولة اولمغله کذویه صدقه
بیورلوقبایند عنایت رجا ایتکله بالاسی افن هایونم اولمشدر دیو خط هایون
عنایتقر و نلیله ترین بیورلوقبایند مرفومان شوکلو کوا متلو عنایتلو مهاتلو
قدرتلو پادشاهمکدر

C-EV 343

İzn-i Hümâyûnum Olmuşdur.

Arz-ı bende-i bî-mikdar oldur ki

Şevketli kerâmetli inâyetli mehâbetli kudretli Padişahım

Erbâb-ı istihkâkdan Mehmed Halife arzuhâl sunup Draç Kalesi'nde vâki merhum-ı mağfiret-
nişân Sultan Mehmed Han Camii'nin hitabeti mahlûle olmakla kendüye sadaka buyurulmak bâ-
binda inâyet rica etmekle bâlâsı "izn-i hümâyûnum olmuşdur" deyu hatt-ı hümâyûn-ı inâyet-mak-
rûnlarıyla tezyîn buyurulmak bâbinda emr u fermân şevketli kerâmetli inâyetli mehâbetli kudretli
Padişahımdır.

**Draç şehrinden genel görünüm.. [1. Millet Bahçesi; 2. Otel; 3. Liman; 4- Rusumat; 5. Tüccar Mağazası; 6. Karantina)
Numaralandırılmamış olarak; Kale Harabesi, İskele, Şark Cihetinin Ormanı.**

Pamje e përgjithshme nga Durrësi... [1. Milet Bahçeja, 2. Hotel, 3. Liman, 4. Dogana, 5. Magazina e tregtarëve. Objektet pa shifër janë mbetje të kalasë, skela, pylli i krahut lindor]
(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

Draç şehrinin deniz tarafından görünümü...

Pamje e qytetit të Durrësit nga deti

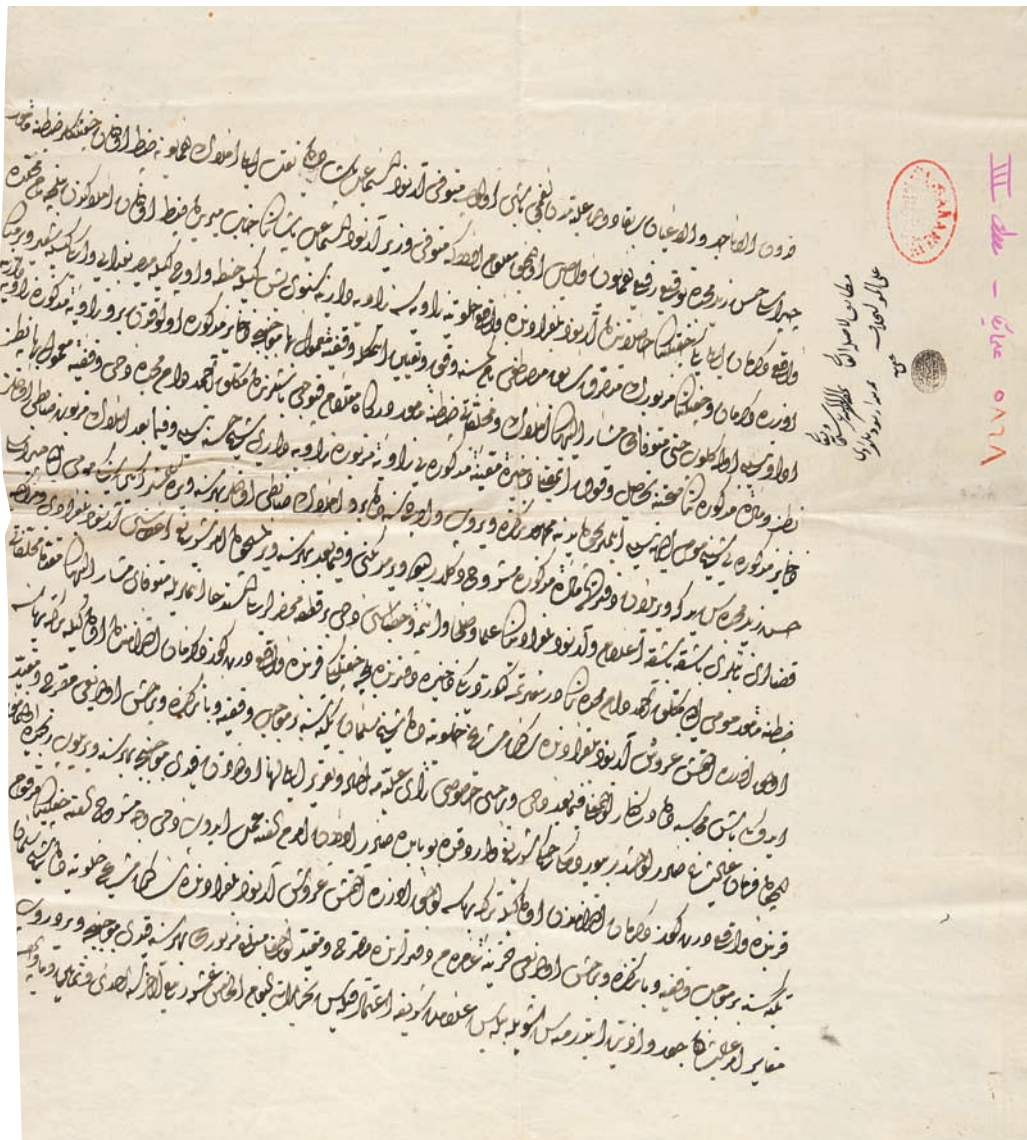
(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

BERAT HALVETİ ZAVİYESİ'NE VERİLMESİ GEREKEN HİSSELER

Vezir Arnavut İsmail Paşa'nın muhalledatından olan Belçe adlı mevkideki değirmen ile Mustafa adlı şahsın vakfetmiş olduğu yeni çiftliğin gelirlerinden Arnavut Belgradı'ndaki (Berat) Halveti Zaviyesi zaviyedarına verilmesi gereken hisselerin, Emlâk-ı Hümâyûn adına görevli Çıpraslı Hasan tarafından verilmediğine dair Arnavut Belgradı ve Kranya Kazaları ileri gelenleri tarafından şikâyetle bulunulması üzerine adı geçen Emlâk-ı Hümâyûn memuruna bu hisseleri vermesi gerektiği yönünde Padişah emri

MBI HİSET QE I DUHEN DHENE ZAVIJES HALVETIJE TE BERATIT

Duke marrë për bazë ankesën që kanë bërë parësia e Beratit dhe kazave të Kranjës se hiset që i duhen dhënë zavijedarit të zavijesë halvetije në Berat prej të ardhurave të mullirit që ka lënë pas veziri Ismail Pashë shqiptari në vendin e quajtur Belçe dhe çiftligut të ri që ka lënë vakëf personi i quajtur Mustafa nuk janë dhënë nga ana e Hasan Çıprasit, i ngarkuar me detyrë në emër të Pronave Perandorake, lëshohet urdhëri i sultanit drejtuar nëpunësit në fjalë se ai duhet t'i japë hiset e përmendura

Kıdvetü'l-emâcid ve'l-a'yân sâbık Devleti Aliyyemden Lağımçıbaşı olup müteveffâ Arnavud İsmail Paşa'dan nakil ile Emlâk-ı Hümâyûn'a zabt olunan çiftlikler zabtına memur Çipraslı Hasan zîde mecduhû tevki'i refi'i hümâyûn vasil olıcak malum ola ki müteveffâ Vezir Arnavud İsmail Paşa'nın cânib-i mîrîden zabt olunan emlâkinden Belçe nâm mahalde vâki değirmen ile yeni çiftlik hâsılâtından Arnavud Belgradı'nda vâki Halvetiye Zaviyesi zaviyedârına senevî beş kile hınta ve üç kile mısır buğdayı ve iki kile şa'îr vermek üzere değirmen ve çiftlik-i mezbûrun mutasarrıfı sâbık Mustafa nâm kimesne vakf ve tayin etmekle vakfiye-i ma'mûlün bihâ mücebince zehâyiri mezkûre ol vakitden beri zaviye-i mezkûre zaviyedârına eda ve teslim olagelip hatta müteveffâ-yı müşârunileyhin emlâk ve muhalledâtı zabtına memur dergâh-ı muallâm kapıcıbaşılarından mükellef Ahmed dâme mecduhû dahi vakfiye-i ma'mûlün bihâya nazar ve madde-i mezkûrenin sıhhatine tahsili vukûf etmekle zahire-i muayyene-i mezkûreyi zaviye-i mezbûre zaviyedârı Şeyh Hasan'a teslim ve fîmâ-ba'd emlâk-ı mezbûre zâbiti olanlar zehâyiri mezkûreyi şeyh-i mûmâileyhe teslim eylemeleri için yedine memhûr tezkire verip üç seneden beri emlâk zâbiti olanlar beher sene veregelmişler iken sen ki mûmâileyh Çipraslı Hasan zîde mecduhûsun yedine verilen defterde "madde-i mezkûre meşrûh değildir" deyu vermediğini ve fîmâ-ba'd beher sene verilmesi için emri şerifim i'tâsını Arnavud Belgradı ve Kranya Kazaları naibleri başka başka ilâm ve Arnavud Belgradı'nın ulema ve sulehâ ve e'imme ve hutebâsı dahi bir kıta mahzarlarıyla istid'â etmeleriyle müteveffâ-yı müşârunileyhin mukaddemâ muhalledâtı zabtına memur mûmâileyh mükellef Ahmed dâme mecduhûnun Dersaâdetime getirdiği zahire defterinde Belçe Çiftliği kurbunda vâki dört göz değirmen iltizâmından on kile tereke bahâsına olmak üzere altmış kuruş Arnavud Belgradı'nda sâkin meşâyih-i Halvetiye'den Şeyh Süleyman Tekyesine ber-mûceb-i vakfiye ve bâ-tezkire verilmiş olduğu musarrah ve mukayyed idüğü Başmuhasebe'den derkenar olunmakla fîmâ-ba'd dahi verilmesi hususu re'y-i aliyyeme ihale ve takrîr ile inhâ olunduktan kaydı mücebince beher sene verilip rencide olunmamak için fermân-ı âlîşânım sâdır olmuştur. Buyurdum ki hükmi şerifim vardıkda bu bâbda sâdır olan emrim üzere amel edip dahi vech-i meşrûh üzere çiftlik-i merkûm kurbunda vâki dört göz değirmen iltizâmından on kile tereke bahâsı olmak üzere altmış kuruş Arnavud Belgradı'nda sâkin meşâyih-i Halvetiye'den Şeyh Süleyman Tekyesi'ne ber-mûceb-i vakfiye ve bâ-tezkire verilmiş olduğu Hazine-i Âmirem defterlerinde musarrah ve mukayyed olmakla meblağ-ı mezbûru beher sene kaydı mücebince verdirip mugâyiri emri âlîşân cevri u eziyet etdirmeyesin. Şöyle bilesin alâmet-i şerife itimad kılasın.

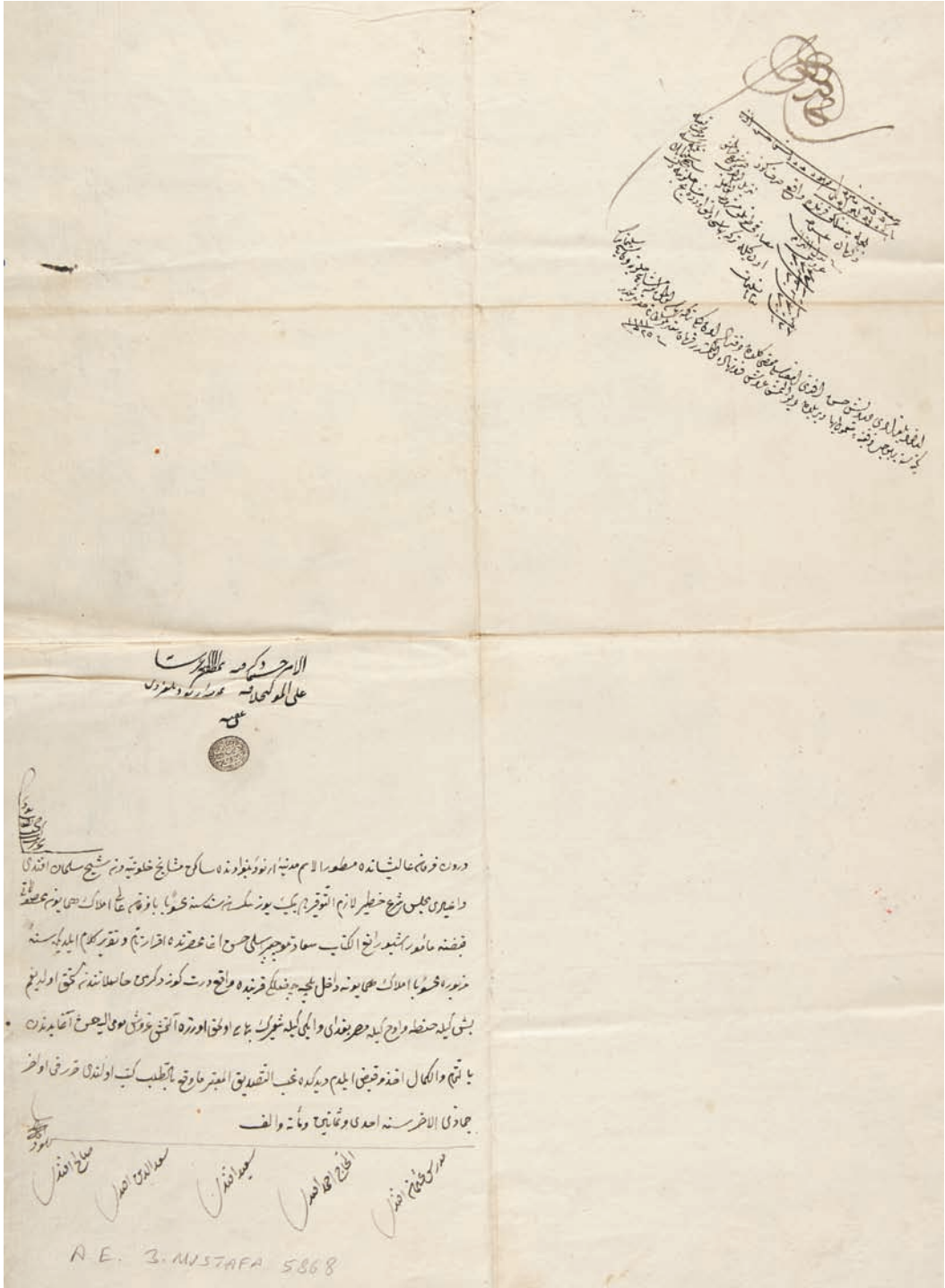
Tahrîren fi'l-yevmi'l-hâmis aşer Rebîülâhîr sene ihdâ ve semânîn ve mi'e ve elf /

[10 Eylül 1767]

Mutâbıkun li-aslihi'l-âlî
Nemekahû el-fakîr ileyh azze sübhânehû ve Teâlâ
Ali el-Müvellâ-hilâfe be-Medine-i Arnavud Belgradı
Ufiye anh
(Mühür)

★ ★

El-emru hasbemâ zükire fih
Nemekahû el-fakîr ileyh azze şânuhû
Ali el-Müvellâ-hilâfe be-Medine-i Arnavud Belgradı
Ufiye anı
(Mühür)

Sebeb-i tahrîr-i kitab-ı sıhhat-nisâb budur ki

Derûn-ı fermân-ı âlîşânda masturu'l-ism medine-i Arnavud Belgradı'nda sâkin meşâyihi Halvetiye'den Şeyh Süleyman Efendi dâ'ileri meclisi-şer'î hafîr-i lâzımü't-tevkîrde bin yüz seksen senesine mahsûben bâ-fermân-ı âlî Emlâk-ı Hümâyûn mahsulâtı kabzına memur işbu râfi'ü'l-kitab saadetli Çıpraslı Hasan Ağa mahzarında ikrarı tam ve takrîr-i kelâm eyledi ki "Sene-i mezbûra mahsûben Emlâk-ı Hümâyûn'a dahil Belçe Çiftliği kurbunda vâki dört göz değirmen hasılâtından müstehak olduğum beş kile hinta ve üç kile mısır buğdayı ve iki kile şa'îrin bahâsı olmak üzere altmış kuruş mûmâileyh Hasan Ağa yedinden bi't-tamam ve'l-kemâl ahz u kabz eyledim" dedikde gibbe't-tasdiku'l-mu'teber mâ-vaka'a bi't-taleb ketb olundu.

Hurrire fî evâhiri Cemâziyelâhir sene ihdâ ve semânîn ve mi'ete ve elf /
[14-22 Kasım 1767]

Şuhûdü'l_____hâl

Müderriş Osman Efendi
Sadeddin Efendi

eHâc Ahmed Efendi
Salih Efendi

Said Efendi

Arnavud Belgradı[ı'ndan] Derviş Hasan Efendi imzasıyla mûmzâ gelen defterde on kile tereke bahâsı olmak üzere meşâyihi Halvetiyeden Şeyh Süleyman'ın tekyesine ber-mûceb-i vakfiye-i ma'mûlün bihâ verilen deyu yüz altmış kuruş furûnihâde olunmuşdur. Fermân saadetli Sultanım hazretlerindir.

Fi 25 Z. sene 1181 / [13 Mayıs 1768]

İŞKODRA'DA MUYO BABA TÜRBEŞİ TÜRBEDARLIĞI'NDA GÖREV DEĞİŞİKLİĞİ

İskenderiye Kalesi yakınlarındaki Muyo Baba Türbedarı Ali'nin vefatı sebebiyle görevin oğlu Davut tarafından yürütülmesi için berat verilmesi

NDERRIM DETYRE NE TYRBEDARIN E TYRBES SE MOJO BABES NE SHKODER

Lëshimi i shkresës ku thuhet që detyrën e tyrbedarit të tyrbes së Mojo Babës që ndodhet pranë kalasë së Shkodrës pas vdekjes së tyrbedarit Aliut, ta vazhdojë i biri Davudi

Evkâfı Hümâyûn nâzırı izzetli efendi iktizâsını ilâma himmet eyleyeler deyü buyuruldu.

Fî 11 S. sene [12]53 / [17 Mayıs 1837]

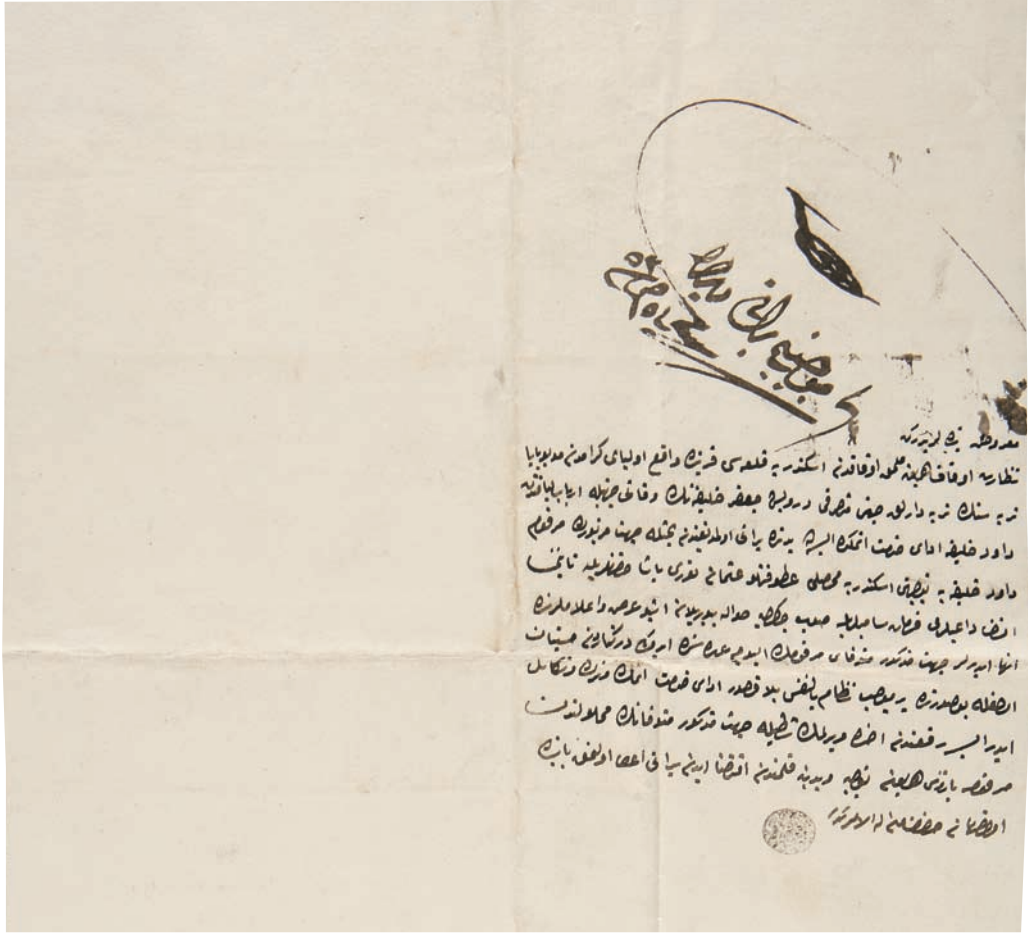
Ma'rûz-ı bendeleridir ki

İskenderiye Kalesi kurbunda vâki evliya-yı kirâmdan Muyo Baba Türbesi'nin türbedârı bulunan bâ'is -i arz-ı ubûdiyet Davud veled-i Ali kulları eben an-ceddin bâ-berât-ı şerif-i âlîşân türbe-i mezkûre türbedârlığı hizmet-i şerifesiyle meşgul olduklarına ve mûmâileyh Davud kullarının babası fevt oldukda babası tecdîd-i berât etdirmeyerek berât-ı şerif-i atîka ile hizmet-i şerife-i mezkûrede olmak üzere fevt olup oğlu mûmâileyh Davud kulları erbâb-ı istihkâkdan olarak babası yerine türbe-i şerife-i mezkûre hizmetinde mukim olduğundan yedine bir kıt'a berât-ı şerif-i âlîşân inâyet ve ihsân buyurulması istid'âsında olduğu leffen takdim olunan ilâm-ı şer'î müfâdından ve berât-ı şerif-i atîkası meâl-ı münifinden malum-ı âlileri buyurulacağı vechile ber-vech-i istid'â hizmet-i şerife-i merkûmede kıyâm ve sebât etmek üzere yedine bir kıt'a berât-ı şerif-i âlîşân sadaka ve ihsân buyurulmak bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Muhassıl-ı Livâ-i İskenderiye
Osman Nuri

* *

Mücebince berâtı verilme buyuruldu.

Fi 15 S. sene [12]53 / [21 Mayıs 1837]

Ma'rûzı bendeleridir ki

Nezâret-i Evkâf-ı Hümayûn'a mülhak evkâfdan İskenderiye Kalesi kurbunda vâki evliya-yı kîrâmdan Muyo Baba Türbesi'nin türbedârılık ciheti mutasarrıfı Derviş Cafer Halife'nin vefatı ciyetiyle erbâb-ı liyakatdan Davud Halife eda-yı himet etmekde ise de yedinde berâtı olmadığından bahisle ciheti mezbûrun merkûm Davut Halife'ye tevcihâtı İskenderiye Muhassılı atûfetli Osman Nuri Paşa hazretleriyle nâibi efendi dâ'ileri fermân-ı sâmilileriyle savb-ı çâkeriye havale buyurulan işbu arz ve ilâmlarında inhâ ederler. Ciheti mezkûr müteveffâ-yı merkûmun el-yevm uhdesinde idüğü derkenardan müstebân olmakla bu suretde ber-müceb-i nizâm bi'n-nefs bilâ-kusur eda-yı hizmet etmek ve terk ve tekâsül eder ise ref'inden âhara verilme şartıyla ciheti mezkûr müteveffânın mahlûlünden merkûma bâ-ruûs-ı hümayûn tevcih ve yedine kaleminden iktizâ eden berâtı i'tâ olunmak bâbında emr u fermân hazreti men lehü'l-emrindir.

Fi 15 S. sene [12]53 / [21 Mayıs 1837]

(Mühür)

Arnavutluk kıyafetlerinden...
Veshje shajptare
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91297/5)

TİRAN'DA HASAN TETOVA'NIN YAPTIRDIĞI CAMİYE YENİ MÜEZZİN GÖREVLENDİRİLMESİ

Tiran Kasabası'nda Hasan Tetova adlı şahsın yaptırdığı camide müezzinlik yapan İslâm adlı şahsın vefatı sebebiyle söz konusu görevin oğlu İbrahim tarafından devam ettirilmesi için berat verilmesi

CAKTIMI I NJE MYEZINI TE RI NE XHAMINE E NDERTUAR PREJ HASAN TETOVES NE TIRANE

Lëshimi i shkresës ku thuhet që detyrën e myezinit të xhamisë së ndërtuar nga Hasan Tetova në kasabanë e Tiranës pas vdekjes së Islamit, ta vazhdojë i biri Ibrahim

Der-devlet-i mekîne arz-ı dâ'î-i kemîneleridir ki

Akçahisar-ı Tiran Kasabası'nda merhum Hasan Efendi Tetova Mahallesi'nde vâki Hasan Tetova nâm sahibü'l-hayrın bina ve ihyâ eylediği cami-i şerifinde ber-vech-i hasbî müezzin olan İslâm Halife fevt olup yeri hâlî ve hizmeti lâzimesi mahlûl ve mu'attal kalmakla erbâb-ı istihkâkdan sulbî oğlu işbu bâ'îs-i arz-ı ubûdiyet İbrahim Halife bendeleri her vechile lâyük ve mahall [ü] müstahik olmağın müteveffâ-yı merkûmun mahlûlünden ciheti mezkûreyi ber-vech-i sulbî merkûm İbrahim bendelerine tevcîh buyurulup ve yedine berât-ı şerifî âlişân sadaka ve ihsân buyurulmak niyazıyla der-i devlet-i medâra arz u ilâm olundu. Bâki'l-emr li-hazreti men lehü'l-emr.

Hurrire fi'l-yevmi'r-râbi' aşer min şehri Rebûlûlâ sene seb'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf / [4 Mayıs 1841]

El-Abdü'd-Dâ'î li'd-Devleti'l-Aliiyeti'l-Osmaniyye
Ali Rıza el-Müvellâ hilâfe be-Akçahisar-ı Tiran

* *

Ma'rûz-ı dâ'î-i Devlet-i Aliyyeleridir ki

İşbu ilâm ve hâmişinde muharrer derkenara nazar olundukda nezâreti Hazine-i Celîle-i Evkâf'a mülhak evkâfdan Akçahisar-ı Tiran Kasabası'nda vâki Tetova Mahallesi'nde merhum Hasan Tetova nâm sahibü'l-hayrâtın bina ve ihyâ eylediği cami-i şerifinde ber-vech-i hasbî müezzinlik ciheti İslâm Halife veledesin bâ-berât-ı âlî el-yevm üzerinde olduğu derkenar-ı mezkûrdan nümâyân ve merkûm İslâm Halife bundan akdem fevt ve ciheti mezkûre mahlûl ve mu'attal kalıp ve derûn-ı ilâmda mezkûru'l-ism İbrahim Halife müteveffâ-yı mezbûrun sulbî sahih oğlu ve ciheti mezkûre her vechile ehil ve mahall [ü] müstahik olduğundan bahisle ciheti mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun fevtiyle mahlûlünden oğlu mezbûr İbrahim Halife'ye tevcîhi müsted'â ve müsterham idüğü zikrolunan Akçahisar-ı Tiran Nâibi Ali Rıza Efendi'nin mührü mutâbık işbu bir kıt'a memhûr ilâmı meâlden müstefâd ve ilâm-ı mezkûr vâki'a mutâbık ve nefsü'l-emre muvâfık idüğü ihbar-ı ehli vukûf ile mütehakkık olmakla bu suretde ber-vech-i müsted'â ciheti mezkûre müteveffâ-yı mezbûrun mahlûlünden oğlu mezbûr İbrahim Halife'ye tevcîhi emri savâb ve Evkâf nâzırı saadetli atûfetli beyefendi bendelerinin ilâm buyurmaları iktizâ-yı nizâmından idüğü huzûr-ı âfîlerine ilâm olundu. El-emr li-men lehü'l-emr.

Fi'l-yevmi't-tâsi' aşer min şehri Rebûlâhir li-sene seb'a ve hamsîn ve mi'eteyn ve elf / [10 Haziran 1841]

(Mühür)

۱۶۵۴۶ ارباب

نمبر ۱۵۵
کتابخانه عمومی

کتابخانه عمومی

مردم بیکار
ایشان اعلیٰ و دین داران، اوقات فراغت خود را در خدمت اقدس و اعیان اعلیٰ و دین داران
افیه حساب و بنده فیهی که در خدمت اعلیٰ و دین داران، اوقات فراغت خود را در خدمت اقدس و اعیان اعلیٰ و دین داران
مردم بیکار و فاقه و دین داران، اوقات فراغت خود را در خدمت اقدس و اعیان اعلیٰ و دین داران
باریکه و دین داران، اوقات فراغت خود را در خدمت اقدس و اعیان اعلیٰ و دین داران

مردم بیکار
ایشان اعلیٰ و دین داران، اوقات فراغت خود را در خدمت اقدس و اعیان اعلیٰ و دین داران
افیه حساب و بنده فیهی که در خدمت اعلیٰ و دین داران، اوقات فراغت خود را در خدمت اقدس و اعیان اعلیٰ و دین داران
مردم بیکار و فاقه و دین داران، اوقات فراغت خود را در خدمت اقدس و اعیان اعلیٰ و دین داران
باریکه و دین داران، اوقات فراغت خود را در خدمت اقدس و اعیان اعلیٰ و دین داران

İşkodra'daki Tabakhane Mahallesi'nde Kurşunlu Camii...

Xhamia e Plumbit në lagjen e Tabakëve në Shkodër
(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/3)

İlâmı mûcebince tevcîh olunmak buyuruldu.

Fî 3 Ca. sene [12]57 / [23 Haziran 1841]

Ma'rûz-ı bendeleridir ki

İşbu ilâm ve derkenarlar ile Evkâf-ı Hümâyûn müfettişi semâhatlı beyefendi dâ'îlerinin ilâmı nâtık olduğu üzere Akçahisar-ı Tiran Kasabası mahallâtından Tetova Mahallesi'nde vâki merhum Hasan Tetova Cami-i Şerifi'nde ber-vech-i hasbî müezzinlik ciheti mutasarrıfı İslâm Halife'nin vefatı vuku'uyla bi'l-ihbar inde'sşer' ehliyeti mütehakkık olan sulbî oğlu İbrahim Halife'ye bâ-ruûs-ı hümâyûn bî'ttavsiye yedine kaleminden şürûtu derciyle iktizâ eden berâtı i'tâ olunmak bâbında emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 2 Ca. sene [12]57 / [22 Haziran 1841]

(Mühür)

DRAÇ'TA KATOLİK KİLİSESİ İNŞASINA MÜSAADE EDİLDİĞİ

Önemli bir liman kenti olan Draç Kasabası'nda, ibadetlerini yapmakta sıkıntı çeken Katolik milleti mensuplarının verdikleri dilekçe üzerine bir kilise inşa etmelerine Padişah tarafından izin verildiği

LEJE NDERTIMI PER KISHEN KATOLIKE NE DURRES

Sulltani lejon që të ndëtohet një kishë në kasabanë e Durrësit, që është një qytet port i rëndësishëm, duke u mbështetur në lutjen që i drejton popullsia katolike e cila pretendon se e ka të vështirë që të kryej ritet fetare

Ma'rûz-ı abd-i kemîneleridir ki

Drač Kasabası derûnunda mütemekkin bulunduğumuz mikdar-ı Katolik milleti hâl-i fakirâne-mizi takdim-i hâk-i pâ-yı hâcet-revâ-yı hazret-i mün'imânelerine vâcibe-i abd-i kemîneleri olmakla bu kulları kasaba-i mezbûrda ibadet edecek bir kilisemiz bulunmayarak ve kilise-i mezkûr için ihtiyac-ı abd-i kemîneleri olduğundan bu kulları mine'l-kadîm Devlet-i Aliyye-i ebedü'd-devam hazretlerinin her bir hususda sâdikâne-i şahanede bulunmuş olduğumuzdan ve bundan birkaç sene mukaddem şimdiye kadar Draç'da kâin Avusturya Devleti tebaasından olan Senyör Frencesko Tuşkin nâm kimesnenin hânesinde ibadetimizi her ne kadar eda ve tekmi'l etmiş olduğumuzu ve etmekde bulunduğumuzdan ancak hâne-i mezkûr dar bir mahal bulunduğundan, bu kulları idare etmemekde olup bazı kulları merdivende ve bazılar taşra yağmurda ikametle eda-yı ibadet etmekde bulunduğumuzdan ancak Memâlik-i Mahrûse-i Şahane'de her bir milletin istirahati olmak hususuna hakkında emr u fermân-ı âlişân şeref-sâdır buyurulmuş olmakla ve Tiran Kasabası Draç'dan bir gün kadar ba'îd olarak ve bin beş yüz hâne İslâm ibaretiyle kasaba-i mezkûrda bulunan mikdar-ı Katolik bendeleri milleti için müceddeden bir kilise ibnâ olunması emr u fermân-ı âlîsi şeref-sünûh ve sudûr buyurulmuş ve şimdiki hâlde ibnâ olunmakda olduğu bâ-husus buraca iskele dahi bulunduğundan ve beher senede Katolik milletinden üç yüz aded sefîne kadar vürûd-ları olup ve etraf ü civarlarından dahi karyelerden Katolik gelmekde olduklarından icra ve tekmi'l-i ibadet için kasaba-i mezbûrda bir kilise mahalli bulunmadığından beş kulaç arzı ve on beş kulaç tûlü olarak bir mahalde bu kullar için bir kilise ibnâ olunması Devlet-i Aliyye-i ebedü'd-devam hazretlerinin fermân-ı âlişânîye muhtac abd-i kemîneleri olduğumuzu kerem ve merhamet ve ihsân buyurup iltimâs-ı abd-i kemîneleri olan kilise-i mezkûrenin ibnâsı için fermân-ı âlişânî ısdâr ve taraf-ı çâkerîlerine irsâl ve tisyârına kerem ve merhamet ve ihsân buyurulması niyaz-ı çâkerîleri bâbında ol bâbda ve her hâlde emr u fermân lütf u ihsân-ı hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 16 Teşrîn-i Sâni sene [1]856 - Fî 19 Ra. sene [12]73 / [16 Kasım 1856]

(Katolik Milleti mensuplarının imzaları)

* *

Atûfetli efendim hazretleri

Katolik milletinden Draç'da mütemekkin olan ahalinin icra-yı âyin edecek ma'bedleri olmadığından bir bâb kilise inşasına ruhsatı seniyye erzân buyurulması istid'âsına dair mahallinden gelen mahzar manzûr-ı âlî buyurulmak için arz u takdim kılındı. Siyâk-ı iş'âra nazaran ahali-i merkûmenin şimdiye kadar icra-yı âyin eylemekde oldukları hâne derece-i kifâyede olmaması ci-

۴

عظمتو اقدم خطری

قولك متدنه درجده نكته اولده اهانك اجلى ايله ايدمك بىدرى اولدوغونه برباب كيب اتنه رخصت سيم ارزانه بولس اشعانه دارم خنده كلامه
موصظو عيا بولوبه ايجوده عومه ونقدهم تولى سياتم شاره نظر اهانم رقوم ناك شريه قدر اجلى ايله ايدمك اولدوغى خانه درجه نفايه ده اولدوسى
درجه شفت اولدوغى اكله شمس اولوبه بروم اشعانه كن كورده برباب كيب ات اولدوغى اوزره رخصتى حادى اشعانه كن روطمه ارعاه اولدوغى
خنده اهرنومهم اوردوغى نه جناب بارشنى شعابه بويوندر اكله كوره حركت اولدوغى بانبه نركه نازارى ريكته ايدم اولدوغى اقدم ساعده عياله

سرشته چكلمه زيرد
انديزيب نو قورادنه بونكرده نريم اصفا زيرد زكلافه خفته نوزكو قورقورنوكى بولوبه
درسته افلا صندرتو قورادنه بونكرده نريم اصفا زيرد زكلافه خفته نوزكو قورقورنوكى بولوبه
اولدوغى اهداى مشاهير و شرفدار و بونكرده نريم اصفا زيرد زكلافه خفته نوزكو قورقورنوكى بولوبه
مباريك نه خفته نه شرفدار و بونكرده نريم اصفا زيرد زكلافه خفته نوزكو قورقورنوكى بولوبه

۳

I-HR 139/7290

J

Metropolit Kilisesi, İşkodra...

Kisha metropolitane, Shkodër

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90444/28)

hetiyle düçâr-ı meşakkat oldukları anlaşılmış olmasıyla ber-vech-i istid'â mahall-i mezkûra bir bâb kilise inşa olunmak üzere ruhsatı hâvî emsâli gibi bir kıt'a emri âlî ısdârı hakkında her ne vechile emr u fermân-ı cenâb-ı Padişahî müte'allik buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr olundu, efendim.

Fî gurre-i C. sene [12]73 / [27 Ocak 1857]

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Enâmil-zîb-i tevkîr olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan mahzar manzûr-ı şevket-mevfûrî hazreti mülûkâne buyurulmuş ve istizân-ı âlî-i Sadâret-penâhîleri vechile mahall-i mezkûrada bir bâb kilise inşa olunmak üzere ruhsatı hâvî emsâli gibi bir kıt'a emri âlî ısdârı müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı tâcdârî muktezâ-yı münîfinden olarak mârru'l-beyân mahzar yine savb-ı sâmi-i âsafîlerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 C. sene [12]73 / [28 Ocak 1857]

استفاده مندرج احکام و عجز است حقیقی می نگورده بواسطه لایحه منی مکتب شکر دانی نامه اظهار کرده مکتب فکوره مدیری طرفه نه تقدیم
اوصافه بر دفتر شکر نامه مذکور در مجرای

زاده شوکتنامه جنبه مولای ذات علم و معارف شریف ذات نشر و تعمیر خصوصیت مشهور و مسلم و جلیله اولاده حق و باطنی بنام ^{الکمال} الهی حضرت زهرا
افضلای معارف انبیاست
در بار اولاده مرتضی و شفقت سینه مولای الهی و تیز سینه دین و اصلاح عبودیت و راه بود که با دره سینه حقیقت شریک الهی همکار دره جادو سانس و
مبارک اولاده که در هفت ستره باید درین مذکور باشد غیر متعین کتاب عجم و لغت و معرفت آیات که در لغت غیر معلوم اهری ایجاب درین دلیل
و زیاده نماید ایتم عمرو اقبال و شوکر و شوگون و عطف و جود جنبه مولای الهی یعنی خیر بر یاد و ذکر ذات حق و نور و قوی مع جلال و
در بار دوم

WR. TD 429/60

İŞKODRA'DA KATOLİK KİLİSESİ İNŞASI, KATOLİK OKULU ÖĞRENCİLERİNE PADİŞAH TARAFINDAN PARA YARDIMI YAPILMASI

Avrupa konsoloslarının da katıldığı bir törenle, İşkodra'da Katolik kilisesinin inşasına başlanması ve İşkodra Katolik Mektebi öğrencilerine Padişah tarafından para yardımı yapılması sebebiyle mektep müdürünün, çocuklar adına bir teşekkür mektubu yazdığı

NDERTIMI I KISHES KATOLIKE NE SHKODER, NDIHMA MONETARE QE I KA DHENE SULTANI NXENESVE TE SHKOLLES KATOLIKE

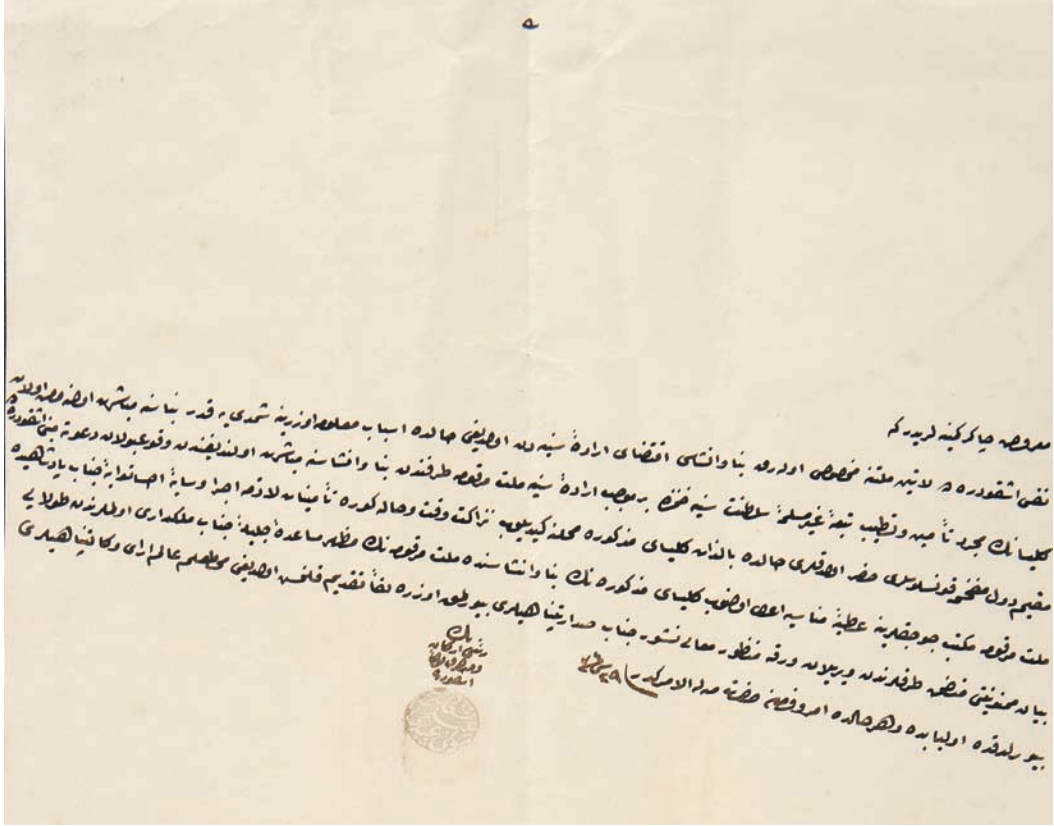
Fillimi i punimeve për ndërtimin e kishës katolike në Shkodër dhe hartimi nga ana e drejtorit të shkollës i një fletë falënderimi në emër të nxënësve të shkollës katolike të Shkodrës për ndihmën monetare që i ka dhuruar sultani kësaj shkolle, e organizuar me një ceremoni në të cilën morën pjesë edhe konsujt europianë

İşkodra Mutasarrıfı saadetli Abdi Paşa hazretlerine mahall-i mezkûrda bulunan Latin Milleti Mektebi şâkirdânı nâmına olarak mekteb-i mezkûr müdürü tarafından takdim olunan bir kıt'a teşekkürnâmenin tercümesidir.

Zât-ı şevketsimât-ı cenâb-ı mülûkânenin ulûm ve maârif-i mütenevvi'anın neşr u ta'mîmi hususunda meşhûd ve müsellemin cihanbânî olan rağbet ve bi'l-cümle tebaa-i şahaneleri haklarında derkâr olan merhamet ve şefkat-i seniyye-i mülûkâneleri iktizâ-yı me'âlî-ibtigâsınca dört yüz sene-den beri emsâli nâ-mesbûk olarak bu kere bâ-irâde-i seniyye-i hazret-i Şehinşâhî memleketimizde bina ve inşasına mübâşeret kılınmış olan kilisede saye-i merâhim-vâye-i hazret-i Şehriyârîlerin de müdâvim olduğumuz mektebde iktisâb-ı ilm ve hüner ve ma'rifet etmekde olduğumuz misillü icra-yı âyin ederek leyl ü nehâr temâdî-i eyyâm-i ömr ü ikbâl ve şevket ü şükûh ve azamet ü iclâl-i cenâb-ı mülûkâneleri ed'îye-i hayriyesi yâd ü tizkârında tecvîz-i kusûr edemeyeceğimiz derkâr bulunmuşdur.

* *

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Nefs-i İşkodra'da Latin milletine mahsus olarak bina ve inşası iktizâ-yı irâde-i seniyyeden ol-
duğu hâlde esbâb-ı malume üzerine şimdiye kadar binasına mübâşeret olunmuş olan kilisenin
mücerred te'mini tatbî-i tebaa-i gayr-ı müslime-i Saltanat-ı Seniyye zımında ber-mûceb-i irâde-i
seniyye millet-i merkûme tarafından bina ve inşasına mübâşeret olunduğundan vuku bulan dave-
te mebnî İşkodra'da mukim düvel-i müfahhama konsolosları hazır oldukları hâlde bizzat kilise-yi
mezkûre mahalline gidilip nezaket-i vakt u hâle göre te'minât-ı lâzime icra ve saye-i ihsân-vâye-i
cenâb-ı Padişahîde millet-i merkûme mekteb çocuklarına atıyye-i münasibe itâ olunup kilise-yi
mezkûrenin bina ve inşasında millet-i merkûmenin mazhar-ı müsaade-i celîle-i cenâb-ı mülkdârî
olmalarından dolayı beyân-ı memnuniyeti mutazammın taraflarından verilen varaka-manzûr-ı
me'âlî-nüşûr-ı cenâb-ı Sadâret-penâhîleri buyurulmak üzere leffen takdim kılınmış olduğu muhât-ı
ilm-i âlem-ârâ-yı Vekâlet-penâhîleri buyuruldukda ol bâbda ve her hâlde emr u fermân hazret-i
men lehü'l-emrindir.

Fî 29 Ş. [1274 / 14 Nisan 1858]

Reis-i Erkân ve Mutasarrıf-ı Livâ-i İşkodra
(Mühür)

İşkodra'da bir katedral...

Katedralja e Shkodrës

(Rumeli Türkleri Kültür ve Dayanışma Derneği Arşivi)

Katedralin farklı bir açıdan görünümü...

Katedralja e fotografuar nga një kënd tjetër

(İ.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 90419/2)

ERGİRİ KASABASI HALVETİ TEKKESİ'NE YAPILAN YARDIMLAR

Yanya Eyaleti'ne bağlı Ergiri Kasabası'nda bulunan Halvetî Tekkesi fakir ve dervişlerinin senelik olarak tahsis edilmiş olan yeme-içme masraflarının aylığa dönüştürülerek Maliye Nezâretince ödenmesi

NDIHMAT E DHURUARA TEQES HALVETIE TE KASABASE SE GJIROKASTRES

Kthimi në mujore të shpenzimeve vjetore të hasë dhe pijes që janë caktuar për të skamurit dhe dervishët e teqes halvetie që gjendet në kasabanë e Gjirokastrës që varet nga vilajeti i Janinës dhe mbulimi i këtyre shpenzimeve nga ana e Ministrisë së Financës

Atûfetli efendim hazretleri

Yanya Eyaleti dahilinde kâin Ergiri Kasabası'nda bulunan tarikat-ı aliyye-i Halvetiye Tekyesi fukarâ ve dervîşânına it'âm olunmak üzere senevî muhasses olan yüz okka revgan-ı zeyt ile yüz okka peynirin mahallî râyici üzere beher kıyyesi ikişer kuruş hesabıyla bahâsı olan dört yüz kuruşun şehriyeye bi't'tahvîl hangâh-ı mezbûrun ewelce maaşa tahvîl olunan diğer muhassesâtı ile beraber meşihatı tarafına it'âsı zımında icra-yı iktizâsının Maliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi tezekkür kılındığına dair Meclis-i Vâlâ'dan kaleme alınan mazbata melfûfuyla manzûr-ı âlî buyurulmak için arz u takdim olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise ona göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr olundu, efendim.

Fî 6 C. sene [12]75 / [11 Ocak 1859]

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Enmile-pîrâ-yı tekrîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle evrak-ı ma'rûza manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i Şehriyârî buyurulmuş ve tezekkür ve istîzân buyurulduğu vechile meblağ-ı mezbûrun şehriyeye bi't'tahvîl diğer muhassesât ile beraber hangâh-ı mezkûr meşihatı tarafına it'âsı zımında icra-yı iktizâsının nezâret-i müşârunileyhâya havalesi müte'allik ve şeref-sudûr buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî muktezâ-yı münîfinden bulunmuş ve evrak-ı merkûme yine savb-ı sâmi-i âsafânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 7 C. sene [12]75 / [12 Ocak 1859]

مفہم والای زلفیہ فی خارجہ

يانہ سچا جاعہ تابع الودیعہ فیض شدہ خطوط لایہ قوت کھربان اجای ایذیہ مصحف کلبا ک اولیفغ نہ بولہ منسوب مطلق حمل طوبہ اولور
 ابکی وعضایمہ زراع اولمہ اوزر بریاب کلبا نا وانستی حمل نہ کور نہ بولہ باعاضہ یاز واسترحم اولور اولیفغ وسایہ دفنہ
 اندلہ ساعہ بنہ یلہ بورلیغ نہ فیض نہ کور زکرافض طولہ وعضہ بولہ مجور بریاب کلبا نا وانستی اندلہ بر فطم امر عالیہ
 غایتا واصابہ یولسی عضہ ونازہ حاشہ اولدی امدو فطم دفنہ مہ لالہ کر - ۱۶۸۵ ۱۶۸۶
 ۱۶۸۵ ۱۶۸۶
 ۱۶۸۵ ۱۶۸۶

[illegible]

و کا سب سے پہلے

1 HR. 218/12634

BAŞPİSKOPOSUN İSTEĞİ ÜZERİNE AVLONYA'DA KATOLİK KİLİSESİ İNŞASI

Avlonya Kasabası'nda kiliseleri bulunmayan Katolik mezhebi mensuplarına başpiskoposlarının isteği üzerine bir kilise yapmalarına izin verildiği

NDERTIMI I NJE KISHE KATOLIKE NE VLORE NISUR NGÄ KERKESA E KRYEPESHKOPIT

Lejohet ndërtimi i një kishe për katolikët e kasabasë së Vlorës që nuk e kanë një objekt kulti të tillë, nisur edhe nga kërkesa e bërë prej kryepeshkopit

Makam-ı Vâlâ-yı Nezâret-i Hariciye'ye

Yanya Sancağı'na tâbi Avlonya Kasabası'nda mutavattın Latin Katoliklerinin icra-yı ayinleri-ne mahsus kiliseler olmadığından bunlara mensub mülk mahalle tûlen otuz iki ve arzan yirmi zirâ' olmak üzere bir bâb kilise bina ve inşası mahall-i mezkûreden bu kere bâ-arîza niyaz ve istirhâm olunmuş olduğuna ve saye-i hazret-i şahanede emsallerine müsaade-i seniyye şâyân buyurulduğuna binâen kasaba-i mezkûrda zikrolunan tûl ve arzda bunlara müceddeden bir bâb kilise bina ve inşası emrinde bir kıt'a emri âlînin inâyet ve ihsân buyurulması arz ve niyazına mücâseret olundu. Emr u fermân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 23 Şaban sene 1282 - Fî 29 Kânûn-ı Evvel sene 1281 / [10 Ocak 1866]

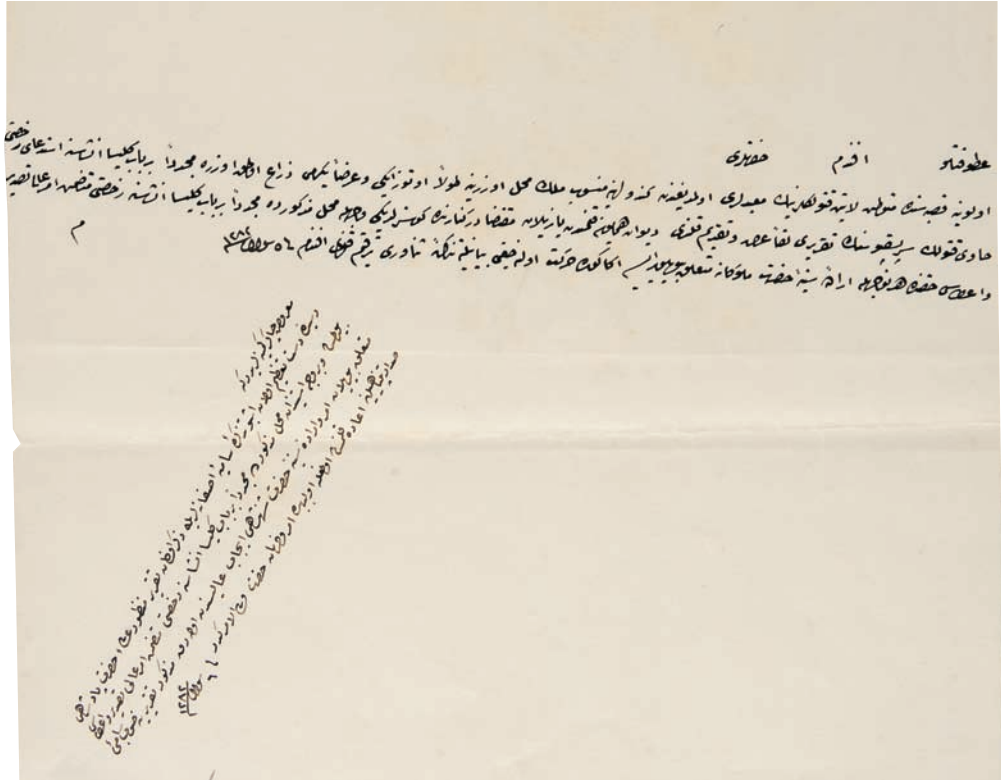
Âsitâne ve Tevâbii Millet-i Katolikân Serpiskoposu Andon

Muktezâsı Divan-ı Hümâyûn'dan

Meâl-i takrîr Avlonya Kasabası'nda mutavattın Latin Katoliklerinin ma'bedleri olmadığından kendilerine mensub mülk mahal üzerine tûlen otuz iki ve arzan yirmi zirâ' olmak üzere müceddeden bir bâb kilise bina inşasına ruhsatı hâvî emri âlî i'tâsı niyazından ibaret olup bu makûle kilise bina ve inşasına bâ-irâde-i seniyye-i şahane evâmiri aliyne verilegeldiği kuyûddan müstebân olmakla bu suretde evvel emirde tarafı eşref-i hazret-i mülûkâneden istîzân buyurularak kilise yapılacak mahal fi'l-hakika mülk olarak müstakillen millet-i merkûmeye mensub olup mileli sairinin alâka ve medhal ve iştirâki olduğu ve mutasarrıfının rızası olduğu ve İslâm mahallesinde ve kasaba dahilinde olmayıp mahal ve mevkice bir gûne mahzuru ve kimesneye mazarratı sahîhası bulunmadığı hâlde beyân olunan tûl ve arz zirâ'larını tecavüz etmemek kaydı dahi derece-i kifâyede yazılmak üzere bina ve inşasına mümâna'at olunmamak ve bir gûne mahzuru olmadığı suretde dahi keyfiyet bâ-mazbata ve tahrirât Dersââdet'e inhâ olunmak için ruhsatı hâvî emri âlî i'tâsı menûti re'y-i âsafileri idüğü muhâtı ilm-i âlîleri buyuruldukda fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 26 Şaban sene 1282 ve fî 1 Kânûn-ı Sânî sene 1281 / [13 Ocak 1866]

Atıfeli efendim hazretleri

Avlonya Kasabası'nda mutavattın Latin Katoliklerinin ma'bedleri olmadığından kendilerine mensub mülk mahal üzerine tûlen otuz iki ve arzan yirmi zirâ' olmak üzere müceddeden bir bâb kilise inşasına istid'â-yı ruhsatı hâvî Katolik serpiskoposunun takrîri leffen arz u takdim kılındı. Di-van-ı Hümâyûn Kalemi'nden yazılan muktezâ derkenarında gösterildiği vechile mahall-i mezkûr-da müceddeden bir bâb kilise inşasına ruhsatı mutazammın emri âlî tasdîr ve i'tâsı hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i mülûkâne müte'allik buyurulur ise ona göre hareket olu-nacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 5 Şevval sene 1282 / [21 Şubat 1866]

Ma'rûz-ı çâker-i kemînelerdir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikrolunan takrîr manzûr-ı âlî-i hazret-i Padişahî buyurulmuş ve ber-vech-i istîzân mahall-i mezkûrda bir bâb kilise inşasına ruhsatı mutazammın emri âlî tasdîr ve i'tâsı müte'allik buyurulan emr u irâde-i seniyye-i hazret-i Şehinşâhî icab-ı âlisinden olarak mezkûr takrîr yine savb-ı sâmi-i Sadâret-penâhîle-rine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Şevval sene 1282 / [22 Şubat 1866]

Arnavutluk kıyafetlerinden...

Veshje shqiptare

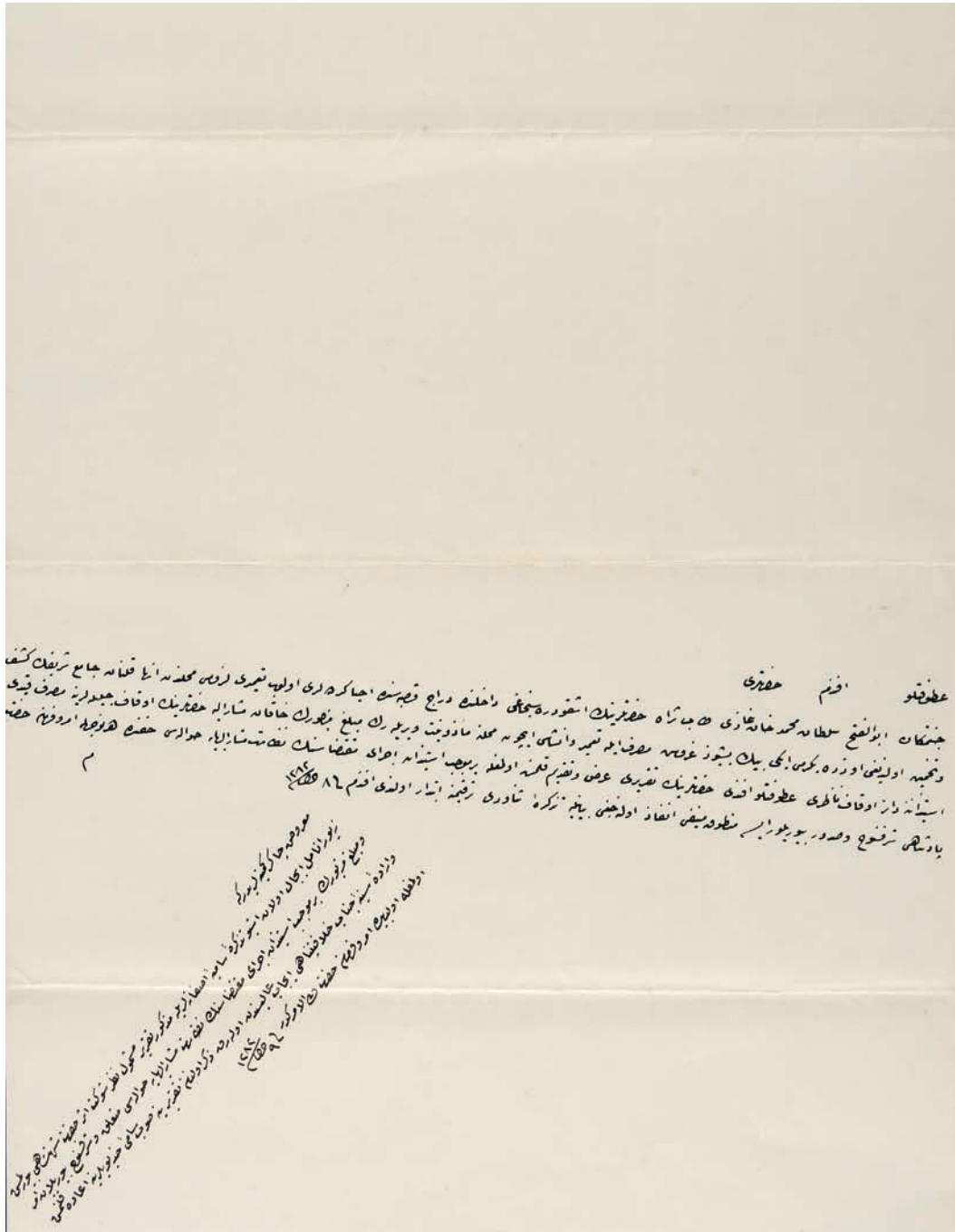
(i.Ü. Nadir Eserler Kütüphanesi, 91297/21)

DRAÇ FATİH SULTAN MEHMED CAMİİ'NİN TAMİRİ

Draç'taki Fatih Sultan Mehmed Camii'nin masrafları Fatih Sultan Mehmed Vakfı'ndan karşılanmak üzere tamirine izin verilmesi

MEREMETİMİ İ XHAMISË SE SULTAN MEHMETİT II NE DURRËS

Lejohet fillimi i meremetimeve të xhamisë së sulltan Mehmetit II në Durrës me kusht që shpenzimet e saj të mbulohen prej vakfit të këtij sulltani

İşkodra'da bir cami ve Fransiskan Manastırı...
Pamje e një xhamie dhe e manastirit françeskan në Shkodër

Atûfetli efendim hazretleri

Cennet-mekân Ebu'l-feth Sultan Mehmed Han-ı Gazi tâbe serâhû hazretlerinin İşkodra Sancağı dahilinde Draç Kasabası'nda ihyâ-gerdeleri olup tamiri lüzumu mahallinden inhâ kılınan camii-i şerifin keşif ve tahmin olunduğu üzere yirmi iki bin beş yüz kuruş masraf ile tamir ve inşası için mahalline me'zûniyet verilerek meblağ-ı mezbûrun hakan-ı müşârunileyh hazretlerinin evkâf-ı celîlelerine masraf kaydı istîzânına dair Evkâf nâzırı atûfetli efendi hazretlerinin takrîri arz u takdim kılınmış olmakla ber-mûceb-i istîzân icra-yı muktezâsının nezâret-i müşârunileyhâya havalesi hakkında her ne vechile emr u fermân-ı hazreti Padişahî şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîmine ibtidâr olundu, efendim.

Fî 8 Zilkade sene 1282 / [25 Mart 1866]

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Zîveri enâmîli-ı ibcâl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle mezkûr takrîr meşmûli nazar-şevket-eseri hazreti Şehinşâhî buyurulmuş ve meblağ-ı mezbûrun ber-mûceb-i istîzân icra-yı muktezâsının nezâret-i müşârunileyhâya havalesi müte'allik ve şeref-sünûh buyurulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî icab-ı âlîsinden olarak zikrolunan takrîr yine savb-ı sâmi-i hidivânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 9 Zilkade sene 1282 / [26 Mart 1866]

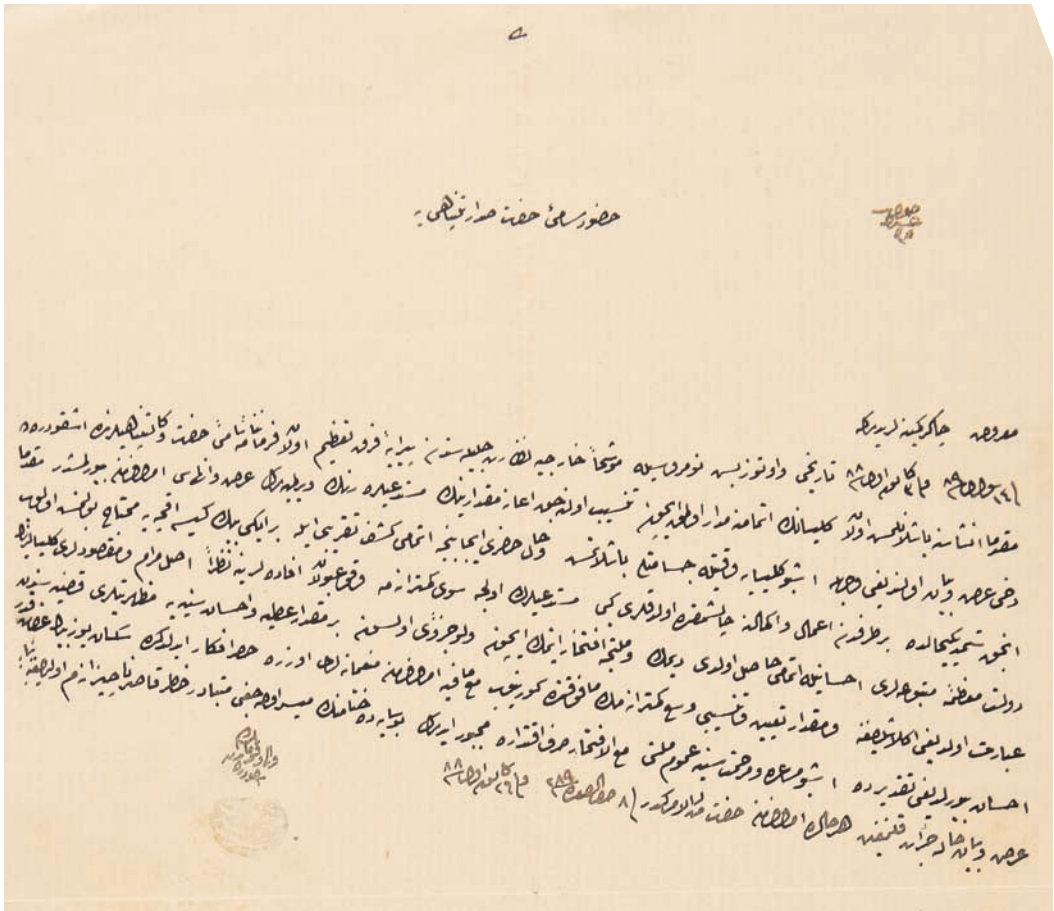

İŞKODRA'DA İNŞASINA BAŞLANMIŞ KİLİSENİN TAMAMLANMASI İÇİN DEVLETİN 75.000 KURUŞ YARDIMDA BULUNDUĞU

İşkodra'da inşasına başlanılmış olan kilisenin tamamlanabilmesi için devletten yardım talebinde bulunulduğu, bu talebinin asıl amacının İşkodra Hristiyanlarının "kiliselerinin, devletin lütfuyla tamamlandığını söyleyerek bundan iftihar duymak" maksadına yönelik olduğu, bu doğrultuda Hazine'den 75.000 kuruş yardım yapılmasının Padişah tarafından irade olunduğu

SHTETI PERANDORAK NDIHMON ME 75.000 GURUSH PER PERFUNDIMIN E PUNIMEVE TE KISHES QE KA NISUR TE NDETOHET NE SHKODER

Me kërkesën për ndihmë humanitare drejtuar shtetit perandorak për përfundimin e punimeve të kishës që ka nisur të ndërtohet në Shkodër, kërkesë që ka si qëllimi që të krishterët e Shkodrës "të krenohen kur të thonë se kishën e kemi përfunduar me ndihmën zemërgjerë të shtetit perandorak otoman", sultani ka lëshuar urdhëresën që nga zyra e Thesarit të dhurohen 75.000 gurush

Huzur-ı Sâmi'i Hazret-i Sadâret-penâhî'ye

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Fî 14 Şewal sene [12]89 ve 3 Kânûn-ı Evvel sene [12]88 tarihi ve otuz beş numarasıyla müveşşahan Hariciye Nezâret-i Celîlesi'nden pîrâye-i fark-ı ta'zîm olan fermân-nâme-i sâmi'i hazret-i Vekâlet-penâhîlerinde İşkodra'da mukaddemâ inşasına başlanılmış olan kilisenin itmâmına medâr olmak için tensîb olunacak iâne mikdarının müsted'îlere renk verilmeyerek arz u inhâsı

emr u fermân buyurulmuşdur. Mukaddemâ dahi arz u beyân olunduğu vechile işbu kiliseye vak-
tiyle cesâmetli başlanmış ve hâl-i hazırı icabınca itmâmı keşfi takrîbî ile bir-iki bin kîse akçeye
muhtac bulunmuş olup ancak şimdiki hâlde bir taraftan imal ve ikmâline çalışmakda oldukları
gibi müsted'ilerin evvelce sûy-ı kemterâneme vuku bulan ifadelerine nazaran asıl meram ve mak-
sûdları kiliselerinin "devlet-i muazzama-i metbû'aları ihsânıyla itmâmı hâsıl oldu" demek ve mil-
letçe iftihar etmek için velev cüz'î olsun bir mikdar atıyye ve ihsân-ı seniyyeye mazhariyetleri ka-
zıyyesinden ibaret olduğu anlaşıldığına ve mikdarı tayin ve tensîbi vüs'î kemterânemin mâ-fev-
kinde görünüp maamâfih emr u fermân-ı mün'imâneleri üzere hasr-ı efkâr edildikde seksen yüz
bin kuruş kadar ihsân buyurulduğu takdirde işbu müsaade ve merhameti seniyye umum milleti
maa'lifitihar sarf-ı iktidâra mecbur ederek bu sayede hitâminin müyesser olacağı mütebâdir-i hâ-
tır-ı kâsır-ı nâçizânem olduğuna binâen arz u beyân-ı hâle cür'et kılınmağın her hâlde emr u fer-
mân hazret-i men lehü'l-emrindir.

Fî 8 Zilkade sene [1]289 ve fî 26 Kânûn-ı Evvel sene [12]88 / [7 Ocak 1873]

**Vali ve Kumandan-ı İşkodra
(Mühür)**

Atûfetli efendim hazretleri

İşkodra'da mukaddemâ inşasına başlanılmış olan kilisenin itmâmına medâr olmak için Hiris-
tiyan ahali cânibinden lütuf ve ihsân-ı cenâb-ı Şehinşâhîye iltica olunması üzerine İşkodra Vilâ-
yeti'nden istîzâh-ı keyfiyet edilmiş idi. Vali-i esbak saadetli Şevket Paşa hazretlerinin cevaben vü-
rûd eden tahrirâtında müsted'ilerin asıl meram ve maksadları işbu kilisenin mücerred devlet-i mu-
azzama-i metbû'aları ihsânıyla husûl-i itmâmı şeref ve şâyi'asından milletçe iktisâb-ı mefharat
edilmek üzere bir mikdar atıyye-i seniyyeye mazhariyetleri kazıyyesinden ibaret olduğu iş'âr
olunduğuna ve sarfiyât-ı beyhûdenin insidâd-ı ebvâbı her bâr nuhbe-i efkâr olmasıyla beraber
bunların mecburen ve merhameti ulyâ-yı cihan-ıhtivâ-yı cenâb-ı Padişahî'ye istinâden arz eyle-
dikleri istirhâmın reddi şân-ı celîlü'l-unvan-ı veli-nimet-i bî-imtinâna tevâfuk etmeyeceği gibi is'âf-ı
istid'ânın millet beyninde mübâhât ve hüs-ni te'sirâtı müstelzim olacağı dahi anlaşıldığına meb-
nî sadaka-i sıhhat-âlîye-i Hilâfet-penâhî olmak üzere ahali-i merkûmeye cânib-i hazineden yetmiş
beş bin kuruş i'tâsı Encümen-i Hâss-ı Vükelâ'da tezekkür ve tensîb edilmiş ve tahrirât-ı mebhûsün
anhâ leffen takdim kılınmış ise de ol bâbda emr u fermân-ı hümayûn-ı mekârim-nümûn-ı hazret-i
Şehriyârî her ne vechile şeref-sünûh ve sudûr buyurulur ise mantûk-ı celîli infaz olunacağı beyâ-
nıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 5 Ca. sene [1]289 / [11 Temmuz 1872]

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle melfûf tahrirât
manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazret-i Şehinşâhî buyurulmuş ve tezekkür ve istîzân olunduğu üze-
re mezkûr yetmiş beş bin kuruşun hazine-i mezkûreden i'tâsı müte'allik ve şeref-sünûh bu-
yu[rula]n emr u fermân-ı ihsân-nişân-ı cenâb-ı cihanbânî mantûk-ı celîlinden olarak mezkûr
tahrirât yine savb-ı sâmi-i âsafânelerine iade kılınmış olmakla ol bâbda emr u fermân haz-
ret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Ca. sene [1]289 / [12 Temmuz 1872]

عظمیو انتم حضرتی
خودره در مقابل انسانی با شکوه اولاد کبیانک آسمان در اولقه یحونه خریسانه الهای جاننده لطف و احسانه جناب شهنشاهی انبیا و انما و انما و انما
خودره در بعضی اینصاع کیتب ایلمه ابدی والی اسبیه سعادتو سوتک پاشا حضرت بیک جویا درود ابدی خیرانه شیدک اصل راجه و مقصدی
انبی کبیانک مجرد دولت مظنه بتوعلی اهل بیت و انما شرف و شایسته به بلغم کتابه شرف ابدلک اورد و برقرار علی سبیه نظریونی تقی سده عباد
اولی انما اولیقه و در قیامت پیروده یک انسانه ابدی الهه با حق افکار اولید بزر بونک مجبور و در حق عباد جویا شوی جناب پادشاهی انسان
ابولک استر حاکم روی ساد جیل العزل و بعضی به انما اولقه انبیک کی اسحاق استعناک مندیجک با هفت و صیه نایزی ستم اولی و در جویا عباد
بسی صده صده عالی خلدنشی اولی اورد و الهای در قیام جناب خیرانه به سبیه سبیک غنیه اعشی انچه خاص و کلاوه ذکر و سبیه ایلمه و خیرا و یحونه
لما تقیم قلعه ارج اولی که اردو نامه هابونه سکام نموده حرف سردباری هده وجود شریوع و صدور و یوزیر و وزیر جمیع انما و انما بایله شکره سادی و شکره

۱۰ مقصود در نه بانه محمد سنده فراخ خانه معبدی بجویند ای و شعله جمعی کلیسا ای بدست کلیسا نه مخصوص اول رجه بر و مردینا ده کلیسا ای
 و ایکی محمد جان حبیب بیله اولر بیله کی زار عیا و یولاق قیولک رشی رو حانیدی لایق سنده و خیای بر دم مسجید و چیا ک کتور طریقه او طبعی و نونک نقیبه
 تحفه ای بدیله معاینه وضع و تعلیم ایملک اوزره کرکوله و ازان رخصت اعطای خنده سوزی دولت ملک دانه سنده قیولک فاشه مظهره اندر تعلیم
 استانی حادی ندانه معروفه مظهر عالی سوریه رجه مکرر چیا کلان کلیسا و معبد رده تعلیم حانیده بوها و مظهره و بی حایم حیا مقصود و در بیک
 با الحاح به تأخیر اوزره اقضای ایضا اولمور لایح مکرر چیا کلان الحاکم رده تحقیقانه لازم ایچای رخصت در اولمور اراده سینه حیدر حایم و کلیسا
 و چیلک سنده او طبعی بر مظهره و در زمانه هم بونه مظهره سینه ایستاده چو بیایه بیکره و لایق مظهره و در وارد اولوب میان سنده طایفه
 قرانت اولمور نه تفواضام ده سالفه اندر کلیسا چیا کلان در روی سلاطین چیلک کلیسا ای بر روی سله و ایلیس مودینه عاقله اولمور و در محله
 و اهلیس و فایله سینه مقصد نه بولایق چیا کلان و خنده بوخند و کوریه مدلی و بایک قیبه در و سنده براسه محمد سنده بولمور نه فراخ خانه
 کلیسا ای اسلام محمدی چو رنده بولمور سنده و زان کلیسا سینه خنصره آهلیس او سنده طویلی بولمور عاقله چیا کلان تعلیق محمد و در ایلم
 اولمور جعفر بیایه او سینه و محمد و اولمور ایطلا سیکلا سالفه اندر محمد ده کلیسا در چیا کلان تعلیق سینه با می کوریم ماسه اولمور سنده
 بر مظهره سالفه مقصود در فیه سنده خنصره آهلیس اولمور فراخ خانه کلیسا سنده ماعد سالفه ایسیا نه محله ده کی واقع کلیسا ده
 تعلیمه و نمونه اوزره مکرر چیا کلان کرکوله و ازان رخصت اعطای خنده محمد سینه قیبه ایچا سنده و حیدر رفا چیلک نه حواله بیک
 و مکرر تفواضام لفا عیبه (سوالی ص ۱۲) ساط ص ۱۲

ادفا و ناظره نازاج اولمور

İŞKODRA, ŞLAK, MESKEN, MİRDİTA, ZADRİMA VE PULATİ BÖLGELERİNDEKİ KİLİSELER İÇİN GETİRİLEN ÇANLARIN TAKILMASI

İşkodra'nın Şlak Cebeli, Meskene, Mirdita, Zadrime ve Polani bölgelerindeki kiliseler için getirilen çanların gümrükten geçirilmesinde bir sakınca olmadığı, ancak Peraş Mahallesi'ndeki kilisenin ruhsatsız olması sebebiyle burası için getirilen çana izin verilemeyeceği

VENIA E KEMBANAVE TE SJELLURA PER TU VARUR NE KISHAT E ZONAVE TE SHKODRES,SHLLAKUT, MESKEN, MIRDİTES, ZADRİMES DHE PULTIT

Megjithëse nuk ekziston ndonjë problem që këmbanat e sjella për kishat e malësisë të Shllakut dhe zonave të Meskenë, Mirditës, Zadrimes dhe Pultit, që varen nga Shkodra, të kalohen nëpër doganë, këmbona e dërguar për t'u vënë te kisha katolike në lagjen Perash të Shkodrës, nuk do të jepet në dorëzim për arsye se kisha në fjalë nuk posedon lejen e ndërtimit

İşkodra'nın Peraş Mahallesi'nde Fransisken mabedi için iki ve Şlak Cebeli Kilisesi ile Meskene Kilisesi'ne mahsus olarak birer ve Mirdita'daki kilise için iki adet çan celb edilmiş olduğu gibi Zadrime ve Pulati Katolik reisi ruhânîleri tarafından dahi ayrıca beş adet çan getirilmiş olmasıyla bunların tayin ve tahsis edilen me'âbide vaz' ve ta'lik edilmek üzere gümrükden imrârına ruhsat i'tâsı hakkında Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dairesi'nden kaleme alınan mazbatanın leffiyle istifzânı hâvî tezkire-i ma'rûza manzûr-ı âlî buyurularak mezkûr çanların kilise ve ma'bedlere ta'likî hâlinde bir hâdise zuhuruna mahal kalmayacağı İşkodra Vilâyeti'yle bi'l-muhabere te'min olunarak iktizâsı ifa olunmak lâzım geleceğinden ona göre tahkikâtı lâzıme icrası şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazret-i Padişahî icab-ı celîlinden olmasıyla ber-mantûk-ı emr u fermân-ı hü mâ-yûn-ı mülûkâne sebk eden iş'âra cevaben bu kere vilâyet-i mezkûreden vârid olup miyâne-i ben-degânemizde kırâet olunan telgrafnâmede sâlifü'z-zikr kilise çanlarının dördü Şlak Cebeli kiliselerine ve biri Leş ve ikisi Mirdita'ya aid olduğu ve bu mahaller ahalisi sırf Latin milletinden bulunduğu cihetle çanların vaz'ında bir mahzur görülemediği ve yalnız kasaba derûnunda Peraş Mahallesi'nde bulunan Fransisken Kilisesi, İslâm mahallesi civarında bulunmasından ve zaten kilisenin ruhsatsız açılmış olmasından dolayı buna aid çanın ta'likî mahzurdan sâlim olamayacağı beyân olunmuş ve mahzur olmadığı anlaşılan sâlifü'z-zikr mahallerdeki kiliselerin çan ta'likinde be's görülememiş olduğundan ber-mûcebi iş'âr İşkodra Kasabası'nda ruhsatsız açılmış olan Fransisken Kilisesi'nden mâadâ sâlifü'l-beyân mahallerdeki vâki kiliselere ta'lik olunmak üzere mezkûr çanların gümrükden imrârına ruhsat i'tâsı zımında mahalline tebligât icrasının Dahiliye Nezâret-i Celîlesi'ne havalesi tezekkür ve mezkûr telgrafnâme leffen arz.

Fî 25 Şevval sene [1]317 - Fî 13 Şubat sene [1]315 / [25 Şubat 1900]

**TIRAN'DA BELEDİYE TARAFINDAN ALINAN ARSAYA KATOLİK
CEMAATİ İÇİN MEZARLIK YAPILMASINA İZİN VERİLDİĞİ**

Tiran Kasabası'ndaki belediye dairesince satın alınan arazide Katolik cemaati için kabristan yapılmasına Padişah tarafından izin verilmesi

**LEJOHET QE SIPERFAQA TOKESORE E MARRE NGA BASHKIA
E TIRANES TE BEHET VEND VARREZASH PER KATOLIKET**

Lejohet nga ana e sultanit që sipërfaqe tokësore e blerë nga ana e bashkisë së kasabës së Tiranës të shndërrohet në vend varrezash për komunitetin katolik të kësaj zone

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn
3244

Atûfetli efendim hazretleri

Tiran Kasabası'nda sâkin Katolik cemaati için kabristan olmak üzere mahallî daire-i belediyesince altı yüz kuruş bedel ile mübâya'a olunan arazi-i emiriyeden bir dönüm mahalle senevî elli kuruş bedel-i öşr tahsisıyla cemaati merkûme için makbere ittihâzı makrûn-ı müsaade-i seniyye-i hazreti Padişahî olduğu takdirde mahalline tebligâtı lâzime ifasının Dahiliye Nezâreti Celîlesi'ne havalesi ve bedel-i öşr muamelesinin usulüne tevfikân icrası zımında Maliye Nezâreti Celîlesi'ne malumât it'âsı hakkında Şûrâ-yı Devlet Mülkiye Dairesi'nin mazbatası arz u takdim olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî mûte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı âlîsi infaz edileceği beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı, efendim.

Fî 21 Zilkade sene [1]318 - Fî 27 Şubat sene [1]316 / [12 Mart 1901]

Sadırazam
Rifat

Ma'rûz-ı çâkeri kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup melfûfuyla manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî şeref-mûte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 6 Zilhicce sene [1]318 ve fî 14 Mart sene [1]317 / [27 Mart 1901]

Serkâtib-i Hazreti Şehriyârî
Tahsin

DELVINE AYA YANI TEOLOGO MANASTIRI ARAZİSİNDE BULUNAN MERYEM ANA KİLİSESİ'NİN TAMİRİ

Delvine Kazası'nda Aya Yani Teologo Manastırı'nın arazisi içinde bulunan Sorona adlı mevkideki kadın ve erkek dört yüz yirmi beş kişinin devam etmekte olduğu Meryem Ana Kilisesi'nin tamirine, halktan zorla yardım toplamamak ve verilen orijinal ölçülerinin dışına taşmamak kaydıyla izin verildiği

MEREMETİMİ İ KISHES SE SHEN MARISE QE NDODHET NE TOKAT E MANASTIRIRT SHEN JANI TEOLOGO TE DELVINES

Lejohet që të meremetohet kisha e Shën Mërisë e frekuentuar nga gjithsej 425 persona meshkuj e femra, në vendin e quajtur Sorona që ndodhet brenda kufijve tokësorë që posedon manastiri Shën Jani Theologo në kazanë e Delvinës, me kusht që ndihmat për të realizuar këtë meremetim të mos mblidhen me përdhunë nga populli dhe të mos cënohen përmasat origjinale të caktuara

Bâb-ı Âlî
Daire-i Sadâret
Âmedî-i Divan-ı Hümâyûn
309

Devletli efendim hazretleri

Adliye ve Mezâhib Nezâreti Celîlesi'nin tezkiresi üzerine sebk eden iş'âra cevaben Dahiye ve Defter-i Hakanî Nezâreti Celîlelerinden gelen tezkireler ile Divan-ı Hümâyûn Kalemi'nden verilen müzekkireler Şûrâ-yı Devlet'e lede'l-havale ol bâbda Mülkiye Dairesi'nden tanzim ve mel-fûfuyla arz u takdim edilen mazbatada Delvine Kazası'nda Aya Yani Teologo nâmıyla ma'rûf manastırın arazisi içinde Sorona nâm mahalde kâin Meryem Ana Kilisesi'nin tamirine ruhsat it'ât-ı Rum Patrikliği'nden istid'â edilmiş ve mezkûr arazi ile kilise mahalli Yanya Fransa Konsülatosu Tercümanı Panaki Lapa ile biraderi Yorgi Lapa'nın bâ-sened-i hakanî müştereken mutasarrıf oldukları kışlakları hududu dahilinde olup kiliseye merbût olmadığı ve mûmâileyhimânın izin ve ruhsatıyla müceddeden mahall-i mezkûra inşa olunacak kilise mahalline kıymeti muhammenesi nisbetinde binde otuz paradan on misline müsâvî olarak yedi buçuk kuruş bedeli öşr takdir edildiği ve mezkûr kilise tûlen on metre seksen santimetre ve arzan altı buçuk ve irtifâ'an sekiz buçuk metreden ibaret ve mürûr-ı zaman ile müşrif-i harâb olduğu ve mahall-i mezkûrda başka kilise olmadığından sureti dâimede zükûr ve inâs dört yüz yirmi beş nüfus ahalinin devam etmekte bulunduğu cihetle mezkûr vüs'at ve cesâmetde tecdîden inşasında bir gûne mahzur olmadığı ve sarfı iktizâ eden beş bin kuruşun îâneten cem' olunup kilise sandığında mahfûz olan akçe-den tesviye kılınacağı iş'âr-ı mahallîden anlaşılmış olduğundan mezkûr zirâ' mikdarları tecavüz edilmemek ve masâır-ı inşaiye ber-vech-i muharrer tesviye olunup bu vesile ile kimseden akçe alınmak ve sair bir suretle tazyik ve iz'âc kılınmak gibi ahvâl vukû'una meydan verilmemek üze-

re kuyûd-ı lâzime ve mu'tâdenin derciyle ruhsatı hâvî emr-i âlî ısdârı hususunun Divan-ı Hümâyûn Kalemî'ne havalesi ve nuzzâr-ı müşârunileyhime malumât i'tâsı tezekkür kılındığı gösterilmiş olmakla ol bâbda her ne vechile irâde-i seniyye-i hazret-i Mülkdârî şeref-müte'allik buyurulur ise mantûk-ı münîfi infaz olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu, efendim.

Fî 29 Muharrem sene [1]321 - Fî 14 Nisan sene [1]319 / [27 Nisan 1903]

Sadrazam

Ferid

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Resîde-i dest-i ta'zîm olup manzûr-ı âlî buyurulan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhî-leri üzerine mücebince irâde-i seniyye-i cenâb-ı Padişahî şeref-müte'allik buyurulmuş olmakla ol bâbda emr u fermân hazret-i veliyyü'l-emrindir.

Fî 15 Safer sene [1]321 ve fî 30 Nisan sene [1]319 / [13 Mayıs 1903]

Serkâtib-i Hazret-i Şehriyârî

Tahsin

İNDEKS

A

- Abbas (Rüsûmât Sandık Emîni) 311
Abdi Paşa (İşkodra Mutasarrıfı) 385
Abdi Paşa (Üçüncü Ordu-yı Hümâyûn Müşir Kaymakamı) 325
Abdi Paşa 165, 261, 263, 265
Abdi Paşa, Çerkes 261
Abdi Paşa, Vezir (Rumeli Valisi, Belgrad Seraskeri) 165
Abdülhamid Han-ı Sâni, Sultan 329
Abdullah Ağa (Preveze Voyvodası, Dergâh-ı Âli Kapıcıbaşılardan) 123
Abdülmeccid Han, Sultan 258
Abdurrahman Paşa (Kastamonu Valisi) 44
Adana 223
Adem (Karantina Kâtibi) 311
Adem Efendi (İşkodra Meclisi-i İdare-i Vilâyet azâsından ve müderrisinden) 231
Adliye ve Mezâhib Nezâreti 39, 61, 62, 69, 341, 405
Afv-ı Umumi Lâyiha-i Kanuniyesi 68
Ahmed Bey (Mektubî Kalemi Mümeyyizi) 233
Ahmed Cevdet Efendi (Paşa), 251, 263, 284
Ahmed Paşa 274
Ahmed Paşa, Mirivâ 265
Ahmet Rasim (Yanya Valisi) 90
Ahmed Salih, Onbaşı (Hassa Ordusunda görevli Tiranlı Asker) 173
Ajans Stefani 73
Akçahisar Kalesi 359
Akçahisar Kazası, 39, 99, 119, 194, 203, 237, 317, 363, 377, 379
Aleks Jerve (Yunan Konsolos Vekili) 61
Aleksandri Adası 271, 272, 273
Aleksandri Kalesi 272, 273
Ali (Arnavud Belgradı Kadısı) 369
Ali Necmi Efendi (Tiran eski Kaymakamı) 27
Ali Paşa (Kütahyalı) 32
Ali Paşa 286
Âli Paşa, Sadriazam 258, 264
Ali Paşa, Tepedelenli (Yanya Sancağı Mutasarrıfı) 123
Ali Rıza Efendi (Tiran Kadısı) 377
Alu Bey 103, 211
Alu Efendi, Hacı Hafız (Dudac Mahallesi İmamı) 233
Amerika 135
Anadolu 337
Anavarin Limanı 123
Ankara 223
Arnavud
— Belgradlı, bkz. Berat
— Prensligi 203
— Taburu 177
Arnavudça 27, 31, 43, 65, 201, 307, 349
Arnavudluk 51, 57, 67, 68, 77, 89, 90, 123, 131, 135, 140, 169, 216, 253, 257, 276, 335, 347
— Hristiyanları 253
Atina Mekteb-i Tıbbiyesi 313
Avlonya 31, 43, 61, 73, 75, 77, 99, 101, 125, 135, 143, 157, 161, 187, 253, 291, 292, 298, 300, 303, 309, 313, 391, 392
— Hükûmet Konağı 97
— İtalya Konsoloshânesi 313
— Karantinahânesi 298
— Katolik Kilisesi 391
— Meclisi 126
— Mekâtib-i İbtidâiyesi 43
— Sancağı 115, 126
— Sıhiye Tabâbeti 298
Avrupa 257, 288

Avusturya 49, 59, 71, 75, 259, 261, 282, 283, 381
— İmparatoru 44, 49
— Sefâreti 49
Aya Sarande 89, 101
Aya Tanaş karyesi 315
Aya Yani Teologo Manastırı 405
Aydın 223
Aydonat Kazası 253

B

Bâbiâli 57, 67, 265, 273, 307
Bâbiâli Tercüme Odası 43
Bağdad 223
Bahrı Ahmer 135
Bahriye Meclisi 129
Bahtiyar Ağa, Podgoričeli 65
Baj 194
Baltalimanı 258
Baltaze 81, 83
Balye Kalesi 273
Bankı Osmanî 135, 136, 244, 245
Banplaciç 283
Bar
— İskelesi 265
— Kazası 101, 261, 271, 269
— Limanı 264, 275

Basra 223
Bayrak karyesi (Akçahisar) 359
Bedri Ağa, Kolağası (Arnavut Taburu subaylarından) 171
Bedri, Mirliya (İşkodra Vali ve Kumandanı) 343
Bekir Efendi (Evrak Müdürü) 233
Bektaş Ağa (İşkodra Belediye Reisi) 231
Belce 81, 83
Belçe Çiftliği 369, 371
Belgrad 165
Belgradı Arnavud , bkz. Berat
Berat 61, 62, 81, 83, 115, 126, 157, 161, 237, 253, 369, 371
— Mutasarrıflığı 313
— Sancağı 41, 97, 183, 249, 341
Berlin 73, 286
— Kararnâmesi 193
— Kongresi 285
Berokin, Baron (Avusturya Sefiri) 189
Beşir Ağa (İstabl Amire payelilerden) 125, 126
Beyoğlu 281
Beyrut 45, 223
Bib Doda Paşa (Mirdita Kaptanı) 203, 204, 268, 275, 277, 278, 281
Bib Paşazâde 204
Biga 223
Bihlişte 86, 167, 168, 253
Bileke 283
Bingazi 223
Bişkaş 194
Bitlis 223

Bolu Mutasarrıflığı 44
Bosna 227, 229, 257, 259, 283
— Birinci Alayı 284
— Eyaleti 281
— muhacirleri 227, 229
Boşnak 257, 269, 285,
Bulgar 65, 67
Bursa 44
Butune 261
Buyana 271
— Kenarı Nahiyesi 193, 269
— Nehri 85

C-Ç

Cafer Bölükbaşı (Göriceli) 165
Çamlık 253
Çatalca 223
Cebeli Lübnan 223
Cemal Paşa, Matlı 209
Çermebayrambey karyesi 115
Çermepaşazâde 115
Çeşme-i Çukur Mahallesi (İşkodra) 85
Cezayir 223
Cezâyiri Bahri Sefid 170
Cibâl Komisyonu 203
Cibâli Sitte 203

D

Dağkenar Cebeli 193
Dahiliye Muhasebesi 27, 45
Dahiliye Nezâreti 35, 39, 41, 62, 73, 145, 146, 219, 221, 401, 403
Darü'l-Hilâfeti'l-Âliyye 131
Dârümuallimîn 339, 343
Davud Efendi 279
Davud Halife (Elbasan Fatih Sultan Mehmed Han Camii İmam-Hatibi) 361
Davud veled-i Ali 373
Debre Sancağı 235, 268, 335
Dedeagaç 93
Defteri Hakanî Nezâreti 39, 41, 405
Delvine 123, 183, 253, 309, 353, 405
Deraliyye 121
Dersâdet 44, 121, 126, 131, 219, 243, 257, 259, 264, 275, 278, 282, 284, 291, 369, 391
Derviş Paşa (Yâver-i Ekrem-i Cenâb-ı Şehriyârî) 271, 275, 281, 329
Devlet-i Âliyye 189, 193, 255, 259, 276, 282, 283, 361, 369, 377, 381
Dibri Nahiyesi 270
Divanı Hümâyûn 165, 166, 341
Divanı Hümâyûn Kalemi 315, 322, 331, 392, 405, 406
Divanı Muhasebât Riyâseti 347
Dişarbekir 223
Dober Mayer, Doktor (Avlonya Karantina Tabibi) 302

Donanma-yı Hümâyûn 121, 169, 170, 264
Draç 99, 101, 159, 189, 227, 228, 229, 306, 307,
337, 329, 339, 343, 357, 367, 381, 395
— Frengi Hastahânesi 311
— İskeleyi 93, 95, 121, 140
— Jandarma Karakolu 154
— Kalesi 366
— Katolik Kilisesi 381
— Kaymakamlığı 27
— Mekteb-i Rüşdîsi 333
— Mukâataşı 355
— Mutasarrıflığı 145, 237, 329
— Sancağı 27, 39, 109, 145, 235, 310
Drin 203
— kenarı 194
— Nehri 201, 255
Drobtıyak 259
Dukakin Sancağı 255, 270, 278
Dukakin Sancağı Voyvodalığı 255
Durali Mevkii (İşkodra) 193

E

Edirne 93, 161, 223, 338, 339
— Vilâyeti Meclisi-i İdaresi 45
Efimeris gazetesi, (Rumca) 57
Elbasan Sancağı 109, 159, 161, 187, 235, 253,
257, 337, 339, 361
Emin Ağa (Cumapazarı Şehir Kethüdası) 165
Emlâk-ı Hümâyûn 81, 83, 123, 369, 371
Encümen-i Hâssı Vükelâ 95, 397, 399
Encümen-i Meşveret 133
Enver Bey (Erkân-ı Harbiye binbaşılardan) 67
Epir 73, 77
Ergiri Halveti Tekkesi 389
Ergiri Sancağı 31, 183, 253, 303, 321, 322, 389
Erzurum 93, 223
Esad Paşa 204
Eskişehir 44
Evkâf-ı Hümâyûn Nezâreti 291, 292, 315, 374, 379

F

Fandi-i Kebîr 270
Fandi-i Sağîr 270
Farsça 31, 43
Fatih Sultan Mehmed Han Camii (Draç) 365
Fatih Sultan Mehmed Han Camii (Elbasan) 361
Fatih Sultan Mehmed, bkz. Mehmed Han, Sultan
Fethi Paşa 258
Feyzullah firkateyni 169
Filat Kazası 125, 253
Filibe Fevkalâde Komisyonu Azâlığı 43
Fiyer Nahiyesi 81, 83, 341
Fiyer Rum İnâs Mektebi 341
François Joseph Nişânı 44
Frankesko, Doktor (İtalya Avlonya Konsolosluğu Doktoru)
313

Fransiskan Kilisesi 395, 401
Fransız 259, 265, 275
Fratari karyesi (Berat) 115
Frencesko Tuşkin, Senyör 381
frengi hastalığı 311, 317
Fuad Paşa 258, 280, 281, 283

G

Gaçka Kazası 259, 283
Galata 265, 275
Gani Yahya (Çavuş) 173
Gartol 183
Gega-lık 250, 252, 253, 256, 267, 275, 276, 281,
282, 287,
Gelibolu Mutasarrıflığı 45
Gırbofçe 261
Girid 31, 32, 223, 338
Girid Vilâyeti Vali Müşavirliği 31
Gölkenarı 193
Gomari 193
Gorgi veled-i Yani 161
Görice 31, 32, 41, 86, 103, 161, 167, 168, 211,
219, 221, 253, 315
Grabocka 41
Gramajor Adası 271, 273
Griba köyü 186
Gril Mevkii (İşkodra) 193
Gruda 203, 287
— Cebeli 193
Gurz Çiftliği 275
Gusine Kazası 235, 269, 271, 275, 283, 285

H

Haleb 223
Haliç İskeleyi 197
Halvetiye Tekkesi 369, 389
Hanife Hanım 310
Harbiye Nezâreti 69, 140
Hariciye Nezâreti 145, 146, 287, 396
Hasan (Rumeli Valisi) 359
Hasan Ağa, Çipraslı (Emlâk-ı Hümâyûn Memuru) 369,
371
Hasan Ali, Onbaşı (Hassa Ordusunda görevli Tiranlı
Asker) 173
Hasan Bey (İşkodra Meclisi-i İdare-i Vilâyet azâsından ve
eşrafından) 231
Hasan Efendi, Derviş 371
Hasan Hot Ağa 276, 277
Hasan Tetova 377
Hasan Tetova Camii 379
Hâshâ-i İskenderiye 113
Hâssa Ordu-yı Hümâyûnu 178
Haydar, Ferik (İşkodra Vali ve Kumandanı) 241, 243
Haydar Ağa (İşkodra eşrafından) 231
Haydarpapas değirmenleri 81, 83
Hazine-i Âmire 117, 151, 153, 161, 363

Hazine-i Celile 49, 90, 126, 189, 227, 263, 297
Hazine-i Celile-i Evkaf 377
Hazine-i Celile-i Maliye 45, 337
Hazine-i Hâssa-i Şahane 43
Hazine-i Hümâyûn 291, 292
Helenize 253
Helmsi 41
Hersek
— Mutasarrıflığı 31, 32
— Sancağı 257, 259, 260, 271, 275, 283
Hicaz 223
Hind yağı 313
Hristiyan 59, 193, 235, 259, 267, 268, 271, 321, 322, 397
Hrvat 257
Hrvatistan 282
Hot 203, 287
Hot Cebeli 193
Hot Malisya 261
Hüdavendigâr 223
Hükûmeti Seniyye 57, 61, 135, 136, 204
Hulusi (İşkodra Vilayet Meclisi Azası) 139
humma hastalığı 300
Hünkâr Camii (İşkodra) 63
Hurpişte 167, 168
Hüseyin (Akçahiar Kadısı) 119
Hüseyin Ağa Draguşa (İşkodra eşrafından) 233
Hüseyin Bölükbaşı 165
Hüseyin Efendi (Şirketi Hayriye Müdürü) 101
Hüseyin Paşa (Avlonya Sancağı Mutasarrıfı) 115

i

İbrahim Efendi, Hacı (İşkodra Rus Mahallesi İmamı Müderrisinden) 231
İbrahim Halife 377, 379
İbrahim Paşa, Müşir (Hey'eti Tahkikiye Reisi) 68
İbrahim, Defterdar 139
İcra-yı Efkar Risalesi 43
İkbale Kazası 194
İlyas Bey Vakfı 315
İpek 235, 253, 271, 282
İskender Bey 270, 276
İskenderiye İskelesi Gümrük Mukâtaası 85
İskenderiye Kalesi 373, 374
İskenderiye Muhassıllığı 374
İskenderiye, bkz. İşkodra
İskenderiye-i Arnavud Sancağı 121
İşkodra 49, 59, 69, 85, 95, 99, 113, 121, 123, 139, 141, 151, 155, 163, 179, 191, 197, 201, 203, 204, 207, 215, 223, 227, 235, 241, 243, 244, 245, 251, 253, 255, 257, 263, 265, 267, 277, 283, 285, 287, 297, 306, 310, 311, 317, 325, 326, 337, 338, 339, 343, 344, 345, 349, 355, 383, 386, 395, 396, 397, 399, 401
— Çarşıbaşı Karakolu 163

— Eyâleti İdare Meclisi 93, 139
— Fırka-i Askeriyesi 272
— Gölü 180, 262, 265, 271
— Gümrüğü 265
— Kalesi 127, 155, 257, 262
— Katolik Kilisesi 385
— Kumandanlığı 140
— Mal Sandığı 275
— Mektebi Rüşdiyesi 279, 327
— Mutasarrıflığı 253
— Sancağı 87, 133, 191, 251, 269, 274, 282, 285
— Vilâyeti 27, 35, 37, 39, 53, 71, 107, 145, 193, 197, 201, 209, 213, 229, 235, 305, 306, 307, 331, 397, 399
— Vilâyeti Hey'eti Meclisi 140

İşkoza 81, 83, 119

İskrapar 41, 253

İşkrel 203, 255

İşkrel Cebeli 193

İslâm 57, 59, 62, 113, 193, 235, 391

İslimye Fevkalâde Komisyonu Riyâseti 43

İsmail Bey (İşkodra ulemasından) 231

İsmail Hakkı Paşa 203

İsmail Paşa, Arnavud Vezir 369

İsmail Paşa, Balaslızâde 168

İsmail Paşa, Ferik (İşkodra Fırka-i Askeriyesi Kumandanı) 278

İsmail Paşa, Ferik Divitçi (Vidin Fırka-i Askeriyesi Kumandanı) 263

İsmail Rahmi Paşa, Tepedelenli (Tırhala Valisi) 43

İşpaç 270

İşpat 65, 186, 361

İspiç Nahiyesi 261, 269, 271, 279

İspuzi 257, 269, 271

İstabl-ı Âmire 125, 211

İstanbul 43, 73, 263

İstanbul Gümrüğü 347

İstarova 253

İstrok Boğazı 281

İtalya 31, 59, 65, 67, 73, 75, 77, 270, 313

İtalyan 57

İzmid 223

J

Jabyak Kalesi 271, 273

Jandarma bütçesi 183

Jandarma Kumandanlığı 237

jojvit 281

Josimia Rum Mektebi 43

K

Kafkasya 135

Kakarık Efendi (Latin milleti mu'teberânından) 233

Kale-i Sultaniye 280

Kalkandelen Kazası 165

Kandiye 31, 32
Kanun-ı Esasî 349
Kaptan Marko 277
Kara Mahmud Paşa 257
Karacadağ Kazası 194, 255
Karadağ 71, 193, 257, 258, 260, 262, 263, 271,
273, 274, 277, 283, 285
— Hükûmeti 204, 257, 258, 259
Karapapaklı 283
Kaşde 119
Kastamonu Vilâyeti 223, 245
Kastrat Cebeli 193, 203, 255
Katolik Kilisesi 62
Katolikler 49, 189, 381, 391, 392, 403
Kavaye Kazası 27, 93, 95, 109, 145, 194, 227, 317,
329
Kazak 283
Kâzım, Müşir (İşkodra Vali ve Kumandanı) 333
Këlmend 193, 255, 256, 275, 276, 285, 287
Kerim (İşkodra Valisi) 304
Kesriye 86, 167, 168
Keyvân-ı Bahrî Fırkateyni 279
Kilment, bkz. Këlmend
Kırım Muharebesi 275
Kırşehir Sancağı Mutasarrıflığı 44
Kısla Nahiyesi 194, 203, 209, 239, 254
Kıslalılar 213
Klek 259
Koç Nahiyesi 297
Koçi Kranya 193
kokoroz 145, 256
Kolaşin 257, 259, 283
Kole, Kaptan 204
koloni militer 282, 283
Kolonya 41, 253
Konya 223, 245
Koplik Cebeli 193
Korfu 101
Kornik 359
Korpin Nahiyesi 237
Kosova 69, 223, 235, 337, 338, 339
— Muharebesi 270
Kranp Nahiyesi 271
Kranya Nahiyesi 193, 369
Kudüs 223, 244
Kurbaniç 259
Kurbın Nahiyesi 359
Kurd Ahmed Paşa (Emlâk-ı Hümâyûn Zâbiti) 81
Kurşunlu Camii (İşkodra) 379
Kurveleş Kazası 253, 303
Kuşnani 270
Kütahya 43, 44

L

Lablık 253

Labuneşte 65
Laç 239
Lağımca başı 369
Latin 201, 254, 256, 266, 268, 285, 386, 391, 392
Latin Milleti Mektebi 385
Latince 43
Lek Dukakin Kanunu 267, 276
Leş 194, 203, 401
— Kasabası
— Kazası 33, 35, 37, 99, 207, 213
— Kazası Hükûmet Konağı 106
— Malisyası 194, 207
— Piskoposluğu 255
Lim Nehri 285
Lloyd Kumpanyası 89, 264
Logan karyesi (Elbasan)
Loha Efendi, Hacı (İşkodra eşrafından) 233
Lopel Baadem (Viyan'a'da bir mahal) 347
Lori Kabilesi 268
Lsendre Adası 180
Lufuzde 65
Luma 235

M

Maârif bütçesi 338, 349
Maârif Komisyonu 329
Maârif Nezâreti 333, 337, 339, 341, 343, 347, 349
Maârif Nizamnâmesi 337, 341
Mâbeyn-i Hümâyûn 244
Macaristan 283
Mahmud Han-ı Adlî, Sultan 257
Mahmud Muhtar Paşa (Berlin Sefiri) 73
Mahmud Nedim Bey (Dergâh-ı Âli Kapıcıbaşılarından) 43
Mahmud Paşa (İskenderiye Sancağı Mutasarrıfı) 121,
257, 281
Malik Gölü 103
Malisör 201, 213, 215, 253, 261
Malisör Katolikleri 71
Malisya 253, 255, 265, 266, 271, 285304, 305
Maliye Nezâreti 35, 87, 93, 97, 125, 143, 197, 249,
263, 297, 338, 349, 389, 399, 403
Mamuretü'laziz 223
Manastır 27, 32, 57, 62, 69, 109, 125, 173, 219,
223, 257, 265, 337, 338, 339, 349
— Jandarma Kumandanlığı 67
— Vilâyeti 211, 219, 235, 335
Mardin Sancağı Mutasarrıflığı 44
Margiliç Kazası 253
Martinovik 285
Mat Kazası 99, 209, 335
Mat Nehri 277
Matbaa-i Âmire 347
Mecidi Nişanı 31, 44, 45, 219, 221, 231, 311
Meclisi Âlî-i Tanzimat 133
Meclisi Mahsus-ı Vükelâ 37, 145, 146, 169, 221,
222, 223, 263, 339

Meclis-i Mebûsan 45
 Meclis-i Umumî 69, 345, 349
 Meclis-i Umûr-ı Sıhhiye 302
 Meclis-i Vâlâ 32, 86, 87, 191, 389
 Mehmed (İşkodra Kadısı) 113
 Mehmed Ağa (Arnavud Taburu Kolağası) 173, 178
 Mehmed Ali Paşa (Kaptan-ı Derya) 257, 263
 Mehmed Ali Paşa 258, 259
 Mehmed Ali Paşa, Damad 259
 Mehmed Efendi (Manastır Vilâyeti Defteri Hakanî Memuru) 103
 Mehmed Halife (Draç Kalesi Camii Hatibi) 365, 366
 Mehmed Han, Sultan (Fatih) 359, 395
 Mehmed Rüstem Ağa, Yüzbaşı (Hassa Ordusu'ndan) 173
 Mehmed Said Ağa 168
 Mehmed Salih (Defteri Hakanî Memuru) 139
 Mekteb-i Sultanî 281
 Mekteb-i Tıbbiye-i Şahane 307, 309, 313
 Melçka 41
 Memâlik-i Mahrûse-i Şahane 100, 321, 381
 Menteşe Mutasarrıflığı 32
 Merkiye karyesi 194
 Meryem Ana Kilisesi (Delvine) 405
 Meskene Kilisesi (İşkodra) 401
 Meşrutiyet 53
 Metropolit Kilisesi (İşkodra) 383
 Mezraa karyesi 194
 Midhat Paşa 281
 Milota 239
 Mirdita Kazası 194, 203, 204, 207, 213, 235, 270, 275, 278, 401
 Molla Bey (İşkodra eşrafından) 233
 Mora 123
 Morikbo Bey, Kaymakam (Ohri Jandarma Bölüğü Tensik Memuru) 65, 67
 Mostar 271
 Muhacirîn Komisyonu 197
 Muharrem Bey (İşkodra eşrafından) 233
 Muhtar Ağa, Hacı 269
 Muhtar Paşa, Gazi (Manastır Valisi ve Üçüncü Ordu-yı Hümâyûn Müşiri) 32
 Murteza Efendi, Dânişânî (İşkodra eşrafından) 231
 Musa Ağa, Mülâzım-ı Sâni (Hassa Ordusundan) 173
 Musa Kapudan 121
 Müslüman 189, 202, 235, 241, 253, 256, 268, 269, 283, 291
 Mustafa (Elbasan Kalesi Dizdani) 361
 Mustafa, es-Seyyid (İşkodra Valisi) 55
 Mustafa (Selanik Valisi) 131
 Mustafa Ağa, Tiranlı (Mecidi nişanıyla ödüllendirilen) 311
 Mustafa Efendi (Elbasan Kadısı) 186
 Mustafa Efendi, Şeyh (Tiran Şeyh Süleyman Efendi Zâviyesi) 363
 Mustafa Nuri Paşa, Avlonyalı 31, 32
 Mustafa Paşa (İşkodra Mutasarrıfı) 257
 Mustafa Sofu Ağa (Cibâl Komisyonu Reisi) 231

Musul 223
 Muyo Baba Türbesi (İşkodra) 373, 374
 Muzakiye Kazası 115

N

Nabi Beyefendi (Roma Sefiri) 73
 Nâfia Nezâreti 93, 95
 Napolyon Bonaparte 283
 Narda Kaymakamlığı 31, 32
 Nark Şiroka Efendi (Latin mu'teberânından) 233
 Nasliç 167, 168
 Nasya 189
 Navariçe (Delvine) 353
 Necib Bey (Fransızca serkâtibi) 278
 Nehay Kalesi 261
 Nemçe Vapuru 241
 Nikolare 41
 Nikşik 227, 257, 259, 283
 Nuri Efendi (Nâfia Mühendisi) 311

O-Ö

Ohri 65, 67, 129, 257, 359
 — Jandarma Bölüğü 67
 Ömer Ağa (Draç Mukâtaası Emiri) 357
 Ömer bin Yusuf, Külevik 227
 Ömer Paşa 257, 259, 271, 274, 275, 283
 Ordu-yı Hümâyûn 32, 126, 178, 274
 Ortodoks-lar 201, 253, 256, 257, 261, 262, 267, 268, 273, 279
 Osman (İşkodra Valisi) 139
 Osman Ağa Kuka, Yüzbaşı 272
 Osman Ağa, Yüzbaşı (Hassa Ordusu'ndan) 175
 Osman Nuri Paşa (İskenderiye Muhassılı) 373, 374
 Osman Paşa 325
 Osmanî Nişanı 31, 231, 233
 Osmanlı lirası 107

P

Panaki Lapa (Yanya Fransa Konsülatosu Tercümanı) 405
 Panaritdağlı karyesi 41
 Parga 101, 123
 Paris Sefâret-i Seniyyesi Ateşeliği 43
 Paşa Deresi 41
 Pavlov Terka (Meclis-i İdare Azâsından) 311
 Payalu Pavlovik 257
 Peklin Kaymakamlığı 27
 Pelut 99
 Pepri 257
 Peraş Mahallesi (İşkodra) 401
 Pern 239
 Peter Çuba Efendi (Latin Milleti mu'teberânından) 231
 Peter Vokr 237, 239
 Pikeras 183
 Pirlepe 27
 — Boğazı 257
 Pirmedi Kazası 41

Pive 259
Plana karyesi 194
Planışkin 115
Plave 271, 285, 286
Plavinçe 271
Podel, Mösyö (Amerikalı mühendis) 135, 136
Podgoriçe Kazası 65, 197, 257, 261, 269, 271, 273, 275
Porto Franko usulü 89
Postriba Cebeli 193
Prek Doda Paşa (Bib Doda Paşa'nın oğlu) 204, 268, 278, 281
Preveze 89, 90, 101, 123, 337, 338
Prizren 235, 253, 337, 339
Puka Kazası 194, 203, 207, 255, 275
Pulati 401
Pulti Nahiyesi Manastırı 203

R

Ramo 261
Rane Deresi 119
Raş 193
Raşid Paşa (Tulça Mutasarrıfı) 263
Raşid Paşa 278
Rasim Bey 27
Rauf Paşa 32
Rec maa-Loha Cebeli 193, 203, 255
Recep Paşa (Ahram Palangası Muhafızı) 165
Reşid Paşa 257, 258
Reşid Paşa, Çerkes 257
Resmo Mutasarrıflığı 31, 32
Rıza Bey (İşkodra Kumandanı) 71
Rijol Cebeli 193
Rikâb-ı Hümâyün Kapıcıbaşılığı 165, 231
Robošta karyesi 194
Roma 73
Romanya 135
Rum 43, 61, 202, 253, 315, 322
— Kilisesi 61, 62, 331
— Patrikliği 331, 405
Rumca 31, 43, 253
Rumeli 49, 165, 166, 269, 337, 345
— Beylerbeyliği 31
— Cihet-i Garbîsi Müfettişliği 326
— Demiryolları 93
— Eyaleti 129
— Ordu-yı Hümâyünü 126
Ruscuk 165
Rusya 258, 275

S-Ş

Şaban Ağa (Mültezim) 126
Safvet (İşkodra Vilayet Meclisi azası) 139
Safveti Paşa 170
Şakir Bey, Şaban Beyzâde (İşkodra eşrafından) 233
Şale 203, 207, 265, 266

— maa-Şoş Cebeli 193
— Malisyaları 287
Saltanatı Seniyye 49, 204, 291, 321
Sayada 125
— İskeleyi Gümrüğü 153
Sazan Adası 73, 77
Şehremâneti 223, 243
Şehri Zafer Kalyonu 121
Selanik 27, 43, 93, 125, 223, 338, 339
— İskeleyi 131
Seleniçe 135, 136
Selim Ağa (Manastır Şehir Kethüdasi) 165
Selim Ağa, Manastırlı 165
Selim Bey 278
Selim Efendi (Müderisinden) 231
Selim, Sultan (Yavuz) 269
Selita Bayrağı 194, 203, 209
Şemseddin Bey, Sermüsevid (İşkodra Vilayet Mektubcusu) 233
Seraskerlik 39, 166, 183, 219, 221, 223, 244, 263
Şeraynd, Mösyö (Avusturya Sefâreti Baştercümanı) 189
Şevket Paşa 397
Şeyh Süleyman Halveti Tekkesi (Berat) 369
Sihhiye Nezâreti 299, 300, 303
Sinan Paşa 43
Şingin 99, 101, 140
Şingin Limanı 139, 275
Şirket-i Hayriye 100
Sisam 223
sıtma 300
Sivas 223
Şiyak Kazası 27, 317, 329
Şlak Cebeli 193
Şlak Cebeli Kilisesi 401
Sofya 257
Sorona 405
Şoş 203, 207
Şoşi 265
Şükrü (İşkodra Evkaf Muhasebe Memuru) 139
Süleyman Efendi (Halveti Şeyhi) 363, 371
Sultan Bayezid Han Camii (İşkodra Kalesi) 355
Sultan Mehmed Han Camii (Draç) 366
Şûrâ-yı Devlet 35, 39, 41, 43, 45, 61, 62, 90, 93, 95, 143, 315, 331, 341, 401, 403, 405
Suriye 143, 223, 280
Sutorina 259

T

Tabakhane Mahallesi (İşkodra) 201, 379
Tahir Efendi, Mukayyid (İşkodra Vilayet Muhasebesi) 233
Tahir, Müşir (İşkodra Valisi) 207, 209
Taşkısları Hümâyün 284
Taşlıca 259
Tayyar Bey (Kavaye Kaymakamı) 27
Temal Cebeli 193
Tepedelen 62

Tepedelenli, bkz: Ali Paşa,
Tersane-i Âmire 121, 129
Tersî-i Muamelât ve Islahât Komisyonu 335
Tetova Mahallesi (Tiran) 377, 379
Tıbbiye Nezâreti 303, 309
tifo hastalığı 300

Tiran

- Kazası 27, 87, 93, 95, 107, 109, 129, 173, 189, 194, 317, 327, 329, 331, 363, 377, 379, 381, 403
- Telgrafhanesi 119

Tiranlı askerler (Hassa Ordusunda) 173

Tomorinçe 253

Toska 67, 253, 256, 260

Trablusgarb 223

- Valiliği 45

Trabzon 223, 245

Trebine

- Kazası 259, 283
- Nehri 283

Trikopi, Mösyö 57

Triyeste 61

Tulça Mutasarrıflığı 43

Tuna 275

- Avrupa Komisyonu Riyâseti 43
- Vali Muavinliği 32
- Vilâyeti 90
- Vilâyeti Vali Muavinliği 31, 32

Türkçe 31

Turuk Nizâmnâmesi 89

Tuz Kazası 199, 203

U-Ü

Üçüncü Ordu-yı Hümâyûn 67

Ulah 57, 253

Ülgün Kasabası 101, 194, 203, 288

Umum Mekâtib-i Askeriye-i Şahane Nezâreti 309

Umum Muhacirîn Komisyonu Riyâseti 227

Umûr-i Ecnebiye Müdüriyeti 43

Uroş Bayrağı 270

Uşak Kazası 310

Üsküb 93, 173, 257

V

Van 223

Vanko 81, 83

Vardar Nehri 93

Varna Mutasarrıflığı 43, 44

Vasa Paşa (Cebel-i Lübnan Mutasarrıfı) 267

Vasovik-i Zîr Nahiyesi 259, 275, 285

Veleşte 65

Veliyyüddin Paşa 167

Velonados Mukâtaası 161, 162

Venedik Körfezi 100

Venice Kalesi 123

Viyana 347

vladika 257

Vosay 285

Vraka 193

Vranine karyesi 262, 272, 273

Y

Yakova 253, 266, 270, 271, 282

Yakub Ağa (Sarıgöl Şehir Kethüdası) 165

Yanya 31, 43, 57, 62, 69, 89, 90, 123, 125, 223, 253, 298, 299, 338, 339, 349, 389

- Eyaleti Meclisi Kebîri 31

- Eyaleti Muhabere-i Ecnebiye Kitabeti 43

- Merkez-i Beledî Riyâseti 43

- Sancağı 391

- Seyyar Komisyonu Riyâseti 31

- Vilâyeti 31, 41, 249, 291, 292, 341

Yastiye Mukâtaası 153

Yat Limanı Tahaffuzhânesi 298

Yemen 223

Yenipazar Boğazı 286

Yenipazar Sancağı 259

Yenişehir 161

Yunan 51, 57, 309

- Devleti 57, 313

- Konsoloslugu Vekâleti 61

Yunanîler 253

Yunanistan 31, 51, 75

Yusuf Bey (Miralay) 186

Yusuf Bey, Debreli Eyüb Beyzâde 165

Yusuf es-Sıddık Efendi İşkodra Müftüsü) 139, 231

Yusuf Sıdkı (Hâkim) 139

Z

Zadrime Nahiyesi 194, 203, 207, 401

Zakar Bölükbaşı 165

Zavrim Hâkimi Hasan Efendi 270

Zefzadrime Efendi (Latin milleti mu'teberânından) 233

Zekir Seyfullah, Onbaşı (Hassa Ordusunda görevli Tiranlı Asker) 173

Zetiçe İskelesi 271, 273

Zeymen karyeleri 194

Zeynel Mehmed (Elbasan Sancağı Beyi) 159

Ziraat Bankası 249

Zor 223

Zubiçe Nahiyesi 259

